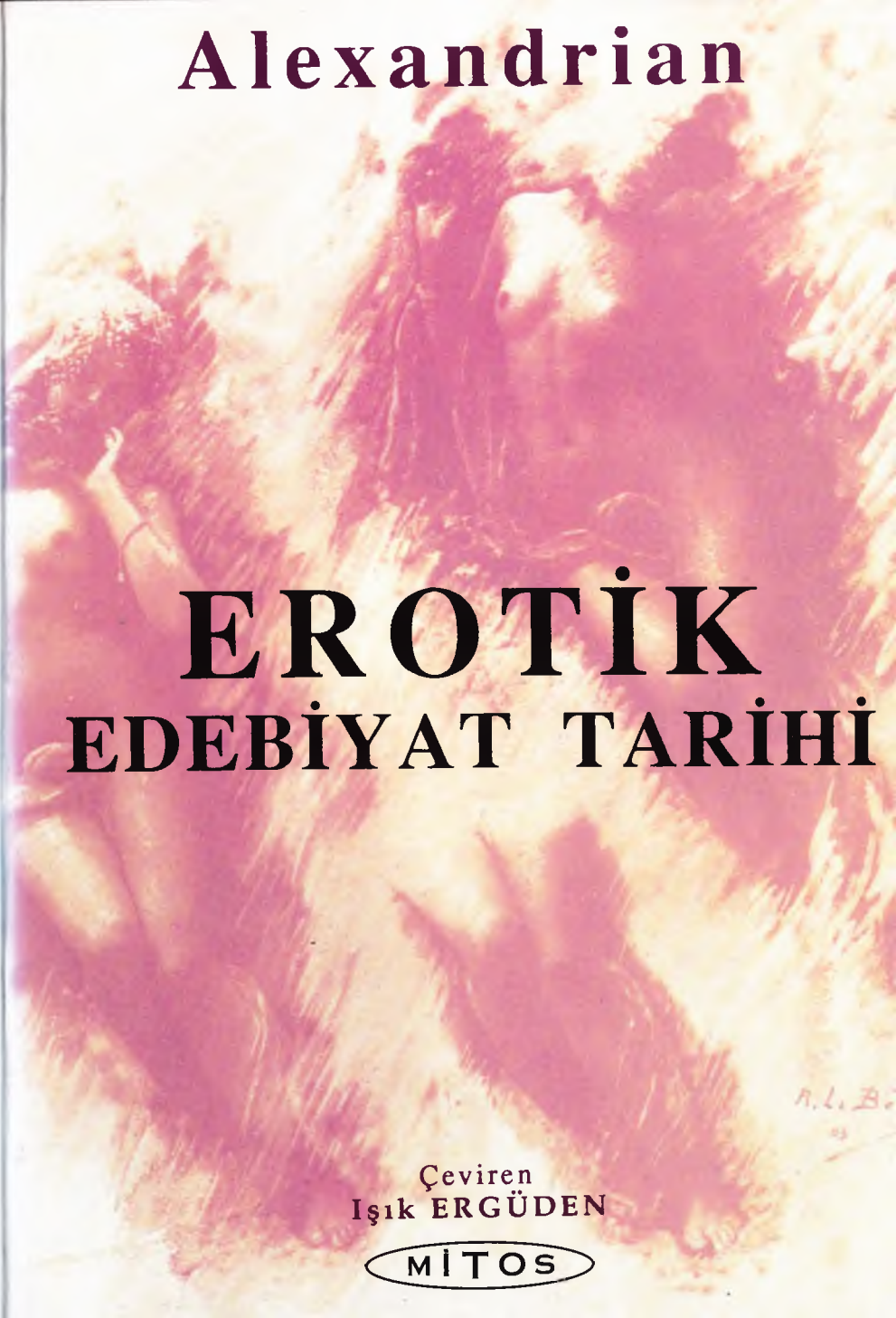
Alexandrian

Alexandrian

EROTİK
EDEBİYAT TARİHİ

Çeviren
Işık ERGÜDEN

MİTOS

Alexandrian ● EROTİK EDEBİYAT TARİHİ

MİTOS

MİTOS YAYINLARI : 31

EROTİK EDEBİYAT TARİHİ

Alexandrian

Denemeci, romancı ve sanat tarihçisi olan Alexandrian, Andre Breton'un arkadaşıydı ve onunla birlikte *Neon* dergisini kurarak uluslararası gerçeküstücü hareketi başlattı ve bu hareketin genel sekreteri oldu. Uzun yıllar basında, sanat (özellikle *Arts* gazetesinde, *l'Oeil* ve *Connaissance des Arts* dergilerinde) ve edebiyat eleştirmeni olarak (özellikle *Express*'de) çalıştı. Birçok dile çevrilen kitapları alanlarındaki en yetkin incelemeler olarak kabul edilirler: *Les Libérateurs de l'amour* (Aşkı Özgürleştirenler), *Histoire de la philosophie occulte* (Okült Felsefe Tarihi), *Le Socialisme romantique* (Romantik Sosyalizm), *Le Surréalisme et le rêve* (Gerçeküstücülük ve Düş) vd.

Alexandrian'ın
ilk baskısı 1989'de yapılan
Histoire de la Littérature Érotique
adlı kitabının çevirisi,
Éditions Seghers
baskısından yapılmıştır.

Türkçe yayın hakları
ONK Ajans aracılığıyla
© Édition Seghers
© Mitos Yayınları 1993

Yayın Yönetmeni: Mustafa Küpüşoğlu

Ofset Hazırlık: TEM Yapım
Dizgi: Zeliha Güler
Kapak Baskısı: Ayhan Matbaası
İç Baskı: Müka Ofset
1.Baskı: Ekim 1993

ISBN 975-7468-54-1

MİTOS YAYINLARI
Bir TEM Yapım Yayıncılık Ltd. Şti. kuruluşudur
Oba Sokak. 9/1 Cihangir / İstanbul
Tel : 249 87 37 - 38 Fax: 249 02 18

Alexandrian

EROTİK EDEBİYAT TARİHİ

Çeviren:
IŞIK ERGÜDEN

ÇEVİRENİN NOTU

Erotik Edebiyat Tarihi'nde çok sayıda eser incelenmektedir. Okumayı zorlaştırmaması açısından bu kitapların adları metin içinde Türkçe'ye çevrilmiş, sadece dipnotlarda orijinal olarak bırakılmıştır. Kitabın kaynakçası bulunmadığından ve eserlerin hemen tümü Fransızca çevirileri esas alınarak incelendiğinden dizinde tarafımızdan çevrilen Türkçe adlar esas alınmıştır.

Büyük bölümü Türkçe'ye çevrilmemiş olan bu yapıtların adları çevrilirken içeriklerini ifade edebilmelerine dikkat edilmişse de ancak bu eserler dilimize kazandırıldığında adlarının gerçek anlamda yerli yerine oturacağına inanıyorum.

Işık ERGÜDEN

İstanbul, 1993

KISA ÖNSÖZ

Bu deneme, ciddiyetten uzak ya da ahlakdışı diye adı çıkmış bir konuyu, övmek için değil, altında ne olduğunu anlamak ve bu konu aracılığıyla edebiyat–ahlak ilişkisini tanımlamak amacıyla büyük bir ciddiyetle ele almaktadır. Umarım bu çalışma ilginç olacağı kadar yararlı da olur. Son yıllarda edebiyat ve sanatta görülen erotizm aşırılıkları, güçlükle kazanılmış özgürlüklerin yeniden tartışma konusu yapılması tehlikesini de beraberinde getirmektedir. Koşulsuz hoşgörü savunucularına karşı insanlar, püritanizme ve yasaklamaya geri dönüş hayalleri kurmaktadır. Cinselliğin tümüyle ifadesinden yana olan yazarların yüzyıllardır süren mücadelesinin temsil ettiği her şeyi, bütünlüklü bir bakış açısıyla her iki tarafa da sergilemek bir zorunluluktur.

Kamuoyu tarafından oldukça iyi karşılanmış olan önceki kitaplarımdan *Aşkı Özgürleştirenler*'de, özel yaşamın özgürleşmesinin en büyük modern ideali olarak düşündüğüm "tutkulu aşkla çapkınlığın sentezi"nin nasıl gerçekleşeceğini romanesk, sosyolojik ya da mistik yollarla göstermiş olan cinsel devrimin ustalarını inceledim. Bu kitapta, tamamlayıcı bir adım olarak, cinsel devrimin temel bir unsurunu, bu devrimi her yönüyle yansıtan edebi erotizmi titizlikle deşeleyecek, onun paradoksal gelişimini inceleyecek ve etik ve stilistik düzeyde çeşitli dersler çıkaracağım.

Elbette bu erotik edebiyat tarihinin okul kitaplarına benzer hiçbir yanı yoktur; bir tür didaktik elkitabı yapmak, gereğinden fazla dar görüşlülük ve sakıncalı bir durum olur. Tersine, böyle bir edebi türün dayattığı sorunları değerlendirebilmek amacıyla, yazarlarının psikolojisini vurgulayan biyografik saptamalarla birlikte, çok sayıda metin analizine dayanan genel bir

düşünce söz konusudur. Bu, aynı zamanda, yoğunlaştırılmış bir tarihtir, çünkü bu konudaki gereksiz uzatmaları haklı bulmak mümkün değildir; ben, klasik yazılarla ya da *kolektif libido*'yu bize açıklamada oldukça anlamlı popüler kitaplarla kendimi sınırlamak isterken, bu gereksiz uzatmalar beni ikincil dereceden şeylerden söz etmeye yöneltebilir.

Tensel hakları öne sürme amacı taşıyan bir edebiyat tamamıyla meşrudur. Ama insan dengesi tehlikeye atılmak istenmiyorsa bu edebiyat, ruhun haklarının tensel hakların önünde tutulmasını, nesnel olarak ruhu eleştirerek, ister. Bu edebiyatın, bu kitapta ortaya koyduğum değişimlerinin genel bilgisinden yoksun olunduğunda, taşıdığı derin anlam ve yaratıcıları konusunda acınacak yanılgılar işlemek mümkündür. Kitabım boyunca, cinsel özgürlük kavramının tanımlanışı, zaman içindeki gelişiminin açılımı, dönüşümleri ve hatta çelişkileri görülecektir. Erotik bir kitabın iyi mi kötü mü olduğuna, edebiyata mı ait, yoksa psikopatalojik bir belge mi olduğuna karar vermeyi sağlayacak gerçek ölçütlerin neler olduğu anlaşılacaktır.

Günümüzde, alabildiğine dizginsiz edebi ya da sinematografik ürünler karşısında, geçmişte olduğu gibi erdemi yardıma çağırmak yerine, erotik–olan ile pornografik–olan arasında ayrım yapmak gerektiği ileri sürülüyor. İkiyüzlülüğün yeni biçimi şuna dayanıyor: Bu roman ya da bu film erotik olsaydı onun kalitesi önünde eğilirdim; ama o pornografiktir, bu yüzden onu öfkeyle reddediyorum. Bu düşünce tarzı o kadar aptalcadır ki, kimse burada gördüğü farklılığı açıklamayı başaramaz. Haksız da değillerdir: Farklılık yoktur. Pornografi tensel zevklerin saf ve basit tanımıdır, erotizm bu aynı tanımın bir aşk düşüncesine ya da toplumsal yaşama bağlı olarak değer kazanmasıdır. Erotik olan her şey, bazı fazlalıklarla birlikte, zorunlu olarak pornografiktir. Erotikle müstehcen arasında ayrım yapmak çok daha önemlidir. Bu durumda erotizm, teni arzulanır kılan, gözalıcı parlaklığı ya da körpeliği içinde gösteren, sağlıklılık, güzellik, nefis bir oyun izlenimi uyandıran her şey olarak kabul edilir; oysa müstehcenlik teni küçük düşürür, pisliği, güçsüzlükleri, kaba saba şakaları ve edepsizce

sözcükleri tene ortak eder.

Bu kitap Avrupa edebiyatını ele almaktadır —çünkü *Kama Sutra*'lar gibi kendi ülkelerinde dinsel anlamı olan Doğu eserlerinin, dindışı anlam edindikleri ve erotizmin belirli bir edebi tür haline geldiği yer Avrupadır— ama eksiksiz olmak zorunda değildir. Bu konuda, Orta Çağdan itibaren tüm ulusları etkileyecek kadar mutlak özgünlüğe sadece iki ulus, İtalya ve Fransa, sahip olduğundan erotik edebiyatı ulus ulus ele almak bu kitabı gereksiz —ve monoton— bir biçimde büyütmek olurdu. C. R. Dawes'in *A Study of Erotic Literature in England*'da (1943) gösterdiği gibi, İngiltere erotik edebiyatını ancak XVII. yüzyılda geliştirmeye başladı. Almanya, hafifmeşrep Fransız yazarlarından esinlenmeden önce, Boccaccio'nun etkisinde kaldı (bu etki Hans Sachs üzerinde görülür). "Altın çağ" Hollandasının tek erotik kitabı, *Venus Batava* (1618), Latincedir ve özellikle oymalı yirmi dört levhası nedeniyle değerlidir.

Engizisyon sansürüne meydan okumaya cesaret edemeyen İspanya, duygusal ve şövalyeliğe ilişkin edebiyatta uzmanlaştı; Fernando Bruner Prieto'nun kataloğunu hazırladığı Palma Mayorka'daki Don Antonio Villalonga'nın kütüphanesinin müstehcen kitaplar bölümündeki yüz yetmişüç erotik kitap arasında sadece üç İspanyolca kitap (*obras de burlas* —kaba güldürü piyesleri— tarzında iki şiir antolojisi ve Quevedo'nun bir pikaresk şiirler seçkisi) bulunuyordu. 1983'de Madrit'te yayımlanan İspanyol erotizmi üzerine bir eser, sadece başpapaz de Hita'nın *Libro de Buen Amor*'u ve *La Celestina* komedisi gibi Platoncu ve satirik eserleri belirtiyordu. *Travesuras del Amor* (1870) gibi ilk İspanyol pornografi romanları XIX. yüzyılda Londra'da yayımlandı. Avrupa'nın bütün erotik edebiyatı Yunan, Latin, Fransız, İtalyan, İngiliz, Alman dillerindeki yüz kadar başyapıta indirgenebilir. Bunlar incelendiğinde, tüm geri kalanlar gereksiz yineleme ya da niteliksizleşme gibi gelir: Bu başyapıtların yazarları türün yasalarını belirlemiştir.

Cinsel edimi bütün çeşitlilikleriyle konu edinen gerçek anlamıyla erotik romanı, erotik bölümler içeren romandan ayırmak gerekir. Erotik bölümler içeren roman cinselliği serbestçe canlandırır, çünkü yazarı, bu temel güçten yoksun

kişileri anlattığında romanın eksik kalacağını düşünür; ama yine de daha geniş bir amaca hizmet eder. Gerçek anlamıyla erotik roman sadece cinselliği ifade eder, başka hiçbir şey değil, ve bunu da okuyucuyu tahrik etmek için yapar. James Joyce'un *Ulysses*'ini, Mrs. Bloom'un sondaki monoloğuna rağmen, erotik roman olarak nitelendiremeyiz, çünkü *Ulysses* öncelikle aşağı tabakalar üzerine metafizik bir romandır: Şehrin aşağı tabakası (kahraman, Dublin'in heyecan dolu mahallelerinde dolaşırken); dilin aşağı tabakası; insan bilincinin aşağı tabakası. Sade'ın romanları ise tersine, kudurmuş cinsel isteğini doyurmak ve gerektiğinde bunu başkalarına iletmek için yazılmış erotik romanlardır. Dolayısıyla burada, Sade'ınkilerle karşılaştırılabilecek eserleri seçmem gerekti, yoksa tesadüfen cinsellikten bahsedenleri değil.

Sürrealizm ve Rüya, Romantik Sosyalizm, Okült Felsefe Tarihi adlı büyük denemelerimde daha önceden yapmış olduğum gibi, ele aldığım konuyu, en az bilinen yönlerini ve inceliklerini ortaya çıkaracak bakış açılarının altına yerleştireceğim. Derin bilgi gerektiren çalışmalarımın hedefi daima, belirli bir sistemin bilgisini okuyucu için olanaksız hale getiren kabul edilmiş düşünceleri ortadan kaldırarak, onu yanılgılardan kurtarmaktır. Erotizm üzerine çok sayıda önyargı ve yanlış değerlendirme vardır, çünkü henüz, derinleştirilmiş incelemeler ve eklerle bir üniversite tezinin konusu olmamıştır. İlk erotik edebiyat tarihi 1927 yılında Stuttgart'da yayımlanan, Dr. Paul Englisch'in Almanca, *Geschichte der Eroticschen Literatur* adlı eseridir. Hitler, Berlin'deki Cinsel Bilimler Enstitüsü'nün kapatılmasını emrettiğinde Naziler tarafından yok edildiğinden dolayı günümüzde bulunmayan bu kitap, hem gazetelerin çapkınlık ilanlarını, hem de yasadışı kitapları inceleyen altıyüz doksanbeş sayfalık, dört yapraklı forma biçimindeydi. Bu eserin ayrıntılı bir özeti, Hugo Hayn'ın *Bibliotheca Germanorum Erotica et Curiosa*'sının 1929 ekinde görülebilir. Jacques Gorvil'in 1933 tarihli Fransızca bir uyarlaması, *Historie de l'Erotisme en Europe*, orijinalinin vasat bir özetinden başka bir şey olmadığından, orijinalin her şeye rağmen bütünüyle gün ışığına çıkarılması gerekmektedir.

KISA ÖNSÖZ

O zamandan günümüze özellikle erotik edebiyatın sözlükleri, antolojileri ve bibliyografyaları kaleme alınmaktadır; bunlar arasında 1971'de Pascal Pia yönetiminde gerçekleştirilen ("Fransızca alanı"yla sınırlı) *Dictionnaire des oeuvres erotiques*, Jean-Jacques Pauvert'in 1979'da çıkardığı ve sonradan iki cilt daha eklediği *l'Anthologie des lectures erotiques* ve 1981'de Londra'da yayımlanan Patrick J. Kearney'in bibliyografyası, *The Private Case*, sayılabilir. Demek ki, böyle bir türün tarihsel evrimini, hatır olsun demeden anlatan ve değerlendiren karşılaştırmalı ve tanıtıcı bir deneme eksikti. Ben, bu eksikliği doldurmak istedim.

Hangi noktaya kadar her şeyi söylemeye izin vardır? Ve yazarlar, açıkça ya da anonimliğin örtüsü altında her şeyi söylemeye cesaret ettiklerinde, insan doğası üzerine, işin özünü söylemek zorunda olanlardan daha şaşırtıcı açıklamalarda mı bulundular? Bu tür soruların cevabı, Rimbaud'nun söz büyücülüğü için başvurduğu "imlasız erotik kitaplar" dahil, kütüphanelerin "cehennemleri"nde* saklanan eserlerin titizlikle incelenmesini gerektirmektedir. Böyle eserler, sözcük dağarcıkları ve içerikleriyle, bütün toplumların korumak istedikleri görgü ve nezaket idealine karşı durarak, istisnaların edebiyatını oluştururlar. Bu türün, duygusal türün yavanlıklarıyla çelişmek için varolması iyi bir şeydir, ama bu erotik türü diğerlerinin üzerine koymak elbette tiksinti verici olur. Dolayısıyla bu deneme, edebi yaratının ve aşk hayatının kurallarını daha iyi ayırt etmeyi teşvik eden istisnai olanın incelenmesi olarak okunmalıdır.

---

* Bu kelime, Fransızca'da, "yasak yayınlar bölümü" anlamına da gelmektedir ve bundan sonra böyle kullanılacaktır, Ç.N.

I

ANTİK ÇAĞDA AŞK SANATI

Erotik edebiyat, yazarlarını imza koymamaya ve eserlerini gizliden gizliye dağıtmaya zorlayacak biçimde kötülenmemişti her zaman. Antikçağ Yunanlılarında ve Romalılarında açıkça ifade ediliyordu; en iyi yazarlar açıktan açığa erotik edebiyat yapıyorlardı ve okuyucuları da yapmacık bir utanç duymadan eğleniyorlardı. Sadece, trajediyi ve destanı içeren soylu türe ait kabul edilmediğinden, erotik edebiyata alan olarak, komedinin, hikâyenin, içli, hicivli ya da iğnelemeli şiirin bildik türü ayrılıyordu.

Yolu Yunanlılar açtı, çünkü fallus kültünü açık saçık ezgilerle kutladıkları geçmişteki Baküs şenliklerinin geleneği onlara böyle bir edebi ifade özgürlüğü sağlıyordu. Bizzat Aristo'nun *Poetika*'sındaki tanıklığına göre, eski Yunan komedyası, şarap ve *hybris* (esriklik, aşırılık) tanrısı olan Dionysos'un onuruna her yıl düzenlenen bu şenliklerden doğdu. Dionysos gençliğinde Titanlar tarafından parça parça edilmişti ve onu diriltmek için parçalarını toplamış olan Bereket Tanrıçası Demeter'di. Demek ki, Dionysos tapınağına bir fallus taşıyarak giderken son derece sofuca bir iş yapılıyor, Titanların yoksun bıraktığı temel üreme organı Dionysos'a geri getirilerek yeniden doğuşuna katılınıyordu. Şehirlerde ve köylerde, her ailenin bir fallusu adak mumu biçiminde salladıkları uzun fallofori kortejleri oluşuyordu; bir Dor şehri olan Sycone'un falloforileri ünlüdür. Bu törenlerde fallik türküler söyleniyor ve karşılıklı olarak müstehcen ritüel şakalar yapılıyordu. Dionysos'a kurban adamanın ardından başlayan şenliklerde, antik komedyanın ilk örnekleri olan farslar oynanıyordu.

Atina'da, Dionysos kültünün belli başlı bayramları Gameli-

on ayındaki (Aralık-Ocak) Lenean bayramları ve Elaphebolion ayındaki (Şubat-Mart) büyük Dionysos şenlikleridir. Bu şenliklerde, töreni izleyen üç gün boyunca dramatik gösteriler düzenleniyordu. Aristophanes, *Akherneis*'inde, kanefor (yani, kurban aletlerini içeren sepet) taşıyan kızı, karısı ve fallus yüklü iki kölesiyle Dionysos törenlerine giden Diceopolis'i gösterir: "Xanthias, fallusu kaneforun arkasında düz tutmaya ikiniz de özen gösterin. Ben, fallik şarkısı söyleyerek arkanızdan gelirim... Haydi ileri."[1] Bu tür dinsel töreleri yerine getiren Atinalı yurttaş, tiyatroya geldiğinde, orada en edebe aykırı durumları onaylamaya hazırdı.

Attika Komedyasından Milet Hikâyelerine

Köylü farslarında uzmanlaşmış Dor komedyasını hızla gölgede bırakan eski Attika komedyasında, kırkbir yazara ait ikiyüz yetmişyedi eser başlığı biliyoruz. Bu türün ilk ustasının, İÖ 519'da doğan ve Aristophanes yazmaya yeni başlarken doksanyedi yaşında ölen Cratinos olduğunu da biliyoruz. Ama, görülmemiş bir müstehcenliğin bütün sahnelerini ve diyaloglarını içeren eksiksiz piyesler bize sadece Aristophanes'den kalmıştır (bunlar, ona atfedilen kırkdört piyesin onbiridir). Dil açık saçıklığında ise rakipleri ona yetişmiş gibidir. Pherecrates, kibar fahişelerin utanmazlıklarının dolu dizgin gittiği piyesler yazdı, ve Eupolis, babasının ve annesinin desteğiyle zengin erkeklere tenini satan güzel bir delikanlının kahramanı olduğu hiçivli bir komedyayı, *Autokylos*, meşhur etmiştir.

İÖ 446'ya doğru Atina'da, sonradan Placa mahallesi olan Akropolis'in altındaki mahallede doğan Aristophanes, Aigina adasına yerleşmiş mütevazi bir çiftin tek oğluydu. İlk komedya-

1 Aristophane, *Oeuvres Complètes*, Yunanca metni dikkate alarak Hilaire Van Daele'nin çevirisi, C. I (Paris, Les Belles Lettres, 1972).

ları, *Atlılar* gibi, politik hicivlerdi: Atinalılarla Ispartalılar arasında yirmiyedi yıl süren Peloponnes savaşına karşı çıkarak, bu savaştan sorumlu tuttuğu demagoglara çok kaba küfürlerle saldırıyordu, çünkü onun güldürüsü belden aşağıydı. Kafasını meşgul eden düşünceler çerçevesinde, sonunda cinselliği iki dahice piyeste, *Lysistrata (Kadınlar Savaşı)* ve *Kadınlar Toplantısı*, açıkca ele aldı.

Lysistrata, Antikçağ erotizminin ilk başyapıtıdır ve hızla evrensel düzeye ulaşmıştır. Bu eserde, devrimci bir düşünce, eşi benzeri olmayan bir güldürü gücüyle ifade edilmiştir. Kadınlar cinsel grev yaparlarsa toplum ne olur? 411 yılının Lenean bayramları sırasında oynanan Aristophanes'in bu piyesi, bu konuyu bir ütopya atılımıyla ve felsefi bir kanıtlama kesinliğiyle ele alır. Lysistrata, Atinalı kadınları agoraya çağırır ve onlara, Peloponnes savaşma son verebileceklerini söyler; ama bunu erkek gibi davranarak değil, her zamankinden iki kez daha fazla kadın olarak, kandırarak, koku sürünmüş, havacıvayla (bir kök özü olan kırmızı renklendirici) boyanmış, Amorgos'un saydam tüniklerini ya da simberiklerini (kemersiz uzun elbiseler) giymiş, ayaklarında peribaridlerle yapabilirler. Asker kocaları istekten deliye dönecektir; ama kadınlar, kocaları barış imzalamadıkça cinsel eylemi reddedeceklerdir.

Kadınların yemin sahnesinin tadına doyum olmaz, çünkü Lysistrata'nın söylettirdiği cümleleri tekrarlamakta tereddüt ederler. Cleonice, "Hiçbir erkek, ne sevgili ne koca, bana ereksiyon halinde yaklaşamayacaktır,"[1] derken bayılır. Oysa şunları da söylemesi gerekmektedir: "Ve eğer, bana rağmen, bana karşı zor kullanırsa, kendimi ona kolay kolay vermeyeceğim." Kadınlar, evlilik içi tecavüz durumunda, bacaklarını havaya dikmemeye ve saldırganlarının altında zevkle kıvranmamaya söz verirler: "Pers sandallarımı tavana kaldırmayacağım... Peynir rendesinin üzerinde yatan dişi aslan gibi kıvranmayacağım." Atinalı kadınlar, savaşa ayrılmış kamu kaynaklarına zorla el koymak amacıyla hep birlikte Akropolis'i işgal ederler. Bunu protesto eden bunak ihtiyarlar korosu, ateşli

1 Aristophanes, *Oeuvres Complètes*, C. III, *op. cit.*

kadınlar korosu tarafından geri püskürtülür. Eylem, yaygaracı ve çekilmez bir militan olmayan, ama son derece sempatik, gönül yüceliğiyle içi titreyen bir barışsever olan Lysistrata tarafından neşe içinde sürdürülür. Söylediği her şey sağduyu doludur.

Bu ilginç dramatik durum, insanlığın cinsel ediminin tüm önemini yeniden ortaya çıkarır. Lysistrata, çeşitli bahanelerle kocalarına kavuşmaya çalışan ateşli kadın arkadaşlarını güçlükle zapteder. Kadınlardan yoksun bırakılmış erkekler de cinsel arzudan kudurur hale gelirler. Savaşçı Cinesias, "*Estuka*!" ("Kamışım kalktı!") diye bağırarak ordudan döner. Karısı Myrrhine okşayışlar, cilveler, karşılıklı soyunmalarla onu iyice çıldırtır ve tam cinsel birleşme durumuna gelindiğinde ise ustalıkla sıyrılır: Tiyatroda erotik sahne olarak daha iyisi yapılamaz. Sonra bir haberci bir pritana (ilk senatörler) rastlar ve pritan, habercinin paltosunu açarak, "Ama sen ereksiyon durumundasın, zavallı adam!" der. Ve kendi paltosunu aralayan pritan, kendisinin de aynı durumda olduğunu gösterir. Oyuncuların göbeklerine, boyalı tahtadan şaşırtıcı boyutlarda birer fallus taktıkları bellidir. Bir süre sonra, korodaki ihtiyarlar da dahil, erkekler dört bir yandan paltolarını açarak sertleşmiş erekliklerini sergilerler. Daha fazla dayanamazlar ve kadınları kaçırmamak için barışa razı olurlar. Lysistrata zafer kazanır ve savaşçıların ortasında çıplak bir kadın olarak cisimleşen Uzlaşma'yı (*Diallage*), bir daha asla savaşma arzusu duymasınlar diye bizzat kendisi getirir.

Bu düzeyde erotizm içeren bir piyes, ortalama bir yazarın elinde kuşkusuz çekilmez bir şey olurdu. Aristophanes, hiçbir çevirinin aktaramayacağı sıçramaları çok ustaca düzenlenmiş ses uyumları olan görkemli dili sayesinde en berbat müstehcenlikleri bile sindirtir. *Binein* (Cinsel birleşme) fiilini ender olarak kullanır, onun yerine pitoresk benzeşimler koyar: Bağ bozmak, çapalamak, oymak, topakları kırmak, "posasını çıkarmak için üzüm sıkmak" (*kategigartizein*), "incir toplamak" (*sukologein*), "çoban aldatmak" (*kinklizein*: Kuyruk tüylerini durmaksızın oynatan kuşu, *kinklos*'u taklit etmek) terimlerini kullanır. Bir gecede bir kadınla (gençlik işareti olarak) üç kez yata-

bilen erkeği belirtmek için "mızrağı üç kez saplamak" anlamına gelen *Katatriakontoutisai* fiilini türetir. "Öpücük vermek" yerine kullandığı ve bir Yunan açımlayıcısının "belki sepet ören sepetçiler, (saz) iyice tutsun ya da sıkıca birleşsin diye ağızlarını uzatıyorlardı"[1] biçiminde açıkladığı "sepet örmek" gibi imgeleri vardır. Bu kaba ifadeler grotesk kişiliklere aittir: Çıplak bir dansözün göğüslerini bayırturpuna benzeten *Thesmophoria*'nın İskitli okçusudur; sevişmeyi "gübre taşımak" diye adlandıran *Lysistrata*'nın Ispartalı köylüsüdür, çünkü bir kadının kolları arasındayken kendisini iki tekerlekli yük arabasının kolları arasında gibi hisseder.

Cinsel organ adlandırmaları da bir o kadar ilginçtir. Kaba etler, patrisyenlerde de, pleplerde de bulunduğundan Aristohalkı'dır (*o Aristodemos*). Ve *Barış*'da, Theoria'nın güzel kalçalarını nitelemek için halktan bir insan, *prôktopentetêris* ("beş-yılda-bir-rastlanan-cinsten-bir-kıç") bileşik sözcüğünü uydurur. Penis haşlanmış nohut, arpacık, çivi ve boğadır; hayalar, "iki meyveli incir yaprakları"dır. Kadın cinsel organı kırlangıç, denizkestanesi ve mutfaktır (et pişirilen yer, *oktanion*; benzeşimi daha kışkırtıcı kılar); Aristophanes, bir çağdaşının, Phormisios'un adını vererek kadın cinsel organını kişileştirir, çünkü Phormisios şaşılacak derecede sakallıdır. Aristophanes tiyatroda, çiy (*drosos*), sıkma su (*zômos*) diye adlandırdığı kadın cinsellik salgılarından söz etmeye bile cesaret eder.

Yunanlı bir psikanaliste göre, Aristophanes'in feminizmi, kocasına ve oğluna egemen olan "erkeksi, otoriter ve katı kurallı kadın"[2] olan annesi Zinodora'dan gelir. Ama kadın kahramanları erkeksi kadınlardan değildir: Erkek gibi davranan kadınla alay etmek için *alectryaina*, "dişi horoz," türetme sözcüğünü bile kullanır. Kadının üstün bir biçimde kadın olmasını ve ataerkil politik iktidar karşı cinsel iktidarı öne çıkarmasını ister. Hiçbir erkeğin tanık olmasına izin verilme-

1 Bkz. Jean Taillardat, *Les Images d'Aristophane* (Paris, Les Belles Lettres, 1965).

2 Dr. N. N. Dracoulidès, *Psychanalyses d'Aristophane* (Paris, Edition Universitaires, 1969).

yen Demeter'in dişi sırlarının adı olan *Thesmophorialar*'ında kadın katılımcılar, trajedilerinde kadınlar hakkında kötü konuşmakla suçlanan Euripides'e verilecek ceza üzerinde tartışırlar. Ama Euripides'in bir aracısı, Mnesiloque, kadın kılığında oradadır, ve dünyanın kadın tragedya kahramanlarından daha ahlaksız kimselerle dolu olduğunu kanıtlayan hikâyeler anlatır. Thesmophorianlar* öfkelenir ve kimliğinden kuşkulanarak onu soyarlar; kadın başkan elini onun uyluklarının arasına sokar ve oraya gizlenmiş fallusu çıkarır. "İşte güzel renkli bir baş. Ah, yaramaz!"[1] Mnesiloque ölüme mahkum edilir, ama bu kez onu kurtarmak için Euripides kılık değiştirir ve birçok beklenmedik olaydan sonra, Mnesiloque'u öldürecek olan İskitlere çıplak bir dansöz sunarak onu kurtarmayı başarır. Aristophanes Euripides'i, Penelope gibi aktif ve cesur kadınlar yerine Phèdre gibi ensest ürünü dengesiz kadınları yüceltmekle suçlar.

Güçlü ve sevimli kadın ideali, *Kadınlar Toplantısı*'nda, komünist bir jinekokrasi** düşüne kadar uzanır. Yaşlı Blepyros'un eşi, antipatik kişilik (muhbirdir, yani profesyonel ihbarcı) Praxagora, Atinalı kadınlarla birlikte iktidarı almaya karar verir. Takma sakallı, kocalarının paltolarını giymiş ve kimileri de erkeklere daha iyi benzemek için koltukaltları traşsız bu kadınlar (içlerinden biri, "bir koruluktan daha gür kıllarım var," der) Ekklesia'ya (Halk Meclisi) giderler ve orada çoğunluk olduklarından, şehrin yönetiminin kadınlarda olması için yargıçların önünde oy kullanırlar. Ardından, tiksindikleri bu erkek kıyafetinden soyunmak için evlerine dönerler (çünkü Aristophanes'in feministleri kendilerini kadın gövdesi içinde çok iyi hissederler ve erkeği taklit etmek eğilimleri hiç yoktur). Praxagoras, elbiselerini bulamayarak onun elbise ve ayakkabılarını giymek zorunda kalan kocasına, hükümetinin kararlarını açıklar: Malların ortaklığı ve cinselliğin ortaklığı. Ne fakir ne de zengin olacaktır ve bütün kadınlar, isteklerine göre bütün erkeklerle yatacaklardır.

---

1 Aristophane, *Oeuvres Complètes*, c. IV., 1928, *op. cit.*

* Demeter şenliğine katılan kadınlar, Ç.N.

** Kadın iktidarı, Ç.N.

Bu kararların uygulanması, çok daha saçma bir cinsel maskaralığa varır. Praxagoras, bir adalet düşüncesi içinde şu yasayı benimsetir: "Kadınların, çirkinlere ve kısa boylulara lütufta bulunmadan yakışıklılarla ve uzun boylularla yatmalarına izin verilmeyecektir. Evet, Apollon adına; bu çok demokratik bir düşüncedir."[1] Aynı şekilde, erkekler de güzellerden önce çirkin ve yaşlı kadınlara hizmet vermelidir. Böylece, gülmekten kırıp geçiren bir sahneyle karşılaşırız: Genç bir kıza kur yapan genç bir erkek, yeni yasa adına, ben alacağım sen alacaksın diye tartışan üç iğrenç yaşlı kadın tarafından koparılıp alınır; genç adam, en berbat iki kadınla "çift kürekle kürek çekmeye" gitmek zorunda bırakıldığından, önceden vasiyetini kaleme alır. Sonunda, yürekli bir kadın tarafından hakarete uğrayan kokuşmuş politikacı sembolü Blepyros, bağışlanarak kadınların şölenine davet edilir; sarhoş bir hizmetçi kadın onu aramaya gelir, yüz yetmiş harflik bir sözcükle ona yemek listesini bildirir ve "Evoe!" diye Bakhos rahibelerinin çığlığını atarak onu sürükler. Aristophanes, eril bir politikaya karşı, uç noktadaki dişi bir politikanın sevinçli çığlığını tercih etmemizi ister.

Aristophanes'in, güçsüz bir kocanın cinsel güçlerini yeniden elde etmek için Oropos'un Atina yakınlarındaki tıp tapınağı Amphiaraion'a gittiği komedyası *Amphiaraos*'dan elimizde ancak bir bölüm vardır. Aristophanes'in bu temadan elde edeceği yarar anlaşılabilir. Bu tür komedyalar devlet tarafından destekleniyordu; izleyicilerden oluşan yargıçlar heyeti metni inceledikten sonra yazara şehir harcamalarından pay vermeye karar verdiğinde oyun sergileniyordu. Ayrıca, bir Dionyos bayramı sırasında oynanan üç komedya, kurayla seçilmiş beş yargıç tarafından verilen ödül için yarışıyorlardı; dolayısıyla, bu tiyatronun aşırı cesareti yaratıcılarına olduğu kadar izleyicilerine de bağlıydı.

Erotik Yunan edebiyatı, özellikle düzyazı biçimindeki anlatıda, bir İon şehri olan Milet'in yurttaşlarının şehvetli yaşam alışkanlıkları üzerine yapılan şakalardan oluşan Milet öykülerinden yola çıktı; bu şakalar uzun süre kulaktan kulağa

1 Aristophane, *Oeuvres Complètes*, c. V., *op. cit.*

aktarılarak sözlü biçimde kaldı, sonra İÖ II. yüzyılda Miletli Aristides bunları bir kitapta, *Milesiarques*, topladı ve bu kitap Sisenna tarafından Latinceye çevrildi. O zamandan sonra, birçok yazar Milet öyküleri yazmak istedi; Septime Sever'in rakibi imparator Albinus bizzat böyle bir derleme yapmaktan utanmadı.

Athene'nin *Şölen*'ine göre şiirde erotik şarkının yaratıcısı Alcman'dı ve Girit'deki Maronea'da doğan Sotades de dizelerini şarkı için değil, okunması için yazdı. Ondan önce Sinedolog Alexis gibi başka müstehcen şairleri de tanımış olan çağdaşlarının tanıklığına göre, müstehcenlikte kimse Sotades'i aşamadı. Sotades, şiirlerinde, Makedonya ve Mısır krallarına ve onların metreslerine saldırmak korkusuzluğunu gösterdi. İskenderiye'de otururken, Firavun Ptolemea Philadelphe kızkardeşi Arsinoe ile evlendiğinde şöyle diyerek taraf tuttu: "Burgunu, cinayet işlemeden itemeyeceğin bir deliğe itiyorsun." Bunun üzerine kaçmak zorunda kaldı, General Patrocle tarafından izlendi ve Caune adasında yakalandı, kurşun bir kutunun içine yerleştirilip denize atıldı. Şair, yazılarının müstehcenliğinden dolayı değil, Firavuna hakaretten suçlu bulunmuştu. Sotades adından yola çıkan Batılı bilginler, az ya da çok müstehcenlik içeren koşuk ya da düzyazı biçimindeki bütün metinleri sotadik edebiyat diye adlandırdılar.

Sotades'in ardından, bir imparatorun özel yaşamını alaya alma ihtiyatsızlığını göstermeyen Meleagros, bütün eserleri sotadik şiirlerden oluşmasına rağmen, ileri bir yaşa kadar saygın biçimde yaşadı (İÖ 60 yılına doğru Kos Adasında öldü). Suriye'nin Gadara şehrinde doğan ve kinik filozof Menippe'nin öğrencisi olan Meleagros, Fenike'deki Sur'a yerleşti ve orada, güzel delikanlıların aşkını övmeye başladı; *Paidika* adlı derlemesi, genç dostu Myiskos'u ve diğer oniki yeniyetme delikanlıyı ateşli biçimde anlatıyordu. Sonra, Heliodora ile birlikte heteroseksüel aşka dönünce, bu güzel yosma için de bir o kadar ateşli şarkılar söyledi; ve Meleagros tarafından patetik bir şiirde ağlatılan Heliodora öldüğünde, şehvet dolu dizelerini diğer metreslerine, Zenophila'ya, Demo'ya yöneltti.

Kuşkusuz Meleagros, cinsellik ateşiyle titreyen, yanan, Antikçağın en iyi erotik Yunan şairidir. "Aşklar (*Erotes*), bir an

bile soluk aldırmadan her yandan üstüme geliyor,"[1] der. Ona göre erotizm bir oyun değildir, ve "korkunç Eros, korkunç!" (*Deinos Erôs, deinos*) diye bağırdığında bizi ikna eder. *Psyche*'nin ikili anlamını kullanarak (*ruh* ve *kelebek* anlamına gelir), kendisine sıkıntı veren çocuk tanrıya şöyle der: "Eğer senin etrafında uçuşup duran bir ruhu sık sık yakarsan, Eros, kaçacaktır; onun da, yaramaz çocuk, onun da kanatları vardır."[2]

Meleagros'un metreslerine seslenerek yazdığı şiirlerin teması genellikle kıskançlıktır; kimi zaman, uyuyan Zenophila'nın tenine konan sineği kıskanır, kimi zaman, kibar fahişe Heliodora'nın yanındaki müşterinin güçsüzlükten çarpılıp kalmasını diler:

> Sadece bunun için, bütün tanrıların anası, sana yalvarıyorum, sevgili Gece, evet sana yalvarıyorum, sefahat alemlerinin utanmaz yoldaşı, korkunç Gece.
>
> Eğer biri, Heliodora'nın yatağına girmiş, bu tatlı tene sarılarak ısınır ve uykuyu unutursa,
>
> Lamba sönsün, ve o, bu kadının kucağında, yorgun, uyusun, yeni Endymion.[3]

Meleagros'un sevdiği erkek çocuklar üzerine şiirleri, Yunanlıların *philopaida noson*, oğlancılığın aşk hastalığı, diye adlandırdığı şeyi yansıtır. Onların güzelliğinden gözleri kamaşır, oğlancılığın kurbanı olmaktan şikayet eder, homoseksüel arzunun ölümcül düşüşüne geldiğinde şarabın veya dostlarının kendisini kurtarmasını ister. Kimi zaman, gözdesi Myiskos'a ilişkin anlaşılmaz bir zevk ve acı duygusu ifade eder:

> Oğlan çok güzeldi ve bana çok tatlı gelen adı nedeniyle, Myiskos, sevimlidir, öyle ki onu sevmekten hiçbir şey beni engelleyemez.

---

1 *Anthologie Palatine*, c. II, Pierre Waltz ve Jean Guillon çevirisi (Paris, Les Belles Lettres, 1928).

2 *Ibid.*

3 *Les Poésies de Méléagres*, Pierre Louÿs tarafından çevrildi (Paris, 1893).

Çünkü o güzeldir, Kypris aşkına! Baştan aşağıya güzeldir. Ve eğer bana acı veriyorsa, Eros bala acı katmasını bildiği içindir.[1]

Yaşlılığında Kos'a yerleşen Meleagros, güzel Phania'ya olan tutkusunu dile getirdi. Öncelikle kadınların onurlandırıldığı ilk erotik epigramlar* antolojisini, *Taç*, kaleme aldı; oysa bir sonraki yüzyılda *Saray Antolojisi*'nin IX. kitabı Sardesli Straton'un *Oğlancılığın İlham Perisi* adlı antolojisinde kadınlar yer almayacaktır.

Erkek homoseksüelliği üzerine şarkılardan oluşan ikiyüz ellisekiz şiirlik bu seçkide Straton, kısa ve iğneleyici parçalardan oluşan kendine ait ellisekiz şiir yayımladı: "Muhteşem kalçalarını duvara dayıyorsun, ey Cyrus. Niçin taşı deniyorsun, bir şey yapamaz o."[2] Straton, epigramlarının kendi aşk hayatındaki olayları yansıtmadığını, sadece tumturaklı söz söyleme denemeleri olduğunu öne sürüyordu; utanarak ifade edilen bu konudan kuşku duyulabilir.

Yunanlılarda homoseksüellik, kimi tarihçilerin hayal ettiği kadar iyi karşılanmamıştı ve *eraste* (seven) ile *eromen* (sevilen) arasındaki ilişkiler, çok katı bir namus kuralına bağlıydı. Homoseksüeller buna aykırı davrandıklarında *cinedes* ve *katapygones* (*oğlancılar, ibneler* anlamına gelir) gibi küfürlü ve müstehcen terimlere maruz kalıyorlardı. Homofili, iki yetişkin arasındaki homoseksüel ilişki, iğrenç kabul edilmişti. Ancak yetişkin bir erkekle oniki, onsekiz yaş arasındaki bir yeniyetme arasında aşk ilişkisi olabiliyordu. Eğer *eraste* oniki yaşından küçük bir *eromen* ararsa kuralı ihlal etmiş olurdu ve cezalandırılması gerekirdi; yirmi ve daha yukarı yaştaki birinin peşine düşerse erkeklik onurunu yitirirdi. Oğlan çocuğunun sakalı çıktığında, vücudunu kıl kapladığında artık ona dokunmamak gerekiyordu. Yunan homoseksüel şiirinin birçok örneği, bir *eromen*'de çıkan ve onu dokunulmaz kılan kıllar ko-

---

1 *Ibid.*

2 *Le Livre d'Amour des Anciens* (Paris, Bibliotheque des Curieux, 1929).

* İğneleyici kısa koşuklar, Ç.N.

nusunu işler. Straton, bir epigramında, tersine, bacaklarının kıllanmış olmasından utanç duyduğu için gözlerini yerden kaldıramadan yanından geçen Menippe'i hatırlar.

Yunan homoseksüelliğinin ifadesi, genellikle kurallara uygun kaldı. Dioskorides'in Sossarthos'un kalçalarını övmesi, Straton'un havuzdan çıkan Diocles'in erkeklik organını "denizden çıkan Venüs"e benzetmesi birer şakadır. Genelde *eraste, eromen*'in gözlerine hayran kalır ve öpücük, onun betimlediği tek aşırı yakınlıktır. Uygun ifade, sodomist olmaktan yakınmaktır, bundan sevinç duymak değil.[1] İÖ IV. yüzyılda Siraküza'da yaşamış olan Theokrites'in *İdiller*'inden birçoğu oğlan çocuklarının aşkını konu alır, sadece *Aites* adlı idil bir homoseksüelin zafer kazanmış tutkusunu ifade ediyordu. Diğerleri aldatılmış sevgilinin kaygılarını, *eromen*'ine karşı savurduğu tehditleri işliyordu. Straton ve *Oğlancılığın İlham Perisi*'nin şairleri hem ironik ve düş kırıklığına uğratıcı, hem de tensel istek uyandıran bu geleneğin sonu oldular.

İS 125'e doğru Fırat üzerindeki Samosata'da doğmuş olan Suriye kökenli Yunanlı yazar Lukianos, en eski pornografik kitabı, *Kibar Fahişelerin Diyalogları*'nı bıraktı. Birçok kişi pornografi sözcüğünü ne demek istediklerini bilmeden kullanırlar. *Porne*'den (fahişe) gelir, ve başlangıçta, fahişeliği anlatan bir yazıyı belirtiyordu. Lukianos'dan önce pornografi sözcüğü, Parhasios'un erotik tablolarını tanımlayan teknik bir resim terimi olarak kullanılıyordu, çünkü modelleri sokak kızlarıydı. Giderek, bir fahişeyle müşterisi arasındaki ilişkiye benzer biçimde, aşk olmadan gerçekleştirilen cinsel ilişkileri betimleyen her şey pornografi olarak adlandırılmaya başlandı; *Daphnis ve Chloé*'nin pornografik bölümü, Longus'un, Chloé'yi seven genç Daphnis'i komşusu Comis'in karısı Lycenon ile yatarken gösterdiği bölümdür.

Lukianos'un *Kibar Fahişelerin Diyalogları*, gerçek ahlak tabloları olan onbeş diyalog dizisidir. Glycère, sevgilisini elinden alan Gorgona'yı Thais'ye şikayet eder ve sevgilisinin, o sıska,

(1) Bkz. Felix Buffière, *Eros adolescent, la pédérastie dans la Grèce antique* (Paris, Les Belles Lettres, 1980).

soluk benizli, ve büyük burunlu kadının neresinden hoşlandığını kendi kendine sorar. Sekiz aylık hamile Mystion, çocuğunun babası Pamphilos'un evleneceğini duyduğunda kavga çıkarır. Bir şölende, bir davetliye sarılarak metresi Diphilos'u maskaraya çeviren Philinna, annesi tarafından suçlanır. Kibar fahişelerin müşterileriyle tartışmalarına tanık olunur; Ioessa, çok kısa saçlı ve güzel kokular sürünmüş bir çocukla yatarak Lysias'ı kıskandırır; Myrtale, kendisi için varını yoğunu feda ettiğini iddia eden Dorion'la alay eder.

Bu diyaloglar doğal olarak çok özgürdür. Drosis bir arkadaşıyla birlikte, kendisinin baştan çıkardığı bakir Kleinias'ı iğfal etmeye çalışan oğlancı filozof Aristenaitos'dan intikam almayı tasarlar. Leaina, Klonarion'a, "dehşetli erkek" bir kadının, Lesboslu Megilla'nın avı haline nasıl geldiğini anlatır:

Leaina

Megilla ve onun kadar zengin ve aynı işlerle uğraşan bir diğer kadın, Korint'li Demonassa bir akşam yemeği düzenlemişlerdi. Onlara sitar çalmam için beni çağırmışlardı. Çalmayı bitirdiğimde, vakit çok geçmişti ve yatma zamanı gelmişti. Sarhoştular. "Haydi Leaina," dedi bana Megilla, "artık yatma zamanı; burada bizim aramızda yat."

Klonarion

Yattın mı? Ya sonra ne oldu?

Leaina

Önce beni öptüler, sadece dudaklarını vücuduma değdirerek değil ağızlarını da aralayarak; göğüslerimi sıkarak beni kucakladılar; hatta Demonassa beni öperken ısırdı. Ben bunun ne anlama geldiğini bilemiyordum. Ama sonunda, oldukça coşmuş olan Megilla, başından peruğunu çıkardı. Gerçekten de, hem çok iyi uydurulmuş, hem de çok iyi taklit edilmiş bir peruk taşıyordu. Peruğu çıkarınca, atletler gibi kafası kazınmış olarak orta-

ya çıktı.[1]

Kafası usturaya vurulmuş bu erkeksi kadın, "Benim adım Megillos'dur ve uzun süre önce Demonassa'yla evlendim; o benim karımdır," dediğinde küçük fahişe gülmekten kendini alamaz. Yine de, kendisinin önünde Demonassa'yla sevişmesini isteyen sevici kadının arzularını yerine getirir: "O beni öper, marifetini gösterir, soluk soluğa kalır ve bundan ölçüsüz bir zevk alıra benzerken ben de onu, bir erkek gibi kollarıma aldım." Bir kadının diğer bir kadını nasıl cinsel doyuma ulaştırdığını öğrenmek isteyen meraklı Klonarion'a Leaina şu cevabı verir: "Benden açıklama isteme, güzel değil." Lukianos'un, gerçekçi ayrıntılarla dolu bu pornografik diyalogları aşırı açık saçıklıktan uzaktır.

Lukianos, Atina'ya yerleşmeden önce Antakya'da hatipti; eserlerini halka okuyarak yaşamını oldukça iyi kazanıyordu; hatta Mısır'da ve Galiçya'da konferans turneleri düzenledi. Ardında sekseniki eser bırakarak (en azından dokuzunun ona ait olduğu kuşkuludur) 192 yılına doğru öldü. Diğer erotik eserleri arasında, *Loukios ya da Eşek* klasik bir Milet hikâyesi uyarlamasıdır; Miletli kadınların uçkurlarına aşırı düşkünlükleri nedeniyle onları tatmin etmek için bir eşek gerektiği alışılmış bir şakadır. Karısı büyücü olan Hipparque'ın evinde misafir olan Loukios, önce evin hizmetçisi Palestre ile sirk güreşçilerinin dövüşünü andıran bir sahnede yatar. Büyülü bir merhem gövdesine sürüldüğünden eşeğe dönüşen Loukios'un serüvenleri onu, Thessalonique'de oturan bir kadının doymayan cinselliğini tatmin etme görevine yöneltir. Büyü bozulduğunda ve yeniden erkeğe dönüştüğünde, bu kadar güçlü bir hayvanı elinden kaçırdığı için kızgın olan kadın, hakaret ederek Loukios'u kovar.

Lukianos'un olduğu sanılan *Aşklar*, aynı dönemin sofisti olan ve *Aşık Mektupları*'nın iki kitabı sevgililer arasındaki mektuplaşma modellerinden oluşan Aristenetes'e ait olabilir. Bu diyalog, Lykinos'u, her iki cinse de eşit ilgi duyan ve sevgilileri ile

1 Lucien de Samosate, *Oeuvres Complètes*, c. III, Emile Chambry tarafından yeni çeviri (Paris, Garnier, 1934).

metresleri arasında seçim yapamamaktan sıkılmış çift cinsiyetli Théomnestos'la karşı karşıya getirir: "Söyle bana, sence hangileri daha iyidir, oğlan çocuklarını sevenler mi, kadınlarla yetinenler mi? Her iki tarafa da dokunmuş olan ben, kolları tam dengede olan bir tartı gibi kararsızım."[1] Bunun üzerine Lykinos ona, Rodos'da hakemlik ettiği, kadın seven Chariclea ile homoseksüel Callicratidas arasındaki tartışmayı aktarır. Onların iki uzlaşmaz söylevini aktardıktan sonra Lykinos, özel bir bilgelik gerektirdiği için "ancak filozoflar oğlan çocuklarını sevebilir," sonucuna varır.

Klasik Latin Erotizmi

Yunanlılarda olduğu gibi, Romalıların da en uzak geçmişlerinde açık saçık diyaloglardan oluşan popüler bir gelenek vardı: Latium çiftçileri tarafından, kırsal şenlikler sırasında hüzünlü (yani düzensiz) dizeler halinde doğaçlanan *fescenninalar* (belki Etruria şehri Fescennia'dan türemiş bir sözcüktür). Bu köylü müstehcenliklerini biraraya getiren bir fescennina edebiyatı vardı ve bu, Horatius'a göre (*Koşuklu Mektuplar*, Kitap II, 1), toprak sahiplerine öyle şiddetle saldırıyordu ki, onların aşırılıklarını engelliyordu.

Bununla birlikte, erotik Latin edebiyatı hiç de ilkel zamanların ürünü değildir; tersine, Roma uygarlığının en gelişmiş olduğu dönemde ortaya çıkmıştır. İÖ II. yüzyılda Roma'da yaşayan Plautus, azgın bir ihtiyarın, oğlunun göz diktiği genç bir kıza sahip olmak istediği *Casina* gibi çok serbest komedyalar yazdı; ama bunlar, iki yüzyıl önce Aristophanes'in yazdığı komedyalarla karşılaştırılamaz ve hiçbiri cinselliği, *Lysistrata* kadar açıkyüreklilikle ifade etmez. Plautus bize sadece Romalı sefihler ve onları kullananlar üzerine eğlenceli bilgiler verir.

İlk Latin erotik şairini bulmak için İÖ 86'da Verone'de soylu bir aileden (babası Julius Cesar'ın bir dostuydu) doğmuş olan

1 Lucien, *Oeuvres Complètes*, *op. cit.*, c. II.

Catullus'u beklemek gerekir. Kibarlar alemine katıldığı Roma'ya çok genç yaşta geldi ve Konsül Q. Metellus Celer'in rezilce yaşayan ve bir süre sonra dul kalan (kocasını zehirlemiş olduğundan kuşkulanılacaktır) karısı Clodia'nın sevgilisi oldu. Catullus onu, gözkamaştırıcı tarzdaki küçük lirik piyeslerinde Lesbia adı altında meşhur edecektir. Catullus nakarat yapan cümlelerle, yinelemeli sözcüklerin tekrarıyla Latincesine unutulmaz bir ritim vererek onbir heceli dizeyi canlı bir beden gibi kullanan bir sanatçıydı:

Da mi basia mille, deinde centum,
Dein mille altera, dein secunda centum,
Deinde usque altera mille, deinde centum.

"Bana bin öpücük ver, sonra yüz, sonra bin daha, sonra bir daha yüz, sonra bin daha, sonra yüz."[1] Ama Catullus'a hayran olunacak aşk şarkıları esinleten Lesbia'yla dört yıllık ilişki, sonunda Catullus'un aşırı kırkançlıklarına neden oldu, çünkü Lesbia aldatıyordu. Bunun üzerine lanetler yağdıran bir Catullus'un ortaya çıktığı görülür; bir tavernaya giren ve oradaki tüm müşterilere kendisini okşatan Lesbia'yı betimlemek için müstehcen imgeler toplar, ya da örneğin Rufus gibi Lesbia'nın kendisine tercih ettiği kişileri yermek için: Egnatius'un sidikle fırçaladığı için beyaz dişleri olduğunu söyler; sayısız dizede ensest çocuğu ve oğlancı olmakla suçlar Gellius'u.

Catullus, kibar fahişeler arasında Lesbia'yı nasıl unutmaya çalıştığını da anlatacaktır; Ipsitilla'ya, "art arda dokuz kez yatmaya hazırlan" (*novem continuas fututiones*), ya da "Ameana, kullanıla kullanıla yıpranmış kız" (*Ameana puella defututa*) der. Coşkulu şair, hiddeti yüzünden, Mentula —erkeklik organı— diye adlandırdığı Julius Cesar'ın vekili Mamurra gibi Roma'nın bütün ahlaksızlıklarını epigramlarıyla kalbura çevirir. Modern bir Latince uzmanı, Mentula'ya karşılık olarak Laverge'i bulmuştur ve *Mentula Moechatur*'u "Laverge fuhuş yapıyor"[2]

1 Catulle, *Poésies*, Georges Lafaye tarafından hazırlanan ve çevrilen metin (Paris, Les Belles Lettres, 1970).

2 *Ibid.*

diye çevirmiştir.* Catullus'un Mamurra-Mentula'ya ve diğerlerine karşı sövgülerinde müstehcenlik, en içli şiirlerindeki kadar sanatla işlenmiştir. Otuz yaşında ölen Catullus, on iki çeşit dizeyi kullanarak (dördü kendi buluşudur) Latin prozodisine canlılık getirmiş ve kendisinden sonra gelenleri derinden etkilemiştir.

Latin erotizminin klasikleri İmparator Augustus döneminde ortaya çıktı. Kolektif bir eser olan *Priape Üzerine Şakalar*'ın uluslararası düzeyde önemi oldu. Venüs'le Baküs'ün oğlu, itifallik** Doğa Tanrısı Priape, erkeklik organının kişileşmesiydi. Hırsızlardan ve kuşlardan korusun diye kırmızıya boyanmış heykelini meyveliklere, bağlara ve tarlalara koyuyorlardı. Priape sakallı, genellikle çıplak, sol elinde bir budama bıçağı ve sağ eliyle neredeyse heykeli kadar büyük penisini sallayan bir köylü olarak temsil ediliyordu. Her beylik arazisinde, adak bağışlarının yapıldığı ve hayvanların kurban edildiği bir Priape tapınağı vardı. Roma'daki Meken bahçesindeki Priape tapınağında, ziyarete gelenler duvarlara şiirsel yakarılar yazabiliyordu. Gerçekte Domitius Marsus, Cinna, Horatius, Vergilius ve İmparator Augustus'un da aralarında olduğu, Meken'in dostlarına ait olan bu anonim şiirler, *Priapeia*'lar, daha sonra bir Latin şairi tarafından çoğaltıldı ve bu şair, *Okuyucuya*, diye bir hitap ekleyerek bu şiirleri yayımladı.

Priapeia'lar, iki ayrı dizi oluşturan doksan şiir içerir. Bu dizilerden biri, kimi zaman organının güçlülüğüyle övünen, kimi zaman değişik cinsel zor kullanmayla hırsızları tehdit eden Priape'ye atfedilen dedikodulardan oluşmuştur. Priape, görkemli kamışını seyretmek için her yandan koşup gelen hanımefendilerden yakınır, ama organına gülen genç kıza sinirlenir ve onu uyarır: "Yedinci kaburga kemiğine kadar sokarım!" (*Ad costem tibi septimam recondam*). Diğer dizi, Priape'nin kabul etmesi istenen dilekleri içerir. Böylece, "kalçalarını titreterek hareket etmekte usta" (*Quinctia vibrates docta movere*

---

* *La verge*, erkeklik organıdır, Ç.N.

** Kimi Dionysos kutlamalarında tören halinde dolaştırılan ereksiyon halindeki fallus, Ç.N.

nates) dansöz Quinctia, sembollerini ve çalparalarını Priape'ye sunarak, "tüm sevgililerinin Tanrı imgesine yönelmeleri"[1] için yalvarır. "Sokak orospusu Telethusa" (*Telethusa circulatrix*) denen fahişe tarafından bitkin düşürülen bir çapkın, kendi yerine bu doyumsuz kadınla meşgul olması için Priape'ye yalvarır, vs. Bu neşe dolu müstehcenlikler Rönesans şairlerine, öncelikle de *Hermaphroditus* başlığı altında benzerlerini yazan Antonio Beccadelli'ye (1383'de Palermo'da doğduğundan Palermolu diye bilinir) model oluşturdular. Pacifico Massimi, *Hecatelegium*'unda, "iğneleyici ve açık saçık yüz içli şiir," (1489) bu geleneğe yeni bir atılım kazandırır.

Roma'da refah döneminin geliştiği Augustus Hanedanlığının resmi şairi Epikürcü Horatius, aşkla ilgili şeylerden saflıkla dolu bir özgürlükle söz etti. *II. Satir*'inde, evli kadınlarla yatanın başına her türlü tersliğin gelebileceğini ve hizmetçi kızlarla çapkınlık yapmanın daha iyi olduğunu kanıtlamak için en açık saçık terimleri bile kullanır. *VIII. Satir*'inde, Esquilin bahçesindeki ağaçtan Priape, komik bir öfke tonuyla, bir gece büyücü kadın Canidie'ye yapılanları anlatır. Ama Meken Horatius'a Sabina'da bir ev ve bir arazi verdiğinde, azat edilmiş bir kölenin oğlu olarak, toplumsal yükselişine daha uygun bir düşünce düzeyine yükselemeyeceğine insanları inandırmış olan hafifmeşrepliğinden sıyrıldı.

İşte nihayet, kadın erkek bütün aşıkların kendisinden "bizim ustamız Ovidius'dur" diye söz etmelerini isteyen biri (*Aşk Sanatı* III, son dize)! İÖ 43'de Brutium'daki Sulmona'da doğan Ovidius, *Heroides*'lerle başladı —mitolojinin kadın kahramanlarının tutkularını konu edinen mektuplarından oluşan ve Didonius'un Aineias'a, Deianeira'nın Herakles'e vs. yazdığı kendi yarattığı bir tür— daha sonra, yirmi beş yaşındayken, evli bir kadınla, Corinna, olan özel ilişkisinin tüm evrelerini anlatan mükemmel seçkisi *Aşklar*'ı yazdı. Giysisini çıkarmış çıplak sevgilisini seyrederkenki hayranlığını ifade ettiği; kocasının okşayacağı kadını düşündükçe başını döndüren; tensel arzunun tüm düşkünlüğüne, "Aşk yarışının tükettiği insan ne mut-

1 *Les Priapées*, A. t'Serstevens tarafından Latinceden çevrildi (Paris, Edition du Trianon, 1929).

ludur! Tanrılar beni böyle öldürsünler!"[1] diye haykırarak teslim olduğu bu şiirler ateşli bir şehvetle soluk alırlar. Ovidius şefkatlidir, kötü bir boya yüzünden saçlarını kaybeden Corinna'yı teselli eder; endişelidir, kendisinden hamile kalan Corinna'nın çocuk düşürmesi gerektiğini öğrenir; umutsuzdur, bütün bir gece Corinna'nın yanında güçsüz kaldığı için kendisinin işi bitmiş bir aşık olduğunu düşünür. Bir zinanın bütün sırlarını açığa çıkaran bu tadına doyum olmaz kitap, erotik olanın pornografik ve müstehcen olan üzerindeki zaferini kesinleştirir. Tek bir kaba sözcük bile kullanmayan Ovidius, en şehvetli esinlerini zarif terimlere çevirir.

Aşka ve kadınlara tapan Ovidius kırk yaşına gelince, üç şarkılık didaktik şiir biçiminde bir erotoloji kitabı olan *Aşk Sanatı*'nı kaleme alarak deneyimlerinden okuyucuların yararlanmasını ister. İlk iki şiir, genç erkeklerin güzel kadınlara nerede rastlayabileceklerini (halk gezmelerinde, bayramlarda, sirkte, bir yemekte, vs.), onları nasıl mutlu edebileceklerini öğretir. İplerini tutmak bilinirse "bütün kadınlar elde edilebilir" ilkesinden yola çıkarak, uygun koşulları yaratmanın yollarından, nelerden söz edileceğinden, bir rakibi başarısızlığa uğratma biçiminden söz eder. Güzel kadın bir kez elde edildiğinde, aşkın sürmesi için onun karşısında sürekli hayranlık göstermek, sadakat kanıtları vermek, kıskançlığını kışkırtmak gerekir. Bir sevgilinin yataktaki davranışı titizlikle betimlenmiştir, ve Ovidius'un tükenen arzulara ilişkin afrodizyaklar ve bir çiftin aynı anda orgazma ulaşmasını sağlayan teknikler üzerine erkeklere yaptığı bilgece öğütlerden hiçbir kadın şikayet edemez. Bunları, beklenmedik tarihsel örneklerle desteklemesi de eğlendiricidir. Cinsel edimin hazırlıklarından söz etmesi gibi: "Yatakta, sol el hareketsiz kalmayacaktır. Parmaklar, Aşk'ın oklarını esrarlı bir biçimde sapladığı tarafla uğraşma olanağı bulacaktır."[2] Hektor'un Andromakhe'yle ve Akhilleus'un Briseis'le bu şekilde il-

---

1 Ovide, *Les Amours*, Henri Bornecque tarafından hazırlanan ve çevrilen metin (Paris, Les Belles Lettres, 1929).

2 Ovide, *L'Art d'aimer*, Henri Bornecque tarafından düzenlenen ve çevrilen metin (Paris, Les Belles Lettres, 1929).

gilendiğini ekler.

Daha sonra Ovidius, erkekleri memnun etmenin ve onları elde tutmanın sanatını öğretmek için kadınlara hitap eder. Bir uzman olarak onlara sağlık önlemleri ve tatlılıklarını artıran oyunlar öğretir (ayrıca gözlere sürülen farlar üzerine bir kitap, *De Medicamina Formae*, yazacaktır). Kadınlara, sakınılması gereken tüm erkek kategorilerini ayrıntılı olarak anlatır ve bir acemiyi ya da deneyimli bir erkeği elde etmek istediklerinde farklı davranmaları gerektiğini onlara öğretir. Dişilerin değişik yapılarına göre, bir yataktaki en avantajlı aşk pozisyonlarını belirtir. Şişman bir kadın, sevgilisinin üzerinde ata biner pozisyonda olmamalıdır; göğüslerinde güzel bir eğim olan bir kadın tercihen arkadan ilişkiyi istemelidir, vs. Kadın, hiçbir şey hissetmese bile tutkulu bir *doruk noktası* yaratmak amacıyla tatlı iniltiler çıkarmalıdır. Bütün bu bilgileri izlediğinde sevgilisini çılgına çevireceğinden emin olmalıdır. Bu edebe aykırı konuyu Ovidius'dan daha zevkli, incelikli ve yetenekli biçimde kimse işleyemezdi. Ciddi Boileau bile *Aşk Sanatı*'nı "çok hoş" buluyordu.

Latin edebiyatı uzmanları, Ovidius'un *Metamorphoses*, *Fastes* ve *Pontiques*'leri yazdıktan sonra İS 17'de öldüğü Pont-Eux'in üzerindeki Tomes'a sürülmesine *Aşk Sanatı*'nın neden olduğunu iddia ederler. Kendisinden önce açık saçık kitaplar yayımlamış şairleri çağrıştıran *Hüzünler*'inin kimi anlamı belirsiz dizeleri, diğer şiirlerinden aklanması gerektiğini kanıtlamaz. Çağdaşlarından hiçbiri Ovidius'un sürgün nedenini açığa çıkaramadı. En sağlam varsayım, tahtın talibi Tiberius'la İmparatoriçe Livia'nın onu Augustus aracılığıyla Roma'dan uzaklaştırdıklarıdır, çünkü bir devlet sırrını keşfetmişti.[1]

Ovidius'un yaşlılık döneminde Marsilya'da doğan Petronius, Latin sefahat dünyasının en tanıtıcı elkitabını, *Satyricon*, bıraktı. Fellini'nin filmi nedeniyle, *Satyricon*'un akıl almaz bir sefahat aleminin hikâyesi olduğu sanılmamalıdır: Trimalcion'un yemeği bölümü (1688'de, Belgrad'daki elyazmaları içinde

(1) Bkz. Alexis Pierron, *Histoire de la litterature romaine*, s. 444 (Paris, Hachette, 1863).

tek başına bulunmuştur), hangi sıra içinde birbirlerini izleyecekleri bilinmeyen değişik kaynaklı parçaların bulunduğu bu geniş kitabın sadece tek bir bölümüdür. Ayrıca başlığı, iğneleyici bir romana işaret etmiyor, bu bir *satura lanx*'dır, yani sebzelerin ve meyvelerin karıştırıldığı bir tür salatayı belirten mutfak terimidir; gerçekten *Satyricon*, uydurma bir öyküleme içine yerleştirilmiş hikâyelerin, söylevlerin ve şiirlerin karışımıdır. Nihayet *Satyricon*, Roma'daki yaşamın betimlenişini vermez; olay, Napoli yakınlarındaki bir Güney İtalya şehrinde geçer.

Kahramanları, mevkilerini kaybetmiş, eşcinsel iki genç öğretmendir, Encolpe ve Ascylte; kimi zaman biriyle, kimi zaman diğeriyle yatan onaltı yaşındaki genç bir oğlanla, Giton, birlikte bir handa kepazeliklerle dolu hayat sürerler. Giton'a tek başına sahip olmak için, birçok kez kan çıkıncaya kadar birbirleriyle dövüşürler. Birlikte kötülük yaparlar; palto çalarlar, bir bayanın, Quartilla, Priape'ye kurban edilişini engellerler ve kadın onlardan intikam almak için onları bir soytarıya kırbaçlattırır ve tecavüz ettirir; Giton'u, yedi yaşındaki bir kız çocuğunu, Pannychis, iğfal etmeye zorlar ve Encolp'e mastürbasyon yaparken olayı izler. Üç dalavereci ortak daha sonra, kötülüklerle dolu arlanmaz parababası Trimalcion'un şölenine katılır, ve orada öyle aşırılıklar yaşarlar ki sonunda "olayların aşırı iğrençliğe vardığı" (*ibat res ad summam nauseam*) konusunda anlaşarak kaçarlar. Ama Ascylte, handa, Giton'a arkadan tecavüz etmek için Encolpe'un uykusundan yararlanır ve ikisi birlikte gitmeye karar verirler.

Açıkça itiraf etmek gerekir ki *Satyricon*'un kişileri iğrençtir. Onları iğrençlikten kurtaracak hiçbir duyarlılık çizgileri yoktur. Yine de, onların tüm pisliklerini en saf biçemlerden biriyle betimleyebilen yazarın başarısı hayranlık vericidir. Giton'un peşinden koşan Encolpe, bir resim sergisinde, şehvet düşkünü yaşlı bir şaire, Eumolpe, rastlar. Daha sonra bu Eumolpe, üstüne binen genç bir fahişeyle sevişirken görülür; çiftleşme hareketleriyle yorgun düşmesin diye yatağının altına gizlenmiş kölesi Cordax onu düzenli aralıklarla indirip kaldırır. Encolpe, Giton ve Eumolpe'un niçin ve nasıl bir gemiye bindikleri bilin-

mez; gemide, kaptanın karısı, Tryphène, Encolpe'den kopardığı Giton'un metresi olur. Encolpe, diğerlerini şaşkına çevirerek şunları söyler: "Onların tüm öpüşmeleri, bu ahlaksız kadının hayal edebileceği bütün okşayışlar kalbimi sızlatıyor. Yine de hangisini daha çok isteyeceğimi bilemiyorum, metresimi alan oğlanı mı, yoksa sevgilimi baştan çıkaran metresimi mi."[1]

Crotone'ye varan Encolpe, yaşamını tenini satarak kazanır; müşteri olarak kötü kişilerle düşüp kalkmayı seven yaşlı bir kadın vardır, ama tam onu tatmin edeceği anda Encolpe, güçsüz kalır. Yaşlı rahibe Oenothée'den güçsüzlüğüne çare bulmasını ister; o da, rektumuna bakırdan kalın bir alet (bir *fascinum*) yerleştirir ve ısırgan otlarıyla onu döver. Daha sonra ne olduğu ve *Satyricon*'un nasıl bittiği bilinmemektedir.

Petronius, sarayında efendilik örneği sergilediği Neron'un ölüm emrine itaat etmek için İS 67'de banyosunda intihar eder. Tacitus'un tanıklığına göre, *Satyricon*'u, bu zorbanın hükümdarlığına leke düşürmek için ölüm günü yazdırdığı olduğu sanılır (doğruysa, bu gerçek bir insanüstü başarı anlamına gelir). Gerçekten de *Satyricon*, parodik ya da bilerek abartılmış parçalarla birlikte, özellikle bir estet eseridir; Petronius, döneminin aydınlarını heyecanlandıran Eskilerle Yeniler arasındaki tartışmaya, aşırılıklarıyla kendisini Yenilerin yanına yerleştiren bir kitapla müdahale etmek istedi.

Petronius'un ardından, her ikisi de İÖ birinci yüzyılda Roma'da yaşayan ve aynı kuşağa dahil olan iki büyük ahlaksızlık ahlakçısı ortaya çıktı: Juvenalis ve Martial. Yozlaşmış Romalıların cinsel bozukluklarını titizlikle, ama okura, böyle alışkanlıkları taklit etme isteği asla vermeyen iğneleyici bir biçimde betimlediler. Önceleri hatip olan Juvenalis, hayranlık duyulacak kişiler olarak kabul edilmek isteyen sefihlerin bu isteklerine şiddetle karşı çıktığı *Satirler*'ine kırk yaşlarında başladı. Oğlancılara karşı yazdığı *II. Satir*'inde sergilediği tipler

---

1 Petrone, *Le Satiricon*, Alfred Ernout tarafından hazırlanan ve çevrilen metin (Paris, Les Belles Lettres, 1974). *Satureum* (bu romanda geçen afrodizyak bir içecek adı) kelimesi üzerinde de oynayan, *Satyricon* yazılışını tercih ettim.

iğrençtir: Saydam ihramla savunma yapan avukat Cretius, kadın gibi giyinen ve cam falluslardan içen Baptlar, ya da evlilik yıldönümünü bir sirk müzisyeniyle gizlice kutlayan Graecchus. Ahlaksız ilan ettiği evli kadınlara karşı yazdığı *VI. Satir*'i daha da ateşlidir; prozodisini çınlatan ve sahnelerinin açık saçıklığını iyice vurgulayan bir öfke vardır. Kaba bir adama gönlünü kaptırdığından, bir gladyatör okuluyla birlikte Mısır'a kadar giden bir senatör karısını, Eppia, açıkça kınar; bir genelevde Lycisca adı altında fahişelik yapan İmparatoriçe Messalin'i de lanetler. Aralık başında Roma'da kadınlar için düzenlenen Güzel Tanrıça şenliklerini olağanüstü bir biçimde gözler önüne serer; ve burada, birbirlerini kötü biçimde kışkırtan ve *Admitte viros!* ("Erkekleri içeri alın!"), diye son bir çığlık atarak, kendilerini köle olsun, sucu olsun, kim olursa olsun herkese teslim eden Saufeia ve Medullina gibi çılgın lezbiyenlerin sefahat alemini anlatır.

Juvenalis, sahibinin cimriliğinden yakman genç bir eşcinselle olan diyaloğunu aktardığı *IX. Satir*'de olduğu gibi, ironiyi de kullanır; bu eşcinsel fahişe öyle acınacak durumda gözükür ki, bir insanın bu kadar alçaldığını görmek tiksinti verir. Juvenalis, *Satirler* kitabını ancak seksen yaşında yayımladı, ve oğlancılara yönelik iğnemeleriyle kendisini hedeflediğini hisseden İmparator Adrian'ın onu, çölde konaklayan bir piyade bölüğüne komutan olarak atayarak kalleşçe intikam aldığı söylenir; yaşlı şair, görevinin başına gelir gelmez, gurbete düştüğü için ölür.

Martial'ın etkisi Juvenalis'den farklıdır, çünkü o tiksinmez: Ahlakı bozuk olanları, oldukları gibi, kinik biçimde betimler. Beau, Martial'ın ondört epigram kitabından en müstehcen yüz ellisekiz şiiri seçmiş ve onları konularına göre sınıflandırmıştır: Dil düşkünlüğü (erkeğin ve kadının cinsel organını emme), anüs düşkünlüğü (aktif ve pasif oğlancılık), dışkıcılık (dışkıların tadına ilişkin nükteler), vs.[1] Bu, cinselliğin tüm anormalliklerini ve sapmalarını betimleyen bir katalogdur. Martial,

---

1 *Toutes les epigrammes de Martial en latin et en français*, M. B. (Beau), c. III (Paris, Gie-Boullay, 1843).

etrafında bir sürü kadının dolaştığı lezbiyen Bassa ile ve beden eğitimi okulunda atletlerle yarışan, oburca yiyen, kusuncaya kadar şarap içen ve gününü, orta yerlerini yiyip yuttuğu (*plane medias vorat puellas*) kızlarla yatarak tamamlayan erkeksi kadın Philaenis'le alay eder:

Di mentem tibi dent tuam, Philaeni,
Cunnum lingere quae putasz virile;

("Tanrılar seni sağduyuya getirsinler, Philaenis, sen ki bir vulvayı yalamanın erkek gibi davranmak olduğunu hayal ediyorsun!") Aktif ve pasif homoseksüellere karşı Martial, müthiş acı alaylar yöneltir. Pis kokan soluğu nedeniyle herkesin sırt çevirdiği oğlancıyı; arkası yaralandığı için oturamayanı; anüsü göbeğine kadar yarılıncaya dek (*secti podicis usque ad umbilicum*) kendini düzdürtmeye hazır, delik kıçlı Charinus'u; erdem üzerine söylevler veren, ama güçlü kuvvetli bir oğlan çocuğu geçtiğinde dayanamayan vücudundaki bütün kılları kazımış Chrestus'u komik duruma düşürür: "Söylemeye utanıyorum, Chrestus, bize sadece Caton'dan söz ettiğin bu dille ona neler yaptığına." Martial'a kurbanlarını damgalaması için bir distik* yeter:

Mentula cum doleat puero, tibi, Naevole, culus,
Non sum divinus, sed scio quid facias.

("Bu çocuk penisinin ağrıdığından şikayet ettiğinde, ve sen kıçından, Naevolus, ben müneccim değilim ama ne yaptığını bilirim.") Martial, diğer cinsel sapıklara karşı daha az acımasız değildir ve her çeşit onursuz kadını alaya alır: Tanıkların önünde yatan Lesbia, çocuğu olmasın diye sadece hadımlarla yatan Gellia, üç tel saçı ve dört dişiyle baştan çıkaracak genç erkek arayan yaşlı Vetustilla, vs. Bu canavarlar sergisi karşısında, cinsel özgürlüğün sınırlarının olması gerektiği anlaşılır.

* Yunanca ve Latince'de bir altıölçülü ve bir beşölçülü dizeden oluşan grup, Ç.N.

Yine de Martial, erdemlilik örneği taslamamaktadır; aşklarından açıkça söz eder, yatakta yeterince şehvetli olmayan ilk karısına sitem eder, genç kızlarla ve hatta genç erkeklerle olan sapkın ilişkilerini itiraf eder. Çok şey isteyen bir ahlakı yoktur, sadece iğrenç olanı reddetmekle, heveslerini tatminde doğru bir ölçüyü korumakla sınırlıdır. 81 yılından 96 yılına kadar İmparator Domitianus'un himayesinde olan Martial, İmparatorun gözdeleri Earinus'la Spendophoro'un savunmasını yaparak kendini alçaltır; bu konuda, böyle zayıflıkları olmayan Juvenalis kadar saygın değildir.

Çöken Roma İmparatorluğunun en büyük erotik romanı, 114 yılında Numidya ile Gaetulia arasındaki Madaura şehrinde doğmuş olan Afrikalı yazar Apuleius'un *Altın Eşek* adlı eseridir. Otuzdört yaşında hatip olarak Kartaca'ya yerleşti ve orada, zengin bir dul olan Pudentilla ile evlendi; Pudentilla'nın mirasçısı, akrabasını baştan çıkarmak için Apuleius'un büyü yaptığını ileri sürerek dava açtı. *Altın Eşek*'in temeli tam olarak cinsel büyüdür ve tüm metin fantastik bir erotizmle doludur. Apuleius, Milet geleneğinden kaynaklanan, Lukianos'la aynı konuyu —eşeğe dönüşen bir erkek— işler, ama bundan, birçok kolu olan nehirroman yapar; bu onbir kitabın adı başlangıçta *Dönüşümler*'di; daha sonra Kartaca'da Saint Augustinos bunu okuyacak ve *Asinus Aureus* başlığı altında anacaktır.

Apuleius, bir dizi değişik hikâye (*varias fabulas*) içeren bir Milet söylevi (*sermo milesus*) yapacağı konusunda bizi aniden uyarır. Kahramanı Lucius işleri için Teselya'ya gelir ve yol arkadaşlarından birinin Teselyalı büyücüler konusunda söylediklerini işitince korkar; büyücü kadınlardan biri olan Meroa'nın öyle güçleri vardır ki, hamile bir kadının doğurmasını sekiz yıl boyunca engellemiştir. Müşterisi Milon'un oturduğu, doğaüstü olayların şehri Hypata'ya vardığında, bir büyücünün hayduta dönüştürdüğü üç şarap tulumunun hücumuna uğrar; kılıcıyla onları deldiğinde, içlerindeki şaraplar dökülerek yeniden tuluma dönüşürler. Lucius, kendisini zevke boğan hancının hizmetçisi Fotis'le yatar. Fotis, Milon'un karısının bir büyücü olduğunu anlatır ve onu, kendisini kuşa dönüştürecek bir merhemle gizlice

oğuştururken seyrettirir. Göklerde bir tur atmak isteyen Lucius, kendisini de aynı merheme bulamasını Fotis'den ister, ama Fotis kutuyu şaşırınca Lucius anında eşek olur. Neyse ki, gül çiğnerse yeniden insan biçimine dönme olanağı vardır. Fotis, gülleri getirmesini beklemesi için, geceleyin onu ahıra götürür. Ama eve hırsızlar girer ve ganimetleriyle birlikte eşeği de götürürler.

Bu, bir efendiden diğerine el değiştiren, gittiği her yerde ahlaki olaylarla karşılaşan, olağanüstü nükteler dinleyen eşek Lucius'un serüvenlerinin başlangıcıdır. Apuleius'un sanatı, temel anlatısı içinde bu eklenmiş hikâyeleri öyle iyi eritebilmektedir ki, bütünlük, sabit bir romanesk birliği koruyabilmektedir. Haydutların mağarasına Lucius'la birlikte kapatılmış olan genç bir tutsak kadını eğlendirmek için, ayyaş bir yaşlı kadın, Aşk'la (Amour) Ruh'un (Psyche), IV, V ve VI. kitaplar boyunca uzanan olağanüstü öyküsünü anlatır. Bu mağaradan kaçmayı başaran Lucius, Sibel'in hadım rahipler çetesinin eline düşer ve ona sefahat alemlerini seyrettirirler. Apuleius, "bu iğrenç pislikleri" (*illos execrandas foetides*) canlı bir imgelemle betimler. IX. kitabı, kocalarını aldatan kadınların hikâyelerinden bir şenlikdir; Boccaccio'nun taklit ettiği çamaşır leğeni hikâyesi bu kitaptadır. Korinthos'da, Lucius nihayet kendisine iyi bakan, çünkü onu bir sirk hayvanı gibi sergileyen birini bulur. Bir kadın Lucius'u fark eder ve bir gece onunla çiftleşmek ister; Apuleius'da hayvanlara karşı cinsel arzu duyma sahnesi Lukianos'dakinden daha açık saçıktır. Eşeğin yanında kırıtan, onu yağla ovan, kollarını bacaklarını kucaklamak için altına yerleşen, çılgınca oyunlar sürdüren bir kadın görülür.

Lucius'un kadınları tatmin etme yeteneğine sahip olduğunu görmekten hayran olan efendisi, hayvanlara yem olmaya mahkum edilmiş suçlu bir genç kadınla, sirkte, seyircilerin ortasında cinsel ilişkide bulunmasına karar verir. Ama, arenaya geldiğinde Lucius'u korku kaplar ve kaçmayı başarır. İsis şöleninin kutlanacağı günün arifesinde Kenchra'ya ulaşır. Uykuya dalar ve uykusunda, özgürlüğünü vaat eden tanrıçayı görür. Gerçekten de, çiğneyeceği gülleri bulur ve yeniden insan olduğunda, İsis papazı olmaya karar verir. XI. kitabın tamamı,

Roma'daki İsis tapınağına kabulünü anlatır; *Altın Eşek*'in bu bölümü, II. yüzyılda, Sezarlar şehrinde, ulusal dinin başka yerlerden gelen dinler karşısında geri çekilişini anlamamıza olanak tanır. Hıristiyanlığın zaferi yakındır.

Hıristiyan Erotizmi

Hıristiyanlığı erotik edebiyatın düşmanı, paganizmi ise koşulsuz savunucusu sanmak kolaylıkla yok olmayacak bir önyargıdır. Gerçekte, cinsel organları "utanç verici bölümler" ya da *pudenta* (Yunanlılar *oidia* diyeceklerdir) diye adlandırmaya başlayanlar Hıristiyanlığın kurucusu kilise büyükleri değil, Seneca gibi Stoacı filozoflardır. Bütün uygarlıklarda utanma sorunu ortaya atılmıştır, çünkü insanın hayvan kadar serbest davranması hiçbir uygarlıkta istenmez. Birçok pagan, edebi müstehcenliklere karşı ihtiyatlı davranmıştır; Quintilianus, şiirleri utanma duygusuna zarar vermemiş olsaydı şair Archiloque'un Homeros'a eşit olacağını söylemiştir. Surena, Romalı bir subayın eşyaları arasında bulunan erotik bir kitabın bir bölümünü Roma Senatosu önünde, böyle kitaplar okuyan askerlerin Parthalıları yenemeyeceği sonucunu çıkararak kızgınlıkla okumuştur.

Hıristiyanlar ise, tersine, cinsel şakaları, etik anlayışlarıyla bağdaşmaz diye yargılamadan, özgürce benimsediler. IV. yüzyıldaki Hıristiyan imparatorluğunun önemli kişisi, Valentinian sarayının kontu, daha sonra meclis idare amiri ve nihayet Galiçya konsülü olan Ausonius'un durumu böyledir. Erotik şiirleri, pagan Martial'ınkilerden hiç de aşağı değildir. *Tres uno in lecto* ("Bir yatakta üç kişiydiler") diye başlayan açık piyesi, emici Eunus'a yönelik altı epigramı, hafifmeşrep kızlar, Galla ya da Dione üzerine yorumları açık saçık olmanın da ötesindedir. *Repperit obscenas veneres vitiosa libido* ("Ahlaksız mizacı müstehcen zevkler arıyor") dediği Crispa'nın bir portresinin altındaki dizeleri, Latin dili uzmanları için, ikili anlamı olan bir *deglubere*, meyve soyma, örneği oluşturur:

Deglubit, fellat, molitur per uträmqe cavernam;
Ne quid inexpertum frustra moritura relinquat.

("Sallar, emer, her iki delikten de çalışır kadın; her şeyi denemenin hayal kırıklığıyla ölmekten endişe eder.") Evli ve çocuklu bu Crispa'nın çirkin olduğunu, yine de onu arzuladığını ve kıskandığını söyler. Bu durum Ausonius'un otuzaltı yıl evli kaldığı Sabina'yı övmesini ve erotik şiirlerini ona göstermesini engellemez:

Ludere me dixit, falsoque in amore jocari.
Tanta ille nostra est de probita fides.

("Hayali aşklarla oyalanıp eğlendiğimi söyledi bana. Sadakatimizden öyle emin ki!") Yine de, kocası, köle olarak sunulan genç bir Suev'i, Bissula, *İdiller* ile kutladığında Sabrina belki telaşa kapılmıştır. Ausonius'un en ünlü şiiri, evlilik törenlerini ve özellikle yeni gelinin bakireliğinin bozulmasını anlatan *Evlilik Koşuğu*'dur. Bu "şehvet sayfası"ndan (*lasciva pagina*) sonra, sefihçe dizeler yazan Sulpitia'nın sert bir ahlakı olduğunu; Ciceron'un mektuplarında Carellia'yla alay ettiğini; başka ciddi insanların, fescenninnalarıyla Annianus'un, "Erotopegni kitaplarıyla yaşlı şair Levius'un," "Menandros'un bilge diye adlandırdığı Evenus"un da onları izlediğini hatırlatır. Ve şu sonucu çıkarır: "Demek ki, şakamızdan hoşlanmayan okumasın; ya da eğer okuyorsa, unutsun; unutmuyorsa bağışlasın."[1]

Hıristiyan yüksek tabakasının başka şahsiyetleri de erotik şiirler yazdılar. VI. yüzyılda Bizans'da, hatip Agathias (ayrıca, bugün hâlâ otorite olan *Bizans Tarihi*'nin de yazarıdır), dostlarıyla birlikte, yedi ayrı türe denk düşen yedi kitaba ayrılmış bir epigram antolojisi, *Döngü*'yü yazdı. V. kitap, "erotik epigramlar" kitabıydı, ama iğneleyici ya da övücü türdeki kitapları da bir o kadar açık saçıktı. Oysa bunları yazanlar, skolastik Leontios, Onursal Konsül Makedonios, Sayıştay Denetçisi Irenea,

1 Ausone, *Oeuvres Complètes*, c. II, E. F. Corpet'in çevirisi (Paris, Panckouke, 1842-1843).

hatip Eratosthenes gibi Doğu Hıristiyan İmparatorluğunun hatırı sayılır kişileriydi. Sayıştay Denetçisi Irenea'nın, bu antolojide, Rodhope'nin, ruh ve vücut olarak kaynaştıkları yatağına kendisini nasıl kabul ettiğini; ya da kemerini çözerken başını eğen Chrysilla'yı nasıl azarladığını ve onu, *"Aidôs nosphi peleis tès Kupridos"* ("Utanmanın Cypris'le ortak hiçbir yanı yoktur") diye uyardığını anlatırken görürüz. Oysa bu kişilerin hepsi, kilise hukukunun kurduğu teoloji içlerine işlemiş olarak İmparator Justinianus'un sarayında yaşıyorlardı. Ama *Justinianus Hukuku*, küçültücü edebiyata karşı cezalar öngörürken, erotik edebiyata hiçbir özel yasaklama koymuyordu.

Bizanslı Hıristiyan şairler, genç bir kızın güzelliğini nitelemek için *rhodopugon* ("Gül Kıçlı") terimini buldular. Üç güzelin kıçını lirik biçimde ayrıntılı olarak anlatan Rouphinos örneğinde olduğu gibi, kıç yarışmalarına başkanlık etmeyi seviyorlardı: "Rodhope, Melite ve Rhodocleia arasında bir tartışma yükseldi: Üçünün içinde hangisinin kıçı (*mêrienês*) en güzeldi. Beni hakem olarak seçtiler..."[1] Bizans erotik şairlerinin en parlağı Sessizlikçi Paul'dür; İstanbul'daki Ayasofya kilisesinin bin yirmidokuz dizelik bir tanımını da ona borçluyuz. Sessizlikçi, çok konuşan bütün saray nedimelerine altın asasıyla dokunan bir imparatorluk sarayı mabeyncisiydi. Bu ciddi görevlinin, kendini cinsel zevke adamak için olgunluk dönemini beklediğini öğreniriz: "Yiyip bitiren oklarıyla Aşklar'ın artık yanaşamayacağı ben, yarısı ağarmış saçlarımla önünde eğiliyorum, Cypris." Sessizlikçi Paul, öpücük konusunda çok uzman gözükür ve Galatea'nın, Doris'in ve Demô'nun öpücüklerini, sırasıyla tatlarını tanımlayarak karşılaştırır. Nihai edim hariç her şeyi yapmasına izin veren bir kızla alt alta üst üste oluşunu anlatır; bir başkasını, bir aşk gecesinin ardından çehresi dağınık, yorgun gözlerle, vs. yataktan çıkarken betimler. Yürekli ve şehvetli şiirleri teni incelikle yüceltir.

Hıristiyan erotizminin büyük yeniliği, olgun kadınların cinsel çekiciliğini yüceltmeye cesaret etmesi oldu. Atina ve Roma paganları, yaşlı kadınların da onlara zevk verebileceğini ve bir

1 Rufin, Epigramme V, 35, *Anthologie palatine*'de, c. II. *op. cit.*

cinsel hayatları olabileceğini asla kabul etmediler. Sevişmek isteyen belli bir yaştaki anneleri, büyükanneleri ve dulları en küçümseyici laf dokundurmalarla ezdiler ve onların cazibesine kapıldıklarını hissettikleri erkekleri anormal olarak kabul ettiler. II. yüzyılda Roma'da yaşayan Gadara'lı bir Yunan, Philodemos, altmış yaşındaki bir kadının, Charito, aşkını öven ilk kişidir: "Daima uzun siyah dalgalı saçları vardır ve mermer göğüslerinin ucu hâlâ diktir, hiçbir kuşak onları hapsedemez: En ufak bir kırışıklığın bozamadığı teni daima ambrozia* saçar... Gerçek aşıklar, onun kaç yaşında olduğuna bakmadan, buraya gelin!"[1] Ama bu, Agathias'ın da yapacağı gibi, zamana meydan okuyan bir güzelliği kiralamaktı: "Narin Melitê, uzun bir yaşlılığın sonunda, gençlikten gelen bu çekicilikten hiçbir şey kaybetmedi..."[2]

Klasik Antikçağ paganları, kendilerinden daha cesur olan Sessizlikçi Paul'ün, kırışıklıklarına ve pörsük göğüslerine rağmen altmış yaşındaki çapkın bir kadından hoşlandığını itiraf ettiğini işitseler şaşkına döner ve çok kızarlardı:

> Senin kırışıklıkların, Philinna, herhangi bir gençliğin canlılığından daha değerlidir ve bana gelince ben, hâlâ genç bir kızın dimdik göğüslerindense senin uçları sarkan yasak meyvelerini ellerimde tutmaya daha çok açım. Senin biten sonbaharın, bir başkasının ilkbaharından üstündür ve senin kışın onun yazından daha sıcaktır.[3]

Bu yürekli (ve devrimci) şiir, Nicetas ve başka şairler tarafından taklit edildi. Hıristiyan Bizansında menapoz evresindeki bir kadının her zaman arzulanan vücuduna, aşk dolu davranışlarına ve usta okşayışlarına saygı geleneği böylece doğdu ve bu, daha sonra, paganizmin bilmediği ya da ifade etmek istemediği bir duyguyu erotizme sokan François Maynard'ın *Güzel Yaşlı Kadın* adlı görkemli kıtalarına ilham kaynağı olacaktır.

---

1 Philodene, Epigramme, V, 13, *Anthologie Palatine*'de c. II, *op. cit.*
2 Agathias, Epigramme, V, 282, *ibid.*
3 Paul le Silentaire, Epigramme, V, 258, *ibid.*

II

ORTAÇAĞDA SEFAHAT

Ortaçağda, Yunan-Roma antikçağının hiçbir dinsel ya da ahlaki sistemine ait olmayan bir sefahat kavramı gelişti. Kendini cinsel zevklere ölçüsüzce vermek anlamına gelen sefahat (ya da iffetsizlik), insanı manevi mutluluktan mahrum eden temel günahlardan biriydi. Bu yüzden onunla teorik olarak mücadele edildi, ama aynı zamanda sanat ve edebiyatta incelikle temsil edildi. Dinbilimciler, sefahati farklı zararları olan on ayrı türe ayırıyorlardı (üçü doğaya karşıydı: Mastürbasyon, hayvanlarla ilişki ve arkadan ilişki): Örneğin, onlara göre zina (fahişelerle ticaret) ahlaksızlıktan (evlenme isteği olmadan kandırılan bir bakirenin kızlığının bozulması) ve eşaldatmadan (başkasının şerefi çalındığından hırsızlığa benzer) daha az kınanılacak bir şeydi.

Edebiyat, bu yeni ten ideolojisinin birçok nüansını yansıttı. Sefahatin, oburluğu ve tutkuyu aşarak dünyayı yönettiğini ve bütün engellere meydan okuduğunu göstermekten zevk alındı. Çok sayıda yazıyla halk sefahatin tuzaklarından korunmaya çalışıldı, ya da keşişler ve sofular gibi, sefahate karşı vaazlar verip, ilk fırsatta da boyun eğenlerle eğlenildi. Resmi belgelerce kanıtlanan rahiplerin bu kokuşmuş ahlakı, yapılan şakaları doğruluyordu. Böylece, şehvet düşkünlerini, onların kötülük ve zevklerini açığa çıkarma bahanesi altında Hıristiyan Ortaçağı, fabliyolarında ve saz şairleri tarafından meydanlarda söylenen uyaklı hikâyelerde aşırı açık saçıklıklara izin verdi.

Fabliyoların ve Farsların Evreni

En eski *fablo* (Eskiden Fransa'nın kuzeyinde konuşulan diyalekt olan Oil dilinden gelen fabliyo'dan önceki söyleniş biçimi), 1159'daki, bir fahişenin hikâyesini anlatan *Richeut*'dur. Bu tür, bütün XIII. ve XIV. yüzyıl boyunca sürdü. Kimi fabliyolar, *Kullanılmış Yol* örneğindeki gibi, iki anlamlı açık saçıklıklarla sınırlıydı. Bir turnuva arifesinde, Peronne yakınlarındaki bir şatoda, (bir tür doğruluk oyunu olan) "yalan söylemeyen kral oyunu oynamak için" soylu bayanlar ve şövalyeler toplanır. Şatoda hazır bulunanlara soru sormakla görevli soylu bir kadın, genç bir erkeği yüzüne karşı "yatakta kötü işçi olmak"la suçlayarak cinsel yetenekleriyle alay eder. İncinmiş genç adam, soru sorma sırası kendisine geldiğinde, kadına, pubisinde kıl olup olmadığını herkesin önünde sorar. Kadın şu cevabı verir: "Tek bir tane bile olmadığını biliniz." Bunun üzerine genç adam, rakibini yuhalatarak zafer kazanır: "Buna inanıyorsanız, bayatlamış yöntemlere de inanın/yenen kimsenin ota inancı yoktur."[1]

Birçok fabliyo, eşaldatmanın, kaçınılmaz ve kimi zaman da bağışlanabilir olduğunu kanıtlamaya çalıştı. *Kötü Kadın*'ın üç versiyonu, aşığıyla birlikte yataktayken kocası tarafından suçüstü yakalanan bir kadının durumu nasıl lehine çevirdiğini gösterir. "Bu konuda çok bilgi vardır," der yazar. Diğer öyküler fallik bir tema kullanırlar. Saz şairi Haisiaux, *Kamışları Büyüten ve Sertleştiren Eşek*'de, sihirli yüzüğü olan bir adamı anlatır: Yüzük parmağındayken "organı büyüyordu." Bir çeşmede ellerini yıkarken yüzüğü kaybeder ve arkasından gelen bir piskopos onu bulur: "Beklemeden parmağına taktı yüzüğü/organı başladı büyümeye." Yapıt, "poturunu yırtacak" kadar güçlü ereksiyondan acı çeken piskoposun güç durumuyla devam eder.[2]

Montaiglon'un derlemesinin altı cildi *Kadın ve Erkek Cinsel*

---

1 Barbazan, *Fabliaux et contes des poètes français des XIe, XIIe, XIIIe, XIVe et XVe siècles*, c. I (Paris, b. Waree, 1808).

2 *İbid*, c. III

Organlarının Tartışması, Vulvaların Anlattıkları, Fahişeler ve Yalayıcılar Üzerine, Düzücü, Oniki Karılı Uşak, Kocasının Mezarı Üzerinde Kendini Düzdürten Kadın vs. gibi işitilmedik uygunsuzluktaki ve orijinal elyazmalarına göre derlenmiş çok sayıda fabliyo içerir. *Vulvası Yüz Şövalyeye Hizmet Eden Kadın Üzerine* adlı fabliyo, yüz şövalyenin Sarrasinlere karşı savunduğu "denizden çıkan bir şatoda," bir kadının, aşkını bu yüz şövalye arasında nasıl paylaştırdığını anlatır. *Düzüşmekten Söz Edildiğini İşitemeyen Genç Kız,* "düzme ve arkadan ilişkiye geçme" sözcüklerini her duyduğunda bayılan çok utangaç bir baron kızının macerasıdır. Onu baştan çıkarmak isteyen genç bir adam da bu sözcükleri işitince bayılma numarası yapar; kız onu hemen eş olarak kabul eder. Ama "birlikte yatar yatmaz" bakire, "sağ elini göğsün üzerine koyar... Sonra, çok kıllı bir bölge görmüş gibi, ileriye uzanır."[1] Kısacası, namusluluk taslayan kız, sözcüğü işitmekten hoşlanmasa da olayı yaşamayı sevdiğini aniden gösterir.

Bu fabliyolar öyle özgürdür ki, dinle bile alay ederler. *Vulvayı Kutsayan Piskopos Üzerine*'de "Baiues kenti" piskoposu, kentli bir kadın olan Bayan Auberea'yla yatmayı başarır. Ama kadın, yatağında çırılçıplakken, dişilik organını kutsamadan ondan yararlanmasını istemez. Piskoposa şöyle der: "İsteğinizin yerine gelmesini istiyorsanız/ ne organıma ne de bana dokunabilirsiniz/onu kutsamadan/bunu yapın ve onu damgalayın." Bunun üzerine, çıplak geveze kadının cinsel organını kalıplaşmış Latince sözler mırıldanarak damgalayan ve kutsayan piskoposun soytarıca töreni başlar. *Bir Kamış Bulan Üç Kadın Üzerine* adlı fabliyo, bir gezinti sırasında, hayalarıyla birlikte bir fallus toplayan üç kadını anlatır; fallusa sahip olmak için aralarında tartışırlar, sonra bir manastır başrahibesinin hakemliğine başvururlar. Çok heyecanlanan başrahibe, fallusun, kendisinden çalınmış olan kapı tokmağı olduğunu iddia ederek onu kendisine saklar.

Kadını Düzen Büyücü'de, banyoda yaralanan bir kadın bir

1 Anatole de Montaiglon, *Recueil général et complet des fabliaux du :XIIIe et du XIVe siècle,* c. III (Paris, Libraire des Bibliophiles, 1872-1890).

seyyar kalaycıdan bir çaresi olup olmadığını sorar; kalaycı da onu iyileştirecek bir kökü olduğu cevabını verir. Bu kök, "büyük bir erkeklik organı"dır ve onunla bir saat içinde "kadını üç kez art arda yapar," kadın çok hoşlanır. Bir şölen salonunda, bir derebeyi ve davetlilerinin, saz şairi Guèrin'in *Vulvaları Konuşturan Şövalye Üzerine* fabliyosunu (Anglo-Norman lehçesinde bir yorumu da vardır) dinlemekten zevk aldıkları bu ahlak tabloları feodal toplumun bayağılıkları üzerine bize oldukça bilgi verir. Bir şövalye üç periye hizmet etmiş, onlar da karşılığında kadın cinsel organına soru sorduğunda anlaşılır cevaplar alma imtiyazını şövalyeye vermişlerdir. Bir kontun şatosunda oda hizmetçisiyle yatan şövalye, ağzını aşağıya yönelttiğinde düzenli bir konuşma gelir. Dehşet içindeki kız, kontesini uyarmaya gider ve kontes şövalyeyi çağırtarak "cinsel organını konuşturamayacağına" dair altmış liraya bahse girer. Kontes, denemeden önce, cinsel organının deliğini kıtıkla tıkar ve şövalyenin soruları cevapsız kalır. Ama şövalye bunun nedenini kontesin kıçına sorar, ve kıç açık seçik bir biçimde açıklar. Gerçekte, üç periden biri zaten belirtmişti: "Cinsel organda tesadüfen/hiç boşluk olmasa da/şimdi cevap vermesin/kıç cevap verecektir onun yerine."[1] Böylece, kolayca altmış lira kazanmış olan şövalye şatoyu terk eder.

Joseph Bedier, soyluların aristokratik düşünceyi yansıtan kahramanlık destanlarını dinlemeyi tercih ettiğini fabliyoların ise "küçük insanların şiiri" olduğunu ve burjuva düşüncesini yansıttığını savundu. Oysa bu kadar basit değildir. Zaten, "en bayağı fabliyolardan biri olan *Kullanılmış Yol*"un Flandre kontlarının saz şairi Jean de Condé'ye ait olduğunu ve bir o kadar bayağı başka fabliyoların da soyluların saraylarında söylendiğini öğrendiğinde fikrini değiştirir.[2] Fabliyolar herkese yönelikti. Yollarda dolaşan ve birkaç kuruş karşılığında hikâyeler anlatan golyarlar, papaz eskisi keşişler ve atılmış üniversite mensupları tarafından hanlarda ve dörtyol

1 Anatole de Montaiglon, *Recueil général et complet des fabliaux, op. cit.*, c. VI.

2 Joseph Bedier, *Les Fabliaux,* Petit de Julleville'nin *Histoire de la langue et da la littérature française,* c. II'de (Paris, Armand Colin, 1896).

ağızlarında anlatılıyordu.

Ortaçağ'ın komedya tiyatrosunun fabliyolara benzer çizgileri vardı. Belediye bayramlarındaki *mister*'lerde amatör komedyenler (profesyonel komedyenler ancak I. François döneminde ortaya çıktı), burjuvalar ve papazlar tarafından oynanırdı; repertuvarın geri kalan bölümü şatolarda hokkabazlar ve şehirlerde üniversite öğrencileri tarafından yorumlanırdı. Bu amatörler Başpapaz Adayları, Tasasız Çocuklar, Gaudisseurs, Navarriens (Collège de Navare öğrencileri), Beavais Çocukları, vs. gibi topluluklar kurdular. Genellikle açık havada yapılan (örneğin, Paris'de, Maubert Meydanı'nın cambaz tiyatrolarında) dramatik gösterileri üç bölümden oluşuyordu: Önce bir *soti* (dana derisinden kulaklı takkelerle Aptal kılığına girmiş aktörler tarafından yapılan güncel, iğneleyici bir revü); sonra bir kıssadan hisse; ve nihayet, neşeyle bitsin diye bir *fars*.

Ahlak dersinin ardından izleyicileri gevşetmeyi amaçlayan fars, aşırı bir ahlak karikatürüdür. Büyük Ortaçağ uzmanı Gustave Cohen, elliüç farslık bir derlemenin başında şu saptamayı yapar: "Bunların temeli müstehcenlik ve pisliği konu edinen söz ve yazıdır, ama açık saçık düşüncenin kaba biçimdeki bu ortaya çıkışını da asla ihmal etmemek gerekir."[1] İşte buradan kaynaklanan bazı açık saçıklık örnekleri.

Taratin-Tarabas Güldürüsü'nde, mutsuz evli kadın Tarabin, kocasının kafasından yakınır ("Ah kahrolası demir kafa... hırçın kafa/dengesiz ve belirsiz kafa") ve mutsuz koca Tarabas da karısının kıçından yakınır ("Üç ölçülük yuvarlak kıç/bok dolu yarık,") ve "kıçtan, kıçtan düzmekten, bok deliğinden" bıktığını söyler. Birbirlerine "Ah kafa! Ah kıç!" diye bağırarak tartışırlar ve onları barıştırmak için Tribouille Mesnage gelir; diyalog sonunda kötüleşir, öyle ki yazar, "biraz kaba" bu eserden dolayı özür diler.

Komşusu Tenkiye Borusu Veren Bir Kadın Güldürüsü, çok coşkuludur. Kocası Trubert Chagrinas'dan hiç zevk almayan Frigalette ("asla çalışmak istemedi," der) hasta numarası yapar

1 *Recueil de farces françaises inédites du XVe siecle*, ilk kez Gustave Cohen tarafından yayımlandı (The Mediaveal Academy of America, Cambridge, Massachusetts, 1949).

ve kendisine aşık olan Doktor Doublet'ya ihtiyacı olduğunu söyler. Doktor ona "yaşam içkisiyle tenini yıkamasını" önerdiğinde, Trubert ansızın geliverir ve doktoru sopayla döver.

Baca Temizleyicisi Güldürüsü, "bacalarınızı temizletiniz/genç kadınlar, temizletiniz!" diye bağırarak sokaklarda dolaşan bir baca temizleyicisini anlatır. İşçisi onu, bir kadının bacasını temizleme sanatı üzerine konuşturur: İşçi cinsel anlamda anlar, diğeri mesleki anlamda cevap verir. Bir günde onaltı baca temizlemekle övünür. Ama karısı ortaya çıkar ve bağırır: "Hiç temizleyemiyor/yeni doğmuş bir çocuktan farkı yok." "Her gün beş ya da altı kez/temizlenmesi gereken" bacasıyla üç aydan beri ilgilenmediğinden yakınır. Baca temizleyicisi kendini savunur: "Yorulmayacak insan yoktur/bu kadar çok alanı temizlemekten... Sopam eğrildi!"

Altlarını Doldurtan Kadınlar Güldürüsü'nde, iki anlamlı diyalog daha keskin biçimde bulunur. Cinsel olarak tatminsiz iki kadın birbirlerine şöyle diyerek maceraya çıkarlar: "Çok yaşayalım bitkinliğe düşmeden... Yoksa çalışmamız gerekir/ve altımızı tıkatmak." Espoir de Mieulx'a rastlarlar ve o da, kadınlarla ilgilenebilmek için ikisi arasında gidip gelir. Kadınlar, sanki bir ayakkabıdan bahseder gibi kendi altlarından söz ederler ve Mieulx da bir kunduracı gibi onlara cevap verir. Birinci kadın: "Saygıdeğer efendim, deri çok yumuşaktır./Ölçü sopasıyla dokunun bir." De Mieulx: "Sopam çok küçüktür." Birinci kadın: "Ona göre büyüsün." De Mieulx: "Önden oldukça sivridir/Ama sapına doğru iri." Espoir olarak da ikinci kadının altını inceler: "İşe girişmekten başka çare yok/Ne tür bir tıkaç istersiniz?" Altını doldurduğunda sorar: "Bu yarığı dikmek gerekir mi?" Bu tür farsları yorumlayan kumpanya oyuncularının yapması gereken jest ve mimikler tahmin edilebilir.

Andre le Chapelain'in Kibar Erotolojisi

Şehvet üzerine bu tür şakalarla sınırlı olmayan Ortaçağ erotik edebiyatı, cinselliği aşarak şehvete egemen olmaya da çalıştı. İki varlığın sadece doğal bir eğilime itaat etmek için birbirlerini sevmeleri yerine, birbirlerini fizik ve moral olarak da iyileştirmeleri ilkesinden yola çıkan kibar aşk bunu hedefledi. Güney Fransa'da oluşan bu düşünce, şövalyeliğin sert ve şiddetli kurallarına bir tepkiydi. Şövalye, aşkla pek meşgul olmazdı: Şövalye, bütün güzelliklerin savaşçı onuru, efendiye ve silah arkadaşlarına bağlılık noktasıyla sınırlı kaldığı, "yiğitlik"le kafasını bozmuş bir askerdi.

İmtiyazlı sınıfta kadın, her şeyden önce bir fiefi temsil ediyordu; kocasını seçme hakkı yoktu; on iki yaşından itibaren bir vassalı ödüllendirmek için ondan yararlanılıyor ve sonunda evlendiriliyordu. Onun görevi, erkeğin hizmetçisi olmaktı; şato sahibi, misafirine *tastonner, costoir* yaptırmak için, yani uyuyuncaya kadar yatağında ona masaj yapsın diye geceleyin kızını misafirin yanına gönderiyordu; böylece kıza, gelecekteki aile içi itaat görevi öğretiliyordu. Feodal hukuka göre koca, karısı kendisini yalanladığında dövme hakkına sahipti. Aimeri de Narbonne, çocuklarını uzaklaştırdığı için sitem eden Ermenjart'ı bir yumrukta yere serer. *Rigomer*'de, Kral Arthur, kendisiyle aynı fikirde olmayan karısının başını uçurtmak ister.

Kibar aşk, aşk duygusunu onurla karşılaştırılabilir bir erdem haline getirerek, bu kadın düşmanlığını dengeledi. Buradan, bu bağlam içinde kolaylıkla açıklanan, ama paradoksal iki zorunluluk doğdu. Önce, sevilen kadının sosyal olarak erkekten üstün olması gerektiğine karar verildi: Böylece, toplumsal mevkisi için görmesi gereken saygı, kadınlığından dolayı istenen saygıyı etkileyecekti. Ayrıca, kadının bir başkasıyla evli olması da gerekiyordu; ilişkilerinin gayrı meşruluğu, kibarlığın mutlak koşulu olan ölçülülüğü gerekli kılacaktı.

Kibar aşkın nerede, ne zaman ve nasıl doğduğu bilinmemektedir. Mayıs şarkıları, Ortaçağın Latince retoriği ve Arap şiiri gibi çelişik türleri etkilemiştir. Kibar aşkın tarihi, ilk trubadur olan ve 1086'dan 1127'ye kadar Aquitaine dükü olarak

görev yapan Poitiers'li IX. Guillaume'dan başlatılarak bu güçlük çözümlenir. Başlangıçta, IX. Guillaume, himayesine girdiği metresi Chatelleroux Vikontesi Maubergeonne ile skandallarla dolu bir hayat sürdüren neşeli, maskara ve hovarda bir kocaydı. Angoulême Piskoposu Girard bu ilişki nedeniyle onu afaroz ederken kel olan papaza şu cevabı verecektir: "Tarak, fırça saçlarınızı kıvırcık yaparsa ben de vikontesi terk ederim." Poitiers'li IX. Guillaume, yastıkta oynanan (*jogar sobre coyssi*) aşk oyununda (*Juec d'amor*) uzman olduğunu söyler ve Auvergne'de, iki kadınla çok iyi ısıtılmış bir odada kapalı kalarak giysisini parçalayıncaya (*rompei mos corretz/et mos arnes*) kadar yüz seksensekiz kez yattığını anlatır.

Ama, açık saçık şarkılar yapmaktan zevk alan bu hayasız şahsiyet, Haçlı Seferlerinden dönüşünde, mükemmel bir sevgilinin tutkulu ve mütevazi aşkını ifade ederek aniden değişti. Kendisinden önce Fransa'da izine rastlanmayan temaların ilk adımını attı: Böylece, aşk ilişkileri feodal hizmete benzetildi, kadın efendiyle, sevgili köleyle özdeşleştirildi. Zaten karısını *Mi dons* (efendim) diye çağırıyordu, bu kullanımı daha sonra halk şairleri ondan alacaktır. Bu yön değiştirmenin bir nedeni olduğu söylenir, çünkü eşleri Ermengarde, Philippa ve kızı Audearde, Fontevrault Manastırına kapanmak için sırayla onu terk etmişlerdi. *Aşk hizmeti, domna* kültü (kadın-efendi kültü), *joy* (sevme sevinci) ve *jovens* (aşktan kaynaklanan gençlik) gibi temel kavramlar yaratarak dindışı aşkın kutsal aşk kadar soylu olduğunu göstermek istedi.

Sonraki kuşaktan halk ozanları daha da ileriye gittiler; bu konuda halk ozanlarının sözlü geleneğinden daha ayrıntılı bir şey yoktur. Kibar aşkın kurallarına göre halk ozanı, kendisi mütevazi bir soydan gelmesine rağmen, sıfatının erişilmez kıldığı evli bir kadına bağlanıyordu. Başlangıçta, görünümünden ya da sesinin tonundan, Cupidon'un oklarına hedef olduğunu hissediyordu: Bu, genellikle gözler ve kulaklar tarafından üretilen ve *uzaktan aşk* durumunda ise hakkında harika şeyler işitilen hiç karşılaşılmamış bir yabancı için gerçekleşebilecek *kendine aşık etme* durumuydu. O andan itibaren, kendisinde hem çok nefis, hem de umutsuz bir coşkunluk

yaratan istek sevincine, *joy*'a kapılıyordu. *Joy* sayesinde, iyinin yolu üzerindeydi: Saf erotizmin (*fin's amors*) yandaşı oluyordu. Artık kendisini, birçok aşama içeren, "aşk hizmeti"ne veriyordu: Birincisi, hiçbir şey söylemeden sevdiğini hayal etmekle yetindiği silik bir rol olan yakınan aşık (*fenhedor*) aşamasıdır. Buradan, yalvaran (*precador*) durumuna geçiyordu, yani kendisini açık ediyordu: Kadın cevap vermeden önce üç kez yalvartabilirdi. Hoşuna giden sevgiliyi (*entendedor*) kabul etmeye razı olursa, erkeğin, ellerini kavuşturmuş olarak diz çöktüğü bir törenle onu kabul ederdi; bunun üzerine, erkeğe bir teminat öpücüğü vermek için eğilirdi.

Aşk hizmeti onurlandırmak (*onrar*), saklamak (*celar*), ve sabretmekten (*sufrir*) oluşuyordu. Başlangıçta, tek lütuf, halk ozanının ölçüyü (*mezura*) korumaya çalışarak söz yeteneğini gözler önüne serdiği özel söyleşiyle (*domnei*) sınırlıydı. Kadın, eğer hizmetinden memnunsa, kibarlığından eminse, ona şu ödülü veriyordu: Çıplaklığını seyretme. Kalkarken ya da yatarken, oda hizmetçisi de yanındayken, aşığı gizlice içeri alıyordu. Bayanının çıplaklığını kaçamak olarak gösteren bu süslenmenin bir bölümüne tanık oluyordu; eğer çıplakken erkeğe bir öpücük verirse onun bunu geri verme hakkı yoktu, bunun cezası kesin bir bozuşmaydı.

En yüksek ödül, erkeğin ağırbaşlılığının sınandığı denemeydi (*Asag*). Erkeğin kibarlığının kaçınılmaz parçası olan özdenetime yetenekli olup olmadığını bilmek gerekiyordu. Bunun için bayan, dostunu yatağını paylaşmaya davet ediyordu; yatakta bütün gece çıplak kalıyorlardı, birbirlerini okşamalarına izin vardı, ama "sonuca" gitmeye hayır. Erkeğin isteğinin kesilmesi, yeterince sevmediğinin kanıtıydı; o zaman erkek reddedilir, *fin's amors*'a layık olmadığı ilan edilirdi; tersi durumda, değer kazanırdı. Bir süre sonra tensel sevgiliye (*drut*) dönüşebileceğini umabilirdi. Kibar erotoloji, mümkün olduğunca uzun süre cinsel edimi geciktirmeyi buyuruyordu, çünkü o andan itibaren, kendilerini arzulatmak isteyen erkekle kadının mükemmel oyununun sona ereceğinden korkuluyordu.[1]

1 Bkz. Réne Nelli, *L'Erotique des troubadours* (Toulouse, Privat, 1963).

Saf erotizmin Batı'daki ilk büyük teorisyeni, *Aşk Üzerine*'sinde cinsel kibarlığın ilkelerini düzene koymuş olan André le Chapelain'dir. Kontes Marie de Champagne'ın halk ozanları toplantısı düzenlediği Troyes'deki sarayında yaşayan ve 1184'den 1186'ya kadar Kontesin papazı olarak görev yapmış olan bir kuzeyliydi. Bu durum, Kuzey Fransa diyalektinde konuşan ülkelerin savaş hikâyelerini ve halk ozanlarının fabliyolarını tercih ettiği, aşk sevincinin ve aşırı inceliklerinin ise sadece Güney Fransa diyalekti konuşan ülkelerin halk ozanları tarafından ifade edildiği düşüncesinin ne kadar yanlış olduğunu kanıtlar. Güneyin Kuzey üzerindeki etkisi Poitiersli IX. Guillaume'un kız torunu Alienor d'Aquitaine 1137'den 1152'ye kadar kraliçe olduğunda başladı. Kızları Marie de Champagne ve Aelis de Brie, Troyes ve Blois'deki saraylarını truver'lerin *corteisie*'lerinin trubadur'ların *cortezia*'sına cevap verdiği merkezler haline getirdiler.

André le Chapelain *Aşk Üzerine*'siyle, Ovidius'un *Aşk Sanatı*'nı aşmak istedi. Ovidius'un eseri XII. yüzyıldan itibaren Chretien de Troyes'in ve Elie ustanın kayıp çevirileri ve anonim bir yazarın *Aşk Anahtarı* adlı başka bir çevirisi aracılığıyla sevilmeye başlamıştı. Chapelain kimi zaman Latin şairinden esinlendi genellikle onun tersini söyledi, Hıristiyan kavramlarına, Keltler dönemindeki romanesk temalara ve Gascogne'nin soylu bayanları, Kraliçe Alienor, Ermengarde de Narbonne, Flandre Kontesi ve Marie de Champagne tarafından sürdürülen aşk üzerine tartışmalara göndermelerde bulundu. Papaz sıfatı nedeniyle, değişik cinsel pozisyonları Ovidius gibi tanımlayamazdı; ama erotolojisi yeterince cesurdur, öyle ki *Aşk Üzerine* 1227 yılında Paris Piskoposu Etienne Tempier tarafından mahkum edildi. André le Chapelain'i özellikle cinsel perhiz yapmanın temel bir erdem olmadığını, basit zinanın günah olmadığını ve biri aklın ve felsefenin yargılanabilir hakikati, diğeri de imanın ve Kutsal Kitapların hakikati gibi iki ayrı Hakikat'ın varlığını savunmakla suçluyordu.[1]

1 Bkz. A. J. Denomy, *The De Amore of Andreas Capellanus and the Condemnation of 1277* (*Mediaeval Studies*, VIII, Toronto, 1946).

Aşk Üzerine adlı eser, metodik olarak üç kitaba bölünmüştür ve konuları şöyledir: I. *Aşk nasıl kazanılır;* II. *Bir kere kazanılınca nasıl korunur;* III. *Aşktan nasıl kurtulunur.* Bu kitaplar da birçok bölüme ayrılmıştır; bu bölümlerde Le Chapelain, aşk türlerini çekinmeden incelemekte ve herkesin toplumsal durumuna göre değişen çapkınca davranıştan sevme hastalığına karşı reçetelerin kullanımına dek hiçbir ayrıntıyı unutmadan bu aşk durumları üzerine kurallar koymaktadır. I. Bölüm aşkı, çekici bir varlığın görüntüsünün esinlediği aşırı bir içe dönme (*immoderata cogitatio*) olarak tanımlar. Bunun peşi sıra, tensel zevk temelli büyük bir kaygı gelir: "Sevgilinin tüm çabası sevilenin kucaklamalarından zevk almaya yöneliktir, ve bu konu üzerinde sürekli düşünür." 2. Bölüm, "aşkın hangi kişiler arasında mümkün olduğu"nu belirler ve aşk sözcüğünün nereden geldiğini inceleyen 3. bölüm, *amor*'u *amus* (çengel, olta iğnesi) sözcüğünden türetir ve bundan, sevmenin birini oltaya almak ve aynı darbede onun da oltasına takılmak anlamına geldiği sonucunu çıkarır. Daha sonra André le Chapelain "aşkın etkilerinin ne olduğunu" (4. bölüm), "hangi kişilerin aşka uygun olduğunu" (5. bölüm) ve "aşkın hangi biçimde elde edildiğini" (6. bölüm) inceler. Bu bölüm özellikle uzun ve karmaşıktır, çünkü bir dizi aşk diyaloğunu içerir.

André le Chapelain saf aşk (*amor purus*), karma aşk (*amor mixtus*) ve parayla satın alınan aşk (*amor per pecuniam acquisitus*) arasında ayrım yapar. Birincisi, çırılçıplak kadının kucaklanmasını da içermesine rağmen, lekesiz bir aşktır; ikincisi, "olayın sonu"nu içerir; üçüncüsü hem evli kadınları, hem de fahişeleri kapsar. Karma aşkta, güzellikle davranıldığı taktirde kadının dostunun aşmasına izin vereceği dört aşama vardır: Umut, öpücük, kucaklama, sahip olma. Taliplileri baştan çıkarmanın temel aracı güzel söz söyleme sanatı olduğundan André le Chapelain, gözlenebilecek öncelikler üzerine saptamalarla birlikte aşk konuşmasına ilişkin sekiz model kurar. Bu konuşmalar, itiraf aşamasına gelmeden önce, her zaman cinsel bir sorunu anlatır —böylece aşk, uzaktaki insanlar arasında yakındakilerden daha mümkün olmaz mı? Soylu bir aristokrat kadın bir baronu şu ikilemde bırakır:

İki aşık, kendilerine şu alternatifi öneren bir kadın için tartışırlar: "İkinizden birine üst tarafımı, diğerine alt tarafımı veriyorum. Seçiniz." Biri kadının üstünü alır, diğeri altını. Hangisi kadını daha çok sevmektedir? —Üst tarafı seçen, diye düşünür çok soylu baron.— Hiç de değil, diye cevap verir çok soylu kadın; erkeklerin kaygılarını gideren bütün arzular aşağıdan gelir; ve eğer aşağısı düşünülmüyorsa yukarısı hiç zevk vermez; ve bu olmadan bir erkek kafasını seyretmekle bir kadın kafasını seyretmek aynı zevki verir; ya da siz hadımsınız, çünkü aşkın amacı hiç kuşkusuz alt bölümdedir; daha değerli olan alt kısmı tercih etmek gerektiğinden hiç kuşku yoktur.[1]

Bu diyalogların bir başkasında, bir kadın, kocasını sevdiğini söyleyerek kendini savunur. Şövalye, evli insanlar arasında aşk, bir babayla oğul arasında da gerçek dostluk olamayacağını söyleyerek itiraz eder; muhatabı karşı çıkar ve direnir. Anlaşmazlığı çözüme bağlamak için ikisi de Marie de Champagne'a mektup yazarlar, o da birkaç kadını inceledikten sonra, 1174 tarihli bir mesajla onlara cevap verir:

Eşler arasında aşk olamaz. Çünkü sevgililer kendilerini zorlayan hiçbir zorunluluk olmadan birbirlerine bağlanır. Eşler ise, tersine, karşılıklı olarak birbirlerinin isteklerine uymakla ve birbirlerini hiç reddetmemekle yükümlüdürler. Zaten, eşler için, sevgililer gibi sarılmanın zevkinden daha şeref verici ne olabilir, oysa bu onların değerini hiç yükseltmemektedir ve kendilerine hak olarak sunulan şeyde fethedebilecekleri hiçbir şey yoktur.[2]

Kibar erotoloji, eşaldatmanın savunmasını yapmadan, evli-

1 André le Chapelain, *De Amore libri tres*, I, 6, F, E. Trojel tarafından hazırlanan baskı (Copenhague, 1892).

2 *De amore, op. cit*, s. 280.

liği küçümsedi; kadına, zaten özgürce seçmediği kocasının yapmadığı biçimde saygıyla hizmet eden bir sevgili-köleye sahip olma olanağı tanıdı. Kadın, evlilikdışı böyle ilişkileri, okuyucularına "bilgece sevme"yi (*sapienter amare*) öğretmek isteyen André le Chapelain tarafından önerilen erdemler olan ihtiyat ve bilgelikle, *prudentia* ve *sapientia*, sürdürürse günah işlemiş olmaz. Aşkın nasıl korunabileceğini, nasıl yükselip, alçalıp, bittiğini derinlemesine incelediği II. kitabında, sevgililere, bir kadın tarafından verilen yüzüğü taşıma biçimini öğütler: Sol elde ("çünkü utanç verici ve onursuz dokunmalara daha az yöneliktir"), küçük parmağa (insanın yaşamını ve ölümünü içerir), ve yüzük taşı içeriye dönük (bakışlardan korumak için) olarak taşınır.

André le Chapelain, sefahati, karşısına namusluluğu çıkarmadan yenmeyi öğreten teorisini geliştirmek için kimi zaman varsayımları kullanır; örneğin, Kral Arthur'un atmacasını getirirse kendisinin olacağına söz veren kadın için atmacayı arayan bir şövalye, atmacanın arkasına düğümlenmiş olarak aşkın otuzbir kuralını bulur. Yazar ayrıca ahlak üzerine soylu bayanlar tarafından aktarılan yirmi düşünceyi de anlatır. Bu, *Aşk Üzerine*'nin, İtalyanca ve Almanca çevirileriyle de kanıtlanan belirgin bir başarıyı niçin kazandığını açıklar. Drouart la Vache *Aşk Kitabı*'nda (1290), *Aşk Üzerine*'yi Fransız dizelerine uyarlar ve XIV. yüzyılın ortasında Aragon Kralı Juan ve karısı Violante *Aşk Üzerine*'yi Barselona'daki aşk saraylarının rehberi yaparlar ve orada bulunan birçok Katalan şairi kitaptan esinlenir. Elyazması biçiminde dolaştıktan sonra bu kitap 1474'e doğru, kuşkusuz Strasburg'da basıldı; matbaanın ilk yıllarında basılan kitap *Tractatus amoris et de amoris remedio* adını taşır. 1610'da Dortmund'da yapılan bir yeni baskı *Erotica seu Amatoria* adını taşır.

1234'e doğru kaleme alınan *Flamenca* romanı, André le Chapelain'in kurallarını koyduğu kibar erotizmin en güzel açıklamasıdır. Kont Gui de Nemours'un kızı Flamenca, aşırı derecede kıskanç olan ve kendisini bir kuleye kapatan Archambaut'yla evlenir. Guillems de Nevers, Aşk'ın öğüdü üzerine kızı kurtarmaya girişir ve şatoya papaz çömezi olarak kabul edil-

mek için kafasının tepesini traş eder. Rüyasında gördüğü Flamenca, kilisede ve hamamda kendisine rastlamasını sağlayacak iki kurnazlık belirtir. Hamamdaki buluşmadan sonra Flamenca, Guillems'e bir yeraltı geçidinde eşlik edip onu odasına götürür, orada oda hizmetçilerinin önünde Guillems'le yatağa oturur ve *deneme*'yi gerçekleştirirler. Boynuna sarılır, okşayışlara boğar, ama sadece "öpme, kucaklama, sarılma ve elleme" (*sol de baisar et d'embrassar,/d'estreiner e de manejar*) vardır. Flamenca'ya tensel olarak sahip olma isteğine direnmesi gerekir:

Ne tahrik etti ne bir şey istedi.
Sadece kadının kendisine sunduklarıyla yetindi,
bu da onu memnun etmekte hiç de yetersiz değildi...[1]

Deneme, sevgilinin kendisine hakim olduğunu kanıtlar. Demek ki sonraki görüşmede *iş* (*lo fag*) gerçekleşecektir. Bu kez, lirik biçimde betimlenen, Guillems ile Flamenca arasındaki "aşk oyunu"dur; onlar odada bu oyunu oynarlarken, Gulliems'in yanında getirdiği iki soylu delikanlı, Othon ve Clari, Margarida ve Alis ile banyoya kapanırlar ve onların banyodan bakire olarak çıkamayacaklarına ve sonra da onların hizmetçi şövalyeleri olacaklarına dair yemin ederler. Bütün bu bölüm yoğun bir sevinç içinde geçer, çünkü üç çift de *Jovens*'den, Aşk'dan kaynaklanan gençlik'ten esinlenmiştir. Papaz çömezi kıyafetini terk eden Guillems Flandre'larda savaşmaya gider, şatoda bir turnuvaya katılmak için geri gelir ve orada en iyi şövalye seçilir. Böylece kibar erotizmin iki hedefine —kadını zorba kocanın elinden kurtarmak, cinsel ödülle sevgiliye değer vermek— ulaşır.

---

1 *Le Roman de Flamenca, Les Troubadours*'da, Réne Lavaud ve Réne Nelli çevirisi (Paris, Desclée de Brouwer, 1960).

Aşk Sotileri

Rondolar, baladlar, *lais* ve *virelais*'ler* biçiminde ifade edilen Ortaçağ lirik şiirinden bize, büyük ölçüde erotik çok sayıda parça kaldı ve 1483'de Paris'de bunların bir derlemesi, *Zevk Bahçesi*, yapıldı. Amiens'de yılın ilk günü bir Aptallar Prensi'nin öönünde söylenen *aşk çılgınlığı* ya da *Soti balad* denen özel bir tür de vardı. *Soti şarkılar* aşk tepelerindeki, taşranın hitabet odalarındaki şiir yarışmalarının da konusu oldu.

Tatsız tuzsuz biçimde uyaklanmış fabliyolar ve farslar, sözel buluşlarından çok eğlenceli durumlarıyla değerliydiler. Tersine, XIV. ve XV. yüzyılın bütün serbest şiirlerinin şaşırtıcı bir sözcük zenginliği vardır. Bu şiirlerde şairler cinsel eylemi *adi dans*, yumuşak erkeklik organını *flageolet*, sert erkeklik organını *vit* (*vectis*'den, kaldıraç, çubuk) olarak adlandırıyorlardı. Başkasının kadınlarının ardından koşmak, *her yerden hardal toplamak*tır. Sevişmek *eğersiz ata binmek, iki jambon arasına bir parça domuz sucuğu koymak, fındık kırmak, aşağı pazarlara* (*aşağı pazar* ya da *aşağı vadiler* kalçalardır) *sık sık gitmek, hurma ağacını sallamak* (kadın cinsel organı hurmaya benzetilir) diye adlandırılır. *Tek zili çalmak*, erken boşalan beceriksiz aşığın durumudur. Baudet Herenc'in *İkinci Hitabet Öğretisine Dair*'i (1432) bir *soti balad*'dır; bir kadın dostu Jacquemart'a *"İri yengecini benim kalemden içeri at,"*[1] der.

İlk büyük Fransız erotik şairi Eustache Deschamps'dır; onun, zaferlerini ve ölümünü yücelttiği, ve krallar V. Charles ve VI. Charles'ın silahçıbaşısı, Senlis'in hukuk görevlisi, Rest (Villers-cotterêts) Ormanlarının sorumlusu olarak resmi görevlerde bulunduğunu ve Başkomutan Bertrand du Guesclin'in dostu olduğunu öğrenmek şaşırtıcıdır. 1346'da Champagne'da Vertus'de doğan Deschamps yurtsever ve dinsel bir eğitim yaptı; ama aynı zamanda imgelem gücü geniş bir insandı, gençliğinde Orleans'da Fumeux'ler derneğini kurdu ve Jehan Fumée adı altında başkanlık etti. 1376'da Vitry'de hasta düşünce, Villon'un

1 Bkz. *Recueil d'arts de seconde rhetorique*, Emile Langlois tarafından yayımlandı, s. 175 (Paris, Imprimerie nationale, 1902).

* Eski Fransız koşukları, Ç.N.

hatırladığı gülünç bir vasiyet kaleme aldı. Sövgü biçiminde şiirler, keller için bir balad, kendisine "çirkinler kralı" dediği ve bodur, kıllı bir gövdeyle, yaban domuzu kafasıyla, şaşı gözlerle betimlediği bir otoportre yazdı. 1400'de Epernay'da ve Lens'de bir *Martavalcılar* parlamentosu'nu toplantıya çağırdı. Feodal zamanların bu yazarı hiç kuşkusuz sıradan bir insan değildi!

Eustache Deschamps, bir kadın kendisine lütufta bulunduğunda sevincini dile getirdiği *virelai* türündeki *Aşk övgüsü* gibi ve "Tanrı'dan isteyin, bahşiş verir," nakaratıyla kendisini reddeden bir güzeli alçakgönüllükle kışkırtan bir sevgiliyi anlattığı *Aşk Dilencisi Baladı* gibi hayran olunacak aşk şarkıları yazdı. Ama, kimileri sadece açık saçık, diğerleri cesurca edepsiz erotik şiirler yazarak da eğlendi. En suya sabuna dokunmayanı Robin tarafından Marion'a verilen *Müzik Dersi*'dir: "Belinizin üzerinde/gaydama/ve yaylı sazıma çalacak yer bırakın." Marion önce itiraz eder: "Aşktan böyle mi söz etmeli," ama uygun enstrümanla "fa'yı, mi'yi" öğrendiğinde düşüncesini değiştirir: "Marion biraz bağırdı, ama dayandı.../Gitti ve geri geldi."[1]

Eustache Deschamps, "Aziz Foutin'in kötülüğü"nden acı çekenler üzerine şiirlerinde daha da ileriye gider. Giraudon'un eşi, bir rondoda, geçmişte "iyi düzen" kocasına, "gel vulvama canlılık ver" (baskın yap) dediğinde, kocasının ilgisiz kalmasından şikayet eder. Başka bir yerde bir ihtiyar, tekerlemesi "kamışımı kımıldatamıyorum" olan bir baladda güçsüz olmanın üzüntüsünü dile getirir. Başka bir makaronik balad* yaşlı bir kadının yaşlı bir erkekten isteğidir; cinsel turnuva için "silahlara" her zaman sahip olup olmadığını öğrenmek ister; ve yatakta yiğitçe mücadele etmesini sağlayan bu "sivri değnek" artık olmadığından, yaşlı kadın kendisinin de artık eskisi gibi olmadığını anlar:

Şiş karnım, kocaman kıçım ve düz kalçalarım var
Vulvam genişlemiş, kafa gibi büyük,

---

1 *Oeuvres complètes d'Eustache Deschamps*, Ulusal Kütüphane'deki el yazmalarından alınmıştır, c. V (Paris, Firmin Didot, 1878-1903).

* Şaka olsun diye sözcüklerin sonuna latince ekler getirilerek yazılan balad, Ç.N.

Arras'ın bütün askerlerini konuk edebilir...

Deschamps, Pierre Paviot'la karısı Blanchette'in Beauté şatosundaki düğün gecesini karıştırmak için çıkarılan gürültü patırtı gibi yaşam sahneleri anlatır. Çapkınlık maceraları da anlatır; örneğin, oda hizmetçisi "Jehanne'a binmek" için giderken, karısı tarafından engellenip yatağa sürüklendiğinde ve karısı "kamışın sertleşmek istemiyor," dediğinde o da "sizden öyle çekiniyor ki dikilmeye cesaret edemiyor," diye özür dilerkenki fiyaskosu gibi. Ya da bir adamın peşinde koştuğu bir kadınla geçirdiği zevk gecesini şiir-konuşma biçiminde dostuna anlatması:

— Nereden geliyorsunuz? Dün gece ne yaptınız?
— Ya sen? Sabah sabah nereden geliyorsun?
— Sana ne? — Bilmem gerek.
— Dün gece bir türlü bitiremedim.
— Ne yapmayı? — Bir eşe sahip olmayı.
Güzel göğüsleri, büyük vulvası ve iri kalçaları olan,
"Çek git burdan, canımı acıtıyorsun," deyinceye kadar,
Ondört kere bebeğini dövebileceğim.[1]

Şaşırır, çünkü kız, pubisinin kıllarını örmüştür; kız, ülkesinde bunun moda olduğunu söyler ("böyle yapmak modaydı ülkede"). Bir sevgilinin metresinin cinsel organını kuşatması anlamına gelen, *bir kadının bebeğini dövmek* biçimindeki bu olağanüstü metaforu fark etmemek mümkün değildir. Eustache Deschamps'ın güçlü, renkli bir dili, bilgece bir dize kurma tekniği vardır. Oğlancı Brugaut'a karşı baladı ("Brugaut'nun taşaklarına lanet olsun," der nakaratında), göğüs uçları "önünden brodiyerine kadar sarkan" "kahpe ve çaça bir ihtiyar kadın"ı anlatan *Olağanüstü Bir Yaşlı Kadın İçin Soti Şarkı* gibi nefret ettiği insanlara yönelik hakaret şiirleri inanılmaz bir müstehcen şiddet taşır. Brodiyer, Deschamp'ın kurt kapanı diye de adlandırdığı kadın cinsel organıdır.

---

1 *İbid.* c. V, s. 361.

İlk Fransız feministi Christine de Pisan, Eustache Deschamps'ın öğrencisi oldu ve ona 10 Şubat 1404'de *sevgili hocam ve dostum* diyerek mektup yazdı. Deschamps, bir süre sonra, 12.103 dizelik şiiri, *Evlilik Aynası*'nı tamamlayamadan öldü. Bu şiirde, evlenmek isteyen Franc-Vouloir, Repertoire-de-Science'dan tavsiye istemesi üzerine (bulunması olanaksız) ideal kadını ve evlenme riski olan bütün tehlikeli kadın tiplerini betimletir.

Deschamps'ın ardından, birçok Ortaçağ şairi bu aşk çılgınlığı ve müstehcen şiir geleneğini sürdürdü. Vatikan'a ve ardından Fransa'da "kraliçenin elyazmaları"na ait olan ve aşkı, az çok kazançlı olunabilecek bir oyun olarak tanıtan aşağıdaki bölüm gibi kimi parçalar anonimdi:

Eğer onu öperseniz, onbeşe kadar sayın;
Eğer meme ucuna dokunursanız, otuza;
Eğer tümseğiniz varsa,
O zaman kırk beşe kadar saymalı.
Ama onu yarığa sokarsanız
Kadının işi budur,
—Size söylediğimi iyi belleyin—
Oyunu tamamen kazanırsınız.[1]

Michault Taillevent'e ait olması gereken, çünkü onun *Eğlencelik*'inin hemen ardından güzel bir yazıyla yazılmıştır, *soti balad* şöyle başlar:

Para sahibi olmak kolay değildir,
Sadece güzel etler yemek,
Her gün değişik şeyler giymek,
Vücut hatları Flamandelar gibi olmak,
Normandelar gibi göğüsleri olmak,
Sadece hamile kadınlardan zevk almak,
Serserilikle vakit geçirmek,
Kıç ve sivri uç oyunu oynamak.

1 *Le parnasse satyrique du XVe siècle*, Marcel Schwob tarafından yayımlanan serbest parçalar antolojisi (Paris, H. Welter, 1903).

François Villon'un okulundan Henri Baude bir XV. yüzyıl şairidir; Tulle'de vergi tahsildarlığı yaptı ve 1468'de Paris Parlamentosunda kavgaları oldu. Genellikle duvar halılarının üzerine işlenecek şiirler yazdı. Bir kıssadan hissede alay ettiği saray rahipleri onu Chatelet'de tutsak ettiler. Bunun üzerine düşüncesi hırçınlaştı ve şiiri uyanık bir hal aldı. Ulusal Kütüphanedeki 1721 tarihli Fransızca elyazmasındaki bir dizi erotik rondosu nedeniyle bu kitapta yeri vardır; bu rondoların hepsi de aşağıdaki gibidir:

Sakallı, tombul ve siyah vulvalar,
Tıraş olun ve yıkanın,
Bunu yapın, eğer yapmazsanız,
Yerinde ve zamanında görevinizi,
Borcunuzu ödeyin gündüz ve gece
Bildiğinizi yaparak,
Sakallı vulvalar.
Ne odada ne evde iyi davranın,
Vaktiniz varken bile:
Kendinizi gizlemeyin, ama gözleyin
Bütün görevlerinizin zevkini,
Sakallı vulvalar.

Bu türün Ortaçağ'daki son şairi, 1435'de doğan, Paris Üniversitesi'nde sanat hocalığı yapan, 1475'de Valenciennes'de Burgonya düklerinin vakanüvisi olan Jean Molinet'dir. Sırasıyla Charles le Temeraire'e, Maximilien d'Autrich'e ve Philippe le Bon'a hizmet etti, yolculuklarında onlara eşlik ederek, bütün resmi davetlerde bulundu ve bunları *Günce*'lerinde (1475-1506) anlattı. Aynı zamanda verimli ve değişik türlerde yazan bir şairdi; hem *Saint Quentin Esrarı*'nı, hem de bir mayıs günü "iyi ahlaklı insanların bahçesinde" gördüklerini anlattığı *Kadınların Tespihi*'ni yazabilecek yetenekteydi. Aşağıdaki gibi erotik şiirler yazmaktan da zevk alıyordu:

Meme ucu sivri bu kız çocuğu

Çok sevimli ve gözleri yemyeşil,
Ona karşı ne kaba olun ne de ahlaksız,
Tatlılıkla davranın ve uygun zamanı kollayın.
Gömleğini çıkarın ve hırkasını
Ve yüzükoyun atıverin bir yatağın üzerine,
Bu kız çocuğunu.
Bundan sonra, eğer hazırsanız,
Sarılın ona boydan boya;
Ve eğer dizleri açıksa,
İçeri verin ve iyi davranmayı bırakın,
Bu kız çocuğuna.

Büyük hatiplerin başı, Fransız ölçü biliminin tüm olasılıklarının (iç uyaklı, yinelenen uyaklı, zincirleme uyaklı, cinaslı) tanımlandığı *Şiir Sanatı*'nın yazarı Jean Molinet bir şiir ustasıydı. Molinet, çok renkli topları ustalıkla uçuşturan bir hokkabaza bakılır gibi aynı şaşkınlıkla okunur. Ses yinelemeleri, yarım uyaklar, sıralamalar, karşıtlamalar, halk söyleşileriyle bilgece sözcüklerin iç içe girdiği renkli söz dağarcığı güç gösterilerini oyun oynar gibi gerçekleştirmesine hizmet eder.

1485'de, iki çocukla birlikte dul kalan Jean Molinet, Salle le Comte'un piskoposluk kurulu üyesi olur; 1489'dan itibaren artık papazdır. Bu görev, onun ifade özgürlüğünü hiç etkilemez; Fransa'da yeni görülmeye başlayan frengi üzerine şiiri, *Napoli Hastalığı Üzerine Balad*'ı bu dönemde yazar. Aynı konu üzerine, müstehcenlikteki şaşırtıcı yeteneğini gösterdiği, *Bir Soylunun Bayanına Şikayeti*'ni yazdı. Bu soylu kişi, bir şölende rastladığı ve yatar yatmaz "Napoli hastalığı ya da pocques" kaptığı kadına hasta yatağından seslenir. Molinet'nin ustalıkla kullandığı "cinaslı uyaklar"ın bir örneği aşağıdadır:

Ah güzelim, kimin için dayanabilirim daha büyük kötülüğe,
Bugün vulvasını taşıdığı için kadın,
Büyük pişmanlıklar duysun, ne işime yarar bu benim
Sadece sizden gelmiş olabilecek bendeki kötülük için;
Çok mutsuzum, bunu itiraf etmeliyim,
Göğüs uçlarınıza, kalçalarınıza, vulvanıza, kıçınıza
dokunduğumdan,

Ve şenliğe, şölene, davete sıçayım,
Vulvanızı görmeme ilk neden olan;
Çünkü büyük acılar çekiyorum, rahatlık umudu olmadan,
Sadece vulvanızı çok sevmiş olduğum için...[1]

Soylu adam, her biri olağanüstü güzellikteki yetmişaltı dizede, yürekler acısı durumunu betimler. Bu traji-komik eser, bir kıssadan hisse ile sona erer:

Gençler, dinleyin şikayetimi,
Görün, bir vulvanın taşıdığı tehlikeyi.

1500 yılında, Molinet altmışbeş yaşındadır ve bir gözünü kullanamaz. Kendini büyük dinsel eserlere verir; İsa'nın Çilesi'ni kırk bin dizede ve yirmi günde şiire döker, *Gülün Romanı*'nı bir Hıristiyan alegorisi yapmak için düzyazı biçimine çevirir. Ama her dizesinin son hecesi sürekli olarak *cons, culs* ya da *vits*'le* biten (*faucons, ecus, assouvis*, vs.) mecazlı bir balad da yazar. Goliyarlar örneğinde olduğu gibi, fallik azizi, Cuissy'deki karanlık Motte şatosuna nasıl gittiğini anlattığı *Saint Billouart'ın Vaazı* —"kimileri Chouart derdi, kimileri Priapus"— gibi vaaz parodileriyle ve dinsel tören dualarıyla eğlenir.

Yaşamının sonunda, dostlarına "hokkasında artık mürekkep bulunmayan Molinet" diye imzaladığı dize biçimindeki koşuklu mektuplarında görülen temiz sevgi teması, yaşlılığın güçsüzlüğüne yönelik üzüntüdür. Gülünç bir biçimde her üsluptan bunu anlatır; örneğin, kamışının bir direğe asılmaktan başka işe yaramayacağını anlatmak için Latinceyi Fransızcaya katar:

Je suis des ja vieux et chenus
Jam sol recedit igneus
Aussi mon povre vitulo
Suspensus est patibulo.

---

1 *Les Faits et Dits de Jean Molinet*, Noel Dupire tarafından yayımlandı, c. II (Paris, Société des anciens textes français, 1937).

* Vulva, kıç ya da penis, Ç.N.

Küçülmüş haldeki penisi kişileştirmeye kadar gider ve Colin Mollet, Colin Ployard ya da Jehan Mauroyd adını verir. *Yaşlı Jandarmayla Yaşlı Aşığın Tartışması*'nda "silahlı adam," maymunu Lottart'ın (ereksiyon halindeki cinsel organı) artık bu pörsük kişiliklerden biri olduğunu söyler:

Maymun Lottart öldü,
Başını kaldırmak istemiyor;
Baiart'ımla öyle oynadım ki
Colin Ployart'ı buldum...

Genellikle karanlık bir dönem olarak kabul edilen Ortaçağ, bu hem bilgiç hem de şakacı temel metinlerle, sefahatin etkilerini hatırlamaktan zevk alan iyi Hıristiyanlarla doludur. Jean Molinet sağlığında öyle takdir ediliyordu ki, Arşidük Maximilien onu danışmanı yaptı ve soyluluk unvanı verdi. 1507'de ölümü üzerine büyük şair Jean Lemaire des Belges, onu "Galiçya dilimizin bütün hatip ve belagatçilerinin başı ve efendisi... bu dilin konuşulduğu bütün Avrupa ülkelerinde tanınır," diye anlattı.

Boccaccio ve Etkisi

Trecento'da —yani Ortaçağ'ın sonuyla Rönesans'ın başlangıcının iç içe girdiği XIV. yüzyıl— Giovanni Boccaccio — ya da Boccace— fabliyoların naif ve kaba, açık saçık sözlerini uygarlaşmış bir erotizme dönüştüren ilk kişi oldu. Floransa'lı tüccar Boccaccio di Chellino'nun oğlu olarak 1313'de Certaldo ya da Floransa'da doğan —yoksa kendisinin inandırmak istediği gibi Paris'de değil— Boccaccio, Bardi'lerin bankasında ticaret öğrenmek üzere Napoli'ye gönderildi. Ama o hümanist ve genç soylu çevrelere devam etmeyi tercih etti, edebiyata gönül verdi ve Maria d'Aquino ile aşk yaşadı ve çocukluktan beri birbirlerini seven ama trajik biçimde ayrılan aşıkları anlatan eski bir kahramanlık destanı olan *Floire ve Blancheflor*'ın uyarlaması biçimindeki romanı *Filocolo*'yu 1336'ya doğru onun için yazdı

(adını Fiammetta diye değiştirdi). 1340'da Floransa'ya geri dönen Boccaccio, orada, 1348 yılındaki dehşetli veba salgınına tanık oldu ve babasının ölümünden sonra kentte politik bir rol oynadı ve bu, ona değişik görevler yükledi. 1349 ile 1351 yılları arasında, Boccaccio'yu dostları Petrarca ve Dante ile birlikte döneminin üç ustasından biri yapacak olan *Dekameron*'un yazımına koyuldu.

Dekameron, Floransa'da yıkım ve panik yaratan vebanın etkileyici bir tablosuyla başlar: "Hemen herkes hastaları ve onlara ait her şeyi terk etme ve kaçma acımasızlığı noktasına geliyordu; ve bunu yaparken herkes kendi yaşamını garantilediğini düşünüyordu."[1] Harap olmuş bu kentte, en yaşlıları yirmisekiz yaşındaki Pampinea olan yas giysileri içindeki yedi genç kadın Santa-Maria-Novella kilisesinde karşılaşırlar ve birlikte bir kır evine çekilme kararı alırlar. Ama içlerinden biri, kadınlar "bir erkeğin yardımı olmadan kendilerini düzenlemeyi" bilmezler, diye itiraz eder; bunun üzerine orada bulunan üç genci, Panfilo, Filostrato ve Dioneo'yu da yanlarına alırlar. Hep birlikte, miyasmadan uzak, küçük bir vadinin tepesindeki bir saraya hizmetçileriyle birlikte yerleşmeye giderler. Zaman geçirmek için, bir çayırlığın ortasındaki çimenlerin üzerine daire şeklinde otururak birbirlerine her gün hikâyeler anlatırlar. Her biri, sırası geldiğinde, her gün gün batımına kadar süren gösterinin kralı ya da kraliçesi olur.

Bu kitabın ilk özelliği mimarisidir. Karşımızdaki, eşitsiz ve düzensiz biçimde birbirini izleyen basit bir hikâyeler toplamı değildir. On güne bölünmüş yüz hikâyelik bu çevrim simetri, karşıtlık ve dramatik ilerleyiş etkilerine göre işler. Ayrıca, on hikâyelik her dizi, "herkesin hoşuna gittiği gibi ve en iyi kabul ettiği biçimde söyleştiği" birinci ve dokuzuncu bölümler hariç, belli bir temayı açıklar. Ama ikinci günde, "değişik şeylerden bunaldıktan sonra, umutlarının ötesinde olan ve sevinçli bir sona ulaşmış olan şeylerden söz edilir;" üçüncü gün, "uzun zamandır arzulamış oldukları şeyi ustalıkları sayesinde elde

1 Boccace, *Décaméron*, Francisque Reynard çevirisi, Vittore Branca'nın girişi ve notları (Paris, Club français du Livre, 1953).

etmiş olanlardan söz edilir;" dördüncü gün, "aşkları kötü sonla noktalanmış olanlardan söz edilir;" beşinci gün, "birçok acımasız ya da üzücü maceranın ardından bazı sevgililerin başına gelen mutluluktan söz edilir;" altıncı gün, güzel bir sözle işin içinden sıyrılanlardan, yedinci ve sekizinci gün de kadınların erkekleri ve erkeklerin kadınları aldatmasından söz edilir. Tartışmanın şiddetlendiği onuncu gün, aşktaki cömertliği yüceltmeye adanır.

Diğer büyük orijinallik ise, bu söyleşiler kibar kadın ve erkekler arasında olduğu halde, hikâyelerden çoğunun açık saçık olmasıdır. Müstehcen fabliyolar bayanlar, kızlar ve refakatçileri şölen masasında değilken, bir halk şairi tarafından sarhoş savaşçılara anlatılırdı. Soylu bayanlar, André le Chapelain'in *Tractatus Amoris*'inde olduğu gibi, şövalyelerle sadece kibar aşk sorunları üzerine tartışıyorlardı. Ama *Dekameron*'da, Filostrato "kendisini dilsiz olarak tanıtan Masetto de Laporecchio'nun bir rahibeler manastırına nasıl bahçıvan olup, sonunda bütün rahibelerle yattığını" anlatır. Ve Boccaccio hikâyesinin "kimi zaman soylu bayanların yüzünü biraz kızarttığını, kimi zaman da güldürdüğünü" belirtir. Dioneo, keşiş Rustico ile birlikte münzevi olmak isteyen genç kız Alibech'in hikâyesini anlatarak daha da ileri gider. İkisi çırılçıplak dua ederlerken, "Rustico, senin önünden çıktığını gördüğüm ve bende olmayan bu şey nedir?" diye şaşıran bakirenin cinsel cazibesi karşısında Rustico "tenin yeniden canlanışını" hisseder, ve "Ah kızım, bu sana söz ettiğim şeytandır," der. Alibech göbeğinin altında bu aşağılık şeytan olmadığı için sevinir, ama Rustico, onun yerine onda "cehennem" olduğunu ve en dindarca işin "şeytanı cehenneme yeniden sokmak" olduğunu açıklar. Rustico bu işi yaparken tükenir, Alibech ise zevk alır. Ve Boccaccio da şöyle der: "Bir kez daha Dioneo'nun hikâyesi, saygıdeğer hanımların gülmesine neden oldu." *Dekameron*'un derslerinden biri budur: Mevkii sahibi bir kadın, "soylu bayan" olmaya devam ederek açık saçık hikâyeler dinleyebilir.

Ve hatta bunları kendisi de anlatabilir. Pampinea, bir seyisin Kral Agiluf'un karısıyla, yatağına girerek nasıl sevişiğini ve kraliçenin onu nasıl kocası sandığını anlatır. Fiammetta, Ricci-

ardo Minutolo'nun "aşkı küçümser gözüken bu yobaz kadınlardan biriyle" yatmayı nasıl başardığını anlatır, vs. Kadınlar yalnızca, Perousa'da, evine dönen ve karısını genç bir erkekle kendisini aldatırken bulan homoseksüel Pietro di Vincolo'nun kendi isteğini yatıştırmak için karısını nasıl odadan çıkarttığının anlatıldığı öyküde (V. Gün, Hikâye 10) dışarı çıkartılır. Kadın dinleyicilerin, gülmelerini engelleseler de, kendi cinsiyetlerini küçümseyen bir oğlancıyla eğlenir gözükmeleri yakışıksız olurdu. *Dekameron*, güzel erotik hikâyeleri incelikle söylemeyi ve onları ağırbaşlılıkla dinlemeyi öğreten bir kibarlık elkitabıdır.

Diğer bir yenilik: *Dekameron*'un erotizmi her zaman komik değildir, kimi zaman trajikleşir. Papaz Alberto, bir tüccarın karısı olan Lisetta'yı, Melek Cebrail'in ona aşık olduğuna inandırır ve birçok gece bu meleğin yerine gerçek kadından yararlanır. Bir gece Lisetta'nın kayınbiraderleri müdahale ederler, Alberto çırılçıplak şehirden kaçar, bir yurttaşın yanına sığınır, o da kendisine ihanet edince, kendini hapiste bulur (V. Gün, Hikâye 2). Birçok hikâye, İtalyan edebiyatında sık kullanılan *beffa* temasını işler: *Beffa*, bir kişinin bir başkasıyla alay etmek ya da ondan intikam almak için yaptığı kötü oyundur. Boccaccio, bir kadının bir erkek tarafından ya da bir erkeğin bir kadın tarafından aldatılması demek olan erotik *beffa*'yı geliştirir; hatta çifte *beffa* kullanır.

Dul Elena, kendisine kur yapan öğrenci Rinieri'yle alay ederek, bir kış gecesi bahçesinde ona randevu verir ve kendisi sevgilisiyle oynaşırken onu bütün gece kar altında üşümeye terk eder. Sevişmelerinin arasında birlikte pencereye gidip tir tir titreyen bahtsıza gülerler. Ama bir gün sevgilisi Elena'yı terk edince, onu geri dönmeye zorlamak için Elena büyücüye gitmek ister; Rinieri ona, küçük bir kulenin tepesinde çıplak olarak yapması gereken bir büyü öğretir ve Elena kuleye çıktığında merdiveni çeker ve kadın çıplak biçimde şafağa kadar orada kalmaya mahkum olur (VIII. Gün, Hikâye 7). Bu çifte *beffa* acımasız bir cinsel gaddarlıktır.

Boccaccio'nun gerçekliği eğlencelidir. Kahramanlarından birinin güzel bir kadın karşısında ereksiyon durumuna geçmesini

birçok kez doğal bir biçimde belirtir. Portreleri ustaca tipleştirilmiştir. Pietro di Vincolo, "etli butlu, kızıl kıllı, coşmaya hazır ve bir yerine iki kocası olmasını tercih edecek bir genç kız"la evlenir. Kocasının homoseksüelliğini keşfettiğinde kız kendi kendine şöyle der: "Zavallı, rezil bir biçimde tahta pabuçlarla kuru yoldan koşmak için beni terk ediyor; öyle olsun! Ben de bir başkasının yağmurlu yoldan barakama geldiğini göreceğim."[1] Kuru yol ve yağışlı yol homoseksüel aşkla normal aşkı belirtmek için kullanılan İtalyan halk imgeleridir. Bu kitap, bu tür metaforlar açısından zengindir. *Dekameron*'un sonunda, kendisini "biraz fazla açık saçıklık"la suçlayacak okuyuculara Boccaccio şöyle der: "Bence burada, çok uygun biçimde yapılmış olanı, eğer kibar sözcüklerle söylenmişse insanların konuşamamasından daha ayıp bir şey yoktur."

Dekameron, başlangıçta aydınlar tarafından asık suratla karşılandı. Sadece meraklı soylular bir nüshasının kütüphanelerinde bulunmasını istediler. Hümanistler *lingua vulgare* olarak yazılmış —yani İtalyanca, Latince değil— ve fabliyoların konusuna incelik katan bu eserdense ünlü adamların yaşamları, *De Casibus virorum illustrium*, ve lirik kompozisyonları gibi Boccaccio'nun bilgelik kitaplarını tercih ettiler. Dolayısıyla *Dekameron*'un etkisi geç oldu; hem ilk baskısının 1470'de yapıldığı İtalya'da, hem de İtalyanca bilmeyen, Laurent de Premierfaict adlı Şampanyalı bir rahip ve kendisine yardım eden pek yetenekli olmayan bir keşiş tarafından 1414 yılında çevrildiği Fransızca'da etkisi oldukça geç oldu. *Kameron* adı verilen bu zavallı çeviri Paris'de ancak 1483'de yayımlandı.

Dekameron, kendi döneminde en azından bir benzerini yaratmıştır; Boccaccio'nun ölümü üzerine 1375'de bir şiir yazmış olan Franco Sacchetti. 1335'de doğan Sacchetti Floransa'da başyargıçlık ve ölüm cezası uygulayabilecek yüksek hakimlik görevlerinde bulundu. Bu korkunç kişi aynı zamanda platonik bir aşıktı —bir kadını yirmialtı yıl boyunca hiçbir karşılık elde etmeden sevdi— ve 1721'de basılmadan önce elyazması olarak

1 *Décaméron, op. cit.*

bilinen üçyüz açık saçık hikâyeden oluşan *Üçyüz Hikâye*'nin yazarıdır. İşte Sacchetti'nin tipik bir hikâyesi: Yurttaş Berto Folchi bir bağda köylü bir kadınla sevişirken; bir erkek üzüm araklamak için bağın duvarından atlar ve "kadını yüzükoyun yere yatırmış olan Berto'nun böğrüne düşer..., Berto, korku içinde, kadından daha çok şoke olur: Kadın sadece içine daha iyi girildiğini sanmıştır."[1] Köylü, "İmdat!... Şimdiye kadar görmediğim kadar büyük bir kurbağanın üstüne bastım!" diye kaçar. Bütün köy, büyük kurbağayı aramaya koşar; üstlerini başlarını düzelten Berto ve köylü kadın da kuşkulanılmasın diye sürek avına katılırlar.

Boccaccio gibi, Başyargıç Sacchetti de, kadınların kendi aralarında cinsel şakalar yapabileceklerini ve bunun, onurlarından bir şey eksiltmeyeceğini savunur. Sacchetti, "yüzlerce kez dişisine mahmuz vuran, tırmanan, inen ve *pi, pi* diyen" bir serçe ve daha ilerde de dişisine bir kez ama uzun uzun aşan bir eşek gören Beaucaire şatosu sahibesi ile oda hizmetçisi Marion'un tartışmalarını aktarır. "Hizmetimde yüz serçe olmasındansa bir eşeği tercih ederim," diyen Marion, şato sahibesi tarafından onaylanır. Sacchetti şu sonucu çıkarır: "Sanırım eğlenmek için özgür konuları seçen ve özünde çok namuslu olan birçok insan vardır."

Fabliyoların genel özelliğini arıtma gerekliliği Batı'nın hemen her yerinde hissedildi. Ortaçağ'ın son büyük kitaplarından biri olan ve oniki yıl Londra limanında gümrük kontrolörlüğü yapan Geoffrey Chaucer'ın 1386'da, kırkaltı yaşındayken yazdığı *Canterbury Hikâyeleri* bu düşünceden esinlendi. Bir şarap tacirinin oğlu olan Geoffrey Chaucer 17 yaşındayken III. Edward'ün çocuklarının hizmetine soylu delikanlı olarak saraya verildi; hafifmeşrep bir şairdi (Ovidius'un *Aşk Sanatı*'nı İngiliz dizelerine aktardı), asker oldu (Fransa'da savaş esiri olduğunda fabliyoları kaynağından öğrendi), ve seyyahtı (İtalya'da bir yıl kaldı); tüm bunlar onun İngiltere'nin ilk serbest hikâyecisi olmasını belirliyordu.

---

1 *Nouvelles choisies de Franco Sacchetti, Bourgeois de Florence*, Alcide Bonneau tarafından Fransızca'ya çevrildi (Paris, Isidore Liseux, 1879).

Londra'nın varoşu Soutwark'daki bir handa yirmidokuz kişi Canterbury'ye birlikte yolculuk yapmaya ve seyahati sıkıcılıktan kurtarmak için yol boyunca birbirlerine hikâyeler anlatmaya karar verirler. Böylece *Şövalyenin Hikâyesi, Yargıcın Hikâyesi, Doktorun Hikâyesi, Taşralı Soylunun Hikâyesi* ortaya çıkacaktır. Bütün bu hikâyeler Ortaçağ retoriğine göre uyaklanmıştır.

Chaucer *Dekameron*'u okumadı, ama Petrarca tarafından Latinceye çevrilen hikâyelerinden birinden esinlendi; Boccaccio'nun da büyülü armut ağacı konusundan esinlendiği Marie de France'ın bir koşuğundan, *Satıcının Hikâyesi*'nden etkilendi. *Satıcının Hikâyesi* daha üstündür, çünkü Chaucer aldatılan kocayı, yürek sızlatan ve trajik bir kişilik yapar. Altmışlık January (Ocak), beyaz saçlarına rağmen genç May'la (Mayıs) evlenir ve onu tatmin etmek için "keşiş Don Constantin'in *Düzüşme Üzerine* adlı kitabında bahsettiği macunlardan"[1] içmek zorunda kalır. May'a tapmaktadır ve onu cinsel eyleme çekmek için en tatlı sözcükleri söyler: "Güvercin gözlerinle gel yanıma!... Göğüslerin şaraptan güzel!..." Yine de May, "onun oyununa, haşlanmış nohut kadar değer vermez" ve kendisini Damian'a vermeyi tercih eder. Bir göz yangısının kör ettiği January'nin önünde ona kendisini okşatmaya kadar işi vardırır. Bir gün, bahçelerinden kendisine armut toplasın diye January'yi armut ağacına çıkartır; gözleri birden açılan January May'ı ağacın dibinde Damian'la sevişirken görür. January'nin yıkım çığlığı yürek paralayıcıdır; ve sonunda May'i bağışlayışı onu hikâyenin en sempatik kahramanı yapar.

Üç kocalı bir kadını anlattığı *Bath'li Kadının Hikâyesi* gibi bu türdeki diğer başarılı eserlere rağmen, *Dekameron*'dan otuzaltı yıl sonra yazılmış olan *Canterbury Hikâyeleri* stil açısından ondan geri kalmış gibidir (aslında bir yüzyıl erken gelen *Dekameron*'dur). Bunlar bize Ortaçağ'ın henüz bitmediğini kanıtlar ve yine de teni, yeni görüntüler altında gösterecek ışıltının zamanı gelmiştir.

---

1 *Les Contes de Canterbury de Geoffrey Chaucer*, yirmibir İngilizce doçent profesörü tarafından Fransızcaya yapılan çeviri, Emile Legouy'un giriş yazısı (Paris, Felix Alcan, 1908).

III

RÖNESANS EROSU

Rönesans döneminde İtalya, erotik edebiyatın incelik kazandığı, diğer Batılı yazarları etkileyen konu ve biçimlerde zenginleştiği bir merkez oldu. *Dekameron,* eski Milet hikâyelerinin çeşitlendiren ve özel bir çekicilik katan hikâyecilerin yolunu açmıştı. Cinsel ilişkilerin tanımlanmasının güzel dille, sevimli metaforlarla, kişilerin kibarlığıyla, sağlıklı sevinçle uyumlu olduğu keşfedildi.

Quattrocento* döneminde, bu türde otorite olan ilk yazar, 1380 yılında Toscane'daki Terranuova'da doğan ve 1402 yılında Papa IX. Boniface tarafından Vatican'ın papalık sekreteri görevine atanıp, elli yıl boyunca bu görevde kalan Gianfrancisco Poggio —Pogge—dir. Papalik mektuplarının redaktörü olan Poggio, boş zamanlarını meslektaşlarıyla birlikte, yalancılar evi ya da dedikodu yuvası denebilecek olan *Bugiale* (İtalyanca *bugio,* yalan'dan gelir) diye adlandırdığı ve birbirlerine işittikleri bütün yalanları abartarak anlattıkları Sarayın herkese açık bir odasında geçiriyordu. Tek tek kâğıtlara not aldığı bu konulardan yola çıkan Poggio, 1450'ye doğru Valdarno'daki kır evinde *Şaklabanlıklar*'ını yazdı ve bunlar, büyük bir başarıyla Avrupa'nın bütün dillerine çevrildiler. 1480'deki Fransızca çevirisi, VIII. Charles'ı eğlendirmek için Guillaume Tardif tarafından yapıldı ("en edepli biçimde yaptım," demiştir).

Poggio'nun *Şaklabanlıklar'ı,* bir şakayı ya da değişik bir olayı aktarmak için genellikle cinsel konularda Latince yazılmış ikiyüzyetmişüç hikâyeciktir —kimileri ancak birkaç satır uzunluğundadır. Eşaldatmadan bahseden bir Tivoli vaizinin

* XV. yüzyıl İtalyası, çev.

söylevinden söz eder: "Bu öyle korkunç bir günahtır ki, evli bir kadınla yatmaktansa on bakireyle yatmayı tercih ederim." Poggio, muzip biçimde, şu sonucu çıkarır: "Dinleyicilerinin birçoğu onunla aynı düşüncedeydi."[1] Bir başka vaiz, peder Paolo, sefahata karşı öğütlerde bulunurken, öyle şehvet düşkünü kocalar var ki, der, "en büyük zevki elde etmek için karılarının kalçalarının altına yastık koyarlar." Poggio'nun yorumu: "Bu işlemi bilmeyen kimi dinleyiciler doğal olarak denemeye can attılar."[2] Genç bir kadın, günah çıkarmaya gittiğinde ve kocasına sadık olmamakla kendisini suçladığında, "çok şehvetli olan papazın, ona merhamet etmesi için yalvararak eline Aziz Priape'nin mumunu tutuşturduğunu" özel olarak Poggio'ya anlatmıştır.[3] Ayrıca Poggio, bir adamın bir kadına şunu sorduğu bir konuşma dinlemiştir: "Kadın ve erkek sevişmekten eşit biçimde zevk alırken, neden kadınlar erkeklere daha fazla ilgi duyar?" Kadın cevap verir: "Biz sevişmeye her zaman hazır ve uygunuz, siz değil; bu nedenle sizi cezbetmeye çalışmakla zaman kaybediyoruz."[4]

Şaklabanlıklar, aynı zamanda, Bologne'den Perouse'a, İtalya'nın her yerinde geçen küçük ahlaksal olaylardır. Valencid'li genç bir noter, ölmek üzere olan karısına komadayken bir kere daha sahip olmak ister. Hemen ardından, kadının bilinci yerine gelir, su ister ve kısa sürede iyileşir: Bu, cinsel birleşmenin "kadınların hastalıklarına karşı başarılı bir reçete" olduğunun kanıtı değil midir? Bu hikâyelerden kimileri Poggio'ya, yüksek rütbeli papazlar tarafından anlatılmıştır. Agnagni Piskoposu Angoletto, akrabalarından birinin sabahleyin "dehşetli çirkin bir erkeğe" dönüşen bir kadınla yattığını anlatır; ve çok açık saçık bir düşünceyle noktalar.

Poggio, dangalak kocalarla bitmek tükenmek bilmez biçimde eğlenir: "Floransa yakınlarındaki bir hancının karısı, çok hafifmeşrep bir kadın, eski sevgilisiyle yataktaydı ve bir

1 "Bir vaizin acayip tutarsızlığı", *Les Facéties de Pogge*'de, Pierre de Brandes tarafından yapılan yeni ve tam çeviri (Paris, Garnier, 1900).
2 "Sefahat nasıl öğrenilir", *ibid.*
3 "Günah çıkaran papaz", *ibid.*
4 "Bir kadının iğneleyici cevabı", *ibid.*

diğeri de merdivenlerden çıkıyordu." Bu ikisi birbirleriyle tartışırlarken koca gelir ve kadın, bunların geçimsiz iki müşteri olduğuna kocasını inandırır. Koca, "rakiplerle konuştu, anlaştırdı ve bir de onlara içki ısmarladı." Daha sersem kocalar da vardır:

> Köylerimizin birinde, biraz safça ve kadınlar konusunda tecrübesiz bir köylü evlendi. Yatağa girdiğinde karısı sırtını döndü ve poposunu uygun yere yerleştirdi. Koca, yine de, büyük bir tatmin buldu. Bizim şaşkın köylü, karısına iki deliği olup olmadığını sordu. Kadın olumlar bir işaret yaptı. —Hah, ha! dedi adam, bana biri yeter; diğeri gereksiz. Kilisenin papazının kur yaptığı kurnaz kadın hemen cevap verir: —İkincisiyle bağışta bulunabiliriz; onu kiliseye ve papazımıza verelim.

Adam onayladı, pazarlıktan bahsetmek için papazı yemeğe çağırdı: "Yemek bittiğinde üçü birlikte aynı yatağa girdiler: Kadın ortada, koca arkada, diğeri, kendisine sunulana sahip olmak için, önde."[1] Ama hikâyecik burada bitmez...

Rönesans Hıristiyanlarının şaşılacak cinsel özgürlüğünü bilmeyenler sadece, bir Vatikan sekreterinin böyle şakalar yazmasına şaşıracaktır. Poggio, derlemesinin başında, "sadece neşeli ruhlar ve güzel canlılar tarafından okunmak istiyorum," der. Kardinaller ve piskoposlar onun kaba şakalarına gülerler: Floransa Şövalyesi Nereo de Pazzi'nin kızı, düğününün ertesi günü, kocasında "bir erkekte olması gereken hiçbir şey olmadığını" iddia ederek ağladı. Ailede skandal koptu, ama genç adam, bir şölen sırasında, herkesin gözü önünde, kendisini savundu:

> Tam yemeğe başlamıştı ki, ayağa kalkan genç koca aniden şunları söyledi: "Sevgili akrabalarım, bana

1 Bu kaba şakanın orijinalinin adı *De homine insulso qui estimavit duos cunnos in uxore*'dir.

yöneltilen suçlamada sizin yargıç olmanızı istiyorum."

Ve modaya uygun kısa hırkasını anında çıkararak suç unsurlarını masanın üzerine serdi ve şaşkın topluluktan, bunların gerçekten hor görülesi şeyler olup olmadığını sordu. —Kadınlar, kocalarında da bu kadar olması gerektiğini düşünürlerken, kocalar da genç adamın kendilerinin efendisi olduğuna inandılar.

Yeni gelin sakinleştirildi, ama o itiraz etti: "Eşeğimizde, ki sonuçta bir hayvandır, bu kadar uzunu var (ve kolunu uzattı), o bir insandır ve yarısı bile yok." Poggio'nun sonucu: "Saf kız, bu konuda insanın hayvandan üstün olması gerektiğine inanıyordu."[1]

Poggio, *Şaklabanlıklar*'ından başka, 1415 yazı boyunca bulunduğu *Bade Banyoları* üzerine mektubunu da yazdı. "Sanki Sipriyen Venüs'ü ve onun bütün şehveti, bu deniz banyosu bölgesine taşınmıştı," diye itiraf etti. Halka açık ya da özel banyoların otuz binasındaki havuzlarda erkekler ve kadınlar birbirine karışıyordu. Poggio, gezinti yerinin üzerinden, "tiridi çıkmış ihtiyarların ve genç kızların çırılçıplak suya indiğini ve kıçlarını, karınlarını ve geri kalan yerlerini erkeklerin bakışlarına sunduklarını görebiliyordu." Her iki cinsiyetin de aynı kapıyı kullandığı bazı binalarda "içeri giren bir erkek çıplak bir kadına dokunabiliyordu ve *vice versa*." Hafif yemekler ve oyunlar eşliğinde günde dört kez banyo alınıyordu. XV. yüzyılın bu Alman su şehrinde iyi eğleniliyordu! "Kocalar, karılarının okşandığını telaşa kapılmadan görüyorlar ve onları, yabancılarla birlikte gitmeye bırakıyorlardı... Hemen hemen bütün kocalara azap veren kıskançlık sözcüğüne burada yer yoktur." Bade kaplıcalarının özelliklerinden biri, kısır kadınları doğurgan kılmaktır: Haydi şaşırın!

Bu kadar özgür şakalar yapan Poggio'nun, Rönesansın en

1 "Kocasını bayağı bulan genç bir kadın üzerine", *Les Facéties de Pogge*'de, *op.cit.*

büyük hümanistlerinden biri olduğunu da belirtelim. 1 Eylül 1405'de, Roma Üniversitesinde liberal bilimlerin ve sanatların restorasyonu üzerine bağıtı Papa VII. Innocent adına kaleme alan Poggio'dur. Poggio, eski Latince elyazmalarını kurtarmak için birçok manastırı da ziyaret etti; o olmasaydı hepsi kaybolacaktı. Aralık 1435'de, ellibeş yaşındayken, kendisine beş çocuk verecek olan onsekiz yaşındaki bir genç kızla, Serveggia, evlendi; ve bu vesileyle kendisinden yana ve kendisine karşı olan dostları Nicolo ve Carlo arasında geçen bir diyalog olan *Yaşlı Biri Evlenmeli midir?*'i yazdı. 1453'de Floransa Cumhuriyeti'ne Başkan olarak atandı ve 1459'daki ölümünde şehir görkemli bir cenaze töreni düzenledi. Rönesans döneminde erotik hikâyeler yazan insanlar böyleydi.

Poggio'nun ardından, benzer parlak yazarlar yetişti; örneğin Antonio Cornazano'nun 1503'de yazdığı, *Matrak Atasözleri*, "geç olsun da güç olmasın," "isteyen sahip olur," "altı üstü bakla," vs. gibi kimi deyimlerin kökenini açıklayan hikâyelerdir. Her atasözünün garip bir çiftleşme sırasında keşfedildiği kabul edilmiştir; örneğin, düğün yatağında kendisine dokunmak için eldivenler takan karısının bu alışkanlığından vazgeçmesi için cinsel organına çanlar bağlayan yeni evli kocanın hikâyesi gibi. 1500 yılında, Dük Hercule d'Este'nin yakını olarak bulunduğu Ferrare'de ölen Cornazano bu derlemenin iki versiyonunu bıraktı: Birincisi on Latince şiirden, ikincisi de İtalyanca onaltı düzyazı hikâyeden oluşuyordu.

Diğer İtalyan hümanistleri de erotik eserlerini Latince kaleme aldılar. Bologne Üniversitesi profesörlerinden ve müstehcenlikle dolu onbeş söylev içeren *Hitaplar*'ın (1502) yazarı Codrus (Antonio Urceo'nun takma adı) buna bir örnektir; şaşırtıcı olan, bunları öğrencilerden oluşan bir dinleyici kitlesi önünde okumuş olmasıdır. Codrus, hem evliliğin sakıncalarını anlattığı, hem de oğlancılık suçlamasına karşı kendini savunduğu söylevlere "şehvet unsurları" katmıştır. *Hitaplar*'ı üzerine Saint-Hyacinthe şöyle demektedir: "Ovidius'un hikâyelerinde bile utanma duygusuna bu kadar saldıran bir şey asla yoktur" ve Codrus'un durumunun, "bir *Bologne doktoru* deyiminin niçin *Şaklaban doktor, Komedya doktoru* anlamına

geldiğini" anlaşılır kıldığını belirtmektedir.[1] Bir başka bilgin, Eliseo Calentio (diğer bir ifadeyle, Elyseus Calentius), serbest satırlarını ve epigramlarını bir araya getiren, ölümünden sonra yayımlanan eseri *Opuscula*'yla 1503'de Roma'da skandal yarattı. Gustave Brunet'ye göre, üçüncü bölümdeki bir piyes "pisliğin toplandığı yer"di.

Napoli'li bir avukat, Griolamo Morloni, seksenbir hikâyeden oluşan derlemesi *Novellae*'de (1520), daha önemli açık saçıklıklar bulmak için Latince'yi kullandı. Bu *in utroque jure* (yani, medeni ve dini hukuk) doktoru, yaşadığı şehrin cinsel geleneklerini betimlemekten zevk aldı. Bu gelenekler, soylu derebeylerinden hamallara ve zanaatkârlara kadar bütün çevrelerde var olan eşaldatma ve zinadır. Bir yerde, bir fırıncı çocuk sahibesinden yararlanır; başka bir yerde, keşişle randevusu olan bir genç kızın kızlığı, keşişin yerine geçen Sorrente'li bir hayta tarafından karanlıkta bozulur. 8. Hikâye, sevişip sevişemeyeceğini öğrenmek isteyen bir öğrencinin, oyun sonucu annesini hamile bırakmasının hikâyesidir. Morloni, Napolili kadınların kocalarını aldatmak için buldukları buluşları saymaya bayılır. Genç sevgilisiyle yalnız kalmayı bir türlü başaramayan bu kadınlardan biri şu çareyi bulur:

> Her cumartesi, belli bir saatte kocasının kafasını yıkama alışkanlığı olduğundan, bu saatte birlikte olmalarını genç adama önerir. Kapıyı açık bırakacaktır. Kocasının kafasını yıkama saati geldiğinde, hiçbir şey görmesin diye kafasını ve gözlerini sabun köpüğüne bular ve bu sırada delikanlı eve girer, kadının etekliğini kaldırır ve arkadan kadına sahip olur, kadın sabunlamaya devam etmektedir ve bunu öyle maharetle yapar ki koca ne bir şey görebilir, ne de bir şeyden kuşkulanabilir.[2]

---

1 Thémiseil de Saint-Hyacinthe, *Mémoires Littéraires*, c. II (La Haye, Charles le Vier, 1716).

2 *Les Nouvelles de Girolamo Morloni*, Latince'den çeviren Fernand Caussi (Paris, E. Sansot, 1904).

Birçok hikâye, "kadınların kötü şeyler yapma alışkanlıkları vardır," düşüncesini kanıtlamaya yöneliktir. Kendisini reddeden güzel rahibeye aşık olan genç bir soylu, gece manastırın bahçesinde dolaşırken kendisini cinayete iten bir sahneye tanık olur:

> Kadın keşiş bağa gelir; ve aynı anda sıcakta teke gibi kokan rezil bir arabacı belirir, kadına yaklaşır, onu kucaklar ve çayırların üzerine yuvarlar. Kadına gelince, o da, bacaklarını havaya kaldırarak, erkeğin böğrünü sertçe emmeye ve genellikle genelevlerde rastlanan öpücüklerden vermeye başladı; öyle canla başla ki, gürültüleri bahçenin her yerinden yankılanıyordu; ve hatta, arabacıyı öyle sıkı sıkıya kucaklamıştı ve onun altında kalçalarını öyle sallıyor ve küçük diliyle onun iştahını öyle kabartıyordu ki, ayrılmadan önce iki defa zevkin doruğuna ulaştılar; ve alet kılıfından çıktığında, kadın, bizzat kendi küçük elleriyle onu ince bir çaputla kuruladı ve daha uzun süre öpüp durdu.

Morloni, en ahlaksız hikâyelerini her zaman kıssadan hisselerle sonuçlandırır. Ferrare'den Napoli'ye gelen soytarı Gonnella'nın, aşağı tabaka kadınların ağzından kendisini kaçırtacak kadar müstehcen şeylerin söylendiğini duyduğu 50. hikâye, Napolili kadınların kötülükleri ve erdemleriyle tüm dünya kadınlarını aştıkları düşüncesiyle tamamlanır. 81. Hikâyede, bir yargıç, çenesi düşük üç kadına en aşırı cinsel taşkınlıklarını anlattırır; bunlar, öyle delice uygunsuzlukta şeylerdir ki, yargıcın ağzı açık kalır. Bu aşırılıklar bile Morloni'nin *Novellae*'sine, yeni baskılar ve başka anlatıcıların ondan yaptıkları alıntılarla teyid edilen kalıcı bir başarı getirdi.

Cinsel bir şaka geliştiren İtalyan hikâye geleneği, Gian Francisco Straparola ile birlikte, *Matrak Geceler*'deki (1550) yetmişdört açık saçık hikâyesiyle yaygınlaştı. Straparola hakkında, Bergama yakınlarındaki küçük şehir Caravaggio'da doğmuş olduğu ve 1508'de bir şiir kitabı yayımlamış olduğu dışında bir şey bilmiyoruz. Sforza ailesinden Lodi'li eski bir pis-

koposun, iç savaş yıllarında, on genç bayan, üç hanımefendi ve birkaç soyluyla Murano adasındaki bir saraya çekildiğini hayal eder. Büyük Perhizden önce eğlenmek için, onüç gece boyunca, bu topluluk içinden rastgele seçilmiş kadınlar ve erkekler fablar anlatırlar ve bilmeceler sorarlar. Tümü de öyle açık saçıktır ki, genç kızlar, genellikle, nezaket gereği gülmelerini tutmaya çalışırlar. *Matrak Geceler*'in, XVI. yüzyılın ikinci yarısında *Dekameron* kadar etkisi olmuştur. Ama Straparola'nın eseri, 10 Aralık 1605'de, bir Vatikan fermanıyla mahkum edildi ve 1624'de yasak kitaplar listesine kaydedildi.

Aretino ve Aretinci Edebiyat

XVI. yüzyılın başında, çağdaşlarının karşısında büyük bir hiciv ustası olarak duran, ama aynı zamanda edebi erotizmin cisimleşmiş hali de olan biri mücadele alanına girdi: 20 Nisan 1492'de Arezzo'da, kunduracı bir babadan ve ressamlara modellik yapan Tita adlı bir anneden doğan ve Aretin denen Pietro Aretino. Yirmi yaşında servet yapmak için Roma'ya gitti, bankacı Agostino Chigi'nin hizmetine girdi, daha sonra Papa X. Leon'un sarayına girdi. X. Leon'un ölümü üzerine, yazılarıyla bir Medicis'i, Kardinal Giulio'yu destekledi ve Kardinal, Papa VII. Clement olduğunda, Aretin'e Rodos şövalyesi unvanı verdi. Böylelikle Vatikan'a giren Aretin, güncel politika üzerine mektuplar ve *giudizi*'ler, yani gelecek yılın olaylarının önceden görüldüğü almanaklar yayımlayarak, korkunç bir dedikoducu olarak ün yaptı; yayımladıkları eğlendiriciydi ve en önemli şahsiyetlere saldırıyordu. Kimileri, kötü olarak bahsedilmesinler ya da düşmanlarını suçlasın diye ona para veriyordu. Kurbanları, Aretin'i öldürmek için bir kiralık katil tuttular; 1525 Temmuzunun bir gecesi, evine dönerken iki bıçak darbesi aldı. Bu olayı örtbas etmiş olan VII. Clement'e karşı kinle dolu olan Aretin, milis komutanı Giovanni de Medicis'e ulaşmak için Reg-

gio'ya gitti; Giovanni'nin "Kara Çeteler"indeki askerleri Giovanni'ye "Büyük Şeytan" diyorlardı. Aretin'i "ülkesinin efendisi" yapmaya yemin eden Giovanni delle Bande Nere, onu I. François'ya tanıtarak savaş ve sefahat yaşamına katılmasını sağladı. Bir savaşta yaralanan milis komutanı 1526'da dostu Aretin'in kolları arasında öldü. Aretin, Montova markisi olan Gonzague soyundan II. Frederic'in yanında kısa süre kaldıktan sonra, 1527 yılında yaşamının son otuz yılını geçireceği Venedik'e geldi.

Düka Andrea Gritti tarafından korunan Aretin şehrin ilgi odağı haline geldi. Aretin, Büyük Kanal üzerinde Tintoret'nin (Aretin ile arası açılan ressam daha sonra onu silahı ile tehdit edecektir) freskleriyle, Titien ve Giorgione'un ilk başyapıtlarıyla süslü bir sarayda, bir sürü mozaik, halı, heykel, vazo ve silahın ortasında yaşadı; tüm bunlar, balkonu kaplayan çizgili büyük tente de dahil, hayranları tarafından ona sunulmuştu. Ona hediyeler de verilmişti; değerli giysiler, mücevherler, boynunda taşıdığı altın zincirler, I. François'nın gönderdiği dört kilo ağırlığındaki ve uc uca eklenmiş dilleri temsil eden altın zincir gibi. Bu bağışların nedeni neydi? Bu sadece, güleryüzlülüğü tatlı dedikodularla, gümbürtülü kahkahalarla yayılan bu iriyarı adamı görmek ve işitmek hoş olduğundan mıydı? Hayır, Aretin tükenmeyen bir madeni, insanın övünme isteğini sömürdüğü içindi. Her yerde tekrarlanan şaka yoluyla insanları gülünç duruma düşürme sanatını; bir insanın çirkin entrikasını bütün kirli çamaşırlarıyla birlikte sergilemeyi; en tumturaklı övgüleri yöneltmeyi bilirdi. Soyluların iliğini emmek, onlardan para ve lütuf sızdırmak için bu değişik yeteneklerini kullanırdı; eğer övülmek istiyorlarsa çok para ödemeleri gerekirdi; yoksa onları yerin dibine batırırdı. Ve çoğunluk, Aretin'in popüler yazılarının kamuoyunu kendilerine karşı kışkırtacağından korktuğu için parayı öderdi. O bıkıp usanmaz bir paragözdür ve bunu saklamak gibi bir sinsiliği de yoktur; tersine kendisini, suçluların cezasını veren kimse olarak görür, çünkü soyluların kendilerine bağlı olanlardan koparttıkları fonlardan para almaktadır; yazarlar sınıfına kalemleriyle nasıl yaşayacaklarını ve hamilerin zorbalığından nasıl kurtulacaklarını göstererek onları

özgürleştirdiğini iddia eder.

Kazandığı paradan cömert biçimde başkalarını yararlandırır. Venedik mutfağının beş para etmediğini söyleyerek şehirde ender olarak yemek yer: Şölenler düzenlemeyi ve zenginler kadar fakirleri de davet etmeyi tercih eder. Sanki bir prensmiş gibi onun gücüne ve saygınlığına başvurulur. 1530'da Arezzo şehri onu "Mükemmel, Muhteşem, Soylu Yurttaş" diye nitelendirerek yardımını istedi; anavatanını imparatorların işgalinden kurtarmayı başardı, "vatan kurtaran" unvanını aldı. Teşvik ettiği ve müşteri bulduğu sanatçıların koruyucusudur; madalyacı Leone Leoni bir Alman kuyumcuyu öldürdüğü için kürek cezasına mahkum edildiğinde, Amiral Andrea Doria'ya bizzat başvurarak onu kurtarır. Fahişelerin babacan danışmanıdır da; dostu heykeltraş Sansovino evine fahişelerin rahatlıkla girmesine izin verdiği için kınadığında, bu ilişkiyle onların ahlaklarını düzelttiği cevabını verir.

"Tanrı lütfuyla özgür insan" Aretin, asla evlenmeyi düşünmedi; ama özellikle güzel sokak kızlarını tercih ederek, aşırı bir zevk düşkünlüğüyle kadınları sevdi. Venedik'deki sarayında bir harem kurdu; nikâhsız olarak birçok kadınla birlikte yaşadı ve onlara Dişi Aretin'ler dendi. Aretin'in çevresinde, onunla iyi geçinerek eğleniyorlar ve Aretin'in başka kaprislerini asla engellemiyorlardı. En tanınmışları Catarina Sandella (1537'de Aretin'e, Adria adlı bir kız çocuğu doğurmuştur), Margherita Pocofila, Cecilia Livriera ve öğrencilerinden biriyle evlendirdiği ve evini talan ettikten sonra kaçan Marietta dell'Oro'dur. Evlilik dışı çocukları, kaderin eğlenceli bir tesadüfü sonucu kız oldular; onları yasal olarak kabul etmedi —kendisini yasaların üstünde görüyordu— ama titiz biçimde ilgilendi: "Onları kalbimde meşrulaştırdım," diyordu.

İşte, 1534'de ve 1536'da yayımladığı *Düşünceler*'i[1] çok büyük bir çalışma yeteneğine sahip olduğundan bir çırpıda —ilk

1 *Ragionamenti*, İtalyanca'da *düşünce biçimi* anlamına gelir. Alaycı olarak, *che ragionamenti!*, (*İşte düşünce!*) denir.

bölümü onsekiz günde, ikincisini bir ayda— yazan insan budur! Çok çirkin bir kadına ithafla başlayan, kendi türündeki bu eşsiz eser Aretin tarafından, çağdaşlarının ahlak bozukluğunu alaya almak için tasarlandı.

Birinci bölümde, Roma'daki bahçesinde, bir incir ağacının altında, arkadaşı Antonia ile konuşan eski fahişe Nanna görülür. Bu Nanna, "çok güzel bir yaşlı" olmadan önce, hem sefih hem uzman, "kadın Neron" ve "her zaman yirmi beş yaşında kalma sanatında usta" idi; kısacası, gerçekten yaşamış olan en ünlü kişilerin benzeriydi. Oysa Nanna, yirmi yaşındaki kızı Pippa için en uygun gelecek konusunda kararsızdı: Onu manastıra mı yerleştirmeli, evlendirmeli mi yoksa fahişeliğe mi yollamalı? Antonia'nın düşüncesini sorar ve Antonia da karar vermeden önce bu üç hayatı da yaşamış olan Nanna'dan rahibelerin, evli kadınların ve fahişelerin yaşamları konusunda bildiklerini anlatmasını ister.

İlk üç diyaloğun konusu budur: Karşılaştırılamayacak bir canlılık ve açık saçıklıktadırlar, çünkü kadın kahraman tırnaklarının ucuna kadar kaba saba biridir. Hikâyelerinin arasına çılgınca şakalar, atasözleri, sözcüklerin anlamını bozarak yerli yersiz yapılan görkemli alıntılar yerleştirir; nihayet, "tokmağı havana," "bülbülü yuvaya," "turna balığını gölete," vs. koymaktan söz ederek, cinsel eylemi belirtmek için mümkün bütün dolaylamaları kullanır. Buna karşılık, nobranca *cu, ca, po,* ve *fo* (yani *culo, cazzo, potta* ve *fottere*) dediğinde kendisine ağırbaşlı olması için sitemde bulunan Antonia'ya Nanna şu cevabı verir: "Genelevde utanmanın ne kadar güzel olduğunu bilmiyor musun?"[1]

Nanna arkadaşına önce gençliğinde ailesi tarafından nasıl örtünmeye zorlandığını anlatır. Kendisi için seçilen manastıra, ruhundaki ölümle, bütün zevklerin bittiğine inanarak girer; ama kapı kapanır kapanmaz gerçek bir eğlenceye sürüklenir. Yemekhanede, bir zevk ve eğlence şölenine katılır; daha sonra

1 Aretin, 1545 Kasımında Michelange'a bir mektubunda, *Kıyamet Günü* adlı eserinde kutsal bir konuyu şehvet uyandırıcı bir biçimde işlemekle suçlar; oysa kendisi, Nanna'sını, açık saçık bir konu üzerine edeplice konuşturmayı bilmiştir.

bir salonu ziyaret ettirirler, duvarlarında, bağış olarak vücudunu veren Azize Nafisse'nin yaşamından resimler vardır. Nanna'yı hücresine götürmekle görevli bir şövalye adayı ona şakalar yapmaya çalışır. Her taraftan soluk soluğa nefes alışlar ve çığlıklar yükseldiğini işiten Nanna, yakınındaki üç hücreye deliklerden bakar: Gözlerinin önünde başdöndürücü sahneler sergilenmektedir. Hücrelerden birinde dört rahibe, Tarikat Başkanı ve üç papaz çömezi kendilerini toplu bir aşk partisine vermişlerdi: "Biri sessizce, diğeri yüksek sesle miyavlayarak konuşuyordu; la, sol, fa, mi, re, do gibi sesler çıkarıyordu, gözleri dönmüştü, iç çekmeler, sallanmalar ve sarsıntılar öyle şiddetliydi ki sıralar, sandıklar, yataklar, sandalyeler ve çanaklar bir depremdeki evler gibi sallanıyordu"[1] Başka bir bölümde, başrahibe günah çıkaran papazın isteklerine ağlayıp sızlayarak boyun eğiyordu. Üçüncü bölümde, iki rahibe cemaatin hizmetindeki bir katırcının okşayışlarını paylaşıyordu. Bu görüntülerden azan Nanna kendisini şövalye adayına bırakır ve o da, "sancağı iki defa kaleye ve bir defa turpa sapladıktan sonra" manastırda bir gezinti yapmaya götürür. Orada da şehvet dolu sahneler ve yasadışı bir doğum seyrederler. Ertesi gün de aynı oyun her yerde devam etmektedir. Nanna kendini manastırdaki coşkunluğa bırakır, ama kendisine sadakat gösterilmediğini fark eden şövalye, Nanna'yı öyle acımasızca döver ki bir hafta boyunca sakat kalır; bu tehlikeli yerden kendisini alması için annesine yalvaran bir mektup yazar.

Bu bölümden sonra, Nanna bir köylüyle evlenir ve annesinden öğrendiği birkaç yöntemle köylüye kendisinin bakire olduğunu kanıtlar. Bunu başardıktan sonra birçok ilişkiye girer, evli kadın komşularının gözlemcisi ya da sırdaşı olur. Evliliğin gerçekte ne olduğu üzerine de gözleri açılır. Nanna, kadınların kocalarını aldatmak için kullandıkları sayısız kurnazlığın tablosunu Antonia'nın önüne koyar: Birisi tutkun olduğu keşişi başucuna getirmek için ölü numarası yapar; bir diğeri uşaklarının odasına gitmek için uyurgezer rolü yapar; kimisi,

1 Aretin, *Les Ragionamenti*, 2 cilt (Paris, Bibliothèque des Curieux, 1910). Alıntılarımı, Alcide Bonneau'nun yaptığı ve Apollinaire tarafından gözden geçirilen bu mükemmel çeviriden yapıyorum.

bir grup arkadaşının otuz bir oyunu[1] hazırladıkları bir çiftçi kadının yerine karanlıkta geçer; kimisi de, göz diktiği bir eğitmeni evine almak için çocuk evlat edinir, vs. Birbirini takip eden hikâyeler, "bir kadın için herhangi bir şey bile kocasından daha değerlidir ve bir koca için de herhangi bir şey karısından daha değerlidir" düşüncesini kanıtlar. Bu kadar çok kötü örnek karşısında Nanna da geri kalmak istemez ve sevgililer edinir. Kocası sonunda itiraz eder: "Güzel bir gün, üzerimde bir dilenciyle beni yakaladı ve artık buna dayanamadı; yumruklarla beni yıkmak için üzerime atıldı. Sıkma makinesinin altına sığınarak kurtuldum, küçük bıçağımı kınından çıkardım, içmekte olduğum suyun bulandığını görmekten deliye dönmüş olarak sol göğsünün altına bıçağı sapladım: Kalbi artık çarpmıyordu." Sonra evi hızla terk eder, öyle ki kocasını *ad patres* yollamış olmaktan asla endişe duymaz.

Dul kaldıktan sonra annesiyle birlikte Roma'ya yerleşir ve orada güzelliğiyle çevresine çok sayıda çapkın toplar; cazibesiyle yaşamaya karar verir. Kısa sürede çok aranan bir fahişe olur ve işlerini sistemli biçimde sürdürür. Kendisini gıdım gıdım vererek erkekleri nasıl deliye döndürdüğünü anlatır. Evi boş kalmıyor, bir anda on kadar aşığı oluyordu ve onları alaya almak için evinin girişinde aşıklarının listesini ve onlara ait olduğu günleri sergiliyordu. Burada Aretin, zamanında yaygın olan *meretrix honesta* —soylu fahişe— mitini yıkmaktadır; Nanna'ya, iğrençliğinden ve kötülüğünden yakındığı mesleğin ünlü kişilerinin sert bir eleştirisini yaptırtmaktadır: "Fahişeler bir gözleriyle ağlarken, diğeriyle gülerler," der. Kimseyi sevmeyen ve zevk almaktan çok kötülük yapmayı düşünen fahişeler, sefahat hariç bütün günahları işlerler. Nanna itiraf eder: "Gerçek bir fahişenin yapması gereken şey olarak ben de en büyük zevki nifak tohumları ekmekte, dargınlıklar yaratmakta, sakin dostlukları karıştırmakta, nefret kışkırtmakta, insanları

1 Otuzbir; otuz bir noktaya kadar saymak gereken bir iskambil oyunudur ve aynı zamanda İtalya'da, hoyratça davranmadan yapılan toplu tecavüze verilen addır. Hoppa bir kadına bu kötü oyunu (bu *beffa*'yı) oynayan erkekler bayramlıklarını giyerler. "*Se mettre sur son trente-et-un*" (takıp takıştırmak) deyimi buradan gelir.

birbirine küfür ettirmekte ve işlerine karışmakta buluyordum." Bitip tükenmeyen lafları öksürük nöbetleriyle kesilir. Antonia bulunduğu yerden ona eşlik eder ve ona vaat ettiği öğüdü verir: "Benim düşünceme göre, madem ki rahibe verdiği söze ihanet ediyor, evli kadın evliliğin kutsallığını bozuyor, o halde kızın Pippa'yı bir fahişe yap; en azından fahişe ne manastırın ne de kocanın onurunu zedeler; o, her şeyi yakıp yıkmak için tutulmuş asker gibi davranır..."

İkinci bölümde, kızının ancak fahişe olarak mutlu olabileceğine inanan Nanna, ona mesleğin sırlarını öğretir; bu bölüm, bu şenlik fişeğinin nihai yargısını içeren üç diyalogdan oluşur. Burada Nanna kendi uzun deneyiminden Pippa'yı yararlandırmak ister, çünkü, vücudunla yaşamak için, diye açıklar, "eteklerini kaldırıp, 'haydi hazırım' demekten daha başka şeyleri bilmek gerekir; yoksa dükkân açıldığı gün iflas eder." Gerçekten de, çok rekabet vardır: "Bugün fahişelerin sayısı öyle çoktur ki, davranışlarında mucizeler yaratmayanlar yemek bulamazlar."

Öncelikle, Pippa'nın iyi davranışlarıyla dikkati çekmesi gerekir. Nanna, kibar giyinmesini, göğüslerini sergilememesini önerir: "Kimi kadınlar göğüslerini sokağa fırlatırcasına müsrif davranır ve onları giysilerinin dışında sallarlarken sen onları göstermekte cimri davran." Bir erkekle yalnızken bile davranışlarında sakınımlı olmayı bilmesi gerekmektedir: "İşerken işitilmekten ya da fark edilmekten, barsaklarını tutamamaktan kendini koru, temizlemek için bir mendil bulundur: Bu tür şeyler, her türlü dışkıyı gagalamaktan hoşlansalar bile piliçleri kusturacaktır."

Yatma saatinde Pippa, bir eskrimci kadar incelikle saldırıyı karşılamalı ya da saldırmalıdır: "Başka her yerde soylu kadın olduğun kadar yatakta da fahişe olmanı istiyorum. Seninle yatanın, senin okşayışların gibisini hayal edememesine dikkat et; okşayışlarının onu kaşındırdığı her an onu kaşımak için pusuda bekle."

Yatakta nasıl davranacağını ayrıntılı biçimde anlattıktan sonra Nanna, erkekleri avucunun içine almak için yapılması gereken her şeyi, yalanları, tavırları, hesaplı reddedişleri, aldatıcı

tatlılıkları noktası noktasına açıklar. Hediye kabul etme sanatını incelikle uygulaması gerekir: "Varlıklı bir adam sana gelirse, çılgınca meblağlar isteyerek onu korkutma, sana ne verirse onu al; bir kere kafesleyince donuna kadar soy onu." Karşılaşacağı erkek tiplerini ayrıntılı biçimde betimler: Hâlâ kendisinin arzulanabileceğini hayal eden yaşlı bunak; gençliğinin kendisine aşkta ayrıcalık tanıdığına inanan toy delikanlı (böylelerine önceden ödeme yaptırmak gerekir), vs. Bu insanlar, soyunduklarında hepsi eşittir, hepsi Pippa'nın tasma takmasını ve keyfince yönetmesini bilmesi gereken hayvanlardır.

Bir sonraki diyalogda Nanna, Pippa'yı erkeklerden gelebilecek kötülüklere karşı korur. Erkeklerin büyük çoğunluğu fahişelerle ilişkide her şeyin serbest olduğuna inanırlar. Odalarındaki en ufak şeyleri bile çalarlar, onlara ilişkin en kötü dedikoduları yayarlar, onlara kötü davranarak kendi aralarında zafer kazanırlar. Özellikle ödeme yapmadan zevk almayı denerler ve bunun için aşık numarası yapmaya kadar giderler. Pippa'yı bilgilendirmek için, "taksitle aşk yapan bir kimseyi neyin beklediğini" gösteren bir sürü komik ve trajik hikâye sayar.

Ertesi gün Nanna bahçesinde iki dostunu kabul eder; biri, Pippa'nın eğitimini tamamlamak için Pippa'nın önünde hünerlerini sergileyen bir muhabbet tellalıdır. Aşırı gevezelikleri ancak ev sahibesinin sunduğu hafif yemek gözükünce son bulur. Yazarın, aşk ilişkilerine ikiyüzlülüğü katan kadın kahramanlarının deneyimini kanıt olarak gösterdiği ve istekten kudurmuş erkeklerin aşırı güvenini, uçkuruna sağlam olmayan ve açgözlü kadınları acımasızca çekiştirdiği Rönesans döneminin bu erotik başyapıtı da böylece sona erer.

Aretin, *Şehvet Soneleri* ve 1535'e doğru yazdığı onaltı *colla coda* sone (bir kuyrukla, yani üç dizeden oluşan bir ekle yazılan sone) gibi başka erotik eserler de yazdı. Bunlar yaşamı sırasında basılmadılar; bu eserleri Marc-Antoine Raimondi'nin gravürleriyle birlikte yayımladığına ve Roma'da skandal yarattığına inanmak bir yanılgıdır.[1] Aretin'in *Mektuplar*'ı ve *Tiyat-*

1 Bu hata Mazuchelli'den kaynaklanır, *Vita di Pietro Aretino* (Padoue, 1741).

ro'su da *Düşünceler*'inin havasına yaklaşır. Mektuplarının beş cildi Venedik'de öyle bir başarıyla yayımlandı ki, 1537'de çıkan ilk kitabı 1538'de üç kez yeniden basıldı. Bu mektuplar, yazışılan kişilerin çeşitliliğiyle değerlidir: En yüksek mevkideki kişiden en sıradan hayrana, dindar Veronica Gambara'dan kibar fahişe Zaffetta ya da çift cinsiyetli Zufolina'ya kadar uzanırlar. Metresinin ölümü dolayısıyla başsağlığı dilediği Kardinal Bembo'ya (*la morte de la donna vostra*), ve başka bir kadını rahatsız etmemesi için yemeğe "Manolessa olmadan" gelmesini rica ettiği Serres Monsenyörüne mektupları bir dönemin ahlakını açığa çıkaran belgelerdendir.

Tiyatrosu aşağı yukarı herkes tarafından övülmüştür. Düzyazı biçiminde beş komedi yazdı; *Çapkın Kadın, Nalbant, Filozof, Talanta, İkiyüzlü*; genellikle her bölüm birbiriyle ilişkisi olmayan iki olay örgüsü içerir. *Talanta*'da, aynı addaki kadın kahraman, gülünç Vergolo'yu kabul etmek için sevgilisi Orfinio'yu başından atan bir fahişedir. Kızgın Orfinio, Talanta ile ilişkisini kesmek ister: Talanta ise sadece onu sevdiğine ikna eder ve Orfinio'yu başka uygulamalarla da mutlu edebilmek için üç gün süre tanımasını ister. Orfinio'nun taşıdığı yüzüğü ve madalyayı kendisine armağan ettirmek için bundan yararlanır. Üç günden önce geri gelen Orfinio, Talanta'nın müşterileriyle kavgalar edecektir. *Nalbant*, bir prens nalbantının hikâyesidir; efendisi onu evlenmeye zorlar ama nalbant oğlancıdır ve bu emirden dolayı üzgündür: "Ey Aziz Bakire! Ey Kaderin Orospusu! Ben ha? Bir kadın almak? Ben ve bir kadın? Ne yapacağım?" Sonraki sahneler, düğün anı yaklaştıkça oğlancının çektiği acıları gösterir, herkes onun korkusunu körükler kadınların övgüsünü yaparken, çapkın Ambrogio da kadınları tanımlayarak bu korkuyu besler; kendisine seçilen kadının geldiğini gördüğünde bayılır. Nihayet, evlilik gerçekleşir ve gelinin gerçekte kadın kılığına girmiş uşak Carlo olduğunu keşfeder; umutsuzluğu hemen sevince dönüşür. Aretin, sefahatin dünyada kaçınılmaz ve önlenemez bir düzensizlik yarattığı ve buna karşı yapılabilecek tek şeyin, bu düzensizliğe gülmek için onun çılgınlıklar ve maskeler alayını seyretmek olduğu izlenimini verir.

Aretin, yaşamının sonuna kadar edebiyatın muhteşem yaba-

nisi olarak kaldı: Evli bir kadın olan ve altmış kıtalık bir şiir, *Sirena* (1537), adadığı Angela Sirena'ya hissettiği platonik aşkı ve titizlikle tedavi ettiği genç veremli kız Perina Riccia'ya duyduğu "çılgın tutku" ve sefahat dostlarıyla geçen hayatı... Ellialtı yaşındayken ayda kırk defa fahişelerin hizmetinden yararlanmakla övünür. Ama bu kuşkusuz, bir şiirinin başında, "Ben bir milyon sevgiliden daha değerliyim," (*Iovaglio piu ch'un million d'Amanti*)[1] demesi gibi, alışık olduğu abartılardan biridir. Yaşlıyken bile beyaz sakallı güzel kafasıyla hâlâ kadınları düşünür. Gördüğü rağbet eksilmez. 1553'de Urbino Dükü Roma'ya götürdüğünde Aretin, yoldan geçen sıradan insanlar tarafından alkışlandı; yeni papa III. Jules, maiyetinin önünde Aretin'i alnından öptü. Aretin'in, kız kardeşlerinden birinin ahlakdışı davranışını öğrendiğinde çılgınca gülme krizine tutulup öldüğü biçiminde bir efsane yayıldı; arşiv belgeleri, 21 Ekim 1556'da, tek bir sözcük söylemeye vakti kalmadan beyin kanamasıyla öldüğünü kanıtlar.

Aretinci edebiyat —*Düşünceler*'e benzeyen eserler toplamı böyle adlandırılır— öyle açık saçık kitaplar içerir ki, bunların kimileri ustanın kendisine atfedilir. Bu ürünlerin ilki, şövalye romanlarının müstehcen bir parodisi olan Lorenzo Venerio'nun *Gezgin Fahişe*'sidir. Lorenzo Venerio, eğitimini Aretin'in üstlendiği genç bir soyluydu; daha sonra Venedik'de etkili bir devlet adamı ve Korfu Piskoposu Mafeo Veniero'nun babası olacaktır. 1531'de, Lorenzo Venerio'nun fahişe Elena Ballarina ile ilişkisi oldu ve onu okşarken para kesesini çaldığından kuşkulandı. İntikam almak için epik ve lanetleyici bir tonda dört bölümlü *Gezgin Fahişe*'yi kaleme aldı; şiir şöyle başlar:

Yaşlı bir fahişe, yırtık bir namussuz hakkında,
İğrenç yaşayışının şarkısını söyleyeceğim;
Kudurmuş kıçı ve inciriyle,

---

1 Pierre Gauthiez tarafından yeniden bulunan ve *Quelques Notes sur l'Arétin*'de incelenen şiir (*Bulletin du Bibliophile*, 15Ağustos 1896).

Gökyüzünü zehirler ve çevreye mikrop bulaştırır... [1]

Ballarina, gezgin şövalyeler gibi, cinsel turnuvalarda en cesur şampiyonlara meydan okumak için İtalya'yı dolaşan gezgin fahişe olmaya karar verir. Ferrare'de, sekiz gün boyunca, "birmilyon ikibinyirmi kere / tüm derebeylik tarafından düzüldü." Bologne'da, "katır kamışına sahip" (*chi cazzo ha di mulo*) bütün erkekleri Maymun Hanı'nda beklediğini trampetle duyurduğundan, halkın çoğunluğunun saldırısına uğradı; bir köpekle bir at bile aşmaya geldiler. Roma'da, Başkomutan Bourbon'un bütün ordusu üstünden geçti ve Ballarina'ya adanan nihai zaferde, bütün çaldıklarını içeren bir savaş arabası peşinden geliyordu.

Veniero'nun bir başka fahişeyle, bir gece kendisini kabul etmeyi reddeden Zaffetta denen Angela Zaffa ile de bir anlaşmazlığı oldu; öfkeli şair, Zaffetta'yı bir grup hancı ve Chioggia'lı balıkçı delikanlı tarafından yönetilen otuzbir oyununda görmeyi dilediğini anlatan şiiri *Zaffetta* ile hemen karşılık verdi:

Sevgili Angela, bilmeniz gerekir ki,
Bütün Diva muhakkak sahip olmalıdır,
Er ya da geç, otuzbir oyununa ya da Fransız hastalığına.[2]

Bir köylünün yüksek sesle hamleleri saydığı bu toplu tecavüzün hiç de iç açıcı olmayan ayrıntılarını gülünç bir abartmayla betimler; anlatımı öyle abartılıdır ki şok edeceğine güldürür.

Yazarının, kendişini Aretin'in öğrencisi ve Lorenzo Vene-

---

1 Lorenzo Venerio, *La Puttana errante* (Paris, Isidore Liseux, 1883). Bu kitabı, aynı isimdeki pek değer taşımayan yavan bir eserle, *La Puttane errante, dialogo di Madalena e Giulia* (1660), karıştırmamak gerekir; bu ikinci kitap, acayip isimli otuzyedi sevişme biçiminin (*Mum dikmek* (oturan pozisyonda), *kurbağa yapmak, nehirde yüzmek,* vs.) tanımlandığı düzyazı biçimindeki diyaloglardır.

2 *Les Trente-et-un de la Zaffetta,* Lorenzo Venerio'nun kelimesi kelimesine çevrilen şiiri, İtalyanca metin dikkate alınmıştır (Paris, Isidore Liseux, 1883).

rio'nun bir hayranı olarak tanıttığı, *Venedik Fahişelerinin Tarifeleri* (1535), bir yabancıya Venedik'li fahişelerin tarifelerini ve eksiklerini öğreten Venedikli bir soylu arasındaki açık saçık bir diyalogdur. Lombarda yirmi *scudi* ister, ama "sivilceli ve yaşlı bir inek etidir" (*carne infrancitida et vecchia de vacca*). Cornelia Griffo, gerçek bir şölendir ama kırk ekü ister ve bu "tamamen namussuzca bir fiyattır" (*è pur prezzo dishonesto*). "Sevimliliğinden çok aşağılık dolaplarıyla tanınan" Tassetta'dan ve "Fransız hastalığını barındırdığı için" Zaffetta'dan sakınmak gerekir. Elinde her zaman Petrarca'nın bir cildini taşıyarak şiir inceliyor numarası yapan Lucrezia Squarcia pek zevk vermez:

Çok aptal ve zeka yoksunudur
Onunla cinsel ilişkide bulunmak isteyen, duydum çünkü,
Ne dibi ne kıyısı olan bir denize girmiş olur.[1]

Böylece, Bianzifiore'den "değerli küçük aptal" (*pecorina di valore*) Polissena'ya kadar yaklaşık yüz Venedikli fahişe, pubisinin kıllarını "iki saç örgüsüne eşit uzunlukta" ören Lucia'nın ve "burnu aşağıda kambur bir rahibin" cinsel ilişkide bulunmaları gibi hoş anekdotlarla anlatılır.

Zoppino, 1539'da keşiş Zoppino'nun Ludovico'ya benzer biçimde Roma'nın en ünlü fahişelerinin —Matrema, Lorenzina, Angela Greca, vs.— hayatını sergilediği ve iğrenç tablolar çizdiği düzyazı biçimindeki bir diyalogdur. Apollinaire'e göre *Zoppino,* Cordoba yakınlarında doğmuş, vebaya yakalandığı (bu hastalıktan acı çekenleri teselli etmek için kaleme aldığı Latince yazıda bizzat kendisinin itiraf ettiği gibi) Roma'da yaşamış Francesco Delicado adlı bir İspanyol rahibidir. Delicado, daha önce, 1528'de Roma'da, kendisi gibi İspanya'dan İtalya'ya gelmiş bir muhabbet tellalının mesleğini canlandıran diyaloglu sahnelerden oluşan *Endülüslü Kibar Kadın*'ı yayımlamıştı.

Benevent doğumlu hicivci Nicolo Franco, 1536'dan beri Ve-

---

1 *La Tariffa delle puttane di Venegia,* İtalyanca metin ve tam çeviri (Paris, Isidore Liseux, 1883).

nedik'de sık sık görüştüğü Aretin ile yarışmak ister; ama Nicolo'nun kendisini küçümsediğini gören Aretin, onu şehri terk etmek zorunda bırakır. Franco intikam almak amacıyla, Piemonte'deki Casal'da, Aretin'in cinselliğine hakaret dolu bir biçimde saldırdığı aşırı müstehcen yüzyetmişbeş sonelik bir diziden oluşan *La Priape*'yi (1541) kaleme aldı. Nicolo Franco ilginç bir Aretinci yazardı; Fransızcaya tarihçi Gabriel Chappuls tarafından çevrilen on bölümlük *Gülünç Diyaloglar*'ı başarı kazandı. Haksız biçimde, yaman bir iftiracı olarak tanındı. Papa IV. Paul'ün anısına kara çalmak ve ardılı V. Paul'ü sert biçimde eleştirmek suçundan tutuklandı ve 1569'da Roma'da asıldı.

Cinsel hayatın değişik sahnelerini günah çıkaranlar tarafından tanrıbilimcilere aktarılan bilinç durumları biçiminde ele alan *Aşk Kuşkuları* yazarının Aretin olduğu sanıldı. Bir köylü Giulia Rossa'yı "büyük bir kamışı var" diye "zevkten ve acıdan" öldürür. Soru: "Bu bir cinayet olarak adlandırılabilir mi?" Cevap: "Hayır, çünkü *Cornelia, Kiralık Katiller*'in Yasası bu tür bir insan öldürmeden söz etmemektedir. Giulia di Martino, "ayda birçok kez cinsel ilişkide bulunmak için" (*per chiavar la un tanto il mese*) bir keşişi, Fra Bricone, tutar. Ama kadın sekiz gün içinde tükenir ve onun yerine Fra Venturino'yu alır. "Fra Bricone ücretini kaybetmek zorunda mıdır?" Ulpien yasası *Inter artifices, de solutione*'ye göre, hayır. Bir keşiş bir başrahibeden bir somun ekmek ister:

Başrahibe, eteklerini beline kadar kaldırarak,
Ona güzel ve beyaz topağını gösterdi,
Ve vereceği başka bir şeyi olmadığını söyledi;
Utrum, *bu lutfu kabul etmeli mi?*[1]

Evet, Kutsal Yazılara göre, "lutuf, ne kadar yapılabiliyorsa o kadardır." İncil'e ya da Eski Roma'daki Yasalar Dergisi'ne başvurarak çözümlenen bu kırksekiz kuşkunun birçoğu oğlancılığa ilişkindir. Martuzza, sürekli kabızlıktan iyileşmek

1 *Doutes amoureux ou cas de consciences et points de droit avec leurs solutions* (Paris, Isidore Liseux, 1883).

için arkadan ilişkiye girer. "Günah çıkarırken bunu söylemek zorunda mıdır?" Hayır, çünkü bir tedaviden zevk almak bağışlanabilir bir günahtır. Laura Monaca bir Cenovalı tarafından öyle sert biçimde arkadan tecavüze uğramıştır ki, Aziz Pierre'i küfürlerle reddetmiştir. "Bu hakaretten dolayı cezalandırılması ve dilinin kesilmesi gerekir mi?" Hayır, bu medeni ve dini yasalar karşısında suç değildir.

Bu anonim yazı tipik bir biçimde Aretinci olsa da, erotik yazılarını kendi adıyla imzalama büyüklüğünü gösteren Aretin'e mal etmek saçmalıktır. Skandallar yaratan *Düşünceler*'ini, düşüncesinden sorumlu bir insan gibi gururla yayımladı, yoksa ardından gelenlerin yaptığı gibi sahte bir isim altında utangaçca değil.

Sersemler Akademisi

Yeni bir türün doğuşunu gördük: Anekdot tarzında diyalog. Konuşmacı iki kadın birbirlerine itiraflarda bulunur ve hayat hikâyeleri anlatırlar; ya da çok tecrübeli bir kadın bir acemiye aşkın sırlarını öğretir. Bu erotik diyalog yöntemi 1530'lara doğru, Sienne'de Academie des Intronati'yi (ya da Sersemler Akademisi) kurmuş olan Antonio Vignale'nin *Cazzaria*'sında değişik biçimde kullanıldı; bu akademinin her üyesinin bir lakabı vardı, Vignale'ninki Kurumuş, Yanmış anlamına gelen Arsiccio'dur (İtalyanca'da *Sapere di arsiccio*, işleri kötüye gitmek demektir).

La Cazzaria, Arsiccio ile güzel sanatlar meraklısı bir öğrenci olan Sodo (Sağlam; Intronato Marcantonio Piccolomini'nin takma adı) arasında geçen düzyazı biçimindeki bir diyalogdur. Tartışmanın gerekçesi şudur: "Salavo'nun evinde çok sayıda suçlu ve sevimli gence verilen bir yemek sırasında Sodo'ya, taşaklar niçin kadının önüne ya da arkasına asla girmez diye sorulur ve o da bilmediğini söyler." Arsiccio, Sodo'nun cahilliğini yüzüne vurur, ama o itiraz eder: "Hiç de utanç duymuyorum, çünkü benim kitaplarımda böyle pislikler asla yoktur... Çalışmalarımı kadın cinsel organı ya da kıçı üzerine değil,

soylu konular üzerine temellendirdim." Arsiccio, filozofların her şeyi, aşağılık ve çirkin olanı bile, inceleme yeteneğine sahip olmaları gerektiğini ve zaten cinselliğin son derece felsefi bir konu olduğunu ona kanıtlar: "Felsefe, doğal şeylerin bilgisinden başka bir şey değildir; dolayısıyla, kamış doğal bir şeydir, vulva ve çiftleşme de doğal, varlığımız için gerekli şeylerdir."[1]

Böylece, her biri *perchè* (niçin) ile başlayan ellibir sorunu yarı gülünç, yarı bilgince tartışacaklardır. Ele alınan sorular şu tarzdadır: "Kadınların kıçında niçin kıl yoktur? Kadınlar niçin düzüldüklerinde gebe kalırlar? Kadınlar niçin aybaşı olur? Erkeklik organları niçin boğumludur?" vs. Dinleyicilerin bu müstehcen sorulara verdikleri cevaplar onları politik, dini ve dilbilgisel düşüncelere yöneltir. Bu kesinlikle olağanüstüdür. Elyazması bir kopyasına sahip olan Ménage'ın nitelemesiyle bu "harikulade diyalog", "eski filozoflar niçin zenginlikleri küçümsüyorlardı" ve "kadınlar niçin küçük adımlar atarlar" gibi imgelem zenginlikleriyle sona erer. Sadece bir Rönesans bilgini bu güç işi başarabilirdi.

"Topak niçin kıllıdır"ın (*perchè il pettignone sia peloso*) cevabı gibi açıklamalar ustalıklıdır: "Eğer doğa topağa kıl vermeseydi, kadın ve erkek ender olarak düzüşürlerdi, çünkü sürtünme nedeniyle iki pubisten birinin derisi soyulur ya da kullanılmaz hale gelirdi; bu nedenle öngörülü doğa, çare olarak etraflarını tüyle kaplamıştır." Vignale, çağdaşı La Joconde üzerine beklenmedik bir açıklamada bulunur ve *del poco cazzo* (cinsel anlamda "az istekli") bir kocası olmaktan yakınan Mona Lisa de Santo Gemignano'ya, Lorenzo Gamurini'nin kol derisinden burun yapmış olan cerrah Cole'nin bir at penisi takacağını anlatır. Modern tarihçiler, La Joconde'un yaşamına nerede son verdiğini sorarlar: *La Cazzaria*'dan öğreniriz ki, Florans dükalığına ait olan Santo Gemignano'da elli yıl boyunca ikamet etmiştir.

Bu açık saçık konular, Kont Achille d'Elci (Affumicato denir) gibi en yüksek rütbedeki insanların bile bulunduğu Sersemler

---

1 *La Cazzaria*, Arsiccio Intronato (Antonio Vignale)'nin priapik diyaloğu, ilk kez Alcide Bonneau tarafından İtalyanca metin dikkate alınarak tam çevirisi yapılmıştır (Paris, Isidore Liseux, 1882).

Akademisi toplantıları için alışılmış bir şeydi. Zaten *La Cazzaria*, Antonio Vignale'nin Milano Valisi Kardinal Cristoforo Madruccı'nin sekreteri olmasını engellememiştir. Daha sonra, Floransa'lı soylu Fortunio ile genç Floria'nın aşklarını anlattığı düzyazı komedisi *La Floria*'yı (1560); ve çapkın imalarla dolu atasözleri biçimindeki mektup olan *Birkaç Aşk Mektubu*'nu (1571) yazdı ve bu çok başarı kazandı.

Sersemler Akademisi'nin bir diğer üyesi, Papa II. Pie ailesinden gelen ve 1508'de Sienne'de doğmuş, geleceğin Patras Başpiskoposu Alessandro Piccolomini'dir. Stordito (Şaşkın) denen bu Piccolomini, 1539'da *La Raffaella, Kadının Nezaketi Üzerine Diyalog*'u[1] yayımladı; bu, yaşlı muhabbet tellalı Raffaella ile Val d'Ambra'da yolculukta bulunan kocasının yokluğunda bir sevgili edinsin diye kışkırttığı genç Margarita arasındaki diyalogdur. Bu kitap Siennelilerin gelenekleri üzerine içerdiği bilgiler açısından çok ilginçtir: Örneğin, "yüzü ve boğazı pembeye boyama," ve hatta kimilerinin "bacaklarını, kollarını ve her yerlerini boyamaları" gibi gelenekler vardır. Bu kadınların, yüzlerindeki kırmızı lekeleri ortadan kaldırmak için bakır pası ve yumurta beyazından oluşan bir yakıyı yüzlerine koyarak uyuduklarını öğreniyoruz. Güzellik sularına, kozmetiklerine, düşüncelerini sevgililerine belirtmek için giysilerinin üzerine koydukları yazılara (bu yazılar şeritlerden, saçaklardan, örgülerden ve iki üç renkten oluşuyordu) ilişkin ayrıntılar vardır. Evli bir kadının bir muhabbet tellalı tarafından baştan nasıl çıkartıldığı görülür: Raffaella, Margarita'yı gençken eğlenmesi gerektiğine ikna eder, ona zevk verecek her şeyi öğretir, ideal sevgiliyi ona öyle anlatır ki, Margarita böyle birine bir an önce rastlaması gerektiğini düşünür. Bunun üzerine, çenesi düşük becerikli kadın tam da böyle birini tanıdığını ve tanıştırabileceğini söyler.

Yine çapkın komedyalar yazmış olan Alessandro Piccolomini başpiskopos olur olmaz yoksullara karşı acıma ve merhame-

---

1 Alessandro Piccolomini, *La Raffaella, dialogue de la gentille education des femmes*, İtalyanca metin dikkate alınarak Alcide Bonneau tarafından yapılan çeviri (Paris, Isidore Liseux, 1884).

tiyle tanındı. Felsefe kitaplarını Latince değil, İtalyanca yazan ilk kişilerden biri oldu. Rönesans döneminin erotik yazarları hemen her zaman bu karakterde insanlardır.

Antoine de La Sale ve *Yüz Yeni Hikâye*

İtalya örneğinden en çok faydalanan ülke Fransa oldu. XV. yüzyılın ortasından itibaren Antoine de La Sale, bu yeni düşünceyi ifade etti. 1385'e doğru Provence kontluğunda Chicot denilen Bernard çetesi şefinin gayri meşru oğlu olarak doğan Antoine de La Sale, on dört yaşında Sicilya Kralı II. Louis d'Anjou'nun yanına uşak olarak girdi. Kral René dönemine kadar şövalye yardımcısı olarak görev yaptı, İtalya'ya ve Kuzey ülkelerine yolculuklarda bulundu, 1415'de Portekiz'in I. Jean şövalyeleriyle birlikte Ceuta Seferine katıldı. Hareket dolu bu yaşamdan sonra, elli yaşını geçmişken, 1437'de Arles'de on beş yaşında bir kızla, Lionne Célerier de La Brosse'la evlendi ve Prens Jehan de Calabre'ın eğitimcisi oldu. Öğrencisi için, içlerinde *Kraliçe Sibylle'in Cenneti*'nin de yer aldığı metinler derlemesi olan *Saçmalıklar*'ı yazdı ve 1444'de yayımladı.

1450'ye doğru, yazarın adını kitabın sonundaki bir bulmacada sakladığı *Evliliğin Onbeş Sevinci* çıktı. Çözülen bu bilmecenin *la, sa, le* hecelerini verdiğini Ekim 1830'da *Techener'e Mektup*'unda açığa çıkaran Rouen'li bir kütüphaneci olan André Pottier'dir. Bu kitabın La Sale'a ait olduğu çok kesindir. Kitapda Picardiya deyimleri vardır ve Antoine de La Sale'ın Picardiyalı bir sekreteri, Rasse de Bruyhamel, vardı. Hem sonra, elli yaşındaki bu adamın bir yeni yetmeyle evliliği, ona bu hicvi esinlemiş olan evlilik acılarına neden olmuştur. Onbeş "sevinç," kötüye doğru aşamalı gidişle, onbeş bölümde ayrıntılı olarak anlatılmıştır. İlk "sevinç," evlenmek isteyen, bir kızla flört eden ve düğün masraflarını ödemek için borçlanan delikanlının bütün sıkıntılarıdır. Sonraki üç "sevinç," karısı hamile olduğunda ve akıl almaz isteklerde bulunduğunda karşılaştığı güç durumlar ve aile reisi olarak yaşadığı sıkıntılardır. "Beşinci

sevinç," boynuzlanmadır; "altıncı sevinç," kocasının işleriyle ilgilenmek isteyen kadının zorbalığıdır. Yedinci "sevinç," tamamen sadık kalmasına rağmen, kocasını cinsel açıdan hiç kabul eden kadından kaynaklanır: "Evlilikte herkesin inandığı ve uyduğu bir kural vardır; mahrem yaşam açısından herkesin kendi kocası, dünyadaki herkesten daha kötü ve güçsüzdür."[1] Böylece yazar "ölüm hariç, en büyük ve en aşırı acı" diye kabul ettiği onbeşinci "sevinç"e gelir: Annesinin ve dostlarının suç ortaklığını sağlayarak, önüne gelen her erkekle yatan sefih kadının neden olduğu "sevinç." Bu bölümde, karısından yana tavır alan, aşırı azgın bir kadın sürüsünün eline düşmüş zavallı Georges Dandin görülür. Ve Antoine de La Sale şöyle bitirir: "Ne kadar bilgili olursa olsun, bu sevinçlerden birine ya da birkaçına maruz kalmayan evli erkek yoktur."

Antoine de La Sale Anjou sarayını terk etti, Louis de Luxembourg'un üç oğlunun eğitimcisi oldu ve 15 Mart 1456'da, Chatelet-sur-Oise'daki evinde romanı *Küçük Jehan de Saintre*'yi bitirdi. Bu, duygusal eğitimi bir dul tarafından, Dame des Belles Cousines, yapılan Touraine'li genç bir soylu delikanlının hikâyesidir. Kendisini bir başpapazla aldattığını fark edinceye kadar ateşli bir aşkla ondan yararlanır: Bu olay üzerine, Dame'ın kendisine verdiği mavi kemeri bütün saray erkânının önünde iade eder. 1461'de ölmeden önce, Antoine de La Sale *Yüz Yeni Hikâye*'yi, Fransız edebiyatının bu anıtını bizlere bırakır.

1480'de Paris'de kitapçı Antoine Verard tarafından basılan *Yüz Yeni Hikâye*, yirmi yıl kadar önce oluşturulmuştu. Bunun esin kaynağı Veliaht XI. Louis'dir ve bu kralın nedimleriyle birlikte sofrada nasıl davrandığını Brantôme'dan bilmekteyiz: "Fahişeyi en güzel ve en şehvetli biçimde anlatan iyi kabul görüyor ve ağırlanıyordu. Bizzat veliahtın kendisi iyi davranıyordu." 1456'dan 1461'e, babası VII. Charles'dan kaçan Veliaht Louis, Burgonya Dükünün himayesi altında Brabant'daki Gennape Şatosuna sığındı. Onu ve maiyetini orada eğlendirmek için, meçhul bir sekreterin yazdığı ve

1 *Les Quinze Joyes de mariage*, Rouen kütüphanesindeki elyazmasına uygun baskı (Paris, P. Jannet, 1857).

sınıflandırdığı "eğlence hikâyeleri" oluşturuldu. Herkes, sırası geldiğinde, diğerlerine bir hikâye anlatıyordu: Veliaht onbir, Dük Philippe le Bon üç, uşak Philippe de Laon yedi, La Roche senyörü oniki, Jehan de Villiers altı hikâye anlattı. Burgonya Şatosunun görevlileri ve oda hizmetçileri bile bu derlemeye otuzbeş anlatıyla katıldılar.

Bu hikâyelerden onaltısı Poggio'dan, onbeşi Boccaccio ya da fabliyolardan taklittir, ama diğerleri uydurulmuş ya da gerçekten yaşanmış orijinal maceralardır. Taklit değil, daha çok uzak benzerlikler vardır; evde olmayan değirmencinin karısıyla yatmak isteyen Burgonyalı şövalyenin hikâyesinde olduğu gibi; şövalye şöyle der: "Elbette dostum, hasta ve tehlikede olduğunuzu görüyorum... Önünüz düşme tehlikesiyle karşı karşıya... Tek çaresi, onu güçlü ve sık biçimde dövdürmenizdir." Bu hastalıktan şikayet eden saf kadın ("önüm olmadan nasıl yaşarım," diye yakınır) şövalyeyi değirmene götürür ve orada, "Soylu efendi, kibar bir biçimde değirmenci kadının önünü bir aletle kısa süre içinde üç dört kez döver."[1] Bu "vulva dövücüsü"nde (bu ifade hikâyede geçer), Poggio'nun bir kaba şakasında geçen ve eğer cinsel organını düzene sokmazsa çocuğunun burunsuz doğacağına bir kadını ikna eden, "burun yapıcısı"yla benzerlik vardır.

Bu hikâyeler genellikle kadınların cinsel açlıkları üzerinedir. Saint Michel Dağındaki bir hancının, "çevrenin çok iş gören en güzel, en büyük ve en geniş organına" sahip olduğunu işiten bir kadın, bu handa kalmak ve hancının "büyük çengelinin" zevk verip vermeyeceğini denemek amacıyla Saint Michel Dağına yolculuğa çıkar. Ama bu niyetinden kuşkulanan kocası ona ulaşır, geceyarısı hancı yerine odasına girer ve karanlığı fırsat bilerek karısına sahip olur; ertesi sabah kadın "umduğu zevki hiç bulamadığından üzüntülü, düşünceli ve kızgındır." Buna karşılık, "arkasını rahat tutmasını" başaramayan ve "çok şehvetli ve ateşli bir karısı olan" Flandres'lı bir koca, "tüm isteklerini ve aşırı arzularını" tatmin etsin diye onu bırakmaya

1 *Les Cent Nouvelles Nouvelles.* orijinal metinler üzerinden yeniden gözden geçirilmiş baskı, Le Roux de Lincy'nin önsözü, 2 cilt (Paris, Paulin, 1841).

razı olur. Erkekler de şehvetten daha az kudurmuş değildir; kocaları daha iyi aldatabilmek için on dört yıl boyunca kadın kılığında gezen İskoçyalı örneğinde olduğu gibi. Ya da şu doyumsuz genç damat gibi: "Karısına nerede rastlarsa rastlasın, ister odada, ister ahırda, nerede olursa olsun ona saldırıyor, yere yatırıyordu."

Antoine de La Sale, 50. hikâyenin adı belirtilen anlatıcısıdır ve birçok başka hikâyeyi de yazdığı ya da düzelttiği düşünülebilir. Her halikârda, nefis diyalog anlayışı *Yüz Yeni Hikâye*'de vardır. Arras'lı bir satıcı, bir gün karısıyla sevgilisini çırılçıplak yatakta görüp şaşırır ve saklandığı yerden şunları işitir:

> Dostum, bu güzel ağız kimindir? —Sizindir, der kadın. —Size teşekkür ederim, der adam. Ya bu güzel gözler? —Onlar da sizindir, der. —Ya bu dimdik güzel göğüs ucu, o bana ait değil mi der. —Elbette, yemin ederim dostum, der, başka kimseye asla ait değildir. Daha sonra adam elini kadının karnına ve önüne koyar ve bu kime aittir, dostum diye sorduğunda, —Sormaya gerek yok, diye cevap verir, her şey size aittir. Sonra, elini kadının arkasına atar ve gülerek sorar: Bu kime aittir? — O kocamındır, der, onun payı, ama geri kalan her şey size aittir.

Duyduğu acıyı gizleyen koca, karısına, kıçında kıpkırmızı kumaştan bir parça bulunan gri abadan bir elbise yaptırır ve bir şölende giydirir; oradaki davetlilere şunu açıklar: "Sadece arkasının bana ait olduğunu söyledi, durumuna uysun diye elbiseyi böyle yaptırdım."

Brantôme ve La Fontaine için esin kaynağı olan *Yüz Yeni Hikâye*, Fransa'da, fabliyoların ilkel evrenini hafifmeşrep hikâyelerin aranılan inceliğinden ayıran sınırı çizer.

Rabelais'nin Pantagruelciliği

Reform dönemiyle dalga geçen François Rabelais cinsel ifade özgürlüğünü genişletti. Müstehcen yazarların en üstünü oldu; öyle ki Voltaire, inceltilmiş ve cinsel zevkler düşkünü XVIII. yüzyıl adına Rabelais'nin eserinde korunması gereken ancak üç sayfa olduğunu söylüyordu; ileri yaşlarında bu çok sert düşüncesinden vazgeçti. Rabelais, bir çifti cinsel eylem sırasında asla göstermedi, ama bu tür eylemi dışkısal işlevlere benzeterek sürekli eğlendi. Kadınları küçümseyişini her yerde gösterdi; bu küçümseme, Aristo doktrinine uygun olarak kadınları aşağı varlıklar diye kabul eden keşişlerin ve doktorların küçümseyişiydi. Eski bir keşiş ve doktor olan Rabelais, bu nedenle iki kez kadın düşmanıydı; kendisine, iki yaşında ölen Théodule adlı gayrı meşru bir çocuk vermiş olan nikâhsız eşinin soyadını bile bize bırakmamıştır.

1532'de Lyon'da, *Dipsodes Kralı Çok Ünlü Pantagruel'in Dehşetli ve İnanılmaz Maceraları ve Kahramanlıkları* yayımlandığında, Rabelais iki cins arasındaki duygusal ilişkileri küçümsediğini kabul ediyordu. Pantagruel, doğumu sırasında, annesinin ölümüne neden olmuştu ve babası Gargantua, karısı Badebec'in ölümüne "bir inek gibi ağladı"ysa da acısı ancak bir dakika sürmüştü: "Karım öldü, ne yapalım, Tanrı aşkına! Gözyaşlarımla onu diriltemem... Başka birini bulmayı düşünmem gerek." Ergenlik çağına geldiğinde Pantagruel en beğendiği insan olarak, kadınlara karşı kabalığıyla gurur duyan, "biraz çapkın olsa da çok soylu davranışlı" Panurge'u seçer.

Paris'in çok soylu kadınlarından biriyle yatmak isteyen Panurge, utanmadan ona hemen itiraf eder: "Madam, size öyle aşığım ki, ne işeyebiliyorum ne de dışkılayabiliyorum." Sözleriyle ve davranışlarıyla kadını rahatsız eder ve sonunda pantolonunun önünü açar: "Bakın, işte yuva arayan Maistre Jean Chouart'ınız." Kadın, "Pis deli," diye onu iterken, Panurge

da, kadının Ekmek Yortusu törenleri sırasında giyeceği koyu kırmızı saten elbisesi ve beyaz kadifeden etekliği üzerine, azmış bir dişi köpeğin döl yatağından aldığı bir eczayı serper. Soylu kadın kiliseden çıkar çıkmaz şehrin köpekleri üzerine saldırır: "Küçük ve büyük, iri ve ince bütün köpekler gelir ve organlarını çıkarır, kadını koklarlar ve her tarafına işerler. Kadın, dünyanın en iğrenci durumuna düşer." Panurge zafer kazanır ve olayı seyredenlere şöyle der: "Sanırım bu kadın kızışmış ya da birkaç tazı biraz önce ona aşmış." "Altıyüzbin ondörtten fazla köpeğin etrafını sardığı... ve boynuna kadar tırmandıkları ve bütün güzel giysilerini mahvettikleri" bu sahne, saf Prens Pantagruel'i çok eğlendirir. Yine de, bu kötü oyun zararlı bir orospuyu cezalandırmak için bile doğrulanamaz; tersine, bu kadar alçakça davranılan evli, güzel ve kibar bir soylu kadındır.

Çünkü, *Gargantua*'nın önsözünde *Erkeklik Organlarının Soyluluğu Üzerine*'yi yazmış olmakla övünen Rabelais, erkeğin göbeğinin altına, doğa tarafından yerleştirilen krallık asası nedeniyle kadından üstün olduğunu, onun üzerinde bütün haklara sahip olduğunu kanıtlamak ister. Kahramanlarının organı üzerine, sanki bir tanrının kutsal sandığıymış gibi, bitmek bilmeyen açıklamalarda bulunur. Tersine, bir kadının *comment a nom*'unu (adsız organ) anlattığında, görüntü korkunç olsun diye, güçsüzlükten kötürüm kalmış yaşlı bir kadının organını seçer. Aslan ve tilki, baygın, etekleri kalkmış bir kadının bacak arasında gördükleri "kıçından göbeğine kadar olan bölümü" "bir kama darbesinin" neden olduğu yara olarak düşünürler. Aslan, bu yarayı tıkamak için yosun getirir ve onaltı buçuk balya yerleştirdikten sonra şaşkına döner: "Hay Allah! Bu yara çok derin: İki arabadan fazla yosun girecek nerdeyse."

Pantagruel'in Babası Büyük Gargantua'nın Hayal Edilemeyen Yaşamı, fallokrasinin aşırı bir övgüsüdür. Değerli taşlarla pırıl pırıl parlayan çocuk Gargantua'nın organı, hayranlık içindeki dadıları tarafından her sabah çiçek demetleri ve kurdelalarla süslenir:

> Birisi onu benim küçük direğim, diğeri benim çam ağacım, diğeri benim meşe dalım, bir başkası benim fışı

tıpam, bir diğeri benim titreticim, bir başkası benim dürtücüm, benim av köpeğim, sarkacım, gergin ve aşağıdan vuran sertliğim, dik duranım, altın kaplamalı küçük domuz sucuğum, benim küçük başarısız taşağım diye adlandırır.

Gargantua ile Picrochole arasındaki savaşı anlatan bu şövalye anti-romanında hiç kadın kahraman yoktur: Bu, kendine yeten erkekliğin kitabıdır. Kadınlar sadece, büyük burunlu keşiş Jean des Entommeures'inki gibi konuşmalarda geçer:

> Genç bir kızın kalçaları niçin daima serindir?... Çünkü (der keşiş) bir yer, üç nedenden dolayı doğal olarak serindir: *primo*, çünkü ıslaktır; *secundo*, çünkü asla güneş görmeyen gölgeli, karanlık ve loş bir yerdir; ve üçüncü olarak, çünkü pantalon önü, gömlek ve yırtmaç deliklerinden sürekli olarak rüzgâr alır.

Gargantua'nın sonunda bulunan Thélème manastırı ütopyası, bir aşk yaşamı ideali değil, keşişlik kurumlarının reformuna ilişkin bir projedir: Rabelais, önce Yunanca kitaplarına el konulan Fontenay-le-Comte'daki Puy-Saint-Martin Manastırında Fransisken keşiş ve sonra hiçbir kadının kabul edilmediği Saint-Pierre-de-Maillezais Manastırında Benedikten keşiş olduğundan, kadın ve erkek sofuların birarada yaşadığı ve kendi zevklerinden başka kural koymadıkları karma bir topluluk hayal eder. Üyelerinin bir şato hayatı sürdürdükleri bu manastır modeli, çilecilerin sadeliğinden çok, zevk düşkünlerinin şehvet duygularına daha uygun olan Rabelais'nin dinini tek başına açıklar.

Rabelais, *erotica verba*'larının zenginliğiyle yenilik getirmiştir. Fabliyolarda ve hatta François Villon'un argo baladlarında bile, *biscoter*'den ve *culeter*'den başka bir şey pek kullanılmaz. Rabelais'de ise, cinsel eylemin hayvansılığını vurgulayan geniş bir sözcük dağarcığı vardır. Atların çiftleşmesi için kullanılan *roussiner*, eşekler için kullanılan *baudouiner*, koçlar için kullanılan *beliner* fiillerini insanlara uygu-

lamıştır. Rabelais'de cinsel ilişkinin çok sayıda eşanlamlısı vardır: *Tabourer* (darbuka çalar gibi bir kadının göbeğine vurmak), *sabouler* (hızlı biçimde sarsmak), *donner la saccade* (dizginini silkmek), *beluter* (kalburdan geçirmek), *braquemarder* (kılıç saplamak), *frotter son lard* (yağ sürmek), *embourrer* (çamura bulamak), vs. Metaforlar da kullanmıştır: *İki sırtlı hayvan yapmak* (*the beast with two backs* olarak Shakespeare tarafından *Othello*'da kullanılacaktır)[1], *faire la chosette, jouer du serrecroupière;* gülünç terimler de yaratacaktır: *fretinfretailler, boutepoussenjamber* (kovmak, itmek ve aşmak'dan), *brisgoutter, gimbretiletoller* (*Dördüncü Kitab*'ın önsözünde, "dişi kıvamına gelmiştir ve sık sık 'gimbretiletolletée'," diye geçer), *rataconniculer* (eski Fransızca'daki *ratconner*, yamamak'dan uydurulan sözcük).

Kadın cinsellik ogranının adı *callibistri, comment a nom* (adsız organ), *maujoinct* (kötü yarık)'dır. Erkeğinki kısa ve kalın kılıç, *bartaviou* (küçük sosis), *cognoir, emmanchoir* (*sap takıcı*) (bir kadınla cinsel ilişkide bulunmaya *baltaya sap takmak* denir, çünkü "bütün arkadaşlar kendi orospularını, baltam diye adlandırıyordu"), Jean Jeudi Efendi, Jean Chouard Efendi ve Aziz Balletrou'dur (Panurge savaşa giderken şöyle der: "Benim sopam bütün erkekleri temizleyecektir ve onun içinde bekleyen Aziz Balletrou bütün kadınları iyi edecektir"). Taşaklara *yumaklar, evlilik paketi, couillevrines, boursavits,* vs. der. Özellikle alay etmeye yarayan tüm bu dilbilimsel malzeme teni küçük gösterir; müstehcenliğin de amacı budur. Boccaccio ve Aretin, dünyanın en çok arzulanan şeyi olan aşkın hayvansallığını renkli bir biçimde ifade ediyorlardı; Rabelais bundan öyle bir iğrençlik yaratmıştır ki, ya gülünecektir ya da insanın midesi bulanacaktır.

Pantagruel ve *Gargantua*, üniversiteye yönelik alaylarla dolu olduğundan 2 Mart 1543'de Sorbonne tarafından yasaklandı, ama okutmanı Piskopos Pierre du Chatel'e bu kitapları okutturan I. François bunlarda kınanacak bir şey bulamaz. Zaten Kardinal Jean du Bellay tarafından himaye edilen Rabelais endişelenmez ve 1546'da, ağzına kadar kadın düşmanlığıyla

1 "İki küfeli hayvan mesleği", *Cent Nouvelles Nouvelles*'lerden biri olan *Le Mari médecin*'de önceden geçmiştir.

dolu *Soylu Pantagruel'in Maceralarının ve Kahramanca Sözlerinin Üçüncü Kitabı*'nı yayımlama iznini alır. Panurge evlenmek istemektedir, ama boynuzlanmaktan korktuğundan birçok kişiye, bir din bilginine, bir filozofa, bir falcı kadına, bir astrologa, vs. danışır. Bu danışmalar kırk bölüm boyunca sürer ve hepsinin sonucu, kadınların kocalarını boynuzlamaktan başka bir şey düşünmedikleridir; kocaların karılarını aldattıkları bir an için bile olsun söylenmez. Kitapta Rabelais'yi temsil eden doktor Rondibilis (Rabelais, 1537'de doktor oldu ve daha sonra Lyon'da Hipokrat'ın *Pronostics*'leri üzerine halka açık bir ders verdi) şöyle der: "Kadından bahsettiğimde çok dayanıksız, çok değişken, çok kararsız, çok vefasız ve kusurlu bir cinsiyetten söz ediyorum ve bana öyle geliyor ki (bütün şerefim ve onurum üzerine söylüyorum) doğa, kadını yaratırken diğer her şeyi yaratırken gösterdiği sağduyudan sapmıştır." Kadında, kendisini sadakatsiz kılan obur ve açgözlü bir hayvan, dölyatağı vardır: "Bütün evli erkekler boynuzlanma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Boynuzlanma, doğal olarak evliliğe özgüdür." Peder Jean des Entommeures, Panurge'ü cesaretlendiren tek kişidir:

> Evlen, tanrı aşkına, evlen ve aptalların çifte çanını çalarak ilan et... Organını sürekli olarak kullanmazsan özsuyunu kaybedecek ve sadece işeme yeri olarak sana hizmet edecektir; taşakların da sadece bir torba olarak kalacaktır.

Farkında olmadan boynuzlanmaması için ona bir reçete verir; bu, boynuzlanmayı önleyecek bir halka hayal eden ve bir parmağı karısının *callibristi*'sine girmiş olarak uyanan Hans Carvel'i taklit etmektir. Panurge'ün parmağında bu canlı halka her zaman olsun: Bu onu boynuzlanmaktan kurtaramayacaktır, ama en azından, farkında olacaktır.

Kral II. Henri'nin imtiyazı verilmiş olan 1548'deki *Pantagruel'in Dördüncü Kitabı* Şarap Mucizesini gözlemlesin diye Panurge'ü uzak denizlere götüren önceki kahramanların denizciliğinin hikâyesidir; hayali adalara giderken kaç yerde

konaklanmışsa, bir o kadar alegori içerir. Medamothi Adası'nda (Hiçbir yer Adası), Ovidius'a göre, üvey kardeşi Tereus tarafından tecavüze uğrayan Philomela'yı temsil eden bir tabloyu Panurge satın alır: "Rica ederim, bunun bir kızın üzerine uzanmış bir erkeğin portresi olduğunu düşünmeyin. Bu çok aptalca ve kabaca olur. Ressam çok farklı ve çok zekidir." Rabelais, burada, imalarla hareket ettiği konusunda bizi uyarmaktadır: Ama bu, daha az müstehcen olmayacaktır.

Cinsiyetler savaşını temsil etmek için, kadınları simgeleyen Andouilles* ile Pantagruel arasındaki mücadeleyi anlatacaktır; çünkü Budalalar "cinsiyet bakımından dişi, durum olarak ölümlü, kimileri bakire, diğerleri değil"dir. Yenik düşen Budalalar kraliçesi Niphleseth (İbranice'de erkeklik organını belirten isim, diye anlatır Rabelais), Pantagruel'e, ona, miras nedeniyle düşmanı olan Quaresmeprenant'la karıştırdığından yanlışlıkla saldırdığını, yoksa kötülükten saldırmadığını, "Budalalar Ülkesi'nde kinden çok pislik bulunduğunu, kanıt göstererek" itiraf edecektir. Aynı şekilde Rondibilis de, kadınların, dölyataklarından kaynaklanan "kimi kötü alışkanlıklar"la dolu olmaları nedeniyle, kötü kalpli olmamalarına rağmen kötü davrandıklarına inanıyordu.

Rabelais derin bilgisi, verimli lirizmi sayesinde müstehcenliklerini "sevimli bilgi"yle süsler. Senyör Basché'nin evindeki düğün sırasında, Chiquanous'un elini, pubisinin kıllarını çekmek için bir kadının eteğinin altına soktuğunu uydurma bir sözcükle belirtir: "Yeni gelin, ihanet içinde, edep yerlerini Chiquanous *'trepignemampenillorifirizonoufressure'* yaptığı için ağlarken gülüyor, gülerken ağlıyordu." Bu *Dördüncü Kitap*'da, mide, Gaster Beyefendi, "soylu sanat ustası," fallustan daha güçlü bir kral olarak ortaya çıkar; Rahip Jean des Entommeures yemenin ve içmenin "kadınlarla sevişmek"ten daha değerli olduğunu ilan eder; Panurge tarafından söylenen kitabın son sözcüğü, "İçelim!"dir.

Dördüncü Kitap da Sorbonne tarafından mahkum edildi, çünkü Rabelais burada da hem Papimanelerle (katolik), hem

---

* Budalalar, Ç.N.

Papefiguelerle (Protestan) alay ediyordu; her iki tarafta da en nefret ettiği insanlar, "ikiyüzlüler, yobazlar, sahte sofular, yaşlı sözde pehlivanlar, softalar, laubali konuşanlar" ortalığı kırıp geçiriyordu. Calvin de *De Scandalis*'inde (1550), Rabelais'ye saldırdı. Rabelais, Mans Piskoposluğundaki iki papazlık görevinden —Saint-Martin de Meudon'dakini görevini bir papaz yardımcısı onun yerine sürdürüyordu (çünkü sadece sıfat olarak papazdı)— ayrıldıktan sonra saklandı ve 1554 ilkbaharında Paris'de öldü. Ölümünden sonra, 1564'de, yayımlanmamış yazılarından yola çıkan bir yorumlayıcı tarafından düzenlendiği sanılan *Pantagruel*'in beşinci kitabı yayımlandı. Burada da, Lanternois ülkesinin tanımında, Lanterneli Soylu Kadınların şamdan mumlarını yedikleri akşam yemeği sırasında aynı alegorik erotizm yöntemi görülür: "Kraliçe, beyaz mumdan, ucu biraz kırmızı, kalın ve sert, parlayan meşale servisi yaptırdı"; Falotların ve Lanternelerin dansı da cinsel duyguları kışkırtıcıdır. Şarap Mucizesi, "Trinch", rahibe Bacbuc tarafından "iyi ve taze şarap içme" öğüdü olarak yorumlanır. Sonuç olarak, aşktan sarhoş olmaktansa hayal gücünü kışkırtan "çok güzel bir içki" ile sarhoş olmak tercih edilir.

Rabelais'nin özgünlüğü Pantagruelciliği (*Gargantua*, altbaşlığında "Pantagruelcilikle dolu kitap" diye tanıtıyordu), büyük şakalar yapma, felsefi hakikatleri komik aşırılıklarla bir arada gösterme sanatını yaratmış olmasındadır. Ayyaşlığı, pisboğazlığı ve uçkura düşkünlüğü öven Rabelais'nin "sağlıklı açık saçıklığı" diye adlandırılan şey, nazik şehvet duygularından yana olanları her zaman iğrendirmiştir. Neyse ki değeri burada değildir, ama kenevire benzeyen büyülü bir ot özü olan Pantagruelion'un hazırlanmasındadır. "Her türlü sevinç dolu yetkinliğin düşüncesi ve örneği" olan Pantagruelion, yokluğunda dünyadaki her şeyin, mutfağın, süslenmenin, sanayinin, bilimlerin ve sanatların, dinin, politikanın sevimsizleşeceği bir *enerji*dir. Alfred Jarry'ye kadar uzanan değişik yazarları etkilemiş olan Rabelais'nin Pantagruelciliği (hümanizmasına özgü gülünçlükle ciddiyetin karışımı) en sıkıcı aşırılıklarında bile müstehcenliğini bağışlanabilir kılar.

Pléiade'ın "Eğlencelikleri"

XVI. yüzyıl Fransız şiiri, "açık saçıklıkları"yla aşk dilinin zenginleşmesine geniş ölçüde katkıda bulundu. Ronsard, Rönesans döneminin büyük Fransız erotik şairiydi; *Aşklar*'ında ve *Aşkların Devamı*'nda çok serbest parçalar ve "eğlencelik" denilen uçkur düşkünü şakalar yayımlamaktan çekinmedi. *Tugay*'ının (Pléiade şairleri başlangıçta böyle adlandırılıyordu) üyeleri bu konuda onu izlediler. Pléiade'da, aşk şiirleri, "eğlencelik" şiirler kadar erotikdi; ama ikinciler, birincilerin titizlikle kaçındığı "sokak sözcükleri" içeriyordu. Kaba adamların diline dahil olan kaba sözcüklere "sokak sözcükleri" deniyordu: Hem küfür olarak, hem de cinsel eylemlerin kaba ifadesi olarak kullanılan düzmek, kıç, vulva, taşak, kamış. Ortaçağ, bunları doğal bir biçimde kullanmıştı, çünkü eski Fransızca'da *foutre* (düzmek), *futuere*'nin (Yunanca'da *phuteuô*, dikiyorum, ağaç dikmek, vs. anlamında) yaygın biçimde kullanıldığı ve kaba anlamının olmadığı Latince'ye yakındı; *cunnus* (*cun*'u türetmiştir, vulva) ise daha açık saçıktı, çünkü iyi eğitimli Romalılar *inguina* (kasık) diyorlardı.

1553'de Ronsard üçüncü derlemesi, *Şakraklık Kitabı*'nı yayımladı ve Cenevre protestanları tarafından ahlakı yıkmakla suçlandı. Bir pagan olduğu ve Baküs'e bir teke adadığı suçlamalarına öfkeyle cevap verdi. *Şakraklık Kitabı* (Etienne Durand da Ronsard gibi yazmaktadır), bir erkekle bir kızın aşk oynaşmalarını kırsal şiir ritminde vermektedir. Ronsard'ın sekiz *şakraklığı*'ndan birincisi, farklı tensel zevkleri olduğunu tahmin ettiği "şişman bir bakire" ile "zayıf bir bakire" arasındaki şaşkınlığını anlatmaktadır; en tipik olanı *Dördüncü Şakraklık*'dır ve bunda, Jaquet ve Robine kırda pikniğe giderler

ve piknik aşk kucaklaşmalarıyla sonuçlanır.

Ronsard'dan önceki şairler, *Övgü*'lerde ve *Blasons*'larda kadın vücudunun kimi bölümlerini yüceltmişlerdi. Clément Marot, *Güzel Meme Ucu* ve *Çirkin Meme Ucu* adlı iki eseriyle büyük başarı kazanmıştı. Bonaventure des Périers, bir o kadar ünlü olan *Göbek Blasonu*'nu yazmıştı. Ronsard, erkeklik organının ya da *cunnus*'un onuruna soneyi yeniden moda yapacaktır:

Selamlıyorum seni, ey kıpkırmızı yarık,
Bu yamaçlar arasında canlı biçimde parıldayan;
Selamlıyorum seni, ey mutlu delik
Yaşamımı sevinç içinde bırakan.

Sıkıntılarıma neden olan burgunun
Artık beni üzmemesini sağlayan sensin.
Sana sadece dört gece sahip olmuşken
Yavaş yavaş etkisini gösteren gücünü içimde hissediyorum.

Ey küçük delik, nazlı delik,
Yavaşça kıvrılmış tüylü, kıllı delik,
Sen istersen, en isyankârlara boyun eğdirirsin.

Bütün toy çapkınlar, seni onurlandırmak için,
Diz çökerek sana tapmaya gelmelidirler,
Parıldayan mumlarını ellerinde tutarak.[1]

Ronsard, Aşk ile Tanrı Pan arasındaki savaşı anlatan bir "satir" olan *Sahaf Kadın*'ı yazmıştır; Aşk "Ağaçları/Ve Pan'ın uyruklarını kendi çapkınca yasalarına köle etmek ister." Pan, teke tek kavgada Aşk'ın yanındaki bir kadına meydan okusun diye Philante'ı çağırır:

---

1 Ronsard, *Livret de folastries*, 1553 tarihli orijinal baskıyı esas alarak yayımlanmış ve satirik anlatımlı bir dizi parçayla genişletilmiştir (Paris, Mercure de France, 1919).

Aşk
İffetsiz Lais, der ve şu sözcüklerle anlatır:
"Lais, eğer kimi zaman, senin tatlı okşayışların
Buz kesmiş yaşlıların kalçalarını ısıttıysa,
Eğer kimi zaman, bir günde bin şampiyonu,
Yere serdiysen;
Eğer, sana her zaman mutlulukla hizmet etmiş olan ateşimle,
Binlerce erkeklik organını oburca yuttuysan:
Bu teke, bu galip Satir,
Ayaklarıyla bugün, bizim ölümsüz onurumuzu çiğnediği için
Sevinme;
Sivri mızrağının küstah darbelerine karşı dur
Geniş sağlam kalkanınla."
Aşk susar, ve Lais çabucak,
Basit bir hareketle bütün çekiciliğini kuşanır.

Lais, hazırlanırken şairin ayrıntılı biçimde anlattığı çekiciliklerini ortaya serer. Satirle fahişe arasındaki "kalçaların ve kolların birbirlerine sertçe çarptıkları," bu "aşırı kavga" onbeş gün sürer:

Ama onaltıncı gün, ilk yavaş hareketlerle,
Philante güçsüz düşer, ve mızrağı iner
Mızrağını kaldırmaktan umutsuz, ölü gibi kalır;
Hayaları ağır gelir, başı sallanır...

Satirlerin Aşkın sadık tebası olmalarının nedeni budur:

Bu büyük savaştan sonra, Tanrı Pan, Satirleri,
Aşk acılarıyla dolu keçi-ayaklı kır tanrıları,
Meçhul patikalardan ormana doğru koşarlar,
Nymphalar Venüs'ün görevini kabul etsinler diye.

Bu konuda, *satyr* ile *satir* arasındaki farka iyi dikkat etmek gerekir; iki yazım biçimine de aynı zamanda rastlanıyordu ve XVI. yüzyıl yazarları bunları ayrım yapmadan kullanıyorlardı. Richelet Sözlüğü *satir*'i ve 1694 tarihli Fransız Akademisinin

Sözlüğü *satyr*'i aynı anlamda verir. Gerçekte, Littré'nin belirttiği gibi, *satyr* (Yunanca *satura*), satirler ve nymphalar sahneleyen Yunanlıların şiirsel bir eğlencesidir; *satir* ise (Latince *satirus*), Horatius ve Juvenalis'inkiler gibi ahlak eleştirisinin yapıldığı bir şiirdir.

Pléiade'ın diğer şairleri de bu kadar özgür esinliydiler. Joachim du Bellay, 1558'de *Yaşlı Fahişe*'yi yayımladı; "Sokak Sözcüğü" kullanmadan, ama pek alışılagelmiş dilde olmayan bir biçimde, geçmişini hatırlayan Romalı bir fahişenin yakarmalarını anlattı. I. François'nın bir bakanının gayri meşru oğlu ve IX. Charles tarafından desteklenen bir Müzik Akademisi'nin kurucusu olan Jean-Antoine de Baif, *Aşklar*'ına ve *Eğlencelikler*'ine Priape'nin bir kadına ya da yoldan geçen birine hitap ettiği parçalar yerleştirdi. Ronsard'ın sekreteri Amadis Jamyn, cinsel eylemi sabah mı yoksa akşam mı yapmak gerektiğini tartışan, yatağında yalnız olan bir kızın ateşliliğini anlatıyordu (*Bir Kızın Şikayeti, Venüs Öpücüğü Zamanı).*

Maconnais'deki Bissy senyörü ve daha sonra Chalon-sur-Saone piskoposu olan Pontus de Tyard, akıcı bir şiir olan *Bir Kadına Aşık Olan Diğer Bir Kadın İçin İçli Şiir*'i (1573) yazdı. Çünkü Pléiade şairleri normal aşkın ateşli taraftarı olduklarından lezbiyenlere ve oğlancılara sövgüyle musallat oluyorlardı. Homoseksüellerin, orospuların, yobazların ilgisini çekmeyen, birlikte zevk alan bir kadınla bir erkek arasındaki "binlerce zevk oyunu"nu savunuyorlardı. Ronsard, III. Henri'nin gözdelerine karşı işitilmedik müstehcenlikte üç sone yazdı ve Pierre de L'Estoile, bu sonelerin "iyi şeyler söylemenin ve yapmanın dışında her şeyin serbest olduğunu gördüğümüz bu sefil yüzyılın kötülüğünü ve aşırılığını" yansıttığına inanarak onları derledi.

Ronsard'ın eserlerine üç priyapik sonesi alınan Estienne Jodelle, *"Arka–Venüs'e Karşı*'da oğlancılığa ve *Hastalıklı Fahişeye Karşı*'da kendisine hastalık bulaştıran bir fahişeye şiddetle saldırır. Bu dönemde zührevi hastalıkların yaygınlığı, birçok "açık saçık dize"nin konusunun onları lanetlemeye yönelik olmasını belirlemişti.

Charles de Lorraine'in hocası olan ve Ronsard gibi erken

yaşta sağır olan sevimli Rémi Belleau 1577'de bütün Paris'i eğlendiren "bayağı ve şehvet dolu bir şiir" yazdı; *Beceremeyen Jan*. Bu şiiri elyazmaları içinde saklayan L'Estoile'e göre, şiir, "güçsüz Bay Estienne de Bray'ın... Corbie'li Soylu Bayan'ın biricik kızıyla evliliğiyle" alay ediyordu. Konuşan güçsüz adamdır:

Ey, dilimi güzel kokulu ağzının
Beyaz dişleri arasında tutan, yan yana,
Güzel ilkbaharda kapatılmış zenginlikleri gören,
Geniş göğsünün üstünde karanfiller ve güller
Dik ve yuvarlak bir göğüs ucu, sonunda elde edilen çilek,
Beyaz bir ten üzerinde dalgalı altın krep,
Tatlı yosunlarla kaplı küçük bir tepe,
Bir saldırı kapanının ortasındaki çizik,
Yuvarlak, sevimli, tombul bir karnın altındaki;
Miniminnacık, güzel ve düzgün bir ayak,
Bir kumsal, bir diz, iki yuvarlak, sıkı kalça,
En ender zevklerin aşk dolu tadı;
Kalın ve uzun iki kolun tatlı kucaklayışı,
Titreten bin iççekiş, bin küçük öpücük,
Organım korktu, ölü keçinin barsağı gibi
Yumuşak kalakaldı!
Kısacası, kötürüm, tasalı, yorgun ve beş para etmez kalakaldı,
Islak bir bayrak gibi ya da eski bir potin bağı gibi... [1]

Buraya kadar şiir, biraz kaba güldürüyle de süslenmiş olarak tatlıdır; ama dehşetli bir hal alacaktır, şikayetçi, "ok atmak" için uygulamalarını anlattığı çürümüş orospulara ihtiyacı olup olmadığını kendisine soracaktır.

Satirler (hicivler) (etimolojik olarak *satyres* değil), Pléiade'dan başka bir okulun şairleri arasında çoğaldılar. IV. Henri ile Matmazel Verneuil'ün aşklarına hizmet etmiş olan Dunois ve Châteaudun Valisi Mösyö Sigogne, *Zayıf Bir Kadına*

1 *Le Cabinet secret de Parnasse*, Louis Perceau tarafından biraraya getirilen serbest şiirler derlemesi. Cilt 1: *Pierre de Ronsard et la Pléiade* (Paris, 1928).

Karşı Hicviye, Pis Bir Kadına Karşı Hicviye, Boynuzlanma Kaygısı Üzerine Hicviye, Takma Erkeklik Organı gibi hicivleriyle çok enerjik bir şairdi. Ronsard, kadını erkeğe dönüştüren moda aletle, yapay erkeklik organıyla Sigogne'den önce alay etmişti. Ama en önemli hiciv ustası, Kardinal De Joyeuse'ün sekreteri olan ve 1587'de Roma yolculuğunda ona eşlik eden Mathurin Régnier'dir. Régnier'ye atfedilen birçok erotik hiciv ona ait değildir. *Oğlancılara Karşı, Sidikli, Yaşlı Bir Fahişeye Karşı* gibi hicivler onundur. Oldukça iğrenç görüntüleri nedeniyle bu eserleri okumak güçtür.

Ortak ya da özel derlemelerde biraraya getirilmiş tüm bu şiirlerin konuları aynıdır. *Öpücükler*, özellikle ağız temasını ve bunun yarattığı zevk titremesini yüceltiyordu. 1539'da Jean Second'un (yirmi beş yaşında ölen Jean d'Everard'ın takma adı) *Öpücükler*'i ve daha sonra, *Hayran Olunan Kadının Aşk Dolu Sevimlilikleri* (1554) şairi Jacques Tahureau'nun *Öpücükler*'i böyledir. *Öpücükler*, sözel esriklikler dizisidir:

Öp beni, öp beni! bırak,
Bırak, küçük sevgili!
Ey Tanrım, gel beni kurtar:
Kapat güzel gözünü, cilvelim:
Hayır, aç ve bana bak.
Hey! Beni öldürüyorsun![1]

Tahureau'nun Hayran Olunan Kadın diye adlandırdığı, genç bir delikanlıyken Tours Karnavalında gördüğü ve sonsuza dek sevdiği kadındır. Ona yönelttiği *Öpücükler*'i çok karakteristiktir; sadece ağızdan öpücüğü değil, vücudun diğer yerlerindeki öpücüğü de anlatmaktadır. *Öpücük Üç* ("Oburca yiyip yuttuğumda/bu kusursuz memeyi"), hayranlık haykırışlarıyla, kalçaya kadar iner. *Öpücük Dört* ("Git, seni kollarımın arasında/çıplak görmek istemiyorum"), "özellikle giyinmiş" kadının öpücüğünün çıplakken verdiği öpücükten farklı bir tadı olduğunu ifade eder.

1 Jacques Tahureau, *Poésies*, Cilt 2 (Paris, Cabinet du Bibliophile, 1870).

Bulmacalar, eylemlerin keşfedilecek anlamlarını tanımlayan şiirlerdir. Bu eylemler çok müstehcen gibi gözükmelerine rağmen öyle değildir. Soneler biçiminde bulmacalar oluşturan Pierre de Larivey, genç bir köylü kadının bacakları arasında "kalın ve uzun bir şey"i salladığı bir bulmaca sorar:

Kalçalarını büyük bir çekicilikle açıyordu
İkisinin arasında, yukarıya doğru, bir köşede,
Geniş ve yumruk girecek kadar açık bir delik görülüyordu,
Ama çok çirkin bir buruşukluğa benziyordu.[1]

Bulmacanın cevabı şudur: "Havanda ot döven köylü kızı." Yapmacık bir müstehcenlik içeren diğer bulmacaların sözcükleri "ocaktaki tencere", "viyola" ve "av şahini"dir. *Tesselliler* (Jean Passerat'nın *Boynuzlular Tesellisi* gibi) ve *Sövgüler* de (genç bir kadının sevgilisine kavuşmasını engelleyen yaşlı bir yobaza yöneliktir) sık sık aynı temaları kullanmıştır.

Kadın vücudunun tanımlamaları olan en iyi *blasonlar,* 1550'de Charles L'Angelier tarafından hazırlanan antoloji, *Kadın Gövdesinin Anatomik Blasonları*'nda biraraya geldiler. Antolojide, Eustorg de Beaulieu'nün iki *Kıç Blason*'u bulunur ve bunlar aynı zamanda burun, yanak, dil ve dişlerin de blasonlarıdır. Rochetel'in *Kadın Cinsel Organı Blasonu*'nun ardından, kralın kütüphanecisi olan ve papazlık ünvanı bu tür bir övgüye imza atmasına engel olmayan Claude Chappuys'un *Kadın Cinsel Organındaki Bit İçin Blason* gelir:

Vulva, vulva değil, küçük ve hoş,
Vulva, zevkim, küçük bahçem benim,
Oraya dikilen hiçbir ağaç kımıldamadan duramaz,
Vulva, parlak kırmızı ağızlı güzel vulva,
Vulva, küçüğüm, benim nazik çukurum,
Şişkin, tombul vulva;

---

1 *Les Amoureux Passetemps,* ya da XVI. ve XVII. yüzyılın en kibar ve en açık saçık buluşlarının seçmesi, Fernand Fleuret tarafından elyazmaları ve orijinal baskıları esas alarak yapılan derleme (Paris, Editions Montaigne, 1925).

Gür kıllarla kaplı vulva
Tam mevsimindeki ince tüylerle;
Güçlü kuvvetli vulva,
Zevk verebilecek tek şey vulva...

Bu derlemeye karşılık olarak Charles de La Hueterie, kendisinden önceki şairlerin övdüğü kadın vücudunun kötülediği *Kıç Karşı-Blasonu, Vulva Karşı-Blasonu* ve kalça, diz ve ayak karşı-blasonlarını içeren *Kadın Gövdesinin Güzelliği İçin Karşı–Blasonlar* yayımladı. "Kibar bir vücudu olan kadınlardan özür dilediği" ve onlara, "ruhun kutsal, vücudun çürümüş" olduğunu söylediği onluk bir dizeyle eserini noktaladı.

Castera baronu, Rouergue yargıcı Gabriel de Minut'un, Toulouse'un en güzel kadını, Fontenille Baronesi Paule de Viguler'i tepeden tırnağa blasonlarla anlattığı 1585'deki *Güzellik Üzerine* adlı eserindeki düşüncesi ise bu değildi. *Özel Paulografi*, bu kadının bütün sevimliliklerini art arda anlatır: Tüyü, alnı, gözü, kaşları, burnu, ağzı, boynu, göğüs ucu, kolu, eli, karnı, "çocukların çıkış kapısı" (Korent limanıyla karşılaştırır), kalçaları, kıçı ("masaya ilk oturan ve yataktan en son kalkan küçük yastıklar"). Minut "paulegraphie"sini bitirdiğinde "güzel Paule" yetmiş yaşındaydı; Minut, ölümünden onbeş gün önce, bu güzel kadının anısına bir sone daha yazdı.

Bir başka erotik tema, büyük yargıçların biraraya geldikleri Madeleine des Roches ve kızı Catherine'in salonunda, Grands Jours de Poitiers sırasında, 1579'da doğan *Bit*'in temasıdır. Catherine des Roches'un "güzel göğüslerinin ortasına yerleşmiş" bir bit gören Etienne Pasquier, "güzeller güzelinin" vücudunda gezebilen böceğe özendiğini bir şiirle anlatır. Yarışmaya giren meslektaşları, aynı konu üzerinde Latince ve Fransızca şiirlerle yarışırlar: Parlamentonun en ciddi avukatları, Claude Binet, Odet de Turnebe ve hatta başkan Pierre Soulfour, "bu yumuşak ten" üzerindeki serseri bitin şansını överler. Sadece Nicolas Rapin, eğer genç kızın yuvarlaklarını sokmaya cesaret ederse biti öldüreceğini söylediği bir *Karşı–Bit* yazar. *Madam des Roches'un Biti*'nin 1583'deki ilk baskısında, "bit-şarkıcısı şairlere" kibarlıklarından dolayı teşekkür eden Catherine des Roches'un dörtlüğü bulunur.

Brantôme'un *Çapkın Kadınları*

Ronsard'ın öldüğü 1584 yılında en iyi dostlarından biri, Brantôme Senyörü Pierre de Bourdeille attan düştü, kalçası kırıldı ve dört yıl boyunca Perigord'daki şatosunda yatakta kalmak zorunda kaldı. Bu süre boyunca *Kadınlar Derlemesi*'ni yaptı ve daha sonra, yayıncı Jean Sambix, *Ünlü Kadınların Hayatı* ve *Çapkın Kadınlar* adlarını vererek bunu iki cilt halinde yayımladı. Bu ikinci isim Brantôme'u rahatsız etti, çünkü o soylu kadınların aşk hayatını anlatırken bu isim orospulardan söz edildiğinin sanılmasına neden oluyordu. Brantôme'a göre, cinsel özgürlük özünde aristokratik, dişi ve Fransız'dı. Güneşin ışınlarını her yere yayması gibi, prenseslerin de etraflarına tensel lütufda bulunmalarını doğru buluyordu: "Böyle güzel ve soylu bayanlar tek bir aşkla asla yetinmemeli, birçok aşkları olmalıdır; böyle vefasızlıklar onlar için güzel ve serbesttir, yoksa genel kadınlar için değil." Burjuva kadınlarına ilişkin şöyle diyordu: "Böyle ortalama kadınların, sabit yıldızlar gibi vefalı ve bağlı olmaları, asla gezginci olmamaları gerekir; aşk değiştirmeye başladıklarında, onlar kesinlikle cezalandırılmalı ve genelev orospusu olarak adlandırılmalıdırlar."[1]

Brantôme, her şeyden önce bir asker ve saray nedimiydi; askerin erkekçe sertliği ile nedimin nezaket kaygısı onda birleşmişti. Babası, Bourdeille Baronu Papa III. Jules'ün yakınıydı; Papa, onunla senli benli konuşuyor ve "haylaz" muamelesi yapıyordu. Kraliçe Marguerite de Navarre'ın sarayında nedime olan büyükannesi sayesinde çocukluğunu orda geçirmişti. Ağabeyi André de Bourdeille yargıç ve Perigord valisiydi. Brantôme, daha Poitiers Üniversitesinde öğrenciyken, 1558 yılında, Kral II. Henri tarafından Brantôme Manastırına kabul edildi. Çok genç yaşta, 1562'de, ilk iç savaşa katolik krali-

---

1 *Des Dames* elyazmalarından yola çıkan Ludovic Lalanne tarafından yayımlanan *Oeuvres complètes de Pierre de Bourdeille*'den, c. VIII (Paris, Renouard, 1876).

et ordusunun saflarında katıldı ve Blois'nın, Bourges'in ve Rouen'in alınışında ve kanlı Dreux çatışmasında bulundu. 1564'de, II. Philippe tarafından düzenlenen Fas'ın kuzey kıyısındaki bir kaleye yönelik saldırıya katıldı. Sonra, Sultan Süleyman'ı yenmek amacıyla Malta adasında bulundu. İkinci iç savaş sırasında, 8 Ağustos 1570'deki Saint-Germain barışına kadar Strozzi'nin bölüğündeki ayaktakımına yüzbaşı oldu. 1573'de, La Rochelle kuşatması sırasındaki cesareti nedeniyle Guise Dükü ona bir altın kılıç verdi. Askeri seferlere katılan Brantôme armatör oldu, Akdeniz'de korsanlık yapan gemilerin sahibiydi. İtalya'ya, Portekiz'e, İspanya'ya yolculuk yaptı ve ana kraliçe Catherine de Medicis'in, krallar IX. Charles ve III. Henri'nin kendisiyle özel sohbetler yaptıkları Louvre, Fontainebleau ve Amboise saraylarına sık sık gitti.

Brantôme okunduğunda sert, cesur, onurlu, ezilenlerin savunucusu, kadınları seven ve onurlandıran bir Fransız Rönesans şövalyesinin düşünceleri görülür. Kadınlardan, kuşkusuz neşeyle, ama hayranlıkla bahseder. Onların en özgür çılgınlıklarına gülümser ve bunlardan, kadın doğasını aşağılayan sonuçlar çıkarmaya kalkmaz. İçlerinden kimilerinin kötü olduğunu kabul etse de hemen ardından diğerlerinin en soylu, en çıkarsız duygulara sahip olduğunu da vurgular. Brantôme, döneminin soylu kişisinin idealini mükemmel biçimde yansıtır: Topluluk içinde eksiksiz bir vakardan yataktaki şehvetli ateşliliğe kendiliğinden geçmeyi bilen, güzel ve iyi bir sevgiliye sahip olmak. Brantôme'un, Matmazel de Rouhet ve Conde Prensi tarafından terk edildikten sonra Isabelle de Limeuil gibi aşk şiirleri yazdığı birçok sevgilisi oldu. Ve gerçek bir şövalye gibi yücelttiği ve hizmet ettiği soylu bir bayana da sahip oldu: IV. Henri'nin karısı, Fransa ve Navarre Kraliçesi, Marguerite de Valois.

Brantôme'un erotik anekdotları, çoğunlukla tanığı, sırdaşı ya da kimi zaman kahramanı olduğu yaşanmış hikâyelerdir; ama aynı zamanda *Kadınlar Derlemesi*'ni zenginleştirmek için okuduklarından çıkardığı birtakım hikâyeleri de eklemiştir. Gençliğinden itibaren "öğrenmeye çok meraklı" olduğunu itiraf eder. Çok okuyor, yolculukları sırasında karşılaştığı herkesi,

Novare'da doksan yaşındaki bir konak sorumlusunu, Roma'da fahişe Faustina'yı vs. sorguya çekiyordu. Ama özellikle yorulmak bilmeden Fransa, İspanya ve İtalya saraylarındaki çapkınlık entrikalarına ilişkin bilgi ediniyordu; soylu beyler ve bayanlar ona saçma sapan şeyler anlatıyorlardı. Böylece, ahlak kroniklerinin materyallerini canlı biçimde biraraya getiriyordu.

Brantôme, *Kadınlar Derlemesi*'nin ilk bölümü olan *Ünlü Kadınların Hayatı*'nda kraliçelerden ve prenslerden, resmi bir biyografın koymaktan utanacağı ayrıntılarla söz etmektedir. Topallayan Kraliçe Anne de Bretagne hakkında, topal bir kadın güzel sevişmekte ünlü olduğundan bunun bir kusur olmadığını söyler: "Bir ayağı diğerinden kısaydı... bu, güzelliğini asla eksiltmiyordu... Dahası, diğer kadınlarda rastlanmayan bazı hareketler ve kıpırdamalar nedeniyle böyle kadınların çok daha tatlı olduğu söylenir." Catherine de Medicis'in çok güzel kalçaları olduğunu söyleyerek (bunu, çoraplarını bağlayan nedimesinden öğrenmiştir) olağanüstü bir portresini çizer. De Medicis'i at sırtında, "tüylerle süslü şapkalarıyla" izleyen ya da sarayda, görkemli giysilerle etrafında dolaşan nedimeler kortejini şehvetli bir biçimde anlatır: "İnsani değil ilahi yaratıklar olan bu bayanlar ve genç kızlar topluluğunu muhakkak görmek gerekir."

Brantôme, İskoçya'daki sarayında eşlik etmekle görevli olduğu Marie Stuart'a acımaktadır; Marie Stuart'ın şair olduğunu ve çok istek uyandıran bacakları nedeniyle, her sabah ayakkabı giydirmek imtiyazına sahip olan amcalarından birinin ona aşık olduğunu söyler. Brantôme, onu, Madrid'deki sarayında kabul eden İspanya Kraliçesi Elisabeth de Valois'nın eşsiz şıklığını över: "Bir elbiseyi asla iki kere giymez." Güzelliklerini kibar bir biçimde ayrıntılı olarak anlattığı Marguerite de Volais'nın, "beyaz iç çamaşırlarının altında gizli ve saklı olanları" anlatmasına izin vermediği için yakınır. Kraliçe Margot, ancak vücudunun alt kısmını saklıyordu, çünkü göğüs uçlarına kadar açık gezme modasını Fransa'da yayan o olmuştu.

Brantôme, dört kocası olduğu için saldırılan Napoli Kraliçesi I. Jeanne'ı savunur: "Kendini yakmasındansa evlenmesi daha

iyidir." İffetsizlik ünü ayyuka çıkmış olan Napoli Kraliçesi II. Jeanne'ı da haklı bulur: "Her zaman, değişik biçimlerde vücuduna zevk veren birine aşıktır. Ama bu, kraliçe olan güzel ve soylu bir prenses için en az kötü şeydir." II. Jeanne, Caraccioli'yi arzular ve onun farelerden korktuğunu bildiğinden kraliyet odasının yakınına bir fare bırakır, öyle ki fareyi gören Caraccioli, Jeanne yataktayken onun odasına sığınır: "Böylece kraliçe ona aşkını açar; ve birlikte olurlar."

Brantôme, *Kadınlar Derlemesi*'nin ikinci bölümü olan *Çapkın Kadınlar*'ı, mabeyncisi olduğu ve 1579'da Elisabeth d'Angleterre'le evlenmek istediğinde peşinden Londra'ya gittiği Alençon Dükü'ne atfeder. Alençon Dükü, Brantôme'un hatırlattığı gibi, cinsellik hikâyelerini seviyordu: "Sarayınızda, benimle özel olarak birçok güzel sözcük ve hikâye üzerinde konuşma onurunu bana vermiştiniz." Zaten, söz ettiği bu soylu prens Alençon düküdür: "Fahişelerini ve soylu kadınlarını çok gergin, siyah taftadan çarşafların içine, çırılçıplak yatırıyordu; tenlerinin beyazlığı ve çekiciliği bu siyah içinde çok daha iyi gözüksün ve daha iyi oynaşsın diye." İçine ve dışına cinsel birleşmenin her türünü yapan kadın ve erkeklerin işlendiği yaldızlı gümüş bir kupaya sahip olan da yine Alençon Dükü'dür: "Hayvanların birlikteliklerinin biçimleri de orada vardır, erkek ve dişi aslanınkini ilk kez oradan öğrendim (çünkü, söz konusu kupayı sık sık gördüm ve ondan içtim; gülerek)" Dük, sarayındaki soylu bayanları şölene davet ettiğinde onlara bu kupadan içiriyordu: "Kimileri şaşırıyor ve ne söyleyeceklerini bilemiyorlardı; kimileri utanıyor ve yüzleri kızarıyordu." Ama kimileri "gülmekten kırılıyordu" ve onlara niçin güldükleri soruluyordu: "Böylece masadaki soylu baylar ve bayanlar arasında binlerce ince alay ve boş lakırdı yayılıyordu." Brantôme, bu tür şehvetli faaliyetler meraklısını eğlendirmek için doğal biçimde dizgini serbest bırakıyordu.

Çapkın Kadınlar cildi, altı söyleve bölünmüştü ve bunlardan ilki, *Sevişen Kadınlar ve Boynuzlanan Kocaları Üzerine*, Ortaçağ'dan beri yaygın olan bir konuyu canlandırmaktadır. Brantôme, boynuzlananlardan çok kadınlardan yanadır ve kıskanç kocaları tiksintiyle "kimileri haklı kimileri haksız yere

döven, acı çektiren, deli, tehlikeli, garip, kötü, kötü niyetli, gaddar, kanlı ve alıngan" olarak nitelendirir. Kadınlar, kocalarını aldatmakta çok haklıdırlar, özellikle Fransız kadınlar, çünkü "Fransa'da sevişmek güzeldir." Hem sonra, aldatan kadınlar sanıldığından daha titizdirler: "Ağzının kocasına ait olduğu konusunda bağlılık yemini ettiğini öne sürerek ağzından öpmek isteyen sevgilisine izin vermez... ama göbeği konusunda hiç söz vermediğinden buradan dilediğince öpmesine izin verir." Kimileri kocalarının dışında kimseden çocuk yapmamayı da onur konusu yaparlar ve bu nedenle, ancak kocalarından hamileyken onu aldatırlar: "Tanıdığım ya da konuştuğum diğer kadınlar, sevgililerinin tohumuyla gebe kalmamak için ancak kocalarından gebeyken sevgililerine zevk veriyorlardı."

Brantôme, "yılın hangi mevsiminde daha çok boynuzlanma yaşandığını" tartışacak (bu arada, kışın sevişmeyi tercih ettiğini açıklayan bir şiir yazan sevgili kraliçesi Margot'yu selamlar), ve "sürtünücüler" (*fricare*'den) dediği lezbiyenlerin boynuzlanmasını inceleyecektir. Lezbiyenlere ve çift cinsiyetlilere dair olağanüstü hikâyeleri vardır: "Bir keresinde, tanıdığım soylu bir kadına, hizmetçisi, sürekli olarak yattığı kadın arkadaşıyla sürtünüp sürtünmediğini sorar: 'Hayır, der gülerek, erkekleri çok seviyorum!' Ama yine de her ikisini de yapıyordu."

İkinci söylevi, *Güzel Bacağın Güzelliği ve Erdemi Üzerine*'de, kendisini kadın anatomisinin uzmanı olarak gösterir. Kadın bacağı şehvet uyandırıcıdır, öyle ki tanıdığı soylu bir kadın bir prensin sevgisini kazanamayınca, onun önünde, bacağını kalçasına kadar gösterecek biçimde jartiyerini düzeltir: Prens anında aşık olur. "Hangi bacak daha çekicidir, çıplak mı yoksa kapalı ve ayakkabılı olan mı?" sorusunu inceleyen Brantôme, kadınların, kimi zaman çıplak bacakla, kimi zaman da ayakları güzel bir ayakkabıyla süslü olarak sağladıkları avantajları sergiler. "Kadın cinsiyetinden sıyrılmamaya ve erkek gibi giyinmemeye çok dikkat etmelidir," sonucunu çıkarır, çünkü bir kadın, etekliğin dalgalanışıyla daha başdöndürücü kılınan bacaklarının kendisine sağladığı cinsel iktidarı erkek elbiseleri altında kaybeder.

Aşkta En Mutlu Eden Konu ya da Dokunma ya da Bakış ya da

Söz Üzerine adlı söylev olağanüstüdür. Doğal olarak Brantôme, dokunmanın övgüsünü yapmaktadır, çünkü "aşkın mükemmelliği zevk almadadır ve dokunma olmadan zevk alınamaz." Bunu desteklemek için, Rönesansın aşk geleneklerinin ilginç bir noktasını açığa çıkaran hikâyeler anlatır: *Çağrı gönderme*. Bu gelenek düellodan taklit edilmiştir ve gerçekten de, cinsel bir gece düellosu söz konusudur. Bir kadın, bir erkekten hoşlandığı zaman bir haberci aracılığıyla ona emin bir evde randevu veriyordu; tanınmamak için *touret de nez*'iyle (kötü havalardan korunmak için kadınlar tarafından taşınan yarım maske) geliyordu. Meçhul bir kadın tarafından çağrılan ve kadının bulunduğu yere kadar gözleri bağlı olarak bir uşak tarafından götürülen soylu kraliyet delikanlısı Gruffy'nin başına gelen budur. "Hiçbir şey göremeyeceği ve tanıyamayacağı, fırın gibi karanlık" bir odada, parfüm sürünmüş bir kadın duruyordu ve tek laf etmeden kendisini sundu. "Kadını, teninden giysilerine kadar mükemmel ve nefis buldu." Kadını, görmeden ve de asla işitmeden yararlandığı bu seremoni birçok gece tekrarlandı. Çağrılar ender olarak böyle yapılıyordu, ama ağız sıkılığı gerektiriyordu. Brantôme, "birisine gönderdiği çağrının üzerinde üç S.S.S. bulunan, yani *sabio, solo, segreto* (*uslu, yalnız, gizli*)" bir İspanyol kadından bahseder.

Aşkta görmenin önemini kanıtlamak için Brantôme, değişik biçimlerdeki kadın vulvalarının bugüne kadar asla yazılmamış, en çeşitli, en titiz, karşılaştırmalı bir tanımını yapmaya girişir. Rönesans döneminin hiçbir doktorluk kitabında benzeri bulunamaz (bana inanabilirsiniz, en orijinallerini bile biliyorum)[1]:

> Bazılarının tüyleri kıvırcık değildir, ama öyle uzundur ve aşağıya doğru sarkar ki, bunların bir zebaninin bıyıkları olduğunu söyleyebilirsiniz... Başka kadınların, tanıdığım çok soylu ve çok güzel bir kadın gibi, hiç tüyü yoktur... Bazılarının girişi öyle büyük, ve geniştir ki, Sibille mağarası bile sığabilir... Bazılarının, Hint horozunun ibiğinden daha uzun ve sarkık dudakları vardır;

1 *Histoire de la philosophie occulte* (Paris, Seghers, 1983) adlı eserimdeki "Hermetik tıp" ve "Cinsel büyü" bölümlerine bakınız.

birçok kadında böyle olduğunu gördüm... Diğer kadınların oradaki ağızları öyle solgundur ki, ateşleri olduğu söylenebilir... Kıçlarına kadar yarık başka kadınlar da vardır, hatta söylemeye utanacağım birçok kural ya da pis nedenle dokunmamak gereken düşük kadınlarda bile böyledir... vs.

Ama, Fransa sarayında herkesin söz ettiği bu güzel soylu kadının organı gibi hiçbir biçimsiz yanı olmayan bir kadın cinsellik organını seyretmek ne güzeldir:

Orasında genellikle üç güzel rengin, açık kiraz pembesi, beyaz ve siyahın birarada bulunduğu söylenmektedir: Çünkü orasındaki ağız mercan gibi renkli ve yaldızlıdır, çevresindeki tüyler nazikçe kıvrılmış ve abanoz gibi siyahtır... Bu siyah tüylerle gölgelenmiş deri, kaymak gibi beyazdır.

Brantôme, kadınların cinsel organları karşısında kendinden geçerek, onlara bakmayı yasaklayan Müslümanlardan farklı olarak "sadece onlara bakmaktan değil, ama birçok kadının dediği gibi onları öpmekten de zevk alan" Hıristiyanları över. Cunnilingus* tutkunu birçok soylu örneği sayar; bunlardan biri "çok önemli bir kralın oğlu olan ve metresi çok soylu bir prenses olan çok büyük bir prenstir. Prensesin cinsel organını görmeden asla dokunmazdı ve onu defalarca öperdi." Brantôme, bir kadının, eğer yapılışında bir sorun yoksa bu tür onurlandırmadan çok mutlu olduğunu söyler:

Güzel ve soylu bir bayan sevişmeye ve yakınlaşmaya başlarsa, orasını görmenize ya da dokunmanıza izin verirse, kimi kusurları olduğunu açıkça söyleyin... çünkü hiç kusursuz ve güzel olsa bile (kuşkusuz vardır ve görmek ve yoklamak zevklidir), göstermekte ve dokundurmakta istekli ve mutlu olacaktır.

* Kadın cinsel organını emme, Ç.N.

Brantôme, kadının özel mücevherini belirtmek için vulva gibi çirkin bir sözcüğü ender kullanır. Bunu ancak, "eski bir Fransız atasözünü" ya da tarihsel bir sözcüğü belirtmek için kullanır: "Krallarımızdan birinin *vulva parçası* adını koyduğu soylu, güzel ve nitelikli bir kadından bahsedildiğini duydum, bu da nedensiz değildi, vulvası geniş ve büyüktü, çünkü onu birçok çerçiye ve ölçücüye ölçtürtmüştü." *Le cas*'yı (İtalyanca *cazzo*'yu veren Latince *casus*, hem dişi organı, hem erkek organı adlandıran örtmece) kullanmayı tercih eder. Şu anekdotta olduğu gibi: Yatağında çıplak olan bir kadının içine elbiseli sevgilisi girer ve çıkarken yeni iskarpinleri odanın döşemesi üzerinde kayar ve düşer:

> Öyle ki, soylu adam kaydıktan sonra, ağzı, burnu ve çenesi tam da sevgilisinin organının (cas) üzerinde durur... kadının cinsel organını kısa süre önce suyuyla bulamış ve iki kere içinde boşalmıştır ve öyle doldurmuştur ki kenarlardan taşmıştır, böylece burnu, ağzı ve bıyıkları bu suya bulanır, o kadar ki, sakalını yeni sabunladığını söyleyebilirsiniz... Soylu kadın bunu kendi arkadaşına, soylu erkek de kendi arkadaşına anlatır. İşte böylece hikâye bilinir.

Fransız şövalyeliğinden çıkardığı sonuç, *Güzel Kadınların Cesur Erkeklerde Sevdikleri ve Soylu Erkeklerin Cesur Kadınlarda Sevdikleri Şey Üzerine* söylevinde ifade edilir. Bu söylevde, birçok örnekle kanıtlar ki, erdemli ve saygıdeğer bir kadın (Latince *virtus* ve *honestus*) onurlu davranmayı bilen, kendini yönetebilen, felaket ve ölüm karşısında kararlılık gösteren bir kadındır. Sevgililerini ayaktakımı arasından seçmedikçe ve yaşamın diğer alanlarında soylu bir karakter gösterdikçe yatakta aşk çılgınlıkları yapmasının pek önemi yoktur. Atasözünde şöyle denmektedir: "Orospu gibi korkak"; bu, bir Messaline bile olsa soylu bir kadın için söylenemez, çünkü o, onur kaygısı taşır. Dahası, orospu açgözlüdür, diğeri, kendisiyle yatan her erkeğe inci süslü ipek bir eşarp ve bir yüzük veren Kraliçe Mar-

got gibi cömerttir. Brantôme, cinsel oyunların kaba insanlarda aşağılık olduğunu, yüksek ruhlu erkek ve kadınlarda yüce olduğunu kanıtlamak ister.

Kadınlar Hakkında Söylemem Gereken Kötü Şeyler ve Bunların Sonuçları Üzerine adlı söylevinde, ne kadar şövalye bir ruha sahip olduğunu görürüz. Şunu kesin bir kural olarak bildirir: "Kadınlar herkes tarafından saygı görmeli, aşkları ve lütufları gizli tutulmalıdır." Soylu kadınların onuruna yönelen dedikoducu fahişelere saldırır: "Hem zevk alanlardan hem de av etine dokunamayıp onu anlatanlardan bahsediyorum." Bir aristokrat, bir Fransız kendisini veren kadınların itibarını asla zedelememelidir: "Bu kadınlar kendilerini güzelce verirler, ama konuşulsun istemezler." Brantôme, sarayındaki soylu bayanlar hakkında dehşetli şeyler söyleyen III. Henri'yi kınar, ağız sıkılığı geleneğini yerleştirmiş kralları över; kendisi de, gerçek hikâyeler anlatırken kadın kahramanlarının adını vermez, sadece herkesin bildiği olaylar söz konusu olduğunda verir.

Yaşlı Kadınların Aşkları ve Onları Gençler Kadar Sevenler Üzerine adlı söylevinde Brantôme, elli ve daha üstü yaşlardaki bazı kadınların çok arzulanır olduklarını, soylu erkeklerin onları genç kadınlara tercih ettiklerini anlatır. Kadınların menapoz yaşına gelmekten sevindiklerini işitmiştir, çünkü sevgilileri tarafından hamile bırakılma tehlikesi yoktur: "Bütün kızları ve kadınları genellikle ilişkiden engelleyen şey, bakla yemeden hamile kalma endişesidir." Yaşlı bir kadının cinsel hazları olmadığına inanmamak gerekir, doktorlar tersini söylemektedir: "Doktorlar öyle ateşli ve sıcak yaşlı kadınlar tanımışlardır ki, genç bir erkekle birlikte olduklarında onun her şeyini alırlar ve vücudunda madde ve sıvı olarak ne varsa hepsini süzerler ve emerler." Brantôme'un bir sürü hoş anekdotu vardır: "Kısa süre önce, üç kocadan dul kalmış bir kadın, dördüncü olarak Guienne'de yüksek unvanlı bir soyluyla evlendi, kadın seksen yaşındaydı... Yine yetmiş altı yaşında soylu bir kadın tanıdım ki, ilk kocasının kalitesinde olmayan bir soyluyla yeniden evlendi ve yüz yaşına kadar yaşadı." Brantôme, kadınların "alttaki ağız"larının yüzleri gibi yaşlanmadığını anlatır, çünkü yüzlerini boya sürerek yıpratırlar, oysa ki

"aşağıdaki bölgelere doğal olan spermden başka bir şey kullanmazlar." Yaşlı dostları da onunla aynı fikirdedir: "Moruklarının (böyle adlandırıyorlar) alt taraflarını istekte, sevinçte ve güzellikte hiç görmedikleri kadar güzel bulan birçok koca gördüm." "Kızıştırılmayı seven yaşlı kadınlar"dan yana olan Brantôme, bunu yapmak için genç erkekleri satın alan kadınları över: "Yaşlılık, uzun zamandır kullandıkları iyi parçaları kimi zaman yemelerini ve ellemelerini engellemeli midir?"

Evli Kadınlar, Dullar ve Genç Kızlar Üzerine, Aşkta Hangilerinin Daha Sıcak Olduğunu Anlamak İçin adlı altıncı söylevi hoş hikâyelerle doludur. Eğer kolayca bir sevgili bulmak isteniyorsa, der Brantôme, evli kadınlara gitmek gerekir: "Bir ateş ne kadar körüklenirse o kadar yakıcı olur. Evli kadınların durumu böyledir; kocasıyla birlikte çok ısınır ve koca karısında yaktığı ateşi nasıl söndüreceğini bilmediğinden kadın başkalarını ödünç almak zorundadır." Brantôme, "iyi çevreden" bir kadını hatırlar, kendisini tatmin etmekte yeteneksiz kocası tarafından okşandıktan sonra "dostunun yardımına ihtiyaç duyar: Ondan da pek tatmin olamayınca tek başına küçük odasına ya da yatağına çekilmekte ve orada tek başına ya da lezbiyen modasıyla ya da herhangi bir yapay organla azgınlığını gidermektedir." Genç kızlar çok çekingendir, ama kimileri işi sefihliğe vururlar: "Her türlü düşünceye gözlerini kapayarak başları önde değil, tersine dimdik, cesurca giderler." Brantôme, sefih genç kızları kınar, bunlar ailelerinin yüz karasıdır ve kendilerine üzücü bir gelecek hazırlarlar: "Bir iyi aile kızı tanıdım, on dört yaşında bir uşağı vardı, ona soytarılıklar ve sevimlilikler yaptırıyordu ve bunlar arasında, ona dokunmaya, onu öpmeye ve ellemeye hizmet etmeyen tek bir hareket yoktu... O zamandan beri evlendi, boşandı, tekrar evlendi ve sonunda çok ünlü bir orospu olduğunu biliyorum." Genç kızlardan çok dullara yönelmek daha iyidir: "Dulların aşkı tamamen özgür oldukları için güzel, rahat ve tercih edilir." Yine de, dulların doymayan yapılarına dikkat etmek gerekir: "Soylu, yaşlı bir dul gördüm, dört yıldan kısa bir sürede üçüncü kocasını ve dost olarak tuttuğu genç bir soyluyu bitkin bıraktı; ve onları cinayetle ya da zehirle değil, sperm maddesinin azalması ve emilmesiyle, me-

zara gönderdi. Ve ölüme bu kadının neden olduğunu kimse düşünmedi; çünkü insanların önünde daha fazla sofuluk, mutfağına bağlılık ve ikiyüzlülük gösteriyordu, öyle ki kadınlar görecek diye onların önlerinde ne gömleğini çıkarıyordu ne de işiyordu."[1]

Sonuç olarak Brantôme şöyle seslenir: "Bitirirken, yaşasın kadınlar için aşk!" Kadınlar herkesten daha fazla itiraf etmektedirler ki, "erkeğin eşliği olmazsa hiçbir şey yapamazlar." Aşkta "kadınların kurnazlık ve dolapları"nı "savaşta askerlerin strateji ve kurnazlıkları"yla karşılaştırdığı yedinci bir söylev de kaleme almıştır, ama bu ne yazık ki kayıptır. Bu karşılaştırmayı yapmak için çok uygun bir konumdaydı. Yaşlılık günleri için inşa ettirdiği Richemont şatosunda 1614 yılında ölmeden önce gözbebeği Marguerite de Valois'yı görme sevincine erişir; De Valois, Brantôme'u "şerefli kavalye, gerçek Fransız, ünlü bir evde doğan, kralları, babamı ve kardeşlerimi eğiten, benim de aralarına dahil olmaktan onur duyduğum zamanımızın en çapkın ve en soylu kadınlarının akrabası ve dostudur"[2] diye nitelemiş ve *Anılar*'ını Brantôme'a ithaf etmiştir. Bu nitelemeye ne eklemeli? İşte, başarıyla yücelttiği "her şeyden daha değerli bu güzel Fransız özgürlüğünün" en ünlü temsilcilerinden biri tarafından sonsuza kadar yüceltilmiş oldu.

"Soylu Yağ" Hikâyeciliği

XVI. yüzyılın ikinci yarısında Fransız hikâyecileri İtalyan hikâyecileri kadar orijinaldiler. Masallar ve hikâyeler sadece uzunluklarıyla birbirlerinden ayrılırlar, ama her ikisi de hayat hikâyeleridir, gerçekten olmuştur ve kimi zaman gerçek kahramanların adları bile değiştirilmez. Cinsel ilişkiler, çok kaba ve açık saçık şakaların desteğiyle bıkıp usanmadan çekiştirilir.

1 *Des Dames (Suite), Oeuvres complètes de Pierre de Bourdeille*'de, *op.cit.*, c.X.

2 IV. Henri tarafından 1599'da boşanan ve 1615'de ölen Marguerite de Valois'mn 1628'de yayımlanan *Mémoires*'i. Ama Brantôme onu Usson'daki şatosunda ziyaret ettiğinde tanımıştır.

Arayıp bulması kolay ve karşılaşıldığında da yürekli bu güzel soylu yağ kitapları"na her şeyden fazla değer verme konusunda bütün yazarlar, Rabelais gibi, hemfikirdir. "Soylu yağ" diye et ve salça yağı değil güçlendirici olarak ünlü öküz iliği kastedilmektedir. Dolayısıyla bir "soylu yağ" hikâyecisi, çok sayıda ilik ve çeşni içeren, ruhu yenileyici bir yemek biçiminde derlemesini oluşturur.

Bir hikâyeci, tek bir hikâye yazmakla yetindi, ama bu öyle ilginçti ki, önce 1546'da Troyes'da basıldı, sonra Lyon ve Paris'de yeniden yayımlandı: Bu, *Catherine des Bas-Souhaits'nin Hayatı ve Zafer Dolu Eylemleri*'dir ve yazarı, Florigny Baronu Jean de La Roche'dur. Bordeaux'lu bir yargıcın kızı olan kadın kahramanı, çocukluğundan itibaren "bütün zamanını gövdesini değişik alıştırmalar yaptırmaya ya da birkaç güçlü savaşçıya karşı, giyinik olarak savaşmaya" adamıştır. On iki yaşındayken, bakireliğini bozması için dev birini seçer: "Bunun, şairlerin fabllarında sıkça bahsettikleri dev Centimanus olduğunu düşünebilirsiniz... Ve onun yanında küçük kız Pigmelerin ya da Cücelerin en küçüğü gibi kalıyordu." Daha sonra, Toulouse ve Pau'nun genç avukatları arasında "bir yatağın üzerinden en iyi atlayandan" hoşlanır.

Babası, onu, "her türlü zevkin peşinde doludizgin koşmaya" onu bıraktıktan sonra, Bordeaux parlamentosundaki bir danışmanla evlendirir. Evlendikten beş ay sonra bir oğlan çocuğu doğurur ve kocası da kendisinden zanneder: "Bu çok yanlıştır, çünkü dev Bay Briareus ya da Centimanus ve başka birçokları ellerini ve adını anmak istemediğim başka şeylerini kıza sürmüşlerdir." Evlendikten sonra Catherine hem fahişe gibi hem de cinsellik düşkünü olarak davranır: "Zevklerini, satın alma gücü olanlara pahalıya, olmayanlara da bedava satıyordu." Orta yaşında, genç bir soylu için varını yoğunu harcar ve alışverişlerinin farkına varan kocası, Catherine'i öldürmek ister. Fransisken tarikatından bir rahip Catherine'i kurtarır ve buna karşılık Catherine vücudunun "zevkinin en tatlı meyvesini" sunar ve "sevgili hizmetçilerine öğrettiği zevklerin bilimi"nde onu bilgin kılar. Jean de La Roche, hikâyesini "Fransa'nın ve dünyanın tüm boynuzlularına" adar, çünkü bu

hikâye, sefih bir kadınla evlenmenin ve bir keşişe güvenmenin ne gibi tehlikeler getirdiğini kanıtlamaktadır.

Bu dönem Fransız hikâyecilerinin en iyisi, XVI. yüzyıl başlarında Arnay-le-Duc'de doğan, Kraliçe Marguerite de Navarre'ın (I. François'nın kız kardeşidir; IV. Henri'nin ilk karısıyla karıştırmamak gerekir) oda hizmetçisi ve 1532'den itibaren de özel sekreteri olarak hizmet gören Bonaventure des Périers'dir. "Fransa'nın Atinası" diye adlandırdığı Lyon'da, Clément Marot ve Lefebvre d'Etaples'ın da aralarında olduğu bilginler ve şairler topluluğunun ortasında yaşadı. Latince dizeler yazan, Yunanca bilen "yenilikçiler" arasında yer alan ve büyük yazarların bile danıştıkları çok ünlü bir dilbilgisi uzmanı olan tam bir hümanistti. Navarre Kraliçesi, *Heptameron*'unu düzeltsin ve yazsın diye ona verdiğinden bu kitap mükemmel bir stildedir. Calvin'in dostu olduğundan İsviçre'deki Vaudois kiliseleri için Calvin'in İbraniceden çevirdiği İncili yeniden gözden geçirdi; İncil yayımlandığında, Fransa'da reform yanlılarına yönelik saldırılarla karşılaştı.

1537'de, "çok eski, sevinç dolu ve gülünç dört diyalog"dan oluşan *Cymbalum Mundi*'si (son diyalogda, konuşan iki köpek insanların aptallıklarıyla alay ediyorlardı), alaylı kuşkuculuğu nedeniyle Sorbonne tarafından "zararlı" olarak nitelendi; basımı engellendi ve yayıncı tutuklandı. Bonaventure des Périers, artık kendisini *Lucianiste* (bütün dogmaları alaya alan Lukianos'un taklitçisi) suçlamasına karşı savunacaktır. 1544 yılında, Navarre kraliçesinin gözünden düştüğünü ve başka bir sekreter aldığını görünce yıkılan Bonaventure des Périers hasta ve yoksul düştü ve topuzunu yere saplayıp kendini kılıcının sivri ucu üzerine atarak göğsünden girip sırtından çıkan kılıçla intihar etti.

Sonu böyle trajik olan bu insan, alaylı bir sevinç sergileyen bir eser bıraktı. Dostları, doksan hikâye içeren *Yeni Dinlenceler ve Sevimli Sohbetler*'i (1558) Lyon'da yayımladılar. Üç yeni baskısı yapıldı ve 1565'e doğru yapılan dördüncü baskı otuziki küçük hikâyeyle genişletildi, bunların ikisi *Melankolik Olmayan Çeşitli Söylenceler*'den alınmıştı. Hikâyelerin yeni bir düzen içinde biraraya getirildiği 1571 baskısı, sonraki yeni baskılar

için model oldu. Derlemenin yarısından çoğu, yazarın renkli olduğu kadar özgür biçimde de ifade ettiği cinsellik üzerinde yoğunlaşmıştır.

Örneğin, Montpellier'de bir soylunun baloya gittiğini ve güzel bir dulla dans ettiğini anlatır:

> Sanıyorum Piemontoise dansı yapıyorlardı ve arada öpüşmeleri gerekiyordu; soylu, bu genç dulu bu yüzden seçmiş olmalı. Öpme sırası geldiğinde, İtalyalı soylu adam İtalya modasını uygulamak istedi: Öperken dilini ağzına soktu. Bu biçim Fransa için oldukça yeniydi ve hâlâ da öyledir, ama o zamanki kadar değil: Çünkü Fransızlar, özellikle bu konularda hiçbir şeyi kötü bulmamaya başlamışlardır.

Dul kadın, sadece fahişelerin böyle öpüldüğünü sandığından aşağılandığına inanır ve dans ettiği soylu adamı dava eder. Duruşma günü, bütün şehir mahkemeye dolar. Sanık sorgu sırasında, "Ağzını niçin açtı, deli mi?" der. Herkes güler ve yargıç şikayetçiyi "Bir daha öpüleceği zaman ağzını kapamakla yükümlü kılar."

Bonaventure des Périers, bu tür değişik cinsel olayları hayran olunacak biçimde anlatır. Çeşitliliği, canlılığı, açık saçıklığı, arkaizmin, yeni sözcükler uydurmanın ve halk sözlerinin kasıtlı karışımı nedeniyle tarzı büyüleyicidir. Herkesi özel aksanıyla betimler; örneğin şu İskoçyalı gibi: Evlenen İskoçyalı sinirlenir, çünkü karısının, sevişme sırasında güçlü böğür darbeleri vardır. "Zavallı adam, kadının bu eğilip bükülmeleri kendisinden önceki birinden öğrendiğini sanır." Kuduran İskoçyalı, bozuk Fransızcasıyla, "Ah! Siz düzüyorsunuz, ah! Siz düzüyorsunuz! Bu düzen bir orospu!" der. İncinen genç kadın, özel hizmetçiliğini yaptığı prensese şikayet eder ve prenses İskoçyalı'yı azarlamak için huzuruna çağırır:

> Kadınların da erkekler gibi zevk almaları gerektiğini bilmeyecek kadar nasıl böyle acemi olabilirsiniz? Bunu öğrenmek için okula gitmek gerektiğini mi

düşünüyorsunuz? Doğa yeterince öğretir. Ya karınız bir kütük gibi kımıltısız durursa ne düşünürsünüz?[1]

İskoçyalı yeniden rahatlar ve karısı yatakta kımıldamamaya karar verdiğinden, ağlamaklı bir sesle yalvarır: "Düz, düz, kadınım, istiyorum." Sahne gözler önüne gelecek kadar canlıdır.

Bonaventure des Périers, bu kadar tatlı başka hikâyeler de yazar; Madam La Fourrière, ata biner gibi üstüne çıkıldığında bütün gece sevişebilmekle övünen soylu bir adamı bir gece çağırır. Ama üçüncü sevişmeden sonra adam uyuyakalır ve ertesi gün, çok garip biçimde, birbirlerine taş atmaya başlarlar. Ve piskoposu, genç oda hizmetçisiyle çok sık birlikte olan Brou papazının şehvet dolu seferlerini kendisinin de elli yaş küçük bir kadınla birlikte olduğunu söyleyerek savunur: "Papaz yirmi yaşında birini almıştır, diğeri otuz yaşında." Ve saf hizmetçisiyle yatmak isteyen avukatının başına gelen terslik: "Elini önce göğsüne, sonra etekliğinin altına sokar" ve kadın, avukatın yardımcısının oradan geçtiğini, bu yüzden tekrar yapamayacağını söyler. Ve kendisini zevkten deliye döndürerek eğlenen, "kıçını öperse" sevgilisi olacağını vaat eden ve öptüğünde de iten, gaddar bir kadından yararlanmak için "bir Paris çocuğu"nun bulduğu yöntem: "Göğüs ucuna dokunuyor ve öpüyordu, tenine sık sık dokunuyordu, ama hiç ellemiyordu." Bütün hikâyeleri anlatmak gerekir. Bonaventure des Périers bir İtalyan hikâyesinden esinlense bile, konusuna tamamen Fransız olan yerel bir renk verir.

Accords Senyörü Etienne Tabourot, "soylu yağ" hikâyeleri yazan başka bir Burgonyalıdır. 1549'da Dijon'da doğan Tabourot, bu şehrin barosuna kaydolur ve 1572'de *Dokunuşlar*'ını yayımlar; bunlar, alt başlığına göre, "her türden deliliği" içermektedir. Toplu halde eğlenebilmek için gerekli her şeyi, bulmacaları, bilmeceleri, karşı-kıtaları ve harflerin yerini

1 Bonaventure des Périers, *Nouvelles Récreations et joyeux devis*, ek olarak *Cymbalum mundi*, P. Jacob tarafından orijinal baskılar esas alınarak gözden geçirilmiş ve düzeltilmiş yeni baskı (Paris, Garnier Kardeşler, 1872).

değiştirmeleri "incelikle yapıldıktan sonra, pis ve açık saçık sözcüklerin serbestçe katılımlarıyla birlikte" kullanabilmeyi gösteriyordu. "Bu özgürlük olmazsa sevimliliğini yitirecek birçok güzel çizgi olduğunu" bize kanıtlamak için, ses benzerlikleri içeren, masum bir ifadeye müstehcen bir anlam katan (Languedoc'lu yaşlı, soylu kadınlara, *"bonne vie et longue"* (iyi ve uzun yaşam) diler, ama öyle kötü telaffuz eder ki, "bon vit et long" (iyi ve uzun kamış) olarak anlaşılır) ya da tersini yapan anekdotları biraraya getirir:

> Başka bir Burgonyalı karşılaştığı bütün kızlara, "Tanrıya şükredin ki, kıçlarımızı biraraya getirebilelim (*mis les culs*)," der, pek kurnaz olmayan kimileri bin lira (*mille ecus*) dediğini zannederler ve büyük saygıyla teşekkür ederler. Daha kurnaz olan ve aksanını anlayan başkaları cevap verir: "Hepsini alın, Mösyö, yakında size yüz (*cent*) daha verecektir." Yüz yerine, 'hissediniz' (*sentez*) değilse de, 'his' (*sens*) anlaşılır.[1]

Tabourot, bu türden hangi etkilerin, Üçlü-Anlama (çünkü bunlar, üç farklı anlamlı eşlemelerdir) da denen ikiz anlamalara yol açtığını kanıtlar: "Birisi kendisine söyleneni anlamamış gibi yapar ve başkasına cevap verirse Üçlü-Anlama yaptığı söylenir." Müstehcenliklerini didaktik bir amaçla anlatır: "Gülünç ve sevimli söylevlerle eğlenirken hitabet biçimlerinin en kabalarını öğreniyorum, bunlar kimi zaman öğretmenler tarafından sopayla öğretilir." Burgonya gelenekleri üzerine anlattıklarından dolayı dil aşırılıkları bağışlanır.

1582'de, Tabourot des Accords, Dijon'daki kraliyet savcısının ofisini satın aldı ve 1590'daki ölümünden sonra yayımlanan *Dijon Escraigneleri*'ni yazdı. *Escraignes*, Burgonya'da, bağcı ailelerin kışın sığındıkları işlek topraklardaki kulübelerdi; kadınlar örekeleriyle geliyorlardı ve kırmızı ocak ateşinin ve lamba ışığının altında geceyarısına kadar

1 *Les Bigarrures et Touches du seigneur des Accords*, son baskı, (Paris, Arnould Cotinet, 1662).

çalışıyorlardı. Sürekli şakalarla eğleniliyordu ve yazar bunlara tanık olmuştu: "Yemekten sonra Dijon'da, Tillot'nun altındaki Aziz Philbert Sokağındaki bu kulübelerden birine giriyordum, kızları korumakla görevli yaşlı bir kadın orada bulunan kadın erkek herkese birer hikâye anlatmasını emrediyordu." Orada bulunan herkes, Tienot Franc Taupin, Çökmüş Margot, Şık Claudine, Guedina Ana sırasıyla hikâyelerini anlatıyorlardı; ne yazık ki hemen hepsi çok kabaydı. Bütün bunlar Tabourot'yu, asla böyle kaba şakalara düşmemiş olan Bonaventure des Périers'den daha aşağı kılar.

Fransa'nın her bölgesinin kendi "soylu yağ" hikâyecisi vardır. Dauphine bölgesinde bu, Grenoble parlamentosunda avukat olan Nicolas de Cholières böyle biridir ve iki büyük derlemesi, *Dokuz Sabah* (1585) ve *Yemek Sonraları* (1587) adlarından da anlaşıldığı gibi, bir gezinti ya da bolca içki içilen bir yemek sonrasında dostlar arasındaki serbest konuşmalardan oluşur. *Sabah*'larını, Auvergne Başrahibi olan Vendôme Kardinaline itaf eder ve bunların "açık saçık ve dinlendirici" oldukları, ama ders çıkartılabileceği konusunda uyarır: "Düşüncenin her zaman ciddi şeylere bağlanması hiç gerekmemektedir." Gündüz konuşmalarının ilk üçünde muhataplar, *Altın ve Demir Üzerine, Yasalar ve Doktor Üzerine, Avukatların Eli Üzerine* ("Yargının ücretsiz yöneltilmesi" düşüncesini desteklerler) konularını tartışırlar. Ama sonraki konuşmalarda *Namuslar Üzerine, Çirkin ve Güzel Kadınlar, Kocanın ve Kadının Kıskançlığı Üzerine, Evli Çiftlerin Yaşlarındaki Eşitsizlik Üzerine, Okumuşlar ve Savaşçılar Üzerine* ("Bir genç kız okumuş biriyle evlenmeyi savaşçı biriyle evlenmeye tercih etmeli midir?" konusu tartışılır), *Evlilikte Dokunmama Üzerine* ("Kocanın karısına evlilik dahilinde ne zaman dokunabileceği" belirlenir) konuları tartışılır ve tartışmanın tonu yükselir, konuşma renklenir, en iç açıcı anekdotlar birbirini izler.

Cholières, her zaman kadınları çekiştiren bir adamla, onları ateşli biçimde savunan bir başkasını karşı karşıya getirir ve dinleyiciler de ikisinin arasında taraf tutarlar. Böylece Eusèbe ve Iskitli (asık suratlılığından dolayı böyle adlandırılan bir soylu) çatışır; biri, "güzeller çirkinlerden daha fazla zevk verir,"

düşüncesini savunurken diğeri karşılık olarak, "Aşkın gözü yoktur... Zevk eşittir, geceleyin bütün kediler gridir, bütün delikler delik ve aldatacak olan (eğer olacaksa) sadece yüzdür." Eusèbe, bütün belagat yeteneğiyle ısrar eder:

> Güzel bir karımız varsa, başkalarıyla ilişkiye geçmeyi daha az arzularız. Güzelin verdiği zevk dışarda av arama fantazimizi engeller... Böyle bir ilişki bizi evlilik onurunun sınırları içinde tutar ve bu sınırları aşmamızı engeller, eğer evimizde istediğimiz zevk mutluluğu yoksa bu sınırları aşabiliriz.[1]

Bu konuşmaya karşılık İskitli soylu, deneylerin Eusèbe'in idealist teorisini çürüttüğünü iğneleyici bir tarzda söyler:

> Güzel karısı olan biri birçok kez, pis ve pasaklı bir fıçı olan oda hizmetçisiyle birlikte olacaktır. Karısı tarafından elek gibi bulunan senyörden söz ediyorum, karısının kıçı bile oda hizmetçisinin tüm vücudundan güzelken bu zavallı şeytan oda hizmetçisinin yanında kimi açık saçık aşk fantazmalarını gerçekleştiriyordu. Gülüyorsunuz, ha! Alay etmek gerekir...

Cholières'in dili, tatlı biçimde metaforiktir. Kadının cinsel organını "kutu" olarak, güçsüz bir erkeği "bay saman çöpübalta" olarak, boynuzluları "Ay'ın meslektaşları" (boynuzlular, ayın hilal haline benzetilir) olarak adlandırır. Yasak bir ilişki "üstüne binme"dir, sevişmek "alt basamaklarla oynamak"tır (bir orgun basamaklarına —ya da pedallarına— basılıyormuş gibi kalçaları —ya da alt basamakları— oynatmak). Bu tür stil buluşları olan bir yazar, arada açık saçık sözcükler kullansa da asla kaba değildir. Ayrıca Cholières kararlı bir feministtir ve kıskanç bir kocanın, "ekmeğimi tasa yalnız ben sokmak isterim," diyerek yeğeniyle çok yakın olan karısını suçladığı tartışmada, yazar, şu karşılığı veren Théodat'dan yanadır:

---

1 *Les Neuf Matinées du seigneur de Cholières,* (Paris, Jean Richer, 1585).

> Siz, kadının mallarının, kötüye kullanmamak koşuluyla sahibi ve efendisisiniz... Ama vücuduna gelince, onun sahipliğini ve efendiliğini size veren bir yasa günümüzde yoktur: Artık kadınları öldürmekten, vurmaktan ya da dövmekten bahsedilmiyor. Eğer kadının kendi vücudunu özgürce yönetme hakkı varsa kendisine zevk vermesini engelleyebilir misiniz? Ne kaybedersiniz? Kadın kazanır, şu ya da bu biçimde alır; birçok anahtarın güç kullanmadan girebileceği bir anahtar taşımaktadır ve karınız alçak basamaklarla oynamazsa siz çok aşağılık olmaz mısınız? Bundan çıkarınız nedir?

Rahatsız karısının evlilik zevki vermek istemediği Dominique'in, "Açım, etim var, dokunmak istiyorum, eğer yapmazsam, bu Fransa'nın en soğuk erkeğinin bile sabrını taşıracaktır" dediği diyalogda Théodat, bir kocanın, kaba bir çapkın değilse, karısını sakin bırakması gereken anlar olduğunu anlatır:

> İstediğiniz her seferde size kutusunu vermediği için karınızdan şikayet ediyorsunuz. Siz kadınların inekler, atlar, eşekler, katırlar gibi olduğunu sanıyorsunuz belki: Onlar da bizim kadar düşünebilen yaratıklardır... Karıları sanki kanalizasyonuymuş gibi sürekli üstlerine çıkan erkekler, onları bir an bile boş bırakmazlar.

Yemek Sonraları'nda Cholières, "felsefi keyif"ine yeniden kavuşur ve davetlileri Barthelemy, Sylvestre, Rodolphe, Vermille Senyörü ve onlara katılan Matmazel Euthélie *Evlilik Üzerine* (evlenmek evlenmemekten iyi midir), *Evliliğin Gücü Üzerine* ("koca karısını dövebilir ya da cezalandırabilir mi"), *Kadınların Gevezeliği ve Dedikoduları Üzerine*, vs. konularını tartışırlar. Adı geçen Vermille Senyörü, "İki sonuç çıkarmak istiyorum, birincisi erkekler kadınlardan daha ağırbaşlıdır; ikincisi, kadınlar öyle gevezedir ki, elbiselerini çıkardıkları zaman bile bunu gizleyemezler," dediğinde[1] bütün sofra arkadaşları kadınların bu ku-

1 *Les Apres-disnées du seigneur de Cholières* (Paris, Jean Richer, 1587).

surunu haklı çıkarmaya çalışırlar. Cholières'in sonraki kitabı, *Erkeklerin Kadınlara Karşı Savaşı* (1588), "her iki cinsiyetin de ayrıcalıkları ve saygınlıkları" üzerine üç diyalogdur ve kadınların devlet yönetimine katılmalarını isteyecek kadar feministtir. Aynı yıl çıkan *Şiirsel Karışımlar*'ı tutkulu aşklarının tanıklığıdır. 1592'deki ölümünün ardından *Düğün Ormanı* (1600) adlı bir eseri yayımlanır; "değişik evliliklerin eğlenceli olduğu kadar şaşırtıcı çeşitlilikleri"nin bulunduğu eserde Romalıların, Etyopyalıların, Laponların, vs. evlilik gelenekleri tanımlanır.

La Herissay Senyörü Noel du Fail, 1553'de Rennes'de prezidial yargıçlığı ve 1571'de Bretagne'da parlamento danışmanlığı yaptı. Bu arada, ilk eseri *Köy Sohbetleri* Leon Ladulfi adıyla (isminin tersi) yayımladı; eseri, şu sözle bitiyordu: "Ya zevk ya hiçbir şey." Bunlar, Flameaux ve Vindelles sakinlerinin savaşını, Guillot le Bride ve Philipot l'Enfumé'nin tartışmasını anlatan köylü hikâyeleridir. "Köydeki aşk hükümeti"nden söz ettiği serbest bölümler, bir yüksek hakimin kendisini böyle saçmalıklara vermesinin uygunsuz olduğu biçiminde söylentilere yol açmıştır. Bu söylentilere "Mükemmel bir hukukçu" olmakla birlikte "eğlendirici ve dinlendirici söylevleri" sevmenin de mümkün olduğunu kanıtlamaya yönelik *Saçmalıklar*'ıyla karşılık verdi.

1585'de öldüğünde, en iyi kitabı olan *Eutrapel'in Hikâyeleri ve Söylevleri*'ni çıkarmıştı; bu, içkiden, adalete, kendine saygıya kadar her şeyden bahseden üç sevimli arkadaşın, Eutrapel, Polygame ve Lupolde'un konuşmalarıdır. Bunu, Breton geleneklerini bize aktararak açık saçık bir biçimde yaparlar. "Frengili bu büyük dişi domuz" (Rouen'de *gorre* dişi domuz demektir) konusunda, çevrelerindeki garip olaylarla yetinirler, halk reçetelerini aktarırlar: "Bu hastalıktan iyileşmek için, bir kâğıdın içine gizlice konulmuş bir miktar dört yapraklı yonca gerekir... Yakaya asılmalı ve terlemeye karşı uyanık olunmalı, tohumlar biraraya gelmeye ve yarışmaya başladıklarında kadın ağzına açmalı ve nefesini tutmamalıdır."

Poitiers satıcılarının ticari yargıcı (yani, satıcıların kendisi tarafından seçilen ticari mahkeme başkanı) olan Guillaume Bo-

uchet, babasının maatbacı olduğu bu şehirde, 1584 yılında *Geceler*'inin ilk kitabını yayımladı. Bu "açık saçık ve eğlenceli konular" kırk gece boyunca, "dost şölenleri" sırasında geçmişti. Bu kitap çok ilginçtir, çünkü Medicis dönemindeki Poitou'lu burjuva kadın ve erkeklerin düşünce yapısı üzerine bize bilgi verir. Hazır bulunanlar her seferinde farklı bir tema geliştirirler: 1. Gece şarap üzerinedir ve beyaz şarabın erkek (tatlı şarap, Endülüs misket şarabı, "güçlü ve mükemmel şaraplar" örnek gösterilir), kırmızı şarabın dişi olduğu öğrenilir; 3. Gece, "yeni evli erkek ve kadınlar" üzerinedir. Diğer gecelerde, "kadınlar ve kızlar," "boynuzlular," "çocuklu şişman kadınlar," "hamileler," "sütanneler" konusunda serbestçe konuşulur ve seçilen konu üzerine şehirdeki ve köydeki tüm dedikodular aktarılır. Burjuva kadınlar, evli köylü kadınların saflıklarıyla çok eğlenirler:

> Evli bir kadın dans edilen, oyun oynanan, gülüp eğlenilen bir yemekten sonra adının ne olduğunu bilmediğim, ama gördüğüm şeyini gösterir. Kadınlar ona, dostum, küçük kutunuzu saklayın, derler ve o da onlara, niçin saklayayım, bu gece nasıl olsa göstermeyecek miyim? der.

Doğal olarak, en açık saçık anekdotu anlatacak olana en olur olmaz vaatlerde bulunulur. Çok sayıda köylü geleneği öğrenilir; Örneğin, evlenecek genç kızın başına "yabani kuşkonmazdan bir şapka" konulur, çünkü kuşkonmaz, "taşıyanları evcilleştirme ve topluma alıştırma gücüne sahiptir." Hikâyeler genellikle zekice düzenlenmiştir:

> Yeni evlenen bir adam, henüz ne amcasını ne de yengesini görmediğinden, bir gün amcasını görmeye gider. Evine geri döndüğünde yemek vaktidir ve önünde yürümekte olan karısına sarılır ve öper. Öperken de sorar: Şimdi mi yapalım, yemek mi yiyelim? Kadın cevap verir: Sevgilim, ne isterseniz yapınız, ama yemek henüz pişmedi.

Toplantıda bulunanlardan biri, topluluğun izin verdiği sınırları aşmak istediğinde, "günaha sokacak bir şey" anlatacağı konusunda kadınları uyarır ya da "karnavalın son gününü hatırlatan hiçbir şey söylemeyeceği" konusunda söz verir. Kadınlar kolaylıkla ürkmezler ve *andromanes* (erkek düşkünü) kızların hikâyeleriyle, aşkta "kadınların genellikle az yakındıkları"nı kanıtlamaya yönelik hikâyelere gülerler. Bununla birlikte konuşmalar oldukça serbesttir; cinsel birleşmeyle iyileşen hastalıkların sayıldığı konuşmanın ardından gelen gibi:

> Dinleyenlerden biri şöyle der: Bana soylu bir kadını hatırlattınız. Çok hasta olmasına rağmen bu reçeteyi kullanmak istemiyordu. Oysa bu harçla karışmadığı takdirde ölecekti ve doktor bu işi rahatlıkla yapacaktı, hizmetkârları da bunu öğütlüyordu, babafingoyu çorbaya sokmaktan başka yapacak bir şey yoktu. Soylu kadın kızlarına şöyle der: Bunu yapmayacağım, yaparsam ilk hakaret edecek ve bir fahişe olduğumu söyleyecek olan sizlersiniz. Kızlar cevap verir: Madam, merak etmeyin, içimizden hiç kimse size böyle bir şey söylemesin diye biz de sizinle birlikte yaptıracağız."[1]

Geceler'in ikinci ve üçüncü ciltleri, Guillaume Bouchet'nin 1597'deki ölümünün ardından basıldı. Eseri, açık saçık anekdotlar toplamından daha iyidir, çünkü Poitou'daki özel yaşam sahnelerini hatırlatırken bilgece gözlemler ve felsefi düşünceler katmayı bilir.

---

1 *Les Sérées de Guillaume Bouchet, sieur de Brocourt*, c. I (Paris, Alphonse Lemerre, 1873).

Béroalde de Verville ve *Başarı Kazanmanın Yolu*

Rönesansın son kitabı, XVII. yüzyıl başında tarihsiz ve yazarının adı belirtilmeden çıkmış olsa da, Béroalde de Verville'e ait olan *Başarı Kazanmanın Yolu*'dur; kitap, önceki yüzyılın bütün açık saçık hümanizminin olur olmaz vaatleriyle doludur ama başlayan yüzyılın ruhunu ifade ettiği söylenebilir. 1558'de Paris'de doğan François Béroalde de Verville, ilk kitabı *Matematik ve Mekanik Aletler Tiyatrosu*'nu 1582'de yayımladı. *Aşk İç Çekişleri*'nin (1583) şairi, *Tinsel Kavrayışlar*'ın (1583) felsefecisi, matematikçi, saatçi, mücevheratçı, doktor ve simyacı olan bu "Parisli kibar adam" tarikatlara girdi ve 1593'de Tours'da Saint-Gatien piskoposluk kurulu üyesi oldu. Dini hiyerarşide yer alması aşk romanları yazmasını engellemedi: *Floride'in Maceraları* (1595), *Aenonne'un Aşkları* (1597), ve özellikle de *Başarı Kazanmanın Yolu*; kitap Pantagruelizmle öyle doluydu ki, Martial Roger bunu Rabelais'nin ölümünden sonra yayımlanan bir kitabı sandı.

Başarı Kazanmanın Yolu, Olanların ve Olacakların Nedenini İçeren Eser fantastik bir şölenin hikâyesidir. Şölene XVI. yüzyılın bütün hümanistleri, Guillaume Budé, doktorlar, Paracelse ve Fernel hukukçular Cujas ve Pierre Charpentier katılır, ayrıca Plutarkhus, Julius Cesar ve başkaları da oradadır: "Sokrates de bu şölendeydi ve yemek yemekle meşguldü." Tüm bu davetliler aşırı ölçüde içiyorlardı ve bilgiç düşüncelerini saçma sapan sözlerle ve müstehcenliklerle süsleyerek sarhoş bilginler gibi söyleşiyorlardı. "Kıçlar üzerine bilimsel bir inceleme" yapan Nostradamus burundan konuşan insanlar konusunu saptar: "Kıçtan konuşmak iyi bir şey olurdu; mükemmel bir dil olurdu, bütün vecizelerle dolu olurdu: Böyle olsaydı, oturulur gibi konuşulurdu; ve eğer aynı şekilde yazılsaydı, genellikle kıçından yazan kadınların çok güzel yazıları görülürdü." Hippokrates cevap verir: "Kıç iyi davranmazsa işler iyi gitmez ve ruh bundan tedirgin olur."

Başarı Kazanmanın Yolu'nda aşağıdaki gibi çok sayıda bulmaca vardır:

> Bir kızın bakire olup olmadığını nasıl anlarsınız? — Bunu öğrenmek istiyorsanız, onbeş yaş ya da civarında olgun bir kız alın, çırılçıplak soyun, ayakta tutun ve arkasına geçerek sol elinizi bacaklarının arasına sokun ve avuçlayın... Burayı sıkı sıkıya tutarken sağ elinizi uzatın ve iki parmağınızla kıç deliğini, kalçaları ayırarak açın ve sonra genişletin: Tüm gücünüzle üfleyin; eğer nefesiniz ön tarafa geçerse ve sol elinizde hissederseniz kız bakire değildir; yoksa, bakiredir.

Yanılmamak gerekir, *Başarı Kazanmanın Yolu* büyük bir retorik kitabıdır. Bu kuşkusuz müstehcen bir retoriktir ama mükemmel biçimde hazırlanmıştır. Yüz onbir bölümünün adı sırasıyla şöyledir: *Açımlama, Aksiyom, Düşlem, Gerekçe, Dinsel Söyleşi, İstiare Cümlesi, Sorun, Mesel, Dakika, Şerh, Karar, Uyarı, Müstehcenlik, Ders, Tez,* vs. Bu eserin bağışlanmaz hatası, konu olarak pisliği almasıdır. Kimi zaman Béroalde artık bir yazar değil, bizi güldürmek için dışkı karıştıran bir lağımcıdır. Ama dışkı konusuyla gülmek, ne acınacak bir durumdur! Eskiden *Başarı Kazanmanın Yolu*'nu satın aldığımda, osuruklar üzerine bölümüne ve işeyen kadın ve erkeklere ilişkin hikâyelerine öyle sinirlendim ki, kısa süre sonra geri sattım. Ancak şimdi bu pisliğin içinde birinci dereceden filolojik zenginlikler olduğunu kabul ediyorum.

Çünkü Béroalde de Verville şöyle diyordu: "Fransızcamız, tüm dillerin en genişidir. *Sic probo*: Çiftleşmeyi ifade eden en çok terim ondadır." Rabelais gibi erotik bir söz dağarcığı yaratmamışsa da (belki sadece taşakları *ten isteklerinin zilleri, aşk bıldırcınları, Venüs'ün topları* diye adlandırması hariç) kırda ya da şehirde işittiği bütün halk söyleyişlerini kullanır: Örneğin, *sevişmek* yerine *neden davası yapmak, yoksulluk yapmak*. Çağdaşı Guillaume Colletet *Şairlerin Hayatı*'nda bize şunları söyler: "Sokak sözcükleri denen bu lafları öyle seviyordu ki, yenilerini öğrenmek için her gün, aşağılık ve kaba saba olsun diye kumar-

hanelere ve tavernalara gitmekten kaçınmıyordu. Sefih insanlara eşlik ediyordu; rahiplik cübbesini giydiği zaman bile bunu yapıyordu."

Béroalde bu deyimleri, Quillebeuflü bir denizciyi, bir köylüyü, Parisli bir hizmetçiyi, vs. konuşturururken kullanır. Ya da şöyle anekdotlarda: Bir kış günü, güzel Hippolyte'le birlikte bir şöminenin yanındadır ve Hippolyte bacaklarını ısıtmak için elbisesini çıkarır:

> Ona şöyle dedim: "Güzelim, oranızı saklayın." O bana: "Oram nedir? dedi. —Sizin küçüğünüz. —Nedir benim küçüğüm? —Minnacık zevk alma yeriniz. —Nedir benim minnacık zevk alma yerim? —Parasını kaybetmiş olanın yeridir. —Kim parasını kaybetti? —Aşağıya bakan. —Aşağıya bakan kimdir? —Sizin iyileştirilecek olan sarkığınız. —Nedir benim iyileştirilecek olan sarkığım. —Sizin şeyiniz. —Nedir benim şeyim? —Sizin vulvanız. —Ne? Ne? Madama söyleyeceğim."

Kadının cinsel organı o'dur, Béroalde bunun nedenini söyler: "Küçük bir kızın önüne elinizi koyarsanız hızla itecek ve "bırak onu" diyecektir... Kadınlar niçin şeylerinin önüne el konulduğunde iterler? Çünkü oraya konulması gereken el değildir." Bu piskoposluk kurulu üyesinin cinsel organların övgüsünü yaptığını görmek ilgi çekicidir:

> Bu organların utanç verici olduğunu söylemek, tesadüfen de olsa yanlıştır: Böyle derseniz utanç verici hiçbir şey yapmamış olan doğaya haksızlık etmiş olursunuz. Bu organlar saklanan altın gibi gizli, soylu, arzulanır, minnacık ve eşsizdirler. Onlardan güzel bir deniz istakozu (yani bir tür hastalık) meydana geldiğinde utanç verici olabilecekleri doğrudur... Ya da sevimli bir sidikli onları ıslak tuttuğunda.

Rabelais'den daha az kadın düşmanı olan Béroalde, sadece keşişlerle birlikte yaşayan kadınları çekiştirir: "Sorarım size

Lipsius, kadınlar niçin manastıra kapanan erkeklerle sık sık birlikte olurlar? —Çünkü kıçlarında cehennem ateşi vardır; o ateşi söndürmek için kutsanmış taşaklar gerekmektedir." Kadınların aşırı şehvetleri, cinsel birleşmede yorulmak zorunda olmamalarından kaynaklanır: "Her şeyi erkekler yapar: Kadınlar dilenci gibidir; sadece çanaklarını uzatırlar."

Bu şölende kadınlar da bulunur ve erkekler kadar nobran konuşurlar; örneğin, toy bir delikanlının ne olduğunu açıklayan Rahibe Jeanne gibi:

> Tourangeauxluların *coquebin* dedikleri toy delikanlıya Angevins'liler *jagois* derler ve Paris'de kadınlar *bringuenel* diye bağırırlar. —Nasıl bir kişidir bu? —Karılarının ya da orospularının vulvasını hiç görmemiş olanlar böyle adlandırılır.

Ya da dünyanın yedi harikasını anlatan Sapho:

> Yedi mucize ya da harika şunlardır: 1- Beyaz yumurta yumurtlayan siyah bir tavuk; 2- Beyaz şarap kadar güzel olan ve kırmızı değil beyaz işeten açık kırmızı şarap; 3- Kulağı olmadığı için ancak çengelinden konuşulduğunda duyan bir erkeğin ucu; 4- Ağzı altta ve su sızdırmayan bir çanak olan kadının orası; 5- Bir sevgilinin kendiliğinden kalkan çapkınlık aleti; 6- Kemiklerin iliğini, kırmadan emen bir kadının aşk düğmesi; 7- ve kendiliğinden torba gibi açılıp kapanan kıç. Hah, hah, ha.

Béroalde, kilisenin bütün kötülüklerine saldırır ve saygısız benzetmeler kullanır: "Kıçı, *arka* ya da *temel* diye adlandıracağım; ya da tek olduğuna göre ve Roma'da da iki papa olamayacağına göre *bir* diyeceğim." *Başarı Kazanmanın Yolu*'nun cesareti eleştirildiğinden doğanın acayipliklerini incelediği eseri *Meraklılar Sarayı*'nda (1612) *Başarı Kazanmanın Yolu*'nu yazdığını inkâr eder; ama d'Aubigne ve Gabriel Naude ona ait olduğunu doğrular.

Başarı Kazanmanın Yolu, XVII. yüzyıl bilginlerinin dinlendirici okuma kitabıydı. Ünlü bilgin Saumaise İsveç seyahati

sırasında bu kitabı okurken Yunanca öğretmenliğini yaptığı Kraliçe Christine yanına gelir; bunun müstehcen bir kitap olduğunu öğrenen kraliçe, iyi yerlerini görmek ister: "Mösyö Saumaise en iyi yerlerden birini ona gösterir ve kraliçe, önce gülümseyerek sessizce okur; neden sonra, daha çok zevk almak için, Fransızca anlayan gözdesi güzel Sparre'a seslenir: "Gel Sparre, *Başarı Kazanmanın Yolu* adlı güzel bir ibadet kitabı var, gel bak. Bu sayfayı bana yüksek sesle oku." Güzel nedime ancak üç satır okumuştu ki, kaba sözcükler karşısında kıpkırmızı kesilerek sustu; ama gülmekten kasıklarını tutan kraliçe utanacak bir şey olmadığını, okumasını emretti; zavallı kız hepsini okudu."[1]

Descartes'la birlikte felsefe okuyan kraliçe Christine kadar seçkin bir kadın böyle yazılardan ürkmüyorsa günümüzde ondan daha az hoşgörülü olmak oldukça kötü bir şeydir.

Başarı Kazanmanın Yolu, XIV. Louis'nin egemenliğinin son döneminde, daha kışkırtıcı bir başlıkla, *Melankoliden Kurtaran ya da Neşeli Venüs* (1698), yeniden basıldı. Fransız edebiyatında kalıcı bir etkisi oldu. Grécourt, şakacı eserlerinin birçok konusunu bu kitaptan aldı (*Kirazlar, Kaba Doktor, Tanınmış Kız, Yumaklar*). XV. Louis dönemindeki komedyaların ve Rameau tarafından müziği yapılan *Platée* balesinin yazarı Jacques Autreau de, *Başarı Kazanmanın Yolu*'ndan yola çıkan serbest şiirler yazdı. Plancher de Valcour'un *Boccaccio'nun Yeğeni* (1770) adlı dize şeklindeki hikâyeleri de ondan esinlendi. Devrim sırasında yurttaş Aristide Valcour adını alarak Béroalde de Verville'in uzaktan en renkli takipçisi oldu: Onun kadar değişik türlerde yazdı, *Bianco ya da Görünmeyen Adam* (1803) adlı melodramı hazırlayacak ve *Calin-Maillard ya da Karnavallarım* (1816) adlı nefis Anılar'ını, bırakacaktır. Nihayet, XIX. yüzyılda bile, Jules Liber, fantastik hikâyelerinde, *Pantagruelikler* (1854), yine Béroalde'ın temalarını işleyecektir. Demek ki bu aşırı hümanist kendi tarzında bir klasiktir ve "eğlenceyi ciddiyetle birleştirme" olarak açıkladığı amacı onu Rönesans dönemindeki en yürekli öncelleriyle aynı yere koymaktadır.

1 Bertrand de La Monnie, *Moyen de parvenir*'e önsöz (Yayınevi belli değil, 1734).

IV

XVII. YÜZYILDA YASAK VE DOĞANIN AÇIKLANIŞI

Erotik edebiyat üzerindeki baskı, Reform'dan itibaren Katoliklerle Protestanlar arasındaki savaş ortamında fiili olarak hissedilmeye başlandı. Lutherciler ve Kalvenciler, "papaya bağlı olanlar"ı, bütün günahları, özellikle sefahat günahını kayırmakla suçladılar; papa yanlıları da, karşılarındakilerin bundan muaf olmadığını söyleyerek suçladılar ve kanıt olarak çeşitli uygunsuzluklar içeren Kalvenci Fransız Protestanların yazılarını gösterdiler. Böylece iki kamp arasında bir hoşgörüsüzlük hareketi başladı ve her biri, kusursuz yandaşlara sahip olmakla övünmek istedi. Püritanizm, ahlaka, bu uzlaşmaz dinci militanların etkisi altında girdi.

Bu evrim yavaş yavaş gerçekleşti. Protestanlar ve Katolikler önce, birbirlerinin sözüm ona bayağılıklarını karşılıklı olarak eleştirmek için çok kaba bir dil kullandılar; Baküs şenliklerini hatırlattılar ve dönemin en güçlü müstehcenliklerinin din bilginlerinin ve tarihçilerin yazılarında bulunduğunu söylediler. Katolikler açısından, Luther en gözde hedefti; özellikle *Masa Sohbetleri*'ndeki kabalıklar görüldükten sonra. Luther'e yönelik ilk müstehcen yergi yazısı, Grisonlarda doğan, Wittenberg Üniversitesi'ne bağlı İsviçreli profesör Simon Lemnius'a aittir; Profesör, Mayence Başpiskoposuna adadığı iki epigram kitabı yayımladı. Bu, Wittenberg Akademisi Rektörü Melanchthon'un hoşuna gitmedi, çünkü cahil Midas'la alay eden epigramlardan birinin Reformcuların dostu olan Saxe Elektörünü hedeflediğini sandı; Lemnius suçlandı ve ömür boyu sürgün ve kütüphanesine el koyulma cezasına çarptırıldı. Luther, onun

hakkında ihraç kararı aldı. Bale'a sığınan Simon Lemnius, intikam olarak, Luther'in en kabasından cinsel saplantıları olduğunu kanıtlamak amacıyla *Luther'in Balayı ya da Monakopornomaşi*'yi (1538) yayımladı. Bu kitap, o dönemin hümanistlerinin sözlü şiddetinin çarpıcı bir örneğidir.

Latince dizeler halindeki bir dizi diyalogda, skandal yaratmış olan Luther'le Catherine de Bora'nın evliliği, tarihsel ayrıntılara iftiralar katılarak gülünçleştirilmektedir. Başlangıçta, Luther'in dostları Kate ile evlenmekten onu caydırırlar, çünkü Kate'in ondan önce "bin düzücüsü" olmuştur; ama Kate, bir arabanın üstünde sekiz rahibeyle gelir (Saxe'daki Nimptschen Manastırından kaçan ve 7 Nisan 1523'de Luther'e sığınan dokuz rahibenin bilinen hikâyesine gönderme). Bunun üzerine Luther'le Kate'in düğünleri gerçekleşir; hemen ardından evlilikte geçimsizlik başlar. Kate, Reformun diğer liderleri olan Spalatin'le Jonas'ın karıları Jutta ve Elsa'ya içini açar: "Geceleyin, Luther'im beni asla yeterince düzmüyor.../ Şehvetli Venüs ve Aşk beni ateşleriyle sarsınlar." Kocalarının güçsüzlüğünden ve kıskançlığından şikayet eden Jutta ve Elsa, evlilik dışı maceralarını anlatarak sefahat öğütlerler.

Bunun üzerine Kate genç bir sevgili edinir ve şöyle diyerek kendisini ona bırakır: "Sıkıca it, yalvarırım, vulvamın dibini del, / yedinci boğumum organının darbelerini hissetsin."[1] Kate, hizmetleri karşılığında on ekü öder. Sonra, Castor Valens de Bibra'nın metresi olur; Luther, içini karıştıra karıştıra karısının cinsel organını genişlettiğinden De Bibra'ya sövüp sayacaktır; organı şimdi artık "dev bir kafadaki şapkadır, bir fırının ağzıdır." Aynı zamanda, Jutta ile Spalatin'in gülünç tartışmalarına tanık olunur, biri kocasının sıkıcılığından yakınır, diğeri cevap verir: "Şeytan düzsün seni, damızlık domuzlar düzsün;/bu dev gibi cinsellik uçurumunu kim tıkayabilir?" Son diyaloglar, Kate'in lütuflarıyla övünen iki dilenci, Schoenius ile Corvus arasındadır.

Luthercilerin ve Kalvencilerin saldırdıkları diğer kişiler arasında, Nimesli Guillaume Reboul cesur Pantagruelizmiyle

1 Simon Lemnius, *Les Noces de Luther ou la Monachopornomachie*, Latinceden yapılan aslına sadık ilk çeviri (Paris, Isidore Liseux, 1893).

dikkati çeker. *Leman Kabileleri Din Kurullarındaki İlk Edim*'de (1608), Leman gölündeki bir şehrin reform yanlısı rahip ve rahibelerinin, düşmanları Calianthe'nin (yani kendisinin) ortadan kaldırılmasına karar vermek için toplandıklarını hayal eder. Toplantı salonu, bir bir anlattığı onbeş "sevici kadın resimli duvar halısı" ile süslüdür. Başrahibe Niobe, toplantıyı, "bu şehirde ve civarındaki kıçlara ve dillere hakkı olan rahibeler" adına bir söylevle açar. İyi yürekli soylu kadın haykırır: "Şehrin en sağlam, en güçlü ve eksiksiz aptallarına sahip olmasaydım, hi, hi, hi, ha, ha! kasık deliklerimden nasıl kendimi verebilirdim." Rahibe Diaphona'nın, rahip Consequutus'un, ve Diaulus'un söylevleri de benzerdir. Reboul için önemli olan, rakiplerine dinlerinin, tensel isteklerin kılık değiştirmesinden başka bir şey olmadığını itiraf ettirerek onları gözden düşürmektir.

Protestanlar arasındaki polemikçiler aynı alay yöntemini kullanırlar. *Herodot Tarih*'ini basmış olan hümanist matbaacı Henri Estienne, bu kitabın "gülünç yalanlar" içerdiğini duyunca öfkelenerek XVI. yüzyıldaki olayların Yunan tarihçisi tarafından anlatılanlardan daha olağanüstü olduğunu kanıtlamak amacıyla *Herodot'a Övgü*'yü (1566) yazar. Bu Fransız Protestanı doğal olarak Katolikler aleyhine anekdotlar seçer. *Çapkınlığın Günümüzdeki Önemi Üzerine, Günümüzde Oğlancılık ve Doğaya Karşı Günah İşleme Üzerine, Din Adamlarının Şehvetperestliği Üzerine* gibi bölümlerde Henri Estienne, "çağdaş ahlak bozukluğunun aynası" olarak tanıttığı ürkünçlükleri aktarır. Öz kızlarını pazarlayan anneler, karılarını ödünç veren kocalar, keçileriyle cinsel ilişkiye geçen çobanlar, kimi Sorbonne profesörlerinin oğlancılık cinayetleri; işte, büyük Protestan bilgininin ahlak adına sergiledikleri.

Luthercilerin, ayinlerinde geçen kelimeler nedeniyle 'domuz' dedikleri (çünkü Kalvenciydi), *impurus ille porcus Beza*, papaz Theodore de Bèze açık saçık epigramlar, *Benedict Passavant Koşuğu* gibi Latince eklerle yazılmış hicivler yazmakta hiç sakınca görmedi. Başlıca kişileri Papa, Papazlık, Keşişlik, Şeytan, Küstah, vs. olan dizeler alegorisi *Hasta Papa Komedyası* açık saçık türde bir eserdir. Böylece, Katolikler ve Protestanlar karşılıklı olarak birbirlerinin gerçek ya da sözde

kokuşmuşluklarını oldukça kokuşmuş kitaplarla gösteriyorlardı. Ahlaki kötülüklerini baskı altına almak için birbirlerini kışkırtırlarken kullandıkları dili ılımlı kılmak için hiçbir şey yapmıyorlardı.

Ayrıca, Katolik ve Protestan bilginlerin Yunan-Latin Antik Çağına bağlılıkları, ortaya çıkan baskı hareketini yavaşlatıyordu. 1607 yılında Paris'de, Katolik Ramirez de Prado, Martial'ın epigramlarını övgü dolu biçimde yorumlayarak yayımlıyor ve Leyde'de protestan Joseph Scaliger *Priapeia*'ların ilk tehlikeli baskısını yapıyordu. Eskilerde hayran olunan şeye Yenilerde tamamen sövülemezdi.

Böylece, öfke, sadece sapkın erotizm için yedekte tutulurken yaşam coşkusunun ifadesi olan neşeli erotizm bir ruh hastalığı belirtisi olarak kabul edildi. Paris'de, erotik şiirler antolojileri yayımlandı: 1600'de *Çılgın Müz* ve 1609'da *Açık Saçık Müzler, Dönemin En Hoş Esprilerinin Derlemesi.*

Bu açık saçık şairlerden ilki François de Malherbe oldu; "öğrencileri" onu "Sefahat baba" diye adlandırdılar, bunun nedeni en yakın öğrencisi Racan tarafından şöyle anlatılıyor: "Kendini kadınlara her zaman fazlasıyla veriyordu ve günlük konuşmalarında kadınlarla ilişkisindeki şansından ve orada bulduğu harikalardan bahsediyordu." Malherbe'in sekiz erotik sonesini kendi eliyle yazan ve bunları elyazmaları arasında saklayan Racan'dır; bu soneler, duyguların gücü, ölçü ahengi, kelimelerin çarpıcı birliği nedeniyle Fransız dilinin en güzel soneleridir. Şairin yemek sırasında sevgilisini tavlamaya çalıştığı şu sone, yaşamı sırasında, yazarı belirtilmeden yayımlandı:

Orada! Orada! Yemek için, bana şu pirzolayı çırpıştırıverin,
Çabuk, gömlek ve hepsi, hiçbir şey kalmasın,
İyice tanımamı engelleyecek,
Göbeğinin üstünden topağının altına kadar.
Orada, suratınızı asıp durmayın, gelin size sürteyim,
Ve bütün bu ciddi davranışları bir kenara bırakın:
Ben sizin kalbiniz değil miyim? Siz benim kalbim değil misiniz?
Benim yanımda mı şaşırıp kalmanız gerekecek!

— Kalbim, çok doğru, ama ileri gidiyorsunuz:
Ayağa kalkın ve hızla çekip gidin.
— Güzelim, öpün beni, susması gereken sizsiniz.
— Vallahi, yemeğin ortasında bu sizi mahvedebilir...
— Güzelim, doğru söylüyorsunuz, ama mümkün mü
Böyle güzel bir vulva görmek ve onu düzmemek?

Malherbe'in erotik soneleri onun olgunluk eserleridir; onları XVII. yüzyılın başında yazdı (1600 yılında kırkbeş yaşındaydı), ve bu sonelerden biri gözle görülür biçimde yaşlılığına aittir. Bu sonede, cinsel ilişkiye onbeş yaşından önce başlamadığı için pişmanlık duyar ve bunu, yetmişiki yaşında, Racan'a gençliğini anlatırken kullandığı aynı enerjik kelimelerle anlatır: "Dünyada iki güzel şey var, kadınlar ve güller, ve iki güzel parça, kadınlar ve kavun. Bu, doğduğumdan beri bende olan bir duygu ve hâlâ ruhumda öyle güçlü ki, bunları yarattığı için doğaya teşekkür etmemeyi asla düşünemiyorum."

Bu dönemde, en berbat müstehcenlikler bile kaynakları belirtilerek açıkça yayımlanıyordu, çünkü basım henüz sınırlama tanımıyordu. 1610'da yayımlanan ve "kıçın, niçin bacaklar arasında bir yarık olduğu"nu öğrendiğimiz *Süt Annelerin Koca Kıçlarının Kaynağı*, tanıtım kâğıdında şunlar yazan bir kitaptır: "Rouen'de, Chièvre sokağında oturan Yves Bomont için basılmıştır." Yazara göre, Prometheus, Vulcain tarafından yaratılan ilk kadın olan Pandora'dan "eşine, bacaklarının arasında şeftali çekirdeğinin geçebileceği büyüklükte bir delik yapmasını" ister. Sütanneler, Pandora'nın yanlışlıkla bir cinsel organ yarattığı bu kadının soyundan gelir, çünkü Pandora, "Prometheus'un bir çapa ya da bel koyacak bir delik istediğini sanmıştır."

Aynı yıl, "Lyon'da, Jean de La Montagne tarafından" sözdebilimsel bir kitap olan *Vahşi Vulvaların Kaynağı ve Kökeni* yayımlanır; burada, *in brayeta juris* doktorların düşüncelerine göre, "vulvaların biçimleri ve farkları nedir", "vulvaların boyutları ve farklı delikleri ve vulvaların küçültülmesi üzerine", "hangi vulvalar seçilmeli, hangileri seçilmemelidir", vs. gibi başlıklar altında kadın *vulvaları* incelenir. Bu bayağı şakaların,

halkın nasıl eğlendiğini bize göstermekten başka amacı yoktur; kimi hümanistler bunları taklit yapmak için kullandılar.

Neyse ki, en iyi özgür hikâyeciler geleneği, R.D.M.'nin (René de Menou olarak tanınan Charmisay senyörü) *Bir Fransız Şövalyesinin Boşa Geçen Zamanı*'nda (1615) devam etti; bu, "birkaç sevgilinin kibar maceraları" üzerine yirmisekiz hikâye derlemesidir. Yazarın, her şeyin üstünde sevdiği Güzel'e adadığı bu kitap o kadar güzeldi ki, yüzyıl boyunca birçok kez yeniden basıldı.

Menou, Touraine'li bir şato sahibinden bahseder; bozulan bakirelikleri onarmasını bildiğinden dört kızını da bakireliklerini bozdurmaya ve birçok sevgili edinmeye gönderir, çünkü "bu iyi yürekli yaşlı kadın, (evlenme fırsatı çıktığında) öyle yapacaktır ki, kocaları sudan başka bir şeyin geçtiğini anlamayacaktır" Ya da kadınlarla olan "binlerce açık saçık konuşması"nda biri, boynuzlama nedenini şöyle anlatır: "İki birden büyüktür." Ya da, cinsel eylem sırasında hiç kımıldamamakla suçlanmaktan kızgın Parisli bir doktor karısı, üçüncü bir kişiye sorar: "Kocam kayığıma bindiğinde ve seyahat etmek için yelkenleri açtığında ne gibi hareketler yapmam gerekiyor?" Komşusu, yararlı gördüğü kımıldama dersleri verir.

İlk Hovardalar

1618'de, kitapçı Antoine Estoc, "kralın imtiyazıyla", *Satirik Hücre ya da Dönemin İğneleyici ve Çapkın Dizelerinin Mükemmel Derlemesi*'ni yayımlar; kitap, dörtyüz altmış parça içeriyordu ve bunun ikiyüz otuzüçü yazar adıyla ya da kısaltmayla imzalanmıştı. Kitap öyle başarılı oldu ki, art arda üç kez basıldı.

Satirik Hücre'nin en karakteristik priapik şairi, önce Marguerite de Valois'nın sekreteri, sonra 1614'e kadar Aurillac Prezidal Mahkemesi Başkanı olan François Maynard'dır. Maynard, hocası Malherbe gibi, "dörtlükleri aynı uyaktan olmayan açık saçık soneler" yazmaktan hoşlandı; Epigram ya da kıta biçimindeki priapik şiirlerde çok başarılı oldu. Priapeler, cinsel

organlar onuruna yazılmış şiirlerdir ve kadının bunları kabul etmesi ve hizmetine girmesi istenir. Estienne Jodelle bunlardan çok yazmıştır; örneğin *Peder Pier'in Organı İçin Mezar Taşı* gibi. Ama en tipik priapeler François Maynard'ındır:

Margot, işte kamışım elimde!
Sevişelim, zaman bizi davet ediyor.
Ah! nerden bilebiliriz ki yarın
Yaşamaya devam edeceğimizi?
Ölüm peşimizde ve onun kanunları
Bizi kıstırırsa bir kere
Derin bir çukurun bağrında
Elveda aşk oynaşmaları:
Kutsal Kitap sözünü etmiyor
Öbür dünyada binişildiğinden.[1]

Priapenin verdiği ahlak dersi her zaman şudur: "Vücudumuz sağlıklı ve uyanıkken gerektiği gibi yararlanalım." Bunu binlerce değişik tarzda söylemek mümkündür; François Maynard da bunu kanıtlamaktadır:

Gözleri beni fetheden Jeanne
Utanmayı ve endişelenmeyi bırak,
Aşk ateşi vulvanı yakıyor
Ve onu söndürecek olan benim kamışımdır.

Zevkle vermek gerekir;
Namuslu ve iffetli geçinmekle
Sadece zaman kaybedersin.

Yıllar çekiciliğini alıp götürecektir.
Ve vulvan öyle genişleyecektir ki
Katırlar bile onu istemeyecektir.[2]

Fransız Akademisinin kurucularından olan François May-

1 *Les Priapées de Maynard* (Bruxelles, Jules Gay, 1864).
2 *İbid.*

nard, sağlığında priapelerinin yirmi kadarını yayımladı (Arsenal'ın elyazmaları ellialtı kadarını içeriyordu). Ama kendisinin yayımlamadığı ve ilk kez 1864'de Cenevre'de Prosper Blanchemain tarafından Bibliomaniac Society için sonradan yayımlananları Maynard toplantılarda gururla okuyordu; 1643'deki ölümüne kadar açık saçık şiirler yazdığını söyleyen arkadaşı Pellison'a göre Maynard, "Kendisini tanıdığım son yıllarında hâlâ bu şiirleri her yerde savunuyor ve karşı çıkanların zorbalığına rağmen onları yüksek sesle okuyordu."[1]

Bu hoşgörü ortamı aniden değişti, çünkü katoliklerle protestanlar arasındaki çatışmanın ortasında, her iki tarafın da dogmatizminden kurtulmak isteyen entelektüellerin yarattığı yeni bir ideolojik akım, hovardalık doğdu. Hovardaların büyük düşmanı Papaz Garasse, onları sapkınlardan ayırır: "Sapkınlar, bütün iman konularını ayrım gözetmeksizin reddetmezler: Ama beğendiklerini *seçerler*"; oysa ki hovardalar, "hiçbir şeye inanmamayı ve bağlanmamayı akıllılık olarak görürler"[2].

Bunlardan biri olan İtalyan Lucilio Vanini, Marie de Medicis'nin naipliği döneminde, Louvre'daki bir grup soylunun (içlerinde Bassompierre de vardı) gözdesi oldu; ama rakibinin öldürülmesini izleyen ahlaki bir olay nedeniyle kaçmak zorunda kaldı. *De Admirandis naturae arcanis* (1616) diyalogları nedeniyle, ayrıca ateizmle de suçlandı. Düşüncesi nedeniyle gençlik tarafından tartışıldığı Toulouse'a geçti. 9 Şubat 1619'da, dine karşı gelen konuları özel olarak konuştuğu suçlamasıyla bu şehirde dilinin koparılmasına ve canlı canlı yakılmaya mahkûm edildi; bir keşişin uzattığı haçı reddetti ve var olmadığını ya da ancak Doğa olduğunu söylediği Tanrı'dan af dilemeyi kabul etmeyerek filozofca öldü. Vanini —"umutsuz bir cesaretin insanı", diyecektir Garasse—, yaşamdan özgürce zevk alma bahanesi altında dinsel buyruklardan kopan gençler görmekten korkan otoriteleri kaygılandırmıştır.

Yine de 1620'de bir diğer kolektif erotik şiirler derlemesi, *Sa-*

---

1 Paul Pellisson, *Histoire de l'Academie française* (Paris, P. Le Petit, 1672).

2 François Garasse, *La Doctrine Curieuse des beaux esprits de ce temps* (Paris, S. Chappelet, 1624).

tirik Zevkler kralın izniyle yayımlandı. Ama bazı şairler ateist olmakla suçlanıyorlardı ve bu durum, papaz Garasse'ı onların hepsiyle savaşmaya itti. Özellikle Théophile de Viau'ya saldırdı, çünkü bir kilisede dinsel görevlerini unutacak kadar bir kadına aşık olduğunu anlatan bir sone yazmıştı. Bununla birlikte Théophile görevlerini yerine getiren, tek bir ayini, Kudas törenini bile kaçırmayan, Cuma günleri oruç tutan bir katolikti; ama yobazlıktan nefret ediyordu ve erotik şiirlerini yobazları dehşete düşürmek için yazıyordu. Bunu da çok iyi başardı.

Nisan 1623'de *Satirik Şairlerin Şiirleri* ve ilavesi *Satirik Öz*, Palais–Royal'ın galerilerinde serbestçe satılmaya başlandı. Bu antoloji üçyüz yirmibeş erotik parça içeriyordu, ve bunların ikiyüz altmışyedisi anonimdi; onsekiz şairin adı vardı. Kitap, *Rahip Théophile Sonesi*'yle açılıyordu ve ilk dizesi, "Phylis, her şey boktan! Frengiden ölüyorum...", son dizesi ise, "Artık sadece kıçımdan düzülmeyi diliyorum!" idi. İlk sayfada kendi adını görmekten çok üzüntü duyan Théophile de Viau, yayımcılara (Sommaville ve Estoc) celp göndertmiş ve tüm baskıların imha edilmesi kararını çıkartmışsa da, kralın dava vekilinin şikayeti üzerine Nicolas Frénicle ve Guillaume Colletet ile birlikte 2 Temmuz 1623'de tutuklandı. Papaz Garasse, onları başsuçlu yazarlar olarak gösterdi ve şöyle dedi: "Sefahatin, zinanın, sodomizmin ve kabalığın bu şeytanlarına haklı olarak meydan okumayı düşünüyorum, Cehennem bekçisi bu üç köpeğe yapılabileceklerin en kötüsünün yapılmasını istiyorum."[1] Papaz, derlemedeki en aşırı priapelerin sahibi François Maynard'dan söz etmemektedir: Auvergneli bir başkanın saygınlığını ortadan kaldırmak istemez.

Mahkeme, Théophile de Viau'yu sadece *Satirik Şiirler*'deki yirmi beş erotik parçasından dolayı değil, eserlerinde Doğa'yı andığı bütün bölümlerden dolayı suçlandı. Gerçekte, hovardaların felsefi ilkesi, inananların Tanrı'da gördükleri bütün güçleri Doğa'ya yüklemek için ona gönderme yapmak biçimindeydi. XVIII. yüzyılın başında hovardalığın özdeyişi şuydu:

1 François Garasse, *La Doctrine curieuse, Op. Cit.*

"Dünyada Doğa'dan başka ilahi ya da egemen hiçbir güç yoktur; gövdemizin ve duyularımızın güçlerinin ve doğal yeteneklerinin uygulanması için bizden istediği hiçbir şeyi reddetmeden her şeyde Doğa'yı tatmin etmek gerekir."[1] Garasse bu özdeyişi, Hıristiyanlık açısından, "Doğa kendini kısmen Tanrı iradesi sanar" diyerek çürütür. Ve bu irade, elbette insanları, "genç danalar" gibi davranan hovardaların yaptığı gibi sarhoşluğa ve sefahata yöneltmemektedir.

Papaz Garasse, Katolikler arasından çıkan hovardalara daha fazla sinirlenmektedir. 1608 yılında Poitiers'de, "yetmişdört yıllık hayatını büyük bir hovardalıkla geçirmiş olan" Nicolas Rapin'in son anlarına tanık olduğunu anlatır; Rapin günah çıkarmış ve "asla Protestan olmadığını ve inancından kuşkuya düşmediğini" itiraf etmiştir. Hovardalar Protestan değildir, ama kötü örnek olarak en çok kınanması gerekenler onlardır, "ürkünç iffetsizliklerini açıkça söylemeli ve bunları aptalca kâğıda dökmelidirler." Garasse hiç de utangaç davranmamaktadır ve Catullus'u, Martial'ı, Ronsard'ı sevdiğini, çünkü iffetsizliklerinin nükteli olduğunu itiraf eder: "Bir iffetsizliğin ruhlarla bütünleşmesi için bazı onurlu gerekçeler taşıması, kimi ruhsal nükte ve inceliklerle dolu olması gerekir." Bunun yerine, "tüm bu beş para etmez kötüler" kendilerine model olarak edepsiz bir yazarı seçmişlerdir: "Hovardaların elinde, hovardalığın Enchiridion'u olarak Rabelais vardır. Bu kepaze adamın üzerinde konuşmaya bile değmez."[2]

Théophile de Viau, derlemedeki bütün anonim eserlerin yazarı olmakla suçlandı; bir şarkıda, bir satir bir nympha'ya seslenmektedir:

Yaklaş, yaklaş, benim Orman Perim!
Burada sular fısıldaşacaktır;
Burada aşık kuşlar
Seranat yapacaktır;
Rüzgârlar göğsümüze esecektir
Ve herkes kendini işine verebilsin diye,

1 *Ibid.*
2 François Garasse, *La Doctrine curieuse*, Op. cit.

Kamışımı eline vereceğim
Ve sen mızrağı sallayacaksın.

"Mızrağı sallamak", İsveçli muhafızların silahlarını göstermek için mızraklarını indirip kaldırdıkları harekete denir; bu erotik metaforun anlamı kolaylıkla anlaşılır. Bu şarkının her kıtası, ikili anlama gelen bu dizeyle bitmektedir. On yıl önce bu kadar önemsiz bir şaka için bir şair asla suçlanmazdı. Odunların üzerinde olağanüstü bir kahramanlık gösteren hovarda Lucilio Vanino'nun ölümü genel düşünceyi değiştirmişti.

Hovardalıktan sanık Théophile de Viau'nun davası, Fransız edebiyatındaki bir tarihi başlatan büyük bir olay oldu; o zamandan itibaren erotik eserler ancak yasadışı olarak basıldılar (*Satirik Şiirler*'in yeni baskıları için yapıldığı gibi). Parlamento, Conciergerie'de tutuklu bulunan Théophile'i, 1 Temmuz 1625'de krallık dışında ömür boyu sürgüne mahkum etti (gerçekte Fransa'da gizlendi, çünkü güçlü koruyucuları vardı). Ama baş suçlayıcısı Collège de Fléche'deki cizvit papazı André Voisin de sürgün edildi. Hem hovardalık cezalandırılmalı, hem de katı bir püritanizmin aşırılıkları önceden engellenmeliydi. Frénicle, yardımcı mahkemede danışman olduğundan hovardalıkla suçlananların çok azı kayıtlara aşağılanarak geçmiştir; Frénicle, kendi "satirik dizeleri"ni unutturmak için dini şiirler yazıyordu.

Erotik edebiyata yönelik baskı, hovardaların din karşıtı düşüncelerini pornografik tasvirlerle birleştirmelerinden kaynaklanıyordu. Asla dinsizliğe karışmamış olanların priapelerinin kolektif derlemeleri kralın izniyle yayımlanmaya devam etti. Cinsel ifadelere izin verilirken dinsel küfürlerin de aradan sıyrılmamasına dikkat edildi. Garasse, güzel sanatlardaki bozguncu doktrinin iki dalı olduğunu, hovardalık ve ateizm, söylüyordu: "Birileri *hovardadır* ve diğerleri tamamen *dinsiz*dir, birileri acemidir, diğerleri mükemmeldir, birileri tırtıldır, diğerleri kelebek, birileri çıraktır, diğerleri kötülük ustasıdır."[1] Çapkınlığın ateizm biçiminde yozlaşma riski olduğundan daha büyük bir kötülüğü engellemek için hovardaca zevkleri

1 *Ibid.*

kışkırtan yazıların yasaklanması kararlaştırıldı.

Hıristiyanlığa hakaret içeren müstehcenlikler artık açıkça izlense de basit birer kaba şaka olanlara karşı hoşgörüyle davranıldı. Hiçbir yasanın, hiçbir dinsel buyruğun Fransız halkının hiciv dehasını engelleme gücünde olmadığı biliniyordu. 1623'de, sekiz küçük yapıttan oluşan, *Lohusa Dedikoduları* serbestçe yayımlandı —bu sekiz küçük yapıta sonra başkaları da eklenecektir— yazar, yedinci çocuğunu doğuran Parisli bir burjuva kadının karyolasının yanına saklanmış gibi yaparak, komşularının açık saçık gevezeliklerini anlatmaktadır. Théophile davasından sonra, çok sayıda priapik ya da skatolojik kitap yayımlanmasına izin verildi; bunlar arasında, "Carme Sokağındaki dul Carroy'un evinde geçen" *Yeniden Oluşturulmuş Boynuzlular Tarikatı* (1626), ya da *Yüzbaşı Freluquin'in Sırları* (1627) —örneğin, genç bir kızın, kimse kendisiyle alay etmeden çırılçıplak sokağa çıkmasını sağlayacak sırlar— gibi kitaplar vardır.[1]

Hovardalık ortadan kalkmadı, ama daha gizlice ifade edildi. Böylece, XIII. Louis dönemindeki en şaşırtıcı temsilcisi Jean-Jacques Bouchard, kendi cinsel deneyimlerini kaydettiği önemli günlüğünü yayımlamaya çalışmadı; bunu keşfeden, 1850 yılında Paulin Paris oldu ve daha sonra bunun eleştirel bir baskısını, Jean-Jacques Bouchard'ın *İtiraflar*ı adı altında yapan Alcide Bonneau oldu (çünkü Bouchard Paulin'e hiçbir itirafta bulunmamıştı). Bu başlık yanlıştır: Üçüncü şahıstan yapılan bir anlatı, "itiraflar" olarak adlandırılamaz; ayrıca, hovardalar, ilerde göstereceğim gibi, itiraf tarzını ancak bir sonraki yüzyılda kullanmaya başlayacaklardır.

1606'da doğan Bouchard, kralın sekreterliği görevini istemiş Fontenay-aux-Roses'da küçük bir şato sahibi bir eczacının oğludur. Kitabında bütün isimlerini değiştiren Bouchard babasını Agamemnon, annesini Clytemnestre, kendisini de Oreste diye adlandırır; Paris İskenderiye'dir, Fontenay Naiocrene olur, vs. Elyazmasındaki bütün erotik bölümleri Yunan harf-

1 Bkz. *Pièces désopilantes recueillies pour l'Esbatement de quelques pantagruelistes* (Paris, Charenton yakınlarındaki pek parlak olmayan bir kitapçıda, 1866 ilkbaharı).

leriyle yazdığından yakınları onları çözemez.

Bu otobiyografik romanın başında, 1629 yılında Naiocrene'de bağ bozumunda bulunan Oreste yirmiüç yaşındadır ve iki ay boyunca her gece inek çobanı genç bir kızla sevişmeye çalışır ama ereksiyon güçlükleri nedeniyle bunu başaramaz. Bunun üzerine, bu güçsüzlüğün nedenini çözümlemek amacıyla cinselliğinin önceki evrelerini düşünmeye başlar:

> Daha sekiz yaşındayken, kız kardeşiyle oynamaya gelen küçük kızlara tırmanmaya başladığını hatırladı: Çünkü, kendilerini barsak yıkayıcısı sanan küçük çocukların yaptığı gibi kızların kıçına küçük sopalar sokmak yerine ne yaptığını bilmeden neşe içinde onları düzüyordu; ve ancak üç dört yıl sonra, ağabeyi kendisine söylediğinde, cinsel ilişkinin ne olduğunu öğrendi.

Daha sonra, onbir yaşında mastürbasyonu öğrendiğini ve bu işin kaşifi olduğunu sanarak komşu çocuklarına öğrettiğini hatırladı. Paris'de, Küçük Sorbonne denilen Calvy Kolejine girerek, orada, onu mastürbasyon sanatının hocası kabul eden on kadar arkadaşının yol göstericisi oldu:

> Bu konuda bulduğu güzel ve ender buluşlar nedeniyle birçokları tarafından sevildi, baştacı yapıldı: Önünde her zaman çıplak kadınlar, ya da yalnızsan mumdan vulvalar, kamışlar ve kamışı içine sokmak için kıllı deri cepler ve keseler olmalı, olanak varsa ateşin karşısında yapılmalıdır, o zaman iki misli zevkli olur.

Onüçle onsekiz yaş arasında, "her gün düzenli olarak iki kere sperm boşaltarak" kendini otuzbir zevklerine verdi. Tanıdığı ilk kadın, akrabalarının hizmetçisi olan Angélique'di ve kendini açıkça vermek istemediğinden, uykusu sırasında tecavüze uğramış gibi yapmıştı:

> Uyuyor sanıldığına inandığından kendisini istenilenin yapılmasına bıraktı, öyle ki Oreste her gece onu

düzdü... Dünyanın en güzel posizyonunda uyuyor gibi yapıyordu: Başı yerde, kıçı havada, diz üstü duruyordu, böylece Oreste kolaylıkla arkadan *argomento* yapabiliyordu; yine de her zaman *in fica*.

Cinsel geçmişini inceledikten sonra, güçsüzlüğünün çaresi olduğuna ikna olan Oreste, bir oda hizmetçisine, Allisbée (yani Isabelle) aşık oldu; bu, çok gururlu, okşamaları karşısında önce çekingen, kendini kısmen veren, geri çeken, ağlayan, surat asan, kızan biriydi. Oreste, Kadın'ı bilimsel olarak tanımak amacıyla Allisbée'den anatomik inceleme konusu olarak yararlanmak için tıp kitapları edindi. Bir keresinde, "dokunmasına izin verilen yerleri rahatlıkla ve dilediğince görme" fırsatı oldu. Başka bir kere, "her zamankinden daha sıcak ve daha sıkı binlerce öpücük ve kucaklamayla", elinde yanan bir şamdan tutarak vulvasını uzun uzun inceleme fırsatını elde etti. Ne bir sevgili, ne de bir ahlaksız olarak davranıyordu, o doğa'yı kavramaya çalışan genç bir hümanistti. Kamışına dokunmasını ve hatta onu "sallamasını" istedi, böylece erkeklik organını tutmanın eli tutmak kadar doğal olduğunu ona kanıtladı.

Bu dönemde Bouchard, medeni hukukta ve kilise hukukunda bilgiliydi ve Plutark'un *Ahlak Öğütleri*'ni okudu; Allisbée'nin vücudu üzerindeki araştırmalarını entelektüel çalışmalarındaki ciddiyetle sürdürdü. Allisbée'nin aybaşısı olduğunda — Allisbée buna "şekeri olmak" diyordu— Oreste "doktorların aybaşı kanı üzerine tüm söylediklerinin doğruluğunu anlamak için birçok deney yaptı." Diliyle yaladı ve sanıldığı gibi "buruk ve tahriş edici" olmadığına karar verdi. Allisbée'nin vajinasına elini soktu ve "parmağıyla uzun süre karıştırdıktan sonra" aybaşı kanının dölyatağı boğazının kenarlarından değil, dipten geldiği sonucuna vardı. Kandan bir miktar alarak elkitaplarının söylediği sakıncaların —bağdaki ağaçları öldürdüğü, yılanları kaçırttığı, köpekleri kudurttuğu, vs.— doğru olup olmadığını anlamak istedi ve bunların aptalca önyargılar olduğunu kanıtladı.

Allisbée kendisini tamamen verecek kadar kızıştığında, Oreste, hamile kalmasını istemedi. "Hamileliği önleyecek kesin

bir şey bulamamıştı, ama tam bir üreme eylemi yapmak da asla istemiyordu." Cinsel organının girişine çocuk düşürücü ya da kısırlaştırıcı otlar (miskotu, aristoloş) koydu. Allisbée için tehlikeli olduğuna karar verdiğinde, cinsel birleşmeye ara verdi:

> Bir keresinde, Oreste'nin üzerine çıkmış olan Allisbée kendisini zevke öyle verdi ki, sonuna kadar içine aldı, Allisbée'den daha temkinli olan Oreste, hiçbir şey yapmadan iğnesini çekti.[1]

Oreste ile Allisbée'nin ilişkisinin ortaya çıkması aile içinde bir fırtına yarattı: Clytemnestre'in öfkesine uğradı, yemek sırasında yüzüne ayakkabısını fırlattı, Agamemnon "hayvanca öfkesiyle" güzel oda hizmetçisinin oğluna sunduğu lütufları kıskandı. Bunun üzerine Oreste, 20 Ekim 1630'da İtalya'ya gitmeye karar verdi. Paris'den Roma'ya olan seyahatinin hikâyesi, cinsel tecrübelerinden daha az ilginç değildir. Lyon, Avignon ve hayranlıkla tasvir ettiği diğer şehirleri, sıkıcı yol arkadaşlarıyla birlikte güzel hanlarda mola vererek atla geçti. Bin beşyüz hanelik bir köy olan Toulon'da forsaları gözlemledi ve kürek cezası kurallarını yazdı. Bir berberin konuğu oldu ve berberin karısı, Oreste'ye cilveler yapmaya başladı: "Kadın hızla aşık oldu ve birçok kaçıp kovalamaca ve gösteriden sonra, kadın ona dokunmayı başardı." Ama Oreste, "kamışının kaprisleri konusunda kaygısını" koruduğundan kadınla öpüşmek ve elleşmekle yetindi.

Avrupa edebiyatında ilk kez bir erkek çocukluktaki cinsel deneylerini ve güçsüzlük krizlerini bu kadar açık anlatılıyordu. Bouchard'ın Roma'daki yaşamı da bu kadar ilginç olmalı. Tallemant des Reaux'a göre, Bouchard Mizah Yazarları Akademisi'ne üyeydi, ve uşağı onu büyücü sanıyordu, çünkü "çok çirkin ve kapkara"ydı. Kiliseden yüksek bir mevki elde etmeye çalıştı ve Conclave'ın sekreterinin yerine geçmek isterken 1664 yılında

---

1 *Les Confessions de Jean-Jacques Bouchard* (Paris, Isidore Liseux, 1882). Bu kitap André Malraux'yu hayranlıklar içinde bırakmıştır ve 1930'da Gallimard'da yeni baskısını yaptırmıştır.

öldü.

Jean-Jacques Bouchard'ın bu otobiyografik romanı XIII. Louis döneminde yayımlanabildi mi? Elbette, çünkü dine yönelik hiçbir saldırı içermiyordu. Fronde döneminde, Ağustos 1648'de, XIV. Louis'nin çocukluğu sırasında başlayan iç savaşta ifade özgürlüğü en yüksek noktasına ulaştı. Mazarinad denilen yergiler arasında çok sayıda müstehcen eser vardı: Örneğin, terfi edişini cinsel organlarının gücüne bağlayan Mazarin'in anlatıldığı *Mazarin'in Taşaklarının Amfibiyolojik Vasiyeti* ya da bir genelev patroniçesinin kendisini korumak için fahişelerden ve homoseksüellerden oluşan bir ordu istediği *Sinyora Foutakina'nın Mösyö Julio Mazarino'ya Mektubu*. Bouchard'ın takma adla yaptığı itirafı bu alaycı dalganın öncüsüydü.

Ferrante Pallavicino'nun "Yasaklanan Eserleri"

XVII. yüzyılda İtalya, önceki yüzyılda gözlendiği gibi müstehcen yazarların geliştiği bir yer olmadı; bununla birlikte, Rönesansın en büyük hicivcilerine eş olan ve tanımamız gereken biri çıktı: Ferrante Pallavicino. 1618 yılına doğru Plaisance'da soylu bir aileden doğan Pallavicino, Latran piskoposluk kuruluna girdi ve tarikatının evinde oturmak için Venedik'e geldi. Aynı düşüncede olduğu bir gruba, Incogniti Akademisine hemen dahil olarak İncil'in konuları üzerine ya da dindışı konularda hikâyeleri kolaylıkla kaleme aldı: *Samson, Bersabea, Suzanne, Hermafrodit Prens* vs. Fransa'ya bir seyahat yapmak bahanesiyle üstlerinden izin istedi; ama Fransa'ya gitmek yerine, Venedik'teki sevgilisinin evine kapandı ve XIII. Louis'nin sarayında gördüklerini "küçük mektuplar"la dostlarına iletti. Bu parlak kurnazlığıyla ün kazandı.

1639 yılında, Amalfi Dükünün papazı sıfatıyla Almanya'ya gitti. Venedik'e geri dönüşünde kimse onu tanımadı: Yüzü sıracalı olmuş, huyu kötüleşmişti. Gelenekleri sert biçimde eleştirmeye ve Papa VIII. Urbain ve birçok kardinalin ait olduk-

ları Barberini ailesini eş dost kayırmakla suçlamaya başlamıştı. Hoşnutsuzluğu, *Soyulan Haberci*'yi kaleme almasına neden oldu ve bu eserin teması Pallavicino'dan sonra da ele alındı. Bir İtalyan prensi, Milano'dan Roma'ya gitmekte olan bir haberciyi durdurur ve bütün mektupları dört soylu hizmetçiye inceletti-rir; bunlar da mektupları iğneleyici biçimde yorumlarlar, Roma'ya yerleşmek isteyen, çünkü orda kilisenin kötü davranışının mesleğini başka yerlerden daha kârlı hale getirdiğini duyan bir muhabbet tellalının mektubunu bulurlar. Rahibelere, sarayın kötülüklerine, sansürcülere karşı mektuplar da daha az iğneleyici değildir; öyle ki papalık büyükelçisi Başpiskopos Vitelli'nin ısrarları üzerine yazar birkaç ay hücreye kondu.

1614'de Pallavicino, antik bir efsanenin parodisi olan ilk erotik kitabı *Vulcanus'un Ağı*'nı yayımladı. Vulcanus, kendisini Mars'la aldatan karısı Venüs'den intikam alır ve ikisini birden bir ağla yakalayarak Olimpos dağındaki tanrılara sergiler ve alay konusu yapar. Değişik biçimlerde bilinen bu hikâyeyi alan Pallavicino, Vulcanus'u İtalyan bir sanatçı, Mars'ı bir asker, Apollon'u sıkıcı bir burjuva, vs. yapmıştır. Lucas–Dubreton şunu belirtir: "İki sevgilinin çelik bir ağ içinde, 'taşları bile sefahate kışkırtacak bir durumda' tutsak durdukları demircinin evine bütün Olimpos üşüştüğünde, bir skandala koşan işsiz güçsüz takımının gerçeğine uygun bir tablosuyla karşılaşırız..."[1]

Ama Pallavicino, 25 Ağustos 1642'de bitirdiği *Fahişelerin Retoriği*'nde çok daha güçlü bir erotizm kullandı. Bu kitapta, mütevazi bir Venedik yurttaşının kızı, onbeş derste fahişelik sanatını öğreten düşkün bir fahişe tarafından eğitilir. Sefahatin, cimriliğin ve numara yapmanın üç öğüdünün ardından bu eski fahişe çok renkli sahnelerle teoriden pratiğe geçer; Pallavicino, Aretinci geleneği modernleştirerek kullanır. Kitabın sonunda, yaşlı ya da genç olsun, fahişeler üzerine bu kadar çok şey bilmesini sık sık geneleve gitmesine borçlu olduğunu söyler, çünkü Doğa'nın yemek yemeği ve içmeyi yasaklamaması gibi

---

1 J. Lucas-Dubreton, *Ferrante Pallavicino ou l'Arétin manqué* (Paris, La Conaissance, 1923).

fahişelerden zevk almayı da yasaklamadığına inanır. *Fahişelerin Retoriği*, Avrupa'da büyük başarı kazandı ve 1684 yılında Londra'da yayımlanan *The Whore's Rhetoric* İngiliz erotizminin belli başlı klasiklerinden biri oldu; kitabı uyarlayan, şahısları değiştirdi ve acemi Dorothea'ya dersler veren muhabbet tellalı Mother Creswell oldu.

"Barberinilerin kırbacı" olmak isteyen Pallavicino, VIII. Urbain ve yeğenlerine karşı çok şiddetli yergiler yayımladı. Senatonun kendisini koruduğu Venedik'te kaldığı sürece VIII. Urbain hiçbir şey yapamadı. Ama genç bir Fransıza, Morfi şövalyesine rastladı; şövalye, Pallavicino'nun hayranı olduğunu söylüyordu ve birlikte Fransa'ya gitmeye karar verdiler. Alpleri birlikte geçerlerken Pallavicino yol arkadaşı tarafından Papa'nın Avignon'daki malikânesine sokuldu ve orada tutuklandı. Sahte Morfi, Barberinilerin düşmanlarını getirmesi karşılığında üç bin *pistole* vaat ettikleri Paris'li bir kitapçının oğlu Charles de Bresche'di. Pallavicino ondört ay cezaevinde kaldı ve 5 Mart 1644'de yergi dolu polemikleri nedeniyle başı kesildi. İki yıl sonra, hain Morfi Paris'te Mazarin'in affettiği İtalyan Ganducci tarafından öldürüldü; yani yazarın intikamı alınmak istenmişti.

Ferrante Pallavicino'nun en ünlü erotik kitabı, 1652'de Cenevre'de basılmış olan *Okul Çocuğu Alcibiade*'dir. Homoseksüellik konusu üzerine yazılmış bu eserin edebi niteliği çok yüksektir; Oscar Wilde buna çok değer verecektir. Okuyucuya öğütte şunlar yazılıdır: "Bu kitap, zamanımızda bol olan ahlaksız hocaların kötülüğünden kurtarmak için genç oğlan çocuklarına çok dikkat etmen gerektiğini sana gösterecektir." Baseggio şu sonucu çıkarmaktan çekinmez: "*Alcibiade*, Venedik'de kamu hizmetlerini elinde tutan bir ya da birçok öğretmene yönelik zehir gibi bir hicivdir."[1]

Bu, genç Alcibiade ile öğretmeni Philotime arasındaki bir diyalogdur: "Aşk bir kalbe girmek istediğinde onun için ne koşul, ne yaş, ne de cinsiyet vardır." Öğrencisini baştan çıkarmaya çalışan Philotime, ona bir ders boyu homoseksüellik eğitimi

1 Giamb. Baseggio, *Dissertation sur l'Alcibiade fanciullo a scola*, Gustave Brunet tarafından çevrilmiş ve not düşülmüştür (Paris, J. Gay, 1861).

verir. Buna izin vermek istemeyen Alcibiade direnir, kavga eder, sonra yavaş yavaş ileri sürülen gerekçelere teslim olur. Philotime, bir yetişkinle dokuz ile onsekiz yaş arasındaki bir oğlan çocuğunun aşk ilişkilerinin her iki taraf için de çok yararlı olduğu konusunda onu ikna etmeye çalışır: "Erkek aşkı çocuktur. Fazla çocuksu olursa tadının eksik olacağı doğrudur. En uygun olanlar baldan ve ambroziadan oluşan güzel delikanlılardır; çocuklar nasıl tadımlıksa, bunlar da bizi zevke davet etmek içindir."

Philotime, oğlancılığı doğrulamak için mümkün olan bütün kanıtları kullanır, hatta tıbbi bir teori de yapar: "Düşüncenin en içsel duyularından biri olan ve ebedi zekâdan kaynaklanan insan beyni, doğası gereği, aşırı ölçüde ıslak ve soğuktur; öyle ki, eğer herhangi bir şey onu ısıtmazsa tanıma yeteneğinden yoksun, berbat salgılarla dolu ve anlayışsız olarak kalır. Beyni canlandırmaya güçlü biçimde katkıda bulunacak pek hoş, ılık ve ılımlı kokular vardır. Ama hiçbir şey bu amaca, zeki ve eğitimli bir erkeğin sperminden daha uygun olamaz; bu maddenin bu iş için mucizevi bir işlevi vardır. Doğal ısısı sayesinde bahçenin küçük kapısından aktığında, beynin bölgelerine etkin kişinin niteliğini özümlemeye hazır sağlam ve incelikli düşünceler gönderecektir. Ustasıyla eşit olmak isteyen bir çocuk için bundan başka yol yoktur."[1]

Eleştirmenler, yakın zamanlarda, *Okul Çocuğu Alcibiade*'nin Antonio Rocco'ya ait olduğunu söylediler; ama başka eleştirmenler, Pallavicino'ya ait olduğunu doğrulayacak tipik biçimde Venedik deyimlerini (homoseksüeli belirtmek için kullanılan *maschile schiavone*, "erkeğin büyük kölesi" gibi) metinden bulup çıkardılar. Kimileri, kendi köy öğretmeninin sözlerini kullandığına inandılar. Ama kitap, daha çok, tüm safsatalarıyla birlikte sapkın bir baştan çıkarıcının konuşmasını yeniden oluşturmaya çalışan bir retorik heveslisinin kitabıdır.

Ölümünden sonra Ferrante Pallavicino şehit kabul edildi ve sağlığında olduğundan çok hayranı oldu. 1655'de, Venedik'te,

---

1 *Alcibiade enfant à l'école*, İtalyanca'dan ilk çevirisi, (Amsterdam, P. Marteau, 1866).

Incogniti Akademisi *İzinli Eserler*'ini dört cilt halinde ve Girolamo Brussoni'nin yazdığı bir yaşam öyküsüyle birlikte yayımladı. Daha sonra 1660'da, Villafranca'da (Cenevre), başka dostları *Yasaklanan Eserler*'ini üç cilt halinde yayımladılar. Ama, izin verilen eseri, *Taliclea* adlı roman, yasaklanan eseri *Vulcanus'un Ağı* kadar açık saçıktı. En cesaretli iki erotik yazısı *Fahişelerin Retoriği* ve *Okul Çocuğu Alcibiade* ne izin verilen eserlerine, ne de yasaklanan eserlerine alındılar. Gelecek kuşakların yargısına terk edildiler. Gelecek kuşaklar da çözüme bağladılar: Halen okuyucu çeken hemen hemen sadece bu iki kitaptır.

XIV. Louis Döneminde İkincil Klasikler

İlk büyük erotik Fransız eserleri XIV. Louis döneminde çıktı, çünkü bu dönem sayısız edebi zenginliklerle doluydu. Önce, kopyaları Paris'de 1650'ye doğru gizliden gizliye dolaşan, büyük Corneille'in *Yeniden Bulunan Kayıp Fırsat*'ı vardır. Kırk kıtalık bu şiirsel eser, sevgilisinin karşısında birden güçsüzleşen ve ertesi gün hiç ummadığı bir anda gücüne tekrar kavuşan bir aşığın fiyaskosunun hikâyesidir. Corneille'in erkek dehası bu temayı hem duygu inceliğiyle, hem de gerçekçi saptamalarla işlemiştir. Lysandre, sevgilisi Cloris'in evine kocası Dorimant yokken gider; sarılırlar, alt alta üst üstedirler:

Cloris'in üzerine yatmıştı
Birden şaştı kaldı
Eşi benzeri olmayan bir şanssızlık karşısında
Ve sıkıntısı yetmiyormuş gibi,
Herkese hayat veren şey
Soğuk ve ölü kaldı onda.

Cloris'in hayal kırıklığı karşısında yıkılmış kavalye çökmüş aleti yeniden canlandırmaya ve savaşa kışkırtmaya çalışır:

Lysandre boşuna acılar içinde kıvrandı
Boşuna onu tahrik etmeye çalıştı
Ve boşuna ona yem vermeye,
Boşyere kışkırttığı bu korkak,
Güçlenmek yerine,
Ağladı elinde pörsükçe.

Corneille, durumun bütün trajikliğini ortaya çıkarır: Cloris sinirlenir ve dizlerinin üzerinde özür dileyen sinirden çılgına dönmüş Lysandre'ı başından atar ve Lysandre kendini öldüreceğine yemin eder. Ertesi gün, ölüm düşüncesi kafasında olarak geri gelir ve Cloris'i yatağında uyur bulur, jüponu açılmış, kalçaları "tanrıların zevkini" gösterecek şekilde açıktır. O anda, hovarda kendisinde "garip hareketler" hisseder ve uyuyan kadına öyle coşkuyla saldırır ki, kadın onun durumundan yararlanamadan, daha uyandığı an ondan zevk almış olur:

Cloris güzel eliyle
Aşığının yapıştığı göğsünü
Ağzından çekip aldı,
Ve yavaş yavaş kendini toparlayarak
Islandığını görmekten utançlı;
Ocaktaki suyla temizlendi.

Cloris, bu egoist zevk eylemi nedeniyle Lysandre'la tartışır, ama Lysandre onu tatlılıkla yatıştırır ve yeniden yüreklendiğinde ona da zevk vermekle uğraşır:

Cloris'i yerden kaldırarak
Yatağın üstüne yatırdı,
Orada ne yaptıklarını bilmiyorum;
Ama onları gören Aşk tanrıları
Yatağın sallandığını bana söylediklerine göre,
Ne yaptıklarına eminim.

Yeniden Bulunan Kayıp Fırsat'ın ilginç sonuçları oldu. Paris'te söylenen açık saçık şiirin Corneille'e ait olduğunu öğrenen sofu

Adalet Bakanı, bu yazıdan dolayı onu utanmaya davet etti ve bu günahı itiraf etsin diye, kimseye danışmadan, Bakanlık manastırındaki Papaz Paulin'e götürdü. Papaz, Corneille'e ceza olarak *İsa'nın Öykünmesi*'nin ilk kitabını Fransızca dizelere çevirmesini emretti: Bu çeviri Anne d'Autriche'in öyle hoşuna gitti ki, şairden devam etmesini istedi. İşte, Corneille'in sağlığında otuziki baskı yapan bu ünlü eserin kaynağı.

Ama erotik eseri 1658'de *Müzlerin Yeni Hücresi*'ne alındı ve bu eseri üstlenmekten çekindiğinden bir saray şairi, Benech de Cantenac, esere sahip çıktı ve kendi *Çapkınlık Şiirleri*'ne (1662) koydu. *Journal de Trévoux* Corneille'in ününü korumak için onun Corneille'e değil, Cantenac'a ait olduğu düşüncesini destekledi. Bilgin Charpentier'nin yaptığı derleme olan *Carpentiana* sayesinde hakikat yeniden ortaya çıktı. Corneille yazmaya devam ediyordu: 1632'de, *Clitandre* komedyasının ardına yerleştirdiği *Şiirsel Karışımlar*'da, *Kayıp Fırsat*'la aynı tarzda, çok canlı ve yedi açık saçık epigramdan oluşan bir *Şarkı* vardı:

Güç durumda olduğumuzda, en büyük eve bile
Sığmayız, yeterince yer olmadığından;
Ama Philis'in aklı başına gelir gelmez
En dar yatak bile bize çok gelir.

Ayrıca, eleştirmenler, bir ayrıntının Corneille'e ihanet ettiğinin farkına varmadılar: Başlık. *Recouvrer* (yeniden elde etmek) yerine *recouverte* (yeniden kaplanmış) koymuştu ve bu bir dilbilgisi hatasına benziyordu. Ama, 1694 tarihli *Dictionnaire de l'Academie française, Recouvré(e)* kelimesi için şöyle diyordu: "Sarayda hâlâ, *Yeni döşenmiş (Recouverte) bir oda,* denir ve taşrada, *birini kaybedip ikisini elde etti (recouverts),* denir. "Yüksek dereceli bir avukatın oğlu olan ve kendisi de baroya kayıtlı olan Corneille, sadece bu fiyaskoya iki kez kazanılan bir cinsel dava havası vermek için bir hukuk terimini kullanma düşüncesinde olabilirdi. Sonraki yüzyılda, şiiri yanlış bir biçimde, *Kaybedilen ve Yeniden Örtülen Fırsat* adıyla anılacaktır.

XIV. Louis döneminin gerçekten skandallar yaratan ilk eseri *Kızlar Okulu ya da Kadınlar Felsefesi*'dir (1655); İsviçrelilerin

ödemelerini kontrol eden büyük kardeş Michel Millot tarafından yazılmış iki diyalogdur bu. "Kralın hizmetçisi soylu" Jean l'Ange basım giderlerini üstlenir ve ünlü gravürcü Chauveau'ya bir kapak ısmarlar. Ama, saraydakiler için üçyüz baskı yapılan kitap, kralın avukatının emri üzerine toplatılır; Michel Millot ve Jean l'Ange ağır cezalara çarptırılır, birinin Pont-Neuf üzerinde kuklası asılır, diğeri üç yıl boyunca Paris'ten sürülür. Yine de, *Kızlar Okulu*'nun başarısı hızla büyür; 1661'de, Levazım Başkanı Fouquet tutuklanırken evinde bir örneği bulunur; 1665 ve 1668'deki yeni basımlarından sonra kitap Fransa'da gizlice dolaşıma sokulur. 19 Kasım 1687'de Bussy-Rabutin, veliaht karısının nedimelerinin odasında *Kızlar Okulu*'nun bulunduğunu Madam de Sévigné'ye anlatır; XIV. Louis buna öyle sinirlendi ki, hepsini kovdu. Ama Samuel Pepys *Güncesi*'nde bu kitabın İngilizce çevirisinden hayranlıkla söz eder. Daha sonra, Kral Naibi Philippe d'Orleans, özel bir zevk aldığı *Kızlar Okulu*'nu resimlemek için yirmidört gravür yaptırır.

Bu iki diyalogdan ilkinde Suzanne, onaltı yaşındaki yeğeni Fanchon'u eğitmektedir; Fanchon, Parisli bir tüccarın oğlu olan sevgilisi Robinet'ye bakireliğini vermekte tereddüt etmektedir: "Çıplak bir vücut diğerinin üzerine uzandığında ve kollar, bacaklar, uyluklar yılan gibi birbirine karıştığında bunun nasıl bir zevk olduğunu bilsen asla başka bir şey yapmak istemezsin." Suzanne, kimi zaman Fanchon'un saf sorularına sinirlenerek, "Yuf olsun, sık sık sözümü kesiyorsun!" ya da korkutucu tepkiler vererek, "Hey! Zavallı aptal!", ona cinsel eğitim dersi verir. Fanchon'u ikna etmek için, kendisinin sevgilisiyle neler yaptığını anlatır:

> Kimi zaman üstüme çıkarak kimi zaman altta kalarak, kimi zaman yandan kimi zaman aradan, kimi zaman diz üstü önden ve lavman yapılırmış gibi arkadan, kimi zaman ayakta kiminde de oturarak yapıyor. Acelesi olduğunda beni bir sandığın, sandalyenin, döşeğin ya da ilk gözüne çarpan yerin üstüne atıyor.

Fanchon'a, insanların hayvanlar gibi tek bir tatmin biçimiyle sınırlı olmadıklarını anlatır: "Aşkta, sonuca giden yüzbin haz vardır... çünkü, öpme başka şeydir, elleme başka, bakmak başkadır, tam zevk başka." Örnek olarak, sevgilisinin ona öğrettiği bir inceliği anlattı:

> Yere yüz gül goncası serpti ve çıplak olarak onları toplayayım diye beni ortalık yere gönderdi ve odanın değişik yerlerinde ben eğilip kalkarken o da beni, ateşin ve mumun ışığında inceledi. Bütün vücudumu yasemin kokusuyla oğuşturdu, kendisi de aynını yaptı; ve yatağa uzandığımızda eğlenmek için bin takla attık.[1]

Birbirlerini okşayışlarını öyle ayrıntılı anlatır ki, Fanchon büyülenmiş olarak haykırır: "İkiniz de sapıksınız, oh Tanrım!" Ve Suzanne cevap verir: "Eğer seviyorsan, asıl zevk veren bu küçük kabalıklardır." Gerçekte, kaba terimlerle olan bu konuşma, gerçek zevkin sadece ateşli biçimde tutkun ve kucaklaşmanın her türlü kibar biçimini keşfeden aşıklar arasında olduğunu kanıtlamak ister.

İkinci diyalogda, bir süre sonra geri gelen Fanchon derslerini Robinet'yle uyguladığını Suzanne'a anlatır. Başarılarının hikâyesi Suzanne'ın çığlıklarıyla kesilir: "Ah! Aşağılık kadın, ya sonra?" ya da "Ah! Saf aptal!" Sonra eğitim yeniden başlar. Çünkü Fanchon şimdi daha çok şey öğrenmek istemektedir. Örneğin, herkesin içinde çok kibar olan ve ona "Güvercinim! Aşkım!" diyen Robinet, yatakta niçin "hey, vulvam benim," gibi kaba kelimeler kullanmakta ve azarlamaktadır. Suzanne, erkeklerin cinsel eylem sırasında haya duygusundan kurtularak eğlendiklerini öğretir:

> Baygınlık verecek şekilde, haydi sevgilim, karnımın altından sarkan organımı alınız ve onu aşkın zevk merkezine yöneltiniz, demek yerine em, aşkım, kamışımı vul-

---

1 *L'Ecole des filles*, Pascal Pia'nın önsözüyle (Paris, Jean-Claude Lattes, 1979).

vana sok, denir tutku ateşiyle yanarak. Aşk her şeyi affeder ve birbirinin üstüne binmişken öpüşen iki sevgili arasında hiç kötü kelime olmaz; tüm bunlar, tersine tatlıdır.

Fanchon, hamile kalmama yöntemlerinden de kuşkuludur. Suzanne'ın ilginç cevaplarından o dönemin kadınlarının hamileliğe karşı önlemleri ve istenmeyen hamilelik durumlarında yaptıkları konusunda bilgi ediniriz. Çocuk düşürme ya da yasadışı olarak doğurma konusundaki değişik biçimlerin yanı sıra, tohumun dölyatağına girmesini engellemek için mümkün olduğunca kımıldamadıklarını da öğreniriz. Suzanne, kadının "kalçalarını sıkışık tuttuğunu ve her şeyin gerçekleşmeyeceği biçimde hareket etmesi gerektiğini" söyler. Fanchon, bu durumda endişe etmesi gereken bir şey olmadığını haykırır: "Dünyanın en büyük hevesiyle sürekli hareket ettim." Eğlendirici canlılıktaki bu sözler sonunda oldukça iğneleyici felsefi bir konuşmaya dönüşür. Fanchon şaşırır, çok büyük mutluluğa neden olan orgazm, sevinç gibi patlamamaktadır: "Bu durumda olanlar niçin gülemezler?" Suzanne cevap verir: "Çünkü ruh, zevkin gücüyle aşağıya doğru çekilir ve orada gerçekleşen iki gövdenin bu kadar çok arzulanan birliğine dikkat ettiğinden kendi yerinden olur."

Michel Millot, daha sonra, bu "küçük gençlik hovardalığı" nedeniyle bağışlanır, ama hovarda Claude Le Petit'nin ise, daha trajik bir kaderi vardır; o, cinayetle suçlanan kötü bir çocuktur. Parisli bir terzinin oğlu olan Le Petit, ilk dizelerini hukuk eğitiminin masraflarını ödemek için yazdı; Michel Millot'yla birlikte, *Kızlar Okulu*'na önsöz olacak *Madrigal*'ı yazdı. Sonra, Temmuz 1657'de, Amerika'ya sürülen fahişeler nedeniyle *Yosmaların Paris Şehrine Vedası*'nı yayımladı. Sekiz sayısını çıkardığı uyaklı bir haftalık gazetenin, *La Muse de Cour*, redaktörü de oldu. 1657 Ekiminin sonunda, Augustins Manastırındaki bir keşişten intikam almak isteyen Le Petit, kiliseye saklandı ve keşiş mumları yakarken sabah duasından sonra hançer darbeleriyle keşişi öldürdü. Claude Le Petit kaçtı ve üç buçuk yıl boyunca İspanya, Almanya, İtalya'da dolaştı; ta ki bu iş unutulun-

caya kadar.

Şubat 1661'de Paris'e döndüğünde, hemen hicivli eserler yazmaya başladı; örneğin başkentin, anıtlarına ve Mazarin gibi ünlü yurttaşlarına saldırdığı *Gülünç Paris*. Her perşembe, kültürlü insanların buluşma yeri olan Vignon'un konserine gitti. Orada tanıdığı Jean Rou, Le Petit'den şöyle söz ediyordu: "Zavallı Petit, başka yazarların iyi ya da kötü eserlerinin başına soneler, epigramlar ve madrigaller biçiminde konabilecek küçük açıklamalar ya da övgüler yazarak yaşıyordu."[1] Jean Rou, Fransız protestanı olmasına karşın, müstehcen şiirlerinde Kutsal Bakire ve Azizlerle alay ettiğini gördüğü için üzülüyordu. Claude Le Petit, *Çobanın Saati*'nin iğneleyici erotizmiyle yetinmiş olsaydı, asla endişelenmezdi; 1661 tarihli bu "komik yarı-roman ya da roman yarı komik"de "Fransa'nın en büyük hovardası" olan Phelonte ile "kişiliğine ve sertliğine hayran olan Paris'in en nükteci kadını" Philamie arasındaki aşk, modaya uygun aşkın parodisi yapılarak anlatılır. Phelonte sevgilisine şöyle der: "Ayaklarınızdan öpüyorum, eller çok ortaklaşadır." Sonuçtaki alegoride, "yere uzanmış insan vücudu"na benzeyen "Aşk Dünyası'nın başşehri, Somatte şehri" diye Sevgi Haritasında belirtilmemiş bir yer anlatılır. Aşıklar birbirlerinden zevk almak için orada buluşurlar. Önsöze göre, "iki buçuk günlük bir çalışma"nın ürünü olan bu romanın arasına, Philamie'nin eski aşkı olan "Pillette'in acayip esini"nden (Le Petit'nin evirmecesi) kaynaklanan şiirler girer.

Ama Claude Le Petit, dinsel inançları alaya almak ve skandal olayları övmekle suçlanamaz. 29 Aralık 1661'de, bir sonesini, küçük erkek çocuklara tecavüz ettiği için yakılan Jacques Chausson'a adadı. Ama böyle gelenekleri savunmuyordu; çünkü nakaratı, "*Erkek kız içindir / Kız erkek*," olan hayran olunacak koşuğun yazarıdır.

Claude Le Petit, bütün "hicivli fantazilerini" *Müzler Genelevi ya da Dokuz Fahişe Bakire*'de biraraya getirmeyi denedi. Kendisine itiraz eden Jean Rou'ya şöyle cevap verir: "Tek kuruşum yok

---

1 Jean Rou, *Mémoires inédits* (Paris, Fransız Protestanlığı Tarih Merkezi, 1857).

ve işte elime geçen yüz ekü; hamamböceğinden daha tatsız bir keseyle kalbim ne yapabilir?"[1] Bu derleme, kitabına ilişkin yaptığı her türlü kaba övgüyle başlıyordu; şu, *Eleştirel Okuyucuya* epigramı gibi:

Düzüşme konusundaki yerleşik inançlara
Karşı çıkan eleştirmen
Şaşırma, yalvarırım,
Burda önce düzüşmeyi bulduğundan.
Eserimin içinde hiçbir kötü örnek bırakmaktansa
Kudurarak ölmeyi tercih ederim,
Ama madem ki atalarımız bizi yaşatmak için
Düzüşüp durdular,
O halde dünya nerden başladıysa
Ben de ordan başlayabilirim kitabıma.[2]

Sonra, *Gülünç Avrupa* genel başlığı altında Paris, Venedik, Viyana, Madrid ve Londra'ya karşı yazdığı beş büyük hicivin ardından *Yazarın Kendisine Yönelttiği Hiciv* ekleniyordu. Nihayet, son bölümde altmışdört sone, madrigal ve kıtayı bir araya getirdi; bunların başlıkları konularını belirliyordu: *Gece Kirliliği, Erkeklik Organı Biçimindeki Fildişinden Tabaka Üzerine, Kendisini Düzmemi İsteyen Yaşlı Kadın Üzerine, Bir Fahişeye Şiirsel Palavralar, İşerken Yapılan Doğaçlama, Yasal Düzüşme* vs.

Le Petit'nin çağdaşı Colletet'ye göre, *Müzler Genelevi*, "Tanrı'nın, Kutsal Bakire'nin ve Devletin onuruna karşı saygısızlık ve sövgüyle dolu" şiirler içeriyordu. Yazar hemen tutuklandı; Chatelet Ceza Dairesi onu, "ilahi ve insani efendiye karşı suç"la yargıladı ve 31 Ağustos 1662'de idama mahkûm etti. Yirmi üç yaşındaki Claude Le Petit, Notre-Dame Kilisesinin önünde suçlu olduğunu kabul ettikten sonra, 1 Eylül'de Grève Meydanında sağ eli kesildi; acısını dindirmek için, yakılmadan önce darağacında asıldı. "En küçük bir tavsiyeye

1 *İbid.*

2 *Les Oeuvres libertines de Claude Le Petit*, Frederic Lachèvre tarafından hazırlanan baskı (Paris, 1918).

uysaydı, kurtulabilirdi," der Rou. Claude Le Petit'nin bir Alman dostu, Schildebek Baronu, 1663'de Leyde'de *Müzler Genelevi*'ni yeniden yayımladı ve önsözünde şöyle dedi: "Kötülükten çok şakayla yazıyordu... Hicivlere ve kadınlara yazgılı doğmuştu, onun için yazmamak da birişmemek de olanaksızdı."

Ocak 1665'de, Claude Le Petit'nin katlinden bir süre sonra, *Mösyö La Fontaine'in Dizeler Biçimindeki Masalları ve Hikâyeleri*'nin birinci bölümü Barbier yayınevince basıldı; önceki ay da, kamuoyunun bağışlayıcılığını anlamak için üç bölümü daha adının baş harfleriyle yayımlamıştı. Önsözünde La Fontaine, iki itirazla uğraşmaktadır: "İtirazlardan biri bu kitabın açık saçık olduğudur; diğeri, kadınlara iyi davranmamasıdır." Çok özgür biçimde cevap verir: "Günümüzün hikâyecilerinden biraz özgür insanlar olarak söz etmek bir yargı hatası değildir." Kadınlara gelince, onları ciddi olarak çekiştirmez: "Bunun bir oyun olduğunu ve lekeleyemeyeceğini göremeyen kimdir?" La Fontaine, müstehcen tarzın tuhaflıklarını bile savunur: "Bunların güzelliğini ve iyiliğini oluşturan ne gerçek, ne de gerçeğe benzerliktir; sadece onları anlatma biçimidir."

La Fontaine, kimi sözel önlemler alarak, en güç beğenen insanlara bile açık saçık olanın hoşlandırılacağını kanıtlamak isteyen bir yazardır. Alışılmış yöntemi, cinsel olayları adlandırmaz gibi yaparak adlandırmasıdır:

Tuhaf biri Madam Anne'ı okşuyordu;
Bir noktanın, bir noktanın üzerindeydiler...
Buna nokta demek bile fazladır.
Erkek soluk soluğa geri döndüğünde
Meyhaneden, tam da meyhaneden...
Bu bile yeterince açık söylemektir.[1]

Bu bölüm, okuyucuların duygularını dolaysız bir öyküden

1 *Le Cuvier.*

daha fazla gıcıklar. Sahte masumlukta bir tonla, La Fontaine, ikili anlamını kurnazca ortaya çıkardığı hovarda deyimlerini de kullanır. Renaud d'Ast, kendisine "aşk bağışı"nda bulunan güzel bir dul tarafından konuk edilir:

Bu arada, kadından elde ettiği
Her şeyi anlatmadım;
Ayrıntılı menü: Karşılıklı öpücükler;
Küçük kaz; nihayet güzel Fransızca'da
Aşk peşrevi denen şey;
Çünkü ikisi de bunu biliyordu...
... Ardından güzel sözler yeniden başlar,
Sonra öpücükler, sonra gömülü ceviz.
Yatıldı.[1]

Eğer sokak argosunda "küçük kaz"ın bir erkeğin belden aşağısını —"küçük kaz" denilen şeritlerin bağlantı yeri oradadır— bir kadının eliyle okşaması anlamına geldiğini ve "gömülü ceviz"in, birbirlerine karışan dillerin her iki tarafın da yanaklarını şişirdiği Floransa usülü öpüş demek olduğu bilinmezse —ama o dönemin insanları bunu biliyordu— tüm bunlar anlamsız gelecektir.

La Fontaine'in hiçbir hayal gücü yoktur, hiçbir şey yaratmaz; konuları Boccaccio'dan, Rabelais'den, Arioste'den alınmıştır. Farklı olarak bir tanesi, Parlamento'nun çıkardığı bir tutuklama emrinden kaynaklanan değişik bir çağdaş olaydır: *Trampacılar*; Rouen yakınlarındaki iki köylünün, Gregoire ve Oudinet'nin karılarını nasıl değiştirdiklerini ve daha sonra, bu değiş tokuştan üzüntü duyarak birbirlerini nasıl boynuzladıklarını anlatmaktadır. 1666'daki *Hikâyeleri*'nin önsözünde La Fontaine, başkasının malını gaspetmeyi onaylar: Bunu, kendisinden öncekilerin özgün buluşlarını kullanarak, onlardan nasıl daha iyi anlattığını kanıtlamak için yapıyordu.

Yarışma, her zaman onun avantajına değildi. Aretin'in *Düşünceler*'inden, ortak sevgilileri için bir aşık sofrası

1 *L'Oraison de Saint-Julien.*

hazırlayan, ama o gelmeyince manastırdaki bir hizmetkârla yetinen iki rahibenin hikâyesini almıştır. Rahibelerden biri, Thérèse, bir koltukta oturan hizmetkârın üzerine oturur ve azgın hareketleri koltuğu parçalar; yere düşerler, ve diğeri, Claude, yerdeki adamın üstüne çıkmak için bundan yararlanır:

Thérèse bu kötü durumda yönünü şaşırır.
Claude, dümene sarılarak, onu iter.
Şeytandan da kötü Thérèse,
Onu geri çekmeye ve tahta kurulmaya çalışır.[1]

Nanna tarafından arkadaşı Antonia'ya anlatılan sahne, Aretin'de çok daha cafcaflıdır. Saflık iddiasında bulunan bir saray şairi, biçemi kibarlaştırma çabasıyla tatsızlaştırmaktan başka bir şey yapmaz. La Fontaine, kolleksiyoncuların bakması için aralanması gereken perdeler yerleştirilecek utanç verici tablolardan yapmak istediğini söyler. Ama onun perdeleri şeffaftır:

Keşfedilecek tek bir çizgi olmayacaktır burada.
Her şey örtülü olacaktır, ama tülle, ve öyle iyi örtülecektir ki
Hiçbir şeyini yitirmeyecektir sanırım.
İncelikle düşünen ve kibarlıkla ifade eden
Her şeyi geçirir, çünkü her şey geçer.[2]

Yeğinsemeleri sayesinde La Fontaine, erotik hikâyelerindeki kadınları sevimli kılacağını sanıyordu: "Kimsenin yüzünü kızartmıyorsunuz, / Ve herkes sizi dinliyor." Başlangıçta bunu başardı: Madam de Sévigné, La Fontaine'in *Hikâyeler*'ini sevdi ve Madam de Grignan'a önerdi. Ama La Rochefoucauld dükünün kızı Matmazel Sillery, *Hikâyeler*'i çok karanlık buldu ve bu da La Fontaine'i çok incitti. *Başarı Kazanmanın Yolu*'na gülen kraliçe Christine'e ise yapmacık geldi. Bütün soylu kadınlar La Fontaine'in sandığı kadar ikiyüzlü değildi.

Bununla birlikte, *Hikâyeler*'inin dördüncü bölümünü yayımladığında, 5 Nisan 1675'de, La Reynie polis müdürü

1 *Le Rideau.*
2 *İbid.*

tarafından Fransa'da satışı yasaklandı; gerekçesi "uygunsuz ve terbiyesiz kelimelerle dolu olması ve okuyucunun iyi ahlakını zedelemekten ve hovardalık aşılamaktan başka etkisinin olmaması"ydı. İşin ilginci, La Fontaine'in taklit ettiği Boccaccio ve Rabelais kitaplarının serbestçe satılmaya devam etmesiydi.

Yorumcuları şaşırtan bu ani yasaklamayı nasıl açıklamalı? La Fontaine'in cinsel hikâyelerini kibar biçimde söylemek için yaptığı kırıtmalar, şaklabanlıklar, eski hikâyecilerin açık yürekli ve saf uygunsuzluklarından daha kötü geliyordu. Hem bu yeni derlemede öyle çok rahibe hovardalığı anlatıyordu ki, kiliselerin sadece hovardalık yapıldığı yerler olduğu sonucu çıkıyordu:

Kilisede okunmuş su kabının yanına yerleşin;
Kadınlara kutsal suyu elinizle sunun;
Geçici sevgi için dua edeceklerdir.
Hoşa giden bir kadın için yalvarıyorsanız,
O, görevini bilerek,
Size haber gönderecektir.[1]

Dinle bu şekilde alay etmek, Théophile de Viau'ya kaybettiren şeydir. Ama bu şair La Fontaine'den daha az temkinli ve daha az kurnazdı; La Fontaine, ayrıca, kurulu düzene uygun düşünceler taşıdığını kanıtlamak için, *Aziz Marc'ın Tutsağı* gibi ermişlerin yaşamına ilişkin bir şiir de yazdı. Sadece La Fontaine'in Fransız Akademisine seçimi ertelendi ve 2 Mayıs 1684'deki kabulü sırasında Meclis Başrahibi bir vaaz vermesini istedi. *Hikâyeler*'inin 1685 ve 1686 tarihli yeni baskıları, Amsterdam'da yasadışı olarak yapıldı. Müstehcen yazılar yazmayacağına dair sözüne rağmen yazdığı beşinci bölüm, sağlığında kitaba eklenemedi. Akademik bir konum için can atmayan bu büyük yüzyılın diğer yazarları daha yürekli davranıyorlardı.

17 Nisan 1665 Cuma günü, Bussy kontu Roger de Rabutin, kırkyedi yaşında, *Galyalıların Aşk Hikâyesi*'ni yazdığı için onüç ay hapis kalacağı Bastille'e gönderildi. Bu ceza ve kitabının tah-

1 *Le Roi Candaule et le maitre de droit.*

rik edici başlığı ona haksız yere skandallar kayıtçısı ününü getirdi, dolayısıyla çağdaşlarının cinsel hayatını açık saçık ifşa edişi XIV. Louis tarafından zorbaca cezalandırılmasına yol açtı. Rabutin böyle bir ünü hak etmemiştir. Kral sadece, Conde, Turenne, Louvois, La Rochefoucauld prenslerinin ve sarayındaki diğer yüksek mevki sahibi kişilerin tiksindikleri bu sefih tebayı bir süre içeri tıkmış olmak için bu bahaneden yararlanmıştı; Rabutin'i onların hıncına feda ediyordu ve onlardan birinden kaynaklanabilecek bir kötülüğü önlemek için onu emin bir yere yerleştiriyordu. *Galyalıların Aşk Hikâyesi* daha az saldırılan bir yazara bu cezayı getirmezdi.

Fransa'nın ünlü bir ailesinden gelen Bussy-Rabutin, görülmemiş bir saygısızlıkta bulundu. Bir grup süvariyle birlikte, Saint-Cloud yolu üzerinde, üvey annesi ve iki nedimesiyle saltanat arabasında bulunan Madam de Miramion'a, kaçırmak amacıyla saldırarak yol eşkiyası gibi davrandı; kadınlar korkudan öleceklerdi. 1660 yılında, Roissy'deki topraklarında, Paskalyadan önce, o ve Vivonne skandallara neden olan bir sefahat alemi düzenlemişlerdi ve kral, suçluları saraydan sürerek cezalandırmıştı. Bussy-Rabutin bu dönemde, eğlenmek amacıyla *Galyalıların Aşk Hikâyesi*'ne başladı; bunları ilişkisi olan eski sevgilisi Madam de La Baume'a gönderiyordu, o da, haberi olmadan elyazmasını çoğaltıyordu. Kopya, Paris'de dolaştı ve içerdiği kimi saygısızlıklar nedeniyle dedikodular yükseldi.

Galyalıların Aşk Hikâyesi başlıca dört bölümdür: Birincisi, Lenix'le (Olonne Kontu) evlenen Ardelise'in (Catherine d'Angennes) Oorandate (Beuvron Markisi), Candole (Candale Dükü) ve başkalarını nasıl sevgili edindiğini anlatıyor; ikincisi, Angelie (Madam de Châtillon) ile Ginolic (Châtillon Dükü) arasındaki entrikaları anlatıyor; üçüncüsü, Madam de Cheneville'in (Madam de Sévigné) portresidir; dördüncüsü, Bussy'nin Bélise (Madam de Montglas) ile olan aşkını anlatır. XIV. Louis'nin Théodose ve Mazarin'in Grand Druide adıyla yer aldığı bu değerli maskaralık, pek parlak bir tarzda değildir. Bussy-Rabutin, bir kadından "dünyanın en güzel tenine sahip" ya da "hoş ve güzel renkli bir ağzı var" diye söz ettiğinde onu tanımladığına inanır. Kişileri görünmez. En cesaretli cümlesi,

Olonne Kontesi için yazdığıdır: "Soylu bayan, kavalyesine lütufta bulunmamaya uzun süre dayanamadı, ve bu, iki tarafı da sıkmadan dört ya da beş ay sürdü."

1668'deki yasadışı baskısı çok daha iğneleyici olan ve yine Bussy-Rabutin'e atfedilen *Çapkın Fransa*'ya esin kaynağı olmamış olsaydı, *Galyalıların Aşk Hikâyesi*'nden hiç söz etmezdim. *Çapkın Fransa*'nın Busyy-Rabutin'e ait olduğunu söylemek bir üçkâğıtçılıktır. Gerçek yazarı, Hollanda'ya sürülmüş olan bir yergici, Gatien Sandriz du Courtil'dir; saraya ilişkin her türlü bilgi kaynağıyla besleniyordu (gevezelikleri dönemin anıları tarafından da doğrulanmıştır). XIV. Louis'nin cinsel yaşamı öğrenilmek istenirse *Çapkın Fransa* okunmalıdır. Bir dizi patavatsız kronik içinde, neredeyse karikatürvari gerçeklikteki portreler ile XIV. Louis, "mahkeme karşısında ne kadar az utangaçsa, aşk yatağında da öyle görülür."

Önce, "çirkin, şişko, kısa boylu, bir meyhaneci havasında, ama melek gibi yürekli, ve böylelikle, konuştuğunda çirkinliğini unutturan" Marie Mancini'ye aşık olur. Matmazel de La Vallière'e, fiziksel kusurlarına rağmen duyduğu coşkulu tensel aşka tanık olunur: "Topal olduğundan açık havaya çıkmamaktadır, sarışın ve beyaz, çiçekbozuğu tenlidir, kahverengi gözlüdür... Ağzı büyük, dişleri çirkin, hiç boynu yoktur, kolları gövdesinin geri kalanından güçlükle ayırt ediliyordu." Bu haliyle XIV. Louis ona tapar, hamileyken sıcak su vermek için başında bekler ve yine de "doğumun pisliklerine dayanamayacak bir kalbi vardır". Hicivcimizin şu dediklerine seve seve inanılır: "La Vallière, kralın her zaman en büyük tutkusu olmuştur, tüm kalbi ve ruhuyla onunla ilgilenmiştir; diğerleri için ise sadece güvenilmezdir." Ama, XIV. Louis'nin, ahlaksız Madam de Montespan ile ("Kötülüğün bedeli, onun için bir hiçti" der) ve "kralın vakit geçiricisi" Matmazel de Fontanges ile olan özel ilişkileri üzerine açıklamaları Güneş-Kral'ın ateşinin ne kadar yakıcı olduğunu gösterir.

Kronik yazarı bizi temin eder: "Saray, Büyük Louis dönemindeki kadar hovardalıkla asla dolu olmamıştı. Aşkla dolu bir mizacı olduğundan herkes Prensin peşinden gitmekten mutluluk duyuyor ve kadınların yanına yaklaşabilmek için

elinden geleni yapıyordu." Versaille bize, birbirlerine şehvetle saldıran ve birbirlerini ısıran şehvetli engereklerin yatağı gibi gelir. Kral'ın deyişiyle, "kendi cinsini utandıran ve kızkardeşi de aynı yolda giden", "hiç kuşkusuz, Fransa'nın en güzel kadınlarından biri" Olonne Kontesinin uygusuzlukları ayrıntılarıyla anlatılmaktadır. La Ferté Mareşalinin karısı olan kızkardeşinin de oda hizmetkârından Beuvron Markisine kadar herkese kendini verdiğini öğreniriz. *Yaşlı Aşıklar* bölümünde, başka şeylerle birlikte, Madam de Lionne'un genç Fiesque Kontunu nasıl jigolo olarak kapattığını öğreniriz.

Veliaht oğluna, "ne hovardalık yapma, ne de kendisini taklit ederek özel metresler tutma" izni veren, saltanatının son yıllarındaki XIV. Louis'nin sofuluğunun bile, Madam de Maintenon'un etkisiyle ters sonuçları oldu. Evli veliaht gizlice saraydaki kışkırtıcılığa katılır:

> Veliaht, karısının oda hizmetçisini zevkine uygun bulup bir uşak aracılığıyla ona duygularını önceden iletiğinden, karısının yanından açıkça kalkıp onunla yatmaya gidiyordu. Karısı onuruna çok düşkündü, bir şey belli etmiyordu; hizmetçi kadın, veliaht karısının odasına kadar gelip güzel prensi elliyordu[1].

"Güzel prens" bize kumral, çok şişman, göbekli, koca burunlu olarak tanıtılır. Veliahtın (gelecekteki XV. Louis'nin babası) daha sonra, "oldukça çirkin" bir nedimeyle (Créqui Markisi aracılık eder) ve Saint-Honoré kapısı yakınlarında bir ev sunacağı mavi gözlü güzel kadın, Roure Kontesiyle ilişkisi olur.

Kitabın en ilginç bölümü, *İtalyalaşmış Fransa* XIV. Louis sarayındaki homoseksüellerin davranışlarını anlatır. Tilladet, Manicamp, Grammont ve diğerleri dokuz kurallı ve temel ilkesi kadınları aralarına almamak olan bir grup kurarlar: "Şövalyelerin gövdeleriyle gömlekleri arasında bir haç taşımalarına ve haçta, kabartma olarak, bir kadını ayaklarıyla

1 Bussy-Rabutin, *Histoire amoureuses des Gaules*, ardından *La France galante*, Auguste Poitevin'in önsöz ve notları, c. II (Paris, Adolphe Delahays, 1858).

çiğneyen bir erkek bulunmasına karar verildi." Paris yakınlarındaki bir evde iki genç prensi de aralarına alarak yaptıkları toplantılar XIV. Louis'ye bildirildi: "Bu tür sefahatlarden nefret eden kral, suçlu olanların şiddetle cezalandırılmasını istedi... Bazılarını saraydan uzak şehirlere sürdü, prenslerden birini kendi önünde kırbaçlattı, diğerlerini Chantilly'ye sürdü." Her şeyi yapabileceklerine inanan bu soylu homoseksüellerin kötülükleri, bir genelevdeki fahişelere oyun olsun diye işkence yapmaya kadar gider. Dolayısıyla, *Çapkın Fransa*, 1834'de yayımlanacağı için o dönemde bilinmeyen Tallemant des Réaux'nun *Hikâyecikler*'inden daha açık saçıktır.

XIV. Louis yüzyılının en ilginç erotik yazarı, Corneille Blessebois, kendisini "serseri şair" diye adlandıran bir maceracıydı. Soyluluk verilmiş burjuva bir aileden (babası kralın danışmanı ve vergi tahsildarıydı, annesi Fransa'daki iplik imalathanelerini yönetiyordu) 1648'e doğru Vernay'da doğan Blessebois taşkın bir gençlik yaşadı. Alençon'daki (kendi ifadesine göre "Normandiya'nın Sodom'u") öğrenimi sırasında, 1668 yılında, *Alençon Parkında Maceralar* adlı elyazmalarını şehirde dolaştırdı; burada, "bir nedeni olduğu için mi severiz, yoksa gelip geçici hevesle mi?" sorusuna cevap bulma gerekçesinin altında, şehirde yaşayan kimi insanların zina ve eşaldatmalarını sergiliyordu. 31 Temmuz 1670'de, Vernay tahsil bürosunun hesaplarını gözden geçirmek isteyen Colbert temsilcilerine karşı koymak amacıyla akrabalarının evini yaktı ve tüm kayıtlar yanıncaya kadar kimse yaklaşmasın diye silahla bekledi. Bu olay nedeniyle Alençon'da hapse atıldı ve orada bir yıldan fazla kaldı; ama gardiyanı Le Rocher'nin yaltaklanmaları, ihtilasla suçlanan bir tutuklunun, Guillaume Pocquet, dostluğu, ve özellikle onu küçük hizmetlere boğan güzel kadınların ziyaretleri bu hapisliği oldukça zevkli kıldı. Blessebois'nin örneğinden anlıyoruz ki, taşradaki bir tutuklu istediği bir insanı odasında kabul edebilmekte ve ünlü bir aşçının yaptığı yemekleri orada yiyebilmektedir.

Ziyaretçi kadınlardan biri, kendisinden oniki yaş büyük olan Marthe Le Hayer, onunla evlenmeyi kafasına koydu. Normandiya Vergi Mahkemesi avukatlarından Sçay'lı bir beyefen-

dinin kızı olan Le Hayer zengin ve acayip huylu biriydi. Blessebois özgür olup Alençon'u terk ettiğinde peşinden geldi; Blessebois 26 Aralık 1671'de evleneceğine dair bir vaatte bulunup imzaladı, ama tek amacı bir miktar parasını dolandırmaktı. Paris'te, muhabbet tellalı La Serre'i yeğenim diye tanıttı ve güvenini sağladı, kendisi ise parayı alıp kaçtı. Orduya, Turenne'in emrine girdi; ama bir seferden dönerken, kendisini şikayet etmiş olan Marthe Le Hayer'in kışkırtmasıyla For-l'Evêque'de hapse atıldı.

Bunun üzerine sevgilisinden nefret eden Corneille Blessebois onu bir romanda, *Kızışmış ya da Kaybolmuş Edep* (1676), gülünç duruma düşürdü; onu, "çocukların süt içmesi gibi şarap içen" Amarante'nin çizgileri altında sergiledi ve şöyle dedi: "Büyük çapta bir orospudur ve en tatlı yıllarından itibaren utanma sınırlarını zorlamış olduğundan bütün Alençon gençliğine tecavüz etmiştir." Corneille Blessebois, şakacı bir hovardadır. *Kızışmış*, anlaşılması güç müstehcenliğiyle Scarron'un *Komik Roman*'ına benzemektedir.

Bu otobiyografik roman Alençon cezaevinde başlamaktadır. Romanın kahramanı Céladon, talihin karşısına çıkardığı Dorimène'in ziyaretini kabul eder. Gizlice sevişmeye daha yeni başlamışlardı ki, maskeli iki kadın, Marcelle ve Amarante Céladon'u hovardalığa kışkırtmak için gelirler. Sonra, sırdaş olarak dostu, muhabbet tellalı Hïante'yi, "insan teninin ünlü dalaverecisi"ni yanına alıp cezaevine geri gelir. Céladon, Pocquet ve gardiyan Le Rocher, onları bir sefahat partisine sokma konusunda hemen anlaşırlar:

> Birisi, Dorimène'in beyaz ve tombul elini öpüyordu, diğeri mercan ağzındaki balı ve şekeri yağmalıyordu ve bir başkası orasındaki tüyleri okşuyordu, Hïante ise, sadece iki eli olduğundan üç adamın kamışını sallayamadığı için üzgündü. Céladon, Poquoit (*sic*) ve Le Rocher'nin ilk ikisi alışkanlıkla, üçüncüsü hayranlıkla, sevgililerinin göbeğinin üzerinde fır dönmeyi düşünüyordu...

Dorimène'in kız kardeşi, "onbeş yaşında ve kayığı aşırı ölçüde kaşınan bir genç kız", Marille gelmeseydi, üç erkeğe iki kadın olacaklardı. Onun varlığı aşk çekişmesine işaret eder:

> Bunun üzerine Dorimène, Marielle'in önce davranmasından çekinerek Céladon'un boynuna sarılır ve onu yatağa atarak dünyayı tersine çevirir, yani Céladon'un üzerine çıkar ve dillerinin karışımı peşrev işi görür ve kucaklaşırlar. Aptal olmayan Poquoit Marille'i kendisininkinin üzerine atar ve yarım saat kadar bakireliğini arar ama bulamaz, Marielle ise, vulvasından rüzgâr dışında bir şeyin geçmediğine ve bunun ilk giriş olduğuna dair kaç kez yemin eder.
>
> Le Rocher, Hïante ile tepişmeye hazırlanıyordu, eteklığini kaldırdı ve takım taklavatını yüzsüzce kavradı; ama çok şaşkındı, daha iyi eğlenebilmek isterken, sevgilisini yatıracağı bir yer bulamıyordu. Odada sadece iki yatak vardı ve Céladon'la Poquoit onları işgal ediyordu. Böylece, bir kurdun keçiyi sakalından tutup taşıması gibi avını bir süre gezdirdikten sonra taşların üzerinde kaldılar ve yoksullar gibi düzüştüler. Ama Le Rocher olağanüstü şişmandı ve Osmanlı Padişahını Konstantinopolis'e sokmakta çok büyük güçlükler çekiyordu.

Bu sahne yeterince gülünçtür ve yazar da bu kanıdadır: "Le Rocher'nin yaşlı Galyalısını, kuyruğunu kaldırımlarda yıpratmış bu kısrağa sokmaya çalışmasını görmenin çok hoş olacağını sanıyorum." Kurtulan Céladon, atla Sées yolundan gider; yanma bir süvari gelir ve bu, erkek kılığına girmiş Amarante'den başkası değildir. Aceleyle bir hana girerler ve orada hancı Louis ve karısı ile birlikte bir sefahat alemi yaparlar. Sonraki bölümler, kendisiyle evlenmeyi reddeden Céladon'u sıkıştıran Amarante'ın gözü dönmüşlüğünü anlatır. Céladon'u For-l'Evêque'de tutuklamış olan polisin Saint-Germain-l'Auxerrois'da yeniden tutuklamasını sağlar; hücre arkadaşı, bir homoseksüel olan Samoi Baronudur: "Dayanılmaz bir kusuru vardı; eli yüzü biraz düzgün genç bir erkek gördüğünde aşık

olmadan duramıyordu." Sık sık rahatsız etmesinden kurtulmak için Céladon, onun kollarına kendisini yeniden hapse attırmış olan Amarante'yi atar. Baronun Céladon'u kendisiyle evlenmeye nihayet ikna edeceğine inanan Amarante, en gözde eylemini kendi üzerinde denemesine izin verir:

> Ah, mösyö, diye haykırır çılgın kadın, dilini ağzına sokarken, eğer dediğinizi yaparsanız, sizin hiçbir isteğinizi reddetmem ve bana vaat ettiğiniz lütuf öyle büyük ki bütün kalbimle size teşekkür ediyorum, hatta onu elde etmeden önce bile. Samoi Baronu hiç zaman kaybetmez, kadını yatağının üzerine atar ve Roma tarzında üstüne çıkar. Bu yeni tarza alışmakta güçlük çeker, ama Sodomistin aletinin çok küçük olduğunu görünce, cesaret, cesaret, cesaret diye şarkı söylemeye başlar.

Yazar burada, Samoi arkadan girerken Amarante'ın söylediği şarkının üç kıtasını aktarır. Koridordan hücreye giren Céladon "bizim hayvanları hâlâ birbirinin üstünde bulur". Amarante'ı, kendisi için kişiliğini sattığından dolayı kutlar, ama Amarante işin çoktan bitmiş olmasından şikayetçidir: "Mösyönün yerini alın, der Céladon'a, çünkü sanıyorum elinden gelen her şeyi yaptı." Céladon reddeder, ama o sırada Samoi'nın kardeşi gelir; Mösyö La Gravirie, arkasında borçlar ve cinayetler olan ipten kazıktan kurtulmuş biridir ve bir kadını tatmin etmeye pek niyetli olmayan baronun yerine geçmeye hazır olduğunu söyler:

> Bunu diyerek kocaman bir yılan gibi kıpkırmızı kamışını çıkarır, her türlüsünü görmüş olan Amarante, şaşkınlığını gizleyemez. Ah! Ne kadar güzel! Ne kadar sevimli! Güzel çocuk! diye haykırır. Haydi matmazel, ağlamayın, der La Graverie, sizindir o, vermemek için göstermedim ki size.

Sonuçta, Amarante, La Graverie ile evlenir ve birlikte "gençliğin eğitiminde ünlü bir okul" olan bir ev yönetirler.

Alençonlu genç kızlar "orada Cyprine'in danslarını serbestçe yaparlar, ama kendilerini frengi salgınından, çiçek hastalığından korurlardı". Şiirlerin —Lubin ile Toinon arasındaki şiirli diyaloglar, "aşk düşü", yinelenen rondolar, çoban türküleri, hicivler, epigramlar, vs.— aralara serpildiği ve bir kadından intikam almayı içerdiğinden iğrenç gelebilecek ama kuşku götürmez orijinalliği ortada olan bu olağanüstü roman, *Kızışmış ya da Kaybolmuş Edep* böylece sona erer.

Hollanda'ya sığınan Corneille Blessebois, Amiral Tromp'un yönetimindeki onbeş savaş gemisinden birinde paralı asker olarak tayfalık yapar. 1675 yılında birçok kitabını yayımladığı Leyde'de, "aşk ve trajedi hikâyesi" olan romanı *Angelie'nin Aslanı*'nı, İsveçlilere karşı iki deniz savaşına birlikte katıldığı Meşe gemisinin kaptanı Daniel Elzevier'ye adar. Yine orada *Marthe Le Hayer ya da Matmazel de Sçay*'ı (üç sahnelik müstehcen komedi) ve çağrıştırıcı anlamlı dize biçimindeki diyaloğu ("bire beş koymak", dönemin argosunda, beş parmakla mastürbasyon yapmak anlamına gelir), "gençlik eğlencesi" olan *Bire Beş Koymak Zorunda Kalan Filon*'u yazar.

Taşağı, Doğa'nın güneşi doğurduğu yerden
Daha sıcak olan Filon,
Kıpkırmızı kamışına bakınca,
Fahişe bir kadını hayal eden Filon,
Hemen vurulacaktır,
Ve gömleğini kaldıracaktır,

Kafasını cinselliğe takmış olan bu Filon, önce genç Mirène'e başvurur ve ondan arzularını kabul etmesi için yalvarır: Ama, "yoksul Eyüp'den bin kez daha fakir olduğundan" ve bir metelik bile sunamayacağından, Mirène tarafından horgörülerek reddedilir. Sırayla Lisette, Caton ve diğerlerine yanaşır ve hepsi de, onun yoksul olduğunu öğrendiklerinde ondan tiksinirler. Filon haykırır:

Ey kaba kızlar,
Demek ki artık alt tarafların aşkına değil,

Kıçınızı açmanızın nedeni.
Boş yere kamışım ve iki topum
Onlardan bir oyun istiyor,
Meteliğe kurşun attığımdan
Söylediğim her şey önemsizdir.

Son bir azar daha işittikten sonra Filon, istemeye istemeye yalnızların zevkine karar verir: "Değneği sallamak". *Marthe Le Hayer* komedyasında, parayla satın alınan aşk daha hayasızca sergilenir. Blessebois'nın önsözde açıkladığı gibi Marthe Le Hayer'i temsil eden Clarice ve hizmetçisi Génevote, sevgili olarak şövalye Clérimont'u ve uşağı Lubin'i arzularlar, ama bunlar da kadınların para ödemesini isterler. Kaba asker Clarice'e pas verdiğinde, hizmetçi araya girer:

Génevote
Ama bana demiştiniz ki parasız...
Clérimont
Kamışım kalkmaz; hakikat budur;
Altının ilahi görünümü beni sert bir flüt yapar,
Şişirir, genişletir, ateş rengine boyar,
Onu çok güçlü yapar ve oyuna hazır kılar...
Taksitle düzüş dışında, güzel Clarice,
Gündüz gece, hizmetimden emin olabilirsiniz.

Eğer kendisine on Louis altını verirse, "bir hafta boyunca, günde on iki kere" binişeceğine dair yemin eder. Clarice, kızarak, Génevote ile seviciliğe kendini teslim eder ve sonunda, Clérimont'u da uşağını da kovar:

Clarice
Para ödemeden binişmeyi isterim!
Büyük düzücü sayın baylar, şeytan sizi düzsün
Kendimizi başka yerde değerlendireceğiz;
Vücutlarımız hâlâ iş görür,
Sizin kamışlarınızdan daha güzeli olmadığını sanmayın
Birçok genç bayan bize bakmakta ve bizi düşünmektedir.

Paris'e geri dönen Corneille Blessebois, orada sayısız serüvenle karşılaşır. Bu sinirli adam, öfkesinden dolayı birçok kez hapse girdi; bir berberin karısını ve kızını dövmeye kadar işi vardırdı, bu olay üzerine 1678'de Chatelet'ye gitmek zorunda kaldı. Daha sonra kraliyet deniz kuvvetlerine katıldı ve kaçtığından —belki küfrettiği bir üstünün hıncından kurtulmak için—[1] Rochefort'daki Savaş Konseyi tarafından 14 Ağustos 1681'de ömür boyu kürek cezasına mahkûm edildi. 1686'da, kürek çekmeye elverişsiz olduğu görüldüğünden başka mahkûmlarla birlikte Guadeloupe'a sürüldü ve Basse-Terre'in doğu sahilindeki Büyük Peru'ya yerleştirildi.

Efendisi, Büyük Peru Markisi Charles Dupont, komşusu Cocagne Malikânesinin sahibesi Félicité de Lespinay tarafından evlenmek için aranıyordu. De Lespinay, Dupont'u etkilemek için büyü kullanmak istiyordu. Blessebois, aşık kadına, geceleyin görünmez olmanın sırrını vermeyi vaat eder. Romanı, *Büyük Peru Zombisi*, çıplak ayaklarla yürüyen sefih bir sömürge Avrupalısı olan ("O, güzelliğinin altınıyla süslü dişi bir domuzdur... Zevki için onurunu feda etmeye her zaman hazırdır") Cocagne Kontesinin, sevgilisi Büyük Peru Markisinin yanında nasıl bir zombi olarak ortaya çıkmaya çalıştığını anlatmaktadır.

Mahkeme, 1690 yılında, bu olayı cinsel büyü olarak değerlendirdi; kaçan Blessebois, gıyabında, herkesin önünde suçlu olduğunu açıkça kabul etmeye mahkûm edildi, ama Fransa'ya geri dönmeyi başardı. Metni ve müziği yeniden bulunan 1694 tarihli *Priape* operasının onun olduğu sanılmaktadır; *Büyük Peru Zombisi* 1696'da yayımlandı; yaşanmış deneylerini kurgulaştıran, hem hovarda, hem kaba bu yazarın, Corneille Blessebois'nın, bilinen son eseri bu oldu.

Ama Fransa'da erotik edebiyatın ilk başyapıtı Grenoble'lu avukat Nicolas Chorier'nin Latince kitabıdır: *Amour ile Venüs'ün Sırları Üzerine Luisa Siega de Tolède'nin Sotadik Satiri*. Chorier, herkesi, bu kitabın, Dona Maria de Portugal'ın nedime-

1 Frederic Lachevre, *Le Casanova du XVIIe siècle, Pierre-Corneille Blessebois, normand* (Paris, Honore Champion, 1927).

si olan ve 1570 yılında ölmüş, Tolèdeli kadın ozan Luisa Sigea tarafından İspanyolca yazılmış bir eserin, Hollandalı filolog Johannes Meursius tarafından yapılmış Latince çevirisi olduğuna inandırır. Chorier'nin yutturmacası, bilginler kitlesine yönelik bir hümanist eğlencesiydi; ileriki yıllarda Grenoble Parlamentosunda genel avukatlık yapacak olan dostu Jean-Baptiste du Mey, 1660'a doğru yapılan ilk yasadışı baskıyı mali olarak destekledi. Kitabın başındaki koşuklu mektup, *Summo viro* ("yüksek bir şahsiyete") etten kemikten sıyrılmış Luisa Siega'yı, Champs Elysées'de Petronius, Boccaccio ve diğerleriyle tartışırken ve diyaloglarını, iffetli bir yaşam sürdürmeye devam ederek bir ay içinde yazdığını anlatırken gösteriyordu. Burada, hepsi İtalya'da geçen altı diyalog vardır; bu; kitabın Luisa Siega'ya ait olduğu savını çürüttüğünden Chorier, 1678'deki yeni baskıya İspanya'da geçen yedinci bir diyalog ve biri Heinsius tarafından Luisa Sigea'nın sözde övgüsü olan uydurma bir şiir olan, iki Latince şiir ekledi.

Nicolas Chorier'nin, Başpiskopos Etienne Le Camus'nün ihbarı üzerine Dauphine Adalet Görevlisi tarafından bu kitabın yazarı olarak suçlanmasına bu ikinci baskı neden oldu; ama aldatmacadan hoşlanan bu bilgin adam işin içinden sıyrılmasını bildi. Kitabının kısaltılmış, vasat bir hali olan 1680 tarihli Fransızca çevirisinde, *Aloysa ya da Kadınların Akademik Sohbetleri*, Chorier'nin hiç payı olmadı. Evli ve üç çocuk babası, yüksek hakimlerin dostu, biri *Dauphiné'nin Genel Tarihi* olan çok sayıda bilgece çalışmanın yazarı Nicolas Chorier, "sotadik bir satyr" yazdığını kabul ettiği Anılar'ı geride bırakarak 1692'de sekseniki yaşında öldü.

Bu türün önceki diyaloglu kitaplarından farklı olarak *Luisa Siega'nın Diyalogları*, pratik uygulamaların eşlik ettiği sözlü bir cinsel başlangıçtır. İlk diyalogda, *Tartışma*, bir süre sonra Caviceo ile evlenecek olan onbeş yaşındaki Ottavia, uzman evli bir kadın olan yeğeni Tullia ile, evlilikten umabileceği tensel zevkler üzerine konuşur. İkinci diyalog, *Sevicilik*, Ottavia'ya sevicilik dersi veren Tullia'nın yatağında geçer: "Bacaklarını daha yukarıya kaldır, uyluklarını benimkinin üstünde birleştir. Çok acemi olan sana yeni bir Venüs tanıtacağım." Ve Ottavia seve

seve kendini bırakır: "Ah! Ah! Sevgili Tullia'm, sevgilim, kraliçem! Beni alt üst ediyorsun! Nasıl da kıpırdıyorsun! Bu ışıkların sönmesini isterdim, teslim oluşuma ışığın tanık olmasından utanıyorum!"[1]

Üçüncü diyalog ayrıntılı bir anatomi dersidir; doktor ve filolog olarak Tullia, erkek ve dişi cinsellik organlarının işlevlerini anlatır ve bunların değişik Latince ve Yunanca adlarını sıralar. Dördüncü diyalogda, *Düello*, Tullia Ottavia'ya, Callias'la olan zifaf gecesini anlatır; o gece, özellikle çok hareketli olmuştur.

Sonraki iki diyalog erotizm açısından en güçlü ve ahlaksızlıkla en fazla suçlanabilecek olanlardır. *Şehvetler*'de, kısa süredir evli olan Ottavia, yeğenine kocası Caviceo'yu çoktan tükettiğini ve ailesinin onu bir aylığına şehir dışına dinlenmeye gönderdiğini anlatır. "Ne işitiyorum? Bu kadar kısa sürede nasıl tüketirsin?" diye haykırır Tullia.

Gücü tükenen kocasının yerine bir sevgili edinmesini öğütler ve asla anlaşılmayacak aldatma biçimleri önerir. "Herkesin, kadınların en namuslusu ve en onurlusu olarak övgüler yağdırdığı" Ottavia'nın annesi, Sempronia'nın bile Giocondo'nun uşağını sevgili tuttuğunu anlatır. Kocası Callias'a sadık olduğu sanılan Tullia'ya gelince, onun da sevgilisi Lampridio'dur: "Biri bana hükmediyor, diğerine de ben hükmediyorum; ben birincisinin kölesiyim, ikincisi de benim kölem; biri benim gövdeme sahip oluyor, diğerinin gövdesine de ben sahip oluyorum. Altınla kurşun arasındaki fark sevgiliyle kocası arasındaki farktan fazla değildir." Lampridio'nun Rangoni adlı bir dostu vardır ve Tullia'nın onunla cinsel ilişkisine izin verir; Tullia, Caviceo'nun yokluğunda bu iki genç insandan yararlanması için Ottavia'yı önerir. "Herkülümün öpücüklerini, sevmesini, gövdesini seninle paylaşacağım. Seni, bizzat ben onun kollarına koyacağım; onu kendi ellerimle senin atma bidireceğim."

Venüs Oyunu (Alcide Bonneau, *Tarzlar ve Görüntüler* diye

1 Nicolas Chorier, *Dialogues de Luisa Siega*. Alcide Bonneau tarafından ilk baskılar dikkate alınarak yapılan tek tam çeviri, dört cilt. (Paris, Isidore Liseux, 1882).

çevirir), kocası seyahatte olan Tullia'nın odasında toplanmış olan Tullia, Ottavia, Lampridio ve Rangoni arasındaki bir diyalogdur. Tullia, kendisi için bir şey istemeden, öğrencisinin zevklerini eğitir. Lampridio'yu Ottavia'ya doğru iter ve şöyle der: "Bu odada benim de küçük bir rolüm olacak: Erkeklik mızrağını dişilik hedefine kendi ellerimle yönelteceğim. Çok iyi: İşte tamamıyla yuttu! İkisi tıpkı birbiri için yaratılmış! Şimdi, kalçalarını esirgeme, Lampridio." Daha sonra Tullia, Rangoni'ye yeğenini sunar ve bizzat kendisi işe girişir:

> Görüyorsun Ottavia, diz üstü duruyorum, kalçalarımı kaldırıyorum ve gövdemi öne eğiyorum. Tersten üstüme çık, sırtın sırtıma kalçaların kalçalarıma sıkıca değsin. Kalçalarını iyice ayır ve vücudunun ağırlığına dayanamayacağımı düşünerek parmak uçlarını yatağa daya.

Rangoni haykırır: "Oh! Ne şehvetli bir duruş!" Tüm bu diyalog, Ottavia'nın ve iki partnerinin, azalan iştahlarını kışkırtmak için sürekli onları pozisyon değiştirmek zorunda bırakan Tullia'nın yardımıyla giriştikleri eylemleri yorumlar:

> Aklıma bir fikir geldi. Ben dik duracağım, Ottavia sırt üstü yatacak ve ben onun bacağını olabildiğince yukarı kaldıracağım, ta en tepeye gelinceye kadar. Kalçanı mümkün olduğunca gergin tut, Ottavia. Böylece deliğin girişi çok dar olacak ve kavalyen için çok daha hoş olacak.

Dinlenme sırasında, Lampridio, bakire Laura'nın kızlığını, sütannesinin huzurunda, onun yardımsever elleriyle nasıl bozduğunu anlatır; Tullia, kendisini sırasıyla bir Fransıza, bir Almana ve iki Floransalıya verdiği Roma'daki bir villada geçen bir aşk toplantısını anlatır. Rangoni, bu diyalog sırasında şunu belirtir: "Bu şehirde, sizden daha zeki ve hovarda kadın yoktur." Sonuç olarak Tullia Ottavia'ya şöyle der: "Kendini zevke ver, ama erdem görüntüsü altında, böylece yine onurlu bir kadın sayılırsın... Tüm dünya bir komedi oynuyor." Tensel eğlenceleri baskı altına alan Püritenleri lanetleyerek, valiyi över

(Chorier'nin hamisi Lyon görevlisi François du Gué'ye belirgin gönderme): "Nazik, hovarda, kim ne der diyenlerle alay edecek kadar şehvetseverlerin dostu bir insan... Venüs aşkına! İnsan ancak yaşamayı biliyorsa hayata layıktır. Kendini Venüs'den, Baküs'den, eğlencelerden yoksun bırakmak yaşamak değildir: Yaşamın uzağında olmaktır."

1678'de eklenen yedinci diyalog, kadının güzellikleri, değişik öpme biçimleri, erkeklerin cinsel tuhaflıkları, vs. üzerine bir sürü küçük hikâyedir. Sonunda Ottavia, zevkler üzerine düşünmeyi öğrettiği içinTullia'ya teşekkür eder: "Bana yaşamı annem babam verdi; ama ruhu sen verdin. Ruhsuz bir kadın çamurdan başka bir şey değildir."

Erotik kitapların kaba insanlar tarafından ve "para kazanmak" için (sanki bir yazar üçyüz baskı yapan bir kitaptan zengin olabilirmiş gibi) yazıldığına hâlâ inananlar varsa, Nicolas Chorier, diğer örneklerle birlikte, bunun tersini kanıtlamaktadır. O kadar bilgiliydi ki, "sotadik satyr"inde, Latinceye taze bir kan vermiştir. P. E. Pierrugues, *Glossarium Eroticum Linguae Latinae*'sinde (1826) özellikle *Luisa Siega'nın Diyalogları*'na ait olan ve orijinallikte Martial'e eşit olan yüz kadar terim sıralar. Sevgiliyi *inscensor* (tırmanıcı), spermi *aqua venerea, ambrosius res*, kadının cinsel organını *gurgustiolum*, erkeğin cinsel organını *balista, aratrum*, vs. diye adlandıran Chorier'dir. Bu yüzden, tüm bilginler, güçlü Charles Nodierde dahil, *Luisa Siega'nın Diyalogları* karşısında hayranlık duymuşlardır.

Yine XIV. Louis döneminde, Prat Rahibinin (Don Chavigny de La Bretonniere'in takma adı; "yergi yazıları nedeniyle" 5 Şubat 1685'de Bastille'de tutuklanan bir Saint-Maur Benediktenidir ve bu suçlamaya, Cologne'da 1719'da yeniden basılan söz konusu roman da sebep olmuştur) *Venüs Manastırda ya da Gömlekli Rahibe* adlı romanı, bir manastırda onaltı yaşındaki rahibe Agnès ile rahibe Angélique arasında geçen bir dizi konuşmadan oluşmaktadır; yaşça büyük olan rahibe, genç kızın, acemilerin hocasının "esritici sokma" —ya da mastürbasyon— dediği şeyi yaptığını görünce şaşırır ve bunun "gençlerin eğlencesi ve yaşlıların zaman geçiricisi" olduğunu, ama başka zevklerin de var olduğunu söyler. Derslerini "Flo-

ransa usülü öpücükler"le keserek bu zevkleri öğretir. Altıncı konuşmada rahibe Séraphique ve rahibe Virginia da bulunacaktır. Gelecek yüzyıldaki kilise karşıtı hovarda romanların habercisi olan bu erotik diyalogların içerdiği ders şudur: "Meşru olduğu sürece *zevki arayalım*, ama sadece sefahat tarafından önerilebilecek şeyden kaçınalım."

1697'de, Pierre Bayle'ın *Tarihsel ve Eleştirel Sözlük* adlı eseri çıktığında, Jurieu, bundaki müstehcenlikleri Wallon Kilisesine ihbar etti. Bayle, müstehcenliği dokuz kategoriye ayırdığı bir konuşmayla buna cevap verdi; en kınanması gereken, erdemsizliğin "yaşamdan zevk almanın en emin yolu" olduğunu söyleyen ve "kim ne dercilerle alay etmek ve erdemli insanların özdeyişlerini yaşlı kadın hikâyesi olarak ele almak gerektiğini iddia eden" yazarın müstehcenliğidir. Böylece Bayle Ovidius, Aretin ve Nicolas Chorier'i "müstehcen yazarların ilk sınıfına" koymaktadır. Ama kendisi, gerçek şahısların nasıl davrandıklarını açıkça ifade etmekten başka bir şey yapmamıştır: "Bana yönelecek her eylem sadece bir kabalık olacaktır." Bayle, normal inceliğin iyi konuşmayı gerektirdiğini kabul etmektedir: "Soylu kadınlara karşı söylenmiş bir müstehcenlik onları çok rahatsız etmektedir. Bu çarpıcı darbeden korunamazlar... Tüm bunların bir eserle ilgisi yoktur. Size yeterince namuslu gelmeyen bir şeyi okumak ya da okumamak sizin elinizdedir."

Güzel bir dilin ve iyi alışkanlıkların gereğini kabul eden Bayle şunu belirtir: "Müstehcen yazıların aleyhinde boş yere konuşuldu, namuslu insanları namussuz insanlardan ayırmak asla başarılamadı. Bu türdeki yazıları yayımlama hakkı ya da özgürlüğü Edebiyat Cumhuriyeti'nde her zaman korundu."[1] Bayle haklı çıktı, ama erotik edebiyat üzerindeki baskı devam etti, çünkü bu baskı başlangıçta sapkınlara karşı bir önlemken kibarlığın reçetesi haline geldi. Bu, kaba kelimelerin kullanılmasını protesto eden feminizmin ilk taleplerinden biriydi, dolayısıyla bu durum, kadınların kraliçe olduğu bir sonraki yüzyılda da erotik edebiyatın baskı altında tutulduğunu gösterir.

1 *Sur les Obscénités*, Pierre Bayle'ın ilk kez ayrı yayımlanan düşünceleri, (Bruxelles, Gay et Douce, 1879).

V

HOVARDALIĞIN ALTIN ÇAĞI

XVIII. yüzyılda Fransa, bütün Avrupa için sevme sanatının ve özellikle zevk alma sanatının modeli oldu. Hovardalık edebiyatının tartışılmaz tekeli Fransa'nın elindeydi. Fransız erotik romanı, toplumun gizli yanlarını açığa çıkarıp sosyetenin yatak odalarında ve batakhanelerinde olanları anlatarak bir ahlak incelemesi olduğunu ileri sürüyordu. Genellikle yergilerde bulundu ve resmi olarak iyi ahlaka adanmış kimi yerlerin — manastırlar, yatılı okullar, bakanlıklar, vs.— gerçekte sefahat yerleri olduklarını kanıtlamaya çalıştı.

Bu açık saçık kitapların ilki, 1701 tarihli *Herkül'ün Torunu* değildir, çünkü bu tarih yanlıştır; metin, 1775'de çıkan iki kitabı anıştırdığından kitabı XVI. Louis döneminin başlangıcına yerleştirebiliriz. Hovardalar yüzyılı, "bir Carme gibi kamışını kaldırmayı ve bir eşek gibi düzmeyi" bilen ve bu yeteneği karşılığında kendisini altınlara boğan konteslerden düşeslere koşan genç bir adamın cinsel marifetlerini anlatan bu öyküyle değil, değişik şairlerin fantezileriyle açıldı. Jacques Vergier (1720 yılında, altmışüç yaşında, Paris'de Bout-du-Monde sokağında Cartouche Çetesi tarafından geceyarısı öldürüldü) La Fontaine tarzında çok sayıda dize biçimli öykü bıraktı: *Aziz Guignolé* (Priape'yle özdeşleşen aziz; kısır kadınlar çocuk sahibi olmak için portresini cinsel organlarına değdiriyorlardı), *Ölü Kadın ya da Müstehcen Sözcük* (ölü kadın, bir uşağın "düzmek" dediğini işitince dirilir), *Macera Hastalığı*, *Yeni Geline Bakireliğin Elvedası* vs. Bu hikâyeler, başlangıçlarındaki ve sonlarındaki uzun bölümlere rağmen genellikle zekicedir.[1]

1 Jacques Vergier, *Contes et poésies érotiques* (Paris, Oğul Goujon, 1801).

Naiplik döneminden itibaren Fransa'nın en beğenilen erotik yazarı, 1684'de doğan, Saint-Martin-de-Tours Piskoposluk Kurulu üyesi olan ve birkaç ayin verdikten sonra kendini eğlenceye vermeyi tercih eden Jean-Baptiste Villard de Grécourt'dur. Estrées Mareşaline Bretagne'a her gidişinde eşlik etmiştir, ama genel mali kontrolör olan Law'ın hamiliğini, *Yalnız Adam ve Servet* fablıyla reddetmiştir. Grécourt, bizzat kendisinin topluluk içinde okuduğu açık saçık dizeler yazarak zamanını geçirdiği Aiguillon Dükünün Touraine'deki Veret Şatosunda yaşadı. Aiguillon Dükü, 1735 yılında Veret'de Grécourt'un yardımıyla, önemli bir erotik şiirler antolojisi, *Bir Kozmopolitin Titiz Çalışmalarıyla Biraraya Getirilmiş Çeşitli Eserler Derlemesi*, yayımladı (referans sahteydi: Ancone, Uriel Bourriquand Yayınevi, Alameti Özgürlük).

Grécourt eserlerinden birkaçını Veret'deyken yayımladı. *Camargo'nun Kıçı, Küçük Göğüs Uçlarının Kökeni, Bir Cizvitin Şırınga Ucuna Dönüşmesi* gibi güldürülerinde oldukça kaba bir dil kullandı. Sekiz heceli ya da düzenli dizelerden oluşan hikâyelerinde, *Zevk Düşkünü, Korsan, Elbiseyle Keşiş Olunmaz, Ay ve Jartiyer* vs., kibar da olabiliyordu. Kimi serbest yazıları "zevk" yazılarıydı, yani sevgililerinden zevk alma biçimini anlattığı şiirlerdi. *İşte Sen!* adlı "zevk" eseri, kendisini koruyan bir güzelin yanında, küçük okşayışlarla cinselliğini adım adım ele geçirmeyi nasıl başardığını anlatır. *Aşkın Akıl ve Ödev Üzerindeki Zaferi*, kocasının yokluğunda Climène ile bir yatakta oynaşmasını anlattığı "zevk" eseridir. *Beklenmedik Zamanda Bahşedilen Lutuflar Üzerine* şiirinde, aybaşı sırasında kendisini veren bir kadına kızmaktadır; "kızıl denizi geçmek" için pek bir şey yapamadığını düşünür.

Grécourt'un, hovardalar arasındaki en ünlü şiiri *Y ya da Dirgen*; dev gibi penisi olan bir adamın hikâyesidir:

Bu uğursuz alet iki misliydi,
Çatal ağızlıydı dahası, öyle bir biçimdeydi ki,
Bir kolu her zamanki yoldan geçerken,
Diğeri anında diğer yolu tutuyordu,
Ve yanındakiyle gizlice düzüşüyordu.[1]

1 Grécourt, *Oevres badines* (Bruxelles, Jules Gay, 1882).

Bu adam sofu bir dulla evlenir ve kadın, rahibine danışmadan "bu çifte sokuş"u kabul etmez. Canı sıkılan koca yetkililere başvurur ve bu ikiye yarılmış organ gülünç bir tartışmanın konusu olur. Grécourt'un toplu eserleri, 1743'de Tours'da ölümünden çok sonra çıktı ve en uygunsuzları bir ciltte ayrıca biraraya getirildi.

Erotik Peri Masalları

Régence döneminin başında, ilk erotik peri masalı, *Ateş Rengi Kanepe* M. de B... tarafından yayımlanır; 1741'deki yeni baskısı orjinal baskı olarak kabul edildiğinden kimi zaman bu masal Fougeret de Montbron'a atfedilir, oysa o dönemde hâlâ çocuktur. Liège yakınlarındaki bir soylu, şövalye Commode, ormanın ortasında, "Ardennelerde altıyüz yıldan beri saltanat süren peri Crapaudine'in arkadaşı" peri Printanière'e rastlar. Printanière onu, Crapaudine'in sarayına götürmek için köpek kılığına sokar ve Commode da hemen efendisinin eteğinin altına girer: "Bacaklarına tırmandım, dizlerini öpüyordum ve küçük ayaklarım ve dilim, nereye ulaşırsa orayı karıştırıyordu." Commode, kendisiyle sevişmesini emreden şişman Crapaudine'in önünde yeniden insan olur; ama sevişmeyi başaramaz ve Crapaudine sinirlenir. "Bana yaptığın hakaretin cezasını çekmek için, der, bana veremediğin zevkler bundan sonra senin üzerinde yaşanacak... Ancak senin kollarında seninkine benzer bir hata işlenirse eski haline döneceksin." Crapaudine Commode'un yüzüne tükürür ve Commode böylece bir kanepeye dönüşür; Saint-Michel köprüsünde satışa konması için dört melek tarafından Paris'e taşınır.

İnsan–kanepe açık artırmada, ünlü muhabbet tellalı Fillon'un üstüne kalır, o da kanepeyi "sevinçli oynaşmalar için hazırlanmış küçük bir odaya" yerleştirir. Bu mobilyayı ilk kullanacaklar başpapazla fahişedir: "Asla bu kadar çok sarsılındığına ve bu kadar çok yeniden başlandığına tanık olmadığımı itiraf etmeliyim." Ardından, şövalyeler, keşişler art

arda üzerinden geçerler. Daha sonra bir sofuya satılır; sofu da, lavman almak için üstüne çıkmaktadır: "Tutamadığı osuruğunu koklamaktan onurum kırılıyordu." Ayrıca, yemeklerden sonra üstüne yatan rahip Mösyö Ventru'nun ağırlığına da katlanmak zorundaydı: "Fransa'nın en aşağılık iki kıçının sürekli pis pis kokutmaları yetmiyordu, evdeki hayvanların da günah keçisiydim." Evli olan ve karısına kanapenin üstünde zevk vermeyi başaramayan bir dava vekili tarafından satın alınınca genç erkek görünümüne yeniden kavuşur. Peri Printanière'i aramaya koyulur, çünkü Crapaudine, önceki başarısızlığından dolayı uğradığı hakareti tamir ederse Printanière'le evlenebileceği sözünü vermişti. Bu kez peri Printanière, ona bir afrodizyak yutturarak önlem alır ve şövalye Commode, Crapaudine'le sevişmeyi başarır.

Bu tür peri masalları çok hoşa gitti ve birçok yazar tarafından denendi. Kimi zaman perilerin yerine melekler konuldu, Afrika ve Asya krallıklarında geçen entrikalarla birlikte moda olan oryantalizm de katıldı. Crébillon, ilk başarılarını, çağdaş Fransa'ya göndermelerle dolu erotik peri masallarıyla elde etti: Peri Moustache'ın Marivaux'nun ironik bir portresi olduğu bir "Japonya hikâyesi" *Tanzai ve Neadarne; Ateş Rengi Kanepe*'nin konusunu genişleterek yeniden işleyen *Sofa* (1741); ve XV. Louis'nin aşklarının alegorisi olan *Kofiranların Kralı Zeokinisul'un Aşkları* (1746).

Ama bu tarzın ustası Voisenon (yani, Melun yakınlarındaki Voisenon Şatosunda 1708 yılında doğmuş olan Claude Henri Fusée) Başpapazıdır. İstek duymamasına karşın, ailenin küçüğü olduğu için, tarikatlara girdi; 1741 yılında kendisini yönetmeyi bilmeyen birinin bir piskoposluğu yönetemeyeceğini bahane ederek Boulogne-sur-Mer piskoposu olmayı reddetti. Jard Kraliyet Manastırı ona tahsis edildi, ama orda ikamet etme zorunluluğu yoktu. Çok canlı olduğu için Polignac Markisinin "küçük pire torbası" dediği Comédie-Italienne'den cılız ve miyop Madam Favart, Voisenon Başpapazının sevgilisiydi ve anlattığı açık saçık hikâyelerle seyircileri eğlendiriyordu. Voisenon şöyle diyordu: "Her şey örtülü; ama tül öyle hafif ki, hiçbir şey göremeyenler için bile görüntü eksilmiyor." Voisenon, de

Pompadour'a "çapkınca dizeler" yazar ve Pompadour da bunları XV. Louis'ye gösterir: Bachaumont, *Gizli Anılar*'ında "Bu harikulade pislikler sarayın çok hoşuna gitti," diye yazar.

Sultan Mizapuf (1746), Voisenon'un en yetkin erotik peri masalıdır; Voisenon bunu, bir kadın dostuna adarken şöyle der: "Size yolladığım bu hikâye öyle özgür ve edepsiz düşüncelerle öyle doludur ki, bu türde yeni bir şey söylemek güç olacaktır." Sultan Mizapuf, karısı Grisemine'e kendisine rastlamadan önceki hayatını anlatır. Eğitim için teslim edildiği Karanlık Peri ve hayatı öğretmek için Mizapuf'u önce banyo teknesine dönüştürmüştür. İçine sıcak su konulmuştur: "Üzerime müthiş bir yükün bindiğini görmekte gecikmedim. Perinin, kötülük olsun diye kullanmama izin verdiği gözlerim bu çuvalın, periye ait olan kara ve yağlı kocaman bir kıç olduğunu bana gösterdi." Sekiz günün sonunda banyo teknesi olmaktan çıkan Mizapuf, açık saçık koşullarda, tavşan, tazı ve tilki olacaktır.

Sıra kendisine geldiğinde, Sultan Grisemine de kocasına, kendisinin başına da benzer tersliklerin geldiğini itiraf eder. Grisemine, Porselen Perisi tarafından oturağa dönüştürülmüştür ve Karanlık Perisine verilmiş, o da her gece kullanmıştır. Sultan haykırır: "Bu aşağılığın halkası iğrenç değil mi?" *Halka*'dan ne kastettiği anlaşılmaktadır. Grisemine bağırır: "Ah! İğrenç, efendim!" Neyse ki bir keresinde oturak düşüp kırılmış ve Grisemine de doğal haline kavuşmuştur.

Yasadışı olarak satılan hikâye, *Zulmis ve Zelmaide* (1747)'de, Kraliçe Gülpembe'nin kızı Zelmaide Kalın Cin'le evlenecektir, ama o, bakireliğini Zulmis'e vermeyi tercih eder. Zelmaide'den ayrılan Zulmis, Meçhul Periyle yatar ve Meçhul Peri Zulmis'i köpek yapar; Zelmaide'nin yanına köpek olarak geri gelir ve daha sonra, gecelerini sırasıyla nedimelerin yataklarında geçirir. Voisenon, bir ahlak romanı da yazmıştır, *Mösyö Henri Roch'un İbadetleri* ve bu roman Ulusal Kitaplığın yasak kitaplar bölümüne atılmıştır (kuşkusuz kapak süsü nedeniyle, çünkü metin, peri masallarından ne daha çok, ne de daha az açık saçıktır). Romanda, yalancı bir sofu, dindar Condor düşesiyle birlikte "Aziz Christophe duası"nı ve ikisine de göksel esrimeler getiren diğer duaları etmektedir.

Erotik peri masalları öyle rağbet gördü ki, Diderot'nun Ocak 1748'de kendi adını gizli tutarak yayımladığı ilk romanı *Patavatsız Mücevherler* de bu tür bir romandı. Kongo Sultanı Mangogul, gözdesi Mirzoza'nın aşkına rağmen, başkent Banza'da sıkılır. Cin Cucufa'yı görmeye gider ve ona, eğlenmek için sarayındaki kadınların çapkınlık maceralarını öğrenmek istediğini anlatır. Cin altın bir yüzük verir: "Taşını hangi kadına doğru çevirirseniz o size, cicisiyle, yüksek sesle açık seçik olarak sırlarını anlatacaktır." Mangogul gülmekten kırılır: "Konuşan ciciler ha! Bu işitilmedik bir saçmalık!" Mirzoza'ya, yüzüğü asla üzerinde denemeyeceğine dair söz veren Mangogul yüzük taşını önce saraydaki genç bir kıza, Alcine'e çevirir. Hemen o anda, "eteğinin altında mırıldanan" cinsel organı işitilir: Müstakbel eşini, bakire olduğu konusunda ikna etmek için onbeş gündür mersin suyuyla peklik verici banyolar yapmaktadır.

Mangogul, bir yemek sırasında, yüzüğü Husseim'in karısının üzerinde dener ve kadının cicisi, genç uşak Valanto ile Egon arasında paylaşıldığını anlatır. Mangogul'un denemeleri, ilginç sonuçlarla sistemli olarak devam eder —otuz deneme olacaktır— öyle ki kadınlar bir süre sonra, gizli ağızlarına, konuşmasını engellemek için "tasma" takarlar. Dört köpekle yaşayan yaşlı kokana Haria uyurken yüzük tarafından büyülenir ve "eskimiş cici"si itiraflara başlar: "Çık içimden, Medor, der kısık bir ses, beni yoruyorsun... Haydi çık dışarı, küçük hergele, dinlenmemi engelliyorsun. Kimi zaman güzel, ama fazla oldu mu da fazladır."

Patavatsız Mücevherler'in yazarının Diderot olduğunu belirten Grimm, *Mektuplar*'ında, bu hikâyelerin "anlaşılmaz, kötü yazılmış, kötü ve kaba bir tonda ve anlatmak istediği dünyayı pek tanımayan birinin eseri" olduğunu da ekler. Gerçekten de bu romanda can sıkıcı uzatmalar vardır; "cicilerin gevezeliği" üzerine Banza'nın Bilimler Akademisi'ndeki toplantıları ve "Mirzoza metafiziği" üzerine açıklamalar olmasaydı çok daha özlü olurdu. XV. Louis'nin Sarayına yapılan göndermeler Diderot'da, Oğul Crebillon'da olduğu kadar başarılı değildir. *Patavatsız Mücevherler*, uzun süre son derece müstehcen bir eser ola-

rak kabul edildi, Restorasyon döneminde, Ağustos 1825 tarihli polis kararnamesiyle yasak kitaplar listesine alındı ve Louis-Philippe döneminde, 2 Şubat 1835'de imha edilmesine karar verildi.

Kilise Karşıtı Hicivler

Voltaire tarafından başlatılan kilise karşıtı eylemi desteklemek için birçok yazar keşişlerin sefahatini ortaya serdi. En ilginci, Paris Parlamentosunda avukat olmadan önce 1741'de yayımlanır yayımlanmaz polis tarafından el konulan *Manastır Kapıcısı Don B....'nın Hikâyesi* adlı romanı yayımlayan Jean-Charles Gervais'dir. Yüzyıl boyunca sürekli yeniden basılan bu roman öyle başarılı oldu ki, Madam de Pompadour 1748 baskısından bir örnek edindi; Paulmy Markisi ise kendisindeki kitabı ince parşömen deri üzerine yapılmış yirmisekiz minyatürle süslettirdi. Marki de Sade, *Manastır Kapıcısı* üzerine, "hovardaca olmaktan çok haylaz bir eser" diyecektir ve 1782 yılında ölüm döşeğinde olan Gervaise de Latouche, günah çıkartan rahipten bu gençlik günahının yok edilmesini istediğinden, Sade şunu ekleyecektir: "Ne aptallık! Adam o anda, yaşamı boyunca söylemeye ya da yazmaya cesaret ettiklerinin alçaklıktan başka bir şey olmadığını ve gelecek kuşakların bunun anısını silmeleri gerektiğini itiraf edebiliyor."

Manastır Kapıcısı'nda anlatıcı Saturnin itiraf eder: "Ben, R... şehrinin Saygıdeğer Celestin Papazlarının uçkurlarına sahip olamamalarının ürünüyüm. Saygıdeğer Papazlar, diyorum, çünkü hepsi benim şahsımın oluşmasına katıldıkları için şişinmektedir." Anne babası olarak kabul ettiği köylü bir çiftin, Ambroise ile Toinette'in yanına yerleşmiş ve köyde büyümüştür: "Keşişlere özgü uygulamaları itiraf ediyorum. Tek bir güdü yönlendirdiğinden, gördüğüm her kıza sarılıyor, elliyordum." Toinette, kocasının yokluğunda, manastır vekilharcı peder Polycarpe'ın ziyaretlerini kabul eder ve odası bitişik olan genç çocuk, bir duvar deliğinden tensel isteklerini yerine getirişlerini seyreder. Bir gün küçük Suzon'u bu eğlenceyi izle-

meye davet eder ve onun bakireliğini bozmak için bu fırsattan yararlanır; ama yatağın kolanı kırılır ve keşişle Toinette'in dikkatini çeken bir gürültüyle düşerler. Toinette, cezalandırmak bahanesiyle Saturnin'i odasına götürür, ama çırılçıplak olduğundan cezalandırma kısa sürede sevişmeye dönüşür: "Böylece ilk denememde, baba bildiğimi boynuzladım, ama ne önemi var?" Diğer yandan keşiş de, korkuttuğu Suzon'un yanında Saturnin'in yerini doldurmaya çalışır.

Bir kere yüzü gözü açılan Saturnin, bölgedeki bir danışmanın karısı olan Madam Dinville'le ilgilenir; bir öğleden sonra, yeşillikler arasında birlikte gezinirlerken Madam Dinville yeşilliklerin üzerine yatar ve uyuyor numarası yapar. Saturnin, uyandırmadan her istediğini yapabilirdi: "Bacaklarını ayırıp o sevimli yere zevkle baktım: Bu zevk yakınlaşmaları zevkin kendisinden bile daha etkileyicidir; şehvetperestliğinizin yaratabileceği bütün pozisyonları kabul etmeye ve uygulamaya hazır bir kadından daha tatlı ne hayal edilebilir?" Uyur numarası yapan kadına sahip olur, ama sonraki seferlerde Madam Dinville hovardalığı ona öğretir. Onu öyle yılmadan izler ki, sonunda yorulur: "Madam Dinville hemen bir çekmeceye koştu, beyaz sıvıyla dolu küçük bir şişe çıkardı, avucuna döktü ve defalarca taşaklarımı ve kamışımı ovuşturdu." Saturnin "Küçük karıncalanmalar"dan sonra "olağanüstü bir ateş hissetti", kadını tatmin etmeye hazırdı.

Saturnin papaz evine yerleşmişti ve böylece Kahya Françoise ve yeğeni Nicole ile sırayla yatıyordu. Sonra Celestinler manastırına girdi, Tarikat'ın elbisesini giydi ve çömezliğe başladı. Rahip André, geceyarısı onu kilisenin org yerine sokuncaya kadar canı çok sıkıldı. Orada, iyi döşenmiş bir masanın etrafında, üç keşiş, üç çömez ve genç bir kadın, Marianne vardı. Grubun başı, Rahip Casimir şöyle dedi: "Düzüşmek, yemek yemek, gülmek ve içmek, bizim işimiz bu, kendinizi bizim gibi yapmaya hazır hissediyor musunuz?" Zevkle kabul etti: "Bu sefahat alemlerinin olabilmesi için orglar tercihen her yere yerleştirilmişti, çünkü geceyi kilisede geçirmemizden asla şüphelenilmez, diyordu Rahip Casimir." Bir süre sonra Marianne hamile kaldı ve kadınsız olan Satur-

nin'e "karılığı" övüldü; sonunda Marianne'ın kocası oldu.

Saturnin papazlığa kabul edildikten sonra başrahip tarafından yemeğe davet edildi; başrahip, Saturnin'i manastırın sırrını öğrenmeye layık buldu: "Cinsel isteklerimizi rahatlatan belli sayıda kadın vardır." Kütüphane ile eski şapel arasındaki kapalı bir bölümde gizli olarak yaşarlar: "Kız kardeşlerimizin oturduğu bu yeri havuzumuz diye adlandırırız. Anahtarı kimseye emanet edilmez: Sadece iki anahtarı vardır, biri sürekli olarak Rahip Dépensier'in diğeri de benim ellerimdedir." Saturnin'in her hafta havuza gitme hakkı olacaktır: "Zevkle döşenmiş bir oda ve çevresinde Venüs mücadeleleri için uygun birkaç yatak." Orada oturan en şehvetli altı rahibeyle eğleniliyor, şakalaşılıyordu.

Saturnin orada öyle marifetler gösterdi ki, sonunda bir gün güçsüz düştü. Bütün rahibeler, azdırıcı buluşlarla peşinden koşmaya başladılar ("havuz bölümü" kitabın en ünlü bölümüdür), ama boşuna. Bunun üzerine Rahip Simeon şöyle der: "Hasta açlığınızı bazı tatlı yemeklerle uyandırmak gerekmektedir, ben sofu bir kadından daha iyisini tanımıyorum." Saturnin günah çıkarma yerinde sofu Monique'i gözüne kestirir ve onunla gücüne yeniden kavuşur. Ama bu ilişki, keşişleri Saturnin'in aleyhine çevirince sivil bir giysi altında manastırdan kaçmak zorunda kalır.

Saturnin Paris'e gelir, orada çocukluk arkadaşı Suzon'u fahişelik yaparken bulur: "Okumaya devam edin, hovardalığın ürkünç sonuçlarını göreceksiniz." Gerçekten de Suzon ona frengi bulaştırır: Bicêtre'e kaldırırlar ve orada, doktorlar iğdiş etmeye karar verinceye kadar yaşamla ölüm arasında kalır. "Başıma geleceği dehşete kapılmadan düşünemiyordum. İşte, diyordum içimden, işte talihsiz Rahip Saturnin, kadınların sevgili erkeği artık yok: Vahşi bir darbe en değerli yerini ortadan kaldırdı." Sonuç olarak Bruno Manastırına sığınır ve kapıcı olur: "Kendimi, başrahibin ayaklarına attım: Başıma gelenleri ona anlattım. Ah oğlum, dedi beni iyilikle kucaklayarak, Tanrı'ya şükredin, bu kadar yıkımdan sonra bu kapıyı size ayırmış: Burada yaşayın ve mümkünse mutlu yaşayın."

XV. Louis döneminde herkesin gelin odalarında alçak sesle

konuştuğu bu romanın, *Manastır Kapıcısı*'nın konusu budur. Kilise karşıtlığı çok sert değildir, fabliyoların karşıtlığı gibidir. Hatta örnek alınacak sonundan özellikle güçlendirilmiş bir ahlak yükselir. Öyle gözüküyor ki Gervaise de Latouche, bir dostunun önerisi üzerine kitabından birçok ayrıntıyı çıkarmıştır: Belki de müstehcen yerlerden çok felsefi cesaret içeren yerler çıkarılmıştır.[1]

Başka erotik romanlar, belirli skandallardan esinlenerek, aynı kaynağı kullandılar. Argens Markisi, *Filozof Thérèse*'de (1748), 1729 yılında, biri onyedi yaşında Catherine Cadière, diğeri onbeş yaşında Laugier, iki genç Karmelit rahibesine tecavüz eden Toulon'daki deniz kuvvetlerinin papaz okulu yöneticisi Cizvit Girard'ın olayından yola çıktı. Vencerop'lu (Provence) bir burjuvanın kızı olan Thérèse, Volnot (Toulon) Manastırına yerleştirilir. Eradice (Cadière) ile ilişki kurar ve Rahip Dirrag'ın (Girard) verdiği dindarlık derslerine gizlice katılır. Kalçalarının arasına girerken "unutunuz ve kendinizi bırakınız, Saint-François'nın halatı içeri girerken tövbe edenin gövdesinde kalmış bütün pislikleri uzaklaştırır," der. İkinci bölümde, Thérèse Paris'e yerleşir ve orada komşusu Bois-Laurier onu çapkınlık hayatına sokar ve üç Capucin'le olan hikâyesini, "bu rahiplerin namusluluğu konusunda gerçek bir düşünceye varsın diye" anlatır. Jean-Baptiste d'Argens'ı iyi tanıyan Marki de Sade, *Filozof Thérèse*'in, Caylus Kontu tarafından resimlenen, daha fazla din karşıtı bir ilk versiyonunu onun yazmış olduğunu açıklamıştır.

La Morlière Şövalyesi, *Ruhbanların Başarıları ya da T. Papazının Seferleri*'nde (1748), "tepesi traşlı bu maymunlar, bu imtiyazlı soytarılar, kilise farslarına ve kibar sahnelerine uygun bu tipler" dediği, dönemin ciddiyetten uzak keşişleriyle alay eder. Din adamı olan anlatıcı, B. Markiziyle ve S. Başkanının eşiyle sevişmekte ve keşiş kılığına girmiş hizmetçi Clairette'le çapkınlık yapmaktan zevk almaktadır: "Cübbesinin

1 *Portier des Chartreux*'nün tek doğru baskısı 1908 tarihlidir. Arsenal Kitaplığının 412 B elyazmasıyla karşılaştırılan bu tam orijinal metinde, sokak satıcılarının baskılarında bulunmayan felsefi bölümler de vardır.

düğmelerini çabucak çözerek ellerimi göğsüne koyuyordum, göğüslerinin göz kamaştırıcı beyazlığı giysisinin gölgesinde son derece çarpıcı biçimde ortaya çıkıyordu."

Meusnier de Querlon, *Azize Nitouche ya da Carmelit Rahibelerinin Çapkınlık Hikâyesi*'nde (1770), *Manastır Kapıcısı*'na kadınca bir eğilim vermeyi istedi. Agnès, bir Ursuline'in, Rahibe Radegonde'un kızıdır; rahibenin üç sevgilisi vardır, Duvilly, Rahip Arlot ve manastır bahçıvanı. Genç simsar Michel tarafından hamile bırakılan Agnès gayrı meşru yollarla çocuğu düşürür ve kendisini tedavi eden cerrahın işini beğenmez. Paris'de bir çamaşırcının yanına yerleşen Agnès'in birçok sevgilisi olur, bunlar arasında muhtemel üç babasından biri olan Duvilly de vardır. Bu durum yarı-ensest bir sahneye neden olur: "Çok sıcaktı, çırılçıplak soyunduk. Sevgili babam o kadar sevimliydi ki, onun benim babam olması mümkündü; vücudumun her tarafını binlerce kez öptü ve ağzım binlerce kez onunkini aradı..." Frengiye yakalanan Agnès, Bicêtre'de ve Salpêtrière'de tedavi olur. Daha sonra çakırkeyif rahibelerin yanına girer ve orada "aşırı sevici" olur, günah çıkartıcı rahiplerle yattıktan sonra onları terk eder, muhabbet tellalı olur ve sayısız maceralar yaşar, sonunda bir Karmelit manastırına sığınır.

Dize biçiminde kilise karşıtı hicivler de vardır; örneğin, Pierre-François Tissot'nun Bastille'de hapsedilmesine neden olan *Fransisken Rahibe ya da Dört Nala Koşan Mücevher* (1780). "Erdemsiz kötülüğün yuvası manastırdır" düşüncesini kanıtlamaya çalışan beş şarkılık bu şiirde, Po yakınlarındaki bir manastırdaki dört Fransisken rahibi, Egle'nin bakireliğini bozamadıkları için üzülmektedirler. Yalvardıkları Aziz François, yeni denemelerini yönetmek için bizzat gelir ve bu kez başarırlar. Bu tür hicivde, kötüye kullanılan durumların gerçek eleştirisinden çok, saygısız fantaziler her zaman daha fazladır.

Halkın ve Yüksek Tabakanın Ahlakından Tablolar

Halkın cinsel alışkanlıklarının yorulmak bilmez vakanüvisi bir burjuva değil, kötü kişilerle düşüp kalkmayı seven soylu bir senyör olan ve 1692'de Paris'de doğan, annesi, Villeroy Mareşalinin sevgilisi güzel Caylus Markizi tarafından eğitilen Kont Claude Philippe de Caylus'dur. Onyedi yaşında Malplaquet savaşında fark edilen gözüpek asker, çizimci, gravürcü, arkeolog ve koleksiyoncu Caylus'un şakacı bir özelliği vardı ve kaba şakaların yapıldığı Sıranın Ucu Topluluğu'nu kurdu. 1765'de ölene kadar yazmaya ara vermedi, peri masallarından yasadışı müstehcen yazılara kadar bütün sefahat türlerinden yararlandı. Kütüphanenin yasak kitaplar listesinde, sağlığında ona atfedilmiş yazarı belli olmayan metinleri onun adının altına koydular: *Genelev ya da Cezalandırılan Düzücü Jean*(1736), düzyazı biçiminde üç sahnelik komedya; *Nocrion** —sözcüğü tersten okuyunuz— Diderot'ya *Patavatsız Mücevherler*'i esinlemiş olan 1747 tarihli "kaba hikâye"; *Savaş Dışı Kalan Zevk Düşkünü*, Luygdame ile Chloris arasındaki cinsel meydan okumayı anlatan şiir; *Duygu Köstebeği* (1763), bir perdelik komedya; Valère bir *Chauve—pisse* edinmeye çalışır (çapkınların argosunda köstebek, *chauve–souris*) ve sadık olmayan sevgilisine onu göndermek ister (neyse ki sevgilinin masum olduğu kanıtlanır).

Caylus'un eşsizliği eserlerinde değildir. Kaba kumaştan bir elbise ve yün çoraplar giyerek yoksul bir adam gibi gözüken Caylus, kır meyhanelerine ve halkın gittiği diğer yerlere gidiyor, soylu olduğundan kuşkulanmayan basit insanların sözlerini kaydediyordu. Aksanlarını ve dillerini koruyarak onların hikâyelerini öyküleştiriyordu. *Arabacı Mösyö Guillaume'un Hikâyesi*'nde çalışan serbest bir arabacı "dört geçici aşk macerası" anlatır; kadın kuaför Mam'zelle Godiche'in ya da Şövalye Brillantin'in maceraları gibi. Guillaume bunları halk ağzıyla anlatır! "Biraz şaraplandım, gözümü çarptım" ("içtim, uyudum" yerine) ya da, boynuzlanmaktan endişe etmediğini

* "Kara vulva" anlamına gelir, Ç.N.

açıklamak için: "*Kaldığım yerin* tabelasında oturmaktan korkmam" der. *Orman Balosu Maceraları*'nda (1745) halktan insanlar, Saint-Antoine Kapısındaki ya da Vendôme Meydanındaki halka açık balolarda yaptıkları çapkınlıklar üzerine, her türlü yanlış sözcük kullanımına ve deyime başvurarak, sırayla mektuplar kaleme alırlar.

Caylus'un pek taklitçisi olmadı, çünkü Fransız zevki, daha çok stil ustalığını hedefliyordu. Komedya yazarları, pazarcı kadınların bozuk ağızlarını kullandılar; ama gerçekçi hikâyeciler zerafetle ifade etmeye çaba gösterdiler. Godard d'Aucour, romanı *Thémidore ya da Ben ve Metresim*'de (1745), kapatma kızların hayatı üzerine tanıklıkta bulundu; içlerinden en ünlüsüyle, Duthe ile ilişkisi vardı. Yine de onlara kaba konuşmalar ve kötü davranışlar yüklemekten kaçındı; değerli bir erotizm başyapıtı yarattı. *Thémidore*, yayımcısını, kitapçı Merigot'yu Bastille'e kapattırdı, çünkü vergi tahsildarı olan Godard d'Aucour'a dokunmaya cesaret edilemedi. Roman, erotik olduğundan dolayı değil, başkan Dubois'yı kapsayan bir skandalı çağrıştırdığı için suçlandı.

Yüksek tabakanın romancısı, Laclos'u bile etkileyen Oğul Crebillon'du. Paris'teki ve Saray'daki kibarlara yaraşan kadınları çok iyi tanıyan Crebillon, onları, doyumsuz ve küstah olarak, kaprislerine varıncaya kadar tanıttı. Crebillon'la birlikte, artık pedagojik bir görünümleri olmayan hovardaca diyaloglar, eylem halindeki diyaloglar ve gerçek romanesk tiyatro sahneleri haline geldiler. Oğul Crebillon'un, vergi tahsildarı La Popelinière için yasadışı olarak kaleme aldığı *Hayatın Değişik Yaşlarında Dönemin Ahlakından Tablolar* (1750), konuşmalardan ustaca esinlediği durumların sıralanışıdır. Bu kitap *tek bir nüsha* olarak basıldı ve yirmi minyatürle resimlendi. La Popelinière'in ölümünden sonra XV. Louis'ye sunulan bu tek nüsha, XV. Louis'nin ölümünden sonra Prens Galitzine tarafından tekrar satın alındı ve böylece yaygın baskı mümkün olabildi. Bu kitabın, Oğul Crebillon'a ait olması tartışmasız bir konudur: O yüzyılda onunkine benzer bir tarz daha yoktur.

Dönemin Ahlakından Tablolar'da, öncelikle Thérèse ve kadın arkadaşı Auguste'ün manastırdaki yakınlıklarına tanık olunan

onyedi diyalog vardır; sonra Thérèse'in bir kontla evliliği ve zifaf gecesi (annesine anlatımından aktarılır); kontla metresi, dansöz Chonchette'in konuşmaları; Madam de Rastard olan Auguste'ün çapkınlıkları ve muhabbet tellalı Madam Dod'nun başına sardığı bir bela; sonra kontes olan Thérèse'in teşebbüsleri ve nihayet sevgili olarak Moncade'ı seçişi.

Şahısların konuşmaları çok canlıdır. Oğul Crebillon, senli benli konuşma tarzını, Opera'daki bir kızın argo sözcüklerini, bir kontesin özentisini aktarır. Chonchette, bir ziyaretçiye, soyluların niçin dansöz aradığını anlatır:

> Çapkınlık deyince bunun en alasını biz biliriz, soylu kadınlar bizim yanımızda aptal kalır... Onlar çapkınlığı bütün ağırlıklarıyla yaparlar, bizse tepetaklak yaparız. Hepsi bu!

Kontes'in yatak odasında kendisini Moncade'a teslim ettiği XVI. diyalog, cilvelerle, tutkulu duyarlılık hareketleriyle çılgın bir erotizm harikasıdır. Moncade'ın karşı konulmaz bir ateşliliği vardır: "Evet, senin küçük göbeğini öpmek istiyorum; orada gördüğüm bütün bu küçük mavi damarlar üzerinde dilimi resim fırçası gibi kullanmak istiyorum. Ağzımı, büyülü gövden üzerinde gezdirmek istiyorum."

Kontes, sevimli bir utanma duygusundan hayasızlığa geçer:

> KONTES: Kendimi tamamıyla sana bırakıyorum, sevgilim! Her şey senin!... Ne istiyorsun?
>
> MONCADE: Küçük kalçalarını biraz kaldırmak için elimi altına koymak... İyi... iyi... İşte sevgilim, avuçla, avuçla ve yerleştir!
>
> KONTES: Kendi kendine yerleşmez mi?
>
> MONCADE: Hayır, o ne yaptığını bilmeyen bir zırzoptur.
>
> KONTES: O halde ver şu garip şeyi bana... Üstüme yat... Bekle... Bekle... Ah! Nasıl da gıdıklıyor! Orda!... Orda!... Köpek! Kalçalarımı çimdikliyorsun... Orda, diyorum sana... İt... daha... daha... ah!... ah!... Girdi...

Canım acıyor!... Hayır, hayır... Öp beni... Tamam... Ruhumda hissediyorum onu... Oh! Ne iyi... sevgilim!... sevgilim... Oluyorum!... Oluyorum!...

MONCADE: Bittim... Bittim... Daha yapamam.

KONTES: Zevkten ölüyorum!

Sözler, birbirlerini kesintisiz izleyen eylemleri sadık biçimde aktarır. Nihayet, kontesle Madam de Rastard arasındaki son diyalog hovarda ahlakına dair çarpıcı bir derstir; burada, XV. Louis dönemindeki genç bir kadının bütün hikâyesi vardır.

Kibarlar dünyasının erotizm romancılarının hepsi, "dönemin ahlakı"nı Oğul Crebillon gibi tanıyacak kadar nitelikli değillerdi. Meclisteki soylu Vivant-Denon, *Yarın Yok*'da (1774), bir gecelik bir aşk ilişkisini, anlatıcının saraydaki soylu bir kadınla olan yaşanmış bir macerası havası içinde verdi. Ama, bir kâğıt tüccarının oğlu olan ve ismine "de Couvray" ekleyerek kendisini soylu yapan Jean-Baptiste Louvet, *Faublas Şövalyesinin Aşkları*'ndaki (1786) kahramanın yaşadığı ortamlara girememişti. B. Markizini kocasının gözü önünde baştan çıkarmak için soylu kadın kılığına giren şövalye, bize yüksek sosyete konusunda bilgi vermez, çünkü Louvet, kitapçı Préault'nun yanında işçi olduğundan yüksek sosyeteyi ancak okuduğu kitaplardan tanıyordu. Bütün bu romanlar arasında, gerçek gözlemlere dayananlarla sadece fantezi ürünü olanlar arasında ayrım yapmak gerekir.

Ancien Régime Döneminde Sansür

Aydınlanma çağında çok büyük oranda tüketilen açık saçık kitapların nasıl basıldığı ve dağıtıldığı sorusu kuşkusuz insanın aklına gelir. 1618 yılında kurulan Kitapçılar-Basımcılar Birliği, kendisine büyük ayrıcalıklar sağlayan Üniversite'nin himayesi altındaydı ve ciddi bir düzene bağlanmıştı. Bir kitap, ancak

kralın (yazara ya da kitapçı-basımcıya) imtiyazıyla ya da bir basım izni almışsa basılabiliyordu. Belediye başkanının ve yardımcılarının, yayınlarında bu yasaya karşı gelip gelmediklerini öğrenmek için her üç ayda bir kitapçıları ve basımevlerini ziyaret hakları vardı. Bir yayınevi yöneticisi, yayınevi müfettişinin ve polis müdürünün yardımıyla bu düzene uyulmasını sağlıyordu.

Mart 1682 tarihli Devlet Konseyi kararıyla yenilenen Ocak 1629 Kararnamesinden itibaren basım izninin verilmesi için kraliyet sansürcüsünün onayı gerekli oldu. Sansür birçok sınıfa bölünmüştü: İlahiyat, tıp, güzel sanatlar, vs. Yayınevi yöneticisinin önerisi üzerine Adalet Bakanı ya da Mühürdar tarafından seçilen kraliyet sansürcülerinin hepsinin Fransa'da ikamet etmesi zorunluydu. Aylık almıyorlardı; en fazla, yirmi yılın sonunda önemsiz bir emeklilik maaşı bağlanıyordu (yaklaşık dört yüz lira). Bu onursal işe çok talep vardı; Fransa'da kraliyet sansürcülerinin sayısı XVIII. yüzyılın başında kırkbir iken Devrimin arifesinde yüz yetmişsekize ulaştı. Her bir elyazması için ayrılmış bir sansürcü onu, her sayfasını ayrı ayrı parafe ederek, titizlikle inceliyor ve bir uzman olarak hata (matematikte, dinde, coğrafyada, vs.) içermediğine karar verirse altına onay imzasını basıyordu.

Sansürcü sıfatı, titiz ve püriten bir bilgiçliği gerektirdiğinden 1732'de *Kevgir* için Vincennes'da tutuklanan, 1742'de *Sofa* için Paris'ten üç aylığına sürülen ve yukarda incelenen güzel erotik kitapların adı belirsiz yazarı olan Oğul Crebillon'un 1759'dan 1777'deki ölümüne kadar kraliyet sansürcüsü olduğuna dikkat etmek gerekir. Crebillon'a işi düşmüş olan Sebastien Mercier, onun cömertçe desteklemeye devam ettiği yazarlar karşısındaki kibarlığını övmüştür. Bir yazarın kendi sansürcüsünü seçme hakkı vardır, hatta birincisi onaylamayı reddederse bir başkasını da isteyebilir.

Sansürün onayı ve basılma izni bir kitabın, kusur bulunduğu taktirde, Sorbonne, kilise ya da Parlamento tarafından mahkûm edilmesine engel değildi. Ele geçirilen yasak kitaplar Bastille'e gönderiliyor ve orada, polis müdürünün denetiminde

yok ediliyordu; ama kale arşivlerindeki depolarda saklanmak üzere her kitaptan yirmi nüsha ayrılıyordu. Birçok müstehcen ya da ayaklanma kışkırtıcısı kitabın çok sonraları yeniden basılabilmesinin nedeni budur.

Politik yergiler, deist ya da ateist sistemler, erotik romanlar basılma izni alamayacak türden kitaplar olduğundan, yasadışı olarak basılan kitaplar yığınını bunlar oluşturdu. Bunlar öncelikle sansüre tabii olmayan Hollanda, İngiltere, İsviçre gibi Protestan ülkelerde basıldılar. Bu ülkeler diplomatik nedenlerle bu basımları savunduklarından, yasak yayın basımı Amsterdam, La Haye ya da Londra gibi yanlış adresler gösterilerek Fransa'da da yapıldı. Otuz kadar yasadışı basımevi Avignon'da kuruldu, çünkü bu papalık şehri, sivil ve dini dokunulmazlıktan yararlanıyordu. *Manastır Kapıcısı* ve *Filozof Thérèse* gibi kilise karşıtı erotik kitaplar orada, kimi kilise adamlarının da suç ortaklığıyla basıldı; dönemin bir polisinin anısı bunu belirtmektedir: "Avignon'un en büyük senyörleri, bu tür ticaret yapan basımevi sahiplerine matbaalarını evlerine taşıma izni vermişti ve orada, ceza görmeksizin, engizisyondan ve hükümetten çekinmeden baskı yapabiliyorlardı."[1] Avignon'da düzenli olarak beşyüzden fazla yasak kitap satıcısı bulunuyordu. Lyon ve Rouen en çok yasak yayın basılan diğer iki büyük şehirdi.

Bunlar, matbaa işçileri tarafından patronlarından habersiz ya da kimi zaman onların da onayıyla basılıyordu. Daha sonra, hiç gürültü yapmayan ve bir dolapta saklanabilecek taşınabilir matbaalar kullanıldı; sadece geceleri, bir mahzende, tavan arasında ya da bir ahırda çalışılıyordu. Kitaplar daha sonra bir seyyar satıcıya emanet ediliyor, o da kaçak olarak sınırdan geçiriyordu. Paris'in giriş kapısında, bütün kitap balyaları memurlar tarafından ele geçiriliyor ve onları inceleyecek olan Yayıncılar Kurulu Odası'na taşınıyordu. Kaçakçıların, yasak kitapları başka malların altına saklamak gibi sayısız kurnazlıkları

1 J. P. Belin tarafından *Le Commerce des Livres Prohibés à Paris de 1750 à 1789*'de (Paris, Belin Kardeşler, 1913) belirtilir.

vardı. Örneğin, bir eserden ikiyüz altmış nüsha, çok sayıda incir sandığının dibine yerleştiriliyordu.

"Palto altında satış" ("redingot altında" da deniyordu) deyimi bu dönemden kalmadır. Bunu ilk uygulayanlardan biri, Conde prensine yasak kitaplar sağlayan ve kitaplarını uzun redingotunun altına saklayarak bir bir Paris'e sokan seyyar satıcı Goguery'dir. Aynı şekilde, halka açık gezinti yerlerindeki seyyar satıcılar, göstermelik olarak zararsız broşürler taşıyarak, gelip geçenlere içine astıkları yasak kitapları sergilemek için paltolarını aralıyorlardı.

Fransa'da, erotik ve felsefi yasak kitaplara büyük hayranlık vardı. Soylu senyörler, bilim ve sanat koruyuculuklarını göstermek ve Parlamento'daki burjuvaların üstüne çıkmak için yasak kitapları yayan seyyar satıcıları koruyorlardı. Yüksek soyluların gösterişli arabaları sınırda kontrol edilmediğinden, yasak kitap balyalarını taşımaya hizmet ediyorlardı. Ve Yayıncılar Kurulunun ve polisin müdahale etmediği "imtiyazlı yerler" —prenslerin evleri, Kraliyet Sarayı bahçesi, Kralın Büyük Ahırlarının avlusu, vs.— olduğundan, dükler ve kontlar buraları yasak mallarını sergilesinler diye seyyar satıcılara sundular. Soubise Otelinin avlusu (bugün Ulusal Arşivlerin bulunduğu yer) "kötü kitaplar"ın satıldığı bir açık hava mağazası oldu. Brionne Kontesi, erotik kitapların dükkânı olarak kullansın diye kendi evini kitapçı Dufresne'e verdi. Belin'e göre, Versaille Şatosu "Fransa'da en çok felsefi ve açık saçık kitabın bulunduğu yer"di. 1749'daki bir arama sırasında, hem soylu senyörlerin evlerinden, hem de uşakların odalarından şaşırtıcı miktarda yasak kitap ele geçirildi. Versailles'da bile yasadışı matbaalar vardı ve seyyar satıcılar parklardaki hovardalara kitapları "redingot altından" satıyordu.

Hovardalık kitaplarına yönelik yasaklamalar satışı engellemekten uzaktı ve heveslilerini hangi fiyattan olursa olsun satın almaya kışkırtıyordu. Grimm, 1748'de *Filozof Thérèse*'e beş Louis altını ödemeye kadar varıldığını söyler. Choiseul, *Onun İçin Fark Etmez*'i yasakladığında, onbeş gün içinde palto altında dörtbin adet satıldı; açıkça sergilenmesine izin verildiği andan

itibaren ise artık kimse satın almıyordu. Yayıncılar Kurulu, Polis Müdürü Sartine'i uyaracak kadar telaşa kapıldı: "Sertlik, yirmidört saat içinde oniki yapraklık bir kitap formasının fiyatını otuzaltı *sol*'dan iki Louis'ye çıkarıyordu". Diderot, *Kitabevi Ticareti Üzerine Mektup*'da bunu doğrular: "Yasaklama ne kadar şiddetli olursa kitabın fiyatı o kadar yükseliyor, okuma merakını o kadar kışkırtıyor, o kadar çok satın alınıyor, o kadar çok okunuyordu." Birçok akademisyenin ve kitapçının, yargıçlara "Baylar, lütfen beni mahkûm edecek küçük bir ceza verin," demeyi seve seve kabul edeceklerini anlattı. Ve matbaalarda, işçiler, bir mahkûmiyet bildirimini sevinç çığlıkları içinde alkışlıyorlardı: "Güzel, bir baskı daha!"

Bu yaygın yasadışı dolaşımı durdurmak için sürekli yeni cezalar getirildi. Yazarlar imza atmadıklarından, onlar değil ama matbaacılar ve seyyar satıcılar endişeleniyordu. Felsefe kitapları yayıcıları erotik kitap yayıcılarından çok daha sert biçimde cezalandırılıyordu. 1768'de seyyar satıcı Soylu Oğlan, Voltaire'in *Kırk Paralık Adam* ve *Hıristiyanlığın Açıklanışı*'nı bir bakkal çırağına, çırak da patronuna satar. Seyyar satıcı ve bakkal çırağı kürek cezasına mahkûm edildiler ve bu durum, kamuyu öfkelendirdi. Genelde, cezalar daha ılımlıydı: Boyna demir halka geçirmek, kitapçının faaliyet yürüttüğü şehirden geçici olarak sürgünü ya da Bastille'de hapis. Bu son nokta önemlidir. Bastille, soyluların cezaeviydi, oraya gelenlere kralın konuğu gibi davranılıyordu. Bir seyyar satıcıyı, adi suçlularla birlikte Force ya da Chatelet cezaevine kapatmak yerine Bastille'e koymak, edebiyata bulaşan herkesin, bir seyyar satıcı bile olsa, soylulaştığını söylemektir. Bastille'e kapatılma, birkaç haftadan fazla sürmüyordu. Seyyar satıcı Pasdeloup Bastille'de beş yıl kalmışsa bu, böylelikle ruhunu huzura kavuşturacağına inanmış olan Jansenist bir yobaz olan kız kardeşinin isteği yüzündendir.

Dolayısıyla, Fransız basını üzerinde, görünüme rağmen, dayanılmaz bir baskı havası yoktu. 1750-1763 yılları arasında mükemmel insan Malesherbes, Kitapçılar Yöneticisi olduğunda ve müfettiş olarak d'Hemery'nin, polis müdürü olarak da Sarti-

ne'in yardımını aldığında, edebiyat olayları üzerinde bir liberalizm rüzgârı esmeye başladı. "Örtük izinler", yani basılma izni olmadan bir kitap yayımladıklarında peşlerine düşülmeyeceği konusunda basımevi sahiplerine verilen söz Malesherbes döneminde başladı (onun başkanlığı döneminde yılda yüz kitap yayımlandı): "Bir kitapçıya baskısını gizlice sürdürebileceği, polisin bilmemezlikten geleceği ve açık etmeyeceğini söyleme kararı alındı."[1] Dahası, Parlamento eğer bir şekilde basılmış kitabı toplama kararı alırsa, Sartine'in basımcıyı önceden gizlice uyarması, böylece onun da stokunu saklamaya zaman bulması konusunda anlaşıldı.

Aşırı titiz bir hoşgörüsüzlük görünümü altında, yasak yayınlara karşı geniş bir hoşgörü; işte XVIII. yüzyılda sansürü niteleyen ve hovardalık yazılarının hızla çoğalmasını açıklayan şey. Şunu da saptamak gerekir ki bu toplum, okuduğu kitaplara rağmen, dünyanın en kibar toplumudur. *Kibar olma* isteği salonlarda öne çıkıyordu. Oralarda patavatsız bir şaka yapmak ya da *Manastır Kapıcısı*'nı okumak kimsenin aklına gelmiyordu; bunu yapan, kötü huylu birisi olarak hemen dıştalanırdı. Edepsizce sözcüklerle dolu bir romanın yazarı, kadınlar karşısında bacağını kırarak reverans yapmasını ve onlara değerli bir madrigal okumayı çok iyi biliyordu. "Küçük bir ev"de ise, dostlar arasında şampanyayla sulanan bir yemek sırasında, bir an için diğer yerlerde titizlikle gözlenen kibarlıktan yorulduklarından kendilerini sefahatin kibar olmayan diline bırakıyorlardı.

1 *Mémoires sur la librairie et sur la liberté de la presse*, M. Lamoignon de Malesherbes tarafından (Paris, H. Agasse, 1809).

Yasadışı Tiyatroların Komedyaları

XVIII. yüzyılda özellikle Fransa'da ve daha da özelde Paris'te çok dar çevreler içinde, ya soylu bir senyörün evinde, ya bir komedyenin evinde, ya da bir muhabbet tellalının müessesesinde temsil edilen erotik komedyalar vardı.

Tarih ve orijinallik bakımından ilk sırada yer alan, Comédie-Française üyesi ve halkın Comédiens-Français repertuvarına tercih ettiği Théâtre de la Foire'la rekabet etmeyi amaçlayan parodiler ve vodviller sergilemiş aktör-yazar Marc-Antoine Legrand'ın eserleridir. Öğrencisi Adrienne Lecouvreur'ü ilk kez sahneye çıkardığı *Cocagne Kralı* ile büyük başarı kazandı. Küçük ve eciş bücüş biri olan Legrand kimi rolleri yanlış yorumluyor ve seyircilerin ıslıklarına şakalarla cevap veriyordu. "Legrand, cevaplarını işitmenin zevki için ıslıklanıyordu," diye yazar Fournel. Legrand 1728'de öldü ve diyalogları karşılıklı birer yaylım ateş olan dize biçimli komedyası *Hovarda* 1732'de yeniden basıldı.

Önce Isabelle, erkek kardeşi Valère'i "sürekli sefahate batmış olmak"la suçlar:

Isabelle
Her gün kötü yerlerde görüyorlar sizi.
Zamanımızın kadınları paraları çabuk tüketir.
Valère
Benim, sevgili kız kardeşim, çok büyük kaynaklarım var;
Paramı tüketmeden istediğimi almasını bilirim.

Daha sonra, yılbaşı günü kendisini selamlamak için penceresi altına metresiyle birlikte gelen yüzbaşı Branlard'ı şikayet eder:

Isabelle
Mızrağını gösteriyor, binlerce kez döndürüyor,
Fifre ve trampet sesleriyle beni selamlayarak;
Bu nezaketten yeterince mutlu oluyorum;
Ama Orante'nin kapısına gittiğinde,

Kısa süredir sevdiği, büyük bir gürültüyle,
Aynı anda bütün askerlerine ateş ettiriyor.
Ah! Kuduruyorum.

Valère

Hey, bu seni niçin incitiyor?

Isabelle

Nasıl olur da benim önümde mızrak sallar,
Ve başka yerde silah boşaltır?

Her şey bu anlatım biçimiyle devam etmektedir. Valère, kendisiyle önceden evlenmek istemiş Agnès'le yatmak ister; din adamı ve noter kılığına girmiş arkadaşları sayesinde sahte bir evlilik töreni örgütler. Daha sonra, "vulvasının çalışmasını" istediğinden, Agnès sonunda ona bir hastalık geçirir ve Valère, Tanrı Merkür'e yalvarmak zorunda kalır.

Sanatçılar Kahvesi'nin kurucularından biri olan Charles Collé'ye, 1736 Aralığında, La Vallière Dükü tarafından, Champs'daki şatosunda arkadaşlarıyla birlikte yorumlamak istediği açık saçık bir eser ısmarlanır. Bu eser, bu tür gösteriler için çok geçerli bir temada yazılan *Güçsüz Olduğu Söylenen Alphonse*'dur. Portekiz Kralı Alphonse, başbakanı Alcimadure'a, Kraliçe Leonor ile zifaf gecesindeki başarısızlığını anlatır. Onun güçsüzlüğü yüzünden evlilikleri altı yıldan beri kısırdır. Oysa çocuğu olmazsa üvey kardeşi Alvarez onun yerine kral olacaktır. Alphonse, başbakanından kendisini kurtarmasını ister: "Kraliçenin yatağına gir hiç çaba sarf etmeden/yap kralının bugüne kadar yapamadığını." Alphonse, Alcimadure'un hadım olduğunu ve bu işi yapamayacağını bilmemektedir. Ama başbakan, kraliçenin yatağına Alvarez'i iter ve daha sonra, tahta bir varis verdiğinde onu bıçaklar.

Baculard d'Arnaud, Clichy Sokağındaki bir genelevin sahibi olan Bayan Lacroix'nın evinde yılın ilk günü temsil edilen komedi-bale *Düzüşme Sanatı ya da Düzüşen Paris* nedeniyle 12 Mart 1741 tarihinde, yirmiüç yaşında, iki ay için Bastille'e kapatılır. Genelevdeki bütün kızlar canlı tablolar halinde komedi-balede geçiyordu, ama yazar eserinde Chatelet'li bir komiseri gülünç düşürme ihtiyatsızlığını göstermişti. Daha sonra, Bacu-

lard d'Arnaud, duygusal romanları ve sulu gözlü tiyatroları ile ailelerin namuslu yazarı ününü elde edecektir.

Collé, "Orléans Dükü Yargıcının Sekreteri ve Kitap Okuyucusu" unvanını alıp, başyıldızı, dükün metresi Matmazel Gaussin olan Saint-Martin kenar mahallesindeki yoksul tiyatrosunu desteklediğinde daha fazlasına cesaret edebildi. 4 Nisan 1754 Perşembe günü o tiyatroda *Damızlık Léandre* sergilendi; bu, öyle müstehcen bir soytarılıktı ki, Ulusal Kütüphanenin yasak kitaplar bölümünde bulunmaktadır.[1] Leandre, korsanlar tarafından Konstantinopolis'e satılır ve Büyük Türk'ün sarayında tohumluk olarak kullanıldığı görevinin yoruculuğundan yakınır. Collé *Günce*'sinde bu oyun kadar serbest diğer oyunlarının, *Dadı Isabelle, Tragiflasque*, ertesi yılın 30 Ağustosunda, "sürekli olarak gülen" Orléans Düşesi ve nedimelerinin önünde oynandığını yazar. Collé'nin *Toplum Tiyatrosu* daha az açık saçık komedyalar içermektedir; ama *Adı Belirsiz Bir Eşek Tarafından Açık Saçık Şarkılar*'ının değişik baskıları palto altında satıldılar, çünkü bunlar "küçük evler"deki sefahat alemleri sırasında söylenecek müstehcenliklerdi.

Comédie-Française'in iki aktörü, Matmazel Dumesil ve Oğul Grandval, kendi evlerini ve özel tiyatrolarını kurdukları Barrière-Blanche'da (bugün Paris'de Blanche Sokağı) bir arsa satın aldılar. Oğul Grandval (baba Nicolas Ragot de Grandval da kaba güldürü yazarıydı) orada, haberi olan meraklılar için kendi tarzında birkaç serbest komedya yarattı. İlki, *Yeni Messaline* (1750), müstehcen sözcüklerden oluşan Corneille tarzı bir parodidir. Foutange Kralı Couillanus'un kızı Messaline, özel hizmetçisi Conine'e sevgilisi Vitus'un artık ilk zamanki gibi olmadığını anlatır:

Çimenlerin üzerinde uyurken beni şaşırttı,
Uçuşan eteğimi eliyle kaldırdı,
Geniş külotundan kamışını çıkardı...

1 Bkz. *Parades inédites de Collé: 1. Le Mariage sans curé; 2. La Guinguette; 3. Léandre étalon, publiées textuellement d'après les manuscrits de l'auteur* (Paris, 1864). Bu kitap 302 numarasıyla, Ulusal Kütüphanenin yasak kitap bölümündedir.

Ve her şeyi söylemek gerekirse Conine, içime soktu.
Ne zevk! Ne darbe! Tam tanrı gibi! Ne sevinç!
Pyrrhus, Troya'nın yandığını gördüğünde daha çok zevk almış mıdır?
Asla kollarımdan ayrılmak istemeksizin
kamışının kalktığını, düzdüğünü, boşaldığını gördüm.
Olağanüstü büyük olan bu kamış
Tekrar tekrar düzüyordu, bir türlü sönmeden,
Bugün, anlamadığım bir nedenle,
Öyle yumuşak ki ancak döşek yünü olur.

Messaline, Pinez, Matricius ve Nombrilis'i çağırtır ve hangi sıra içinde "priape fedakarlığı"nda bulunacaklarını belirlemek için kura çektirir; ama üçü de güçsüz kalır. Messaline çok öfkelenir:

Ey kudurganlık! Ey umutsuzluk! Ey düşman Venüs!
Bu yüz karası mı bana layık görülmüştü?
...Bu senin için en kötü hakaret değil mi,
Vulvamı sallamak zorunda kalmam?

Son sahnede, Vitus ile Conine birlikteyken iki asker gelir ve Messaline'in muhafızların odasına girdiğini ve toplanan bütün erkeklere "Kamışınızı kaldırın ve beni düzün" diye emir verdiğini, onların da bunu yaptığını anlatırlar.

Oğul Grandval'ın Barrière-Blanche'daki tiyatrosunun repertuvarı her zaman bu kaba sözcükleri kullanmadı, ama genellikle müstehcendi. "Mısır dilinden çevrilmiş trajik-oyun" *Huy*'da (1756), Kral Ratanfort, Kraliçe Belendraps'la olan evliliğinde görevlerini yerine getirememektedir, çünkü üvey annesi Fessaride onu soğutmuştur. Belendraps, krala başarılı olması için bir saat süre tanır, yoksa onu Büyük Priape Rahibi Impias ile aldatacaktır. *Leandre-Nanette*'de, Leandre, Cassandre'ın eşi Nanette tarafından hizmetçi olarak kabul edilmek için kadın kılığına girer; ve kocanın buluşma isteklerinden kendini korumak zorunda kalır. *İki Bisküvi*'de, uyutucu bir bisküvi ile tahrik edici bir bisküvi, Astrakan Kralı Gasparibul'un sarayında çeşitli so-

runlara neden olur. Oğul Grandval'ın başka bir eseri, *Kıça Şurup ya da Mutlu Rahatlama*, Kral Kıç Şurubu'nun Kral Saligot'ya karşı savaştığı, "boklu-kahramanlık trajedisi" dehşet verici ölçüde pislikle doludur.

Bu eserlerin müstehcenliği doğal olarak, tiradlarındaydı; olaylar sahnelenmiyor, anlatılıyordu. Tavırları sözlerle birleştirmek XV. Louis döneminin sonuna doğru düşürüldü. Örneğin, yazarı bilinmeyen, serbest dizeli üç perdelik komedya *Manastır Zevkleri*'nin (1773) özel bir temsili olacaktı; ama erkek sanatçılar —kadınlar değil— son anda reddettiler. Onları anlamak mümkün. Başlangıçta, bir manastırda yaşayan Marton, *Manastır Kapıcısı*'nı okurken yatağında zevkten kıvranmakta ve cinsel organıyla oynamaktadır. Başrahibe ona kitabı yasaklar ve öğrencilerin sorumlusu Rahibe Thérèse'e Marton'un kıçına tokat atmasını emreder. Rahibe Agathe Marton'u teselli eder, ona aşkın zevklerinden söz eder ve iki adamın gizli ziyaretini bildirir. Üçüncü sahnede, Clitandre ve bir cizvit, Marton ve Rahibe Agathe ile her türlü eğlenceye kendilerini bırakmışlardır. Soyunurlar ve Clitandre onlara şöyle der:

Herkes beni sessizce dinlesin:
Agathe memnun olacaktır
Bu sofada yatmaktan.
Rahip onu elde edecektir.
Reverans yaparken
Marton hemen yere uzanacaktır:
İlk dansı onunla açacağım.
Her darbede, Güzelim,
Rahibin üstüne tekrar düşecektir.
Bu yardımla, benim ateşim,
Rahibeninkine daha güçlü girecektir.
(hazırlanırlar)
...Herkes rolünü uygulasın.
Bu zevk sekişi
Dördümüzü de mutlu edecektir.

Yazar, eserinin önsözünde, üzüntüyle belirtir: "Rolleri

paylaştırma güçlüğü, şimdiye kadar oynanmasını engelledi."[1]

Hénin Prensi, 1770 yılında skandallar yaratan günlüğün konusu olan Opéra-Comique şarkıcısı Sophie Arnould'u metres edinir ve prens verdiği yemekleri erotik komedyalarla neşelendirmek ister. Bunları, "Diderot'nun maymunu" diye adlandırılan ve *Doğa Felsefesi*'nin yazarı olan edep kurallarını hiçe sayan yazar Delisle de Sales'dan ister. Delisle de Sale, "Yunan, Asur, Roma ve Fransız eserlerinden oluşan" bir *Aşk Tiyatrosu* yazdı; kitap elyazması kırmızı maroken kaplı dört büyük ciltten oluşuyordu. Cinsel duyguları kışkırtıcı diyaloglara cinsel pantomimler eşlik ediyordu. Jüpiter'in terk ettiği Junon, Ganymède'i baştan çıkarıyordu; genç adamın Ganymède'i çırılçıplak soyduğu, vücudunu öpücüklere boğduğu sahne ayrıntılı olarak anlatılıyordu.

Delisle de Sales, açıklayıcı bir notta şunu belirtmektedir: "Bu derlemenin dört oyunu *Junon ve Ganymède, Babil Bakiresi, Sezar ve Vesta Rahibeleri* ve *Paris Yargısı* tek bir sözcüğünün bile değiştirilmesine izin verilmeden oynandı."[2] Kadın rollerinden birinin Sophie Arnould tarafından ve "ünlü Grammont soyundan geldiğini söyleyen bir Malta şövalyesi tarafından" yorumlandığını da ekler. "Prenslerin cücesi" denen Hénin Prensi'nin körelmiş duygularını canlandırmak için tasarlanan bu eğlenceler, Mettra'nın *Mektuplaşmalar*'ında belirteceği gibi, Sophie Arnould kendisine "bir çapkınlık armağanı" (belsoğukluğu) verdiğinde küsmeleri üzerine Temmuz 1779'da sona erdi.

---

1 *Théâtre gaillard*, c. II (Glascow, 1776). XVIII. yüzyıldaki birçok çapkınlık komedisini biraraya getiren bu kitap çok baskı yapmıştır.

2 Delisle de Sales'in *Théâtre d'Amour*'u yayımlanmamıştır. Begis koleksiyonundaki orijinal elyazmalarına göre kimi parçalar G. Capon ve R. Yve-Plessis'in kitabında bulunur: *Paris galant au XVIIIe siecle: Les Théâtres libertins* (Paris, Plessis, 1905).

Tenin Şiiri: Giorgio Baffo'dan Alexis Piron'a

XVIII. yüzyılın ilk yarısında istisnai bir biçimde diğerlerinden ayrılan ten şairi Venedikli bir İtalyan olan Giorgio Baffo'dur ve altıyüzden fazla sone, madrigal ve *canzone* içeren eseri, bütün biçimleri kullanarak *mona* ve *cazzo*'yu (yani vulva ve kamış) anlatmakta ve çılgın cinsel takıntılarına yüksek düzeyde felsefi kurgular eklemektedir.

Bu özel şahıs, Venedik yurttaşı, kendisine Sansovino tarafından inşa edilmiş olağanüstü bir saray miras bırakan zengin bir yargıç ailesinden geliyordu; yaşayış biçimi çok mütevaziydi, sürekli olarak "mutfağın bir köşesinde" durduğunu bizzat kendisi söyler. 1694'de doğan Baffo, belki de Casanova'nın hamisi ve komedyen olan annesinin kavalyesi oldu; Casanova *Anılar*'ında, ondan, "olağanüstü dahi, en açık saçık türün şairi, ama büyük ve eşsiz biri," diye söz eder. Yaşamının sonunda Baffo Quarantia'ya, Venedik Yüksek Adalet Mahkemesi'ne üye seçilecektir; bu onurlu göreve can atmıyordu, oraya dostları tarafından götürüldü ve seçilmesini kendisi Soytarı Kavgası olarak niteledi. "Belki de idam edilecek çocuklar dünyaya getirmekten korktuğu için" evlenmek istemedi, ve aşkları, muhtemelen kendisinin büyük bir belagat gücüyle anlattığı çılgınlıklarla sınırlandı. Alcide Bonneau ona kanmamamızı söyler: "Şişindiği büyük müstehcenlikler, Roma imparatoruna özgü zevkleri varmış gibi yapması, tüm bunlar zekâ oyunundan başka bir şey değildir. Zekice itiraf eder ki, kendini bunlara sadece fantezi gereği, şiirdeki güçlü esinini göstermek ve ulusunu haksız çıkarmamak için vermektedir."[1]

Baffo, şiirlerinde insan türü üzerine tam bir karamsarlık içeren saptamalarını, bunlara her zaman şehvetli bir görünüm vererek yapar:

Yazar, dünyanın sonuna kadar vulvanın içinde kalmak istemektedir.

---

1 Alcide Bonneau, *Curiosa* (Paris, Isidore Liseux, 1882).

En fazla dokuz ay kalır insan
Kadının karnında hapiste
Vulvadan dışarı çıkmadan önce
Ve bu dünyada nefes almadan önce.

Bir beladan sonra, gitmesi gerekir
İç karartan bir kabire
Ve sefaletini ödüllendirmek için
Sonsuza kadar orda kalması.

Tüm bunların tersine olmasını isterim,
Öldüğünde insan, mezarda
Ancak dokuz ay kalmalı,

Ve buna karşılık, doğanın bir emriyle
Bir kadının vulvasında kalınmalı
Bu dünya durdukça [1]

Baffo, Venedik yaşamındaki bütün beklenmedik olayları anlatır: Huruç yortusu, York Dükünün gelişi, Clementina dansözlerinin ilk adımları, kadınların "gül ve menekşe goncası" koktukları Casinos olayları; fahişelerin sundukları imkânlar konusunda ziyaretçilere bilgi verir:

Marion'a, Hollandaise'e, Trombettina'ya,
Sakın gitmeyin: İyi mal değillerdir;
Margherita'ya, Meneghina'ya da,
Zane, Schizza, Allemande, Cappona'ya da gitmeyin...

Alaylarını kimseden esirgemez, Papa XIII. Clement'i bile uzun uzun suçlar. Papa, heykellerin cinsel organlarının çekiçlerle kırılmasını emrettiğinden Baffo, iğneleyici biçimde konuşur:

Bu şekilde yok etmekle övünürse

1 *Poésies complètes de Giorgio Baffo*, Venedik lehçesinde, metin dikkate alınarak ilk kez tam olarak çevrilmiştir (Paris, Isidore Liseux, 1884).

Bütün erkeklik organlarını, ona şunu demekten çekinmeyeceğim,
Ancak yaşadığı sürece yeryüzünde var olacaktır.

Baffo'nun ürünlerinin şehirde elyazmaları biçiminde dolaştığını öğrenen Onlar Konseyi'nin engizisyoncularının endişelendiği anlaşılır. Mahkemeye çağrıldığında Baffo, tarzını ılımlılaştıracağına söz verir. Yine de onlara şunu söyleyecektir:

Taşa kazınacak bir öğüt dinleyiniz:
Daha az ikiyüzlülük ve daha iyi yargı.

Baffo, yaşlılığında, Venediğin en güzel fahişelerinin eşliğinde *cazzo*'sunun gömülmesini hayal ettiği bir dizi şiir içinde komik bir ağlayıp sızlama teması yazdıktan sonra, yetmişdört yaşında, 1768'de, ölür:

Yaşlıyım, olan oldu, sabırlı olalım;
Artık düzüşebilecek durumda değilim,
Bundan böyle zevkler bitti benim için
Ve kamışım benden izin istedi.

Sağduyusunu, dilinin kibarlığını ve zerafetini öven dostları tarafından her zaman değer verildi; Ginguené'nin sözleri de bunu doğrular: "Bir satyr gibi yazıyor, bir bakire gibi konuşuyordu." Baffo'nun büyük hayranı Lord Pembroke, bütün şiirlerinin ilk baskısının masraflarını üstlendi: *Giorgio Baffo'nun Toplu Eserlerinin Evrensel Derlemesi, Veneto* (Cosmopoli, 1789).

Venedik senatörüyle karşılaştırılamasa da onun kadar güçlü şairler bulmak için Fransa'ya geri dönmemiz gerekir. Pierre Honoré Robbé de Beauveset XV. Louis döneminde Fransa'nın ve hatta diğer ülkelerin de en ünlü erotik şairiydi. 1736 yılında, *İnanç Değiştiren Sefih*'i yazar adı belirtmeden yayımladı; o zaman yirmiiki yaşındaydı. Bakire olduğunu sandığı bir kızdan frengi kapan bir çapkının şikayetiydi bu. Aleksandren dizeleriyle yazılmış bu eserin, geçmiş dönemin büyük hicivcilerine yakışan enerjik bir aksanı vardı. Daha sonra, Robbé de Beauve-

set kendisine bir özellik daha katarak çapkınca şiirlerini yemeklerde okumaya başladı. Genellikle onuncu dizede kadınlar yüzlerini yelpazelerinin arkasına saklıyorlardı. Kadınlar varken, istekten kudurmuş bir kır tanrısının sahip olduğu çıplak bir nympha'yı canlandıran bir ressama yazdığı mektubu gibi fazla açık saçık şeyleri okumuyordu.

Ama sefahat yemeklerinde, en sınırsız parçalarını okuyordu; *Cizvitlerin Barometresi, Donların Kökeni, Halat Çözücü* vs. Robbé de Beauveset oldukça sevimsiz bir şairdir, çünkü, *İki Karşıt İhtiyaç*'da ya da tamamen kaba olan od'u *Gerçek Zevk*'de olduğu gibi pisliği konu almaya kadar işi vardırmıştır. Bununla birlikte, Madam du Barry tarafından himaye edildi ve bir süre, kendisini vasiyetine geçiren Olonne Kontesi tarafından konuk edildi.

Robbé de Beauveset, frengi üzerine şiirini Piron'a okuduğunda, Piron şöyle der: "Mösyö, bana kalırsa konunuzla çok fazla meşgulsünüz." Antikonformist ve sevimli bir yazar olan Alexis Piron, iğneleyici hazır cevaplarını öyle çabuk yerleştiriyordu ki, Voltaire bile onun karşısında son sözü söyleyemiyor ve ondan çekiniyordu. 1710'da, yirmibir yaşında, Dijon'da genç bir avukat olan Piron, Voisenon'un *Edebi Anekdotlar*'ında "güç, enerji ve taşkınlık dolu bir başyapıt" olarak değerlendirdiği *Priape Odu*'nu yazdı. Hovardalar, bunun kıtalarını ezbere bilir:

Düzmek dünyanın temelidir,
Düzmek yaratıcı kaynaktır
Evreni sonsuz kılan.
Ve hayran olunan her şey,
Bu güzel evren, doğruyu söylemek gerekirse,
Yaygın ve soylu bir genelevden başka bir şey değildir. [1]

Dijon avukatlık bürosundaki meslektaşları tarafından çoğaltılan ve yayılan *Priape Odu*, Başkan Bouhier'nin ve

1 Alexis Piron, *Oeuvres badines, Oeuvres Complètes*'in X. cildi (Paris, F. Guillot, 1928-1931).

başsavcının ellerine geçti; sadece güldüler ve Piron cezalandırılmadı. 1717'de avukatlık cübbesini çıkaran Piron, parasız ve itibarsız olarak Paris'e yerleşti. Opéra-Comique için *Arlequin-Deucalion*'u yazdı ve bu oyunun başarısı, edebi kariyerinin başlangıç noktası oldu. *Şiir Melodisi* adlı komedyası, çağdaşları tarafından "Molière'den bu yana yazılmış en iyi komedyalardan biri" olarak nitelendi.

Fransa'nın her yerinde onun nükteleri ve epigramları tekrarlanıyordu. Fransız Akademisi'yle olan kavgaları, Akademi'deyken sahip olmadığı ünü getirdi. Akademisyenlerin korkulu belasıydı; Conti Rıhtımındaki Akademi sarayının önünden geçerken şöyle diyordu: "Onlar orada kırk kişiler, ama zekâları dördü geçmez." Comédie-Française'e karşı da pek yumuşak değildi ve oradaki düzensizlik eleştirildiğinde şöyle diyordu: "O, artık aybaşı olmayan yaşlı bir orospudur." Burgonya şarabı içmeyi ve gülüp oynamayı seven Piron çok sayıda erotik şiir yazdı: *Kadının Her Zaman Emretmesi Gerekir, Düzüşme Etimolojisi, Tirliberly, Zevkin Sıkıntısı, Karıma Ders* vs. 1773 yılında, seksendört yaşında, son ana kadar zekâsını korumuş olarak öldü. Kör olduğundan pantolonunu düğmeleyememiş olarak Tuileries'de kız yeğeni ile birlikte dolaşırken, yeğeni kulağına fısıldar: "Amca, herkes bize bakıyor... saklayın... hikâyenizi. -Ah! çocuğum, diye cevap verir Piron, bu *hikâye* bir *fabla* dönüşeli çok oldu."[1]

Piron'un, birçok kez basılan *Matrak Eserler*'i, XX. yüzyılın başına kadar sürekli yasaktı. Ancak bir yüzyıl sonra yayımlamaları koşuluyla torunlarına vasiyet bıraktığı, aşırı biçimde erotik odu *Yastığımın İtirafları* hâlâ yasaktır. Üç perdelik bir komedya olan *Genelev Kraliçesi Vasta* da (1773) Piron'a atfedilir ve sonraki bir baskının notları da özel olarak Matmazel Raucourt (Vasta rölünde) ve Le Kain (Altı-kez-Düzen-Prens rolünde) tarafından oyunun oynandığını öne sürer. Havaya-Kalkmış-Kamış, Meme Ucu, Kıçtaki-Taşak, vs. gibi şahıs isimleriyle *Cid*'i alaya alan bu abartılı eserde kabalıktan çok belagat gücü vardır. Piron'u okumamış olan biri XVIII. yüzyıldaki

1 Cousin d'Avalon, *Pironiana* (Paris, 1802).

Fransız ruhunun zevk düşkünlüğünü, kabalığa kaçmayan alaycılığını, en güçlü müstehcenliğin içine inceliği katışını bilmeyecektir.

Priape Odu'nu taklit eden, Aunis ve Saintonge'un idare görevlisi ve Necker'in bakan koltuğundaki rakibi Sénac de Meilhan altı şarkıdan oluşan epik bir şiir, *Düzüşme Manyaklığı*'nı (1775) yazdı; "pisliğin dilini şiirleştirdiğini" ileri sürerek, "gerçek mutluluğun zevkte olduğu"nu kanıtlamaya çalıştı. Bu kitapta, kendisine göre, taklit edilecek düzüşme manyaklarını anlattı: "Her zaman tanrıçaların vulvalarına asılı duran" Olimpos tanrıları, "renkli, seçkin, kraliyet genelevi" olan Opera'daki kızlar, keşişler ve rahibeler, düşesler, "bol bol düzüşen" ve "kamışları her kalktığında" maiyetini onurlandıran, "sevimli egemen", Rusya'nın II. Katerina'sı. Kitaptaki son şarkı, düzüşme manyaklığını sağlığını kaybetmeden uygulamayı sağlayan reçetelerin övgüsünü yapar ve şu öğütle biter: "Ölünceye kadar düzüşün!" Ayrıca *Düzüşme* ve *Mastürbomani*'yi de yazan Sénac de Meilhan, bir ekonomist, bir tarihçi ve en ciddi romancılardan biriydi.

John Cleland, İngiliz Erotizminin Öncüsü

İngiltere'de, "İngiliz pornografi basımının babası" diye adlandırılan Edmond Curll (ölüm tarihi 1747) döneminde erotizmin edebi ifadesi gerçekten orijinal bir biçim aldı. Önce seksoloji üzerine kitaplar yayımladı; İlki, John Marten'in, zührevi hastalıkları ele alan ve 1708'de yayımlanan *İyiliksever Cerrah*'dır. Roman yazarları arasında en iyisi Thomas Stretser'di ve özellikle Merryland (ya da Sevinç Ülkesi), yani bir kıta olarak görülen cinsellik tanımlarıyla diğerlerinden ayrılıyordu.

Bu eğlenceli gelenek, Staffordshire'lı bir şair olan ve 1684'de *Erotopolis, Betty-Land'ın Devleti*'ni yayımlamış olan Charles Cotton'a kadar uzanmaktadır; bu kitap, bir alegoridir ve kadın vücudunu Betty-Land, yani "aşk imparatorluğu" yapar, belli

başlı şehirleri Pego (XVII. yüzyıl İngiliz argosunda penis) ve Lipstick'dir (klitoris), taşrası Bedford (yatağın ortası), Willshire (arzu kontluğu) ve Guelderland'dir (misafirler bölgesi). Betty-Land yurttaşlarının tercih ettikleri sporlar *In and In* (içeri giriş) oyunudur ve bu oyun bir mızrağa yüzük geçirmek biçimindedir. Thomas Stretser, türün daha iyi örneklerini vermiştir. Bir botanikçinin bitki kataloğundan esinlenerek, fallus bir "yaşam ağacı"ymış ve vulva da bir cennet meyvesiymiş gibi sözde-bilimsel incelemeler yaptı; Phylogynes Clitorides tarafından yazıldığı varsayılan *Yaşam Ağacının Doğa Tarihi* ve *Cennet Meyvesinin Doğa Tarihi* (1732) gibi.

Daha sonra Thomas Stretser, Roger Pheuquewell Esq. (Fuckwell, "iyi düzücü"nün deformasyonu) adıyla *Merryland'ın Yeni Tanımı*'nı (1740) yayımladı ve kitapta, coğrafya elkitaplarını alaya alarak Merryland'ın topografisini, iklimini, kıyılarını ve limanlarını, yani kadının cinsel organlarını yeniden çiziyordu. Stretser, *Sergilenen Merryland*'da (1741)[1] kendi kitabını alaycı biçimde eleştirdi ve önceki yazarın ülkeyi doğru dürüst tanımadığını söyleyerek bir Merryland haritası çıkardı (Fransız cerrah Mauriceau'nun *Gebe Kadınların Hastalıkları İçin Elkitabı*'ndaki bir levhadan kopya edilmiştir). Aynı düzeydeki başka metinlerde, kibar bir bahçıvanın Merlin mağarasında gördüklerini (*Küçük Merlin'in Mağarası*, 1737) ele alan ya da "elektrikli yılan balığı"nın ahlakını anlatan İngiliz mizahı erotizmi ele geçirdi.

Bu fanteziler ne kadar zekice gözükseler de John Cleland'ın ortaya çıkışıyla birlikte önemlerini yitirdiler. Addison tarafından *İzleyici*'de Will Honeycomb adıyla canlandırılan İskoçyalı Albay William Celand'ın oğlu olarak 1707'de doğan John Cleland, Westminster Kolejindeki öğreniminden sonra konsül sıfatıyla İzmir'e gitti, sonra 1736'da Bombay'daki Com-

1 Stretser'in *Merryland*'ının başlığı, *Description topographique, historique, ciritique et nouvelle du pays et des environs de la Fôret Noire*'dır (1750'ye doğru). Orijinalinden neredeyse daha iyi bir taklidi, *Cléon, rhéteur cyrénéen*'dir (1750); bu eserde, birinci şahıs olarak konuşan Cléon — "vulva"nın evirmecesi— sarayını, krallığını ve naiple (orta parmak) ya da Demichog'la (yapay erkeklik organı) ilişkisini anlatır.

pagnie des Indes'de görev aldı; söz konusu şirketin başkanıyla arasında çıkan bir anlaşmazlık İngiltere'ye geri dönmesine neden oldu. Londra'daki maddi sıkıntıları nedeniyle borç yüzünden hapse girdi ve *Bir Zevk Kadınının Anıları*'nı (1749) orada yazdı, bu daha sonra *Fanny Hill'in Anıları* adıyla tanınacaktır. Kitapçı Ralph Griffith elyazmasını yirmi *gine*'ye satın aldı ve basılı kitabın satışından onbin sterlin kazandı.

John Cleland, Fransız romanlarından esinlendi (özellikle *Manon Lescaut, Thémidore*) ve model olarak kendisine, 1746 yılında onyedi yaşında *Rose Tavern*'de çalışarak bütün Londra aristokratlarının idolü haline gelen güzel fahişe Fanny Murray'ı seçti. Böyle bir yaratığın deneyimlerinin işine yarayacağını düşündü. Fanny Hill, yazıştığı bir kadına gönderdiği iki mektupta gençlik anılarını anlatır. Liverpool yakınlarındaki bir köyde doğmuş olan ve onbeş yaşında öksüz kalan Fanny Hill, bir komşu kadın tarafından Londra'ya götürüldü ve oradaki bir genelev yöneticisi olan Mrs. Brown'a emanet edildi. Yönetici yardımcısı Phoebé Fanny'nin duyularını uyandırmayı öyle başardı ki, Fanny Hill, portreleri ustaca çizilen Lord B. ya da Mr. H. gibi en güç müşterileri bile tatmin etmeyi kısa sürede öğrendi. Fanny Hill'in müptelalarından biri genç Charles ona ateşli bir tutku aşıladı ve şehvet zevklerinin bütün çeşitlerini öğretti.

Fanny Hill daha sonra, işyerinde sefahat alemleri düzenleyen bir muhabbet tellalının, Mrs. Cole'un yanına geçti. Fanny Hill'in bir baron karısı karşısında aktif bir rol oynadığı bu kolektif partilerden birinde dostları, tiyatro oyuncuları Emily ve Harriett çok tatlı biçimde betimlenir. John Cleland, döneminin Londra'sında çok daha kaba olan sefahati idealize eder; yurttaşlarına zevk mekânlarında nasıl davranmaları gerektiğini gösterir.

Gerçek, bu kadar sevimli değildir. Covent Garden ve Flesh Market genelevlerinin orospuları, kazandıklarını patronlarına veriyorlardı; sadece barınma ve beslenme hakları vardı. Yanakları boyalı, gözleri çini mürekkebiyle siyahlandırılmış, incik boncuktan mücevherle süslenmiş olarak giydikleri parlak giysilerin bile sahibi değildiler. Patronlarının ya da bir müşterinin en

ufak şikayetleriyle bu zavallılar Marshalsea Cezaevine gönderiliyor ya da Blackfriards'da kenevir büküp sicim yapmaya mahkûm ediliyordu. Sadece *gentry*'nin devam ettiği tavernalarda hizmet gören kızlar, Tasasız Betty, Jane Douglas, Fanny Murray gibi aranan fahişeler oldular. Ama Cleland İngiltere'ye, Fransa'daki çapkınlık biçimlerini sokmak istedi; zaten İngilizce metni Fransızca deyimlerle doluydu ve Mareşal Dük de Richelieu'nün, bütün kadınları onurlandırmak gerektiğini ileri sürerek her zaman saygıyla selamladığı en berbat orospulara karşı benimsediği nezaket tarzını sürdürüyordu.

Cleland öyle iyilikseverdi ki, kitabının kırbaçlama bölümünü bile yumuşatmıştır. Fanny, kırbaçlama ve kırbaçlanma tutkusu olan Mr. Barville'le kavga etmektedir; ama Mr. Barville gaddar değildir, indirdiği her değnek darbesiyle birlikte acıyan kalçalarına tatlı öpücükler kondurmaktadır. Fanny de ona değnekle vururken canını acıttığı için üzülmektedir. Bu çifte kırbaçlamanın tahrik ettiği Barville cinsel ilişkide bulunmak istediğinde Fanny yanan kıçının yatakla temasını kaldıramadığından Barville şöyle bir çare bulur: "Bacaklarımı boynuna doladı, böylece yere kafam ve ellerimle değiyordum. Bu duruş hiç eğlenceli olmasa da, hayal gücümüz çok coşmuştu ve öyle iyi yüreklilikle hareket ediyordu ki, güçlükle sürdürdüğüm duruşumun acısını bana unutturdu." Daha sonra Barville ona harikulade bir hediye sunar ve Mrs. Cole'a yanında çalıştırdığı bu kız için iltifatlarda bulunur. Fanny Hill'in hikâyesi güzel biter: Genç kadın fahişelikten kazandığı paralarla Marylebone'da bir ev satın alır ve bir gün Charles'ı bulup onunla evlenir, ve hiçbir şeyin evlilikteki aşk zevkine değmediğini söyleyerek sonuçlandırır.

Bu müstehcen romanı nedeniyle suçlanan Cleland, parası olmadığını söyleyerek kendini savunur. Özel Kurul Başkanı Lord Granville, başka kitaplar yazsın diye yüz liralık bir ödenek verir; 1789'daki ölümüne kadar bundan yararlanır. Cleland örneği gösterilerek, kimi zaman, erotik eserler bırakmış ünlü yazarlar bağışlanmaya çalışılır, borçlarından kurtulmak için bunu yaptıkları öne sürülür. Bu özür hepsinin en kötüsüdür, çünkü yazarı edebi bir fahişe derecesine düşürür;

sadece kazanç aşkıyla müstehcen eserler yazdıysa, demek ki aynı nedenle ihbarlar, ölüm emirleri, ırkçı yergiler de yazabilirdi, böylece edebiyatta her türlü alçaklık affedilir olurdu; bu kabul edilemez.

Ayrıca bu özür doğru değildir, çünkü bir yazarın, gazetelere makaleler yazmak gibi, hayatını kazanmak için başka yolları vardır. Erotik bir kitap ona pek bir şey getirmeyecektir, çünkü bu tür yayınlar sözleşmesiz yapılır, dolayısıyla satış ve çevirileri üzerinde haklar yoktur; götürü bir ücretle yetinmek zorundadır. Cleland'ın iyi kazanıp kazanmadığını gördük! Hem sonra, bir anda erotik yazar olunmaz; bunun için, cinsel taşkınlıkların zevkine ve ifade yeteneğine sahip olmak gerekir. Pornografik hikâyeler anlatan insan bunu, karşılığında ücret alsa bile, zevk için yapar.

Daha sonra John Cleland 1751'de *Bir Budalanın Anıları* adlı bir fars, 1755'de *Bayanların Yardımı*'nı ve iki trajedi yazdı; Kelt diline ilişkin filoloji çalışmaları ve Modestus diye imazaladığı gazete makaleleri yazdı. Bir çapkınlık romanı daha yazdı, *Aşk Süprizleri* (1765); bu "bir günün ya da Greenwich parkındaki bir maceranın romanı"nı ve "bir gecenin ya da Covent Garden'daki bir maceranın romanı"nı içerir. Uzun süre önemsiz bir pornografi yazarı olarak kabul edilen John Cleland, bugün kendisini Daniel Defoe'nun eşi yapan tezlerin konusudur.[1]

Cleland, XVIII. yüzyıl sonuna kadar, bütün İngiliz erotik yazarlarını şu ya da bu biçimde etkilemiştir. Onun eserlerinden esinlenerek fahişelerin hayatları anlatıldı: *Bir Bakirenin Anıları ya da Louisa Mildmaid'in Hikâyesi* gibi, ya da *Fanny Hill* tarzında genç insanların hayatları anlatıldı, *Bir Oxford Öğrencisinin Anıları* gibi. Pope'a yönelik müstehcen parodisi *Kadın Üzerine Deneme* (1763) nedeniyle Avam Kamarasından atılan devlet adamı John Wilkes bile, üç koşuklu mektubuna, "Uyan, benim Fanny'm" diye başlar; hem Fanny Hill'i, hem de o dönemde aşk pazarından çekilerek Drury Lane'in aktörü David Ross'la evlenen Fanny Murray'ı düşünür. Wilkes'in politik rakipleri, Great

1 Bkz. William H. Epstein, *John Cleland: Images of a Life* (New York, Colombia University Press, 1974).

George Street'deki evinde bulunan özel matbaasında ondört adet basılan *Kadın Üzerine Deneme*'sini gerekçe göstererek onu Lordlar Kamarasında ahlaksızlıkla suçlarlar; gerçekte, krala karşı saldırıları nedeniyle onu yıkmak istemektedirler.

Fanny Hill'in Anıları, 1751'deki Fransızca çevirisinde *Yosma* olur ve Fransa'da taklitlere yol açar. Fougeret de Montbron, — İngilizlere karşı bir yerginin yazarıydı ve İngiliz edebiyatından nefret ediyordu— bu kitabı taklit etmeye çalışmadan, onunla karşılaştırılabilecek tek romanı *Yamacı Margot*'yu (1750) yazdı. Kadın kahramanı Margot Trancemontagne, Saint-Antoine sokağında hizmetçilerin tozluklarını üstün körü onarmakla uğraştıktan sonra Madam Florence'in "Cythère başrahibeleri"nden biri olarak fahişeliğe atılır, sonra Opera'da dansöz olur; bir lordla, bir vergi tahsildarıyla ve diğer çapkınlarla olan oynaşmaları çok renkli bir gerçekçilikle verilmiştir.

Andrea De Nerciat, Afroditler'in Büyük Ustası

Dijon'da soyluluk cübbesi sahibi, Versailles'da kral muhafızlarının eski yüzbaşısı Şövalye Andrea de Nerciat, kuşkusuz bütün Avrupa'nın en büyük erotik romancısıydı ve en kötü hovardalığı kaba olmadan ifade etmeyi biliyor, duyuları kışkırtırken zekâyı asla küçültmüyordu.[1] *İçimizdeki Şeytan*'da Bricon, markize, "Önyargılar öldü en soylu insanlar bugün her şeye izin veriyorlar," dediğinde markiz şu cevabı verir: "Tiksindirmesin de ne olursa olsun!" Böylece Nerciat ne

1 Bkz. benim, *Les Libérateur de l'amour* (Paris, Seuil, 1977) başlıklı kitabımın "Andrea de Nerciat ve şövalye hovardalığı" bölümü. Bu yayının ardından, yazarın soyundan gelen biri, Nerciat Baronu, eski büyükelçi, benimle ilişkiye geçti ve atası üzerine yapılan bu incelemeden dolayı bana teşekkür etti ve Nerciat'nın Direktuvar dönemindeki gizli ajanlık rolünü doğrulayan, Savaş Bakanlığı'na yazılmış bir mektubunu verdi.

okuyucusunu tiksindirmek ister, ne de doğrudan saldırmak. Onda kırbaçlamalar, gereksiz ve üzücü şeyler, öldürmeler yoktur; sevgilileri birbirlerine korkunç gaddarlıklarda bulunmazlar, konum değiştirerek okşanmaktan ve zevk almaktan başka istedikleri yoktur. Ahlaksızlığı kötülük değildir, sadece saf şakadır. Çok incelikli tarzı hem La Fontaine'in *Hikâyeler*'ini, hem de Marivaux'nun *Sahte İtiraflar*'ını hatırlatır. Bizi eğlendirmek için, yaşam dolu tablolarda, cinaslı-isimler verdiği cinsel komedya kişilerini canlandırır: Troubouillant Kontesi (Kaynardelikli Kontes), Bandamoi Markizi (Kamışıbanakalktı Markizi), Confriand Düşesi (Ağızsulandıranvulva Düşesi), Matevits Baronu (Kalkıkkamışlar Baronu), Pillemotte Vidamı (Topakyağmacı Vidamı), Durengin Vikontu (Serttakımlı Vikont), vs.* Nerciat'nın rakipleri, kahramanlarına onun gibi kışkırtıcı adlar takmak istediklerinde, onları verdikleri isimlere uygun harekete geçirmeyi bilmiyorlardı.

Nefis romanları *Félicia ya da Çılgınlıklarım* (1775), *Çapkınlık Sabahı ya da İyi Değerlendirilen Zamanlar* (1787), *Hazırlıksız Doktor* (1788), *Gülüm ya da Kaçınılmaz Çapkınlık* (1792), *Çömezim ya da Lolotte'un Zevkleri* (1792), ve *Tuhaf Hikâyeler*'i onu eşsiz yapmaya yeter. Ama iki büyük romanesk tablosu, *İçimizdeki Şeytan* ve *Afroditler*'i XVI. Louis dönemindeki gelişmiş hovardalık zevklerinin tam ifadeleri, stildeki canlılığı ve maceraların ve ahlak gözlemlerinin çoğulluğu nedeniyle onu döneminin serbest üretiminin zirvesine yerleştirir.

Dokuz bölümlü "çok özel dramatik roman" *İçimizdeki Şeytan* 1777'de yazıldı, ama tam olarak ancak 1803'de yayımlandı. Bu kitapta Nerciat okuyucuyu uyarır: "Eğer kafanız karışmadan heyecanlanmak, sürüklenmeden baştan çıkarılmak istiyorsanız *küçük çapkınlık meraklarından* oluşan gelin yatağı romanları okuyun: Bu kitap size göre değil." Kitabın başlığının belirttiği gibi, sefahatte her şeye cesaret etmek isteyen zevkten kudurmuş erkeklerin ve kadınların en çılgın eylemlerini anlatacaktır. Ama özellikle edepsiz bir sahneyi önceden belirterek ihtiyatı elden bırakmayacaktır: "Çok açık saçık olmasa da bundan son-

* Parantez içleri çevirmene aittir.

rasını okumak oldukça güçtür, devam etmemekte fayda vardır. Ortaya çıkacak olan Başpapaz Boujaron çok pis ve skandallarla dolu bir insandır." Muhabbet tellalı Madam Couplet kaba bir tarzda konuştuğunda, "hakikati olduğu gibi dile getirmeli," diyerek özür diler. Ve trajik bir olay anlatması gerektiğinde, buna üzülür: "Okuyucular, kullanmaktan nefret ettiğim siyah kurşun kalemi elime almaktan burada nasıl uzak duracağım!" Nerciat, "şehvet yiğitliklerinin, priapik aşırılıkların bu gerçeğe uygun intihali"nin bize "çapkınlığın *hakiki güzelliğini* tanıtmasını ister (çünkü onun da bir güzelliği vardır)"

İki kadın kahramanı, "büyük siyah gözlü ve küstah bakışlı olağanüstü bir esmer" olan markiz, ve arkadaşı, kızıl saçlı Mottenfeu Kontesi, soylu dostları, soylu Alman senyörü Le Trefoncier ("garip zevkler, memur çapkınlığı, yüksek rütbeli papaz kaprisleri"), tatlı hizmetçileri Philippine, Nicole ve yakışıklı uşakları Belamour, Jou-jou, Zamor "camları kıracak bir çapkınlık" yaşarlar. Karakterler farklı ve zıttır. Mottenfeu Kontesi doyumsuz bir nemfomandır, aynı anda birçok partnerle ve hatta (Milet hikâyelerinin yenilenmiş bir sahnesinde) bir eşekle boy ölçüşmekten çekinmez. Yatak odası argosuyla konuşur, sevgililerini *tapeurs** ya da *tapedrus* diye çağırır, sodomistler *fauxconniers* (sahtevulvacılar) ya da *anuistes*'lerdir (götçü) (*anus*'den *anuiste; casus*'dan *casuiste* gibi). Nerciat açıklar: "Konteste, bu az bilinen sözcüklerden çok vardır ve birçoğunu kendi türetmiştir, daha önce gördüğümüz *anuiste* gibi; erkeklik organı için *sevinç ucu*; bu aşağılık sallamak sözcüğü için *klitoristen yapmak*; çok pis bir sözcük olan ve asla ortalık yerde söylenemeyecek bu kıçtan yapmak yerine *oğlan yapmak*." Bu şeytan kadının yüzsüzce cevapları vardır, bir aşk seansından sonra bir ziyaretçiye şunu söyler: "Kendimi verdim, ama hâlâ zevk düşkünlüğü içindeyim."

Bunun tersine, markiz, kendisini bir aşırılığa bıraktığında, "tatlı bir çılgınlık seli"ne teslim olduğunu düşünür. Yorgun bir genç adam güçsüz gözüktüğünde, "termometresinin *değişkene* indiğini" saptar. Kimi erkeklere karşı hayranlığı vardır: "Duy-

---

* Ödünç para alınan kimse, çev.

gulu insanların *aşk* dedikleri şeye sahip olma yeteneği olmayan markiz (aşka en gülünç ve en tehlikeli şey olarak bakmaya çalışmaktadır), bu insanların kendilerini verdikleri özel bir coşkuyla dolu *kaprislere* maruz kalmak istememektedir."

Nerciat, araya pek önemi olmayan kişilerin renkli anlatımlarını sokarak, erotizmin komedyasını karşılaştırılamaz bir biçimde ortaya serer; örneğin, geceleyin hizmetçi Nicole'den faydalanan Gascon aksanlı Rapignac şövalyesi gibi: "Yatakta, içinde değil, ama üstünde, işte iki şampiyonumuz aşırı tutkuyla birbirlerine sarılıyor, dolaşıyor, çivileniyor, sarsılıyor, tepiniyor, birbirlerini ısırıyor, sıçrıyor, viyaklıyor, kollarını bacaklarını koparacak kadar birbirlerini itiyorlar; nihayet birbirlerinin içinde eriyor ve zevkten ölüyorlar." Le Trefoncier tarafından Boulevard'daki küçük evinde verilen "priapik şölen", olağanüstü olanın ne gerçekçiliği, ne de titiz bir psikolojiyi dışladığı bir sefahat alemidir. Güzel kokular içinde tatlı bir ışığın aydınlattığı, duvarları aynalarla döşeli sekizgen bir salonun lüks ortamında, görünmeyen bir orkestra "rüzgâr enstrümanlarının çaldığı taşkın bir savaş havası", ardından bir andante, sonra bir *presto-six-huit* (hızlı bir dans havası), vs. çalarken çiftler sarmaş dolaş olurlar. Zenci bir hizmetçi kadın, "kakumla çevrili, ateş rengi uzun bir etek giymiş ve değerli taşlar ve tüylerle şıklaştırılmış bir tür baş örtüsü takmış olan ... genç Zinga" kontesin lezbiyen arzularını uyandırır. Zenciyle Beyaz arasındaki sahne, bir ressamın elinden çıkma gibidir: "Ağız ağıza, göğüs göğüse, mercan mercana, abanoz ve fildişi birbirlerini kışkırtıyor, sarılıyor ve bir süre tek bir varlık olarak kalıyorlar."

Romancı, çok sayıda çiftleşmeleri, "Ne coşku! Ne arzu fırtınası! Ne büyük bir yaşam ve mutluluk dalgası!" diye haykırarak anlatır. Kendisini "fallurji doktoru" olarak adlandırdığından, kadınların zevklerini, "uzmanların çok iyi bildiği bu hafif bağırsak gürültüsü" gibi kesin fizyolojik belirtilerle anlatır. Çırpınıp kasılarak ve hırıltılar çıkararak zevk aldıklarına inandırmak isteyen "Paphos komedyenleri"nin karşısına kendi kadın kahramanlarının davranışlarını çıkarır: "Philippine tamamen hareketsizdir; ama fark edilmeyecek bir kalça titreyişi ve bir saatin tiktaklarına benzer biçimde, klitoris

içinde belli bir nabız atışı, sizin bütün sanatınızın taklit edemeyeceği belirtilerdir." Sarhoş bir davetlinin bir mumu devirmesinden kaynaklanan bir yangınla kesintiye uğrayan bu görkemli "priapik şölen", Narciat'nın romanesk olaylarını ne büyük bir ustalıkla ayarladığını gösterir.

İçimizdeki Şeytan, Madam Couplet'nin randevuevinde, yine bir o kadar ilginç olan maskeli bir sefahat alemiyle noktalanır. Bu maskeli bir balo olduğundan, bütün kişiler kılık değiştirmiştir: Markiz fahişe, kontes kabare kızı, Le Trefoncier palyaço, diğer kadınlar satıcı ve düşkün kadın, diğer erkekler hamal, eczacı, tayfa, vs. kılığındaydı. Bir kız, Matmazel de Nimmerneim, Hakikat'ı temsil ettiğinden çıplaktı. Bu sefahat aleminin en can alıcı noktası, Kontes Mottenfeu'nün, kadınlardan tiksinen Kont Chiavaculi'yi, "başherifi", baştan çıkarmasıdır; "Erkeklerin en ahlaksızını ve en inatçısını elde ediyordu. Doğal Venüs sayesinde, sapkının sonsuza kadar reddetmeye yemin ettiği bir tutku eylemiyle onu söküp aldı." Chiavaculi haykırır: "Olan oldu, artık aptallığı bırakacağım." Ve "Doğa'nın zevkleri yerleştirdiği bu büyülü yarığa" döndüğünü kanıtlamak için, orada bulunan her kadının önünde eğilip cinsel organlarına birer öpücük konduracaktır.

Bu "erotik rapsodi"nin sonundaki bir eklemede, Nerciat, kahramanlarının "şeytanı içinde" olma çağını geçtiklerinde ne oldukları konusunda bizi bilgilendirir. Kontes, nemfomani aşırılıkları yüzünden hasta düşmüştür: "Deriden başka bir şey değildir; nefis saçları hemen hemen tümüyle dökülmüştür." Ama önemli bir mirasa konduğundan, "üzücü durumuna rağmen her zaman son derece sevimli ve hâlâ neşelidir." Markiz, Fransız muhafız birliğine yerleştirdiği bir sefahat alemi partneri olan şövalye Pasimou ile yaşamaktadır: "Kaderin cilvesi ne gariptir! Geceleyin genelev adamı, gündüz dost olan çapkın Pasimou, bir sefahat aleminde mutluluk vereceği insanı buldu." Diğerleri evlendiler, Belamour Philippine'le, Mösyö de Fortbois Nicole'la, vs. Le Trefoncier bir kadın, Kontes Himmelsgluck (Gökyüzünün Mutluluğu) ile özel sekreteri arasında paylaşılır.

Afroditler (1793'de Fransa dışında yayımlandı), Fransız Dev-

rimi başlangıcında yer almasından dolayı ayrıca ilgi görür. O zamana kadar kont olan kahramanlarından biri (Tuileries'nin at eğitimi alanında bulunan) Kurucu Meclis'in üyesidir. Bu, "zevk tarihine hizmet etmek isteyen komedi-priapik parçalar"dan öğrenilir ki, 1789 yazından 1791 sonbaharına süren halk isyanlarının arkasında seks, yemek ve oyun zevklerinden gizlice yararlanmaya devam eden bir imtiyazlılar topluluğu vardır. Bu topluluğun hem oyuncusu, hem de seyircisi olan Nerciat'ya inanılmalıdır. *Afroditler* ya da *Morosoflar*, masonluktan türeyen, amacı çapkınlık olan ve toplantı merkezi Montmorency yakınlarındaki harikulade bahçeler ve binalar toplamından oluşan Düşkünler Yurdu denen bir malikânedeki gizli bir uluslararası dernektir. Düşkünler Yurdu'nun başkanı Madam Durut'dur ve kız kardeşi Célestine ve hizmetçi Fringante tarafından yönetilir; her iki cinsten genç hizmetkârlar, *Camilons* ve *Camillonnes*, hizmeti sağlar.

Afroditler Tarikatı, yaklaşık ikiyüz kadar *asıl* ve topluluğun sırlarından haberdar olmayan *yardımcılar tilmizden* oluşur: "Afroditlerde asıllarla yardımcılar arasındaki fark, masonlarda ustalarla çıraklar arasındaki farkla hemen hemen aynıdır." Tarikat bir Erkek Büyük Usta (kız kardeşler tarafından seçilir) ve bir Kadın Büyük Usta (erkek kardeşler tarafından seçilir) tarafından yönetilir ve bunlar her yıl yeniden seçilir. Tilmizler süs olarak "güllerle kaplı bir mersin bitkisini taklit eden bir taçla çevrili mineli bir kuğu" ve kenarı gelinciklerle süslü yeşil bir kurdeleyi çaprazlama taşıyorlardı. Düşkünler Yurdu'nun bakımı için belli bir aidat sistemi uygulanıyordu: "Her üye, kabulü sırasında, servetiyle orantılı olarak Tarikat'a bir bağışta bulunuyordu. Ayrıca, kendisi için onbin Louis ve onunla birlikte kabul edilen kadın için beşbin Louis ödüyordu, çünkü kadınlar hiç ödemiyordu." Yüzde beş olan bu fonun kârı, masrafları karşılamak için kullanılıyordu.

Afroditler, Devrimin başlangıcında Düşkünler Yurdu'nda olup bitenlerin kroniğiydi. Kitap, her biri dört başlıktan oluşan sekiz bölüme ayrılıyordu. Her başlığın ya da daha doğrusu her sahnenin (çünkü tiyatro diyalogları hikâyenin içine kolayca girmektedir) bir adı vardır: *Sen misin? Benim. —Saldıran da yaman,*

savunan da. —Yaşasın şarap! Yaşasın aşk! —Mümkün mü? Neden olmasın? —Ah! Ne delisin! vs. Sayfa sonundaki ("yayıncı"nın ya da "sansürcü'nün) notları matrak biçimde didaktiktir. Cinsel isteğe kapılıp giden Madam Durut, "Eh! Düz!" diye haykırır, sayfanın sonundaki notta, "Özür dileriz, sevgili okuyucu," denir.

Düşkünler Yurdu'nun şatafatlı ortamında yetişen Afrodit Tarikatının tilmizleri, imtiyazların kaldırılmasına kuduran güzel ve mağrur Enginière Düşesinden Prens Edmond'a kadar (Nerciat'nın 1782'de *Yeni Hikâyeler*'ini adadığı Ligne Prensi'nden esinlenmiştir) hepsi, Nerciat'nın gözlemlediği insan tipleridir. Burada, en sınırsız kadın kahraman Fièremotte'tur ("21 yaşında, kumral, uzun, dal gibi ince. Minerva boyunda, ince ve zarif çizgiler, yakıcı gözbebekleriyle süslü iri gözler... Üst dudağındaki kimi siyah tüyler, bu fizyonomiye, hiç de sahte olmayan bir aşk havası vermektedir"). Bu markiz, uşaklarıyla seve seve yatmakta ve şöyle demektedir: "Elinizi vicdanınıza koyun, sevgili Durut, Fransa'da bile yatak odası için ancak askerler ve uşaklar kalıyor. Geri kalan hepsi acınacak durumda!... Şarkıcı, göğsünün pörsümesinden çekinir; dansör bacaklarını kullandığından onları bir daha kaldıramamaktan çekinir. Akıllı, kültürlü birinden bana hiç söz etmeyin..."

Romanda eşzamanlılığı bilmeyen Nerciat, Düşkünler Yurdu'nun bir odasında geçen bir sahneyi anlatırken, aynı anda başka bir odada geçeni de anlatır. Bu ona sürekli olarak trajikle groteski, sevgiyle müstehcenliği, gerçekle fantastiği karşılaştırma olanağı verir. Fièremotte Markizi ile yüzüne "kör maskesi" (hiç göz deliği olmayan ve anahtarla kitlendiğinden tek başına çıkarılamayacak, siyah mumdan dörtte bir büyüklükte bir maske) takmış Limecoeur arasında hayran olunacak bir şehvet oyunu oynanır. Limecoeur Markizin reddedilecek çirkinlikte olduğuna inandırılır, ama yüzünü okşadıkça Limecoeur bundan kuşkulanır: "Markiz, başını şakacı bir biçimde kucaklamakta, onu öpmekte, sevimli göğüs uçlarını ağzına götürmektedir; Limecoeur de, zevkten sertleşmiş çilekleri yiyip yutmaktadır." Zevk alındıktan sonra Limecoeur, maskeyi çıkarması için Markize rica eder: "Haydi! Tatlı bela,

bana yüzünü göstermekle başına ne gelecek?... Bérénice'in bile senden güzel saçlara sahip olamayacağını inkâr etmek mümkün mü?... Diana, Aşk tarafından yuvarlatılmış bir boyna daha iyi yerleştirilmiş bir başa sahip olabilir mi?" Ama Markiz reddeder: "Benim dehşetli yüzümü bir görsen!..." Limecoeur, kucakladığı kadının kim olduğunu öğrenemeden, hayal kırıklığı içinde geri çekilir. Bu erotik iltifatların yanında, aynı zamanda, bitişikteki odada Célestine, *ilk denemeci*, sıradan bir soylu olan Trottignac'la alt alta üst üstedir ve Trottignac'ın erkeklik organına artan ağırlıklar asarak ereksiyon yeteneğini ölçmektedir (çünkü yeni gelen herkes, sağlık kontrolünden geçmek için Düşkünler Yurdu'nun cerrahı tarafından ziyaret edilir ve bir kadın tarafından *denenir*).

Traji-komik karşıtlıklar tek bir tablo içinde de kullanılır. Prens Edmond ve Schimpfreich Kontu, yedi kadının her birinin iki saatlik bir sürede yedi erkeğin de minnetini kabul edeceği bir aşk turnuvasında bahse girerler. Prens, başaracaklarına dair ikibin Louis'ye bahse girer, Kont başaramayacaklarını söyler. Turnuva, porsuk ağaçları, İspanyol yaseminleri ve heykellerle süslü yuvarlak bir salonda, "porsuk ağacı salonu"nda hazırlanır. Halka biçimindeki localar, çok sayıda seyirciye değişik aşk ataklarına tanıklık etme olanağı verir. Üzerine bahse girilen oyuncuların girişi sırasında enstrümanlar Gretry'nin *Sabina Evlilikleri*'ni çalar. Bayanlar ve kavalyeleri, cinsel eylemi kolaylaştırmak için özel olarak hazırlanmış *elverişli yerlere* yerleşirler. Kadın, başından kalçalarına kadar üzerinde durduğu saten kaplı yarım bir döşek üzerine sırt üstü yatar; kalçaları havadadır ve ayakları, sabit ve içi doldurulmuş üzengilerdedir. Kadının üzerine uzanan erkeğin dizlerinde geniş ve yumuşak bir tabanlık vardır ve ayaklarını bir eyerin arkasına dayar. Bu olağanüstü eşyalar sayesinde çiftin hareketleri daha dengeli, daha kolaydır ve güçlük çekmeden devam eder.

Kadınlardan birinin altı yıldır aşık olduğu ve ancak bir kere lütufta bulunmuş olan Wakifuth baronesi genç Eulalie olduğunu anlayan Schimpfreich Kontunun kadını buz gibi soğuk olduğunu sandığından nasıl şaşırdığını düşünebilirsiniz.

İlk pasını verdiğinde kont bayılır; kont kendine getirilir ve baronesin her eş değiştirişinde, kıskanç erkek "göğsüne yumruk yemiş biri gibi yüzünü buruşturur" Barones, Boutavant'ın altındayken, kont, "altı dakikadan fazla çırpınıp durur." Böylece okurun ilgisi, sevdiği kimsenin taşkınlıklarını izlemek zorunda olan Schimpfreich Kontunun çektiği işkence ve Eulalie'nin art arda gelen yedi aşığıyla yaşadığı zevk çırpınışları arasında paylaşılır. Ama olay örgüsünün yeni sıçramaları da vardır, çünkü turnuvadan sonra aklını kaybeden kont, Eulalie'ye evlenme teklif eder; Eulalie kontu başından savar ama Kont Prens Edmond'dan aracılık etmesini ister. Ve Prens, böyle bir yaratığın yanına gittiği için başlangıçta küçümseyici olur, ama sevimliliklerine yenik düşer ve hizmet etmek istediği dostunu aldatır.

Saint-Louis nişanı verilmiş olan Nerciat, açık saçık bir hikâyeye ancak incelikle anlatılmışsa izin veren Versailles düşesleri tarafından kabul edilmişti ve romanlarında kibar alışkanlıklarını korur. Pubisin kıllarını "zevk salonunun esmer halısı", güzel bir kadının kalçalarını "batılı güzellikler", "yuvarlak kız kardeşler", ya da "çiğli karın iki yarıküresi" diye adlandırır. Cinsel birleşmeyi ifade etmek için *inir* (latince *inire*, içine girmek) fiilini uydurur: "Şövalye, hayal edilebilecek tüm ateşliliği ve yumuşaklığıyla *init* (düzdü)." Yirmidört yaşındaki "tatlı şişko" Madam de Montchaud ile bir yaş daha genç Madam de Valcreux'nün mükemmel bir yapay erkeklik organını birlikte denedikleri sahne bir başkasında kaba olurdu; Nerciat, utandırmadan güldürmeyi iddia ederek bundan soylu bir komedya yapar.

Bourbon Adasındaki bir Avrupalı olan Lucette Fleur'ün "üstünkörü onarılmış eski moda bir şapka ve İngiliz usulü siyah bir peruk" taşıyarak Bay Vaudhour adı altında erkek kılığına girdiği ve Madam Durut'dan, rollerin tersine döndüğü bir ilişkinin zevkini alabilmek için, kız gibi giyinmiş güzel bir erkek çocuk istediği sahne de bir o kadar eğlencelidir. Nerciat, bu çapkınlık fantazisini, Beaumarchais'nin "duygulandırıcı dramı" *Katil Anne* parodisine dönüştürerek eğlenir: Çünkü bayan Fleur, başka deyişle Bay Vaudhour, Beatrix'de (kendisini

okşattırdığı travesti) eski bir gayrı meşru oğlunu bulacaktır.

Devrimin, bu zevk alemindeki yankıları, şaşkınlık verici karşıtlıklar yaratır. Jakobenlerin Afroditler arasına sızdığını öğrenen Fièremotte Markizi titrer: "Jakobenler burda! Eğer bu zevk sığınağında bir kez veba ilan edilirse, kimse buraya adım atmaz." Bütün ailesi yurtdışına gitmiştir, ama markiz gitmekte tereddüt eder: "Bu demokratlar iğrenç; cinayetten, ölümden, yangından başka bir şeyden söz edilmiyor... Kız kardeşlerimin yanlarına gitmem için beni pek yüreklendirmedikleri doğrudur. Almanya'da ne evleri var, ne beslenebiliyorlar, sadece kütükler gibi sıkıldıklarını yazıyorlar." Limecoeur'ün Fransa'dan kaçması gerekmektedir, çünkü Théâtre de Monsieur'da bir devrimciyle tartışmış ve "adamı yere sermiştir." Nerciat, Cumhuriyetçilerle, "kendilerine *yurttaş* diyen ve yarısının, vahşilikten başka bir şeye cesareti olmayan bu yeni askerlerle" alay etmek için hiçbir fırsatı kaçırmadığı gibi, "göçmen prenslerimizin ordusuna katılmak için Ren kıyısına gitmek gibi eskimiş bir moda"dan da hoşlanmamaktadır. Coblence'den dönen bir Afrodit, "çok sayıda soylu sineğin, yıkım halinde içine düştüğü bu örümcek ağı"nı anlatır ve karşı-devrimin yenilgiye gittiğini doğrular.

Afroditler'in beşinci bölümünde beklenmedik olay: Nerciat'nın, uzun süre iktidarsız bırakmaya gönlünün razı olmadığı Mottenfeu Kontesi yeniden ortaya çıkar. Kendine gelmiştir ve hatta Londra'ya yaptığı bir yolculukla güçlenmiştir. Madam Durut'ya, birlikte olduğu sevgililerinin listesini gösterir: "Dörtbin dokuzyüz ellidokuz, kızım, başladığımdan bugüne kadar: Hepsi bu." Madam Durut'nün inanmadığını gördüğünden devam eder: "Düşünsene... Yirmi yılda!... Bir yılın üçyüz altmışbeş günden oluştuğunu düşün... demek ki sana yılda yaklaşık ikiyüz altmışla seksen arasından bahsediyorum" Kontes, sevgililerini sınıflandırmıştır: İkiyüz yetmişiki soylu senyör ve yüksek rütbeli papaz, dokuzyüz yirmidokuz subay, üçyüz kırkiki maliyeci, vs. Kimi isimler tırnak içine alınmış ya da virgülle ayrılmıştır: "Virgülsüz ve tırnaksız isimler sıradanlığın dışına çıkanlardır. Diğerlerinin lafı bile edilmez."

Yaşlanan Mottenfeu kontesi, *Afroditler*'de ancak küçük bir rol oynayacaktır: Metresi Zéphirine'in ölümünden bir türlü teselli bulmayan ve bozulmaması için ilaçlandırıp, camdan bir sandık içine yerleştirdiği gövdesini kutsayan bir İngiliz baronu olan Sör Henri Harriscon'a karşı hazırlanan bir yutturmacanın örgütleyicisi olur. Kontes, barona, büyücü Necrark aracılığıyla Zéphirine'i diriltmeyi önerir; baron önce onun "zır deli" olduğunu düşünür, sonra da gücüne inanır. Gerçekte Zéphirine ölmemiştir ve baronun kendisiyle birlikte her yere taşıdığı sözde ceset, aslında balmumundan bir heykeldir. Yurtdışına kaçmış olan Zéphirine'in bir dostu, onun ölümüne baronu inandırmış ve bu sahte mumyayı hazırlamıştır. Kontes, Sör Harrison'a uyuşturucu verir ve sör, doğaüstü bir görüntünün öteki dünyada olduğuna inandırdığı bir yeraltı tünelinde uyanır; orada zevkten çılgına dönerek, ona bu uyduruk dirilmeyi sunmak için Düşkünler Yurdu'na bu nedenle gelmiş olan Zéphirine'i bulur. Sahne, hem açık saçık, hem de duygulandırıcıdır.

Kitabın sonunda Nerciat, "Afroditlerin olay ve davranışları dizisini zamanla elli altmış deftere kadar çıkarmak" istediğini söyler. Ama 1791 Ekiminden itibaren, Tarikat üyeleri, zevk insanlarının artık güvenlikte olmadıkları Fransa'yı terk etmekte acele etmektedirler. Önceden Nerciat, anfiteatr basamaklarıyla çevrili merkezi platformlu bir tür tapınak olan Rotonde'da düzenlenen "büyük cuma töreni"ne bizi tanık eder. Yönetim kurulu olarak toplanmış yüz kadar Afrodit, daimi sözcü Longin'in yaptığı duyuruları dinlerler (sevgililerinden biriyle "elektrikli yatağı" denerken hayatını kaybeden en kıdemlileri, yaşlı başkanları Conbanal'ın vefatını öğrenirler). *Retroaktif* (kadınların sevgilerine inatla duyarsız kalan oğlancılar) yirmisekiz erkek kardeşlerinin ihracını içeren bir dilekçe tartışılır. Büyük Usta olarak, o güne dek Citeaux Tarikatı Başrahibi olan ve şimdi cumhuriyetçi devrimcilerden olan Don Ribaudin de La Couleuvrine seçilir, çünkü o, "kraliyet davasına daha iyi hizmet etmek için... bilerek düşman saflara karışmış az sayıdaki cesur insanlardan biridir." (İşte, Mirabeau gibi Devrimin kimi oyuncularının ikili oyunlarına özgün bir bakış.)

Bir konserin ve diğer eğlencelerin ardından sıra, "o gün *üyeler* sınıfından *ant içenler* sınıfına geçen çiftlerin salona girişi"ne gelir. Birbirlerine zorunlu öpücüğü verirler, "iki cins için de aynı olan, gözleri ve ağzı öpme," sonra Büyük Kadın Usta'nın göğüs uçlarını öperek ona saygılarını ifade eder ve dizlerini bükerek "ilahi mücevher"i öperler. Böylece onaylanan Afroditler tarikatı, daha sonra yurtdışında benzer bir toplantı salonu oluşturmak için çalışacaktır.

Sade ya da Cinsel Şiddet

Marki de Sade'ın gücü elbette Nerciat'dan daha fazlaydı, ama o romanesk yazının kurtarıcılığı sayesinde, Freud tarafından incelenen Başkan Schreber'in içine batacağı zihinsel yıkımdan kurtulan büyük bir paranoyaktır. Tutkularını gerçekten hayale taşıması, onun için, bir denge unsuru olacaktır, hayal ettiği sahneler en şiddetli noktaya çıktıkça daha iyi hissedilen bir rahatlama yoludur bu. Daha kötü durumda olan insanları seyrederek kendi zalim ihtiyaçlarını gideriyordu.[1] Sade'da, Dr. Jeykll ve Mr. Hyde'e benzer bir ikiye bölünme vardır; Sade-Jeykll klasik bir yazar olmak ister, hikâyelerini yazarken "Fransız Boccaccio'su" olarak kabul edilmek isterken Sade-Hyde, hemen hemen aynı zamanda, *Sodomun Yüz Yirmi Günü*'nü (27 Ekim 1785'de Bastille'de başlanmış ve "otuz yedi günde tamamlanmış" eser) kaleme alarak şiddetli ahlak bozukluğunu dışarı vurur; Kara Orman'daki Silling Şatosunda bulunan dört çapkına "hikâyeci kadınlar" tarafından anlatılan–ve bundan tahrik olup haremlerindeki oğlanlar ve kızlarla bu iğrençlikleri yapmak isterler— dörtyüz altmış (tek, çift ya da canice) cinsel tuhaflığın toplamıdır.

---

1 Bkz. Sade'ın eserlerini yaşamına bağlı olarak analiz ettiğim, *Les Libérateur de l'amour, op. cit.* içindeki "Marki de Sade ve zevk trajedisi."

Sade-Jeykll ile Sade-Hyde birbirlerine güvenmemeye, aynı konuyu kullanarak birbirleriyle yarışmaya kadar işi vardırırlar. Sade-Jeykll, 1791'de, Başrahip Prevost'un inkar edemeyeceği kadar nazik bir tarzda, soylu bir genç kızın işkencelere maruz kaldığı *Justine ya da Erdemin Acıları*'nı yayımlar; Sade-Hyde 1797'de, benzer bir kadın kahramanın tüyler ürpertici kötü muamelelere tabii olduğu, Direktuvar dönemindeki erotik kitap meraklılarının bile iğrendikleri *Yeni Justine ya da Erdemin Mutsuzlukları*'yla diğer Sade'la yarış eder. Sade-Jeykll'ın bir hikâye derlemesinin, *Aşk Suçları*, farkına varan gazeteci Villeterque, 30 *vendémiaire** yıl IX'da, Sade-Jeykll'ın, *Yeni Justine* gibi bir kitabı yazmış olduğundan kuşku duyduğunu söyler. Sade gazeteciyi derhal "alçak *iftiracı*" diye suçlar, bu "korkunç kuşku"ya karşı kendini savunur ve "ahlak çıkarı için bile olsa ağıza alınması gerekmeyen bu utanılacak kitabın" (*sic*) yazarı olabileceğini belirterek protesto eder. Ve Sade-Jeykll, elini kalbinin üstüne koyarak şöyle der: "*Ahlaksız kitap* hiç yapmadığımı ve asla yapmayacağımı söyler ve bunu doğrularım." Onu dolap çevirmekle suçlamakta acele etmeyelim. Sade-Hyde'ın gerçek Sade olduğunu kabul etmemektedir: O sadece, büyük La Coste senyörünün zaman zaman dönüştüğü bir gulyabanidir.

Gazeteci Taslağı Villeterque'e Mektup, okuyucunun kafasına *korku* ve *acıma* sokmak için "mutsuz erdem tabloları"nın karşısına "zafer kazanan cinayet tabloları" çıkaran Sade'ın estetiği üzerine bize bilgi verir. Bu karşıtlık, işkencecilerin dehşet verici olduğu ve işkenceye maruz kalanların melodram yöntemlerle acınacak kılındığı *Yeni Justine*'de çok güçlü vurgulanmıştır. Justine, maceraları içinde, kötüden en kötüye gider; tehlike her adımda onu kovalar, kaçtığı erkekler birden karşısında belirir, sığınabileceğini sandığı yerler onun için cehennem haline gelir. Sainte-Marie-des-Bois Manastırına düştüğünde, orada altı sapkın keşişin tutsağı olur: "Bu genç kızın yaşı ve güzelliği bu hergeleleri daha da ateşlendirir." Bu keşişler canice tutkularına boyun eğdirmek için başka kızları da kaçırıp cadaloz kadınların denetimine vermişlerdir. Dehşet,

* Fransız devrim takviminin ilk ayı, 22 Eylül-21 ekim, Ç.N.

basit bir yemekte bile, giderek büyür: "Cadalozlar, kızların sıçmaları gerektiğini bildirir. —Tabaklara, tabaklara! der Clement. —Ağzımıza, der Sylvestre. Bu son düşünce üstün çıkar." Korku/acıma karşıtlığı nedeniyle okuyucunun acıması için ısrarla "zavallı kız", "utangaç Justine" dediği bu tatlı, sofu kahramanın, bu korkutucu gösterinin izleyicisi olması gerekmektedir.

Sade'ın hikâyelerinde egemen kılmak istediği İngiliz kara romanının duygusal korkusu değil, cinsel korkudur. Sade'ın kahramanlarının hepsi, gerçek zevkin acı olduğuna inanırlar; kimileri zevk alırken acı çekmek bile ister ve cinsel eylem sırasında kendilerini kırbaçlattırır ya da hırpalattırırlar. Ama, kendilerini ortadan kaldırmaya kadar gitmek istemediklerinden, başkalarının acısını izlemeyi tercih ederler. Bu acı ne kadar büyük olursa, zevkleri o kadar tam olacaktır. Keşiş Jérôme'un meslektaşlarına itirafı, zihinsel gaddarlığı fiziksel kabalığa ekleyen tam bir sadistin itirafıdır. Bir İtalya seyahati sırasında, Heloïse'ın sevgilisi Alberoni'yi nasıl öldürdüğünü anlatır. Heloïse bayılır: "Benim yerimde başkaları olsaydı, belki kurbandan daha sakince faydalanmak için onun bayılmasından istifade ederlerdi. Ben çok farklı düşünüyordum: Bu zavallının, başına geleceklerden daha iyi zevk almak için bütün duyularına sahip olmamasına üzülüyordum." Kızı kendine getirir ve ona acı vermeye başlar: "Oh! Vicdansız! der kız ağlayarak. Daha ne istiyorsun? Bana ne işkenceler hazırladın?" Bunun üzerine Jérôme, hayal edilebilecek en korkunç biçimde kıza arkadan tecavüz eder: "Onu sevgilisinin cesedinin üstüne yatırdım ve onları öyle bir araya getirdim ki, ağızları birbirine yapıştı. Bu yeni durumun kurbanımı içine sürüklediği korku, dehşet ve umutsuzluk anlatılamaz."

Yeni Justine'de, kadınların ellerini kollarını kesmek ve onları kanları boşalarak ölmeye terk etmekten zevk alan Gernande Kontunun ürkünç bir görünümü vardır: Uzun burun, çalı gibi kaşlar, dişsiz ağız, boğuk ve tehditkâr bir ses, gırtlaklamaya uygun uzun eller. Bu tipin karşısında, siyah gözlü, ince uzun, sarışın, ondokuz yaşındaki karısı Madam de Gernande melek gibidir: "Hareketlerinin, davranışlarının her birinde küçük de

olsa bir tatlılık vardır, duygu taşımayan tek bir bakışı yoktur." Sade, böyle bir güzellikle böyle bir çirkinlik arasında bu karşıtlığı geliştirmekten büyük zevk alır: "Namussuz eşekarısının birkaç leke bıraktığı güzel bir zambak görüntüsü." Ama kontesin bütün bu övgülü portresi, kocanın onu aşağılık kimselere sunacağı anı daha üzücü yapmak içindir: "İşte size verdiğim karım, dostlarım, der Gernande; sizden rica ediyorum, ona küfredin, kötü davranın, her anlamda ve her biçimde ona eziyet edin."

Terörist yazar Sade, okuyucuyu altüst etmeye çalışırken korkutucu şahısları amaçsızca harekete geçirirse amacını yitireceğini iyi bilmektedir. Onlara korkutucu söylevler verdirtir. Canavarca içgüdülerini sözde mantıklı kanıtlarla doğrulayan akıllı bir caninin yarattığı korku olgusunu kullanır. Kalpsiz bir insanın akla duyarlı olacağı sanılabilir. Justine, cellatlarını akla davet eder. Ama, "Ben çapkın hainim," diyen ve hainliğin övgüsünü yapan Estreval'a ne demeli? Kadınların aşağı varlıklar olduğunu kanıtlayan ve yok edilmelerinin arzulanır bir şey olduğunu söyleyen ve "onlardan nefret ettiğim kadar, onları küçümsüyorum da" diyen Gernande'ye ne demeli? Demek ki kurban, dogmalarını kötülüğün formüle ettiği umutsuz bir dünyanın içine atılmıştır. Ve bunun yetmediği yerde yazar, kendi kötümser düşünceleriyle okuyucuyu bunaltacaktır. Kızının ırzına geçen ve onu öldüren keşiş Sylevstre karşısında Sade şunu belirtecektir: "İşte, kuşkularının yanlış yola saptırdığı insan budur! İşte, eğer zenginlikleri, itibarı ya da konumu onu yasaların üstüne yerleştirirse insan budur!" Cinsel şiddeti bir yazgı gibi sunduğu ezici diyalektik budur.

Juliette ya da Kötülüğün Mutlulukları (1797), kesin olarak, Sade'ın en anlamlı, en "başarılı" romanıdır. Önceki romanlarda kadınlar, pasif figüranlardı, oysa bunda, çılgınca ve sürekli olarak canice bir eylem içindeki şaşkınlık verici çapkınlar Noirceuil, Saint-Fond, Belmor, Cellat Delcour, Canavar Minski, Sbrigani, Moberti'ye kafa tutan zalim çapkın kadınlar Juliette de Lorsange, Durand, Madam de Clairwil, Prenses Borghese, Sinyora Zanetti vardır. Sade'ın kahramanlarını bize örnek insanlar

olarak sunduğu sanılır, ama onları daima hergeleler, alçaklar, canavarlar olarak nitelendirdiğini belirtmek gerekir. Moberti konusunda şöyle der: "Zevk anı sırasında bu *hergele*'nin sözleri kadar dehşet verici bir şey yoktur. Cinayetlerden, iğrençliklerden, ölümlerden, yangınlardan, katliamlardan başka bir şeyden söz etmemektedir." Ve Venedik Cumhuriyeti Şansölyesi, genç Virginie'ye kötü davrandığında: "Tutkularından başka bir şeyi dinlemeyen *hergele*, kırbaçları aldı, Virginie'yi bize tutturdu, ve *alçak* bir *zavallı* gibi sövüp sayarak, en azından yüz kırbaç darbesiyle dünyanın en güzel kıçını param parça etti."

Ayrıca, sanki Sade eylemleriyle fizyonomileri arasında bir uyum yaratmak istiyormuş gibi bu çapkınların çoğu çirkindir: "Moberti ellidört yaşındadır; Yahuda gibi kıvırcıktır; gözleri çapaklı ve küçüktür; ağzı geniş ve yamuktur." Venedikli dolandırıcıların şefi olan Moberti, sefahat alemlerinde, "dört bacağı canavarca tırnaklarla süslü olan" bir kaplan derisi giymektedir. Bir buldog köpeğinin havlamalarını taklit ederek Angélique'in kıçını kanatıncaya kadar ısırır. Juliette'le birlikte, Sinyora Zanetti'nin öldürülmesini planlar: "Bana işaret ederek metresinin üzerine atladı; ona yardım ettim; bu *zavallıyı* tahta bir sıranın üzerine bağlıyor ve ağzını burnunu tıkıyorduk. Bu *hergele* ata biner gibi üstüne çıktı ve keskin pençeleriyle gözlerini, burnunu, yanaklarını parçaladı." (Sade Zanetti'ye acır, "*Bu bahtsız*" der; az önce bizzat onun genç bir kızı hançerlediğini unutur).

Nerciat'nın oyunlu, keyiflendirici ve insanların imrenilecek biçimde lüks ve şehvet içinde yüzdükleri sefahat alemlerinin yanında Sade'ın korkunç sefahat alemleri birer kabustur. Juliette tarafından Saint-Fond'da verilen alem, bir mezarlık ortamında geçer: "Bütün salon siyahlarla kaplıydı, kemik parçaları, kuru kafalar, gümüş parçaları, kamçı demetleri, hançerler ve kırbaçlar bu ölüm bildiren halıyı süslüyordu, her duvar oyuğunda kucağında bir bakireyle bir sevici kadın bulunuyordu, her ikisi de çıplak, kara yastıkların üzerinde, alınlarında ölümün dikey simgesi bulunmakta." Bu dekor içinde yaşanan "zevkler" kasap sahnelerine benzer: "Oraya bu-

raya değişik işkence araçları atılmıştı; bunların arasında olağanüstü bir tekerlek görülüyordu. Bu tekerleğin üstüne bağlanan kurban, çelik çivilerle dolu bir başkasının içine kapatılmıştı ve bu sabit noktalara sürtünerek dönerken her tarafı soyuluyordu." Onaltı yaşındaki Louise, "canlı olarak, bir masa üzerinde, yirmi dört bin parçaya bölünmekten oluşan bu çin işkencesine" uğradıktan ve Palmire "canlı olarak parçalanmak için Saint-Andre haçına gerildikten" sonra, "sevimli Fulvie", Melun Manastırından çıkmış soylu kız, bu tekerleğe kurban edilecektir. Ve bunlar, en anormal fantazmların dışavurumu olan bu sefahat tablolarının en sıradan eylemleridir.

Juliette, "kötülük eğlendirir, erdem yorar" ilkesi gereği, "kurbanlar için ne kötü, ama gerekli!" diyerek hiçbir dehşetin önünde gerilemez. "Venediğin en tanınmış ailelerinden biri"nden gelen Cornaro'ya üç genç oğlana tecavüz etsin ve öldürsün diye yardım eder. *Hergele*, "kıçlarını ızgarada yiyelim" diye önerir. Juliette hemen "insan eti yemek için" dört kişilik (iki kadın da davetlidir) bir sofra hazırlatır. Paris'e geri dönüşünde Noirceuil'ü görür ve Noirceuil şöyle der: "Evlenmek istiyorum... aynı gün içinde iki kere evlenmek: Sabah saat onda, kadın gibi giyinerek bir erkekle evlenmek istiyorum; öğleyin, erkek olarak giyinerek kadın gibi giyinmiş bir oğlanla evleneceğim... Sen de, benim kadın olarak bir erkekle evleneceğim törende erkek kılığına girip bir seviciyle evlen; ve sonra kadın kılığına girip, erkek kılığına girmiş bir başka seviciyle evlen." Juliette, bu karışık ve günah bileşimini kabul eder ve hikâyenin sonunda Noirceuil Fransa Başbakanı olur, Juliette'i de yaşamının sonuna kadar gözdesi yapar. Böylece kötülük mükemmel biçimde ödüllendirilir, erdem ise cezalandırılır. Sade-Hyde burada, Villeterque'e "Ben... Ben, kötülüğü eserlerimde en az nefret edilecek renkler altında gösterdim," diyen Sade-Jeykll'la alay eder.

Erotizmde, hayal edilebilir olanla gerçekleşebilir olan arasında bir ayrım vardır. Hayal edilebilir erotizm, ifade gücü nedeniyle hayran olunan bir şeydir, oysa ki buna denk düşen gerçekleşebilir erotizm reddedilir. Sade'ın anlattığı durumlar-

dan tiksinsem bile, sözlü şiddeti beni ilgilendirmektedir; en iğrenç cinayetleri zevk için işleyen kahramanlarının deliliklerinin zarar vermemesini güzel kabul ediyorum; onları sadece beni hayal gücünün son sınırlarına götürdükleri için kabul ediyorum. Cinsel şiddette, Sade'ın düşündürdüğünden daha öteye gidilemez. Yıkıcı hovardalığı onaylanmasa bile yazarın performansı insanı büyüler.

Soylu Hovarda Mirabeau

Sade, *Juliette*'de, "bir şey olmak için hovarda olmak isteyen, ama yine de yaşamında hiçbir şey olamamış ve olamayacak" Mirabeau'nun erotik yazılarından büyük bir küçümsemeyle söz eder. Ek bir notta şunu belirtir: "1789 yılında Fransa'yı nitelendiren taşkınlık ve akılsızlığın en iyi kanıtlarından biri monarşinin bu sefil casusunun başını çektiği gülünç coşkudur." Bu uzmanın düşüncesine rağmen, *Erotika Biblion* (1782) ve *İnanç Değiştirişim veya Soylu Çapkın* (1783), kişisel özelliğiyle Nerciat'nın ve Sade'ın eserlerinden ayrılan çok ilginç iki Mirabeau kitabıdır. Mirabeau'ya atfedilen diğer hovardalık kitapları onun değildir; örneğin *Kalkık Perde ya da Laure'nin Eğitimi* (1785) Marki de Sentilly'ye aittir. Yayıncılar, ailesiyle olan kavgalarıyla dikkatleri çeken Mirabeau'nun ismi üzerinde spekülasyon yapıyorlardı; ve Mirabeau da, böyle skandal eserlerin kendisine ait olduğunun duyurulmasından büyük sevinç duyuyordu. Bir mektubunda, *Parapilla*'yı (Charles Borde'un, bahçesinde fallus-lar biten bir manastırın hikâyesi olan beş şarkıdan oluşan şiiri) yazmış olduğunu ileri sürecek kadar işi ileri götürür.

Şişman ve çirkin, çiçek bozuğu yüzlü Mirabeau, başarılarını olağanüstü canlılığına borçludur. İlk çapkınlığına onüç yaşında başlar, Madam de Guéménée'yle, Madam de Bussy'yle genç kızlarla ve hizmetçilerle az çok gizli aşklar yaşar; kiminden para alır, kimine kendisi verir. Kalabalık içindeki davranışları törensel ve yapmacıktır, ama yalnız kaldığında hayta gibi davranmaktan ve konuşmaktan zevk alır. Öyle baharatlı yiyecekler

yiyordu ki, davetlileri kan tükürüyordu ve ona "kertenkele" muamelesi yapıyorlardı. 1775 yılında, yirmialtı yaşında, Pontarlier yakınlarında Joux Kalesine kapatıldı ve Dole Sayıştay Başkanının karısı Sophie Monnier'yi baştan çıkarmak için çıkış izinlerinden yararlandı; 24 Ağustos 1776'da, erkek kılığına girmiş Sophie'yi de yanına alarak kaçtı. Birlikte bir süre Hollanda'da yaşarlar ama daha sonra Mirabeau, Mayıs 1777'den Aralık 1780'e kadar Vincennes Şatosuna hapsedilir.

Söylevleri de dahil, politik eserlerinin birçoğunun yazarının Mirabeau olmadığını bilmek gerekir. Yardımcılarının kendisine sağladığı metinleri, kendi kafasından nükteler ve metaforlar yerleştirerek düzenlemekle yetiniyordu. Mirabeau öyle bir aşırmacıdır ki, Sophie'ye yazdığı aşk mektuplarından birini *Mercure de France*'dan kopya etmiş olduğunu Garat keşfetmiştir. *Erotika Biblion* ve *İnanç Değiştirişim*, en azından onun olduğuna inanılabilecek iki eserdir, çünkü onları yazarken Vincennes'in burcuna kapatılmıştı. Güçlü cinsel güdüleriyle kapatıldığı yerde okumaktan ve yazmaktan başka bir şey yapılamayacağından, eğlenmek için bu kitaplar üzerinde çalışmış olması çok doğaldır.

Erotika Biblion'da, Don Calmet'nin İncil üzerine yorumlarını kullanarak Yenilerin çapkınlıklarından dolayı suçlanamayacaklarını, çünkü Eskilerin çok daha çürümüş ahlakları olduğunu kanıtlamak istedi. Yunanca'dan ve İbranice'den alınmış *Anelytroide, Ischa, Tropoide, Thalaba, Anandryne, Akropodie, Behemah, Anoscopie* gibi garip başlıkları olan ön bölümde Mirabeau, Antik Çağ halklarının istimna, hayvanlarla cinsel ilişki, oğlancılık, lezbiyenlik ve diğer cinsel pratikleri üzerine tablolar çizer. Oldukça yüzeysel bir bilgiyle desteklenen bu paradoksal söylev, özellikle felsefi düşüncelerinin kışkırtıcılığıyla değerlidir.

İnanç Değiştirişim veya Soylu Çapkın, kumarda yutulmuş ve kendini satmak isteyen genç bir soylunun itirafıdır: "Artık para için düzmek istemiyorum, adetten kesilen kadınların yeminli damızlığı olarak adım çıkacak, aylarca beni enayi yerine koymalarını onlara göstereceğim." Dev bir Amerikalı kadınla, yaşlı Madam In Aetarnum'la ya da Sevici Mimi'yle olan ücretli

aşkları şiddetli, müstehcen ve gülünç sahneler içinde geçer. Kadın kahramanları arasında çağdaşları vardır (örneğin, Vulvadaki-Kamış Markizi diye tanıttığı Polignac Düşesi) ve hatta kendi adıyla anılan Matmazel Guimard (günde altı kez kendisini yapsın diye para ödediği anlatıcı Condesiros, "kudurmuş gibi düzüşüyor," der). Bu hovarda, olayları önceden gören bir devrimcidir: "Belki uzak, ama kesin, bir devrim dünyayı yeniden tehdit ediyor; bizi küçümsemeye cesaret eden bu kibirli insanları çiğneyip geçeceğiz." Kendi derinlerine inen Mirabeau'nun bu hikâyesinin coşkun ve aşağılık tarzı, betimlenen durumlara şaşırtıcı bir özgünlük verir.

Devrimci Yergiler

Bu dönemin birçok pornografik kitabı, "devrimci" denen yergilerdi, çünkü XVI. Louis'ye, Marie-Antoinette'e ve çevrelerine saldırıyorlardı. Bu yergilerin, özellikle Sarayın bayağılıklarını samimi bir tiksintiyle açık eden reformculara ait olduğu sanılmamalıdır. Gerçekte, bunların yazarları kara çalıcı örnekleriyle kurbanlarından büyük kârlar elde edeceklerini uman basit şarkı ustalarıdır. *Le Gazetier cuirassé*'nin kurucusu Théveneau de Morande, edebiyat dolandırıcılarına ne yapılması gerektiğini gösterdi. Madam de Barry'ye karşı *Bir Genelev Kadınının Gizli Anıları*'nı resimli dört bölüm halinde kaleme aldı ve birkaç sayfasını Adalet Bakanı Maupeou'ya yollayarak, susması için para göndermezlerse hepsini yayımlayacağını bildirdi. XV. Louis ve bakanları üzüldüler, çünkü gözdeye düşman çapkınlar tarafından bilgilendirilmiş olan Morandey, Chanchon'un (Barry'nin özel yaşamdaki küçük adı) kabalığını ve kralı ahlaki olarak nasıl aşağıladığını ortaya seriyordu. Mart 1774 yılında, altıbin nüsha bastığı kitabını dağıtmakla tehdit eden yergiciyle görüşsün diye Beaumarchais Londra'ya gönderildi. Théveneau de Morande, bütün baskıyı imha etmek için otuziki bin lira ve yarısı karısına verilmek üzere dörtbin

liralık bir ödenek istedi. Morande'nin istekleri yerine getirildi ve *Bir Genelev Kadınının Gizli Anıları* tuğla fırınında yakıldı.

Ardından, birçok gazeteci taslağı, dedikodular yayarak, Marie-Antoinette'in taşkınlıklarını ortaya serme iddiasındaki el-yazmaları yazdılar ve Polis Müdürü Lenoir'a, para karşılığı onları yayımlamaktan vazgeçeceklerini duyurdular. XVI. Louis'nin güçsüzlüğüyle alay eden ve Marie-Antoinette'in, üvey kardeşi, Artois Kontuyla yattığını anlatan dize biçimli yergiyi, Londra'da *Charlot ve Toinette'in Aşkları* (1779) adıyla yayımlayan Boissière Kitabevi bu tür spekülasyonda başarılı oldu; XVI. Louis, Goezman aracılığıyla, kitabevinden bütün nüshaları, yok etmek amacıyla, onyedibin dörtyüz liraya satın aldı. Yine de, kitapların birkaçı kurtuldu. Aynı şantajı *Toinette ve Vezir Vergennes'in Boş Zamanlarını Değerlendirişleri* ile uygulamak isteyen Laffitte Pelleport başaramadı ve Bastille'i boyladı. Diğer yergiciler, soylu senyörlerin hizmetinde çalışan ve gözden düşmelerinin intikamını almaya çalışan yazarlardı. Nihayet, Devrim yaklaşırken, hiciv yazıları partililerden ya da cinsel ve politik fantazmlarını doyuran hoşnutsuzlardan geldi.

Bu yergiler, sadece suçlayıcı söylevler değildi. Mektuplardan oluşan roman, tarihsel anlatı, dize biçimli hikâye, diyalog, vodvil, alegori ya da tartışmalı bir oturumun tutanakları biçimindeydiler. Ulusal Kütüphane'nin yasak kitaplar bölümünde tutulan yirmi kadarı, inanılmaz müstehcenliktedir. Yazar, halkın nefretini ve kıskançlığını daha iyi kışkırtmak için halkın hayal gücünü sarsmak istiyordu. Yöneticilerin en kötü ahlaka sahip olduğuna, kamu fonlarını aşırmak ve eğlenmekten başka bir şey düşünmediklerine, yoksullara yardım gibi bir niyetleri olmadığına halkı inandırmaya çalışıyordu.

Bu kara çalıcı kampanyanın temel kurbanı Marie-Antoniette oldu. Hafifliği, gururu, sarayındaki lezbiyenlere verdiği aşırı önem, kendisinde de bu tür eğilimlerin varlığı (Kraliçenin yaptığı ilk işlerden biri, kadınları baştan çıkarmak için Dragon süvarisi elbiseleri giyen Matmazel Raucourt'un borçlarını ödemek oldu) tatminsiz tutkuları olduğu varsayımını güçlendiriyordu. *Şehvet Kadranı*'nda, bir uşakla sefahat alemi yaparken ve Cagliostro tarafından düzenlenen bir şenliğe

çıplak katılırken görülür. 1789'da, *Alem Yapan Avusturyalı ya da Kraliyet Orjisi*, "opera-güldürü" (muhtemelen Mayeur de Saint-Paul'ündür) Marie-Antoinette'i Polignac Düşesi ve Artois Kontu arasında paylaşılırken gösterir; Junon'la Hébé'nin söyleşmesi olan *Kraliyetin Takma Organı*, Antoinette'in kusurlarını gösterdiği iddiasındadır. "Kraliçenin Küçük İspanyol Köpeği" tarafından yazılan üç bölümlük diyalog, *General Mottier ve Güzel Antoinette'in Aşk Geceleri*, General La Fayette ve Lameth Kontesi ile olan özel ilişkisi üzerine sahte bir tanıklıktır.

Devrim ilerledikçe bu iftiralar giderek daha dehşetli hal alır. İki müstehcen gravürle süslenmiş olan, sınırları aşan dize biçimli hiciv, *16. Louis'nin Karısı Marie-Antoinette'in Rahim Sıkıntıları*'ndan sonra, iki ciltlik *Bakireliği Kaybetmesinden 1 Mayıs 1791'e kadar Marie-Antoinette'in Skandallarla Dolu ve Çapkınca Geçen Özel Hayatı* tam bir pornografik romandır. 1792 tarihli *Kitabevinin Yazışmaları* bu açık saçık biyografinin kanıtlanmış olgulara değil, "güçlü tahminlere" dayandığını söyler ve ekler: "Bu hikâyenin en sahte çizgileri harfi harfine gerçek olsaydı kötü niyetli insanlar iyi bir cezayı hak ederlerdi." Üçüncü bir ciltle genişletilen, kraliçenin bu iftira edilmiş yaşamı halkı infaza hazırlamak için 1793'de yenide basıldı.

Sarayın soylu hanımları da paylarını aldılar. Polignac Düşesi, Bastille'in alınmasının hemen ertesinde göç ettiğinde, Kraliçenin ve Prenses Hénin'in de yer aldığı, lezbiyen aşklarını anlatan *Fransız Messaline'i ya da Pol... Düşesinin Geceleri* (1789) yayımlandı. Daha sonra Eşitler Komplosuna katılacak olan aşırı uçtaki yazar Sylvain Maréchal *Soylu Kadınların 1790 Yıllığı*'nda, ünlü çağdaşlarını on iki sınıfa ayırdı (yılın her ayına bir): Sürtünücüler, çekiciler, emiciler, sifnioslular, fisidissözler vs. Sylvain Maréchal, burada, Suidas'ın *Lexicon*'undan alınma derin bir çapkınlık bilgisine tanıklık etmektedir. Örneğin, Sifinioslular, Eskiler'in Sifinios yurttaşlarının keşfettiğini sandıkları bir okşayışı erkeğe uyguluyorlardı. Fisidissözler, "güçlü bir erkek yaklaşırken titreyen ve küçük köpeklerinin tatlı dilini tercih eden" kadınlardır.

Bir dizi yergi, yasama kararlarını alaya aldı. Bunlardan ilki, *Don Bougre Etats-Généraux'da*, damadı Auge tarafından yazarı

olmakla suçlanan Restif de La Bretonne'un 28 Ekim 1789'da tutuklanmasına neden oldu; ama kendisini öyle iyi savundu ki, Auge kanıtsız ihbar suçuyla beş gün hapse mahkûm edildi. Aslında bu yazı, Restif'in, saygı da duyduğu taklikçilerinden birine aitti. Don Bougre, mahkeme defterlerinden farklı olarak şikayetlerinin de ilginçliğini gösterir. Doğum oranını azaltan bütün cinsel kötüye kullanmaları ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır; bunların başlıkları şöyledir: 1. *Yosmalar.* 2. *Sodomistler.* 3. *Hayvanlarla cinsel ilişki.* 4. *Ensest.* 5. *Gamahüşaj.* 6. *Nüfusa zararlı diğer kötüye kullanmalar.* "İngiliz redingotu, yani *kondom*", öküz barsağından prezervatif kullanımı da, hastalık bulaştıran fahişelerle ilişki dışında, reddediliyordu. Yazar, Fransız erkeklerinin ve kadınlarının gamahüşajı fazla kullanmalarına kızar: "Gamahüşaj yapmak, dili ya da ağzı erkeklik organının ya da vajinanın yerine geçirmektir." Böyle bir alışkanlığın Fransa'ya kaybettirdiği çocuk sayısını hesaplayarak haykırır: "Ey, kötü yurttaşlar! Bırakın, bırakın bu iğrenç oyunu, düzüşün, dostlarım, düzüşün ve çoğalın, bu Doğanın en büyük hedefidir."

Ulusal Meclis Tuileries'de toplandığında, erotik-alaycı yerginin saldırısına uğradı. *Sodomun Çocukları Ulusal Mecliste* (1790), bütün oğlancı üyeleri ve suç ortaklarını, gizli alemleri üzerine ayrıntılarla birlikte isim isim verir. Tuileries'de, İççekişler Yolunda "ve en acar yandaşları olan Başrahip Viennet'nin yerinde" buluşurlar. Bunlar, bir sivil komitesi, bir askeri komitesi ve aday üyeleri olan, yedi maddelik bir nizamnameden ibaret Manşet Tarikatı'nı kurdular; amaçları şuydu: "Anti-fizik gelecekte, bütün toplum sınıflarınca bilinen ve öğretilen bir bilim olacaktır."

Ancien Réjime döneminde çok sayıda sosyete skandalına karışmış olan homoseksüel eski Villette markisi, Jakobenler Kulübüne girmişti ve demagojik düşüncelerini her yerde yayıyordu. Hiç kuşkusuz Citeaux tarikatındaki bir rahibin hikâyesinden yola çıkan *Oğlancı Yurttaş, Son Villette Markisinin Özel ve Tüzel Yaşamı* (1790), onu acımasızca gülünçleştiren bir yergiydi. Yergici, "daha doğarken Sodom günahına olan kararlı arzusuyla birlikte gelmişti" diye açıklar, çünkü ona hamile olan

annesi, eczacısıyla birlikte "ıspanak yahnisi" yapmıştı. Sodomist eylemi belirten bu devrimci argoya dikkat etmeli. İmtiyazlara karşı suçlamaların mahkemelerde birbirini izlediği Jakobenler Kulübünün bir toplantısında Villette'in şunları söylediği kabul edilir:

> Size A harfini ihbar ediyorum, alfabenin buluşundan itibaren arkadaşları arasında ilk yeri o işgal etmektedir, her bakımdan onun yerini dolduracak başka biri olmasa da, Q harfinin başkanlık etmesini talep ediyorum.

"Düzüşün düzenlenişinin ikinci yılı" (1790) tarihli *Fahişelere, Pezevenklere ve İbnelere İlişkin Dilekçe ve Kararname*'de "bütün gacolar, ibneler ve orospular" parmakla gösterilmelerini sağlayacak lekeleyici bir işaretle alınlarından damgalansınlar diye "Devletin Büyük Yasamacıları"na hitap edilir. "Özgürlük düşünün ikinci yılı"nda yazılan ve buna cevap veren başka bir yergi, *Küçük Gacolar Evleniyor*, Manşet Mabeyncisi Koca-kıçlı Boniface'ye şikayet dilekçesi verenlere ve insan haklarına gacoluk haklarının eklenmesini isteyen bir delegenin konuşmasına karşı bir dava açar:

> Pek yüce ve pek saygılı temsilcilerimiz tarafından karara bağlanan bireysel özgürlük, elbette bir sağduyu ürünü değildir; ve bu ilkeye göre, kendi mülkümden, ne olursa olsun, zevkime ve fantazilerime göre yararlanabilirim çünkü, kamışım ve taşaklarım bana aittir, ve onları ister yahniye sokarım, ister ete, ya da açıkça konuşursak, ister vulvaya sokarım, ister kıça, kimsenin itiraz hakkı yoktur.

Bu yergilerin birçoğu, devrimcilerle karşı-devrimcileri aynı kaba sokar ve yazarının hangi taraftan olduğu anlaşılmaz. *Ulusal Genelev*'de (1790), ön kapak resmi, Théroigne Kraliçesini ve yurttaşını bir priape heykelinin önünde gösterir ve her ikisi de bir elleriyle heykeli taçlarla süslerken, diğer elleriyle cinsel organlarını ellemektedirler. Bu iki düşman, Orléans Dükünün

malikanesinde bir genelev açmak konusunda hemfikirdirler. Bu yergi, iki kadın tarafından söylenen bir *Priape Marşı*'nı, Couillardin imzalı *Matmazel Théroigne'e Mektup*'u, ona atfedilen bir Tanıtmayı, bir diyaloğu ve "Kraliyet Sarayı Sirkinde kurulan Ulusal Genelev'e giriş koşulları ve özellikleri" metnini içerir.

Papazlara karşı yazılan yergiler, *Manastır Kapıcısı*'nda bulunmayan acımasız bir zarar verme eğilimiyle yazıldı. Başrahip Maury özellikle hedef alınmıştı, çünkü Kurucu Meclis'te, soldaki bütün konuşmacılara karşı Kilisenin ve ruhbanların haklarını savunuyordu. Özel yaşamı üzerine sözde ifşaatlar içeren *J... F... Maury Başrahibinin Tensel Çılgınlıkları* (1790) şöyle başlar: "Tensel isteklerden batakhaneye, batakhaneden kiliseye,/ Maury kiliseden kerhaneye bir adımda geçer."

Gizli Dinlenmeler ya da Ulusal Meclis'in Birçok Üyesinin Değerli Bölümleri'nde yazar, Başrahip Ringard, Legros ve Veytard'ın ve Kardinal Rohan'ın sosyete kadınlarıyla olan çapkınlıklarını ifşa ederek, "ikiyüzlülerin maskesini düşürmek"le övünür. İlk bölümde, her şeyi görmüş ve işitmiş olan birinin tanıklığına dayanarak Saint-Germain-l'Auxerrois rahibi, Başpapaz Ringard ile Madam de Romainville arasında, bir randevu sırasında geçen aşk taşkınlıklarını anlatır.

Kilise karşıtı yergilerin en güçlüsü, British Museum'daki örneğe göre 1872'de yeniden basılan *Kilise Düzücülerinin Olağanüstü Mektupları*'dır (1790); "Birkaç yüksek rütbeli soylu papaz, uçkuruna düşkün çok sayıda rahip ve bir miktar şehvet düşkünü kilise görevlisinin namlı orospularla, burjuva fahişeleriyle, Tiers Etat'nın yosmalarıyla ve askıntılarla özel, gizli ve çapkınca mektuplaşmaları" olarak duyurulan mektuplar derlemesidir bu. Bütün bu mektuplar, bir dostuna oda hizmetçisi Thérèse'i anlatan Başrahip Renaud'nunkiler gibidir.

> Sana onu anlatacağım: Kaçamak ve iştah kabartan bakışları tek sözcükle düzüşme bakışı ve kabaca söylendiği gibi, bir külodun iner kalkar köprüsünde bahşiş isteyen bir bakış; dal gibi ve zarif; mükemmel kıvrımlı ve soylu, bir insanın elini doldurabilecek yeterlilikte göğüsler; ilahi kalçalar... Thérèse kendi vulvasını

göstermiş olsaydı Venüs'ünkinin üzerinde hiç durulmazdı.

Bu eserin, Amiens Piskoposu Machault tarafından hazırlandığı kitabın başında belirtilir; elbette bu doğru değildir. Uzlaşmaz imanıyla, rahiplerden istenen "yurttaşlık ayini"ni reddeden ve ahlakçı eserleriyle ünlü Machault suç ortağı edilmek istenir.

Bu yazılardaki iftira, yalancı tanıklık, hafiyelik ruhu, hayasız yalan cinsel gevezeliklerden daha iğrençtir. Müstehcen bir yerginin başına yazar adı olarak, yöneldiği kişinin adını koymak gibi kimlik tecavüzleri yaygınlaşmıştı. Böylece, Ulusal Kadın Muhafız Birliği kurmak isteyen Théroigne de Mericourt'a saldırmak için *Matmazel Théreoigne Tarafından Hazırlanan Yosmalar İçin Çapkınlık Din Kitabı* (1792) yayımlandı. Soru cevaptan oluşan bu din kitabı, "bir orospu iyi bir düzücüye göz koyduğunda nasıl davranmalıdır" sorusuna cevap vermektedir ve ardından *Aziz Garcelin Duası* ("fahişelerin aleni koruyucusu"), *Yosmalar Duası, Serbest Şiirler* gelir ve Başrahip Maury ile Autun Piskoposunun onayları ile sona erer: "Biz, düzüşme uzmanları... *Küçük Çapkınlık Din Kitabı* başlıklı bir kitabı tekrar tekrar okuduğumuzu tasdik ediyoruz kitabın içeriği sadece fingirdek kadınların eğitimine ve çapkınlıkta daha hızlı ilerlemeler göstermesine yardım eder."

Göç devrimci erotik yergilerin en iyilerinden biri olan *Coblents'in Zevkleri ya da Fransız Göçmenlerinin Çapkınlık Anekdotları*'nın (1792) yaratılmasına neden oldu; Madam de Mesgrigny Paris'te kalmış olan arkadaşı Madam de Saluces'a Coblence'de "bütün sefahatlerin ve en tatlı zaman geçirici şeylerin olduğu yeri" bulduğunu anlatır. Vintimille Kontunun evinde subaylar, bir yargıç, Rosainville ve Blandine gibi kadınlarla birlikte katıldığı çılgınca alemleri renkli bir biçimde anlatır. Fontain Markisi üstüne saldırdığında şöyle der: "Benim kara parkımın dar tutamları arasında yolunu şaşıran hidrolik makinesini hissediyorum... Hareketlerim, bütün kalçalarıma yayılan Venüs köpüğünün istilasına neden oldu." Başka bir seferinde, benzer sözcüklerle, birbirlerine okşayışlarını anlattı:

> Deli ellerini ve aç gözlerini bütün aşk mücevherlerim üzerinde dolaştırıyordu ... uzayan, sertleşen bu uysal parçanın ucunu ellerime verdi ve parmaklarını kalçalarımda ve karnımda dolaştırdı; konik merkezime öyle şiddetle daldı ki, yarattığı heyecanla elimde tuttuğum saatin akrebini bıraktım.

Devrimin bu gazetecisi, XVI. yüzyıl hiciv anlatıcılarının açık saçıklığını içgüdüsel olarak keşfeder, çünkü bu stil Fransız ruhunda vardır. Birleşme sahneleri metaforları sayesinde daha eğlenceli olur; rahibin Sophie'yi yatağa attığı şu sahne gibi:

> Sophie kendini teslim ediyordu; ama ya kapristen ya zevkten, çok güzel bir boynu olduğundan, rahip, kargısını göğüslerinin ortasına koymakla yetiniyordu ve aşk kabaklarını bolca sabunladıktan sonra orayı terk ediyordu, Sophie sarılırken şöyle der: Mücevherimi fantazilerinize bırakmamı istiyorsunuz ve benimkilerle yetinmiyorsunuz. Haydi, haydi, cevap vermeyin, göbeğimin altında örümcek ağları var, onları bu sapla temizleyin...

Coblentz'in Zevkleri öyle başarılı oldu ki yazar daha sonra *Conde Prensi Tarafından Ünlü Fransız Göçmenlere Verilen Parlak Ziyafet*'i yayımladı; bu, Coblence'deki Conde Sarayında, oniki erkekle oniki kadının, Conde'nin oğlunun, Bourbon Dükünün, "şişko XVI. Louis'nin iki erkek kardeşinin" (yani Provence kontu "iğdiş edilmiş domuz" ve Artois Kontu), Aligre Başkanının, Mayence Elektrönünün, Liège'in Piskopos-Prensinin, Madam de Balby, Audinot Tiyatrosu oyuncusu Rosette ve daha sonra "rahatça yerlerde sürüklenecek, sağı solu koparılacak, şişlenecek" başka kadınlarla birlikte alt alta üst üste olacakları bir toplantıdır. Kadınlar, "topuk darbeleriyle karınlarının açılmasını" doyumsuzca isterler, bütün ağırbaşlılıklarını yitirirler: "En yumuşak sözleriyle, yoksul bir evde hamallarla her telden çalan satıcı kadınları taklit ediyorlardı." Anlatıcı şöyle bitirir: "Savaş yapıyorsak da bu sadece kanapenin ve yeşilliğin üzerindedir." Bu yerginin hedefi, yurt-

taşların liderleri sefahat alemlerinde yan gelip yatmaktan başka bir şey düşünmeyen ittifak ordusundan çekinmemeleri gerektiğini kanıtlamaktır.

Başka yergiler, "aristokrat yatağı" olarak suçlanan Comédie-Française'de oynandılar. Bütün Comédie-Française'i aşağılamak için skandallarla dolu topluluk olan Matmazel Raucourt'unkinden yararlanıldı. Pidansat de Maroibert'in *Genç Bir Kızın itirafları*'nı yeniden ele alan *Anandria* (1789), Madam de Furiel'in *dişi şeytanı*,[1] Matmazel Sapho'nun, Matmazel Raucourt'un yönettiği Anandrin Tarikatına nasıl kabul edildiğini anlatır. *Anandryne* (etimolojik olarak: *Erkek-karşıtı*) erkeklerle bütün ilişkileri reddeden lezbiyendir; oysa ki *amphibie*, sapkınlığını koruyarak, bir aşık ya da bir kocayı elinde tutar. Kabul sahnesi boyunca Matmazel Sapho tarikatın Vesta Tapınağında, tören giysili lezbiyenlerin ortasında çıplaktır: "analar ateş rengi bir redingot ve mavi bir kuşak, yeniler beyaz bir redingot ve gül rengi bir kuşakla" bulunur. 1791'de *Yeni Sapho ya da Anandrin Tarikatının Hikâyesi* başlığı altında Anandrin komedyenleri üzerine sekiz sayfa eklenerek yeniden basıldı ve "kadın yurttaş Raucourt"un eseri olarak tanıtıldı.

Özgürlük ya da Matmazel Raucourt (1791), peder Duchêne'in neşeli ve açık saçık tarzdaki yergisi, "Comédie-Française fuayesinde toplanmış bütün Anandrin Tarikatına karşı" bir davadır. Yargılama evreleri kadın yurttaş Raucourt'un bir konuşması, "lezbiyenlerin orospular ve ibneler davasına müdahaleleri" ve "Mübaşir vulva-kaşıyıcı imzalı bir mahkeme çağrısı"ndan oluşur. Hepsi, "yargılamada kullanılmak üzere, topluluğun geniş bir vulvanın ortasındaki fark edilmeyen bir klitorisin izini taşıyan büyük mühürüyle damgalanmıştır."

Krallığa sempati duyduklarından kuşkulanılan diğer tiyatrolar da böyle müstehcen yergilerin konusu oldular; en şiddetlisi *Thalie Genelevi*'dir (1793), bu eserde Laurens Başpapazının simgelediği edepsiz isyancı ve dalavereci kişilik Mathieu tarafından Lirik tiyatro, Sahne tiyatrosu ve Nicolet

1 Pidansat de Mairobert, dişi şeytanlar der: "Kadın kadına aşk hastalarına böyle denir."

oyuncularının "çapkınlık itirafları" toplanır. Hep birlikte katıldıkları "açık saçık eğlenceler"in itiraflarını dinlerken, düşüncesiz dalavereci Mathieu bile tiksinmekten kendini alamaz: "Ah Tanrım! Ne namussuzluk! Ne orospuluk!"

Terör döneminde, basın özgürlüğünün ortadan kaldırılması nedeniyle verilen bir aradan sonra Direktuvar döneminde müstehcen yergiler yeniden canlandılar; en ilginci, üç sahnelik ve dize biçimindeki "şehvetli ve kralcı trajedi" *Düzülen Fransa*'dır. Ulusal Kütüphanedeki örnek Talma'nın özel kütüphanesinden gelir ve kendi eliyle kopya edilmiş elli iki dizelik açık saçık bir başlık içerir. Oyunda "Bonaparte iktidardaydı," denir. Bu, *Düzülen Fransa*'nın, sanıldığı gibi 1796 tarihli değil, Konsüllük dönemi başında, 1799 tarihli olduğu varsayımını güçlendirir. Ama, yayımlanmış haliyle değilse de metin, Direktuvar döneminde hayal kırıklığına uğramış bir kralcının acılarını kinci bir belagatle yayışıdır. Okuyucudan isme bakıp yanılmamasını ister: "Trajik olaylardan müstehcen bir oyun yaptım, çünkü Fransız her şeyden sıkılır ve okumaktan da sıkıldığından onu kışkırtacak bir şeyler gerekir."

Bu alegorik piyes, beyaz tünik ve altın zambaklarla kaplı gök mavisi kadife manto giymiş Fransa'yı ve Devrim sırasında başkaldıran eyaletlerin silahlarıyla süslenmiş gri elbiseli nedime Vendea'yı sahneye koyar. Kendilerini Orléans dükü, Puisaye kontu, Chouans generali, Prusya Kralı III. Frederic-Guillaume, Almanya İmparatoru II. Françoise ve İspanya Kralı IV. Charles'a "düzdürmeye" çalışan, "Orléans dükünün topraklarında kerhane açan pezevenk" İngiltere tarafından her ikisi de tehdit edilmektedir. Şu tür sahneler vardır:

Charles
Ortak arzular içinde, hepimizin Fransa için kamışı kalkıyor,
Üçümüz de bu durumda, öğrenmek istiyoruz,
Önce kim düzecek.
İngiltere
İçinizden önce kimin kamışı kalkarsa.
Charles

Doğru.

François

Anlaştık.

Frédéric

Ben de onaylıyorum.

Orléans Dükü

Üstünlüğü size bıraktığım için çok üzgünüm,
Ama size söz verdim.

Frédéric

Dük, kamışınız ilk önce kalktı,
İşinizi bizden önce görün.

François

Hizmetçisi kim tarafından öpülecek?

Puisaye

Vendea'yı düzmekle ben tek başıma meşgul olacağım.

İngiltere

İşte ikisi de geliyor.

Sürekli müstehcenliğine rağmen oyun, Fransa ile Vendea'nın pezevenklere satılmalarından yakındıkları dokunaklı tiradlarla, güçlü biçimde dramatik ve iyi inşa edilmiştir. Zaten yazar şunu açıklar: "Ne Fransa'nın ne de Vendea'nın ağzından hiçbir müstehcen ifade kullanmadım, ama bu dil şiirimin ruhu olduğundan, düzüldükten sonra onlar da diğerleri gibi konuştular." Son sahnede, XVI. Louis'nin infazından sonra Orléans Dükü Fransa'ya şöyle der: "Oldu, ben kazandım, düzüleceksiniz." Fransa'yı yakalar ve yatağa doğru sürükler; ama Fransa, Dükü bıçaklar ve Vendea'yla birlikte kaçmak ister. Ne yazık ki İngiltere, Puisaye Kontuna Vendea'yı hançerlemesini emreder ve Vendea, Fransa'nın ayaklarının dibine ölü olarak düşer. Korkan Fransa, izleyicilere seslenir:

Kralsız ve kilisesiz kalmış suçlu Fransızlar,
Bu kadar cinayetin intikamını ne zaman alacaksınız?

Talma'nın *Düzülen Fransa*'ya bu kadar önem vermesi, bu yergi tiyatrosunun eşsiz bir anlatım yolu olmasındandır. Yazar,

önemli tarihsel notlar düşmüştür. Devrim döneminde tipik bir İngiltere düşmanlığı egemendir ve Pitt, Fransa'nın başına gelen felaketlerin sorumlusu kabul edilir.

Cinselliğin Anı Yazıcıları

Anıların itiraflara dönüşmesi XVIII. yüzyılda oldu; önceleri, Retz Kardinali gibi, hayatını anlatan bir insan aşklarının üzerinden hafifçe geçer ve özellikle katıldığı politik olayları anlatırdı. İtiraf biçimindeki Anılarda ise, tersine, yazar bir dosta ya da bir papaza hitap edermiş gibi, aynı samimiyetle öncelikle tutkularını, zevklerini, cinselliğini sergiler.

Başlangıçta, özel yaşamla kamu yaşamı arasına çok kesin bir ayrım konuldu. Travesti François Tmôléon de Choisy kendi cinsel sapmalarını anlatan İtiraflar yazmaya girişti; Anvers'de sadece bir bölümü yayımlandı, *Madam Kontes des Barres'ın Hikâyesi* (1735); yayımlanmayarak Arsenal Kitaplığında saklanan diğer üç bölüm ancak 1862'de gün ışığına çıkabildi. Bu, yaşanmış önemli bir belgedir, ama ne yazık ki eksiktir. Üç erkek kardeşin en küçüğü olan Choisy, annesi tarafından çocukluğundan itibaren kız kılığında giydirilir; sakalı çıkmasın diye yanakları "kılları kökünden öldüren bir çeşit suyla" ovuşturulurdu. Annesi ölünce yirmiiki yaşında, Paris'e, Saint-Marceau Mahallesinde bir eve taşındı: "Uşaklarımın bana Madam de Sancy demelerini istiyordum", der. Operada, altın çiçekli beyaz elbisesi, pembe kurdeleleri, mücevherleri ve peçesiyle locasında çalım satıyordu. Palais-Royal'daki baloda, dansöz olarak çok başarılı oldu: "Sayısız sevgili geldi bana, birçoğu eğlenmek için, kimileri de iyi niyetten."

Daha sonra Choisy, Bourges yakınlarında Crespon Şatosunu satın aldı ve orada kendisini genç dul Barres Kontesi olarak tanıttı. Genç bir komşu kadına, Charlotte'a, tutuldu ve onu erkek gibi giydirip Mösyö Mauny diye adlandırdı ve onunla evlendi. Zifaf geceleri namusluydu: "İnanılması güç ama doğru, namuslu davranmaktan vazgeçmeden kendimizi zevke verdik." Choisy kadın olarak ve Charlotte da erkek olarak giyinerek

dışarı çıktıklarında, "kadın çok düzgün, ama koca çok daha güzel," denmesini işitmekten mutlu oluyordu.

Siam'daki görevinden ayrı olarak Choisy Başrahibi de olunca XIV. Louis dönemindeki kamusal yaşamı üzerine *Anılar*'ını kaleme aldı ve özel yaşamından da bölümler kattı: "Onsekiz yaşına kadar kız elbiseleri içinde beni gören gülerdi; bunu istediği için annemi bağışlamak mümkün değildir. Bordeaux'ya yolculuk eğlendirmez." Ama bu bölümler, kendisi ve vasiyetçisi tarafından elyazmasından çıkartılmıştır. Bordeaux yolculuğu hakkında hiçbir şey bilinmemektedir; orada beş ay boyunca, kendini sanatçı olarak göstererek tiyatroda oynamıştır. Demek ki *Anılar*'ı tam değildir; yine de kimsenin aklına tek bir kitapta yaşamının gündüzünü ve gecesini anlatmak gelmemiştir.

Jean-Jacques Rousseau *İtiraflar*'ıyla (1782), bir özyaşam öyküsünün insanın hem aşk yaşamını, hem de mesleki yaşamını bütün olarak içerebileceğini kanıtlayan ilk kişidir. Mükemmel akıcılıktaki bir söylev içinde, çocuklara karşı cinsel teşhirciliğinden, Madam de Warrens'le ve Madam d'Houdetot'yla aşklarından, düşlerinden, hastalıklarından, Kral Stanislas'la ve Luxembourg Mareşaliyle olan ilişkilerinden bahsetmektedir. İnsanlara, edebi bir otoportrenin kafayla sınırlı olamayacağını, ama bütün vücudu betimleyeceğini öğretir.

Restif de La Bretonne, *Mösyö Nicolas ya da İfşa Edilen İnsan Yüreği*'ndeki (1794-1797) itiraflarının gerçekliğiyle Rousseau'yu aşmaya çalıştı; ondört ciltte ayak fetişizmi, ensest takıntısı, her türlü kızla ilişkisindeki başarısızlığı üzerine en gerçekçi ayrıntılar vardır.[1] Restif, *Anti-Justine*'i (1798) kılık değiştirmiş itiraflar olarak tasarlayarak daha da uzağa gider; dili, çöplüklerdeki lağım suyunun akışına benzer. Bu kitabı, Fransız devriminin III. yılının sekizinci ayında* giyotine gitmeden önce hapishanede yazmış ve Avukat Linguet'ye ithaf etmiştir. Kitap, yedi ya da sekiz bölüm olacaktı: Sadece iki bölüm yazabildi. Amacı, doğal olarak, Restif'de her zaman olduğu gibi, erdem-

1 Bkz. *Les Libérateurs de l'amour, op. cit.*, "Restif de La Bretonne ve aşk kudurganlığı."

* 20 Nisan-19 Mayıs arası, Ç. N.

liydi. Sade romanlarının acemiliğiyle mücadele etmek istiyordu: "Sade'ın *Justine*'i elime geçti. Beni dehşete düşürdü; zevk almak istiyordum ve bu, büyük bir öfkeyle oluyordu: Altımdaki kadının göğsünü ısırdım, kollarını büktüm... Okumanın etkisiyle olan bu aşırılıklardan utanarak, hoş ama zalim olmayan bir *Erotikon* yazdım ve bu beni, iki ayak boyunda, kambur, çarpık bacaklı bir kadınla cinsel ilişkide bulunacak kadar kışkırttı. Alın, okuyun, siz de aynısını yaparsınız." Ama, "karıları hiçbir şey esinlemeyen bıkmış erkekleri canlandırmaya" çalışan yazar, müstehcenliklerin batağına bulaşır ve orada bocalar, oysa Sade'ın müstehcenlikleri, leşlerini tepeden izleyen bir kartal gibi süzülmektedir.

Gençlikteki aşk hayatının kısaca anlatıldığı kahraman Cupidonnet, bir süre sonra kendini Saf-Fetih ve Zafer-Fetih adlı iki kızıyla birlikte bulur ve bunların ilk sevgilisi olur. Restif, ciddi bir biçimde, erkeği sadizmden vazgeçirecek tek şeyin ensest olduğunu söyler. Saf-Fetih dul bir sefihle, Vitnègre, evlenir ve Vitnègre onu dostlarına satar. İçlerinden biri "Justine tarzı düzücü" keşiş Ölü– Düzücü'dür ve ancak gaddarlıkla zevk almaktadır: Fahişe Conillète'i öldürür ve yer; ve fahişe frengili olduğundan keşiş de ölür.

Saf-Fetih'i kocasının pençelerinden alan Cupidonnet, onu kendi istekleri için kullanmaya çalışır. Ama kız ondokuz, kendisi kırk yaşında olduğundan, şöyle der: "Senin arzularını tatmin edecek yaşta değilim. Seni, kamışlarının kalınlığına göre derece derece yükselecek yakışıklı genç erkeklere vereceğim." Önce, Montencon adlı, "güçlü kuvvetli, aşırı şehvetli bir adama" verir. Sonra sekreteri Aşkçizgisi'ne. Saf-Fetih'e yönelik saldırıları düzenler ve şöyle der: "Bir kadın aşk oyununda on altı erkeğe bedeldir; ne soğumaya, ne de işsiz kalmaya bırakılmalı."

"Büyük düzüşlerin başlangıcı"nda (ya da "majör düzüşler"de), Cupidonnet büyük kızıyla birlikte "her sekiz günde bir parti" düzenlemeye karar verir. İki genç erkek, Baisemotte ve Cordaboyau, üç kız, Rosemauve, Minone ve Connète katılırlar. İzleyen sahneler öyle delicedir ki Restif şöyle der: "Sansürcüler bu bölüme kudurmuş olmalı!... Hey, sansürcüler,

bana ne!" Tarzın, garip sevimlilikleri vardır: "Debelenmekte, kıkırdamakta, iç çekmektedir"; ve erotik argo biçimleri: "Ve sen (dedim Connètte'e), *aşk değneğinin bal şişesini tut*"; ve abartılı metaforlar: "Ve dişlerimi gıcırdatıyordum, onu vulvasının kıllarından tutarak; bu ipek gibi kıllar, ona XIV. Louis tarzı uzun ve görkemli bir peruk sağlıyordu" (*sic*). Roman, başoyuncuların birbirine anlattıkları hikâyelerle kesilir; örneğin Piochoncul'le Piochée'nin hikâyesi, ya da Kıllı denen Fysistère'in veya kuyruklu adamın (çünkü maymun gibi kıllıdır ve sırtının bittiği yerde bir kuyruğu vardır) bir dula, Madam Linars, ve altı kızına sahip oluşunun hikâyeleri.

Elbette bunlar, "kamış kaldıracak türden zırvalardır" (bir bölümün adı da budur) ve Restif, önce kendisini koyverir. 1798'deki ikinci bölüm tamamlanmamıştır; Cupidonnet, bir yemekte, Victoire Beauxtalons'un bakireliğini nasıl bozduğunu anlatırken, "O..." diye başlayan cümlesi aniden kesilir. Restif, "*Kadınları*, vahşiliğin taşkınlığından korumak istiyorum," derken kesinlikle samimidir. Ama bu durumda da, onları ensestin taşkınlığından korumak için bir *Anti-Anti-Justine* yazmak gerekir. Bu eseri, çok sayıda basıp yaymadan önce, çevresindeki okuyucular üzerindeki etkisini anlamak için müsveddesiz olarak bizzat kendisi birkaç tane bastırdı.

Kısmen geçiştirilerek yazılmış, kısmen de psikopatolojik bir belge olan *Anti-Justine*, XVIII. yüzyıldaki özgür üretimin sonu oldu; bunun hayranları da Restif gibi düşünüyorlardı: "Bir yazarın amacı, okuyucularının mutluluğu olmalıdır... Bütün okumalar içinde, en sürükleyicisi erotik eserlerdir, özellikle açıklayıcı figürlerle birlikte olduğunda."

Aynı yıl, Jean-Baptiste Choudard-Desforges *Şair ya da Bir Edebiyatçının Anıları*'nı (1798) yayımladı ve *La Décade Philosophique*'deki bir makale, bu eseri, "bir orospunun bile yüzü kızarmadan okuyamayacağı ayrıntılarla" dolu olmakla suçladı (ama bugün, bir liseli kıza bile zararsız gelir); Casanova, 1789'dan 1792'ye kadarki *Anılar*'ını ve 1797'de *Hayatımın Özeti*'ni kaleme aldıktan sonra Boheme'deki Dux Şatosunda öldü. Casanova'nın *Anılar*'ı XVIII. yüzyıl tarzı bir kitap değildir. Önce, Almanca bir çeviri içerisinde 1822'den 1827'ye Backhaus

Yayınevi tarafından oniki cilt olarak yayımlandı; Fransızca baskısı aynı dönemde bu Almanca baskıya göre yapıldı ve daha sonra, Leipzig'li bir Fransızca öğretmeni olan, Jean Laforgue tarafından, orijinaline göre başka bir baskı yaptı.

Casanova'nın *Anılar*'ının şansı, XIX. yüzyılda yayımlanmış olmasıdır. Soulavie'nin kopya ettiği, Mareşal Richelieu'nün sekiz ciltlik *Anılar*'ı gibi daha ilginç aşk maceraları içeren başka anıların gölgesinde kalan Casanova'nın anıları, kendi döneminde fark edilmediler. Daha sonra, kamuoyu Casanova'yı, dönemin hovardalığının başörneği olarak kabul etti (oysa en küçük etkisi olmamıştır), çünkü bu türün gerçek ustaları kütüphanelerin yasak kitaplar bölümünde kapalı kaldı; Casanova sadece küçük bir çapkındır ve onu, daha çok bir maceracı olarak değerlendirmek gerekir.

VI

XIX. YÜZYILIN YASADIŞI KİTAPLARI

XIX. yüzyılın ilk erotik kitabı, 1800'de yasadışı olarak ve yazarı belirtilmeden çıkan, Napolyon'un ve kardeşi Jérôme'un çok değer verdikleri Charles Pigault-Lebrun'ün *Genelev Çocuğu*'ydu. Direktuvar ve Konsüllük döneminin en iyi yazarlarından biri olan ve haksız yere unutulan Lebrun'un yaşamı, romanları kadar verimli maceralarla doludur. Babasının yargıçlık yaptığı Calais'de 1753 yılında doğan Lebrun, ticaret öğrensin diye Londra'ya gönderildi ve orada bir tüccarın kızına tecavüz etti, Brezilya'ya giderken onu bir brikle kaçırdı; ama gemi kaza geçirdi ve genç İngiliz kızı öldü. Calais'ye geri döndüğünde, kızın babasının isteği üzerine tutuklandı ve hapishaneden ancak iki yıl sonra çıkabildi. Bunun üzerine, Kralın Küçük Evi diye adlandırılan seçkin jandarma birliklerine girdi ve Luneville Garnizonundaki alayın neşe kaynağı oldu, bu durum "yine de her ay düzenli olarak düelloya girmesine engel olmadı."[1] Başka bir genç kızı, Eugénie'yi, kaçırdı, süvari askerleri tarafından yakalandı ve yeniden tutuklandı. Daha sonra, Lile'deki bir komedyenler grubunda Legris adı altında aktörlük yaptı, evlenmek istediği Eugénie'yi tekrar buldu; ama belediye başkanı, babasının tanıklığına dayanarak, uzun yıllar önce öldüğünü gösteren bir karar çıkardı karşısına. Resmi olarak yaşadığını kanıtlamak için dava açtı ve sonuçta dava giderlerini ödemeye mahkûm edildi. Devrim döneminde, süvari asteğmeni olarak Valmy Savaşına katıldı. Paris'te, tiyatro rejisörü ve komedi yazarı olduktan sonra *Karnaval Çocuğu*'yla

1 *Vie et aventures de Pigault-Lebrun*, J. — N. B. tarafından yayımlandı (Paris, Gustave Barba, 1836).

(1796), kendisine ün kazandıran neşeli ve açık saçık romanlar dizisine başladı. *Genelev Çocuğu*'nda (yayımcının isteği, diye belirtir), yazar adı belirtilmemesine karşın, herkes onun taşkın hayal gücünü, okuyucuya bir an bile nefes aldırmadan olayları geliştirme sanatını tanıdı.

Anlatıcı Chérubin, yeni yetmelik aşklarını anlatırken, önce, babası Théodore'un, genç bir kontken, küçük bir kadın giyim eşyası satıcısı olan annesi Cécile'e nasıl rastladığını anlatır ve onların değişik sevişme biçimlerini tarif eder. Ama annesi onu doğururken ölür, babası bir tartışmada adam öldürdüğü için İsveç'e kaçmak zorunda kalır; Kraliyet Sarayındaki yönetici bir kadın, Madam D...y, onu kabul eder ve eğitir. Ondört yaşındadır ve bu taze ve baştan çıkarıcı hanımefendi, ona sayısız cilveler yapar ve bir sabah yatağına alır:

> Zevkten titreyen ellerim güzel sevgilimin boynunda geziniyordu. Bir süre sonra onun ellerinden birinin uyluklarımın arasında gezindiğini ve sağlam olup olmadığımı anlamaya çalıştığını hissettim; memnun olmalıydı, çünkü kamışım kalkıyordu kamışım kalkıyordu ... sanki ilk kez kalkıyormuş gibi.

Yüzü gözü açılır açılmaz evdeki kızların gözdesi oldu, özellikle patronuyla alay eden Félicité'nin: "Rakibesinin önünde, ona hiçbir şey sezdirmeden kendisini bana vermekten zevk alıyordu." Böylece Félicité, Madam D...y'nin yattığı yatağın üzerine eğilip alçak sesle ona bir sır anlatma bahanesiyle perdeleri çekerken yere düşürdüğü etekliğinin ortaya çıkardığı şeyi Chérubin'e sunuyordu:

> Mızrağımı bu küçük mağaraya yöneltiyordum... Zevke ulaştığında öyle ipe sapa gelmez şeyler söylüyordu ki, Madam D...y delirip delirmediğini soruyordu ona. Cevap olarak Félicité ağzını, rakibesinin ağzına yapıştırıyor ve dikkatini dağıtmak için onu sarsmaya başlıyordu. Böyle bir saldırıya asla karşı koymayan Madam D...y, kendini tamamıyla teslim ediyordu ve

hemen hemen aynı anda, üçümüz birlikte doruğa ulaşıyorduk.

Chérubin'le Félicité'nin kendisine çok daha çapkınca bir oyun oynadıkları bir gece evsahibesi onları kovar. Bunun üzerine, Argenteuil Sokağında döşeli bir odada birlikte yaşayacaklardır. Félicité fahişeliğe devam eder ve Chérubin onun işini kolaylaştırmak için, kadın kılığına girer: "İşte ben, pembe ince ketenden kadın elbiseleri içinde, beyaz şapka ve ayakkabılar, onunla birlikte Palais-Royal yollarında sürtüyoruz." Onun paslarına tanık olur, hatta Félicité'nin, dev anatomili bir arkadaşım diye kendisini tanıttığı bir lezbiyenden yararlanır: "Onu bir görseydiniz, saçları en güzel insanı utandıracak bir klitorisi vardı."

Kahramanın gençliği, aşk eylemlerine bir dizi cinsel afacanlığın canlılığını katar. Colincourt Baronu, onu kız sanarak evine götürür ve tecavüz etmek ister; baronesse onu kurtarır ve kocasından korumak için yatağına alır; baronese sahip olarak hemen bir erkek olduğunu ona gösterir. Saint-Lazarre'da mahkûm edilir, kaçar, bir opera dansözünün sevgilisi olur, sonra onu Fontainebleau yakınlarındaki şatosunda beş ay boyunca kapatan şehvetli Madam de Senneville'in sevgilisi olur, beklenmedik maceralarla zevkten zevke koşar; kırda basit bir gezinti sırasında karşısına çıplak yıkanan üç kız çıkar ve bu fırsattan yararlanır. Onyedi yaşındayken, süvari albayı olan babasını bulur ve babası onu, kendi alayında teğmen yapar. Pigault-Lebrun bu belagat gücünde başka romanlar da yayımladı, ama bunlar, *Tasasız Oğlan* (1817) gibi, daha az serbest romanlardı; ölmeden önce, kendisini konularına daha iyi kaptırabilmek için manyetizmaya merak sardı.

Konsüllük ve Birinci İmparatorluk dönemlerinde, çok müstehcen kitaplar, karşılaştırılamayacak nitelikte ahlak belgeleri oldular; örneğin, dönemin ünlü muhabbet tellalı Destainville'in de yer aldığı, kapatma bir kızın hikâyesinin anlatıldığı *Amaranthe'ın Yatak Odası* (1803) ve Paris'teki çapkınlıklar üzerine bize bilgi veren *Bir Taşralının Karısına Mektupları* (1805) gibi. Taşralı, Marsilya'da bulunan karısına, önce, Tannerie

Sokağında körlerin ve sağır-dilsizlerin devam ettiği bir genelevde yaşadığı fantastik sahneyi anlatır. Diğer mektuplarında, sokak orospularının yoğun olarak bulunduğunu gördüğü yerleri, Quatre-Nations Rıhtımını (Voltaire Rıhtımı), Vallée Rıhtımını, Notre-Dame Köprüsünü, Lanterne Sokağını anlatır. Ama, "hiç zevk vermeyen ve ne söylediğini bilmeyen bu tiplerden uyuz kapmak" istememektedir. Bu orospulara niçin sokak orospusu (*pierreuses*) dendiği de öğrenilir:

> Daha sonra, Revolution Meydanındaydım: Bu meydan, yontma taşlarla (*pierre*) doluydu. Burası sefalet içinde yaşayanların semtiydi ve bu kadınlar sizi burada yolduklarından, onlara verilen sokak orospusu (*pierreuses*) adının etimolojisi kuşkusuz buradan gelir.

Ayrıca Palais-Royal'daki Lévêque gibi genelevlerin, en gerçekçi tanımları da vardır:

> Marsilya'daki genelevler, burada Lévêque denenlerden daha pis olduğundan, burayı süsleyen ıvır zıvırı ve özel eşyaları sana anlatacağım. Odalar küçüktü ve her birinde, üzerinde küçük düğümler ve dikenler olan sicimden kıl kırbaçlar ve falakalar asılıydı; şöminenin üzerinde, sodomik zevkler için kullanılmak üzere İngiliz redingotları ve yapay erkeklik organları vardı; komodinin üzerinde bir leğen, su kabı ve havlu vardı.

Taşralı, kimi burjuva salonlarında ve tiyatrolarda sunulan sefahat olanaklarını da bize anlatır: "Montansier Tiyatrosunun fuayesi, benim güzel kadınım, sözcüğün tam anlamıyla her iki cins için bir genelevdir... İnsanlar orada konuşur, birbirlerini sıkıştırır, çimdik atar, sevimli kabalıklarda bulunur ve tüm bunlar tam bir nezaket içinde olur." Bu mektuplar dönemin erotik argosuyla süslüdür, Taşralı kendi erkeklik organını *bibi* diye adlandırır ve ereksiyon haline geçtiğinde şöyle der: "Sopa gibi olan bibi, güzelin dikkatini çekti."[1]

1 *Lettres d'un Provençal à son épouse*, M. H...y tarafından (Paris, Palais-Royal, 1805).

Louis-Julien Rochemond'un *Yirmibeş Yaşındaki Yaşlı Bir Adamın Anıları* (1809), daha üstün tarzıyla Birinci İmparatorluk dönemindeki erotizmin en iyi örneği olarak kalır. Eserin düzenlenişi sayesinde üçüncü şahıs anlatımı çok hoş bir biçimde dolaysız itirafa, tiyatro diyaloğuna ve mektuplardan oluşan romana dönüşebilmektedir. Eserin kahramanı, Vendea soylularından gelen Philippe d'Oransai, babasının aşklarını uzun uzun anlattıktan sonra, tahrik edici dolaylamalarla kendisininkini anlatır. Ondört yaşındayken, küçük bir tepedeki mağaralarda sevişen çiftleri izleyerek "Cythère dersleri" alır. Olimpiya ile bir Ulusal Muhafız komutanını, ilk sevişmeden sonra dinlenirlerken suçüstü yakalar:

> Sırt üstü uzanmış olan Olimpiya, yarı çıplak, girintisi ortada, askerin eğilmiş kılıcını sabırsızca okşuyordu; gözlerinde aşk kıvılcımı parlayan ulusal muhafız, parmağıyla Olimpiya'nın yüzüğüyle oynuyordu ve Olimpiya tekrarlanan kıvrılıp bükülmelerle, tüm varlığında hissettiği zevki kanıtlıyordu; güçler canlandığında, aşk mızrağını kaldırdı ve onu nemli sadağa soktu. Öpücükler, okşayışlar hızla birbirini takip eder, mutludurlar..

En özgür tensel birleşmeleri, her zaman süslü terimlerle ifade eden d'Oransai, "aşk çılgınlıkları"nı, Prud'hon'un tablolarına benzeyen genç kızlarla anlatır: Euphrosine, Honorée de Barène, "delişmen Eudoxie," Joséphine de Melfort, yosma Jenni Dastin, Ambroisine. D'Oransai'nin şarkıcı Célénie'den, locasında yararlandığı bölüm bir antoloji parçasıdır:

> Ülkeler kazanmaya başlayan çapkın bir eli rastgele yönelttim; nefis yuvarlaklar keşfettim, ama oraya rahat rahat dönebileceğimi düşünerek vakit kaybetmedim ve zaptetmekte geç kaldığım kaleye kadar cesurca ilerledim. Célénie'nin hafif bir direnişine rağmen, parmağım girişi zorladı, ucunu itti ve pozisyonun kilit noktasını oluşturan küçük tepeye yaklaşmakta gecikmedi ve ancak

uzun bir tecrübenin verebileceği yetenekle saldırdı ve kısa süre sonra okşayışlarımın etkisi altında şişip indiğini hissettim, o sırada Célénie şehvet çığlıkları atarak omuzumda kendinden geçiyordu.

Daha sonra, Célénie'yi domaltarak düzmek için bir kanapenin üzerinde diz çöktürdüğü sahne asla daha büyük bir şiirsel coşkunlukla anlatılmamıştır. Eteğini arkadan kaldırırken haykırır:

> Tanrım! Bu ne güzellik! Ateş rengi bir kurdelanın diz üstünden tuttuğu pembe ipek bir çorabın kıvrımlarını belirgin kıldığı mükemmel bacaklar; daha yukarda, nefis bir şişkinliğin kaymak gibi iki kıvrımı ve bunların tuttuğu, ayrılamayacak gibi birbirine sıkıştırılmış, kar gibi beyaz, sıkı, yuvarlak ve Tanrı elinden çıkmış iki küre (...) Célénie kanapenin üstüne çıkar, onu sıkıca tutarım, kılıcı nöbetçinin olduğu yere kadar batırırım ve son zevk çırpınışları içinde, altımda kımıldayıp duran iki esnek ve yumuşak yastığın üzerine uzanırım ve bu kendinden geçirici pozisyonda, zevk selinin ortasında, en yüksek mutluluğa erişiriz.[1]

Bütün pis sözcüklerin, bütün çirkin insanların yasak olduğu fiziksel aşkın güzelliğine bu övgü, soylu kızların cinselliğinin orospular üzerindeki üstünlüğünü över. "Kimi soylu kadınların yanında birçok çapkın kadın okul öğrencisi olarak kalır!" diye belirtir d'Oransai; "zevk ve şehvet bilimi"ni deneyen ve çiftçi Pierre'in "müstehcen şiddetini" nasıl tahrik ettiğini, Justine ve aktrist Céline ile birlikte "Sappho'nun çılgınlığını" nasıl tanıdığını ayrıntılı olarak mektuplarda anlatan sapkın Clotilde Derfeil'i anlatırken söyler bunları. Bu erotik romanın orijinalliği Vendea savaşının ve Nantes'daki devrimci hücrelerin cezalandırılmamış sorumlularının peşinden koşan gizli

1 *Mémoires d'un vieillard de vingt-cinq ans*, Louis-Julien Rochemond (Amsterdam, Auguste Brancart, 1886).

Görünmezler Cemiyetinin —kahraman da bu cemiyete dahildir— anılarıyla sık sık kesilmesidir. Sonunda d'Oransai evlenir ve İmparatorluğun uçarı albayı, sadık bir eş olur.

Restorasyon döneminde, kuşkusuz Lallemant'a ait olan *Palais-Royal Sabahları* (1815), Richelieu Sokağındaki bir mücevhercinin genç ve serbest burjuva kızının, Julie B.'nin çapkınlıklarını sergiler. Arkadaşı Adélaïde ile birlikte Palais-Royal'da zevk peşinde koşar ve Lucien ve Derly ile birlikte dörtlü bir parti sırasında bakireliğini kaybeder. Daha sonra, Madam de Saint-Leon'un "amatörler topluluğu"na devam eder, orada komedi oynamaktan başka her şey yapılmaktadır ve kuaförü Jasmin'le yatar: "Julie, M. B. kendisine bir parti vermeyi düşünürken, onikiden fazla sevgiliyi mutlu etmişti."[1] Evlenmesi de Palais-Royal'de çapkınlık yapmasını engellemez, baştan çıkardığı ondört yaşındaki Julien adlı bir oğlan çocuğuna, erkek kılığına girerek tecavüz eder. Kitaba, Julie B.'nin portresinin, imparatorluk rejiminin bir zıpçıktısının portresi olduğuna inandırmak için, İmparatorluğun bir kontuyla yeniden evlendiğini belirten bir son eklenmiştir.

Caroline ve Saint-Hilaire (1817), başlangıçta adı *Caroline ya da F...*'dir —yayımcı bu tarihte Saint-Hilaire diye birinin olmadığına hiç dikkat etmeden düşüncesizce adını değiştirmiştir— tüm yüzyıl boyunca süren bir başarı elde etti. Yazar, Rioust, Yunan ve Latin edebiyatı eğitimi görmüştü ve *Öğüt*'te belirttiği gibi, "düzüşme aşkının her zaman kadın kahramanları belirten damga olduğunu" kanıtlamak için, Ispartalı yurttaşlar Leonide ve Dematrion'u, Roma yurttaşı Laufella'yı ve imparatorlukları sarsmış diğer "büyük düzücüleri" yardımına çağırır: "Ester kıçını Assuerus'a verir ve devrim yapar. Ephores tiranı İskender'in karısı Thebe, tiranı öldürsünler diye üç erkek kardeşiyle düzüşür. Ünlü Bakire, Dunois ile düzüşür ve Fransa'yı yeniden fetheder..." Caroline, sevgilisi Saint-Far'ı yeniden bularak ona maceralarını anlatır ve bunlar öyle açık saçıktır ki, Saint-Far kabaran arzularını yatıştırmak için sık sık sözünü keser. Lyonlu bir öksüz olan Caroline, Madam Durancy'nin

1 *Les Matinées du Palais-Royal, ou Amours secrètes de mademoiselle Julie B. devenue comtesse de l'Empire* (Paris, 1815).

sevgilisi Varennes (oğlu olarak göstermektedir) ve oda hizmetçisi Jeanette (gerçekte bir erkektir, Brabant) ile birlikte yaşadığı evde büyür. Bu, birçok müstehcen yanılgıya neden olur. Sonra, Caroline Türk Ali'yle evlenmesi gibi oldukça garip deneyler yaşar. Zifaf gecesi, Türk Ali, etraflarında gerçek şehvet tabloları oluşturmakla görevli dört erkek ve dört kadın getirir. Bu orijinal sahneler ve kaba sözcükleri zevk haykırışlarıyla karıştıran tarzı, bu kitabın niçin bu kadar çok baskı yaptığını açıklar.

Bu dönemde, Henri Beyle, (Stendhal topluluğunun, 1928'de yayımladığı) *Stendhal'ın Erotik Yazıları*'nda biraraya getirilmiş değişik parçaları kaleme aldı. Kitap dizeler biçimindeki bir hikâyeyi, *Fransız Soyluluğu*'nu içermektedir ve yazar bunu süvari birliğinde teğmenken üç saat içinde yazmıştır; gecenin on birinde, beş arkadaşıyla birlikte gittiği ve iki fahişeyi paylaştıkları Brescia genelevini anlatmaktadır. Geceleyin gürültü ettikleri için bir polis memuru ve yardımcısı onları merkeze götürmek ister. Bu "erotik hikâyeler," Stendhal tarafından sinik bir tonda yazılmış serbest anekdotları da içerir; örneğin, sevgilisi Louason'dan "trajik bir biçimde düzüşüyordu, ona bu kadar uzun gerekiyordu" diye söz eder, ya da "soylu bir kadınla cinsel ilişkide bulunmak söz konusu olduğunda" yatakta kullandığı yöntemi anlatır. Henri Martineau'nun *Genel Mektuplar*'ına dahil etmediği mektuplar da orada bulunur: 12 Temmuz 1820 tarihli Milano mektubu, "General Pino'nun Bergami adlı seyisiyle İngiltere Kraliçesi Caroline'in nasıl herkesin ortasında seviştiğini" anlatır. Ve 23 Aralık 1826 tarihli mektup, Stendhal'ın *Armance*'ı iktidarsız kahramanın kadın kahramanını okşayışını göstererek, başka türlü yazmak istediğini doğrular:

> Olivier, bütün Babilanlılar gibi, yardımcı araçlarda çok güçlüdür... Yetenekli bir el, yardımsever bir dil Armance'a coşkun zevkler verdi.

Ama yazar, kaba renklere başvurmadan, her şeyi okuyucunun keşfetmesi için bırakarak "izleyicinin hayal gücünü boyamaya" zorunludur:

Faydalandığım boyama türü, beyaz üzerinde siyah tür, hakikati izlememe olanak sağlamamaktadır. 2826 yılında, eğer uygarlık devam ederse ve ben Duphot Sokağına geri gelirsem, Olivier'nin güzel ve esnek bir portekiz malı yapay erkeklik organı satın aldığını ve hayalarına iyice yapıştırdıktan sonra, karısına tam bir zevk verdiğini anlatacağım... Evliliğinin eksiğini cesurca kapatmıştır.[1]

Gerçeküstücülük Manifestosu'nda övgüyle söz edilen, her telden çalan P. Cuisin'in yayımladığı, "sistematik ve hesapçı çapkınlara" adanmış "erotik delilik," *Kötü Şehvet* (1815) gibi kitaplarını polis 1825'de yasakladı. Yazar, Paris boyunca yaptığı "gece turları"nda, burjuva kadınlarının sevgilileriyle buluştukları yer olan Montesquieu banyolarında ve Maraisli bir eczacının evinde tanık olduğu "çapkınlık fiziği dersleri"ni anlatır. Çok erdemli bir yer olmakla ünlü Saint-Louis Adasında bile ("*eski kaya*nın antik gelenekleri, iyi ahlakları oradadır," denir), kibar bir dulun, oda hizmetçisi kılığına girmiş genç bir erkeğe kendisini sunduğunu görür. Bu hafif ve renkli eserin yasaklanması aptalcaydı. Cuisin'in fahişelik üzerine yaptığı bir soruşturma, *Yasaların Himayesindeki Çapkınlık* (1815), açıktan satıldı; ama Seine Ağır Ceza Mahkemesi 8 Eylül 1836'da yeni baskısı, *Çapkınlığın Şatafatı, Hileleri ve Entrikaları*'nın, imha edilmesine karar verdi. Metnin mahkûm edilmesi için başlığın değişmesi yetmişti! Sansürün tutarsızlığını bundan daha iyi hiçbir şey kanıtlayamaz.

Cuisin'in diğer eserleri de yasak listesine alındı ve kütüphanelerin okuma kabinlerinden çekildi; bunlar, bir çift cinsiyetlinin aşkları üzerine romanı, *Öksüz ve Erkek Düşmanı Clémentine* (1819); nasıl çapkınlık maceraları yaşanabilir ve arabalarda gizlice nasıl sevişilir konularını belirten "taşınabilir elkitabı," *Hızlı Aşk ya da Açık Saçık Acelecilik* (1820); ve Paris'in mobilyalı mekânlarına ilişkin dergisi, *Başkentin Lüks Otellerinde-*

1 *Les Ecrits Erotiques de Stendhal* (Bruxelles, 1928).

ki Oğlanların Hayatı'dır (1820). Anlatıcı, gözlem yapmak için bir otelden diğerine dolaşmaktan zevk alan bir bekârdır. Yirmidört ayrı yerdeki ilginç çiftleşmeleri gözlemler: Kızışmış-Duygular Sokağında Arzu Oteli; İkiyüzlülük Geçidinde Bakirelik Oteli; Sessizlik Sokağında Tatlı Zevkler Oteli; Evlilik-Aşkı Sokağında Sıkıntısız Büyük Otel, vs. Yarı-röportaj, yarı-alegori biçimindeki bu saçma sapan kitap, Louis Philippe'in baruthanesinin muhafızı olarak yaşamını tamamlayan Cuisin'in en ilginç kitabıdır.

Romantizmin Gizli Taşkınlıkları

Romantizm, erotik edebiyatın birkaç güzel örneğini vermiştir. Almanya'da Goethe, *Erotica Romana*'larında (çok serbest oldukları için, *Roma Şiirleri*'nden çıkardığı şiirler) ve *Venedik Epigramları*'nda en müstehcen Latin şairleriyle yarıştı. Vasiyetçisi, müşavir Hitzig'in yaktığı çok sayıda müstehcen yazısı olan E. T. A. Hoffman, en azından bunlardan birini, *Rahibe Monika*'yı 1815'de Posen'de yayımlayabildi. Hoffman'ın bütün eserlerinin bilgili yayımcısı Rudolf Frank, elyazmasını Münihli bir kimyagerde bulduktan sonra bu romanı özgün haline getirdi; kimyagerin karısı, Hoffman'ın yakın dostlarından birinin soyundan geliyordu ve resimler, partisyonlar ve *Esrarlı* adlı tamamlanmamış bir öykü de elinde bulunuyordu.

E. T. A. Hoffman'dan önce, bütün XVIII. yüzyıl boyunca çapkın bir Alman edebiyatı vardı; bu edebiyatın ilk yazarı August Bohse'ydi. Akım, Fransız çapkınlık edebiyatından etkilenmişti, öyle ki *galant* (sıfat ve zarf olarak "çapkın") ve *galantes abentuer* (çapkınlık macerası) gibi sözcükler bu dönemde Almanca'ya girdi. Bohse'nin, Celander'in, Johann Gottfried Schnabel'in romanlarında, ya bir öğrencinin çılgınlıkları ya da bir balayı gecesi anlatılıyordu. Bu edebiyatın en büyük başarısı, Gustav Schilling'e ait olan *Alman Soylusu Bay H.'nin Özellikleri*'dir (1787); bu eserde, babasının genç bir kızı kötüye kullanmasından şaşkına dönen genç bir adam baştan çıkartıcı

biri olmaya çalışır. Ama *Rahibe Monika*'ya bakılırsa, E. T. A. Hoffman'ın yok edilen erotik eserleri, bundan çok daha üstün olmalıdır.

Rahibe Monika'da, kadın kahraman, etrafındaki rahibelere, Troppau'nun en şehvetli kızı olan annesi Louise von Willau'nun yaşamını anlatır. Louise'in beş kız arkadaşı vardı ve birlikte sevici oyunlar oynamaktan zevk alıyorlardı, çırılçıplak soyunuyorlar ve gül ağacı dallarıyla birbirlerinin kıçlarına vuruyorlardı; daha sonra, kendisine tecavüz eden Albay von Halden'e rastladı. Albayı Beaubois adlı bir Fransız asteğmenle aldatan Louise (çocuk Monica bu sahneyi kilit deliğinden görmüştür), kızını ve öğretmeni peder Gervasius'u alarak Teschen'e, teyzesinin yanına kaçmak zorunda kalır. Monica'yı, Madam Chaudeluze'ün Genç Kızlar Kurumuna verir; burada açık saçık eğlenceler yapılmaktadır ve orgcu, maestro piyanist Louise'in sevgilisi olur, vs. Edebi ve müzikal çağrışımlarla dolu bu stilde, ipe sapa gelmez ama özgün bir biçimde Hoffmanvari olan bu eylem sadizm izleri taşır; Louise'in ölü gibi sarhoş Beaubois'yı sünet etmesi ya da kırbaçlama seanslarına katılması gibi.

Rahibe Monika'dan sonra, 1850'ye doğru, Carlo Dandini'nin (bilinmeyen bir yazarın takma adı) *Berlin Komplosu*'na kadar hiç ilginç erotik Alman romanı yoktur. Bu romanın konusu politik değildir: Bu, cinsel başarılarını birbirlerine anlatan bir grup genç insanın hikâyesidir.

Fransa'da, en müstehcen romantik eserler 1830 devriminden itibaren ortaya çıktı. Mücevher denen ünlü aktrist Matmazel Mars, rolünü geri almakla tehdit eden Victor Hugo'ya hakaretler yağdırarak *Hernani*'deki Bayan Sol'u yorumlar. Victor Hugo'nun bir yandaşı, intikam almak için tiyatronun kraliçesine karşı erotik bir hiciv yazar; *İnci* (1830), Mücevher'in "şehvetli yaşamının değişik evrelerini" ortaya çıkarmak iddiasındadır. Böylece okuyucu, Mars'ın Matmazel C.'nin (Clairon) öğrencisiyken genç Vikont Victorien de St. A. tarafından kızlığının bozulmasından kendisini Marki M.'ye verdiği ve bir boy aynasından çiftleşmelerini seyrettikleri ana kadar uzanır. Adsız hicivci kurbanını ezmez: "İnci, bir Messaline değildir;

zevkle, tatlılıkla düzüşür, soyludur, dikkat çekicidir, farklıdır; yaptığı her şeyde örnek olmak ister ve bunu başarır." Ayrıca, daha sert olarak şunu söyler: "Sadece vulvası sıcaktır; kafası da kalbi kadar soğuktur, hainlikte Merteuil Markizi gibidir o." Her zaman seçkin sevgililer istediğini doğrular: "Onu memnun etmek için sadece sevmek yetmez, üstün nitelikler, güzel bir isim, yetenekler, soylu bir ün de gerekir." "Dişi Mars'ı düzmüş" subayları hatırlatarak bunun, savaş alanında zafer kazanmaktan daha güç olduğunu, ama çok daha fazla tatminle ayrıldıklarını belirtir:

> Ne mutluluk! Ne sarhoşluk! O arkadan görüldüğünde, bacakları havada, kalçaları aralanmış, mermi sürgüsünü temizleyecek bir top parçası gibi düzmeye hazır kalkmış bir kamışa en güzel vulvayı sunmaya hazır![1]

Yazar, İnci'nin daha sonra belirtilecek başka taşkınlıkları da olacağını tahmin ederek bitirir, çünkü olgunluk döneminde (Matmazel Mars, *Hernani*'de oynadığında ellibir yaşındadır) gençlerin aşk eğitiminde uzmanlaşmıştır.

"Rezil papazların kutsal bayağılıkları"nı açığa çıkarmayı hedefleyen *Saint-Etienne Kulesi* (1831), kilise karşıtı devrimci yergiler geleneğini sürdürür. Notre-Dame de Paris'nin ayin eşyalarının konulduğu yere bitişik bir yapı olan ve X. Charles'un düşüşüyle birlikte yıkılan Saint-Etienne Kulesi, yergi yazarına göre, bir "Venüs papaz okulu"ydu ve muhabbet tellallığı görevi yapan bir rahibenin yönetiminde, onaltıyla yirmi yaş arasındaki otuz genç kız, piskoposların ve piskoposluk kurulu üyelerinin zevklerine hizmet ediyordu. Açıkça ifade edilen çeşitli anekdotlar, Paris Başpiskoposu Queylen gibi bütün yüksek ruhbanları şehvetle suçluyordu: "Kuledeki okul, her zaman bir çapkınlık atölyesiydi, ruhbanların damızlık aygırlarının güçlerinin ve garip çapkınlıklarının kanıtını

1 *La Perle ou quelques années d'une femme célèbre* (Cythère, le gardien du temple, 1830).

bırakmak için geldikleri bir haraydı." Kraliyet ailesi tüm bunları doğal olarak biliyor ve gizliyordu: "İktidarsız XVIII. Louis, her gün, batakhanelerde neler olduğunun raporunu alıyor, ailesiyle birlikte eğleniyordu." Yazar, iftiralar yığınını şu düşünceyle doğruluyordu: "Dinin böyle ruhbanları varsa, nasıl din adamı olunabilir!"[1]

Romantizmin bu erotik eserlerinin en eğlencelisi, bir kenar mahalle efsanesine benzeyen *Mösyö Mayeux'nün Gizli Aşkları*'dır (1832). Bir tür Fransız kuklası olan, edepsiz ve palavracı küçük kambur Mayeux, karikatürist Traviès'in bir keşfidir ve öyle popüler olmuştur ki, başka çizimciler de onu çizmiştir ve gülmek için hikâyeleri yazılmıştır. Onaltı yaşına kadar Paris'te oyma baskı yapan bir matbaacının yanında çıraklık yaptığı ve ilk sevgilisi, kadın eşyası satan Annette'i 1 Ocak 1813'de elde ettiği anlatılır. Daha sonra, bir posta sürücüsünün karısı olan Joséphine Montée'yi Trois-Lurons Oteli'nde elde eder; taşkın davranışlarından hoşlanır, ama "abartılı Bonapartist düşünceleri"nden hoşlanmaz. Bir genelevde, "hiçbir fahişenin, 'Mayeux düzdü' diye övünemeyeceğini" söylemesi üzerine sekiz fahişe çırılçıplak soyunur ve kendilerini onurlandırmadan çıkmasını engeller. Sonra Keşiş Delille'in yeğeni Eugénie'yi, Caire Sokağındaki Mutfakçı Louise'i, vs. baştan çıkarır. Nihayet, 1830 barikatlarında bir kahraman olduktan sonra, sadakat yemini ettiği bir öksüzle evlenir. İkinci baskı, *Mayeux'nün Oniki Erotik Günü* (1835), Traviès'nin kendisine ait gravürlerle birlikte oniki dedikodudan oluşur.

Güzel Bir Kadının Hayatındaki Yirmi Yıl (yasadışı olarak yedi baskı yapmıştı), ve eki, *Genç Bir Erkeğin Hayatındaki Yirmi Yıl*, 1789 olarak eski tarih atılmıştır, gerçekte yayın tarihi Louis-Philippe döneminin başlangıcıdır ve yazarı-yayımcısı, marangozken kitabevi simsarı olan ve Trois Glorieuses Savaşlarına katılan coşkulu cumhuriyetçi Felix Régnier-Becker'dir. Kaba ama ateşli tarzdaki bu iki roman, gizli cumhuriyetçi toplulukların romantizm karşıtlığını ortaya serer (Régnier-Becker Car-

---

1 *La Tourelle de Saint-Etienne ou le séminaire de Venus* (Cythère, le gardien du temple, 1831).

bonaro idi). Kadın kahramanı Julia R. manastırdaki sorumlusu tarafından yapay bir erkeklik organıyla bakireliği bozulduktan sonra amcasının yanına döner, sekreteri Adolphe'la birlikte kaçar, aldatılınca onu terk eder ve kendisini tatmin edemeyen, mülk sahibi M. Delval'la evlenir. Sevgilileri olur; Valville, Ernest ve özellikle subay Saint-Firmin Julia'yı öyle düzer ki, şöyle haykırır: "Ne gece! Ne erkek! Ne aşk! Baştan aşağıya zevk almak için sadece vulva olmayı isterdim."[1] Diğer kitabın kahramanı ise şöyle der: "Bir kadına vurulan kimi aşıklara, iki gönül bir olunca samanlık seyran olur, dedirten bu romantik coşkuya asla sahip olmadım." Evliliğinin arifesinde, onbeşle otuzbeş yaş arasında yaptığı çılgınlıkları, "ayaklarını küreği ve maşayı tutmaya yarayan ızgaranın üzerine koyup," şöminenin önünde oturan Madam de La F.'nin eteğinin altına bakmak için bilerek mendilini düşürdüğü günden itibaren hatırlar.

Aktristlerin Aşkları, Çapkınlıkları ve Hoşça Vakit Geçirmeleri (1833), romantikleri coşturan Variété, Gymnase, Comédie-Française ve Ambigu aktristleri üzerine bizi bilgilendirir. Bir yemek sırasında, "en çok zevk aldıkları çapkınlıkları itiraf etme" kararı alırlar. Gérard de Nerval'ın aşık olduğu ve burada Jenny Coton adıyla anlatılan Jenny Colon, en büyük zevki bir erkeğin dizlerinin üzerine oturmakta ve kalçalarına kadar eteğini kaldırıp kendini sadece elinin okşamalarına bırakmakta bulduğunu itiraf eder: "En sevdiğim aşığıma sımsıkı sarılırım ve hafif iniltilerle, elinde, bana verdiği zevke uygun düşmeyen izler bırakırım." Bu abartılı çizgi, Jenny Colon'u yarım yamalak lütufta bulunan sevimli biri olarak gösterir ve Nerval'ın niçin şikayet ettiğini açıklar.

Çılgın bir tarzı olan *Gamiani ya da İki Taşkınlık Gecesi* (1833), çağdaşlarına göre, edebi bir toplantı sırasında tek bir kaba sözcük kullanmadan en müstehcen romanlardan birini yazabileceği konusunda bahse giren Alfred de Musset tarafından üç günde yazılmıştır. Bu anekdotta gerçeğe uymayan hiçbir şey yoktur: Genç sefih Musset, cinsel bahislere seve seve giriyordu;

---

1 *Vingt ans de la vie d'une jolie femme* (Vito-Cuno-Culo-Clytoropolis'den, Bandefort, 1789).

örneğin 12 Eylül 1831'de, Leriche genelevinde, yirmibeş yanık mumla çevrili bir yatakta, Merimée ve Delacroix'nın önüde cinsel ilişkide bulunur. Ama öylesine sarhoştu ki, diye yazar Merimée, "oldukça güzel iki kızın bütün çabalarına ve hünerlerine rağmen, hiçbir şey başaramamıştır."[1] Daha sonraları, kadın kahramanın George Sand olduğu varsayılmıştır, ama bu aptalcadır; Musset-Sand ilişkisi, bu kitabın oniki gravürle süslü (on tanesi Achille Devéria'ya ve ikisi Grévedon'a atfedilir; ama bu bana, içlerinden bazılarının vasatlığı nedeniyle, kuşkulu gelmektedir) elyazması defterler biçiminde yayımlanmasından sonra, Temmuz 1833'de başladı.

Kontes Gamiani, Balzac'ın "kalpsiz kadın" kontes Foidora'sının bir kopyasıdır ve aşığı Alcide, *Tılsımlı Deri*'nin Raphael'i gibi, sırlarını öğrenmek için bir gece onun evine saklanır. Lezbiyen olduğunu öğrendiğinde ve sarışın Fanny'ye sahip oluşuna tanık olduğunda onların aralarına girer ve sevişmelerine katılır. Ama, "yüz akbabanın kemirdiği dişi Prometheus" Gamiani, tatminsiz, cinleri tepesinde kalır; ne Alcide, ne Fanny onu yatıştıramamaktadır, kedilerin üzerinde yuvarlanır, onların önünde dev köpeği Medor'a kendini yalatır, hizmetçisi "Erkek Julie"ye okşattırır. Şöyle der: "Ne istiyorsunuz? Ne yazık ki doğadan koptum artık. Dehşetten, delilikten başka bir şey hayal etmiyor, hissetmiyorum. Olanaksızın peşindeyim." Bir eşekle çiftleşmeye kadar giden aşırılıklarla dolu yaşamını onlara anlatır.

1866'da yayımcı Poulet-Malassis "Alfred de Musset'nin bu romanın yazarı olduğu konusunda kanıtlar olduğunu" doğrulamıştır, bu konuda çok bilgili olduğundan, *Gamiani*'nin yeni bir baskısında Musset'ye atfedilen *Bana Gerekli Olan* şiirinin gerçekte Gustave Drouineau'ya ait olduğunu belirtmiştir. Yine de Alcide Bonneau, Musset'ye hayran olduğundan, *Gamiani*'yi onun yazdığını inkar etmiştir, çünkü "gözlerimin camı," "gözkamaştırıcı serap," "kendi kendine kucaklaşmak," vs. gibi stil zayıflıkları vardır. Hayır, der, *İspanya ve İtalya Hikâyeleri*'ni yayımlamış olan yirmiiki yaşındaki bu şair "bu

1 Merimée, *Lettre du 14 septembre 1831 à Henri Beyle, Correspondance générale*'de, c. I (Paris, Le Divan, 1941).

yavan saçmalıkları çiziktirmiş" olamaz.[1] Yazar, bir madeni rafine etme anlamına gelen *raffinerie*'yle bir zevki rafine etme anlamına gelen *raffinement*'i birbirine karıştırmıştır. Ama Bonneau şunu unutmaktadır ki, Musset'nin tarzında sürekli ihmaller vardır, şiirlerinde, "Julie'nin saf kan dudakları" (bir at başına sahip olduğunu anlatmış olur) der, ya da Laure'a şöyle der:

Ruh ve duygular, öpücükler ve gözyaşları
Ağzının eliyle kalbine bağlıysa...

Ağzın eliyle kalbe bağlanan ruh ve duygular: Bu karışık metafor, *Gamiani*'deki hatalardan daha kötüdür. Musset'nin yazısı, atılgan tonuyla değerlidir, yoksa ayrıntılarıyla değil ve bu ton, Fanny'ye şunları söyleyen Gamiani'nin aksanında vardır: "Ah, evet! Ben maddenin ateşli sevinçlerini, tenin yakıcı sevinçlerini kişileştiriyorum! Acımasız bir şehvet düşkünü olarak, sonsuz zevki veriyorum, ben öldüren aşkım!" Fanny'yi zehirlediği son sahnede kendisini de zehirler ve son bir kucaklaşmanın çırpınmaları arasında haykırır: "Zevkten kudurarak ölüyorum." *Rolla*'nın intiharıyla aynı nitelikte bir anlatımdır bu.

Toplumsal romantizmin edebi romantizme baskın çıktığı evrede, *Riyakâr Çapkın ya da Kötülüğün Zaferi* (1844'e doğru), Valentin de Saint-Gerard'da simgeleştirdiği Louis-Philippeci yönetici sınıfa saldırdı: "Kötülük ve çürüme onun tek niteliğidir ve çirkin karakterini ikiyüzlülük maskesi altında gizlemekten başka yeteneği yoktur." Valentin, Valbreuse'le evlenecek olan kuzeni Eugénie'ye uyku ilacı verir ve uykusu sırasında kızlığını bozar; daha sonra karısının bakire olmamasına üzülen Valbreuse'ü kalleşçe teselli eder. Öksüzler yurdu yönetim kurulu başkanı seçilen Valentin, bir dul ve kızıyla, bir yurt yöneticisiyle yatmak için ve hatta duyurmasın diye zehirlediği genç bir erkeğe, Saint-Felix, arkadan tecavüz etmek için görevini kötüye kullanır. Valentin zengin bir evlilik yapacak ve ikiyüzlülüğü sayesinde bütün ünlere ulaşacaktır. Yazar, bu faydacının kendi türünde tek olmasa da, bakanların ve taşra

1 Alcide Bonneau, "Alfred de Musset est-il l'auteur de *Gamiani?*" (*La Curiosité littéraire et bibliographique*, c. II, 1881).

yöneticilerinin benzedikleri tip olduğu sonucunu çıkarır: "Onlar, zengin sofralarında halkların sefaletine gülerler... Bu bayların, bütçeden ve vergi mükelleflerinden çaldıklarıyla besledikleri kapatmaları ve fahişeleri vardır."[1]

Théophile Gautier, *Gizli Müze*, ya da *Yüzbaşı Morpion'un Ölümü, Ortaya Çıkışı ve Cenaze Töreni* (Reyer'in bir ölüm marşı üzerinedir) gibi "şiirsel çapkınlıklar"ında daha çok açık saçıklığa yaslanır; heykeltraş Clesinger'e çıplak pozlar vererek ya da ressamlara boyattığı tuvaletleri taşıyarak skandallar yaratan ve maliyeci Mosselman'ın kapatması, Başkan denen kikirdek fahişe Apollonie Sabatier'ye yazdığı mektuplarında da böyledir. Frochot Sokağındaki salonu, pazar günleri, açık saçık konuşmalarla uğuldamaktadır. Gautier, 19 Ekim 1850'de, "Hayali Domuz ya da Bilmeden Pis Herif" diye imzaladığı, ilk "edepsiz mektubunu" gönderir; bu, gazeteci Louis de Cormenin ile yaptığı İtalya seyahatinin gülünç hikâyesidir. Venedik'te, Venedikli kadınları ararlarken bir pezevengin peşine düşerler; pezevenk "para karşılığı, kızlarını gönüllü olarak verecek" aile arar. Hamile bir kadın kendisini iki arkadaşa sunar: "Yirmi iki yaşında olmasına rağmen, kıllı ağzından şimdiye kadar altı yumurcak kusmuştur." Bu kadını reddederler:

> İnsan pezevenk bile olsa, anasının karnındaki bir cenine yeniden dokunulmaz; ve bir yumurcağın, penisinizin ucundaki tramplende takla attığını hissetmek hoş değildir.[2]

Floransa'ya giderler, orada tek bir fahişe vardır, "öyle meşguldür ki, onbeş gün önceden yazılmak gerekir." Bir yolcu şansın yüzüne gülmesini bekleyemez:

> Soylu kadınlara gelince, onlara ulaşmak zordur, çünkü topaklarının üzerinde her zaman erkek bir lapa

1 *Le Tartufe libertin ou le triomphe du vice* (Cythère, le gardien du temple, 1844).

2 Théophile Gautier, *Lettres à la Presidente et Galanteries poètiques*, Helpey'in girişi ve notlarıyla, (Neuilly, Edition du Musée secret, 1927).

vardır. Koca, hizmetçi ve uşak, çok az bir arayla birbirlerini izlerler; bir dinlenme anını beklemek ve vulvanın kıyısında durmak gerekir, kamış elde olarak, yer boşken saplamak için, bu da çok ender olur.

Roma'da, Romalı kadınların göğüslerine hayran olurlar: "Bunlar, önlerinde taşıdıkları iki dünya haritasıdır, midelerinin üzerine kondurulmuş ikinci bir kıçtır, bombeli iki büyük kafadır, insan teninden bir Capitole ve Palatin'dir." Bu Roma mektubu, okumuş birinin olmayacak duasıdır; bunu gönderirken Gautier şarkıcı Ernesta Grisi'yle nikâhsız yaşıyordu ve ayrıca Marie Mattei'ye de aşıktı.

Bundan böyle, Gautier, Başkan'a her konuda bir şeyler yazmaktan zevk aldı, ona Opera biletleri gönderdi ya da yemeğe davet etti; Kasım 1857'de olduğu gibi: "Saat beş buçuğa doğru mahzenimde herifin birinin dörtte birini yemek için gelmelisin... Sana bu mektubu getirecek olana, klitorisini hindi gibi sallayarak cevap ver." Mesajları şu türden şeylerle noktalanıyordu: "Eğer kıçın yeterince temiz değilse yalarım" ya da "Spermim, parabol biçiminde, evimden, Frochot Sokağına kadar, kızıl saçlarına ve camına fışkırsın!" Ressam Fernand Boissard'ın metresi olan ve Bébé denen kız kardeşi Adèle için de dipnotlar ekliyordu: "Matmazel Bébé'ye en spermatik patavatsızlıklarımla."

Tüm bunlar Théophile Gautier'nin Başkan'la asla yatmadığını (ya da onun deyimiyle "göbek tokuşturmadığını") kanıtlar. Bu sözlü sefahat erkeğe özgü bir gösteriştir. Kendisinde volkanik bir mizaç varsayarak, yapmadığı her şeyi abartarak anlatıyordu. Goncourtların "hayvanların bakkalı" diye adlandırdığı Başkan, çıplak poz veren bir modelin resim öğrencilerinin şakalarına kımıldamadan katlanması gibi, büyük bir adamın uçkuruna düşkünlüğüne gülerek katlanıyordu. Kamışını "Jean Chouart usta" ya da "Cythère havanının tokmağı" diye ve kadınların apış arasını "iki sütunlu kahve" olarak adlandırarak yakası açılmadık metaforlar kullanan Gautier, Başkan'ın başını bile döndüremiyordu. Şehvetli Başkan, şiirlerinde ve mektuplarında kendinden "ışık meleği" diye söz

eden Baudelaire'e başarısızlığa uğramak pahasına da olsa kendini vermeyi tercih edecektir: Bir kadının cinselliğine giden yol kalbinden geçer.

Baudelaire ve Siyah Venüs Kültü

Kötülük Çiçekleri davası ve Kamu Bakanlığının "kaba ve erdeme saldıran bir gerçeklikle duyuları kışkırtan" eserler yazmakla suçladığı Baudelaire'in 20 Ağustos 1857'de mahkûm edilmesi XIX. yüzyılın utancı oldu. Bundan daha haksız bir şey yoktur: Baudelaire erotik bir şair değildir, ama erotizmden içbunaltısına kadar her konuyu en ufak bir üslup sapması olmadan ifade eden büyük bir şairdir. Katolik ve aristokratik bir ruha sahip olmakla her zaman övünen Baudelaire, "insan kalbinde öz sevi kadar canlı olan müstehcen aşka" karşı her zaman küçümseyici olmuştur.[1] Onun şehvet dünyası müstehcenliğin tam karşıtıdır: Hiçbir kaba sözcüğe, hiçbir bayağı deyime yer yoktur. Bu aşk ve edebiyat dandy'si, kendisini şu altın kurala bağlamıştır: "*Düşünceler ne kadar az nazikse, stil o kadar çok nazik olmalı.*" Açık saçıklığın, kaba şakaların, Epikürcülerin basit cinsel hazlarının alt edilemez düşmanı olan Baudelaire, cinsel zevklerin, "ten prensi ve günah efendisi Archidémon'un başkanlık ettiği bir karşı-din oluşturduğunu söyler." "Kötülüğün müthiş zevkleri"nden, zevklerinin ve acılarının ayrılmazlığından söz eder ve şöyle der; "Kötülükleri olduğu gibi anlatmalı, ya da onları görmemeli."[2]

Baudelaire'in yeniliği erotizme melankoliyi, metafizik endişeyi, hiçlik takıntısını eklemek oldu. Hiçbir şair ondan önce bunu yapmamıştır. Yirmi beş yaşındayken şunu yazıyordu:

> Saatler boyu hovardalık eserlerini karıştırdıktan sonra büyük melankolilerin içine düşmek, benim gibi sizin de başınıza geldi mi? Bu sefahat yıllıklarını karıştırırken

1 *Le Salon de 1846* (Paris, Michel Levy, 1846).
2 *İbid.*

kimi zaman bulunan çekiciliğin nedenini ... ve kimi zaman da size verdikleri keyifsizliği kendi kendinize sordunuz mu? Zevkle acının karışımı, dudakların her zaman ihtiyacı olan acı!

Acı, en çok zevk alınması gereken erotik eylemlerin kabaca çirkinleştirildiğini görmenin hayal kırıklığından gelir: "Bu konular titizlikle ve gerekli esriklikle ele alınsa, gerçekte bir palavracılık olan bu sinir bozucu müstehcenlikle asla bozulmamış olurlar." Örnek olarak Nicolas Maurin'in bir taş baskısı eserini alır: "Kadın kılığına girmiş genç bir erkekle erkek kılığına girmiş metresi yan yana, bir *divanın* üzerinde otururlar — bu bildiğimiz divandır, döşeli bir otelin ve özel bir bölümün divanı. Genç kadın sevgilisinin eteklerini kaldırmak ister."[1] Baudelaire, bu sayfa, "çapkın aşkın en büyük hakikatlerinden biri"ni anlatırken, "ne yazık ki yeterince incelikli olmadığı" için üzüntü duyar. Kendisi, bu tür "aşk konularında" daha incelikli olmayı bilecektir.

Baudelaire gençliğinde uzun bir erotik şiir yazdı ve onu Sorbonne Meydanındaki Louis Ménard'ın eğri tavanlı dairesinde dostlarına tekdüze bir sesle okudu. Şiirin temasını bize Asselineau aktarır: "Bu, sevgilisinin bütün bir ordunun tecavüzüne uğradığını gören bir aşığın acısıdır... Louis Ménard'ın eseri hâlâ ezbere bildiğini sanıyorum." Baudelaire'in çocukluk arkadaşı Charles Cousin, *Kâbus* adlı altı kıtalık bu şiir hakkında daha ayrıntılı bir analiz verir. Sevinç dolu bir aşk şarkısıyla başlamaktadır: "Şairin ve sevgilisinin portresi. Kalplerin birleşmesi. Bulutsuz gökyüzü. Sonsuz mutluluk." Diğer üç şarkı, şairden sevgilisini *ödünç vermesini* isteyen kralın kıskançlığını anlatıyordu. Şairin reddetmesi üzerine, işitilmedik bir intikam alacağını söyleyen tiranın (Louis-Philippe) tehditleri. Sevgililer uyurlar ve ilerleyen bir askeri birliğin yükselen gürültüsüyle uyanırlar.

Beşinci kıta, yatakta, şaşkınlık içindeki kadına toplu tecavüzü anlatır: "Sesler kapının önünde kesilir; kapı kral adına

---

1 Baudelaire, *ibid.*

açılır! Bu, bütün ordudur, en öndeki başdavulcu, dehşetten donup kalmış aşığın gözleri önünde, sevgilisini kirletir. Alçakça işi gerçekleştirenlerin biçimsel tanımları. Piyadelerin, süvarilerin ve özel birliklerin giysileri, hal ve tavırları. Altıncı kıta, aşırı bir coşkunluktur: "Şair delirir. İlham perisi saçma sapan uyaklardan başka bir şey göndermez. Lanet olsun!"[1]

Fransiz dilinin ustası Baudelaire'in *Kâbus*'u bütün romantizmin en ilginç erotik eseri olmalıydı. Bu sahte inciyi bizzat kendisi yok etmiş, gelecek kuşakların 1866'da ikiyüz altmış adet basılan *Kalıntılar*'ında biraraya getirilen mahkûm edilmiş eserleri, saf kara elmaslara bakarak yargılamalarını istemiştir. Daha sonra *Kızıl Saçlı Dilenci Kadına*'yı yazmış olan Baudelaire'in *Kâbus*'u yırtma edimi, egemen bir edimdir. Başkaları, narsisizmlerinden dolayı, bu açık saçık fanteziyi saklarlardı, ama o, mükemmelliğinden kuşku duyduğundan, "açık saçık yazarlar" arasında yer almamak için onu ortadan kaldırmıştır. Bu onun fahişeler karşısındaki törensel kibarlığını korumasını sağlayan ve hırpanilikten nefretiyle, beyaz çamaşırları, düdük kuyruklu giysisiyle, ısmarlama yapılmış geniş kenarlı şapkasıyla yanına yaklaşılmaz bir şıklık kılan *dandizmi*'ni ortaya koyuyordu.

Böylece Baudelaire, inceltilmiş zevkin ve "Kara Venüs," yani güzelliğinin gizemli bir niteliği olan ve davranışları garipliğin ve sapkınlığın bütün işaretlerini sunan kadın kültünün karşılaştırılamaz tek şairi olarak kaldı. "Kara Venüs"ünü, 1842'de tanıdığı, küçük tiyatrolarda figüran olarak çalışan melez Jeanne Duval'ın kişiliğinde buldu: Fırtınalı tutkuları olan biriydi, çünkü içiyordu, kötü kaprisleri vardı, sık sık aldatıyordu, hatta berberiyle bile; ama Baudelaire'in yirmi yıl boyunca süren tutkusu şaşkınlık verici şehvetlikte dizeler esinletti. "Oldukça ağır iki güzel göğsünün ucunda/iki geniş bronz madalya" taşıyan bu "gizemli ve sıcak peri"de "amber kokulu teni," "misk ve havana karışımı kokuyu," anıları yiyormuş duygusuyla ısınıverdiği "oynak ve isyankar saçları" övdü. Zola,

---

1 Charles Cousin, *Voyage dans un grenier* (Paris, D. Morgand ve C. Fatout, 1878).

Nana'sının basit güzelliğini beceriksizce anlattı: "Kötülükle dolu kalçalar." Baudelaire'in farklı çarpıcılıkta bir imgesi vardır: "Yakasını bırakmayan arzunun sırtındaki izi." Jeanne'da şehveti kışkırtma ve tatmin etme sanatını gördü:

Ah! en güçlü aşk şerbetleri
Senin tembelliğine değmez,
Sen, ölüleri diriltecek
Okşayışı biliyorsun!

Kalçaların tutkundur
Sırtına ve göğüslerine,
Ve yastıkları hayran bırakırsın
Süzgün duruşunla.

"Kara Venüs"ün esmer tenli bir kadın olması gerekmemektedir. Baudelaire Jeanne'dan ayrıldığında, 1863'de, aynı nitelikte başka bir kız buldu; Berthe, "çok solgun yanakları" olan "yeşil gözlü canavar gibi küçük deli": Ama bütün sapkın davranışlarıyla o bir Kara Venüs'tür; lezbiyenler, hatta sarışınlar bile, yeni, kardeşçe ve anlayışlı bir tonda söz ettiği "Kara Venüsler"dir:

Siz ki, ruhum cehenneminize kadar sizi izledi,
Zavallı kız kardeşler, sizi acıdığım kadar seviyorum,
İç karartıcı acılarınız, doymayan açlığınız için,
Ve kalbinizin dolu olduğu aşk külleri için!

En yakıcı kadın düşmanı iğnelemelere, aşk üzerine en uyanıkça özdeyişlere, umutsuzluk ya da meydan okuma nedeniyle yetenekli olan Baudelaire, bununla birlikte, doyumsuz ve görkemli bir sevme sanatının, Wagner'in *Tann–haüser*'inin uvertüründeki Venusberg şarkısıyla karşılaştırdığı esritici ve acı verici bir erotizmin de başlatıcısıdır: "Baygınlıklar, heyecanla karışık ve sıkıntıyla kesilen zevkler, susuzluğu gidereceğini vaat eden ama asla gidermeyen bir şehvete sürekli geri dönüş; kalbin ve duyuların çılgınca çarpışları, tenin zorlayıcı emirleri,

aşkın bütün yansımalarının sözlüğü..."

III. Napoleon Döneminde Yasak Kitaplar

III. Napoleon dönemi görünüşte son derece erdemliydi, öyle erdemliydi ki Xavier de Montépin'in bir tefrika romanı bile, *Alçıdan Kızlar* (1855), 14 Şubat 1856'da yazarını, üç ay hapse ve beşyüz frank cezaya çarptırdı. Aktrist Jane, Vignette ve lezbiyen Claudia'nın çapkınlık maceralarını anlatan (lezbiyen Claudia soytarı bir kadını sever ve bu yüzden, tiyatro müdürüyle tartışır) yedi ciltlik bu macera çok sayıda bölümden oluşmaktadır. Dönemin en verimli popüler romancısı Montépin Kontu (başlangıçta, "Ben Montépin'i gömeceğim" diyen, *Rocambole*'un babası Ponson de Terrail'ı bile gömdü), bir kışkırtıcıdan başka bir şey değildi; tutucu partinin bir gazetesini, *Le Lampion*'u o kurmuştu. Ertesi yıl, Flaubert *Madame Bovary* için 6. Ceza Mahkemesinde yargılandı ve Savcı Pinard iddianamesinde "müstehcen rengi" ortaya çıkardı.

Pierre Vésinier'nin iftiralarla dolu yergisi *III. Napolyon'un Aşkları*'nda (1863) Tuileries Sarayını bir pezevenklik ve sefahat merkezi yaparak yüklediği hiçbir kötülük III. Napoleon ve sarayında yoktu. Otoriteleri sert davranmaya iten şey, muhtemelen, "imparatorluğun çürümesi"ne yönelik saldırılar olmuş ve böyle bir şey olmadığını göstermek istemişlerdir. Ama imparator, 1863 yılında, Salon des Refusés'deki Manet'nin *Çimenlerin Üstünde Kahvaltı*'sına bastonuyla vurmuşsa da, Kral Victor-Emmanuel'den hediye olarak Alman ressam Herbstoffer'in yirmidört suluboya erotik resmini kabul etmiştir.[1] Bu insanlar, Pierre Bayle'ın önceden belirttiği gibi, müstehcenlikten açıkça iğrenen erdemli insanlar değil, kimi zaman, müstehcenliği onaylarken maskelerinin düşmesinden çekinen sefihlerdir.

Kimi şahsiyetler, İkinci İmparatorluğun resmi

1 Bkz. *Le Galerie des Victor-Emmanuel, dits les Héros d'amour*, bakır üzerine yirmidört gravürle (Neuchatel, 1870).

ikiyüzlülüğüne karşı tepki göstermekten zevk aldılar. Böylece, 1862 yılında bir grup yazar, Santé aux Batignolles Sokağındaki 25 numarada, Amédée Rolland Dramatik Yazarlar Evinde, büyük kukla ustası Lemercier de Neuville'in yönettiği erotik bir kukla tiyatrosu olan Erôtikon Theatron'u kurdular. Bu tiyatro camlı bir salondu, duvarları localarındaki seyircileri temsil eden fresklerle süslüydü; sahnenin onaltı derinlik düzlemi, özel etkiler yaratan makineleri vardı. Malzeme olarak sekiz yontulmuş kukla bebek, oniki kostüm ve otuzaltı dekor kullanılmıştı.

Açılış, 27 Mayıs 1862'de, Amédée Rolland ve Jean Duboys'un üç perdelik vodvili *Gümüş İşaret*'le oldu. Bu, hamile bir kadının, Coquencu Markizinin, dışkıya ilişkin "arzuları" üzerineydi; kocasını dışkı yemeğe zorluyor ve uşağı Germain'e kendisini becertiyordu. Seyirciler arasında Alphonse Daudet, Théodore de Banville, gerçekçi romancılar Duranty ve Champfleury, *Kambur*'un yazarı Paul Feval, adliye muhabiri Jules Moineaux (Courteline'in babası) vs. vardı. Sadece iki kadın bulunuyordu, Matmazel Guimond ve Antonia Sari.

Bir başka sefer, Lemercier de Neuville, Marivaux'nun eğlenceli bir parodisini sergiledi, *Aşk Oyunları ve Pazaryeri*; Dorante, kadına para yediren erkek rolü oynayan bir muhabbet tellalıdır ve Sylvia, fahişelik yapmaktan zevk alan bir genelev sahibidir. Dorante'nin Sylvia'nın sırtından geçinmesi, müstehcen hareketleri ve oyundaki karışıklığın çözülmesi, "pezevenk" argosunda ifade edilen kaba güldürü sahneleridir. Lemercier de Neuville'in bir diğer parodisi, *Kapris*, kadın tavırlı züppe Florestan ile "hayasız karı" Urinette arasındaki bir diyalogdur ve Ekim 1863'de, komik bir olaya neden olur. Bir Alman profesörü, Louis Wihl, Erôtikon Theatron'un Collège de France'ın özgür düşünceli üyeleri tarafından kurulduğu konusunda ikna edilir. Poulet-Malassis anlatıyor: "*Kapris*'in oynanışının ilk gecesinde, yanında iki ciltlik Hegel'le birlikte geldi... Ama vodvilin en önemli sahnesinde, Urinette kıçını yıkarken, erdemli profesör dayanamadı ve sandalyeleri iterek çıktı."

O dönem altmışdört yaşında olan Henri Monier, Erôtikon Theatron'a *Yosma ve Öğrenci*'yi önerdi ve tek başına üç kişiyi seslendirdi. Yosma kız, çatı katındaki öğrencinin yanına çıkar,

ve önce öğrencinin okşayışlarına hafifçe karşı koyar, sonra öyle bir taşkınlıkla kendisini bırakır ki, yandaki komşu Joseph Prudhomme rahatsız olur. Şu türden bölümler vardır:

> YOSMA (zevkin doruğunda haykırır): Ah, geliyor beni ıslatıyorsun Ah! nasıl da zevk alıyorum, Tanrım! Ne zevkli!... Saç diplerime kadar geliyor... Ah! evet, öldür beni... Ah! Öldür beni... Ah! Öldür beni... — MÖSYÖ PRUDHOMME'UN SESİ: Evde cinayet işlemeyin, lütfen! Hey! Ordakiler, bayağılıklarınızı bitirdiniz mi? YOSMA (sürekli debelenerek): Yanda ne var? — MÖSYÖ PRUDHOMME'UN SESİ: Kişiliğime yönelik can sıkıcı hakaretlerde bulunuyorsunuz.

Henri Monnier, bu üç sesi öyle iyi taklit eder ki, halkı selamlamak için kuklaların arkasında belirdiğinde çok yoğun bir alkış alır ve ikinci bir temsil verir.

Erôtikon Theatron yaklaşık iki yıl sürdü ve Poulet-Malassis, oyunları *Santé Sokağı Erotik Tiyatrosu*'nda (1864) biraraya getirdi. Henri Monnier, kariyerinin zedelenmesinden çekinerek, *Yosma ve Öğrenci*'yi yazdığını reddetti. Ama yanılmamıştı, çünkü asla sansür edilmemiş olan sekiz diyalogu, *Toplumun Ayaktakımı*'nın (1862) 1865'de imha edilmesine karar verildi. Poulet-Malassis onu azarladı: "Haydi bakalım Monnier, serbest komedi denemeni reddetmekte gerçekten haksızsın ... kara mezarlıkta, Odéon'da ölümcül bir mezar elde etmiş olan eserin... *Ressamlar ve Burjuva*'dan bin kez daha değerli!"[1] Poulet-Malassis, ortalığı karıştırmak için, Henri Monnier'nin kendi el yazmasından kopya edilmiş ve Nadar'a ait olan bir başka erotik komediyi *İki Sevici, Joseph Prudhomme'un Stenografisi*'ni (1864) yayımladı. Daha sonra bu eser ve *Yosma ve Öğrenci*, Henri Monnier'ye ait olduklarını kanıtlayan bir tıpkı basım yazıyla *Joseph Prudhomme'un Yasak Kitapları*'nda (1866) biraraya getirildiler.

İki Sevici'nin psikolojik inceliği kesinlikle önemlidir. Koşullar

---

1 *Le Théâtre érotique de la rue de la Santé* (Batignolles, 1864).

gereği, geceyi, bir şatoda aynı odada geçirmek zorunda kalan Louise de Laveneur ve Henriette de Fremicourt soyunurlar ve yüksek sosyeteye özgü bütün biçimlerde yatarlar. Yatakta, kırıtarak gevezelik ederler, temkinli biçimde birbirlerine yaklaşırlar:

HENRIETTE: Ayaklarım her zaman soğuktur... — LOUISE: Benimkilerle ısıtayım; ister misiniz? — HENRIETTE: Ah, gerçekten sevgili Madam, siz çok iyisiniz.

Sonra Louise, Henriette'e, küçük dostu Nini'yi nasıl kucakladığını gösterir ve titrediğini hissederek, aniden açılıverir: "Ağzını uzat, tapılası meleğim! Küçük, güzel gaganı... Bir daha! Bir daha!..." Ve ikisi arasındaki zevk taşkınlığı çok ikna edici biçimde ele alınır, *Joseph Prudhomme'un Yasak Kitapları* Henri Monnier'yi İkinci İmparatorluğun erotizm ustası yaptı.

Çok başka bir ortamda benzer kaygılar yaşanmış ve bu, sonsözü 1 Aralık 1863 tarihli olan, ama 1868'de ancak yayımlanan onaltı diyalog derlemesinden oluşan *Yosmalar Okulu ya da Dönemin Küçük Kadınlarının Ahlakı*'nda ifade edilmiştir. Bu eser, birçok zevk düşkününün ortak ürünüdür: Louis-Philippe dönemi Paris Opera'sının eski müdürü Edmond Duponchel, eski bir Adalet Bakanının oğlu Baroche, kitap kurdu avukat Alfred Bégis, koleksiyoncu Frédéric Hankey tarafından yosmalarını eğitmek için tasarlamış ve yazmışlardır. "Yosma," kenar mahalle dilberi, pahalı olarak kapatılan ve çapkınlıkta güzel tarzlar edinmeye çalışan güzel kadındı: Daha sonra kibar fahişe denecektir.

Kont Henri de Sarsalle'ın yosması Caroline, bakireliğini ressam Adrien Lebel'e vermek isteyen küçük kuzeni Marie Auber'e fiziksel aşkı öğretir. "Bakireliğini ortadan kaldıracak yolları hazırlamak" için Caroline, sevici bir birliktelikle ona zevk vermeden önce, Marie'ye her türlü sağlık bilgisini öğretir:

CAROLINE: Şimdi benim banyoma geçelim ve alt taraflarımıza alkollü soğuk su banyosu yaptıralım. —

MARIE: Bu ne işe yarayacak? — CAROLINE: Çünkü bu, şehvet savaşları için çok iyi bir hazırlıktır.

Sadece lezbiyen amaçlı birkaç buluşmadan sonra Caroline, Marie'yi, kızlığını vermesi için salona götürür, kendisi de hazır bulunur ve yönetir. Her şey mükemmel geçer, ama Marie, Caroline'in de kendisini Adrien'in erkekliğine vermesini ister. Adrien, Caroline'e arkadan girerken Marie de okşar ve Caroline haykırır: "Ah! serseri! İşte tamamıyla girdi! Sen, sevgili Marie, parmağını cicimin içine sok; sok, sok... Ah! dostlarım, şimdi, birlikte çok iyiyiz, itin... sokan gelsin, her şeyle alay ediyorum!"

Devamı da aynı tarzdadır. Adrien, birçok kez Caroline'e gelir ve onunla, hizmetçi Antonia'yla ve Marie'yle değişik çapkınlık maceraları yaşar. Sarsalle Kontunun Marie'ye sahip olma fantazisi vardır ve Caroline, hatır için, kendisinin de aktif olarak katıldığı aşk birleşmelerini ayarlar. Daha sonra, iyi eğitilmiş bir yosma olan Marie, dostu Louisa'ya aynı anda iki sevgiliyi nasıl tatmin edebileceğini anlatır. Yatakta şakalaşıp eğlenirlerken, Louisa'nın pezevengi Martin Duvernet gelir, onları sarmaş dolaş görmekten mutlu olur ve oyunlarına katılmak üzere aralarına girer. *Yosmalar Okulu*, zevk düşkünlerine ölçülülük önererek sona erer ve yazar şöyle der: "Yaşam pratiğinde biraz akıl, en azı bile, tehlikeleri ortadan kaldırmanın en emin yoludur."

1868'de *Kırda Bir Yaz, Dönemin Bir Yazarı Tarafından Derlenen Parisli İki Genç Kadının Yazışmaları*, yayımlanır ve Lille Ceza Mahkemesi, 6 Mayıs 1868 tarihli kararıyla imhasına karar verir. Ama bu roman 1894'e kadar sekiz baskı yaptı ve XIX. yüzyılın erotizm klasiği oldu. Ön kapağı yapan Félicien Rops, lüks baskının levhaları üzerine bir Z koyarak yazarı belirtmişti: Oysa Z, Gustave Droz'un *La Vie parisienne*'de yayımlanan makalelerindeki imzaydı. 1862'de *Mösyö, Madam ve Bebek*'i yazmış olan Gustave Droz'un *Kırda Bir Yaz*'ı yazmış olduğunu herkes öğrendi. Ama Droz, *Kırda Bir Yaz*'ı reddetiğinden yayımcı Poulet-Malassis bu romanı, Brüksel'de, tanımadığı bir gençten satın aldığını söylemeyi kabul etti. İnanılmayacak bir iddia; çünkü

bu sayfalar, Gustave Droz tarzındaki Parisli bir sokak serserisinin canlı zekâ pırıltılarını yansıtıyordu.

Kırda Bir Yaz, bir yatılı okuldaki çok yakın iki arkadaşın birbirlerine yazdıkları kırkbir mektubu anlatır; büyüğü olan Albertine B., Paris yakınlarındaki bir yatılı okulun öğretmen yardımcısı olur ve diğeri, Adèle F., Cezayir'deki bir birliğe albay seçilen amcasının yokluğunda, halasının kır evinde üç ay geçirecektir. Adèle, gizlice çevresini gözlemleyerek eğlendiğini anlatır: "Düşünsene, kimse benden kuşkulanmıyor; beni çocuk yerine koyuyorlar. Yakında onsekizime gireceğim ve daha onbeş sanıyorlar." Bu genç röntgenci, önce, kocasının mektubunu odasında gecelikle okuduktan sonra kendisini okşayan halasını seyreder. Bayan uzun bir kutudan "uzun, yuvarlak, garip bir tür alet çıkarır," ve bir koltuğa kaykılır: "Orada, sol eliyle engelleri ortadan kaldırarak, sağ eliyle tuhaf partnerini tutar ve umutsuz bir direnişe rağmen, sıkıca hapsolduğu dar bir yerde onu tamamıyla kaybeder." Bundan böyle Adèle, halasının yapay erkeklik organını şaka yollu, *amcam* diye adlandıracaktır.

Bu şakacı, imalı, sahte saflık tonuyla Adèle, arkadaşına misafirlerin ve evdeki hizmetçilerin yaptıklarını ve davranışlarını anlatır; örneğin avukat M. J., yeni evli bir çift, Lucien P., aşçı Madam Pruneau, sarışın oda hizmetçisi Rose. Bir gece ambara saklanarak "çapkınca soyunmuş şişman Pruneau'nun, sırt üstü yatmış genç seyis Nicolas'ın üstüne çıkışını seyreder. Sonra, M. J. ile Rose'un sevişmelerine tanık olur ve "korkuyla karışık belirsiz bir arzu" ile kırk yaşındaki adamın mükemmel erkeklik organını keşfeder.

Albertine'e gelince, o da sırdaşına, lezbiyen sevişmede ustalığını hemen gösteren hizmetçisi Félicie'yi yatağına nasıl çektiğini anlatır: "Sevgili dostum, yaşlı Ezop, dil dünyanın en iyi şeyidir derken çok haklıymış... Bu konuşma organı ve olağanüstü bir zevk kaynağı... İnsanı öldürür!" Bir ay sonra, Félicie bir jandarmayla gitti diye sevinir: "Önce, bu kızla kendimi öldürüyordum: Ne kadar zayıfladım bir görseydin." Daha sonra Albertine, çok sofu olan ve dualarını, birlikte esridikten sonra yapan bir yatılı öğrenciye Jeanne'a vurulur.

Sonunda Adèle bakireliğini Lucien P. ile kaybettiğini anlatır; ama bir süre sonra Lucien gider ve Adèle hamile olduğundan kuşkulanır. Neyse ki albay izne gelir ve onu bir vikontla evlendirir. Albertine'e gelince, dul kalan yatılı okul müdürüyle evlenir. İki dost birbirlerine zifaf gecelerini anlatırlar: Adèle, kocasını bakire olduğu konusunda ikna eder, Albertine bütün isteğine rağmen kocasıyla zevke ulaşamaz: "Benim isyancı doğam, başka kadınlara mutluluk veren şeye başkaldırmaktadır." Bu roman, en açık saçık, en tahrik edici sahnelerin tek bir kaba sözcük kullanmadan, muzip dolaylamalarla anlatıldığı saf Fransız hovardalık geleneğine dahildir.

İkinci İmparatorluğun son döneminde ortaya çıkan son erotik kitap, *Canlı Tablolar ya da Düşesin Ayaklarında Yaptığım İtiraflarım* (1870), ahlak kitapları (*Vahşi Aşklar, Kadınların Erkeklerde Hoşlandıkları Şeyler*, vs.) yazarı ve *La Revue des Deux Mondes* çalışanlarından Paul Perret'ye atfedilir. Metresi düşes bir gece "önyargısız bir insan" olan anlatıcı Richard de La Brulaye'a, şöyle sorar: "Bana eski aşklarını anlat... Yarına kadar dinleyerek zevklenmek istiyorum." Brulaye "gerçeğe uygun anekdotlar"dan onbeşini anlatır; "kazın nasıl yolunacağı"nı (yani, maharetli bir elle okşamayı) öğrettiği genç Valentine'le, kırbaçlanmak isteyen Kontes Laurence'la, "moda olduğu için" sefih bir yaşam sürdüren Thérèse de Charnac'la ilişkilerini anlatır. Sabahleyin düşes itiraf eder: "Anlattıkların beni kızıştırdı. Düşündüklerimi sana söyleyemem. Yanıyorum, gel!" Bu bölümde, düşes, ateşlilikte anlatılan kadın kahramanları geçer. İngilizce'ye çevrilen *Canlı Tablolar*, İngiltere'de John Atkins tarafından bir tür başyapıt olarak kabul edildi.

XIX. Yüzyılın Satyrik Parnas Akımı

XIX. yüzyılın "çapkın" ya da "satyrik" şiiri, Rönesans müstehcen şiirlerinin güçlü tarzını hiç hatırlatmayan, oldukça aşağı bir tür oldu. Bu türün yıldızı Pierre-Jean Béranger'ydi; Restorasyon döneminin muhalif şarkıcısı Béranger *Erotik Şarkılar*'ını 1834'de yayımladı; bu, *Bütün Eserler*'inin V. cildini,

onu destekleyenlere ayrılmış eki oluşturur. O zaman, Béranger artık yazmayacağını duyurmuştu; henüz milletvekili değildi, ama aşırı ününden yararlanıyordu. Hiç kuşkusuz Palais-Royal'in kabaresi olan Sanatçılar Kahvesinde söylenmiş olan kırkdört erotik şarkısı, söz ve durum anlaşmazlıklarına dayalı açık saçık sözlerdir. *Aşk Okçuları*'nda, kalkmak ve inmek fiilleri çokça kullanılır, ama Cupidon'un silahı konusunda. *Büyük Yürüyücü*'nün de ikili anlamı vardır; şöyle der: "Çevik ve neşeli, geçiriyorum, geçiriyorum, geçiriyorum.../Önüme çıkana geçiriyorum."

Aziz Nicolas'nın Kutsal Kalıntısı (ona göre, bu kadınların çarşaflarının içinde tutmayı sevdikleri bir şeydir), *Bir Manastırın Herkes Gibi Olan Rahibesi* (bütün fahişelere öğütler veren bir genelev sahibinin şarkısı), *Sofu Bir Kadının Duası* (bir Priape heykeli önünde, fallik amblemlerle resimlenmiş bir ayin kitabıyla birlikte dua eden Claire'i gösterir) gibi eserlerinde Béranger'nin kilise karşıtlığı ortaya çıkar. Anti-militarizmi ise *Devriye Gezisi*'nde görülür; bir onbaşının, kocalarını aldattığını gördüğü subay karılarına ilişkin komutanına verdiği rapordur bu. Popülist Béranger, *İşçi Kız*'da, dikiş dikmekten başka işler için de elini kullanan dilberi hatırlamaktan üzgündür:

Ne zevk, hep işimi hatırlıyorum!
Ah! kan ter içindeyim.
Annem haklıymış, anlıyorum,
Mutluluğumuz parmakların ucunda.

Kız Kardeşler'de, başka bir dilber, kız kardeşi Zoé'nin kendisine seviciliği nasıl öğrettiğini açıklar. *Sıçan* adlı şarkı, sıçanlardan korkan Lise'e, bir delikanlının "çapkın sıçan"ından korkmamasını öğütler: "Lise, bırak yapsın. / Deliğini arıyor o." Bu tür anlamsız şeyler karşısında böyle bir şairin bir dahi olarak kabul göreceğine pek inanılmaz. Baudelaire'in, Béranger'i hedefleyerek, "biraz neşeli bir çapkının tasarlayabileceği kaba aşk şarkıları" diyerek mücadele ettiği her şeyi temsil eden zavallı şiir ve zavallı cinsel sevinç!

Auguste Poulet-Malassis 1863'de, XVI. yüzyılda Théophile

de Viau davasına neden olan ünlü derlemeyi taklit etmek amacıyla, tamamı yediyüz otuz sayfadan oluşan iki ciltlik *19. Yüzyıl Satyrik Şiiri*'ni çıkarttı. Bu eserin, romantik ve Parnasyen eserlerin geniş bir seçkisini sunan, çağdaş bir erotik şiir anıtı olmasını istiyordu. Gerçekte, Béranger'nin "pislik tarzında şarkı"sı *Külotlar*'la başlayan bu seçki iyiyle kötüyü biraraya getiriyordu. Baudelaire'in yasak eserleri, Banville'in fantezileri, Gustave Nadaud'nun çapkın kızlar üzerine şirleri (*Mabille Kraliçeleri, Lorette*), Barbey d'Aurevilly'nin Rus metresi üzerine şiirleri, Emile Debraux'nun Restorasyon döneminde yasaklanmış şarkılarıyla (*Nanan Budur, Lisa'm Takkeni İyi Tutar,* vs.) Dr Toirac ve Lachambeaudie'nin dışkıyla ilgili fabllarıyla, Lamartine'in *Göl*'ünün Albert de La Fizelière tarafından yapılan parodisiyle (göl —*lac*— sözcüğünün yerine vulva konulmuştur), kaba hicivlerle (Louis Reybaud'nun *Madam Sand*'ı gibi) birliktedir. "Belçikalı şair, ressam, zengin toprak sahibi, Fransa'da hiç tanınmayan" Felix Bovie'nin "açık saçık fıkralar"ına büyük bir yer ayrılmıştır. En güçlü müstehcenlikler arasında, kraliyet sarayında dava vekili olan Louis Protat'nın *Flora'nın Sınavı* bulunur (ilk başlığı şöyledir: *Matmazel Flora'nın Fahişelik Diploması Almak ve Madam Lebrun'un Genelevinde Beğenilmek İçin Girdiği Sınav*).

La Vie Parisienne'in övgüsü sayesinde (11 Haziran 1864) *19. Yüzyıl Satyrik Şiiri* büyük başarı kazandı: "En ünlü kişiden en karanlığına herkes biraz bu kitapta vardır, çünkü herkesin yaşamında bir taşkınlık anı olmuştur." Bu kitabı yeniden basmaktan memnun olmayan Poulet-Malassis, 1866'da üçüncü bir cilt ekledi. Mallarmé'nin *Pembe Dudaklar*'ını, Louis Bouilhet'nin *Açık Saçık Eser*'ini içeren bu *Yeni 19. Yüzyıl Satyrik Şiirleri* 1881'deki yeni baskısında natüralist okulun aşırılıklarıyla zenginleşti: Henri Ceard'ın *Yoksul Fahişelere Balad*'ı, Leon Hennique'in *Boynuzlular Arasında*, Paul Alexis'in *Yataklar*'ı, J.—K. Huysmans'ın *Kanayan Soneler ve Erkek Soneler*'i (birisi, aybaşı olan bir kadının "gamahüşaj"ını anlatır, diğeri bir yığın dehşetli ayrıntıyla oğlancı bir çiftleşmeyi). Atışma gecelerinde genç yazarlar, oyun olsun diye açık saçık gerçekçilik yarışmalarına katılıyorlardı; Guy de Maupassant *Kaynağım, 69, Sakallı Kadın*

gibi şiirleriyle açık saçıklıkta hepsini geçer:

Selam, şişman orospu, geniş olukları
Üç kuşağın belini getiren,
Ve yaşlı eli artık hayaları tutmayan
Takımyıldızında artık altın yıldız yok!

"Damızlık aygır gibi ateşli lirik bir şair" olarak kendini tanıtan Albert Glatigny, bağışlanabilir müstehcen kaba şakalara kendisini verdi. Bu aç, hastalıklı bohem, kendi sefaletini unutmak için soytarılık yapıyordu. Bernay'lı bir jandarmanın kötü davrandığı oğlu olan Albert, onbeş yaşındayken evden ayrıldı, seyyar bir komedyenler grubuna katıldı ve bütün yaşamını, suflörlük, "ikinci rejisörlük" ya da "büyük yararlılık"ların aktörü olarak önemsiz turnelerde geçirdi. Onsekiz yaşında, Alençon'da matbaası olan Poulet-Malassis'e rastladı ve şiiri ondan öğrendi. "Yolların rastlantısında oluşan" dizeler, *Çılgın Asmalar* (1860) ve *Altın Oklar* (1864) derlemeleri, Parnasyen okulunun değerli birer eseri oldular. Alcazar'ın çalgılı kahvelerinde doğaçtan koşuk düzdüğü Paris günlerinde, François Coppée'nin "hastalık derecesinde uzun, çekirge gibi zayıf ve çevik" olarak tanıttığı bu meydan soytarısı *La Revue Fantaisiste* şairleri tarafından kardeşçe karşılandı.

Glatigny'nin ilk açık saçık çılgınlığı, Ocak 1863'de Santé Sokağındaki kukla tiyatrosunda temsil edilen dizeler biçimindeki tek perdelik oyun, *Muhabbet Tellalı Scapin*'dir. Oyun tümüyle, yıkanmadığından ve kasık bitleri olduğundan evlenemeyen Corbin'in kızı Lucinde'in pisliğini konu aldığından tiksinti vericidir. Corbin, bu olumsuz duruma rağmen, Lucinde'in evliliğini kolaylaştırmasını Scapin'den ister.

1866'da, Brüksel'de bulunan Glatigny, orada, giriş sonesiyle bitiş sonesi arasında safça tahrik edici kırk parça bulunan *Piskopos Bonaventure de la Braguette'in Çapkınlık Maceraları*'nı tamamlar. Oniki yaşındaki bir kızı, "ben sallarım" diye konuşturur, "doyumsuz dişi kurt" *Idiote* ve *Hermance* gibi hayvanca kadınlar, anlatır, "rezillik dolu sefahat"ın egemen olduğu dumanlı batakhaneleri sergiler, *Hıristiyan Duyguları*'nda da burju-

valara olan kinini sergiler:

Genellikle mutsuz olan kalbim,
Bir burjuva boynuzlandığında,
Yaşamaktan mutlu olur,
Ve bu olay onu canlandırır.

Ve, kendisini rezilliklere vererek kocasını alaya alan burjuva kadınını kutlar, *Boynuzladığım Yaşlı Adam*'da, karısını nasıl kirlettiğini ayrıntılarıyla anlattırır. Bu madrigali bir sosyete kadınına adar:

Size bir tanrıça gibi tapmak istiyorum,
Ve geceleyin gökyüzü siyah mantosunu giyerken,
Size doğru yükselteceğim, ey baş döndürücü sarışın,
çamımı, bir buhurluk gibi!
Ve çıkartacağım, ağaran köpükler halinde,
Bu sert şişenin kokulu menisini,
Ve bu buğulu sıvıyı boşaltacağım,
Vulvanızın kabına... [1]

Böyle dizeler yazan bu zirzop, Baudelaire Brüksel'de, Hôtel du Grant Miroir'de hasta düştüğünde her gün ona bakmaya gitti. Eleştirmen Wolf'la düello etti, çünkü Banville hakkında kötü şeyler söylemişti. Bir umutsuzluk anında, Mallarmé'nin bir yaşındaki kızı Geneviève'e bir mektup yazarak iç sıkıntılarını ona açtı. "Lord Byron'un Exupère Pinemol tarafından tercüme edilmiş baladı," *Sultan Rozrea*'da (1870) onbeş yaşındaki bir sultanla jandarma çavuşu Corbineau arasındaki şehveti anlatan kıtalarla densizliklerine devam etti: Ve *Hançere Sör'ünün Güzel Hikâyeleri*'ndeki *Aile Arasında* gibi, kendi oğlunu kullanan oğlancı burjuvaları alaya alan ve Champs-Elysées'deki banklardan birinde, yanına oturduğu orospuya "açık havada, doymak bilmeyen sallama işi" yaptıran

---

1 Albert Glatigny, *Vers d'album, Joyeusetés galantes et autres du vidame Bonaventure de la Braguette* (Luxuriopolis, Triorchis, 1866).

yaşlı emekli gibi berbat şiirleri vardır.

Ertesi yıl Glatigny, "boş şarkılar zamanı geçti," der. Bir öksüze, Emma'ya, vurulur; aralarında çok yaş farkı vardır; Emma 1871'de evlenmeyi kabul eder, veremi ve "parasal sıkıntısı" sırasında ona yiğitçe destek olur. Glatigny itiraf eder: "Onbeş yıl boyunca ahlak bozucu aşklardan yıprandığımı sanıyordum. Hayır. Emma tüm bunları tedavi etti." Ama 1873'de, otuzdört yaşında aniden kan tükürerek öldü, öyle fakirdi ki, "mutlak açlıktan çatladığına" inanıyordu; Victor Hugo'nun yardım ettiği dul eşi, onun ardından yaşamaya devam edemedi.

Daha sonra, Valon bölgesinde *L'Artiste* dergisini çıkaran ve *Zevk Dalgaları*'nın (1881) Belçikalı şairi Théodore Hannon, temel konusu kadın mastürbasyonu olan *Parmak İçerde Onüç Sone*'yi yayımlayarak, "Bay Pantolonyırtmacı" olmak ister. Neşeli bir yazarın bu uçkur düşkünü fantezileri, ne onlardan tiksinmeye ne de onlarla oyalanmaya değer.

İlgiye değer bir deneme ise, *Cinsiyetler Efsanesi, İsterik Şiirler* (1882) ile Edmond Haraucourt'un eseridir, çünkü belli bir şiirsel yoğunluk taşır. Haraucourt, *Cinsiyetler Efsanesi* konusunda, "bu kitap, belden aşağının destanıdır" der. Bu kitaba, Victor Hugo'nun *Yüzyılların Efsanesi*'nde eksik olan her şeyi, "cinsel arzu ve çiftleşmenin Sanat ve Bilimi"ni ortaya koymak istemiştir ve şöyle der: "*Cinsiyetler Efsanesi* asla bir parodi değildir, o bir tamamlayıcıdır." Dünyayı yaratmış olan *Atomların Çiftleşmesi*'yle başlar, Adem'le Havva'nın ilk çiftleşmesiyle *Cennet*'i hatırlatır, Pasiphaé, Danaé gibi mitolojik bölümler anlatır, eski Fransızcayla *Uygunsuz Bakireler Baladı* yazar, bir *Sivri Sone*'den (üçgen biçimindedir ve bir kadın, sevgilisine seslenir) *Takıntı*'ya (kafasında sefahatten başka bir şey dolaşmayan bir kır tanrısı) uzanır ve "evrenleri yaratan engin bir cinsel coşkunluk" oluşturan bütün gökcisimlerinin "sonsuz çiftleşmesi"nin kozmik düşü ile sona erer.

Edmond Haraucourt'un Fransız Akademisine seçilmesi reddedilmiştir, çünkü yirmiyedi yaşındayken *Cinsiyetler Efsanesi*'ni yazmıştı. İlk akademisyenlerin, François Maynard ve Isaac du Ryer, böyle müstehcen dizeleri olduğu unutuluyordu. Ama o, önsözünde açıklar: "Eğer sanattan uzak ve kendini beğenmiş

insanlar bizi okurlarsa iğrenç bulacaklar ve pornograf sözcüğüyle süsleyeceklerdir; sadece sanatçılar ve kadınlar bizim, isterisinin topuyla ereksiyonlarının sapı üzerinde çelik çomak oynayan bir lirik olduğumuzu anlayacaklardır." Cluny Müzesinde müdür olduğu yaşamının son dönemlerinde bile, Haraucourt, *Cinsiyetler Efsanesi*'ni *Çıplak Ruh*'dan daha çok beğenmeye devam etti.

Verlaine, müstehcenliği, müstehcen olmayan şiirleri kadar bilgece bir dize tekniğiyle ele alan tek XIX. yüzyıl şairidir. "Lanetli kadınlar" üzerine mükemmel sonelerindan oluşan *Dostlar*'ını, Brüksel'deki Poulet-Malassis Yayınevinden, Üniversiteli Pablo de Herlagnez adı altında Aralık 1867'de yasadışı olarak yayımladı. *Kadınlar* (önce *Hiçkimseler* ya da *Kudurmuşlar* adını koymak istiyordu) 1890'da aynı şehirde, aynı takma adla yayımlandı; dişil uyaklı (olması gerektiği gibi) bir *uvertür* ile başlıyordu:

Kıçlarınızda ve uyluklarınızda yok olmak istiyorum,
Orospular, tek gerçek Tanrının tek gerçek rahibeleri,
Olgun ya da ham, acemi ya da profesyonel güzellikler,
Ah, sizin yarıklarınız ve çizgileriniz olmasa yaşanamaz!

Ardından, başdöndürücü yetenekte onyedi şiir (sonuncusu, *Özet Ahlak*, sonuç işi görüyordu) geliyordu: *Soğuk Denen Kadına, Kare Bölüm, Krallık Zevkleri* vs. Verlaine, en müstehcen arzularını görkemli metaforlara dönüştürüyordu; örneğin *Baloda*'da, kendisini yere yatmış olarak hayal eder, dansözlerin ortasındadır ve her biri tek tek gelip yüzünün üstüne çömelirler: "Kadın uylukları düşü." Çeşitli duraklar ve atlamalar sayesinde dizelerini olağanüstü akıcı yapar.

Homoseksüel ilişkilerinin esinlettiği benzer bir derleme olan *Erkekler*, 1889-1891 tarihli hastane kâğıtları üzerindeki elyazmalarına dayanarak ancak 1904'de, ölümünden sekiz yıl sonra yayımlandı. İlk şiir, "sevinç ve estetik çiçeği erkek kıçı"nı över, ardından, iki ayrı Charles'la, Odilon, Antoine ve Auguste'le olan aşklarını anlattığı ("aşıklarım zengin sınıflara dahil değildir") *Bin Üç ve Balanide* (penis başına övgü) gibi erotik

şiirler Sodom eylemlerini titizlikle anlatan parçalar gelir.

Verlaine'in Rimbaud ile birlikte yazmış olduğu *Stupra*'lara gelince bunlar biri —Albert Merat'nın derlemesi *İdol*'de yayımladığı *Kalçalar Sonesi*'nin parodisi *Kız Deliği Sonesi* ("menekşe rengi bir karanfil gibi karanlık ve büzgülü," vs.)— hariç, sahtedir. Diğer *Stupra*'lar yetenekli bir taklitçi tarafından Verlaine'in iki şiirinde "kıçlarımız onların değildir" ve "melek ya da domuz" diye Rimbaud'dan yaptığı epigraflardan üretilmiştir. *Stupra*'lar edebiyattaki yutturmacıların uzmanı olan Pascal Pia tarafından 1923'de ortaya konuldu ve 1925'deki yeni baskının önsözünü Marcelle la Pompe diye imzalayan Aragon tarafından doğrulandı.[1]

Doğu Erotolojisinin Keşfi

Doğu erotolojisini Batı ancak XIX. yüzyılda keşfetti ve özel öneminden kuşku duymayan Doğululara bunu tanıtan da Batı oldu. O zamana kadar Batılılar, Cobourg Kütüphanesi Müdürü Profesör Friedrich-Karl Forberg'in 1824 yılında *De Figuris Veneris*'de büyük bir ustalıkla envanterini çıkardığı Yunan–Roma erotolojisiyle ilgiliydiler. Ama 1850 yılında, R... Baronu, Cezayir Genelkurmay yüzbaşısı, ruh dinlendirmek için yazılmış *Kokulu Bahçe* başlıklı, XVI. yüzyıl Arap elyazmasının (*Er Roud el âater fi nezaha el khater*) çevirisini hazırladı. Bu eser, Hicret'in 925 yılında vezir Muhammed bin Ouana ez Suavi'nin isteği üzerine, Tunus'da oturan Şeyh Nefzavi tarafından yazılmıştır. Fransızca çevirisi, 1876 yılında, J. M. P. Q. Topluluğunu oluşturan dört memurun denetimi altında otuzbeş adet taş baskı yapılmış ve Şeyh Nefzavi'nin bir portresi, metin dışı onüç levha ve kırküç desen eklenmiştir.

Yirmibir bölümden oluşan *Kokulu Bahçe*, her türlü teknik bilgiyi ve vezirin karısı Hamduna'dan birçok kez yararlanan soy-

1 Kimileri, Marcel la Pompe'un, Pascal Pia'nın kendisi ya da Renée Dunan olduğunu sanmaktadırlar. Ama bu önsöz Saint-Pol-Roux şölenine atıfta bulunmaktadır ve bunu da sadece, orada hazır bulunan Aragon yapabilirdi.

arı Behlül'ün hikâyesi gibi kaderci hikâyeleri içerir. Hamduna, kendisini bir soytarıya teslim ettiği için kızan hizmetçisine şöyle der: "Bütün vulvaların kapısına, içeri girmeye hakkı olanların adı yazılmıştır" (Muhammed'in, "Herkes kaderini alnında taşır" sözünün açıklaması). Şeyh Nefzavi, birleşmede kullanılan altı hareketi, Araplara özgü onbir pozisyonu ve Hindistan halkları tarafından kullanılan yirmidokuz pozisyonu öğretir. Özellikle *dok el arz* (yerinde dövme), oturarak çiftleşme önerir. Cinsel eylemdeki zevk nedenlerini açıklar, kadınların kurnazlıkları ve ihanetleri üzerine anekdotlar anlatır, güçsüzlüğe ve kısırlığa karşı reçeteler, çocuk düşürme yolları öğretir; çok küçük organı olan erkeğe, boyutlarını nasıl büyüteceğini gösterir (örneğin, sülüklerin pişirildiği yağla oğuşturmak). Ve nasıl yorulmak bilmez bir sevgili olunabileceğinin reçeteleri verilir; örneğin, haşlanmış nohut yedikten ve balla karıştırılmış deve sütü içtikten sonra, bir gecede, seksen bakireyi bozan Ebu el Heidja gibi.

Kokulu Bahçe'nin en olağanüstü bölümü, yapı olarak farklı iki insan arasındaki birleşmeleri anlatır. Önce, *aşırı şişman erkekle zayıf kadının* çiftleşmesi: "Yapılacak en iyi şey, kadının aktif rol almasıdır. Bu durumda, erkek sırt üstü uzanır, kalçaları bitişiktir ve kadın bacaklarını açarak organının üzerine oturur." *Şişman erkek* ve *şişman kadın* ilişkileri çok daha karmaşıktır: "Bu durumda yapılacak en iyi şey, kadının diz üstü, elleri yerde, kıçı havada durmasıdır... Böylece, erkek, dizleri üstünde arkadan yanaşır, göbeğini elleriyle kadının arkasına yerleştirir ve organını vajinaya sokar." *Çok uzun bir kadın* ve *çok küçük bir erkek* için, "çözümlenmesi gereken sorun, üreme orgalarının ve ağızlarının aynı anda buluşabilmesidir." *Aşırı ölçüde kısa erkeğin uzun boylu bir kadınla* birleşmesinin üç biçimi vardır, ama bu duruşlar yorucudur. Nihayet, Şeyh Nefzavi, *kamburlar arasında çiftleşme* ile bölümü bitirir: Erkeğin ya da kadının kambur olduğu, ikisinin birden kambur olduğu, kamburlarının sırtta, göğüste, ya da her iki tarafta oldukları durumlar için olası bütün pozisyonları inceler.[1]

1 *Le Jardin parfumé du cheik Nefzaoui* (Paris, bibliothèque des Cruieux, 1920).

Kokulu Bahçe'nin Fransızca çevirisini Cezayir'deki Bou Saada Vahasında bulunan Guy de Maupassant bulmuştur. Askeri çevrenin lideri olan komutan Maréchal, Arapça başlığı yaldızlı koyu mavi kapaklı nüshayı gösterir. Maupassant, 25 Ağustos 1884'de Parisli bir yayımcıya şöyle yazar: "Bu çevirideki resimler bir genelkurmay subayı tarafından yapılmıştır. Hepsi dikkat çekicidir. İçlerinden biri bana gerçek bir başyapıt gibi geldi. Birleşmenin ardından tükenmiş iki kişiyi temsil etmektedir." Maupassant, çevirmen subayla karşılaşmış ve şunları yazmıştır: "Ne yazık ki, bu ülkede çok yaygın olan bir ahlakdışılığa, 'Oğlancılık', ilişkin bölümleri çevirmeye cesaret edememiş, ama öz olarak kitap, kendi türünde bulunabilecek olanların en ilginçlerinden biri." *Kokulu Bahçe*'nin taşbaskı basımı 1885'de yeniden yapılmış, ardından Isidore Liseux, 1886'da "gözden geçirilmiş ve düzeltilmiş" baskısını yapmıştır.

Buna paralel olarak, 1883'de *The Kama Sutra of Vatsyayana* Sanskritçe'den İngilizce'ye çevrilmiş ve *for private circulation** ikiyüz elli adet basılmıştır; Hindoc Kama Shastra Society (Hindu Sevme Sanatı Topluluğu) tarafından basılan bu kitap, kapağına Bénarès adı konularak Londra'da basılmıştır. Bu girişimin sorumlusu, İngiliz koleksiyoncu Sör Henry Spencer Ashbee'dir. Bilge Brugwuntlal'ı yardıma çağırır ve o da, kendisinden daha iyi İngilizce bilen bir öğrencisinin, Shivaram Parshuram Bhide, yardımıyla, eserin Hindistan kütüphanesindeki değişik kopyalarını karşılaştırır ve ilk beş bölümdeki pasajları düzeltmek için *Jayamangla* başlıklı bir yorumdan yararlanır. Sonuçta, *Kama Sutra*'nın (*Aşk Üzerine Aforizmalar*) İngilizce baskıları, anavatanlarındaki Sanskritçe yorumlarından çok daha tamamlanmış olarak ortaya çıkar.

Hıristiyanlığın I. ve VI. yüzyılları arasında yaşamış olan Vatsyayana hakkında hiçbir şey bilinmemektedir. Kitabı yedi bölüm, otuzaltı başlık, altmışdört altbaşlık ve yaklaşık bin iki yüz elli *slokas* (ayet) içermektedir. Metin Hindu düşüncesine özgü bu titiz sıralamayla, bize, yararlanılmaması gereken onbeş çeşit kadın öğretir: "Kastından kovulmuş kadın... Cinsel isteğini açıkça ifade eden kadın... Kötü kokan kadın... Yakın

* Metinde İngilizce. Sadece belirli bir çevre için anlamına gelir, Ç. N.

akraba olan kadın... Dünyadan el etek çekmiş olarak yaşayan kadın," vs. Nayikas'lar, "günah işlemeden zevk alınabilecek kadınlar" arasında, Mrigi (Maral), Hastini (Fil), ya da Vadawa (Kısrak) vardır: "Erkek, *lingam*'ının uzunluğuna göre üç sınıfa ayrılır: Tavşan-erkek, boğa-erkek ve at-erkek. Kadın da, *yoni*'sinin uzunluğuna göre maral, kısrak ya da dişi bir fildir. Dolayısıyla, boyutları uyan insanlar arasında üç eşit birleşme ve boyutların eşitsizliği durumunda altı eşitsiz birleşme, yani toplum dokuz birleşme vardır."[1]

Kama Sutra yedi çeşit buluşmayı, kucaklaşmayı, öpüşleri, tırnak işaretlerini, ısırmaları, tokatlama biçimlerini, sekiz çeşit iniltiyi (Hinn sesi, kuğurdama sesi, ağlama sesi, Phoutt sesi, Soutt sesi, Platt sesi, vs.) betimler. Kadınların yanında başarılı olan yirmidört çeşit erkeği ve kolaylıkla elde edilen kırkbir çeşit kadını tarif eder (Kasıntı kadın, size yandan bakan kadın, kocasının nedensiz yere kötü davrandığı kadın, vs.). Kadınlara yanaşma ilmini, eş bulma, evlilik ve evlilik dışı ilişki yöntemlerini öğretir: "Kadın kalçalarını dümdüz kaldırırsa, bunun adı *kalkan pozisyon*'dur. Bacaklarını kaldırıp, sevgilisinin omuzlarına yerleştirdiğinde bu, *kuyu gibi açık pozisyon*dur." Ayrıca *paket pozisyonu, lotüs biçiminde pozisyon, dönen pozisyon,* vs. de vardır.

Brahman Vatsyayana, çeşitli durumlarda eşaldatmaya izin vermektedir: "Başkasının karılarına, tensel zevkleri tatmin etmek için değil, özel nedenlerle yönelinebilinir." Örneğin, bir erkek, başkasının karısıyla, "bu kadın, çok güçlü olan kocasının düşüncesini benden yana çevirebilir," diyerek yatabilir ve bu meşrudur. Bu din adamı, toplu aşkı serinkanlılıkla düşünür: "Bir erkek aynı zamanda birçok kadından zevk alıyorsa, bunun adı *inek sürüsünün biraraya gelmesidir.*" Tersinin olduğu kimi bölgeler de vardır: "Gramaneri'de, birçok genç erkek, içlerinden biriyle evlenebilecek olan bir kadından, ya sırayla, ya da hep birden yararlanabilir."

Kama Sutra'nın altıncı bölümü, sekiz çeşit kibar fahişeye adanmıştır. Yazar onlara pratik öğütler verir, bir aşıktan para

1 Vatsyayana, Kama sutra, *manuel d'érotologie hindoue* (Paris, Isidore Liseux, 1885).

sızdırmanın yirmiyedi yolunu ve ondan kurtulmanın yirmisekiz biçimini (yirmisekizincisi kovmadır) öğretir. Yedinci bölüm, baştan çıkarmayı güçlendiren ve arzuyu kışkırtan şeylerden söz eder. Bu bölümde, "uzunluğunu ve genişliğini arttırsın diye *lingam*'ın üzerine konan çeşitli nesnelerden oluşan kimi *apadravyas*'lardan" söz edilir.

Sadece baş harfleriyle, A. F. F. ve B. F. N. diye imza atan iki yolcu, Kalyana Malla'nın *Ananga-Ranga*'sını da keşfettiler; 1885'de dört adet basılan İngilizce bir çevirisini yaptılar. Kalyana Malla, Kalingalı bir XVI. yüzyıl brahmanıydı, kitabını, Lodi ya da Pathan Hanedanına mensup Gujarat Genel Valisi Ahmad Han'ın oğlu Lada Han'ı eğitmek için yazdı. *Ananga-Ranga, Kama Sutra*'dan çok daha ünlü olmayı hak eden çok güzel bir evlilik aşkı elkitabıdır. Yazar, zevkin en büyük olduğu günleri ve saatleri belirtir. "Tutkunun, kadın vücudunun değişik bölümlerinde ve organlarında olduğunu ve oralara gerekli *chandrakala*, yani hazırlık dokunmaları uygulayarak büyük zevk alınacağını" belirtir.

Temel *asanas*'ları (cinsel duruşlar) bölümlere ayırarak anlatır: Sırt üstü uzanmış kadın (onbir altbölüm), sağ ya da sol yana yatmış kadın (üç altbölüm); ayakta (üç altbölüm); değişik biçimlerde oturarak (on altbölüm); yüzü koyun yatmış olarak (iki). Toplam yirmidokuzdur ve üç *purushayita* (erkeğin üzerine çıkmış kadın) ile otuziki olur. Kalyana Malla kitabını şöyle sonuçlandırır: "Bu kitapta, karısının zevklerini çeşitlendirerek ve ona asla bıkkınlık vermeden, her zaman yeni zevkler sağlayarak, sanki otuziki değişik kadınla yatarmış gibi nasıl yaşayabileceğini kocaya gösterdim."

İngiliz Erotizminin Gelişimi

XIX. yüzyılda, İngiliz erotik edebiyatının derinlemesine gelişimine tanık olunur. XVIII. yüzyılda, *The Rambler's Magazine, The Bon Ton Magazine* ve 1795'de, *The Ranger's Magazine* gibi dergiler en cesurca metinleri, açık saçık resimlerle birlikte, asla yasaklanmadan yayımlıyorlardı. Müstehcen bir şiirin, *Temsilci*'nin (1788) yazarı, Galler Prensinin bir dostu olan Yüzbaşı Charles Morris'dir. Bir tarihçiye göre, "o dönemde İngiltere'de pornografi serbestçe dolaşımdaydı."[1] Ama 1797'de Kral III. Georges, kötülüğe karşı bildirge yayımlayarak bütün tebasını, her biçim altındaki kötülükle savaşmaya çağırdı. 1802'de kurulan Society for The Supression of Vice, amaç olarak müstehcen yazı ve gravürlerle savaşmayı seçti. Topluluğun işi zordu, çünkü önceki yüzyılda ifade özgürlüğü sağlandığında John Cleland ve John Wilkes'in cesaretini az sayıda yazar izlemişti ama bu özgürlük ortadan kaldırıldığında müstehcen eserler karanlıkta hızla çoğaldılar.

Londra'nın belli başlı pornografi yayımcısı, 1815'den 1854'deki ölümüne kadar kendisini yasadışı yayımcılığa adamış olan noter yardımcısı Georges Cannon'dur. *Tutku Festivali*'nin yayımı nedeniyle 1828'de yirmi lira ceza ödemek zorunda kaldı. *Şehvetperestler Hücresi* gibi dört ciltlik diyalog ve hikâyelerden oluşan en erotik kitaplarını Mary Wilson takma adıyla yayımladı. Cannon'un peşinden gelenler, Lord Byron'a atfedilen —ama doğru olmayan— homoseksüel bir şiir olan *Don Leon*'u yayımlayan William Dugdale ve Swinburne'un *Şarkılar ve Baladlar*'ın yayımcısı John Camden Hotten'dir.

İngiliz erotik edebiyatının en büyük özelliği, "İngiliz kötü alışkanlığı"[2] denen kırbaçlamayı ele alan romandır. Okullarda,

---

1 H. Montgomery Hide, *A History of Pornography* (New York, Dell Publishing, 1965).

2 Bkz. Ian Gibson, *The English Vice* (Londra, Duckworth, 1978).

orduda, denizcilikte ve hapishanelerde, vücuda yönelik cezalandırmalar, ulusal cinselliği bu sapkınlığa yöneltiyordu. *The Herald Family* gibi aile gazeteleri, İngiliz annelerine çocuklarını iyi kırbaçlamaları için öğütler veriyordu; küçük ilanlar kırbaçlama kulüplerini, kırbaç modellerini gösteriyordu. Centilmenler, yöneticilerine *governess* denen özel evlerde *fine women* (güzel kadınlar) tarafından kırbaçlanmaya ya da değneklenmeye gidiyorlardı. Londra'nın en ünlü *governess*'i 28, Charlotte Street, Portland Place'da çalışan Theresa Berkley'di (1836'da öldü). *Berkley Horse*'u (ya da *sehpayı*) icat eden odur; centilmeni, kırbaçlamak için bu yatay çerçeveye çıplak olarak bağlar, o sırada, bir delikten geçirilen cinsel organlarını diğer taraftaki bir kız eller.

Kırbaçlama üzerine ilk önemli roman *Okul Müdüresi Venüs ya da Kırbaçlama Oyunları*'dır; Georges Cannon, bu kitabı, tanıdığı *governess*'lar üzerine tarihi bir önsözle genişleterek 1840'a doğru yeniden basmıştır. Ardından James G. Bertram'ın *St. Bridget'in Zevk Tarikatı* gelir (1857); Hugues Rebell bu kitabı Fransızcaya *Kırbaççılar Topluluğu*, "Büyük bir evdeki bir hizmetçinin hatıraları ve açıklamaları, Margaret Anson" başlığıyla çevirmiştir. Başka bir klasik, *Albay Spanker'in Konuşması*'nın (1866'ya doğru) Fransa'da başlığı *Albay Kamçı'nın Deneysel Konferansı*'dır.

Sapkınlıklarını (homoseksüalite ve hayvanlarla cinsel ilişki) gururla açıklayan şair Charles Algernon Swinburne, 1848-1853 yılları arasında Eton'daki çalışmaları sırasında kırbaçlamanın tadını aldı ve epik bir şiirin, *Kırbaçlama Kampı*'nın konusu yaptı. Tamamlanmamış romanı *Lesbia Brandon* (ilk kez 1952'de basıldı), sapkınlığının aynasıdır: Leydi Wariston, hem küçük kardeşi Bertie'nin ensest aşkının, hem de kadın şair Lesbia Brandon'un sevici aşkının nesnesidir. Leydi Wariston, Bertie'nin hocası Denham'ı sevgili tutar, o da, uğradığı aşağılanmaların intikamını Wariston'u aşırı ölçüde kırbaçlayarak alır. Swinburne'un ayrıca anonim erotik roman yazdığı da sanılmaktadır: Bu, *Ceza Romanı ya da Bir Uzman Tarafından, Okul ve Yatak Odası Üzerine Açıklamalar* (1866), Paris'te Carrington tarafından basılan *Kırbaç Hikâyeleri* için mal-

zeme olmuştur.

İngiliz şair Swinburne'u 1875'de Powel ile (bir lordun oğlu) birlikte oturduğu Etratat'daki "Dolmancé Kulübesi"nde ziyaret eden Maupassant, onu dostlarına "yüzü çatal ağızlı küçük bir adam," sürekli titreyen "ve deli gibi konuşan" biri olarak anlatır. Swinburne Maupassant'a Almanya'da çekilmiş müstehcen fotoğraflar gösterir; Powel, bir maymuna mastürbasyon yaptırmaktadır ve şöyle der: "Evet, ikisi birlikte yaşıyordu, maymunlarla veya Powel'a hemen her üç ayda bir İngiltere'den gönderilen genç hizmetçilerle tatmin oluyorlardı."[1] Swinburne, kolektif bir sadist erotizm derlemesine de, *The Whippingham Papers* (1888), katılır.

XIX. yüzyılın en ilginç İngiliz erotik yazarı, orta gelirli bir centilmenin oğlu olan Edward Sellon'du; öyle ilginçti ki, kimi eleştirmenler yeteneklerini daha iyi kullanabileceğini söylüyorlardı. 1834 yılında, Hindistan ordusuna katıldı, orada yirmibeş yaşında yüzbaşı seçildi ve on yıl hizmet ettikten sonra Londra'ya geri döndü. Annesini mutlu etmek için 1844'de evlendi, ama Devonshire'de karısıyla bir süre yaşadıktan sonra ayrıldı. Hindistan'daki tek parça tapınaklar üzerine bir kitabın yazarı olan Sellon, yayımcı William Dugdale için pornografik romanlar da yazdı. 1865'de yazdığı *Yeni Epikürcüler ya da Cinselliğin Zevki*, küçük kızlara meraklı birinin hikâyesiydi; bu kitabın devamı olan *Phoebe Kissagen*'in kahramanı muhabbet tellalı bir kadındır, ve Fransızca'ya *Bir İngiliz Muhabbet Tellalının Anıları* adıyla çevrildi. 1866'da, *Kadınların Yeni Dövücüsü*, sadist olmayan kırbaçlama edebiyatının başarılı eseriydi. Edward Sellon, Nisan 1866'da, kırksekiz yaşında, Piccadilly'deki Webb's Hotel'de intihar etti. *Leydiler ve Yerli Kadınlar*'la Hindistan'da yaşadığı aşkları ayrıntılı olarak anlattığı çapkınlık otobiyografisi, *Yaşamın Çıkışları ve İnişleri* 1867'de basıldı. Sellon aynı zamanda önemli bir desinatördü, uzmanlar, erotik desenlerini ve sulu boyalarını övüyorlardı.

Kraliçe Victoria döneminde oluşan katı püritanizmin ünü,

1 Edmond de Goncourt'un *Journal*'inde, 28 Şubat 1875, c. II'de (Paris, Flammarion, 1956) aktarılan Maupassant'ın sözleri.

yasadışı yazıların koruyucu ve yayıcısı "diğer Victoriyenler"i inceleyen Steven Marcus tarafından yıkıldı.[1] Londra'da, erotik kitapları ve çapkınlık estamplarını toplayan büyük bir koleksiyoncu topluluğu vardı; bu koleksiyoncuların ilki, Fryston'daki aşka kışkırtan eserlerle dolu kır evinin adı Aphrodisiapolis olan Richard Monckton Milnes'dir (Lord Broughton). Sör Herbert Spencer Ashbee, James Campbell Reddie, Williams S. Potter, Coventry Patmore, Beşinci Rosebery Kontu, İkinci Milford-Haven Markisi, Michael Sadleir, vs. onunla yarışan diğer meraklılardı. Bu, antikonformist ruhlu viktoriyen topluluk *Kama Sutra*'yı bütün dünyaya tanıttı ve XIX. yüzyıl sonunun en ilginç İngiliz erotik eserlerinin basımını destekledi.

Bu koleksiyonculardan bazıları (tek başlarına ya da birlikte) erotik eserler yazdılar. Ünlü bir avukat, Frederick Popham Pike, açık saçık şarkılar derlemesi olan *Cyhthera Marşı*'nın (1870) anonim yazarı oldu. Lord Broughton, kırbaçlama üzerine şiiri, *The Rodiad*'ı (1871) Georges Colman adı altında yayımladı.

Koleksiyonunu British Museum'a bırakan James Campbell Reddie, üç ciltlik elyazması *Bibliyografya Notları*'yla birlikte (çünkü, olağanüstü bilgili biriydi), Edward Sellon'un sekiz deseniyle resimlenmiş olan *Bir Öğrencinin Maceraları*'nı 1866'da çıkardı. Reddie 1878 Temmuzunda Crieff'de (İskoçya) öldü, *Bir Cerrahın Aşk Deneyleri* adlı romanı 1881'de yayımlandı; kitabın kahramanı baştan çıkarmak istediği kadınlara afrodizyak veriyordu; ve 1882'de, George Augustus Sala ile birlikte yazdığı *Verbana House'un Esrarı* yayımlandı. Verbana House, Brightonlu bayanlar için kırbaçlamanın çok şiddetli uygulandığı *fashionable* bir kurumdur: British Library'nin Private Case (Yasak Kitaplar) müdürü Peter Fryer, "türünün en iyi kitaplarından biri" der.[2]

1873'den 1876'ya kadar dört cilt olarak çıkan *Sefahatin Romanı*, William S. Potter tarafından bir Japonya yolculuğu

---

1 Steven Marcus, *The Other Victorians: A Study of Sexuality and Pornography in Mid-Nineteenth Century England* (Londra, Corgi Books, 1971).

2 Peter Fryer, *Forbidden Books of the Victorians* (Londra, The Odyssey

sırasında yazılmaya başlanır. Londra'ya geri döndüğünde, bitirmek için birçok yazardan yardım alır. Bütün eril fantazmların tam bir dökümüdür. Anlatıcı Charles Robert, Doğa'nın dev bir penisle donattığı bir yeniyetmedir ve penisini evli bir kadın, Mrs. Alice, dadıları Miss Aline, Miss Frankland ve bir papaz karısı olan teyzesi üzerinde dener. Kullandığı teknik, kadınlar onu eğitsin diye aptal taklidi yapmaktır. Arkadaşı Henry'nin karısı Mrs. Dale'i baştan çıkarmak için, hiçbir şey anlamazmış gibi, ereksiyon durumunda olmaktan yakınır: "Bu kadar sertleşip bana çok acı veriyor... Sevgili anne, nasıl iyileşebilirim bana anlatabilir misiniz?" Kadın şöyle cevap verir: "Biz kadınlar, bu tür sertlikleri indirmek için varız." Ama onun uygulamasından sonra, yeniden kabarır, ve Mrs. Dale şöyle der: "Asla acısının dinmesini istemez görünen bu büyük parçanın sertliğini indirmenin değişik yollarını sana öğreteceğim."

Sefahatin Romanı, Thomas Rowlandson'un yarı-grotesk, yarı-fantastik müstehcen karikatürlerine benzer: Potter'in libidosu inanılmaz, olağanüstü olaylarla eğlendiriyordu. Kadın kahramanı Miss Frankland'in de dünyada başka hiçbir kadının olmadığı kadar, göğsü ve kolları dahil kıllıydı. Charles'ın öyle büyük bir kamışı vardı ki, kadının cinsel organından çıkarken, "şampanya şişesinin kapağı atarken çıkan sese benzer bir ses çıkarıyordu." Williams S. Potter, 1897'de, yetmişdört yaşında öldü; Madam de Pompadour tarafından XV. Louis'yi kışkırtmak için Boucher'ye ısmarlanan ünlü erotik tablolar onun elindeydi, ama ölümünden sonra İngiliz yetkililer tarafından imha edildiler.

İngilizler, erotik edebiyatta öyle yaratıcı oldular ki, iki yüz yıldır bu türün ustası olan Fransızlar, uyarlamak için onların eserlerini topladılar. *Manyetizmanın Gücü* (1871), Frank Etheridge'in hikâyesidir: Almanya'da manyetizma ile tedavi eğitimi görerek Devon'daki Brackley Hall baba evine geri döner ve kız kardeşi Ethel'i, annesini, papazı ve iki yeğenini hipnotize eder ve hipnoz etkisi altında onları sefahat alemlerine zorlar; bu kitap Fransa'da *Çapkın Manyetizmacı* (1890) olur ve manyetizma öğrencisi Jules Ancourt kız kardeşi Lucienne'i ve çevresindeki başka insanları uyutarak onlara değişik sefahat pratikleri

önerir. "Gülünç ve şehvetli hikâyeler gazetesi" *The Pearl*'den *Gölgede ya da Saflar Arasındaki Eğlenceler* (1880) gibi ensest ve kırbaç hikâyeleri alınır ve Fransızca yazılır (1887). "Beş tabloluk bir hikâye," *Dildoo'nun Hikâyesi* (1880), Paris'te *Takma Organın Hikâyesi* (1886) başlığı altında üç baskı yapacaktır. Burada, kauçuktan bir "kadın şırıngası"nın nasıl kullanılacağı öğretilir (önceleri yapay kamışlar porselen, fildişi, boynuz ya da odundandı). New York'lu genç bir kız, Florence McPherson, "Madison Square'ın dişi aslanı," "dimdik, doğal renklerde boyanmış, başı koyu kırmızı ve dibinde güzel kıvırcık kıllar olan tam bir insan kamışı modeli" satın alır. Arkadaşı Laura, kayışlarını kalçasına bağlayarak aleti kullanır ve bize çok özel bir ders verir. Adada yazılan diğer incelikli romanlar da kıtayı baştan çıkarır. *Bir Pirenin Otobiyografisi*'ndeki (1881) pire, Bella'nın ve Julia'nın vücutlarına uğrarken gördüğü bütün şehvet eylemlerini anlatır ve bu kitap, *Bir Pirenin Anıları* (1890) adı altında Fransızcalaştırılır.[1]

Bu dönemin en iddialı eseri *Gizli Yaşamım* 1890'a doğru Amsterdam'da, tamamı dörtbin ikiyüz sayfa olan onbir cilt halinde çıktı; orijinal baskının (sadece on adettir) tam serileri British Museum'da ve Yale Üniversitesi ve Bloomington'daki (Indiana) Kinsey Enstitüsü kütüphanelerinde bulunur. Bu anıtsal otobiyografinin yazarı, 1834'de doğan, ve Londra'daki aroma ticareti yapan bir firmanın başkanı, Afrika'yı Asya'yı dolaşan seyyah ve Pisanus Frax ismiyle *Index Librorum Prohibitorum* (1877) adlı kataloğu yapan erotik kitaplar koleksiyoncusu Sir Henry Spencer Ashbee'dir. 1900'de, Hawkhurst'daki (Kent Kontluğu) Fowlers malikânesinde ölmeden önce, Casanova'nınkilerden daha ilginç olan cinsel deneyimlerinin tanıklığını bırakmak istedi.

Gizli Yaşamım'ın birinci cildinde, anlatıcı (ya da Wattie) çocukluktaki erotik duyumlarını anlatır; annesinin hizmetçilerinin etrafında döner ve onaltı yaşında oda hizmetçisi Charlotte'la, aşçı Mary'yle, sonra birbirlerini kıskanan iki kız

1 Bunun tersine, Benoit adlı emekli bir yargıca atfedilen Charles ile Justine arasındaki 5 diyalogdan oluşan *Instruction libertine*'in (1860) İngilizce uyarlaması, pratik erotoloji elkitabı *The Horn Book*"dur (1899).

kardeş Sarah ve Martha'yla, vs. ilişkisi olur. Her ilişki özeldir: Daha çok çekingen biri olan Mary, onu uzaklaştırmak için bir ibrik suyu başından aşağıya döker ama kendisini adım adım verir. Wattie teşhirci, röntgenci, sarkıntılık yapan, vaktini anahtar deliklerinden bakarak geçiren biridir. Öğrenim görmek için Londra'ya gönderilince Waterloo Bridge Mahallesindeki fahişelere sürekli gider; Mrs. Smith gibi cinle sarhoş olan ve kocasından dayak yiyen, bir silah fabrikasındaki işçi kadınları da baştan çıkarır.

İkinci ciltte karşınızda yirmi bir yaşında, babasının mirasının varisi, kendini zevke vermek için ordudan ve Savaş Dairesi'nden emekliye ayrılmış bir Wattie vardır. Londra'da bir Fransız fahişesiyle, Camille, ilişki kurar, fahişe ona kadınlar bulur ve şöyle der: "Ben orospu doğdum. Rezil olan her şeyi ve erkeklerin benimle rezillik yapmasını seviyorum." Onunla birlikte bir yılda dört bin lira kazanır. Ama Wattie tiksinmektedir ve eğer onunla aşk yapacaksa, cinsel organını emmesini yasaklamaktadır. Kraliçe Victoria'nın bu tebası hem yorulmak bilmez biçimde cinsel ilişki peşindedir, hem de bir Püritendir. Bel soğukluğu kapar ve tedavi olmak için teyzesinin Hamptonshire'daki evine gider. İyileşir iyileşmez işçilerle, çiftçi Mrs. Penden'le, inek sağarken, vs. zina yapar. İtiraflarında belki gerçek bir temel vardır, ama hizmetçilerle, fahişelerle, köylülerle ve diğer toplumsal kategoriden insanlarla yaptığı aşkı, değişik pozisyonları deneyerek, ağaca dayalı, pencerede, mutfak dolabına dayalı, vs. sistematik olarak anlatma gibi bir taraflılığı da vardır. Sanki yazar cinsellik üzerine bir röportaj yapmaktadır.

Bu otobiyografi, durmadan tekrarlanan teke aşması hikâyesi kadar monotondur. *Gizli Yaşamım*'ın (1923) Fransızca çevirisi bu iki ciltle sınırlandı, çünkü okuyucular tamamen mekanik bu eylemlerden sıkılırlar; yayımcı, devamını yayımlamayı reddeder. İngilizce orijinalini, "yaklaşık her biri 375 sayfalık 11 cilt," *not for publication** olarak elinde bulunduran kitapçının kataloğuna göre, yazar soruşturmasını sadece sınıflar arasında değil, ırklar arasında da sürdürmektedir: "Tanıdığı ve ilişkisi olduğu bütün dünya ülkelerinden (Laponlar hariç) 2500 kadının alışkanlık ve

* Metinde İngilizce. Yayımlanması için değil anlamında, Ç. N.

geleneklerini anlatır." Bu program tartışmasız bir saçmalıktır: Tüm bir aşk hayatından karşılaştırmalı bir cinsel etnoloji araştırması yapmak!

"Yüzyıl sonu" diğer erotik İngiliz romanları arasında, üç ciltlik *Jinekokrasi* (1893), varsayılan yazarı nedeniyle anılmaya değer: "Bu kitap Havelock Ellis'e atfedilmiştir ve bazı bölümler, Ellis'in bildiğimiz cinsel zevklerine denk düşer"[1] der Peter Fryer. Gerçekten de, ünlü seksolog doktor, "kadının garip esrarını," bir gezinti sırasında, dadısı bir kenara işemek için durduğunda keşfettiğini otobiyografisinde yazar. Dokuz yaşında, küçük bir kızın çişli iç çamaşırını kokladığını gören annesi Susannah Ellis şaşkınlığa uğrar. İşeme sesini işitmek ve kokuyu içine çekmek için kadın tuvaletine, peşinden geldiğini fark eder. Havelock Ellis, daha sonra bu tür tuhaf merakları *urolagnie* (yunanca *ouros*, idrar, ve *lagneia*, cinsel eylem) terimi altında toplar.

Altbaşlığı, "etek yasası altındaki (*petticoat rule*) Julian Robison'un (daha sonra Vikont Ladyhood), kendi kaleminden macera ilişkileri ve psikolojik deneyimleri" olan *Jinekokrasi*'de çok sayıda *urolagnie* vardır. Julian Robinson, kendisini kız olarak giydiren ve değneklerle ya da ısırganlarla döven, üzerine işeyen, havada asılı sorgun ağacından bir kafese kapatan, vs., kadın yöneticiler tarafından yetiştirilmiştir. Etek giyip küpe takarak Miss Julia olan Julian, gerçekte kadın olan bir erkekle, Lord Alfred Ridlington, yatmak zorundadır. *Jinekokrasi* yayımlanmadan önce Havelock Ellis, Aralık 1891'de güçlü bir lezbiyenle, Edith Lees, evlenmişti ve Edith ondan "bir kadın gibi duyarlı" olmasını istiyordu ve dostu Claire'le homoseksüel ilişkilerini ona sunuyordu. Ellis 1894'de, bu romandan bir yıl sonra, *Cinsel Psikoloji İncelemeleri*'nin, modern seksolojinin bu abidesinin ilk cildini yayımladı.

Çocukluk Aşkı (1898), İngiliz erotizmindeki başka bir özelliğin, kahramanı küçük sapkın kızlar olan kitapların en önemlisi olarak belirtilebilir. 1955'deki yayımlanışında skandallar yaratan Vladimir Nabokov'un *Lolita*'sı, *Çocukluk Aşkı*'nın yanında

1 Peter Fryer, *Private case, public scandal* (Londra, Secker and Warburg, 1966).

önemsiz, namuslu bir eserdir; *Çocukluk Aşkı*'nda, genç bir kız, Phyllis Norroy, oniki onbeş yaşları arasındaki cinsel yaşamını, bir dizi mektupla kız arkadaşı Mary'ye anlatır. "Çok kibar ve çok çapkın küçük bir kız" olarak yetişkinlerle birlikte olmakla övünür: Oniki yaşında, İngiltere'nin Güney sahilinde tatildeyken bir baronun, Sör Harry Norton ve Lady Norton'un okşamalarına izin verir, kuzeni, deniz teğmeni Algy tarafından kızlığı bozulur ve kendisinden bir yaş küçük bir kızı, Helen Filtzgerald, eğitir.[1] 1901'de ölen Kraliçe Victoria, döneminin İngilizlerinin, gizliden gizliye, dünyanın ilk pornografları olduğundan kuşku duymuyordu.

Sacher–Masoch ve Mazoşist Edebiyat

1856'da çok ünlü olan Almanca bir erotik kitap, Wilhelm Reinhard'ın *Leuchen im Zuchthause*'ı, Almanya'nın güneyindeki cezaevlerinde uygulanan fiziksel cezaları anlatıyordu. Cinsel kötü muameleleri ele alan ve hem uygulayanın hem de maruz kalanın bir tür zevk aldığını öne süren eğilim Leopold de Sacher-Masoch ile birlikte tamamıyla yeni bir anlam kazandı; bu esrarlı adam, ancak arzuladığı kadın tarafından dövüldüğü ve aşağılandığı zaman cinsel zevki tamamlıyordu. 29 Ocak 1836'da, Avusturya İmparatorluğunun bir eyaleti olan Galiçya'da, Lemberg (şimdi Polonya'da Lvov) polis şefinin ve Polonyalı aristokrat bir annenin oğlu olarak doğdu. Krafft-Ebbing, Sacher-Macoch'dan öğrendiğine göre, *Cinsel Psikopati* (1886) adlı kitabında, kimi insanları acıda ve aşağılanmada gerçek bir zevk almaya yönelten sapmaya *mazoşizm* adını verdi. Psikanaliz, bu olguyu saptadı ve tamamıyla cinsel olan *erojen mazoşizm* ile genel davranışa ilişkin olan *ahlaki mazoşizm* arasında ayrım yaptı. Sacher-Masoch'un tavrı, sadece erojendi; Graz Üniversitesindeki tarih profesörlüğünde ve yazarlık uğraşında kötü davranışlar peşinde koşmadı ve yenilgiden çok başarıya yöneldi.

1 Swinburne'e atfedilen ve "onbeş yaşında bir Venüs"ü anlatan aynı türde bir roman *Flossie*'dir (1897). *Child Love*, Fransızca'ya *Amours précoces* (1921) başlığıyla çevrildi.

Sacher-Masoch'un, ister istemez dramatik olan aşk hayatı, birbirinden farklı sürekli çizgiler taşıyan art arda gelen birçok ilişki içerir: Kürklerden aldığı zevk nedeniyle sevişirken sevgililerini kürke bürünmüş görmek istemesi (ayrıca kürk ve kadın jartiyeri koleksiyonu da vardı); buyurgan ve acımasız kadınlara özel ilgisi; sevdiği kadınlardan her vesileyle canını yakmalarını ve yoksunluk duygusundan yırtılıncaya kadar kendilerini başka erkeklere vermelerini isteme koşulları.

Sacher-Masoch, oldukça vasat bir yazardı; psikopatolojik örneklerden yararlanmamış olsaydı bugün ondan hiç söz edilmezdi. İlk tarihsel romanları fark edilmeden geçer. Anna von Kottovitz ile olan aşklarını anlattığı *Sahte Kakum* (Fransızca'ya *Ayrı Kadın* başlığıyla çevrildi), kitabından itibaren ilgi görmeye başladı. Anna, Grazlı bir doktorun karısıydı ve Sacher-Masoch'la birlikte yaşamak için kocasından boşandı. Sacher-Masoch, kadını kaprisli olmaya ve kendisini tokatlamaya kışkırtıyordu; kont olduğunu sandığı başka bir adamın kollarına atmışsa da, adam frengili bir maceracıydı. Bunun üzerine Sacher-Masoch, Anna'ya sinirlendi ve kovdu. Kadın için, bir mazoşist, bir sadist kadar korkunç bir zorbadır.

Sacher-Masoch'un, kendisini Gregor adı altında köle olarak verdiği Fanny Pistor'la ilişkisi, kendi eliyle kaleme alınmış ve her ikisi tarafından 8 Aralık 1869 tarihinde imzalanmış bir anlaşmayla kuruldu; anlaşmada şöyle diyorlardı: "Bay Leopold de Sacher-Masoch, Madam Fanny Pistor'un hizmetçisi olmayı ve altı ay boyunca arzularına ve emirlerine kısıtlama koymadan cevap vermeyi kabul eder... İşlenen bütün hatalar ve bütün ihmaller için, efendinin hizmetçisini istediği gibi cezalandırma hakkı vardır." Birlikte, bu programın gerçekleşeceği İtalya'ya gittiler; ayrıca Sacher-Masoch, Fanny Pistor'u aktör Salvini'yi sevgili tutması için teşvik etti ve birleşmelerinde büyük bir çabayla aracılık ve hizmetçilik görevi yaptı.

Die Damen im Pelz (1902'deki İngilizce ve Fransızca çevirilerinde *Kürklü Venüs* adı verildi) romanı, bu maceranın başka bir bağlama oturtulmasıdır. Kendisine *übersinnlich*, duyumüstü, diyen kahraman Severin von Kusiemski, Karpatların bir kaplıcasında istasyonunda güzel Wanda von Duna-

jew'e rastlar ve onu, kendi vahşi aşk kavramına inandırır. Kadın erkeğe karşı bir vahşi gibi davranmalıdır, diye açıklar, ona egemen olmalı, üstünlüğünü kanıtlamak için ona kötü davranmalıdır. Wanda bu deneyi onunla birlikte yaşamayı kabul eder ve birlikte, efendi köle ilişkilerinin yazılı kabülünü imzalarlar. İtalya'ya yolculuk ederler ve Severin Floransa'da, onun Yunanlı dedikleri meçhul bir erkek güzelini açıkça tercih ettiğini görür. Wanda, bu karışık oyunla Severin'e acı verdikten sonra, onu sevdiğini söylemek için odasına alır. Tam Severin ona inanacakken, bir köşeye saklanmış olan Yunanlı'yı çağırır ve ona sevgilisini bütün gücüyle kırbaçlamasını emreder. Daha sonra, bu macerayı bir dostuna anlatırken Severin, Wanda'dan, "Bende onu kırbaçlasaydım!" diye söz eder. Kadının erkeğin düşmanı olduğu ve onun için, ancak bir köle ya da zorba olabileceği sonucunu çıkararak roman noktalanır.

Kürklü Venüs, hiçbir skandala neden olmaz, çünkü Sacher-Masoch burada, yasak bir arzudan çok bir karakter bozukluğunu ifade etmektedir. Ekim 1872 tarihli *La Revue des Deux Mondes* , Sacher-Masoch'u, Schopenhauer'in öğrencisi, karamsar bir Alman yazarı olarak Fransız kamuoyuna tanıtır ve bir dizi hikâyeyi, *Kabil'in Vasiyeti*, şu düşünceye göre yazdığını söyler: "Bizler, şu altı şeyi bize emanet etmiş olan Kabil'in mirasçılarıyız: Aşk, mülkiyet, devlet, savaş, çalışma, ölüm." Ama, "Kabil'in mirası"ndan sadece aşkı incelemekle kendisini sınırlamaktadır: "Konusu basit ve nettir: Aşk, cinsiyetlerin savaşıdır. Sevmek, örs ya da çekiç olmaktır." Derginin aynı sayısında *Kolomea Don Juan'ı* yayımlanır; karısının sadakatsizliği yüzünden şipsevdi olan bir erkeğin hikâyesidir bu: "Ben onların hepsini aldatırken, kimse beni ondan daha fazla aldatmadı," demektedir. Çevirmen belirtir: "Kimi açık saçıklıkları kısaltmak ya da yumuşatmak zorunda kaldık." Sacher-Masoch, birkaç kesik parçayla Fransa'da, Baudelaire'in yarattığı devrimci etkinin aynısı yaratamadı.

Babasının ölümünden sonra büyük bir mirasa konan ve şövalye olan Sacher-Masoch, idealini cisimleştirmeye çalıştığı Aurore Rümelin'le Kasım 1872'de evlendi. Aurore, *Hayatımın İtirafı*'nda, "haydutçuluk" oynayarak geçirdiği kış gecelerini

anlatır: Sacher-Masoch yolunu şaşırmış yolcuyu taklit ederken görkemli kürklere bürünmüş karısı ve hizmetçisi haydutluk yaparlar ve onu çırılçıplak soyarak, kan gelinceye kadar kırbaçlarlar. Aurore, Masoch'u, dilediğinden biraz daha fazla aldattı ve bunun üzerine Masoch, dergisi, *Auf der Höhe*'nin (*Zirvede*) sekreteri Hulda Meisterle birlikte olmak için onu terk eder. Sevinç gösterileriyle karşılandığı Paris'te 1886'daki kalışından sonra Sacher-Masoch ikinci karısı Hulda ile birlikte, Hesse'deki Lindheim Şatosuna çekilir.

9 Mart 1895'de, delilik krizleri nedeniyle —kedi olduğunu sanarak tırmıklamak ve ısırmak için Hulda'nın üzerine saldırıyordu— Sacher-Masoch, Mannheim'deki akıl hastanesine nakledildi ve ölümüne kadar orada kaldı. Ölümünden sonra, *İmparatoriçe Venüs*, *Erkek Döven Kadınlar* gibi derlemelerde biraraya getirilen hikâyeleri onu yarı yasadışı bir yazar yaptı. Bütün bu hikâyeler, onu takip eden mazoşistlerin eserlerinden daha az yürekliydi. Sacher-Masoch, sürekli aynı konuyu ilkel bir psikolojiyle, kuşkulu tarihsel ya da folklorik ayrıntılarla işliyordu. Sade'ın sefahat hayal gücü onda yoktu ve tenden bahsetmeyerek basmakalıp bir cezalandırma töreni betimlemekle yetiniyordu. Cinsel eylemden hoşlanıp hoşlanmadığı ve kırbaçlanmadan cinsel ilişkide bulunmakla cezalandırılıp cezalandırılmadığı da sorulabilir.

Alman mazoşist edebiyatı, 1900'lerden itibaren Richard Brohmek'in *Unter der Fuchtel des Weibes* (Frasızca versiyonunun adı *Kadın Kırbacı Altında*'dır ve çocukluğunda ablası tarafından, yetişkinliğinde karısı tarafından yönetilen bir adamın hikâyesidir) ile yaygınlaştı. Berlin'de ya da Leipzig'de çıkan diğer romanlar arasında yine Richard Brohmek'in *Gizli Mutluluk*'u, Baron Theodor von S.'nin aşklarını anlatıyordu; Angelo Bulo'nun *Mamsell Haustyran*'ı ve Fedor Essée'nin (Ernest Klein'in takma adı) romanları bu türü yaygınlaştırdılar. Bu, kötü ve yıkıcı rolü erkekten çok kadına vererek ve eril pasifliğini ortaya çıkararak anlatan tersine dönmüş bir sadist edebiyattı.

İngilizlerin ve Almanların kırbaçlama geleneği bulunmayan Fransızlar, her zaman cinselliğe incelik katmaya

çalıştıklarından, kırbaç darbelerinin olmadığı, zihinsel gaddarlık ve arzuyu hem kışkırtan, hem de engelleyen negatif okşayış üzerine kurulu mazoşist romanlar yarattılar. Pierre Louÿs, bu tür mazoşizmi *Kadın ve Kukla*'yla (1898) açtı, ama *Josiane ve Kölesi*'nin (1911) anonim yazarı —"bilinen bir yazar" deniyordu— çok daha ileriye gitti.

Nefret ettiği kaba bir kocadan dul kalan Josiane de Kern, çocukluğundan beri sevdiği öksüz genç Hubert Soliès'i günah keçisi seçerek erkek cinsinden intikam alır. Ayaklarını yalamasını, yıkandığı sudan içmesini emreder. Hubert'i yere yatırır ve yüksek sesle Sacher-Masoch'u okumasını isterken, kendisi de yüzünün üstüne oturur; ve hiç beklemezken, aralık ağzından içeri işer. Başka bir seferinde, odasına bir tabak pişmiş kuşkonmaz getirmesini ister ve cinsel organını gösterir: "Her bir kuşkonmazı içine sokacaksın, böylece orayı uyaracaksın! Ben sana, ye, dediğimde, çıkaracak ama aynı anda başka birini sokacaksın, iki elin var değil mi?"

Hubert, tüm bunlara coşkuyla katlanır, öyle ki Josiane şunu saptar: "Seni evcilleştirmek bir zevk." Ama eşcinsel bir çift, barones Orghel ve Lea Mortall, Josiane'nin "köpeği"ni görmeye gelirler ve ona cinsel işkenceler yaparak zevk alırlar. Josiane protesto eder: "O benimdir, ona işkence yapmaya hakkınız yok." Kıskançlığı, Hubert'i sevdiğini ortaya çıkarır ve son bölüm, aşkının yeniden canlanmasını ifade eder.

Amerikan Pornografisinin Doğuşu

John Cleland, İngiltere'de olduğu gibi, Amerika'da da pornografinin (etimolojik anlamda) başlatıcısıdır. Gerçekte, Amerika erotik romanları sadece İngiltere'den gelenlerle tanıdı ve John Cleland'ınki özellikle meraklılara yönelikti; ama güçlükle dağıtılıyordu. 1819-1820 kışında, iki sokak satıcısı, *Fanny Hill'in Anıları*'nı Massachusetts çiftçilerine satmaya çalışmaktan dolayı tutuklandılar; suçlulardan biri para cezasına, diğeri altı ay hapse mahkûm edildi. 1821'de, Vermont eyaleti müstehcenliğe karşı bir yasa çıkardı; komşu eyaletler onu takip ettiler.

İngiltere kaynaklı erotik eserlerin yayılmasını engellemek için federal bir kararname 1842'de "açık saçık ve müstehcen nitelikteki basılmış eserlerin, resimlerin, taşbaskıların, gravür ve kartların" ithal edilmesini yasakladı.

Amerikalılar, erotik roman sağlamak için dışarıya başvuramayınca, kendileri üretmeye başladılar. 1846'da, İrlandalı göçmen bir cerrah, William Haynes, artık bulunmayan *Fanny Hill'in Anıları*'nı yeniden bastı; öyle başarılı oldu ki, ilk kez bu kitapla servet yaptı ve bu tür yayımlara devam etme kararı aldı. Böylece Willam Haynes, New York'da ilk Amerikan pornografi yayımcısı oldu ve yasadışı kitaplar kataloğu yavaş yavaş üçyüz başlığa ulaştı. Onun için çalışan anonim yazarlar Cleland'dan etkileniyorlardı; kadın kahramanları, Yeni Dünya'da Fanny Hill'in soyundan gelenlerdi. Bu kitaplarda, Lowel fabrikalarında işçi (*Flora Montgomerie, Fabrika Kızı*), barmaid (*Old Point House Barmaid*'i), maceracı, çapkın dul oluyorlardı, ama her zaman "aşktaki davranışları ve Cupidon yatağındaki şehvetli buluşları" (altbaşlık böyle diyordu) ile erkeklerin ve kendisinin mutluluğunu sağlayan aynı kızdı. Bütün bu pornografik Amerikan romanları, kötü kâğıt üzerine basılmış ve metinle hiç ilgisi olmayan müstehcen gravürlerle resimlendirilmişlerdi.

Amerikanın bilinen ilk erotik romancısı, Greenhorn denilen, George Thompson'du; ayrıca, hakiki ya da efsanevi haydutları içeren —Dick Turpin, Gentleman George, Tom King, vs.— ya da "cinayet şehirlerinin" (New York ve Boston) ayak takımını anlatan cinayet romanları da yazdı. 1849'da, Bostonlu yaşlı bir çapkının, Şerefli Timothy Tickels'in, öksüz Fanny Aubry'yi baştan çıkarmaya çalıştığı *Venüs Boston'da*'yı yayımladı.

George Thompson'un en iyi erotik romanı, New York'da J. H. Farrel'dan çıkan *Aşk Zevkleri ya da Çapkın Leydi*'dir. Kapakta, kendisi için, *"Zifaf Odası, Venüs Boston'da, Aldatıcı Neşe, Jack Harold* ve başka yüz popüler öykünün yazarı" der. Yaşlı, güçsüz bir centilmenin bakire kalmış dulu, Julia Hamilton, "aşkın zevklerini" öğrenmek için aktör Eugene Levison'u Beşinci Cadde'deki evine, çağırır. Onunla birlikte çıkmak için erkek gibi giyinir ve iki kadın, onlara askıntı olur ve içlerinden biri,

deniz yüzbaşısı John Savage'ın eşi "şişman Anna," erkek giysileri içindeki Julia'ya aşık olur. Julia, öyle beklenmedik müstehcen durumlarla karşılaşır ki, bunlar ona zevk kadar bela da getirir.

George Thompson'un bir başka ilginç erotik romanı *Fanny Greeley*'dir. Bu addaki güzel öğrenci, öğretmeni Diamond Dunstable'a aşıktır ve öğretmenin, karısı Emma ile birlikte kurdukları Serbest Aşk Topluluğu'na girer. Emma'nın tanrıça İsis kılığına girdiği kabul töreni sırasında Fanny, iki adayın, Nabal ve dansör Fulvio'nun sarkıntılıklarına maruz kalır. Washington'daki Kongre Kitabevi, George Thompson'un, Broadway yaşamının kroniği olan *New York Yosması* (1856) gibi daha az müstehcen kitaplarını bulunduruyordu.

Ayrılıkçı Savaş, Amerika'da erotik edebiyatın atılımını durdurmadı. 1864'de, Cupid's Own Library adlı bir dizi, müstehcen yayınları, cildi yirmibeş sente, elli sente ya da bir dolara sağlıyordu. Bu dizinin ilk romanı, A. Bachelor'un (cinasisim: Bir Bekâr) *Mütevazi Bir Adamın Aşkları*, New York'da bir pansiyonda oturan ve pansiyondaki bir kadınla, Richmond'dan gelen güzel dul Mrs. Jane Sweet'le yatan bir adamın hikâyesidir; kendilerini gören hizmetçi Mary'yi aralarına alarak, sevicilik, sodomizm ve benzer diğer edimlerin uygulandığı üçlü bir ilişki yaşarlar.

Pornografi ticareti, New York'da öyle yaygınlaşır ki, bir bakkal, Anthony Comstock, 1868'de bunu yasaklamak için bir kampanya başlattı ve sloganı, "Sanat ya da Edebiyat değil, Ahlak" ("Morals, not Art or Literature") olan Comittee for the Suppression of Vice'i kurar. 1873'de Kongre, müstehcenliğe tavır alır ve Comstock, Posta Dairesi'nin özel görevlisi olur. 1915'deki ölümünden önce, ahlaksız olarak değerlendirildiği Bernard Shaw'ın bir oyununa saldırır; Bernard Shaw, aptal ahlakçıların köylü sıkılganlığını ifade etmek için *comstockery* sözcüğünü anında uydurur. Sözcük, günlük dile girer. Yarım yüzyıl sonra, ABD Posta Dairesi, *Dekameron*'un İngilizce çevirisini imha ettirdiğinde, Amerikan entelektüelleri, ülkelerini tehdit eden *comstockery* dalgasını açığa çıkarırlar.

Müstehcenlik üzerindeki baskı, bazı yazarların yazmak iste-

diklerini yazmalarını engellemedi. Alaycı Mark Twain, XIX. yüzyıl Birleşik Devletlerinin en müstehcen ve en pislik (skatolojik) yasadışı kitabını 1882 yılında yayımladı. Kitap, sadece *1601* ya da *Ocakbaşı Sohbetleri* olarak adlandırılır, ama doğru başlığı şöyledir: *1601. Tudorlar Döneminde Toplumsal Ocakbaşı Sohbetleri.* Mark Twain, burada, Elizabetçilerle ve İngiltere sarayıyla kabaca alay etmek istedi. Buckingham Sarayındaki bir şöminenin yanında I. Elisabeth, Shakespeare (Shaxpur yazılmıştır), Bacon, Ben Johnson, hayali Lady Bridgewater, vs. ile sohbet etmektedir, o sırada, biri gürültülü bir gaz salar. Kraliçenin önünde bunu yapmaya kim cesaret etmiştir? Tartışma bu konu üzerinde devam eder, sonra, Sör Walter Raleigh bu nezaketsizlikle suçlanınca, tartışmanın konusu dönemin boynuzlama olayları üzerine açık saçık dedikodulara kayar.

Eğer Mark Twain, *Başarı Kazanmanın Yolu*'nda olduğu gibi, skatolojiye derin bilgisini eklemeseydi, bu sadece kaba şakalardan oluşan bir eser olurdu. Elisabeth döneminde kullanılan bütün müstehcen terimleri ustalıkla kullandı; yazısı, bir alaycının olduğu kadar bir filologun da yazısıdır. Twain kitabını, bir papaz dostuna, Shakespeare uzmanı, saygıdeğer Josuah Twichell'e ithaf eder. *1601*, Mark Twain'in başka bir dostunun, teğmen C.E.S. Wood'un başında olduğu Westpoint Askeri Akademisi matbaalarında gizlice basıldı. O zamandan beri *1601*'in, çok sayıda gizli baskısı yapıldı ve bunların sayısı Irvin Haas'ın bibliyografik bir listesinde mevcuttur.[1]

Erotik Romanda Gerçekçilik ve Egzotizm

XIX. yüzyıl yasadışı Fransız edebiyatında verimli yazarlar vardı; örneğin E. D. (ya Montpellierli bir öğretmen olan Deswardis'in, ya da Girondelu bir memurun, Edmond Dumoulin adıdır) 1888'den itibaren *Victoire'la Aşklarım, Aşkımın Evreleri, Canlı Mermer, Lesbos Kontesi, Kadife Dudaklar, Yeni Yetme Bir*

1 Mark Twain, *1601, with Notes on Mark Twain, "1601" and a Check-List of Various Editions and Reprints compiled by Irvin Haas* (Chicago, The Blackcat Press, 1936).

Çapkının Başarıları ve başka değerli eserler yayımladı. Louis Perceau'nun, E. D.'nin "en iyi eserlerinden biri" olarak kabul ettiği *Bir Pantolonun Serüvenleri* (1889), bir büyücünün kadın pantolonuna dönüştürdüğü bir adamın hikâyesini anlatan eğlenceli tuhaf bir romandır.

Anlatıcı şöyle başlar: "Çok güzel, sarışın bir bakirenin düğün sepetine konuldum... Ben, hayal edilebilecek en şık pantolondum, araları işlemeli ince patiskadan, alt tarafı, dizlerinin etrafı dantellerle süslü." Sahibi Agnès giydiğinde, pek sevinir: "O an anlatılamaz bir duygu hissettim. Sevimli yuvarlakların üzerine sıkıca yapışarak, her tarafımda beni aynı anda rahatlatan bir temas hissediyordum." Agnès eğilerek selam verirken, arabaya binerken, merdiven inerken maruz kaldığı değişik sürtünmeleri anlattı: "Kalçaların arasındaki iki kenarım, zevk mağarasının girişini gölgeleyen altın sarısı kıvırcıkları okşuyordu." Agnès oturduğunda heyecanı doruğa çıkıyordu: "Bütün dünya haritası, beni tatlı ağırlığıyla ezerek üzerime oturuyor." Pantolon, Agnès'in G. Markisiyle olan zifaf gecesine, kadın arkadaşı Thérèse'le ya da kuzeni Arthur'la olan çapkınlıklarına tanık olur. Sahibi pantolonu hizmetçisine verdiğinde, bu kez pantolon hizmetçinin iri kalçalarını ve siyah kıllarını korur: "Şişkinlikten vücuda yapıştım." Nihayet, büyü sona erince pantolon insana dönüşür ve Agnès'e ve hizmetçiye, yeniden kavuştuğu insani arzularının gücünü kanıtlar. E. D.'nin başka bir romanı, kahramanı, topraklarında en cıvıl cıvıl köylü kadınlarını deviren bir şato sahibi olan *Kadın Kokusu* (1891), kaba olmayan yaratıcı natüralizminin iyi bir örneğidir.

E. D.'nin en büyük rakibi, Seine emniyetinde görevli, Nismois takma adlı Alphonse Momas'dır (başka isimler de kullanmıştır: Erotin, Zef, Habil'in Kabil'i, Tap-Tap, vs.) Pornografinin bu bir tür Balzac'ı, 1891'le 1924 arasında şaşırtıcı bir anlatı gücüyle, arada cümle hataları olan doksandört roman yazdı; bunların *Erkek Yiyen Kadın, Anne ve Sultan, Eteklerin Gücü, Ten Çılgınlıkları, Sefahat Çiçeği* vs. gibi sansasyonel adları vardı ve Momas, elbette özel yetenekte, gerçek bir popüler yazar oldu.

Momas bir çapkınlık derneği üyelerinin faaliyetlerine ayrılmış yirmiüç romanlık bir dizi olan "Gérando destanı"yla

başladı. Berthe Gérando etrafında toplanmış kadınların ve erkeklerin "topluluk sözleşmesi"ni hazırladıkları *Aşk Sözleşmesi*'yle (1894) destan başlar. Dizinin diğer kitapları (*Dişi Kurt, Devrilen Sepet, Şehvetperestler Köyü*, vs.) topluluğa katılan genç kızların "eğitilmesine," üyelerinin birlikte ya da ayrı ayrı yaşadıkları sayısız maceraya ve bütün topluluğun bir "düş köyü"nde düzenledikleri cinsel gösterilerle yaşanan "Gérando kermesi"ne bizi tanık eder.

Le Nismois'nın başka bir roman dizisi, evli bir küçük burjuvanın, Irène Breffer, nasıl fahişe Léna de Mauregard olduğunu ve davranışlarıyla "şehvet kraliçesi" unvanını nasıl kazandığını anlatır. *Nessus'un Gömleği*'nde (1900), çapkınlıktan çekilme kararı alan Léna, kocası Stani ile birlikte taşraya yerleşir, ama orada kötülüğün, deriye yapışan ve çıkarılamayan bir "Nessus gömleği" olduğunu keşfeder. Kısa süre sonra sefahat alışkanlıklarına yeniden başlar ve S. şehrindeki kadınlara, erkeğin cinsel organını emerek erkekleri etkilemeyi öğretir ve şöyle der: "Oyunun, eylem sırasında fazla çeşidi yoktur, ama ayrıntıları sonsuzdur."

Le Nismois, 1915'den itibaren "3, rue du Chateau, Neuily, Sur-Seine'deki kitapçı" tarafından yayımlanan *Yeryüzünün Ruhu, Uzayda Dünyalar*, vs., gibi teozofik broşürlerin yazarı Alphonse Momas mıdır? Bu çok mümkündür, ama bu onun yasadışı romancı kariyerini ortadan kaldırmaz; son romanlarından biri, *Köpekli Kadın* (1921), hayvanlarla cinsel ilişkinin olağanüstü bir örneğidir. Genç bir dul, Régine Moutiers, Paris yakınlarındaki bir villada, köpeklerini kendisine sevgili olsunlar diye eğitir. Genç dul, onların arasında, ilişkiye geçsinler diye dört ayak üzerinde durarak, "dişi bir köpek gibi, dişi bir köpekten de beter" bir hal alır: "Bu kadının ve bu hayvanların üzerinde bir sarhoşluk rüzgârı esiyordu. Orada kaçı üstüne çıktı, beş, altı... saymıyordu. Çağırıyor, tahrik ediyor, kendini veriyordu ve onlar da alıyordu..." Hikâye, Régine'in ve hizmetçisi Carolie'nin, "köpeklerin cinsel çılgınlığının" kurbanı olarak ölümleriyle sona erer.

Daha üstün edebi nitelikteki bir yazar, Adolphe Belot, *Karım Matmazel Giraud*'yla (on yılda otuz baskı) 1870'de çok büyük bir

başarı kazandı. Mühendis Adrien de C., Paule Giraud'yla evlenir ve Griaud zifaf gecesi onu reddeder ve "sizin için çok iyi bir kız kardeş olacağım" diyerek, sürekli ayrı odalarda yatmalarını ister. Karısına sahip olamayan mühendis, bir sevgilisi olduğundan kuşkulanır ve onu izler... ve bir garsoniyerde Kontes Blengy'yle sevişirken görünce şaşırır. Sonuç olarak, karısını baştan çıkaran kontesi öldürecek ve Blengy Kontu ona, "bizi bu aşağılıktan kurtardığınız için size teşekkür ederim," diye yazacaktır. Bu kitapla birlikte, Adolphe Belot bu tür melodramik müstehcenliklerde uzmanlaşacaktır. Olympe Audouard şöyle diyordu: "Tutkulu eserler ve kuduzböceği tarzında eserler yazdı, ama onları, kadınlar dünyası için yazan erkek olarak yazdı." Bir diğer büyük başarısı, *Madam X'in Ağzı*'dır (1873) — bekar bir erkeğin, evli bir kadının ağzına ilişkin nevrotik hayranlığının hikâyesi—; aynı eleştirmen şöyle der: "Öpücük üzerine, sizi beş bardak su içmeye zorlayacak kadar baharatlı bir incelemedir."[1]

Yolculuk etmeyi seven, Monte-Carlo'da kumar oynayan Adolphe Belot'un paraya ihtiyacı vardı ve bu yüzden, çok roman yazıyordu. Yasadışı yayımcılar için A. B. imzalı erotik romanlar yazmaktan çekinmedi; örneğin, boşanmış bir kadının, Lucienne d'Avenel, yeni yetme kızı ile birlikte çapkınlığa atıldığı *Bir Yarı Bakirenin Eğitimi* (1883). Adolphe Belot'nun 1885'deki boşanması da Paris'te olay oldu, çünkü karısı boşanmadan yararlanabilsin ve iki kızlarını alabilsin diye komiserin gözü önünde boynuzlama suçunu işlemeyi kabul etti. Palto altından satılan diğer romanlarından *Zevk Evi ya da Gilberte'in Tutkusu*'nun (1899) konusu çapkınlık buluşmalarına yataklık eden Paris'teki bir randevuevidir; ve *Jeanne d'Arc'ın Ermişliği* (1890), "yüzyıl sonundaki bir gecenin hikâyesi" yani yüksek sosyete kadınları Madam de Liancourt, Madam de Lure ve suç ortakları Mösyö de Rolle tarafından düzelenen bir sefahat alemini anlatır.

Adolphe Belot 1890'da öldü ve buna rağmen, 1912'ye kadar, ona atfedilen A. B. imzalı erotik romanlar yayımlanmaya

---

1 Olympe Audouard, *Silhouettes parisiennes* (Paris, Flammarion, 1883).

devam edildi. Ya çok sayıda elyazması bırakmıştı, ya da onun adıyla, meraklıları çeken kitaplar üretiliyordu. *Aşk İstasyonları* (1896), onun zarif tarzındadır ve mektup türündeki bu iğneleyici romanın onun yazıları arasında bulunduğu izlenimi uyandırmaktadır. Birbirinden ayrılmak zorunda olan, çünkü erkek işi gereği Hindistan'a gitmiştir, bir karı kocanın karşılıklı mektuplaşmaları anlatılır; "ayrıntılı ve sakınımsız" anlatma kaydıyla karşılıklı sadakatsizliğe izin vardır. Erkek, mühendis Léo Fonteney, Kalküta'da, üç İngiliz bayanla, kızıl saçlı Miss Dora Simpson ve dostları, Flora ve Maud'la tanışır; Bengalli kadın hizmetçi Amalla'nın da katıldığı ve bütün sefahat biçimlerinin denendiği toplu sevişmelere katılır. Kadın, Cécile ise, Paris'te oda hizmetçisi Thérèse'in kudurgan seviciliğine kendini bırakır; Thérèse, klitorisi "basit bir düğme gibi olmayan, ama şiştiğinde gerçek bir apandisite benzeyen" biridir; Cécile sonra, "insanın vücudunda bir şehvet dalgası estiren derin ve yavaş öpüş" yeteneği olan hukuk öğrencisi Adrien de Cerney'i baştan çıkarır.

XIX. yüzyılın sonu, yeni bir türün doğuşuna tanık olur: Batı'nın ötesinde geçen bir entrika ve yerel renklerle dolu pornografik sahneleri olan erotiko-egzotik roman. F. G. H.'ın (yazarın kimliği saptanamamıştır) *Saint-Pierre-Martinique'de Bir Orji Gecesi*'nde (1892), egemen olan egzotizme, yazarın sayfa sonunda sözlüğünü verdiği Kreol dili konuşma da eklenir. *Patata* (vulva), *patata lombrage* (çok kıllı vulva), *cam* ya da *lolo* (kamış) ve *quiou*'nun (anüs) ne olduğunu öğreniriz. Philippe, karısı düşen, Jules'e "karının güzel bir patate'ı var, gerçek bir patate lombrage," der. Ayrıca şunları okuruz: "Laurence çırpınıyordu ve kalçalarının üstüne düştüğünden, kara kıllarla kaplı bir *quiouquioute* seçiliyordu." *Quiouquioute*, gerçekte, *patate*'ın simgesiydi.

Bir *halle aux bondas*'ın (*bondas*, kıç demek olduğundan bu bir genelevdir) sahibi olan Dada Bourette, sürekli *coquer* (zina yapmak), *çapkınlık yapmak, felekten bir gece çalmak* deyimlerinin geçtiği bu renkli romanın kadın kahramanlarından biridir. Philippe, *öküz usulü düzüşmeyi* (arkadan) ya da *papalame yapmayı* (kadın cinsel organını emmek) sevdiğini itiraf eder: "O

dönemde, en büyük zevkim kadınlara *papalame* yapmaktı," der. Jules, Ferdine'le olan aşklarını anlatır: "*Cal*'ım, *patate*'ının sonuna kadar girdiğinden en ufak boşluk bırakmadı. Boşaldığında, sinir kasılmaları onu sıkıca tutuyordu; bacaklarını boynuma doluyor ve altımda bir karayılanın çevik kıvrılmalarıyla kıpırdıyordu." Yazarın açıklaması: "Kreol dilinde *mouver* (kımıldamak), Fransızca'da kımıldamaya ve özellikle sallamaya denk düşer."

"Seçkin bir gazeteci ve günlük yazarı" olan Nemo'nun *Nadia, Rus Aşkları* (1894) gibi, General Stenoff'un metreslerine kötü davranmasını anlatan ya da bir kataloğa göre, "Slav sapkınlığını tüm güzelliği, sertliği, soğukluğu, iğrençliği içinde" gösterecek biçimde dansöz Mariska'nın hal ve davranışlarını, imparatorluk tiyatrolarını sergileyen E. D.'nin *Bir Rus Dansözün Anıları* (1894) gibi sadist romanlara Rusya bir arkaplan olarak hizmet eder. Diğer romanlar Cezayir'de, ya da bir kazadan kurtulmuş iki erkek ve bir kadının sığındıkları ıssız bir adada geçer.

Charles Devereux, *Venüs Hindistan*'da (1898), Hindistan'daki İngiliz garnizon hayatını anlatışında egzotizmi Kipling'le yarışacak noktaya kadar götürür. Yazar, gerçekten, Hindistan ordularının eski bir subayı olmalıdır; her durumda, ülkeyi ve gelenekleri, söz ettiği şeyi görmüş biri olarak anlatır. Eastfolk'daki birinci piyade birliğinden yüzbaşı Devereux Bombay'a gönderilir ve dağlardaki, Cherat'daki müfrezesine ulaşmak için yolları öküz arabasıyla ya da *ekkah*'la (bir midillinin çektiği iki tekerlekli araç) aşar. Serüvenci kadın Lizzie Wilson'la, Nowshera'daki genel bungalovda aşk yaşadıktan sonra, subayların evli İngilizleri, Afganları ya da Peşhevar'dan gelen orospuları okşayarak oyalandıkları bu kayıp birliğe ulaşır. Orada Devereux, Albay Selwyn'in üç kızından sırayla yararlanacaktır ve kendi yerli hizmetçisi Soubrati, Albay Selwyn de dahil bütün subayların arzularına kendini teslim eder. Bütün bu eylemler — bunların arasında genç Amy Selwyn'in bir Afganlı tarafından arkadan tecavüze uğraması da vardır, böylece Devereux'ye sunacağı bakireliğine dokunulmamış olur— Hindistan manzaraları, edebiyatı ve sevme sanatı üzerine düşüncelerle kesilir.

Natüralizm, Anarşi ve Cinsellik

Natüralist okul ahlaksızlığıyla ünlüdür ve Zola, *Thérèse Raquin*'le 1868'de bunun bedelini ödeyecektir. Ressam Laurent'in, tuhafiyeci dükkânının arkasında Thérèse'e sahip olduğu sahne, yine de kısadır: "Başını arkaya itti, dudaklarını dudaklarıyla ezdi... Aniden Thérèse kendini bıraktı, yere, taşların üzerine düştü. Tek bir söz etmediler. Olay, sessizce ve kabaca gerçekleşti." Zola, şunları söyleyerek kendini savunur: "Thérèse Raquin'de karakterleri değil, davranışları inceledim... Thérèse ve Laurent kaba insanlardır, başka bir şey değil." Zola'nın takipçileri de, onun gibi, insanları "sinirlerinin ve kanlarının egemenliği altında, özgür iradeden yoksun" olarak göstermek istediler.

Natüralistlerin en sapkını, cinsel sapkınlıklarının topyekün bir felce yol açtığı Guy de Maupassant'dır. Maupassant, yirmiyedi yaşında, tarih ressamı Georges Becker Fleurus Sokağındaki atölyesinde, 31 Mart 1877'de, tek perdelik ve dize biçimindeki "(kötü) ahlak komedyası" *Gül Yaprağından, Türk Evi*'ni bizzat yorumladı. Olay, Paris'in bir genelevinde geçmektedir, Conville Belediye Başkanı, burayı otel sanarak eşiyle birlikte yerleşir. Patron onlara, hepsi oryantal giysiler içindeki fahişelerin, Türkiye büyükelçisinin karıları olduğunu söyler. Müşterilerin geçişi —bir kambur, bir kaptan, bir Marsilyalı, bir İngiliz, vs.— değişik biçimlerde çiftleşme görünteleri için bahanedir. Madam Beauflanquet, kendisini yosmaların okşayışına terk etmiş olan kocasını aldatacaktır. İngiliz kaputlarını yeniden kullanılsın diye yıkamakla görevli garson Horoz İbiği'nin ruh hali, kekeme bir lağımcının "tu... tu... tuvaletleri temizlemeye geldim," diyerek burnunu sokması (bu rol Rouen

kütüphanecisi tarafından oynandı), bu müstehcenlikleri daha da ağırlaştırıyordu. Edmond de Goncourt, "dudak ucuyla gülen, ama bunca pislikten çok rahatsız olan" Valtesse de La Bigne (Zola'ya *Nana*'yı esinleyen fahişe) ve Maupassant'ın babası gibi seyircilerin önünde gösterilen bu "pislik" karşısında tiksintisini itiraf etti.[1] Alcazar'ın şarkıcısı Suzanne Lagier oyun bitmeden terk etti.

Kimi natüralist yazarların, eserleri nedeniyle adaletle paylaşacak kozları vardır. Chaumont Akademisi müfettişinin oğlu olan zayıf ve tüberkülozlu genç bir adam, Louis Desprez, 1883'de, çocukluk arkadaşı Henri Fèvre ile birlikte bir roman yazar, *Bir Çanın Etrafında;* kahramanı, kaba kilise mensupları tarafından sık sık rahatsız edilen Vicq-les-Deux-Eglises'in rahibi Chalindre, "Yeryüzünde olgun bir armut gibi solmaktan" acı çeken yaşlı kız laik Müdire Irma Delafosse'a yaklaşır. Sonunda birbirlerinin kollarına düşerler ve şehvet duygularıyla ve pişmanlıklarla dolu çılgın aşkları, bütün köyün kinini üzerlerine çeker; Irma görevden alınır, rahip utanç içinde kalır.

Konu, eylem ve ahlak sahneleri Louis Desprez'e aittir; sadece biçimi, romana Rabelaisci bir tarz vermek için XVI. yüzyıl tarzını taklit etmiş olan Henri Fèvre'indir. Bu tarz, Desprez tarafından hayal edilen dramatik sahneleri bozar. İşte Irma, "vücudunun üstü şişkin, bacakları etli butlu, dolgun güzel," kendisini aşka böyle bırakıyor: "Uzun süredir arzudan patlıyordu, bir kez daha çatlayacağına çok seviniyordu, suyunu püskürten sevgilisinin üzerine elbiseyle çıkmaktan mutluydu." Bu, sahte renklerle süslü ifadeler, hikâyenin kimi etkili anlarına zarar verir.

Bir Çanın Etrafında Mayıs 1884'de yayımlandı ve Temmuz'dan itibaren Louis Desprez, Paris Ceza Yargıcı tarafından mahkemeye çağrıldı. Peder Henri Fèvre'in ricası üzerine, kitabın bütün sorumluluğunu üzerine aldı. Louis Desprez, 20 Aralık 1884'de Seine Ağır Ceza Mahkemesine çıktı ve "pornografi" suçundan bir ay hapis ve bin Frank para cezasına çarptırıldı. Sürekli öksüren, koltuk değnekleriyle yürüyen bu

---

1 Edmond de Goncourt, *Journal*, c. II, *op. cit.*

genç yazarın, *Lokomotif* gibi şiirlerin, *Naturalist Evrim* gibi denemelerin yazarıyken, Sainte-Pelagie'deki hırsızlar pavyonuna kapatılması içe dokunun bir sahnedir. Daudet ve Zola bahtsız öğrencilerini ziyaret ederler ve Goncourt yakınır: "O, bir edebiyat mahkûmu! Ne *Ancient Regime*'de, ne de iki Napolyon döneminde böyle bir cinayetle karşılaşılmadı."[1] Louis Desprez, tutsaklığı sırasında, acılı bir ironiyle *Bir Pornografın Gözüyle Hapishanelerim*'i[2] yazar. Kendini yeni bir kitaba adar, *Veremli Aşk ya da Aile Yatağı*, ama kitabını tamamlayamadan, 6 Aralık 1885'de, yirmidört yaşında ölür.

Paul Bonnetain de, 27 Aralık 1885'de, bir mastürbasyon monografisi olan romanı *Charlot Eğleniyor* (1884) dolayısıyla Paris Ağır Ceza Mahkemesi tarafından yargılanır; "zafer dolu bir biçimde temize çıkar," çünkü *Figaro*'nun Uzak Asya'daki savaş muhabiri olarak sivrilmişti ve bir nevrozu "bilimsel" olarak ele almakla övünüyordu. Ama romanı, daha çok groteskti. Paris'in işçi ortamında doğan ve dul Duclos'un oğlu olan Charlot, annesinin odasında yattığı bir gece, onu bir erkekle birlikte, "sevgilisini uyarmak için erotik okşayışlar keşfederek ... hayvanca ve şehvetli bir çılgınlık içinde" gördükten sonra kendini tatmin etme alışkanlığı edinir. Cizvitlerin yanındaki eğitimi sırasında mastürbasyon tutkusu gelişecektir. Askerde, nöbet tutarken, düğmelerini çözerek "mutlu bir sersemlik içinde, iğrenç bir biçimde kendini tüketiyordu." Evlenerek bundan kurtulacağını sandı, ama karısı hamile kalır kalmaz, yeniden kendini tatmine başladı. Karısı tarafından terk edilen Charlot, Seine'de intihar etmeye gidecektir; kendini suya atmadan önce son bir kez daha mastürbasyon yapar.

Nantesli bankacı ve armatörler ailesinden gelen Hugues Rebell (gerçek adı Georges Grassal de Choffat), başlangıçta, giysilerini Londra'ya ısmarlayarak (her zaman siyah ya da deniz mavisi), Venedik'te ya da Valencia'da saraylarda yaşayarak, güzel bir fahişenin odada kendisini önceden beklemesini telgrafla isteyerek, büyük servetinden yararlanmaktan başka bir şey düşünmez. Kendisine gizli bir müze inşa ederek, büyük bir ah-

1 Edmod de Goncourt, *Journal*, c. III, *op. cit.*
2 *L'Evénement*, 17 Mart 1885.

laksız olarak ün yapmıştır ve onu "bir tür sadist, aşırı çürümüş biri" olarak tanımlayan Paul Léautaud şu tanıklığı yapar: "Dişi bir kedisi vardı. Ona mastürbasyon yapmaya koyuldu. Öyle ki kedi onu hiç terk etmedi." Kediden kurtulmak için Rebell, oda hizmetçisi Jean'dan, kendi yerine mastürbasyon yaptırmasını söyler: "Ve hizmetçi, bu iş için titizlikle traşlanmış bir kurşun kalemle odasına geliyordu."[1]

Rebell, "hiç param kalmadığında para kazanacağım," diyordu. Kısa süre sonra iflas edince, kendisini "yaşamını romanlar yazarak kazanmak zorunda kalan bir Roma İmparatoru" ile karşılaştırarak edebiyata atıldı.[2] Tek bir kitabı, Venedikli bir fahişenin hikâyesi olan *La Nichina* (1896) başarılı oldu. Bunun üzerine Hugues Rebell, bir erotik kitap basımcısıyla, Charles Carrington, buluştu, ve ona, Jean de Villiot imzalı, *Dolly Morton'un Anıları*'ndan (1899), *Yeşil Ormanlardan Uçuş*'a (1905) kadar uzanan kırbaçlama üzerine romanlar ve hikâyeler yazdı.

Hugues Rebell, 35, boulevard des Batignolles'daki evinde mor bir cüppe giyer ve ziyaretçileriyle bir tören ağırlığı içinde konuşurdu. Erotik kitaplarını, geceleyin, sağına ve soluna koyduğu değerli şamdanlar içine yerleştirilmiş iki mumun ışığında yazıyordu. Alacaklıları tarafından kovalanan hasta Rebell, kendisinin yerde yattığı Marais'deki bir odada saklanmak zorunda kaldı; hizmetçisi ve sevgilisi yatakta yatıyorlardı. Rebell 1905'de öldüğünde, Paul Léautaud onu önceki yıl gördüğünü hatırlar: Zayıf ve kamburdur, bir baston yardımıyla Corneille Sokağını ancak beş dakikada geçebilmektedir ve bu "esrar, kötülük ve yoksulluk içindeki ölüm"den etkilendiğini söyler.

XIX. yüzyılın, Avrupa'daki yasadışı kitaplar geleneği, 1914 savaşına kadar canlı kaldı. Walt Disney'in çizgi romanını yaptığı *Bambi*'nin yazarı Felix Salten'in, Ayrılık Dönemi Viyana'sındaki cinsel hayatın tablosu olan, en ünlü Avusturya erotik romanı, *Josephine Mutzenbacher* (1905); ve İngiliz argosu uzmanı John S. Farmer'e atfedilen, oldukça ünlü, üç ciltlik İngiliz erotik

---

1 Paul Léautaud, *Journal littéraire*, c. I (Paris, Mercure de France, 1956).
2 Gustave Le Roux, *Verlainiens et décadents* (Paris, Sheur, 1928).

romanı *Nemesis Hunt'ın Anıları* (1902-1907) bu geleneğe bağlıdırlar. Bütün bu edebiyatın arkasında, cinsellik ihtiyacı olan kişiler değil, ama meraklı ve kimi zaman çok eğitimli kişiler vardır: Dolayısıyla bu edebiyat, gözden düşmeden okunup incelenebilir.

Özgür aşk ve gebeliğe karşı önlem talepleri olan yeni oluşan anarşist hareketin de pornograf yazarları oldu. Bu yazarların en orijinali, kendi adıyla, "erotik-delilik romanı" *Bir Yosmanın Anıları*'nı (1902) ve sadizm ve mazoşizm üzerine soruşturma olan *Şehvet Cehennemi*'ni (1906) ve "İşçi enternasyonalindeki yoldaşlara" adanmış "toplumsal şarkılar"ı (*Kenar Mahalleli Kadınım, Ferrer'e Bin Selam*, vs.) yayımlamış olan Alphonse Gallais'dir. Gallais, kendini Doktor A. S. Lagail takma adı altında tamamen bu tür romanlara verdi: "Priapik sefahat" diye adlandırdığı *Zevkler* (1903) ve homoseksüel alemleri nedeniyle yargıç tarafından suçlanan Jacques d'Adalsward-Fersen olayından yola çıkarak yazdığı "çökmekte olan soyluluğun cehennemlik şehvetperestliği," *Baron Jacques'ın Anıları* (1904). Önsözde şöyle demektedir: "Marki de Sade'ın anısına rağmen, kesin olarak bir insan elinden çıkmış en dehşetli eser olan bu kitap ilk satırından son satırına kadar yaşanmıştır." Louis Perceau, şu yorumu ekler: "Yazar, bu eserin, türünün en dehşetlisi olduğunu söylerken fazla abartmamaktadır... Baron Jacques A.'yı, genç erkekleri, annesinin iskeleti üzerinde bozarken gösterdiğini belirtmem yeter! Hayvanlarla cinsel ilişkiye dair gerçekten ürkünç sahneler bu kitapta biraradadır."[1]

Alphonse Gallais kabadır, ama Parisli fırlama aksanı, "yatak felsefesi profesörü, cinsel ilişki bilimleri doktoru" sıfatlarıyla sergilediği *Tensel Cennetler* (1903) adlı erotoloji kitabını sevimli kılmaktadır. Birinci bölüm olan *Çılgın Okşayışlar*'ından onuncu bölüm olan *Tensel Soytarılıklar*'a kadar renkli isimler verdiği yüz otuzaltı aşk pozisyonu anlatır: "Cythère tokmağı," "sevinçli sevgilerin dansı," "amerikan tirbuşonu," "adoremus," vs. Bu kitabı "bilgelik ve gizli isyanla canlanan güzel dostlarım, liberterlere" adayarak, her cinsel birleşmeden sonra kadınlara sirkeli

1 Louis Perceau, *Bibliographie du roman érotique au XIXe siècle*, c. II (Paris, Georges Fourdrinier, 1930).

su önerir, "çünkü, her şeyden önce, cinsel ilişkide çocuk olmasını önler ve yeryüzünde şimdiden çok sayıda enayi ve acı çeken insan vardır ve yeni doğacaklar ya toplara hedef olacak ya da yosma olup öğütülecek."[1] O dönemin anarşistlerinin aşk solganının, "Döller batakhaneye, yaşasın sürekli şehvet!" olduğunu ondan öğreniriz.

Bayağılığı oldukça güçlü bir diğer liberter pornograf, toplumun cinsel çözülüşünü açıkladığını öne süren Grimaudin d'Echara'dır. Üç ciltlik freski *Kadın Tutkuları*'nda (1911), "kadındaki cinsel sapmalara" denk düşen "kuşku götürmez ve korkunç kötülükler"i göstermek istedi. Kadın kahramanı Lucie Bordure, "değişik sapıklık duyuları" olmakla övünen bir "panseksüel," "görülmemiş şehvette, ilginç bir canavardır." Eşlerini küçük ilanlarla bulur ve yüksek sosyetenin, "kafalarında seksten başka bir şey geçmeyen beyinsel yaratıklar"ın, dehşet verici toplantılar düzenledikleri Nal Birliğine, "kötülüğü mükemmelleştirmek için" katılır.

Daha sonra, Grimaudin d'Echara, genel başlığı *Roman-Hikâyeler* olan bir "tutkulu ve belgesel incelemeler dizisi" yapar ve bu, 1911'den 1912'ye kadar, kabaca kışkırtıcı altbaşlıklarla on cilt oluşturur: "Kafadan çatlaklar, dışkıda yaşayanlar ve kafirler üzerine aşırı-gerçekçi roman" *Çirkef Zevkler, Erkek Domuzlar, Yatak Dikicisi Cécile Coquerel, Bir Yatta Orji, Modern Genelev, Şehvet Sahneleri, Modern Messalinler, Kanlı Sadizm, Bu Kadınlar Eğleniyor, Kudurmuş Bıkkınlar.* Bu son eserin son sözünde, kendisini şöyle savunur:

> Ve şimdi ahırıma, şu belgeyi bırakmak için geri dönüyorum: DEUX COLOMBES, BOTTE A L'ECUYERE ve diğer inlerin kurucusu güzel ve kibar fahişe Aziz Serail'in soylu hanımı Euphémie-Cécile Coquerel'in tarihçisi, vs. vs., çamurların ve genelevlerin yazıcısı ben GRIMAUDIN D'ECHARA, Auge-en-Porcherie'deki soylu kulübemde, ulusal düveler, DELİLER PAPASI **Anatole**

1 Doctor A. S. Lagail, *Les Paradis charnels ou le Divin Bréviaire des amants* (Priape şehri, Hovardalık Basımevi, XIX. düzüşme yüzyılının III. yılı).

France, PARİS BELEDİYE BAŞKANI **Pataud** ve PENGUENLER KRALI **Clemenceau**'nun —ki bunlardan, beni bütün mübaşir yardımcılarından, askerlerden ve diğer kötü insanımsılardan korumalarını rica ediyorum— koruyucusu Azize Orberose'nin kutsandığı yıl bu incelemelere başladım, kaleme aldım ve tamamladım.

Grimaudin d'Echara'nın Alphonse Gallais'nin takma adlarından birisi olması olasıdır ve bu ad altında, Doktor A. S. Lagail olarak yazdıklarından daha ileriye gitmek istemiş olabilir; tarzındaki benzerlikler çarpıcıdır. Bu "romanlar-hikâyeler"in baş kahramanı, Maintenon Lisesinde İngilizce öğretmeni olan çirkin ve ahlaksız genç kadın Cécile Coquerel, Meudon ormanlarındaki bir kadınlar pikniği sırasında çıplak çektirdiği bir fotoğraf nedeniyle işten atılır. Kovulmasının sorumlusu olan Akademi Müfettişi Léon Berneval'i baştan çıkarmaya ve "ölümüne kadar emerek, bitkinlikten öldürmeye" girişir. Daha sonra, *Carmen Sylva* adlı yatında "dalgalarla boğuşan gerçek Nesles turları," yani üç haftalık sefahat seferleri örgütleyen bir Romen, Madam d'Odessa; uluslararası bir pezevenk Acentası olan Getall ve Cie'sini yöneten Amélie de Belmesnil, yani Dona Juana, vs. gibi başka kudurmuşlarla birlikte aşırılıktan aşırılığa gidecektir.

Grimaudin d'Echara'nın (Gallais'nin diğer adı olsa da olmasa da) ağız kabalıkları genellikle savunulamayacak tanımlamalara varır. Tüm bu zırvalıklarmın amacı, bize, burjuvazinin üzerine bomba yağdırmak yerine, yüzlerine fiziksel aşkın ahlaksız imajlarını fırlatan bir anarşistin zihniyeti üzerine bilgi vermektir. Bunlar zevkten değil, insan arzuları üzerine tam bir bilgi edinme amacıyla okunur. Cinselliğe ilişkin doğru düşünce sahibi olmak için, bundan söz eden yazarların en kötü aşırılıklarını bile nesnel olarak incelemek gerekir.

VII

EROTİK KADIN EDEBİYATI

Erotik kadın edebiyatı geç ortaya çıkmıştır ve kökenleri kesin olarak belli değildir. Bugüne kadar ilginç, sağlam, hatta büyüleyici eserler yazılmışsa da bunlar başyapıt değildir. Henüz hiçbir kadın romancı, Nicolas Chorier'nin *Luisa Sigea'nın Diyalogları*'nın, Sade'ın *Juliette*'nin ya da Nerciat'nın *İçimizdeki Şeytan*'ının benzerini yaratamadı. Bunun nedeni, erkeğinkinden çok daha az beyinsel olan kadın erotizminin doğasındadır. Kadınlar, cinsel duyumları çok daha canlı ya da derin hissedebilirler, ama onları düşünceye ya da imgeye dönüştürmekte erkekten daha az yeteneklidirler.

İÖ 640'a doğru Lesbos adasının en önemli kent Mitylène'de doğmuş olan Sappho (kendi portresinin bulunduğu madalyalar üzerindeki Yunanca adı Sappho ve hatta Psappho'dur), Antikçağın ilk erotik kadın şairidir. Yine de, her zaman kibarca olan yazdıklarının içeriğini abartmamak gerekir. Lirik şarkılardan oluşan dokuz kitabından bize sadece iki eksik od (birisi *Afrodit'e Çağrı*'dır) ve yaklaşık yüz yetmişbeş parça kalmıştır; ama bunlar, Archiloque'da rastlanan müstehcenlik kırıntılarından daha az müstehcendir. Sappho'da böyle bir şey yoktur. Sappho eşcinseldi ve üç arkadaşı bilinmektedir: Athis, Telesipa ve Megara. Oxyrhynchus papirusu şöyle der: "Kimileri tarafından ahlakça gevşek ve kadınlara düşkün olarak eleştirilmiştir; berbat ve çok çirkin bir fiziği vardı, çünkü koyu tenli ve çok kısa boyluydu."[1] Ama tutkularını öyle uyumlu ifade etmiştir ki, kullandığı kıta tarzı "safik kıta" diye ad-

1 *Oeuvres de Sapho*, Théodore Reinach'ın Aimé Puech ile birlikte hazırladığı ve çevirdiği metin (Paris, Les Belles Lettres, 1936).

landırılmış ve başka şairler tarafından taklit edilmiştir.

Sappho bir şiir ve müzik okulu yönetiyordu ve Gurina ya da Anactoria gibi az çok aşk dolu şiirler yönelttiği kişiler kendi öğrencileriydi. Bunlar, aşk temalı üslup denemeleri olabilir. Athis'e, Andromeda'yı tercih ettiği için kızdığında, bu başkasına tercih edilen bir öğretmenin duyduğu kıskançlıktandır: Çünkü Andromeda, Sappho'nunkine rakip bir okulu yönetiyordu. Sappho, "Uzun zamandır seni seviyordum, ey Athis" dediğinde bunun bir itiraf olduğu bilinir. Ve belki şu da başka bir itiraftır: "Ey benim güzellerim, sizin karşınızda düşüncem asla değişmeyecektir." Aşk delilikleri üzerine yazdığı od, çok tutkulu olduğunu göstermektedir: "Bütün vücudum ter içinde, her tarafımı bir titreme kaplıyor; çimenden daha yeşilim ve neredeyse öldüğümü hissediyorum."[1] Ama bu düşüncenin Sappho'ya dair olduğunu kimse doğrulayamaz: "Ne yapacağımı bilmiyorum: İçimde iki ruh hissediyorum." Hektor ile Adromaque'ın zifaf gecesi üzerine, bir delikanlının aşkından eriyip bittiğini annesine itiraf eden bir genç kız üzerine şiirler yazar. Kimi zaman, eşcinsel ilişkilerinin kanıtı olarak yorumlanan Sappho'nun bazı parçaları, bu ilişkilerle hiç ilgisi olmayan eserler olarak da düşünülebilir.

XVIII. yüzyıl çapkınları, Ovidius'dan dolayı, Sappho'nun tüm bir genç kızlar haremini baştan çıkaran çok büyük bir ahlaksız olduğunu sanmışlardır. XX. yüzyılın ilk yıllarında lezbiyenler onu kutsal koruyucuları yaptılar; Renée Vivien, *Kitharedler*'de, sanki aşırı açıklamalar söz konusuymuş gibi, Sappho'nun ve çağdaşlarının eserlerinden parçaları daha da vurgulayarak çevirdi. Gerçekte, Sappho'nun eşcinselliği ılımlıydı ve hatta kurulu düzene uygundu; en ünlü şiirleri, yeni evliler için *Sûrnameler*, evliliğe övgüler ve evlilik şarkılarıdır. Bunlar arasında, erkek kardeşi Charaxos'a yaptığı bir uyarı da vardır, çünkü o, Mısır'da Naucratis'deki bir fahişeye tutulmuştu: Çetin ceviz bir dul, kendi çevresindekilerden birinin uygunsuzluğunu daha erdemlice örtemezdi. Sappho'nun, Andros Adası yurttaşlarından biri olan Kerkolas'ın, evlendiği ve Cléis adlı bir

1 *İbid.*

kızının olduğu saptanır. Ama Sappho'nun kitaplarını imha edilmeden önce okumuş olan Maxime de Tyr, Cléis'e olan sevgisini ifade eden şiirlerinin sadece kızına hitap ettiğini doğrulamıştır.

Suidas'ın *Lexicon*'unun *Astyanassa* sözcüğünde belirttiği gibi, Yunanlılar kadınlara erotoloji elkitapları atfetmişlerdir: "Helen'in hizmetçisi, Menelas'ın karısı, Astyanassa, değişik sevişme biçimleri hayal etmiş olan ilk kişidir; erotik figür ve duruşlardan oluşan bir elkitabı hazırladı. Onun ardından, bu türün pisliklerini göstermiş olan Philaenis ve Elephantis gelirler." Ama başkaları, saygıdeğer bir hanımefendi olan Samoslu Philaenis adı altında erotoloji elkitabını kaleme alanın Atinalı sofist Polycrates olduğunu söylerler. Elephantis'e gelince, kimileri onun bir ressam olduğunu söyler ve Nicolas Chorier şöyle der: "Yunanlı genç kız Elephantis, tahta panoların üstüne çapkınlar tarafından uygulandığını bildiği her şeyi çiziyordu." Açık saçık bir yazıyı daha çarpıcı kılmak içi onu, en az umulacak birinin (bir prensesin nedimesi, bir ev kadını, bir iyi aile kızı) eseri gibi göstermek şeklinde kabul görmüş bir tür retorik anlayışı vardı. Bu aynı zamanda tipik bir erkek hayaliydi: Erkek, bütün arzularını sorunsuzca tatmin edecek erotizm uzmanı bir kadın hayal eder.

Yarı İtiraflar ve Yutturmacalar Dönemi

Rönesans döneminde, kitap yazan fahişeler oldu ama bunlar, paradoksal biçimde platonik aşkı yücelttiler; Venedik'deki Tullia d'Aragona'nın *Sonsuz Aşk Diyaloğu* gibi (1547). I. François'nın kız kardeşi Marguerite de Navarre gibi soylu kadınlar "eğlencelik şeyler" işitmeyi ya da anlatmayı severlerdi; De Navarre, 1545'de, Boccaccio'nun *Dekameron*'unun ilk Fransızca çevirisini sekreteri Antoine Le Maçon'a yaptırmıştı. Hatta *Heptameron*'u yazarak Boccaccio'yu taklit etmek istedi (Ölümünden sonra, 1559'da yayımlandı); hikâyelerinden birçoğunu, seyahatleri sırasında, tahtırevanında, yanında oturan nedimesi yazı takımını tutarken, bir çırpıda yazdı. Bunlar, kimileri trajik, kimileri açık saçık olan, işittiği kraliyet

hikâyeleriydi. Açık saçık hikâyeler arasında yer alan, İlk Gün'ün 8. hikâyesi, oda hizmetçisiyle yatmak isteyen Bornet'nin, "bunun farkında olmayan karısı tarafından nasıl boynuzlandığını" anlatır; 20. hikâye (2. gün), dul bir kadına aşık olan soylu bay Riant'ın, bir gün dul kadını "Riant ne kadar yakışıklı, güçlü, soylu ve sevimliyse o kadar çirkin, aşağılık, rezil seyisle evinde yatarken" görerek aşkından nasıl kurtulduğunu anlatır. Bu açık saçık hikâyeler, muzip bir günce tonu asla aşmazlar: Marguerite de Navarre, açık saçık fıkraların soylu bir prenses önünde nasıl uygun biçimde anlatılacağını kanıtlar.

Bu dönemin kadınları arasında, *Aşk Hikâyeleri*'nde (1543) Jeanne Flore, *Rimler*'inde Pernette du Guillet (1545) aşkı duygu olarak yücelttiler; onu fiziksel duyum olarak yücelten tek kadın Louise Labé oldu. İplikçi Ennemond Perrin'in karısı olan ve bu yüzden "Güzel İplikçi" diye tanınan, Lyon'da yaşayan Louise Labé, 1555 yılında, Lyonlu tipografi ustası Jean de Tourmes'un yayınevinden *Delilik ve Aşk Münakaşaları* adlı üç içli şiir ve yirmi dört soneyi içeren bir derleme çıkarttı. Şiirleri, evliliğinden önce, Roma'ya yerleşen bir askere duyduğu tutkulu aşkı anlatan gençlik eserleriydi. Louise Labé, sonelerinde, şehvetini açıkça itiraf etmeye cesaret eden ilk kadındı:

Öp beni tekrar, yeniden öp, öp,
En tatlı öpcüklerinden birini ver bana,
En aşk dolu öpücüklerinden birini ver bana,
Ben sana kordan daha sıcak dört öpücük vereceğim.
Tembel, üzülüyor musun? Yatıştırırım ben seni,
Yumuşak on öpücük daha vererek.
Böylece öpücüklerimizle mutlanarak
Birbirimizden rahatça zevk alalım... [1]

Yine ilk kez bir kadın, sevgilisine sarılmış olarak sarhoşluktan ölme arzusunu açıkça ifade ediyordu:

---

1 *Oeuvres de Louise Labé*, Charles Boy tarafından yayımlandı, 2 cilt (Paris, Alphonse Lemerre, 1887).

... Eğer kollarımla sarılmışsam
Sarmaşığın ağaca sarılması gibi,
Ölüm gelsin, tek isteğim bu,
Beni ne kadar çok öperse o kadar susayacağım,
Ve dudaklarının üzerinden kaçacak ruhum,
Yaşıyor değil, mutluluktan ölüyor olsam bile.

Louise Labé, özgür düşünceleri nedeniyle aptalca dedikodulara konu olan hayranlık duyulan bir kadındı. 1542'deki Perpignan kuşatmasına, yüzbaşı Loys adıyla, erkek kılığında katıldığına inanılır. Sadece ata çok iyi bindiği için, soylular onu, şaka olarak yüzbaşı Loys diye çağırıyorlardı. Dul ve çocuksuz kalarak, Confort'daki evinde "nefis marmelatlarını" tatmaya ve lut çalışını dinlemeye kalabalık sayıda şair ve sanatçı (Maurice Scève'den Baïf'e kadar) geldiğinden, Louise Labé'ye "genel fahişe" muamelesi yapıldı. Oysa ki, aşkta sadık olan ve hayatını Lyon'daki bir Floransalıyla birlikte tamamlayan bu sevimli kadın, "edebiyatı inceleme zevkini" her şeyin üstünde tuttuğunu söylüyordu.

Olgunluk eseri olan *Delilik ve Aşk Münakaşaları*, Delilik ve Aşk arasında bir uyum olarak kabul edilen bir erotizm teorisine girişitir. Saint-Beuve'ün Louise Labé'nin dizelerine tercih ettiği bu parlak diyaloglar tanrıça Delilik ile Cupidon arasındaki bir tartışmadan yola çıkar. Delilik Cupidon'a şöyle der: "Seni büyük yapan benim, benim zevkime boyun eğ. Senin kalpten başka bir şeyin yok: Gerisi benim tarafımdan yönetilmektedir." Cupidon itiraz edince gözlerini oyar ve göz çukurlarını asla çıkaramayacağı bir bezle kapatır. Venüs, oğluna verilen zararı Jupiter'e şikayet eder; Apollon Aşk'ı savunacaktır, Mercure Deliliğin avukatı olacaktır. Söylevleri harikadır. Sonunda Jüpiter, bundan böyle, Deliliğin, kör ettiği Aşk'a her yerde rehberlik etmesine karar verir.

Sonraki iki yüzyılda, en sefih edebiyat kadınları bile ihtiyatlılığı korudular. XIV. Louis döneminde, Hortense de Villedieu özel yaşamıyla skandallar yarattı, ama kışkırtıcı başlıklı kitaplarında —*Aşkın Düzensizlikleri, Aşk Günlüğü, Çapkınlık*

Yıllıkları vs.— sevişme olayları üzerine kendilerini açıkça ifade etmeye asla cesaret etmediler. XVIII. yüzyılda, çapkınlıkta, Casanova ve Sade erkek olarak ne yaptılarsa, birçok kadın da aynı şeyi yaptı. İçlerinden hiçbiri gerçek maceralarını ya da cinsel fantazmalarını yansıtan hikâyeler kaleme alma ihtiyacı duymadı.

İçlerinden en sapkını, Claudine de Tencin, romanlar yazmayı düşündü (Pont de Veyle ile birlikte). Çapkınlık hiç söz konusu edilmedi. Yine de onun üzerine çok şey biliyordu; bu eski rahibe, andını bozduktan sonra Kral Naibinin, Kardinal Dubois'nın ve Şövalye Destouches-Canon'un metresi oldu ve şövalyeden olan çocuğunu küçük yaşta, danışman Lafresnay'a terk etti ve danışman da, Tencin'in evinde, tabancayla öldürülmüş olarak bulundu. Oysa, *Aşk Mutsuzlukları*'ndaki (1747) kadın kahramanı, kendisinden yola çıkarak betimlediğini öne sürdüğü namuslu bir genç kız, Lucie de Valrose'dur.

Sahte bir erotik kadın kitabı, *Ahlaksız Bir Çocuğun Günlüğü*, Madam de Morency denen ve Fransız devrimi sırasında birçok devrimcinin (Quinette, Hérault de Séchelles, General Biron, Fabre d'Eglantine, vs.) metresi olan Suzanne Grioux'nun adıyla yayımlandı; daha sonra, çapkınlık yaşamının evrelerini, *Illyrine ya da Deneyimsizliğin Sakıncaları* (1799) gibi ilginç olmayan romanlarda topladı. Charles Monselet, Grioux'nun "Ay, doluluğu içindeydi ve kalbim, boşluğu içinde" gibi birçok cümle içeren yeteneksiz tarzıyla alay etti. Bu *Günce*'nin, 1796'da —o zaman yirmialtı yaşındaydı— Soissons'da bulunan bir elyazması olduğu ve 1903'de ortaya çıkarıldığı varsayılır, ama gerçekte skatolojik takıntılarını ve kırbaçlamanın "vahşi ve ilginç zevklerine" olan eğilimini (daha önceden bunları, 1899'da, *Dolly Morton'ın Anıları*'nda ifade etmişti) katmış olan Hugues Rebell tarafından yazılmıştı. Önsözde, Suzanne'ın "kıçıyla yaşamak ve hatta düşünmek" ideali olan "küçük bir sevimli hayvan" gibi davrandığını söyler.

Sözde Suzanne, Molint-Galant'da, teyzesinin evindeki çocukluğunu, helalarda kız arkadaşı Valentine ile oynadıkları kirli oyunları, birbirlerinin üzerine sıçmak gibi "hem iğrenç, hem tatlı" ahlak bozukluklarını anlatır. Daha sonra Corbeil'deki

Urselinler Manastırına girer ve orada, yine bu kadar tiksinç başka maceralar yaşar. Kızlar birbirlerini tatmin etmekte ve osuruk konserleri yapmakta, rahibeler onları sadistçe cezalandırmaktadır. Rahibe Sainte-Ursule, Suzanne'ı hücreye koyar ve dışkı kaplı duvarı diliyle temizlemeye zorlar. Sainte-Eugénie Ana onu bir kerevetin üzerine çıkarır ve on kayışlı bir kırbaçla ya da dikenli ve ısırganlı bir süpürgeyle kırbaçlar. Bu kitap, ihtiyaçlarını yerine getiren yeniyetme kızlar hayal ederek tahrik olan bir bunağın zirvalarıdır. İçlerinden biri bu kadar iğrenç bir günlük tutsaydı iyi olurdu ama bu olmadığından kendisi uydurmuştur.

Félicité de Choiseul-Meuse, Birinci İmparatorluk döneminde büyük başarı elde etmiş olan *Julie ya da Gülümü Kurtardım* (1807) ve *Amélie de Saint-Far ya da Ölümcül Hata*'nın (1808) yazarı olmakla övünür. Ama bu kontes, yazarlık taslayan birçok sosyete kadını gibi (örneğin, Madam de Souza) kitaplarını "gizli ve ücretli yardımcılar"a yazdırmaktadır. Sevgilisi, şarkıcı Armand Gouffé, iki erotik kitabını Madam Guyot'ya ve vodvil oyuncusu Rougemont'a (o da doğrulamıştır) yazdırdığını ortaya koydu. *Julie ya da Gülümü Kurtardım*'daki "sevgili Armand"a ithafı, Gouffé'nin konuyu onayladığını göstermektedir. Bu otuz yaşındaki bir kadının itirafıdır: Ondört yaşından beri en derin cinsel zevkleri tatmış olmasına rağmen bakireliğini —ününün "değerli tılsımı"— koruyabilmiştir.

Cilveli kadın, erkekleri deli etmekten geri kalmamış, onların öpücüklerine, dokunmalarına, kucaklamalarına izin vermiş, ama asla tam bütünleşmeye izin vermemiştir. Kırk yaşlarındaki Saint-Albin'le bir faytonda, "Paris'in en güzel genç erkeği" Camille'le garsoniyerinde ve başka birçoklarıyla, her şeye izin vermiş, ama işin esasına asla. Göğsünü çözmeye, göğüslerine dokunmalarına izin vermiş ve hatta kendisi de, partnerinin kendisini arzulayıp arzulamadığını anlamak için pantalonunda "mutlu bir yükseklik" olup olmadığını eliyle yoklamıştır. Hatta Alberti'yle bile yatmıştı; Alberti hadımdı ve ona öyle şehvetle sarılmıştı ki, Alberti kımıldayamadı bile. Kızlığını kaybetmeye katlanmak yerine, bir erotik gravür albümüne bakarak hayal etmeyi tercih ediyordu: "Bir sevgilinin kollarında bir kez zevk

alırım, kitabımla bin kez zevk alıyorum; her kişiyle kendimi özdeşleştiriyorum, bütün zevkleri tadıyorum."

Julie, sonunda, Marsilya'da zengin dul kadın Caroline'le birleşir ve seviciliği benimser. Caroline onu, tabanı gül yapraklarıyla kaplı lüks salonuna davet eder ve Julie bir süre sonra kendisini kucaklamalara, yarı çıplak kalmaya ve bir sedirin üzerine sürüklenmeye bırakır:

> Kendinden geçmiş Caroline beni kendi üzerine çeker, boynu boynumun üzerindedir ve değirmi bir hareketle okşuyor gibidir. Göğüslerini taçlandıran güzel çilekler, kendileri kadar güzellerine rastladıklarından kıskanç, onlarla kavgaya girişirler; birbirlerine dokunurlar, sıkıştırırlar; bu hafif sürtünme onları sertleştirir ve bende, en şehvetli titremelere neden olur. Kendimden geçtiğimi fark eden Caroline, en tatlı gıdıklayışlarla bunu daha da artırmaya çalışır. Uyluklarımdan birini kendi uyluklarının arasına aldı; büyük bir şiddetle sarsıldığımı hissettim; işini bilir eli sarsıntımı artırıyordu; zevk şimşeği, gözlerimizde aynı anda parıldadı ve ardından gelen sarhoşlukta, varlığımızı hatırlayıncaya kadar kendimizden geçtik.[1]

İkinci bir buluşma Caroline'in yatak odasında olacaktır ve çırılçıplak yatağa girecekler dir. Bacakları aralık yatan Julie, Caroline'in "en değerli arzuların nesnesi"ni incelemesine izin verir ve Caroline, uzun bir incelemenin ardından çılgınca bir sevinçle haykırır: "Bakire bu! Büyük Tanrım, ne büyük bir zevk!" Hemen, Julie'ye onu tatmin etmenin birden çok yolunu bildiğini göstermek ister:

> Caroline kendinden geçerek ayağa kalktı, beni kollarıyla sardı, binlerce öpücük verdi, sonra yeniden karşıma geçerek, en güzel mücevheri seyretmeye koyul-

1 *Julie ou j'ai sauvé ma rose* (Hambourg, Les Marchands de Nouveautés, 1807).

du. "Evet, diye bir daha haykırdı, bu çiçek dokunulmamış; ne parlaklık! ne tazelik! Arı gibi, balını çıkarmak istiyorum! Onun tatlı suyuyla sarhoş olmak istiyorum, onu zevkten kurutmak istiyorum!" Hemen ardından, yazmaya cesaret edemediğim, ama tatlı olduğu kadar heyecanlı duyumlara da neden olan binlerce yolla Caroline beni zevkin son aşamasına getirdi; amacı sadece bana zevk vermek değildi, gülün sıvısını emmek için gerekli iğneden yoksun olan yetenekli arı, aşk özünü çekmek için bu mutlu araçtan yararlanıyordu.

Julie artık kendisini, bir lezbiyenler grubuna dahil olan Caroline ile bakireliğini vermeyi reddettiği ama diğer şeyleri kabul ettiği kadın avcısı Versac arasında paylaştırır. Bu romanın Madam de Choiseul-Meuse'e ait olduğundan kuşku duymayan kitapsever Jacob (Pierre Lacroix), bu kitabı göklere çıkaran bir övgü yapmıştı.

Amélie de Saint-Far'da, (altbaşlığı, "Beni okumak için iyice gizlenin"dir), kendisini Albay Charles ile aldatan Madam Durancy'yi metres edinen çapkın bir dulun kızı olan sarışın Amélie'nin sevgilisi genç Ernest'dir. Oysa, Albay Charles, Amélie'yi de baştan çıkarmak istemektedir ve Madam Durancy'de Ernest'e *"sevmeden de zevk alınabileceğini"* kanıtlamaya çalışmaktadır. Bu açık saçık çapraşık durum, Birinci İmparatorluğun trubadur şarkıları tarzında yazılmıştır. Madam Durancy'nin ardından Saint-Far'a gelen Albay Charles, ona görkemli biçimde şunları söyler: "Zevk çiyiyle hâlâ nemli yatak, yeni minnetlerin tanığı olsun." Ernest, masum Amélie'nin kafasını karıştırmak için cesur bir davranışta bulunur: "Amélie'nin elini tutar ve ona ilk kez, güzel parmaklarının arasında sıçrayan ateş gibi bir sütunu hissettirir; aşırı ölçüde şaşıran, ama düşünemeyecek kadar da heyecanlanan Amélie, henüz nasıl kullanacağını bilmediği bu değerli mücevheri hafifçe sıkar."

Tumturaklı metaforlarla tasvir edilen sahneler giderek daha cesur olur. Madam Durancy, çıplak Amélie'yi seyretsin diye Nemours dükünü banyoya gizlenmeye çağırır. Zevkten yanıp

tutuşan dük, Amélie'yi sandal gezintisine davet eder, ama suya düşerler ve bayılan dükü kendine getirmek için Amélie, bir romanda gördüğü, ağızdan suni teneffüsü düke uygular. Dük, kendisine öyle iyi gelir ki, çılgına dönmüş Amélie'nin kızlığını bozmak için bundan yararlanır:

> Amélie'yi yavaşça altına aldı ve daha da artmış gücüyle, dar zevk yolundan kendisine bir geçit açmaya çalıştı: Zorbaca denemelerinin Amélie'ye verdiği keskin acılar, Amélie'yi tatlı sarhoşluğundan bir zaman için uyandırır (...) Dük, kurbanını merhametsizce yırttı, gözyaşları ve çığlıklar onu daha da tahrik ediyordu sanki. Nihayet, çabaları başarıyla taçlandı, akıttığı kanlar arasındaki yerine zaferle girdi. Zaferiyle mütevazileşen dük, Amélie'nin kollarına güçsüzce düştü.

Diğer yandan, Madam Durancy'nin salonundaki Albay Charles, yatak olmadığı için kendisine itiraz eden hizmetçi Elise'le şakalaşmaktadır. Albay şöyle der: "Şehvet için her yer bir tahttır; ve genellikle en büyük zevkler pufla yatak üzerinde değil bir iskemlede tadılır." Hizmetçiye bunu kanıtlamaya girişir, ama sıçrayışları iskemleyi kırar ve düşüşlerinin gürültüsü üzerine Madam Durancy gelir. Bu "kendini beğenmiş ve çapkın" kadın, pek alışılmış olmayan üçlü bir aşk seansına katılacaktır.

Bu iki roman, X. Charles'ın mahkemesi tarafından yasaklanmalarından itibaren yasadışı olacaktır (1827'de *Julie*'ye ilişkin imha kararı bile alınmıştır). Öyle görünüyor ki Napolyon, Büyük Ordu'daki askerlerine Marki de Sade'ı okumalarını yasaklamıştır ve bedeli ölüm cezasıdır; ama Madam de Choiseul–Meuse'ü okumalarına izin vardır.

Romantizmin kadınları, erotik edebiyata hiçbir katkıda bulunmamışlardır, oysa ki romantizm çılgınlık dolu romanlarda "sevgi hakkı" istemiştir. Pierre Dufay, Georges Sand'ın *Gamiani*'yi Musset ile birlikte yazdığını iddia etti (oysa bu kitap, onların karşılaşmalarından önce çıktı). Bu, bir gece, cinsel arzuları olmadığı için Musset tarafından azarlandığında ağlayan bu

büyük frijid etrafında oluşturulan şehvetlilik efsanesiyle çok saf bir biçimde gururlanmaktır. Georges Sand, 15 Nisan 1834'deki ayrılıkları sırasında, kendini temize çıkarır: "Bu zevkler, senin başka yerlerde bulacaklarından ne kadar daha süssüz ve örtülü olursa ben o kadar rahat olurum. En azından, başka kadınların kollarındayken beni hatırlamayacaksın."[1] Georges Sand'ın, kendisini ilk önüne çıkan Pagello'ya teslim edişi, doyumsuz bir ateşliliğin değil, açıklanamayan bir mizacın sonucuydu. Kadın kahramanları her zaman namuslu ve erdemli yaratıklardır; örneğin, melek gibi yapısıyla vahşi hayvana benzeyen bir erkeği eğitmeyi başaran, *Mauprat*'daki Edmée gibi. Romanları *Indiana, Lélia, Valentine* ve *Jacques* döneminin cesur eserlerindendi, çünkü boşanmayı savunan tezleri vardı. Ama bu romanlarda, şehvet aşkından titreyen Louise Labé'nin bir sonesiyle karşılaştırılabilir tek bir sayfa bile yoktur.

Céleste Mogador'un anıları, *Dünyaya Elveda* (1854), yaşamı nedeniyle, o zamana kadar eksik olan cesur kadın itirafı olabilirdi. Mogador, çok küçük yaşta şapkacı olan babasını kaybetti ve onaltı yaşında Paris'in kibar bir genelevine girdi ve yirmi yaşında, Champs-Elysées'deki zevk yeri olan Mabille Balosunda dansöz olmak için genelevden ayrıldı, iki yıl sonra Yeni Hipodrom'da at cambazı oldu. Daha sonra, ünlü bir *yosma* oldu (bu sözcük, çok zengin tek bir adamın kapatması olmak yerine, ortalama servetli birden çok adamın kapatması olan kadını ifade eder). Otuz yaşındayken, zengin bir kumarbazla, Lionel de Chabrillan'la evlenerek kontes olur, çünkü kumarbaz alacakları karşılığında Melbourne'de onursal konsül seçilmiştir. *Dünyaya Elveda*, kumarbazla birlikte Avusturalya'da yaşarken çıkmış ve basın karalamaya çalıştığından, Céleste, kocasının kariyerini lekelememek için, yayınevindeki baskıları bizzat kendisi yok etmiştir. Konsülün öldüğü ve Céleste'in Paris'e yeniden dönmeye çalıştığı 1858 yılında *Céleste Mogador'un Anıları* adıyla yeniden basılmıştır.

Ama, sevgililerinden biri olan avukat Desmarets'ye yaptığı

1 George Sand et Alfred De Musset, *Correspondance*, ardından *Journal intime de Georges Sand* (Monaco, Editions du Rocher, 1956).

itiraflarına göre yazılmış olan Anıları, ilginç olabilecek her şey konusunda susmaktadır. Onaltı yaşında gönüllü olarak fahişelik yapmaya onu iten erken deneyimleri, çok sayıdaki partneriyle olan özel ilişkileri ve duyguları ve heyecanları konusunda hiçbir şey bilinmemektedir. Yeterince ilginç olan kimi sayfalar, genelevdeki Alfred de Musset'yi —müşterilerinden biriydi— her zaman sarhoş, kızlara kötü davranan, hortlak gibi biri olarak tasvir ettiği bölümlerdir. Ve daha sonra Céleste Mogador, "lise mezunu kopyacılar"ın ve iki Dumas'ın (baba ve oğul) yardımıyla romancılık kariyeri yaptığında, sadece erdem öğütleyen duygusal saçmalıklar yayımlayacaktır, oysa İkinci İmparatorluğun en utanmaz fahişeleriyle birlikteydi. İşte, ünlü olmak için kendisini tam tersi gösteren çapkın bir kadın daha.

Kadın cinselliği üzerine tanıklık eksikliği, erkekleri bunları üretmek için kışkırttı. En başarılı yutturmaca, *Bir Alman Şarkıcının Anıları*'dır; birinci bölümü 1868'de, erkeklerle ve kadınlarla ilişkileri skandallar kroniğinin konusu olan Wilhelmine Schroedor–Devrient'in ölümünden sekiz yıl sonra ve ikinci bölümü de 1875'de yayımlanmıştır. Parayla tutulmuş birçok yazarın çalıştığı Altona Yayınevinden çıkmış bu Anıların yazarı, muhtemelen önceden de yergi yazarı olarak tanınmış olan yayınevi sahibi August Linz'dir; edebiyatçı bir kadınla evliydi ve karısı, bu kitaba kadınlara özgü kimi vurgularda bulunmak için kesin olarak katkıda bulunmuş olmalıdır. Blaise Cendars'ın hiç dokunmadan yaptığı 1911 tarihli Fransızca çeviri, Almanca orijinalinde izin verilmemiş bir hile olarak, Wilhelmine Schroeder–Devrient'in bir portresiyle süslüydü. Apollinaire, ünlü şarkıcıya ait olmadığını bilmesine rağmen, bu kitabı bir kadının yazdığına inanmıştı.

Anlatıcı, ondört yaşındayken anne babasının odalarındaki bir gardroba saklanıp onların ateşli birleşmelerini gözleyerek başlayan cinsel eğitimini hatırlayarak anlatmaya girişir. Müzik eğitimi görmek ve hayata atılmak için Viyana'ya gitmeden önce ilk aşk derslerini İsviçreli dadısından alır. Viyana'da, birlikte piyano çaldıkları piyanist Franz'la olan çapkınlıkları, bir bankacının karısı olan Roudolphine'le evici ilişkileri bir süre sonra, Roudolphine'in sevgilisi İtalyan prensinin kollarına atılışıyla

eğitimi tamamlanacaktır.

Daha sonra bulunduğu Frankfurt'ta ve özellikle Budapeşte'de, Anna ("Dişi bir Sade"), hevesli Ferry ve işini görmek için hapisten çıkardığı hırsız Rose ile birlikte kendini bütün sapkın zevklere verir; kostümlü bir sefahat alemine bile katılır. Hamile kalmadan zevk almak istemektedir ve erkek prezervatiflerinden korktuğundan vajinasına gümüş bir top ya da bir sünger yerleştirir. Eğer bir erkek arkadan ve ayakta içine girerse ya da boşaldıktan sonra içine işerse hamile kalmayacağına inanmaktadır. Geleneğe ilişkin böyle ayrıntılar ve aşk heyecanları üzerine yaptığı çok incelikli düşünceler bu kitabın ününü haklı kılar.

Kadın Cinselliğinin Öncüleri

Erotik edebiyatın ilk orijinal kadın romancısı, H. Le Blanc (mucit Nicolas Le Blanc'ın torunu) olarak doğan Markiz Mannoury d'Ectot'dur. İkinci İmparatorluk döneminde, Argentan yakınlarında, şairleri ve sanatçıları kabul ettiği küçük bir şatoda yaşadı; III. Cumhuriyet döneminde, art arda gelen jigololar tarafından sefalete düşürülmüş bir dul olarak bir evlilik ajansı açtı ve III. Napolyon'un egemenliği dönemindeki soylu kadınların ahlak bozukluğunu sergileyen üç roman yazdı. *Bir Kadın Terzisinin Gizli Anıları* (1880), kendi itirafıyla, "salonların ve birahanelerin dedikodularıyla" yazılmıştı. Terzi Victor Burt bu kitapta, "sevgili küçük güzeller" (yani en iyi müşterileri) üzerine yirmialtı açık saçık anekdot anlatır. Bir markizin niçin Domuzcuk adını aldığını ve yedi sevgilisi olan bir baronesin kızlarını bunların üçüyle nasıl evlendirdiğini ortaya koyar.

Vikontes Coeur-Brulant* olarak imzaladığı *Albayın Yeğenleri*, Guy de Maupassant'a atfedilen, ama onun reddettiği "natüralist bir çapkınlık romanı"dır. Bu sahte gürültü, belki de, Madam de Mannoury'le Maupassant'ın sık sık görüşmesinden

---

* Yürek-Yakan Vikontes, Ç.N.

kaynaklanıyordu ve büyük bir olasılıkla kitabın satışını sağlamak için kitabın editörleri olan Gay ve Douce'nin kurnazlığıydı. Albay karısı Briquart tarafından evlendirilen iki kız kardeşin, Florentine ve Julia, bu hikâyesinde, duygusallığın çapkınlıkla karıştığı bir kadının esini hiç kuşkusuz fark edilir. Florentine, Georges Vaudrez'le evlenir; bu, ellibeş yaşında bir erkektir ve zifaf gecesinden önce, "savaşa hazırlanan organı" üzerine soğuk su dökmesi, belden aşağısını Macar suyuna batırılmış bir süngerle oğuşturması ve Dr. Albert'in afrodizyak haplarını çiğnemesi gerekmektedir. Ama, evlilik ilişkilerinin temel aracı olan elini kullanmasını iyi bilmektedir: "Georges'un maharetli parmağının okşayışı altında Florentine, eşiyle birleşmenin verdiğinden çok daha fazla, sözle anlatılamaz zevkler alıyordu." Diğer yandan Julia, kendisini Polonyalı bir vikonta, Gaston Saski'ye verdi ve her tür şehveti tattı; ama vikont, ailesi tarafından başka bir genç kızla evlenmek zorunda bırakıldı ve sonunda Julia, büyük babası yaşında bir İspanyol generaliyle evlenmek zorunda kaldı.

Romanın, 1885'de yayımlanan ikinci bölümünde, Florentine ve Julia, dul olarak, Paris'te gizli zevklerin peşinde bir yaşam sürdürmeye karar verirler. Kendilerine Grenade ve Pervenche adını vererek, mektupla, erkekleri gizlice girebilecekleri özel bir otele davet ederler; bu erkekleri maskeli olarak kabul ederler ve erkekler aşk oyunundan sonra, kimlikleri hakkında hiçbir şey bilmeden çekip giderler. Topinambours Çevresinin yüksek erkeklerini tercih ederler ve Julia, ressam Michel Lompret'ye vurulur. Hikâye, bir kadını soyma ve okşama biçimleri üzerine, hazırlık bilimleri üzerine, dokunmaya duyarlı noktalar üzerine öğütlerle doludur ve "kocalara ve sevgililere yapılan ilk öğüt, kibar bir erkeğin içeri girmeden önce kapıyı çalmasıdır." Eğer Madam de Mannoury, evlilik ajansındaki müşterilerine de bu öğütleri yapıyorsa, onları mutlu ediyor olmalıdır.

Violette'in Romanı (yanlışlıkla 1870 tarihi atılmıştır), "ünlü bir maskeli" olarak imzalanmıştır, çünkü kitabı yasadışı olarak yayımlayan Brükselli yayımcı Brancart, bunun, Baba Alexandre Dumas'ın ölümünden sonra yayımlanan bir eseri olarak tanınmasını istiyordu. Bu, *Gemiani*'de olduğu gibi sapkın ve

saldırgan bir kadın kahramanın lezbiyen aşk hikâyesidir; ama, Musset'nin sahip olamayacağı bir kadın bakış açısıyla ele alınmıştır. *Violette'in Romanı*'nın "kocamla çok mutsuzdum, onun ölüsü üzerine yemin ettim ki erkeklerden intikam alacağım, ve sözümü tuttum", diyen kara gözlü sarışın bir dulun, Mainfroy Kontesinin kişiliğiyle özdeşleşen çok tecrübeli bir kadın tarafından (kitap çıktığında Madam de Mannoury kırk yaşını geçmişti) yazıldığı hissedilir. Odette de Mainfroy, ressam Christian'la, çamaşırcı sevgilisi Violette üzerine tartışır; Christian, "her bir harfi bir okşayış ve her okşayışı bir mutluluk olan bu sevimli aşk alfabesini" ondan öğrenmiştir. Christian, merak nedeniyle, Violette'i kontese teslim olmaya iteler ve bir yere gizlenerek sahneyi izler; kontes, boynu mücevherlerle kaplı uzun siyah kadife bluzunu ve pembe ipek çoraplarını çıkarırken şöyle der: "Oh, bak bana, gözlerinin ayna gibi içimi yaktığını hissedeyim", ve daha sonra, "avının üzerine atılan bir panter gibi" sarılır. Christian, "bir ressam için çok hoş bir gösteriydi" der ve ortaya çıkar ve bundan böyle Violette'i paylaşacaklarına dair bir anlaşma Christian ile Mainfroy Kontesi arasında kabul edilir.

Ama tiyatro yapmak isteyen Violette, "büyük mavi gözlü, yanık tenli, olağanüstü esmer", ünlü eşcinsel, artist Florence'dan ders almak zorundadır. Mainfroy Kontesi, Florence'ın Violette'i baştan çıkarmasını engellemek için, kendisi Florence'ı elde etmek ister. Bu ilginç bir bölümdür, çünkü her biri diğeri kadar aktif ve enerjik iki eşcinsel arasındaki bir rekabettir. Bakire olan Florence açıkça söyler: "Kadınları, onlara egemen olduğum için, erkek, eş, efendi olduğum için kabul ediyorum... Birkaç istisna hariç kadın aşağı bir varlıktır ve itaat etmek için yaratılmıştır." Kritik an geldiğinde, soyunmakta tereddüt eder: "Beni iğrenç bulacaksınız, eminim." Çünkü Florence'ın göğsü kıllarla kaplıdır: "Bu garip süs boğazına kadar çıkıyordu ve iki göğsünün arasında bir mızrak gibi duruyordu. Sonra, incelerek aşağı iniyor ve belden aşağısıyla birleşiyor ve sırtta bir an yeniden ortaya çıkıyordu." Bu anormallik karşısında büyülenen Mainfroy Kontesi haykırır: "Oh! Güzelim! Oh! Ne ilginç şey! Kıl! Hayır, ipek!" ve "erkeklik gücü ve kadın yumuşaklığı olan

bu garip vücudu" çılgınca kucaklar. Sonuçta, Odette de Mainfroy, hem Florence'la hem de Violette'le ilişkisini sürdürür ve kendisi de Christian'ın metresi kalır; daha sonra, Violette, art arda gelen soğuk algınlığından ölür ve her yıl mezarını menekşelerle süslerler.

III. Cumhuriyet boyunca, bir edebiyat kadını, Marie-Amélie Chartroule, her türlü provokasyonla kendini fark ettirmek ister: Erkek gibi giyinir (o dönemde kadınlara yasaktı), Marc de Montifaud adını alır, 1877 yılında *Kilisenin Namuslu Kızları*'nda sofulara saldırır ve ahlaka hakaretle suçlanır. Ardından, *Madam Ducroisy* adlı romanı, Aralık 1878'deki bir duruşmayla ahlaksız olarak mahkûm edilir; yine de yankı uyandıracak hiçbir şey yoktu. *Madam Ducroisy* ve sonraki romanı *Sabah Ayiniyle Akşam Duası Arasında ya da Saint-Germain Varoşlarında Paskalya Yortusu Sabahları* (1880-1881), tehlikeli erotik kitaplarmış gibi önce Ulusal Kütüphanenin yasak kitaplar bölümüne konuldular. Kısa süre sonra, bu şerefe layık görülmediklerinden oradan çıkarıldılar.

XIX. yüzyıldan XX. yüzyıla geçiş olan ve Colette ve diğer skandal romancıların öncüsü, ailesinin Périgord'daki şatosunda eğitim görmeden büyüyen Rachilde'dir (1860'da doğan Marguerite Aimery'nin takma adı); daha dört yaşındayken ata biniyordu. Onbeş yaşında, Marki de Sade'ın eserlerini keşfetti ve büyür büyümez Paris'i fethe çıktı. Erkek gibi giyinmekten memnun olmayınca, "Rachilde, edebiyat adamı" (çünkü kadınları aşağı varlıklar olarak kabul ediyordu) adına kartvizitler bastırdı. 1889'da, Belçika'da yayımlanan romanı, *Mösyö Venüs*, bir eşcinselle evlenen bir kızın hikâyesidir ve eşcinsel, kadın kılığına girerek onu bir erkekle aldatır; bu kitap nedeniyle Brüksel Ceza Mahkemesi tarafından bir yıl hapis ve ikibin Frank para cezasına çarptırılmıştır. Savcının ondokuz suçlaması arasında, "yeni bir kötülük" bulmak da vardır ve Verlaine şöyle diyecektir: "Yeni bir kötülüğün yaratıcısı, insanlığın velinimeti olacaktır. Sakinleşin, küçüğüm, siz hiçbir şey bulmadınız."

"Dekadanların Kraliçesi" denen, şeytansı kabul edilen (anne tarafından İspanyol engizisyoncu Don Faytos'dan geliyordu ve Périgueux Sokaklarında Şeytan'a rastlamak ve onunla röportaj

yapmakla övünüyordu), sudan başka bir şey içmeyen, (Jean Lorrain'e göre) "arkadaşlarıyla birlikte olan, ama tek bir sevgilisi bile olmayan" Rachilde, "karmaşık aşk" üzerine bir dizi roman yazdı; örneğin, *Hayvan* (1893), çocukluğundan beri "beyaz ve süslü güzel mantar çürüğüyle çürümüş" ve "zevk isteğiyle kendisini sevecek bir erkek, bir köle" bulmayı hayal eden aşırı cinsel arzulu Laure Lordès'in portresidir. Bir sevgiliden diğerine, köylü Marcou'dan Bréville papazına koşacaktır, ta ki kudurmuş bir köpek tarafından ısırılıp, "hayvana dönüşmüş bir kadın"dan başka bir şey olmayıncaya kadar. *Doğadışı* (1897), aristokrat Reutler'in, "parfümler, çiçekler ve aynalardan başka bir şey sevmeyen" züppe erkek kardeşi Fertzen'e duyduğu homoseksüel ve ensest aşkın hikâyesidir — sonunda, Fertzen ağbisini boğazlar. *Cinsel Saat*'de (1898), "macera düşkünü" anlatıcı, "güzellik davranışı"na sahip bir kadın arar ve idealini, yüksek sosyeteden iki metresinde değil, küçük bir fahişede bulur. Louis Dumur, *Tüy*'de, bu romanlara ilişkin şöyle yazar: "Madam Rachilde'in ahlak bozukluğu edebiyattaki tek örnektir."

Rachilde, 1899'da Alfred Valette'le evlenir ve Valette, ertesi yıl yeni *Mercure de France*'ı kurar ve Rachilde orada oldukça etkili olur. Rachilde az sayıda skandal romanı yazdı, ama her türlü atılıma açıktı. Alfred Jarry'nin dostu, Fütürizm ve Dadaizmin ateşli savunucusu oldu. Mesleğinin sonuna doğru, onüç beyaz fare yetiştirmekle eğleniyor, toplantılarda "çarpıcı soruları"yla" kadınları korkutuyordu (1926'da çıkan kitabı *Niçin Feminist Değilim*, sansasyon yarattı).

Paris–Lesbos 1900

XX. yüzyıl başında, Paris'te, edebi iddiaları olan ünlü bir lezbiyen grup vardı. İçlerinden birinin, tutkularıyla eşi bulunmaz cesarette bir roman yaptığı ya da nefes kesecek utanmazlıkta bir itirafta bulunduğu sanılabilir. Bunların hiçbiri olmadı. Hepsi de, "zambak" gibi görülmeye, kendi aralarında sadece *namuslu okşayışlarda* bulunan (oysa ki çağdaşlarının

boşboğazlıkları, namusluluktan ne kadar uzak olduklarını gösteriyordu), saflığa vurgun sevgililer olarak görülmeye çalışıyorlardı.

Yüksek sosyeteyle düşüp kalkan Liane de Pougy, *Safik Bir İdil*'inde (1900) —bilinen "yardımcısı", *Mercure de France*'da çalışan Henri Albert tarafından yazılan roman; "dekadan" tarzının açıklanışı buradadır— Natalie Clifford-Barney'le olan aşklarının hikâyesini oldukça gülünç, iddiasız bir esere dönüştürmüştür. "Sevinç, güzellik, büyücülük kraliçesi" olan kadın kahramanı Annhine de Lis'in Amerikalı genç kız Florence Temple-Bradford tarafından gönlü çelinir ve çok sayıda çiçek getiren Florence şöyle der: "Beni sana gönderen Sappho'dur... Beni istiyor musun? Sana hizmet etmemi kabul ediyor musun? Nhine, benim tapılacak kadınım, bırak hayallerim gerçek olsun, beni itme!" Moon-Beam (Ay şuası) diye adlandırdığı bu sarışın hayranının tutkusundan kafası karışan Annhine karşısındakini inceler: "Moon-Beam, ahlaksız bir ağzın var... bu görünüyor... Dudakların şehvetli, biraz ince, çenen güçlü, biraz hayvansı! Oh! Matmazel, umut vaat ediyorsunuz!"

Annhine, ilişkilerinin sadece bir "ruh birleşmesi" olarak kalacağı konusunda kendisini ikna eden Florence'in açıklamalarını ve hediyelerini kabul eder. Florence'in "saçlarını, dizlerini, bacaklarını, kalçalarını sofuca öpmesine" gülerek izin verir. Florence için "bir bakirenin platonik aşkını" hissetmediğini anladığında seyahat ederek ve erkeklerle alem yaparak onu unutmaya çalışır. Kırılmış olarak geri döndüğünde, kafasından atamadığı Florence'ı tekrar görür ve ona, "okşayışlarınla beni zevkten öldür" der. Ama, başından itibaren kudurmuş bir sırtlan gibi onu takip eden Florence aniden haykırır: "Onu öldürmek mi!... Direnemeyecek kadar zayıf olduğundan kendisini bana teslim eden bu meleği öldürmek... Oh! hayır... asla!" Ve kaçar. Birbirlerini sürekli olarak isteyen ve reddeden, çeken ve iten bu kadınların ilişkisinden daha sinirlendirici bir şey yoktur. Sonunda Annhine veremden ölür, teselli bulamayan Florence, zengin bir Amerikalıyla evlenmeyi reddeder (aşk fedakârlığının doruğu!).

Çok önemli başka bir romanda, *Matmazel la Bringue'in Hisleri* (1904), Liane de Pougy, Paris tiyatro kulislerinde geçen olaylardan edepli bir biçimde, neredeyse korkuya varan bir çekingenlikle sanatçılığa başladığı yılları anlatır. En namuslu işletmelerden birinin yöneticisi tarafından karşılanacağını umar: "Kapıyı açtım... dağınık yastıklar üzerinde iki çıplak kadın vardı... Ne dehşet!" Başka bir seferinde, Lebreton'da (Jean Lorrain), mineli kurbağa ve yılan koleksiyonunu inceler: "Bir vitrinde, ne olduğunu anlamadığım küçük, tuhaf bir şeyin üzerindeki etikette *III. Ramses'in fallusu* yazıyordu." Yatağından sayısız erkeğin geçtiği bu ünlü fahişenin "bu küçük şey"in ne olduğunu bilmediğini görmek gülünçtür. Prenses Ghika olan Liane de Pougy, Marie Bashkirtseff'in *Günce*'siyle rekabet etmek için 1919'dan itibaren, *Mavi Defterler*'i kaleme alır.

Babası, Washington'da Barney Railroad Car Foundry'nin başkanı olan Ohio'lu zengin Amerikalı Natalie Clifford-Barney'in edebi yeteneği pek yoktu. Liane de Pougy'yle ilişkilerini anlattığı *Meçhul Birine Mektuplar*'ı yayımlanmaya değer değildi; bunun nedeni başka bir kadınla yatan bir kadının duygularını anlattığı bölümler değil (bir yayıncıyı ilgilendiren tek yer burasıydı), ama Pierre Louÿs'un dediği gibi, stil zayıflığı ve basmakalıp duygusallığıydı. Yine de yayımlanan ilk kitabı, *Beş Küçük Yunan Diyaloğu*'nu düzelten Pierre Louÿs oldu. Natalie Clifford-Barney'le Renée Vivien'in 1901 yılında başlayan aşkları ona, "roman" diye nitelediği, ama hiçbir şey olmayan *Hatırlıyorum*'u (1910) esinletti. Bunlar, uzun ve bıktırıcı bir tonda art arda yinelenen boş anılardı: "Ölüme susadığımız, yok olmaktan başka hiçbir şey arzulamadığımız mor geceler hatırlıyorum." Daha sonra kırmızı geceleri, sarı geceleri, mavi geceleri, mistik geceleri, vs. hatırlar.

Ne romancı, ne de şair olamayınca *Dağınıklıklar* (1910) gibi özdeyiş derlemelerinde ahlak tanımaz biri olmak ister; bu alanda eşi benzeri yoktur, çünkü doğal olarak iğneleyici bir zekâya sahiptir. Aforizmaları, topluma yönelik bir saldırı gibidir: "Benim yüzümü yine ancak ben kızartabilirim," "Başka türlü sevemeyenler aşkı sever", "En güzel hayat kendini yaratarak geçen hayattır, başkalarını yaratarak değil", vs. Sevici düşünce

yapısını ortaya koyan sözleri vardır: "Geceler boyu beni aldattığının düşünü gördüm, ama ertesi gün, nihayet mutlu bir düş gördüm: Benim için kendini öldürüyordun."[1] Kadın Osrar Wilde olmaya çalışan (hatta 1926'dan itibaren onun davranışlarını taklit etti ve Oscar Wilde'ın yeğeni Dolly Wilde'ı baştan çıkardı) Natalie Clifford–Barney, "Barney'lerin inanılamayacak servetinden" yararlanma şansına sahip oldu;[2] bu servet, densizliklerine sabırla katlanılan anarşist bir milyarder olmasına izin verdi. Jacob Sokağındaki Cuma Günleri'nde, hazırlıksız yakaladığı davetlilerine saldırıyordu: "İnsanlık soyu, nefret ettiğim bu soy!" ya da: "Kadın olmak bir felakettir!" Lucie Delarue–Mardrus şunu öğütlüyordu: "Alaya başladığı zamanlarda kalkan sol kaşından sakınınız."

Natalie Clifford–Barney'de ilginç olan şey, *Bir Amazonun Düşünceleri*'nde biraraya getirdiği üzerinde pek düşünülmemiş özlü sözleri değil (onlar için "aylaklık ağacından düşen olgun ve olgunlaşmamış meyveler" der), *Düşünce Maceraları*'ndaki (1929) portrelerdir. Natalie'de bir portreci yeteneği vardır ve kadın modellerini iyi kullanamamaktadır. Lezbiyenlerin kadınları sevdikleri sanılır, ama gerçekte her şey birbirlerinden gizlice nefret ettikleri ve yok etmek istedikleri üzerine gelişir. Kendi aralarında kötü oyunlar oynarlar, kalleşçe imalı zehir dolu komplimanlar yaparlar. Natalie bize, Baba Dumas gibi alyanaklı, "gün ışığının kovaladığı bir gece kuşu havası" içindeki "bodur... atlet bacakları üstünde duran" Colette'i anlatır. Amerikalı lezbiyen Djuna Barnes'ın "*Ever Sharp* kurşun kalemi gibi sivriltilmiş bir burnu" olduğunu söyler ve kaplanı andıran saç stiliyle, sandaletleri, haki renkteki uzun etekliğiyle Gertrude Stein'ı, "Quartier Latin Sokaklarında gezinen canlı bir tapınağa benzetir." Ama iğneleyici düşünce tasvirleri de vardır; örneğin şöyle der: "Bütün Amerikalı kadınlar doğarken İncil yutmuşlardır." Ölüm döşeğindeyken Katolik olan ve vaftiz edilen Renée Vivien'in sonunu anlatırken, Agnostik Natalie şöyle der: "İsa, kadınları Don Juan'dan daha çok baştan çıkarmıştır."

---

1 *Eparpillements* (Paris, E. Sanasot, 1910).

2 Bkz. Jean Chalon, *Portrait d'une séductrice* (Paris, Stock, 1976).

Ve aşktaki kopuklukları şu çok derin cümleyle ifade eder: "Aşk düeti bir opera buluşudur; aşkta yalnız başına ya da art arda şarkı söylenir."[1]

Seviciliğin ciddi militanı Renée Vivien, çiçekler arasındaki bir aşk söz konusuymuş gibi (tabii ki zambaklar arasında: "Yalnız ve üzgün bir kadın dost"una "senin ruhun bir zambaktır, ilahi ve beyaz bir zambak" diyecektir) isteklerini açıkça itiraf etme yeteneğine sahiptir. O, gri elbiseli, siyah tüylü büyük şapka taşıyan, günbatımı karşısında ağlayan ve "eti hiç sevmem" diyerek kızartılmış küçük kuşları yiyen kırılgan bir kadındır. *Etüdler ve Prelüdler, Küller ve Tozlar, Ellerin Birleştiği An* derlemelerindeki şiirleri, daima yakınan ve ağlamaklı tondaki içli şiirlerdir.

Renée Vivien'de, en azından (Natalie Clifford-Barney'e yönelik) bir *Çığlık* vardır; aşkı ve nefreti içinden çıkılmaz bir biçimde karıştırarak, bir lezbiyenin partneri için duyduğu hissin ikili karakteri üzerine bize bilgi verir. Ne yazık ki bu itiraf, bayağı metaforlarla, zayıf bir dille ifade edilir:

Mavi gözlerin, yarı kapalı göz kapaklarının arasında,
Muğlak ihanetlerin ışığını gizliyor.
Bu güllerin şiddetli ve kalleş soluğu
Balıkların uyuduğu bir şarap gibi beni sarhoş ediyor...

Ateş böceklerinin delice dans ettikleri saate doğru,
Gözlerimizde anın arzusunun parıldadığı saate doğru,
Kandırıcı sözleri boş yere tekrarlayıp duruyorsun...
Senden nefret ediyor ve seni iğrenççe seviyorum.[2]

Her bölümünün başında Chopin'den ya da Schumann'dan bir partisyon parçası bulunan romanı, *Karşıma Bir Kadın Çıktı* (1904), Natalie Clifford-Barney'le olan ilişkisini ters yüz eder. Her ikisinin de birbirini aldattığı bu ilişki çok hareketliydi: Renée Vivien, aşırı şişmanlığından dolayı bütün Paris'in Yağ

---

1 *Aventures de L'esprit* (Paris, Emile-Paul, 1931).
2 Renée Vivien, *Etudes et préludes* (Paris, A. Lemerre, 1904).

Tulumu diye adlandırdığı (bu kez bir zambak değil, bir balkabağı söz konusuydu) zengin bir baronesle Bais Bulvarında evlilik yaşıyordu. Natalie tarafından yeniden elde edilen Renée Vivien, onunla birlikte Mytilène'e bir yolculuk yaptı, daha sonra Yağ Tulumuna geri döndü ve Kasım 1909'da vakitsiz öldü. *Karşıma Bir Kadın Çıktı*, hayran olunacak hiçbir şeyin olmadığı bu hikâyeyi elbette idealize etmektedir. Anlatıcı, "dinsiz kiliselerin sapkın Madonnası" Vally'ye duyduğu aşkı düşünür ve ilişkilerinin "evliliğin namusluluğu ve saf bir şehvet" içinde olduğunu hemen hatırlatır. Vally, odasında, kimi zaman Venedikli bir uşak olarak, kimi zaman bir Yunan çobanı olarak giyinir; çift cinsiyetli biri güzellikler sergiler. Şu türden sözler işitilir: "Çirkin, haksız, vahşi ve alçakça olan her şey Erkeklik İlkesinden kaynaklanır. Acı verecek kadar güzel ve arzulanır olan her şey Kadınlık İlkesinden kaynaklanır. Her iki ilke de eşit derecede güçlüdür ve önlenemez bir nefretle birbirlerinden nefret ederler. Biri diğerini yok edecektir, ama ikisinden hangisi zafer kazanacaktır. Bu bulmaca, ruhların ezeli ıstırabıdır." Daha incelikli olan Çinliler, en azından, *yin* ve *yang*'dan söz ediyorlardı; *yin*'siz *yang*'ın ve *yang*'sız *yin*'in asla olmadığını vurgulayarak.

Karşıma Bir Kadın Çıktı'nın yazarı, Vally kendisini diğer kadınlara tercih ettiğinde kıskanç değildir, ama Erkek Fahişe dediği bir adamla, Mösyö de Vaulxdame'la, evlenmek için birlikte olduğunda kudurur. Onu öldürmeyi düşünür. Sonra, onu unutmak için yeni sevgililere koşar: "Narin, bukleli bakire" Dagmar, geniş plili uzun elbise giyen Kate Greenaway gibi sevgililerdir bunlar; ve şunları söyler: "Tan vakti, ağlayan bir kadına benzer." Sonunda onun yerine koyacağı Eva'yı bulur, ama huzura erdiğini sandığı an Vally geri gelir ve şunları yazar: "Seni bahçede bekliyorum." Bahçeye gider ve orada "saçları sudan daha yeşil ve gözleri aydan daha güzel" Vally'yi görür ve Vally onunla Eva arasında seçim yapmasını ister, yaptığı seçimden ise bizim haberimiz olmaz.

Üç Kraliçe

Colette'de, Nerciat gibi erotik romanlar yazmak için gerekli yetenek ve libido vardı. Hiçbir şeyi yapmadı ama, döneminin basımının olanak tanıdığı sınırların ucundaydı. Yirmi yaşındayken, 1893'de, Willy ile evlendiğinde danstan ve tiyatrodan başka bir şey düşünmüyordu. *Claudine*'ler dizisini yazmaya kışkırtarak, siyah parlak okul defterleri üzerinde onu yazar olmaya yönelten Willy oldu; cümlelerin dörtte üçünün üstünü çizdi, üzerlerinden mor mürekkeple düzeltti ya da bir öğretmen gibi notlar düştü: "Açık değil," "iki anlamlı," "geliştirilmesi gerekir," vs. Politeknik okulunun kitaplarını yayımlayan Gauthiers–Villiars yayınlarının kurucusunun oğlu ve *Echo de Paris*'nin müzik eleştirmeni olan Willy, cinas merakına ve çapkınlık edebiyatı girişimlerine rağmen, oldukça kültürlüydü. Colette, yazarlık mesleğini ona borçludur. Bir elyazmasında, şekerlere ilişkin "geğirilmiş elma gibi kokuyorlardı" dediğinde Willy, bu kaba karşılaştırmanın üstünü çizer ve daha iyisini bulmasını ister. Karısının edebi zevkini böylece oluşturdu.

Bir sanayi ürününü tanıtır gibi Colette'i tanıttı; basına, ilişkileri üzerine dedikodular ısmarladı, Colette'i Claudine elbiseleri içinde —büyük beyaz yaka, kırmızı boyun bağı kravat, düz etek üzerine küçük ceket— tanıttı, *Gil Blas*'da, Colette'in tek bir sözcüğünü bile yazmadığı "Claudine konserde" adlı müzikal bir kroniğin sahibi yaptı. Willy 1900 Paris'inin fahişe ve lezbiyen ortamına soktuğu Colette'i, kendi metresi olan aktris Polaire'in kollarına attı. Şehirde dolaşırken, iki kadını da gururla gösterip caka satıyordu. Ama Polaire, Lord-Byron Sokağındaki küçük evinde, on dokuz yaşında bir jigolo tutuyordu; Colette onunla yattığından, vahşice kavga ettiler ve *Claudine*'lerin yazarının bir gözü şişti.

Bu bulanık ortam, 1904'de çıkan *Claudine Evli*'de (başlangıçta adı *Claudine Aşık*'tı) görülür. Claudine'in kadın arkadaşı Riezi'yle (bir koltuk üzerinde birbirlerini okşayışları hiç de zam-

bakların masumluğu savını doğrulamıyordu), Riezi'nin Claudine'in Donjuanvari kocası Renaud'yla ilişkisinden daha sapkın hiçbir şey yoktur. Ama yazarın özel yaşamı bu romanesk çapkınlık eserinin her yerinde hissedilmektedir. Willy boşanmak ister, çünkü Colette, özel hayatında bir tamirci tulumuyla dolaşan ve Missi denen, Madam de Belbeuf'la birlikte gözükerek onu rezil etmektedir. 3 Ocak 1907'de, Moulin-Rouge'da, ikisi birlikte *Mısır Rüyası* pandomimini oynayarak skandala neden olurlar.

Colette'i ilk dönemlerinde çok yakından tanımış olan Sylvain Bonmariage, onu, esas olarak *çift cinsiyetli,* "şehvet düşkünü bir canavar" olarak tanımlar. "Kadınları da erkekler kadar seviyordu. Gençken ona her iki taraf da gerekiyordu."[1] Bonmariage'ın metresi aktris Thérèse Robert'di, Colette ona "tutku dola ve az rastlanır açık saçıklıkta" mektuplar gönderiyordu, sonunda üçlü bir ilişki kurarlar. Bonmariage bize, Colette'in çıplaklığı üzerine, aynı odada olduğu bir erkek karşısındaki kaygısızlığı üzerine, onu kimi zaman "bir tür köylü cadaloza", kimi zaman "kaba bir sapkına" dönüştüren iğrençliği üzerine pek iç açıcı olmayan ayrıntılar verir. Ama edebi sanatını niteleyen sözleri de belirtir; örneğin Colette şöyle der: "Çok az insan zevkin ne olduğunu bilmektedir. Dalga geçmekten başka bir şey bilmezler... Kim gerçek bir erotizm yaratacaktır? Şiirde ve edebiyatta bu eksiktir."

Willy'den boşandıktan sonra Colette, onun için yazdığı iki romanı, *Minne* ve *Minne'nin Yanılgıları,* yeniden ele aldı ve onları birleştirerek *Saf Çapkın*'ı (1908) yarattı. Konu aynıydı: Kocasının başarısız kaldığı genç frijid kadın, art arda gelen sevgililerinden boş yere zevk almaya çalışır. Sahneler, tanımlar farklı değildir; düzeltmeler üsluba ilişkindir. Her iki versiyonun karşılaştırmalı incelemesini yaptım ve özlü olma konusunda kayda değer bir çaba saptadım. *Minne'nin Yanılgıları*'nda, Baron Couderc'le yattıktan sonra Minne, garsoniyerden çıkarken şöyle der: "Biri daha... Üçüncü ve başarısız." *Saf*

---

1 Sylvain Bonmariage, *Colette, Willy et moi* (Paris, C. Fremanger, 1954).

Çapkın'da şöyle düşünür: "İşte, bitti... Biri daha ve yine başarısız." böylece formüle edilen düşünceye hayran kalınır, ama çekiciliği daha azdır. İlk versiyonda şu yorumu yapar: "Her başarısız aldatmadan sonra kocasından daha fazlasını istiyordu." Bu notun psikolojik ağırlığını hisseden Colette ikinci versiyonda bunu kaldırır. Felaketine acıyan şişko Maugis karşısında çıplak Minne, önceden üç sevgilisi olduğunu itiraf eder: "Ve biri bile, işitiyor musunuz, biri bile, onları benim yanıma yarı ölü atan bu zevkin pek azını bana veremedi." İlk versiyonun yorumu: "*Phèdre*'i oynayacak bir çocuk gibi oyuncu ve dokunaklıdır." İkincisindeki yorum: "Oyuncu ve dokunaklıdır." Boş sözler artık yoktur. Şimdi romancı, eylemi sözcüklerin değil, sözcükleri eylemin hizmetine sokan bu kısa kesme sanatına sahiptir.

Minne, düş kırıcı deneylerden sonra, aldatıldığını bilmesine rağmen soylu davranan kocası Antoine'in aşkından etkilenir. Ona minnettarlıkla şöyle der: "Yatağıma gel" ve ona zevk vermek ister. Kendi kendine şu kararı alır: "Başka şey düşünmeye çalışarak *'Ah! Ah!'* diyeceğim." Ama o anda mucize gerçekleşir, çünkü zevk almaya değil de zevk vermeye çalışırken orgazma ulaşır; orgazmı egoist bir amaç haline getirdiğinden olamamaktaydı. İncelikle anlatılan bu kesin birleşme *Minne'nin Yanılgıları*'nın sonu olur: "Nihayet, meçhul gözlerle ona doğru döndü ve mırıldandı: 'Senin Minnen, senin Minnen, senin Minnen...', bu tekdüze saçma şarkıdan sarhoş oldu ve nihayet ona sımsıkı sarılarak, titreye titreye bayıldı." Bu bölüm *Saf Çapkın*'da şöyledir: "Nihayet, meçhul gözlerle ona doğru döndü ve mırıldandı: 'Senin Minnen... Senin Minnen... senin...', ve o, nihayet üzerinde mutlu bir gövdenin çırpınmalarını hissetti." Colette'in artık, bir cümleden çıkarılan gereksiz bir bölümün bir Louis altını değerinde olduğunu söyleyen Madam de La Fayette gibi yazdığı görülür.

Boşanmış kadının sorunlarını ifade eden, onun bağımsızlığını kurtarmak ve saygı duyulmasını sağlamak isteyen *Avare Kadın*(1910) ve devamı olan *Köstek* (1913), Colette'i bir seks romancısı olarak tanıyan kamuoyunu yanılttı. 1913'de kendisini Sylvain Bonmariage'a anlattı: "Ben, gerçek bir yazardan

başka bir şey değilim. Hakikat asla erotik değildir. Sözcüğün batılı ve aşağılayıcı anlamıyla erotik olmak ve gerçekliğe hiç sahip olmadığı bir anlamı vermek için onu zorlamak gerekir." Ama, olgun bir kadının jigolosuyla olan sıkıntılarını çok iyi anlattığı *Cicim*'de (1920) ve ilk cinsel deneyimini Beyazlı Kadınla yaşayan genç Phil'in aşkının ve yetişkin Phil'in Vinca'yla olan aşkının anlatıldığı roman, *Yeşeren Buğdaylar*'da (1923) cinselliğin derinleştirilmesine geri döner.

1931'de, Marcel Arland, ellisine gelen "Colette'in yaşlılığı" üzerine bir makale yazar, sanki menapozdan sonra edebiyatçı bir kadının zekâsı bir işe yaramazmış gibi. Colette ise, gözlemlediği değişik durumlardan yola çıkarak sefahat ve aşk ilişkilerini incelediği en cesur kitabı *Bu Zevkler*'i (1932) yayımlayarak tersini kanıtladı. Önce Charlotte'u hatırlatır: "Aldatma ve incelik ustası" (çünkü duruma uyarlanmış iniltilerle, zevk aldığı konusunda sevgilisini ikna eder, oysa ki gerçekte "duyularını güç durumda bırakmaktadır"). "Dostum X..." diye adlandırdığı yaşlı bir Donjuanın ve daha genç bir diğer Donjuanın, Damien, itiraflarını ortaya serer. Marguerite Moreno ile geçen bir konuşmada, "manevi erkekliği" olan kadınların dezavantajını inceler. Colette, kadın eşcinselliği konusunu uzun uzadıya inceler ve "anlaşılmaz bir Gomorrhe ve ahlaksız genç kızlar" hayal eden Proust'u uzun uzadıya eleştirir. Lezbiyenlerin, oğlancılar kadar iyi örgütlü bir sefihler birliği oluşturduklarını yadsır: "Dokunulmamış, büyük, sonsuz, Sodom'un kendi cılız taklidini yukardan gözlediği bir Gomorrhe yoktur."

Homoseksüeller, *Bu Zevkler*'in dehşetli aynasında kendilerini seyrederken gururlanmamalıdırlar. Colette, birlikte olduğu kadınların portreleri üzerinde acımasızca çalışır: "Bazıları monokl takıyor, ceketinde beyaz karanfil taşıyor, Tanrı adına küfrediyor ve atlardan tecrübeyle söz ediyorlardı." Ama Colette hoyratça onların maskelerini indirir, aptalıklarını, cinsel sefaletlerini gösterir; içlerinden biri, Kadın Şövalye[1] denen, erkeksi

1 Gerçekte, Kadın Şövalye, 1906'dan 1911'e kadar Colette'le ilişkide olan ve Markiz denilen Missi'dir.

bir tip, eşcinsel küçük orospular tarafından kullanılıyordu ve kendisini "babam" diye çağırdığı için aşık olduğu yakışıklı bir jigolo tarafından dolandırıldı; bir diğeri Lucienne, erkek olmak isterken gülünçleşiyordu. Colette, Renée Vivien'in "çocuksuluğu"na dokunmaktan da geri kalmaz ve "kolalı pileli gömlek, sert yaka, kimi zaman yelek, her zaman ipek mendil"le gezen kendisini de alaya alır. Sadece bir kadın, deneyimli bir kadın, cinsel zevkler üzerine (ve özellikle eşcinsel zevkler üzerine) bu kitabı yazabilir; bu sayfaları yayımlayan bir erkek feministler tarafından kadın düşmanlığıyla ya da burjuva gericiliğiyle suçlanırdı. Colette onları susturur: O her şeyi görmüştür, her şeyi bilir ve her şeyi dobra dobra söyler.

"Tamamen tüysüz gövdesinin beyazlığı nedeniyle" dostları tarafından Badem Prenses denen Lucie Delarue–Mardrus,[1] Anılarında lezbiyen tutkularını itiraf etmiştir. Havre'daki Denizcilik Sigortası işletmelerinin avukatı olan babası M... Georges Delarue'nün altı kızı vardı ve Lucie sonuncusuydu (Lucie, onların çocukluklarını *Altı Küçük Kızın Romanı*'nda anlatacaktır). Her zaman siyahlar giyen annesi çok soğuktu: "Kucakladığında sadece acı çekerdi." Yetişkin Lucie, üzev ağacından bir kolyeyle, kırmızı yakalı mavi bir bluzun altında çıplak olarak, Normandiya kırlarında yalnız başına dolaşmayı seviyordu: "Bir kuzu gibi yumuşakbaşlı doğmuş olan ben, aynı zamanda kesin biçimde uysallaştırılmıştım," der. İlk coşkusunu, aniden dudaklarına yapışan Protestan bir kadından hisseder. Sonra, Imperia dediği, Normandiyalı şato sahibi güzel kadın daha yiyici bir aşk öpücüğünü dudaklarına kondurur: "Hiçbir insanda asla hissetmediğim bir av hayvanı etkisiyle başımı ellerinin arasında tutuyordu."[2] Ona, *Güzel Öpücük* romanını esinletmiş olan bu sahne, cinselliğini ortaya çıkartır: "Kendimi damgalı, kayıp hissediyordum; ve yine de o an doğmuştum."

Paris'e yerleşen genç kız, resim ustası bir kadının atölyesinde meraklıların aradıkları "sanat fotoğrafları" için,

1 Natalie Clifford-Barney, *Souvenirs indiscrets* (Paris, Flammarion, 1951).

2 Lucie Delarue-Mardrus, *Mes Mémoires* (Paris, Gallimard, 1935).

1897'de, çıplak olarak poz verdi. Büyüleyici güzellikteki, donuk tenli, siyah gözlü ve Diana'nın narin gövdesine sahip Lucie (büyük annesi, bacakları için onunla evlenileceğini söylüyordu), bütün Paris'i hemen baştan çıkardı. Bir yemekte, Kahire'de doğmuş olan ve Cizvitler tarafından yetiştirilen, *Binbir Gece* çevirisiyle ünlü eski deniz doktoru Dr. J.—C. Mardrus'la (soyadı İsa Mesihti) karşılaşır. Altüst olan Dr. Mardrus, evlilik talebi için ertesi gün Lucie'nin ailesine gider. On gün sonra, 6 Haziran 1900'de Lucie yirmi yaşında bisikletçi kıyafetiyle (mosmor yakalı kareli elbise, başında hasır şapka) evlenir ve kıyafeti skandal yaratır. Çocuk istemediğinden kocasıyla özel bir anlaşma yapar ve kadınca zaferler elde etmeye devam eder.

Lucie Delarue–Mardrus şiirlerle başlar ve bir dramla devam eder. 10 Mart 1906'da Femina des Champs–Elysées Tiyatrosunda, Catulle Mendès'in sahne düzenlemesiyle, bizzat kendisi, çıplak ayakla, *Umutsuz Sappho*'yi oynar; Catulle Mendès, basın özellikle onun çıplak ayaklarından bahsediyordu, der. Hizmetçisinin hikâyesi olan ilk romanı *Çocuk-Anne Marthe* (1908) için, Profesör Pozzi'nin hizmetinde, Doğumevinde doğumlara katılarak bilgi topladı. Çok sayıdaki romanı arasında, cinsel ilişkilerin yatakta değil, yatağın çevresinde, çarpıcı işaretlerle incelendiği *Azgın Kadın* (1910) gibi kimi eserler, hem entelektüel hem de şehvetli, inceltilmiş bir erotizmi sergiler: "Baygın kadınların yüzlerini hatırladı. O zevk anının onları ölüm gibi yaraladığı, başlarının bir kurbanın başı gibi düştüğü, değişmiş vücut hatlarından bir cenaze güzelliğinin geçtiği biçimiyle onları yeniden gördü. O zaman, en değersizi bile, farkına varmadan soylu ve trajik bir hal aldı..."

Kendisini büyülüyen Paris'teki baroneslerden birine göre *Azgın Kadın*, bütün kadınların "kalpsizin biri, ama ne müthiş sevgili!" diye söz ettikleri Sheridan Saint-Ange'ın hikâyesidir. Ondört yaşındayken, kaba birinin kollarında gördüğü için intihara teşebbüs ettiği, güzel Clairvilliers Kontesini yaşlanmış ve çirkin olarak tekrar görür. Artık ona değil, onu eskiden olduğu gibi temsil eden Hébert'in portresine aşıktır. Kontese şöyle der: "Siz böyleydiniz, ama bu hale gelmenize izin verdiniz! Sizi

uyarıyorum, madam, beni utandırıyorsunuz." Kontes, boyanmak, yeniden güzel görünecek biçimde giyinmek zorunda kalır. Sheridan, kontese ilişkin yüce bir arzu duymaktadır ve kontesin, doyumsuz duygularla, hödüğün teki olan üvey kardeşiyle yattığını öğrenince deliye döner. İkisi arasındaki cinsel çatışma müthiş çetindir ve ancak, kız kardeşi tarafından öldürülen Madam de Clairvilliers'in cesedi önünde sona erer; Sheridan, ümitsiz bir ölüsevicilik sahnesi içinde, soğuk dudaklarından öpmek için üzerine eğilir. Bu müthiş roman, Sheridan aslında annesi tarafından kız olarak yetiştirilen sarışın Adonis ve Lucie de babası tarafından erkek çocuk olarak yetiştirilen kumral Diana olduğundan çok daha ilginçtir.

Lucie Delarue–Mardrus, kendisine şaka olsun diye Tutku takma adını (şiir derlemelerinden birinin başlığından yola çıkarak) vermiş olan Colette'in edebi rakibidir. Bir gün, bir resepsiyon sırasında ihtiyatla durduğunu gören Colette avazı çıktığı kadar bağırır: Ne o Tutku? Çişin mi geldi?"[1] Mükemmel bir eğitim almış olan Tutku yerin dibine geçer ve şöyle der: "Bizim evimize asla çirkin bir sözcük girmemiştir. 'Sıkıntıdan patladım' demek bile kabalık sayılırdı." İşte Colette'in Badem Prensesi karşısındaki kıskançlığının bir örneği.

Hemşire olarak katıldığı 1914-1918 savaşından sonra Dr. Mardrus'dan boşanan Lucie Delarue–Mardrus çok sayıda ilginç kitap yazdı. *Melek ve Sapkınlar*'da (1930) Natalie Clifford–Barney'i Laurette Welles'in çizgileriyle anlatır; Marion şöyle bahsetmektedir: "Siz sapkın, bozguncu, egoist, haksız, inatçı, kimi zaman cimri, genellikle oyuncu, çoğu zaman sinir bozucu... bir canavarsınız." Lucie, şarkıcı Germaine de Castro'ya vurulur ve resitallerinde, piyanoda ona eşlik eder; onu, *Olgun Bir Kadın ve Aşk*'ın (1935) kadın kahramanı yapar. 1945'de, Chateau–Landon'daki ölümünden sonra Lucie Delarue–Mardrus'dan hiç söz edilmez: Bu skandal yaratıcı bir durumdur, çünkü Colette kadar değerlidir.

Nihayet Renée Dunan, Edebiyatçılar cumhuriyetine, o zamana kadar erkeklerin imtiyazında olduğu sanılan bir ifade cesa-

---

1 Lucie Delarue-Mardrus, *Mes Mémoires*, *op. cit.*

reti getirmiştir. Babasının önemli bir sanayici olduğu Avignon'da 1892'de doğmuş olan Renée, yedi yaşından onaltı yaşına kadar manastırda yetiştirilmiştir, daha sonra gazeteciliğe başlamış ve sosyalist ve anarşist gazetelerde (*Les Humbles, Le Populaire, Le Journal du peuple,* vs.) edebiyat eleştirmenliği yapmıştır. Çapkınlık edebiyatına 1922'de *Üçlü Okşayış*'la başlamış, onu *İpek Jarse Külot, Kadınların İtirafları* (her biri, bir erkeğin girişimlerine karşı külodunu nasıl savunduğunu anlatır) izlemiştir. Bunların ardından her yıl, giderek daha açık saçık kısa romanlar yayımlamaktan geri kalmamıştır: *Baal ya da Tutkulu Büyücü* (1924), *Aşk Oku* (1925), *Mimi Joconde ya da Çıplak Güzel* (1926), *Elimden Kurtulan Güzel* (1927), *Şehvet Titreyişleri* (1927), *İki Okşayış Arasında* (1928), *Canthariде* (1928), vs. Goşist kronikleri nedeniyle kendisine saldıranlar oldu: Kimse okumuş olduğu kadar antikonformist de olan Renée'yi yıldıramadı.

Renée Dunan, kadın meslektaşları tarafından henüz asla erişilememiş bir güç ve açık saçıklıktaki pornografik bir romanı gizlice yayımlamaya cesaret eden ilk kadın oldu. Louise Dormienne diye imzaladığı bu roman, *Cinsel Kaprisler* (1928), kadın kahramanının "erotik aşırılıklarını" üç bölümde anlatır: *Kendini Vermek-Kendini Satmak-Sevmek.* Bir markinin kızı olan ve Loire kıyısındaki bir şatoda oturan Louise de Bescé, birbirlerine kudurmuşcasına sahip olan bir köylü çifti görüp erkek kardeşi Zani de Bescé'nin metresi ahlaksız Julia Spligarsi'nin itiraflarını dinleyince şaşkına döner. Dr. Jacques de Laize'ye kendisini verir, ama o Louise'i ancak kısmen tatmin edebilir; bunun üzerine kızlığını bir duvar işçisine teslim eder ve yaptığından utanarak baba evinden kaçar. Paris'te, bağımsızlığını garanti altına almak için çalışmak ister ve her yerde, işverenlerin kendisinden yararlanmaktan başka bir şey düşünmediklerini görür. İsyan ederek, son derece sapkın olmaya karar verip fahişeliğe atılır ve kendisini havacı Léon de Silhaque'a ve banker Blottberg'e pazarlarken, Renée Dunan'ın, cinsel psikolojiye ilişkin çok doğru gözlemleriyle, kabalığa kaçmadan, güçlü bir tarzda anlattığı çok müstehcen durumlardan geçer.

Bir sefahat aleminden çıkan Louise, ünlü bir jinekolog olan ve "aşkın erotizm düşünceleri" bize ulaşan Jacques de Laize'le

karşılaşır. Her zaman Louise'e aşık olan Jacques, evlenme teklif eder. Louise haykırır: "Ben her tarafımdan ya da daha doğrusu bütün deliklerimden, önden ve arkadan, yukardan ve aşağıdan sevildim." Jacques cevap verir: "Ne önemi var. Sizin ruhunuzu istiyorum ve gövde, tenden bir ruh gibi kendini sunar. Sizin için çok yeni olacağım... Bir kadının elleri, tencereleri ovaladığı için onursuz değildir, ne de bulantısı var diye ağzı onursuzdur. "Bunun üzerine Louise evlenir ve hikâyesi, bir çocuğu olduğunu bildiren ve Louise'in *Evlilik Öncesi Namusu İçin Birlik*'in başkanı seçildiğini bildiren iki gazete yazısıyla sona erer.

Renée Dunan'ın sonraki romanı, *Bir Arzu Saati* (1929), cesareti nedeniyle Ulusal Kütüphanenin yasak kitaplar bölümüne konuldu. Bu romanda, bir odada ilk kez buluşan bir kadınla bir erkek arasında yarım saat içinde geçenlerin ayrıntılı bir incelemesini yapar. Bölüm başlıkları, olay saatlerini bildirir. *Saat 16.10*: Yirmidokuz yaşındaki burjuva Jacques, yirmi yaşındaki modern görünümlü ve "göbeğim de yüzüm kadar soyludur" diyen Isabelle'i kabul eder. *Saat 16.40:* Jacques, Isabelle'i soyunmaya kışkırtmak için çok çaba harcar, çünkü Isabelle, bütün böbürlenmelerine rağmen erkekten korkmaktadır. *Saat 17.02:* "İltifatlar" ve her türden öpücükler başlar, ama Isabelle sürekli direnir. *Saat 17.33:* Nihayet Isabelle çırılçıplaktır ve sinirden ağlar; Jacques onu teselli eder ve cinsel faaliyet başlar. Renée Dunan, önsözünde, "hayatın sürmesi için gerekli olan itkilere uygulanan cinselliğin, arzunun ve zekânın değişik gizli nedenlerini *açıkça ortaya koymak* istedim" dediği tüm bu anlatı boyunca bu çiftin tepkilerini, karşılıklı anlayışsızlıklarını, duyumlarını incelikle analiz eder.

Bu türde, *Edepsiz İtiraf*dan (1929) *Zevk Taciri*'ne (1934) uzanan çok sayıda yeni eser yaratmaya devam etti. Renée Dunan, kendisinden önce hiçbir kadın romancıda rastlanmayan ender bir niteliğe sahipti: Erotik nükte. Cinsellikten, gülünç buluşlarla, muzip düşüncelerle, neşe içinde söz eder. *Margot'nun Kendinden Geçişi*'nde (1929), sevgilisi şair Flavien Térébinthe'in, panayırlarda gösteriler yapan bir kadın için kendisini terk ettiği daktilo Margot, bir sabah, davranışlarının ateşliliği karşısında şaşırarak uyanır: "Bu hareketli gece boyun-

ca var olan her şeye sarılmıştı: Döşek, yastık, dip yastığı ve hatta havadaki kuruntulara." Gün boyu erkek bulmak onun için zor değildi, çünkü "bir sevgiliyi devleştirecek sırları biliyordu," ama kendisini, karşı koymaksızın bir sevgiliye her teslim edişinde "kadınların her zaman içine düştükleri durum olarak, kendisini kurbana benzetiyor ve niçin diye soruyordu", bir aksilik, zevk almasını engelliyordu. Margot, "bir Ruhmkorf bobini gibi utangaç" erkek sekreteri baştan çıkarmak istediği için patronu, sanayici Papyrace tarafından kovulur ve birçok komik serüvenden sonra, arzuladığı kendinden geçmeyi yeni patronundan öğrenir.

Çapkınlık Oyunları'nda (1929), Agacette Dutlan, kendisini zevkten bağırtacağını söyleyen genç bir erkekle evlenir ("Bağırılır mı?" diye sorar, şaşkın). Ama evlilik ilişkileri sırasında hiç bağırma gereği hissetmediğinden güçten düşer: "Bir süre sonra arzu kafasını kurcalamaya başladı. Gerçekten istemiyordu. *Sadece arzulamayı arzuluyordu.* Ve acısını çektiği beklenti onun damarlarındaydı." Kendisini hayal kırıklığına uğratan sevgilileri oldu, bu sırada kocasının metresi de "Navarre ve Welche düşünürleri, edebiyat ödülü sahibi, ünlü yazar Eustate Proustière'di... On parmağında on marifet vardı, hatta en kötüsü bile." Sonunda, Agacette, kendisini nihayet titretebilen kocasıyla barışır.

Elli kadar kitap yayımlamış olmasına rağmen (bunlardan biri bir incelemedir, *René Boylesve'ın Felsefesi*), 1936'da ölen Renée Dunan üzerine, gelecek kuşaklara tanıtılmaya daha az layık küçük yazarların bulunduğu çağdaş edebiyata ilişkin büyük sözlüklerde hiçbir bilgi yoktur. Bu durum, cinsellik üzerine açık yüreklilikle yazan kadınlara yönelik üzünülecek dışlamanın bir kanıtıdır: Erkek taraflılığını rahatsız ettikleri söylenebilir.

Parlak Sanatçı Anais Nin

Daha sonra edebi erotizmi uygulamış olan bütün modern romancılar arasında en iyisi, 1903'de Neuilly'de, piyanist Joaquin Nin ve şantöz Rosa Cumel'in kızı olarak doğan Anais Nin'dir. Babası tarafından terk edilen annesi 1914 yılında üç çocuğuyla birlikte Birleşik Devletler'e göç etti. Onbir yaşındaki Anais, küçük sepetinde taşıdığı ünlü *Günce*'sine gemide başladı. Bütün gençliği boyunca, "gölge" (*the shadow*) diye adlandırarak söz ettiği babasının yokluğunun acısını çekti. Başarısız bir evlilikten sonra Fransa'ya geldi ve ağabeyiyle birlikte Louveciennes'e yerleşti ve 1931'de D. H. Lawrence üzerine bir deneme yayımladı (Bu çok cesurca bir işti, çünkü Lawrence hemen bütün İngiliz basınının saldırısına uğrayarak ölmüştü). O yıl, Henry Miller'le ve karısı June'la tanışması onun yazarlık mesleğinde belirleyici oldu.

Şubat 1932'de Anais Nin *Günce*'sine şunları yazar: "Yeni kitabım *Ensest Evi*'nin ilk sayfasını gerçeküstücü bir tarzda kaleme aldım. *Geçiş*'den, Breton ve Rimbaud'dan etkilendim."[1] Gerçekten de, düşlere ve bilinçdışının araştırılmasına ilgi duyan, Antonin Artaud'ya ve Dr. René Allendy'ye bağlı olan Anais Nin gerçeküstücü bir yazardı: Paris grubunun etkinliklerine katılmasını engelleyen tek şey utangaçlığıydı. 1937 ilkbaharında şunu itiraf eder: "André Breton'a takdim edildiğimde, nerdeyse korkudan kaçacaktım. Beni korkutuyordu, çünkü onun düşüncelerinin bizi çok derinden etkilediğinin tamamen bilincindeydim. Ve o, aynı zamanda, büyük bir şairdi."[2]

Ensest Evi, 1936'da yayımlandı; bu, ilk okyanusa övgüyle

---

1 Anaïs Nin, *Journal*, c. I, Marie-Claire Van der Elst'in çevirisi (Paris, Stock, 1969).

2 Anaïs Nin, *Journal*, c. II, *op. cit.*

başlayan, bir arkadaş değil, soyut bir varlık, Anais Nin'in *Üstben*'i, olmak istediği ideal kadın Sabina'ya hayranlık şarkısıyla devam eden düzyazı biçimindeki uzun bir şiirdir. İkinci bölüm, kötü bir evlilik yapmış, erkek kardeşine aşık olduğunu sanan ve babasının göğüslerini okşayışını takınak edinen sakat bir kadını, Jeanne anlatır. Bilinçaltından bir kabus gibi çıkan bu metin, Anais Nin'in narsisizmini ve ödip kompleksini sembolik olarak açıklar. Nin'in *Üstben*'i olan Sabina gibi, *Bu*'su olan Jeanne da onu, önünde İspanyol bir dansözün "kolsuz kadın dansı" yaptığı, felçli yaşlı bir ressamın oturduğu "ensest evi"ne götürür. Hikâyeyi bitiren bu sıkıcı sahne, anlatıcıyı, herkesin bir başkasında kendisini sevdiği bu "ensest evi"nden kaçması gerektiği konusunda uyarır.

1940 Aralığında New York'a geri gelen Anais Nin, Henry Miller'den bir koleksiyoncunun sadece kendisi için erotik hikâyeler yazmasını istediğini ve sayfa başına bir dolar ödeyeceğini öğrenir. Miller bu işi yapmaya hazır olmadığından, Anais Nin onun yerine yapmaya karar verir. Her sabah, kahvaltıdan sonra, *Kama Sutra*'dan ve Krafft–Ebbing'in *Cinsel Psikopati*'sinden esinlenerek bir erotik edebiyat parçası yazar. Bunu bir oyun gibi düşünerek, "bir kadının yaşadığı biçimiyle cinsel ilişkileri" tanımlamak ister. Koleksiyoncudan mümkün olduğunca çok para çekmek için, kendisiyle birlikte erotik hikâyeler kaleme alan Greenwich Village şairlerini, Harvey Breitt, Robert Duncan, George Barker, Caresse Crosby'yi biraraya getirir. Kendisini, "züppe bir edebiyat genelevinin patroniçesi" olarak kabul eder. Doğruyu söylemek gerekirse, bu edebi fahişelik pek kazanç getirmemektedir. Asla görmeyecekleri ve tanımayacakları koleksiyoncu, onların hikâyelerini genellikle reddeder, çünkü bunları "aşırı gerçeküstücü" bulur. Hikâyenin, süslemesiz, kaba bir müstehcenlikte olması gerekmektedir. İlk çalışmaları için yüz dolar alan tek kişi Anais Nin'dir. Sonra, bu çalışmadan sıkılan Nin, bütün arkadaşları adına bir kopuş mektubunu koleksiyoncuya göndererek noktalar. Ama Eylül 1976'da, ölümünden birkaç ay önce, Anais Nin, bu dönemki metinlerini, "o zamana kadar erkeklere ait bir alanda konuşan bir kadının ilk çalışmaları"nı temsil ettiklerini öne sürerek iki

derleme halinde, Resimli *Venüs Deltası* ve *Küçük Kuşlar* olarak yayımlamaya karar verdi.[1]

Venüs Deltası'nın doğuşuna ilişkin yorum, eleştirmenleri yanılttı. Bunları, ticari edebiyat çalışmaları olarak değerlendirdiler. Gerçekte durum bu değildir. *Koleksiyoncunun olmadığına* inanıyorum. Bu, Anais Nin'in Henry Miller'in bir anlatısından yola çıkarak yarattığı, cinsel fantazmlarını suçluluk duymadan sahiplenmesine yarayan düzmece bir efsaneydi. Otto Rank'ın psikanalizlerinden sonra analisti kalmamıştı. Gizli cinselliğini dışlaştıracak bir öz-analiz ihtiyacı duyuyordu. Dostlarına da dayattığı, hayali koleksiyoncuyla bu oyun, hem başkalarının nevrozuna olan ilgisini, hem de kendi libidinal itkilerini tatmin ediyordu. Elisabeth Hardwick, *Partisan Rewiew*'da (Haziran 1948), Anais Nin'de "patolojik mistifikasyon açlığı" (*pathological appetite of mystification*) bulunduğuna işaret eder. Bir yayımcı bile olmayan meçhul birinin istediği bu metinler için aldığını söylediği küçük miktarda paraların muhtemelen başka kaynakları vardı. New York'daki The Gotham Book Mart kitapçısı Frances Steloff, o dönemde, Nin'e, *Cam Fanus Altında*'yı kendisi yayımlasın ve bunun için bir matbaa satın alsın diye birkaç yüz dolar verdi. Bu erotik hikâyelerin istemeden, telefon parasını ödemek için yazıldığına çevresini, sonra kamuyu inandırma isteği (çünkü *Günce*'sinde ve *Venüs Delta*'sının önsözünde kamuyu destekliyordu), bunları yazma ve gösterme utancını ortadan kaldırıyordu.

Bütün çalışma seanslarında bir grup psikanalizi havası vardır. Nin şöyle der: "Homoseksüeller, kadın olma arzularını tatmin ederek, kadınmış gibi yazıyorlardı. Utangaçlar, sefahat alemlerini anlatıyordu. Frijidler, aşırı sarhoşlukları. En şiirseller, hayvanlarla cinsel ilişkiye ve en temizleri de sapkınlığa düşüyorlardı."[2] Bu saptama, erotik yazarların psiko-

---

1 Anais Nin, Renée Dunan gibi kimi Fransız kadınların kendisinden önce bu cesareti gösterdiklerini bilmez. Nin, erotik yazılar yayımlayan ilk Amerikalı kadındır sadece.

2 Anaïs Nin, *Venus erotica*, Beatrice Commenge tarafından İngilizce'den çevrilmiştir (Paris, Stock, 1978).

lojisi üzerine bizi aydınlatmaktadır. Ve Anais, onların, cinsel saplantılarını hayal gücüne aktarmaktan mutlu olduklarını belirtir: "Erotizmi yazmak, sefahattan çok ermişliğe götüren bir yol olarak görülüyordu."

Hiç kuşkusuz *Venüs Deltası*, kadın erotizminin en özgün ve en ilginç kitaplarından biridir. Bu kitaptaki onbeş öykü eşit nitelikte değildir, kimileri zorlama bir sapkınlıkta gibidir; ama bazıları mükemmel bir başarı gösterir. Eserin bütününde egemen olan nitelik, düşçülüktür. Bu hikâyeler bizi, bir kadının fiziksel aşka ilişkin en çılgın düşlerinin dünyasına sokar. Anais Nin frijitlikten acı çekiyordu, ama durumunu George Sand'dan daha berrak biçimde kavrıyordu. Frijid bir kadın (bu sıfatta aşağılayıcı hiçbir şey yoktur), daima ya çok büyük, ya da çok küçük gördüğü, asla olduğu gibi kabul etmediği cinsel zevk üzerine olağanüstü düşüncelere sahiptir. Zaten bu yüzden frijiddir (ve gerçekliği kavradığı gün frijid olmaktan kurtulur). Anais Nin cinsel zevki çok derin, sonsuz görüyordu ve erotizminin derin lirizmi bu büyüyen abartmadan beslenir. İdeal orgazmı, düşüncesinde kendisini orada gördüğü ve girmek için can attığı bir cennet gibi doruk noktadaki terimlerle tanımlar.

Otobiyografik imalar çok açıktır. *Macar Maceracı*, ailesini terk eden bir Don Juan olan babasından intikam almaya yönelik bir yer değiştirmedir; babasını yakışıklı, kozmopolit, dikkat çektiği için Baron denen ve doyumsuz cinsel gereksinmelerle donatılmış bir baştan çıkarıcı olarak tasvir eder. Onu bir süre tutabilecek olan tek kadın, Brezilyalı dansöz Anita'yı locasında görmeye gider: "O esnada, cinsel organına dudak ruju sürmekle meşguldü." Baron, cinsel organını emmeyi öğretir öğretmez Anita'yı terk edecek ve çok güçlü cinsel arzularını tatmin etmek için iki kızına ve hatta oğluna tecavüz edecektir. *Sanatçılar ve Modeller*'de, anlatıcı, kendisine, aşırı şehvetli Louise'in Kübalı Antonio ile süper-orgazmı nasıl tanıdığını anlatan bir heykeltraşa, Millard'a (Miller'dir) çıplak poz verir; heykeltraş, çift cinsiyetli Mafuka'yla nasıl yattığını da anlatır. Anlatıcıyla Millard'ın cinsel ilişkileri, Millard'ın karısı tarafından bozulur; Anais-Henry-June Miller üçgeninin belirgin anısıdır bu.

Hikâyelerin birçoğunun adı, isimdir: *Mathilde, Lilith, Manuel, Marianne, Linda, Marcel.*, vs. Bunlar, işitilen itiraflardan ya da kişisel büyülenmelerden yola çıkan düşsel portrelerdir. Lilith, bir sabah kocasının kuduzböceği tozu verdiğini söylediği frijid bir kadındır; Lilith, bütün gününü, gerçekleştirmeye cesaret edemediği bir cinsel taşkınlık içinde geçirir; ve geceleyin kocası, asla kuduzböceği tozu vermediğini, bunun bir şaka olduğunu söyler. Manuel, cinsel organlarını göstererek kadınları kaçırtan bir teşhircidir; ama bir gün, bir tren kompartımanında cinsel organını karşısındaki kadına gösterdiğinde, o da kalçalarını açarak kendisininkini gösterir. Manuel, bu duruma öyle şaşırır ki evlenirler. Kimi ikincil şahıslar, erotik halüsinasyonlar gören uyuşturucu müptelalarıdır. Martinez, uyuşturucunun etkisiyle, başsız, çıplak bir kadın görür; kadın, cinsel organını "tamamıyla açılmış bir lale gibi" ona yöneltmektedir. Marihuana çekmiş bir kadın, Millard'ın da bulunduğu bir *party*'de kendisini dişi köpek olarak görür: "Dört ayak üstünde duruyor ve köpek gibi yürüyordu. Onu soyduk. Bize süt vermek istiyordu. Bizim, yere serilmiş, memelerini emen köpek yavruları olmamızı istiyordu. Dört ayak üstünde durdu ve her birimize memelerini sundu." Böylece, *Venüs Deltası*, arzunun bütün garipliklerinin dökümünü yapar. Bu, cinsel harikalar ülkesindeki Anais'dir.

En ilginç hikâye, *birisini bekleyen* kadın kahraman *Elena*'dır: "Ne beklediği ona aniden sorulsaydı, *şaşılacak şeyi*, diye cevap verirdi." (İngilizce metinde, Fransızca'dır: Bu yüzden Anais Nin, *Gerçeküstücülük Manifestosu* tarafından anılır.) Fransa'daki bir dağ istasyonunda Elena, kendisine o zamana kadar boş yere aradığı cinsel hazları on gün boyunca tattıran Pierre'e rastlar: "Elena gözlerini kapadığında, her yerini okşayan birçok eli, birçok ağzı olduğunu sanıyordu." Elena Paris'e yalnız gelir ve başka erkeklerle de aynı doyumu bulmaya çalışır. Homoseksüel Miguel'i baştan çıkarmaya çalışır ama Miguel, onun önünde, oğlanı Donald'a arkadan girer. Daha sonra, Elena kendisini güzel lezbiyen Leyla'ya verir ve ondan sevici zevki öğrenir. Leyla ve Elena, ikisi birden, "seyyar bir cinsel organdan başka bir şey olmayan" Mücevher'e, uyaran-uyarılan genç

bir kadına göz dikerler ve olağanüstü bir üçlü sahnede ona sahip olurlar. Leyla'nın evinde çırılçıplak soyunurlar ve beyaz bir kürkün üzerine kendilerini bırakırlar:

> Artık üç ayrı gövde değillerdi. Ağız, parmak, dil ve duyu oluyorlardı. Ağızları başka bir ağzı, bir göğsü, bir klitorisi arıyordu. Birbirinin içine girmiş, çok ağır hareket eden gövdeler. Öpmek bir işkence oluncaya, gövde hareket edinceye kadar kucaklaşıyorlardı... Üzerine serildikleri kürk, cinsel organlarının kokusuna karışan hayvani bir koku yayıyordu.

Pierre'in Paris'e geri dönüşe Elena'yı kadınlarla ilişkisinden caydırır, çünkü erkeğin fiziksel temasına ihtiyaç duymaktadır. Pierre'e, "aşksız erotizm istemiyorum," der. Ama, Pierre'i severken, bir o kadar coşkuyla kendisini başka bir erkeğe verir, çünkü onun için aşk sonsuzca zevk almasını sağlayacak afrodizyak bir uyuşturucudur.

Bu erotik hikâyelerde şaşırtıcı olan şey, Anaïs Nin'in tensel güzellik duygusunu ve hatta sapkınlıktaki ahlaki kibarlığı her zaman korumuş olmasıdır. Bir kadının cinsel organı her zaman bir çiçekle ve doğal ıslaklığı balla karşılaştırılır. Mathilde, cinsel organını seyretmek ve sevgilisine gerçekten değerli bir şey sunup sunmadığını anlamak için aynanın karşısında bacaklarını ayırır:

> *Görüntü büyüleyiciydi. Deri kusursuzdu, ve dudaklar pembe ve dolgundu. Bu görüntü ona, parmakla sıkıldığında gizli bir sütün çıktığı, kabuklu hayvan gibi kokulu bir salgı çıkartan kauçuk yaprağını düşündürttü. Böylece, vücudun gizli derinliklerinden ancak okşayışların çıkartabileceği bu küçük tuzlu bal çekirdeğini taşıyan Venüs denizden doğdu.*[1]

Bu, bir homoseksüelin kendine tapması değildir, çünkü Elena Pierre'in penisi karşısında aynı tapınma hayranlığını hissetmektedir. Kadın olarak benzeri olmak istediği D. H. Lawren-

1 Anaïs Nin, *Venus erotica, op. cit.*

ce gibi, Anais Nin de, "erkeklerin kadınlara, kadınların erkeklere ihtiyacı olduğunu" düşünmektedir ve kadınların erkeklerden ya da erkeklerin kadınlardan nefret etmesini canice bulur.

Venüs Deltası, Anais Nin'in romanesk eserlerinin temelidir, çünkü "beşli"sini oluşturan ve 1946'dan 1961'e kadar yayımladığı *İç Şehirler*'de ve büyük gerçeküstücü romanı *Kolajlar*'da (1964), aynı türde kişiler ve aynı tutkusal ortam görülür. Ama, dolaysız bir erotizmi ifade etme çabasından uzaklaşan yazar, şimdi, hikâyelerinin açıkça anlattığını keşfettirmekle yetinmektedir. "Beşli"sinin ilk romanı olan *Bahçedeki Aynalar* orgazm peşindeki kadın kahramanları, frijid piyanist Lillian, dansöz Djuna ve gümüşten, kırmızı renkli elbiseli, alev alev yanan yalan söyleme hastası Sabina ile *Venüs Deltası*'nın bir hikâyesinin genişletilmesi gibidir: "Sabina'yı ilk gören, bir yangına tanık olduğu izlenimi edinir."[1] Roman "beşli"sindeki Sabina'nın Nin'i temsil ettiğini doğrulayan Anais Nin'in dostu Jean Fanchette, Sabina'nın *Anais B*'nin (Anais *bis*) çevrik sözcüğü olduğunu söylemek istemektedir.

Anais Nin'in uluslararası ünü, *Günce*'nin, zeki ve tutkulu bir kadının tüm yaşamının bu abidesinin dokuz cildinin 1966'dan itibaren New York'da yayımlanmaya başlamasıylaa doğdu. Ama bu eşsiz *Günce*'nin erotik bölümlerinin, özel davranışlarını gözler önüne serdiği partnerlerinin isteği üzerine çıkartıldığını bilmek gerekir.[2] Özellikle *Günce*'nin sansürsüz bir baskısının çıkması beklenirken, bir kadının "cinsel ilişkilerin şiirsel tanımını" nasıl kavradığı bilinsin diye *Venüs Deltası*'nı yayımladı. Nin'in örneğinden yola çıkan başka Amerikalılar da erotik romanlar yazmak istediler —Erica Jong'un *Fanny*'si (1980) gibi— ama henüz kimse Nin'e erişmeyi başaramadı.

---

1 Anaïs Nin, *Les cités intérieures*, Anne Metzger ve Elisabeth Janviar tarafından İngilizce'den çevrilen romanlar (Paris, Stock, 1978).

2 Çıkartılmış olan bu sayfalar 1986'da *June and Me*'de yeniden ortaya çıkmıştır (Bkz. *Cahiers secrets* d'Anaïs Nin, Paris, Stock, 1977).

O ve *Emmanuel* Maskelerinin Altında

İkinci Dünya Savaşından sonra Jean Paulhan, büyük bir erotik kadın yazar olan Pauline Réage'yi keşfettiğini öne sürdü: 1954 Haziran'ında Paris'te çıkan romanı *O'nun Hikâyesi*'nin önsözünde, "Nihayet, itiraf eden bir kadın!" diye yazar. Neyi itiraf etmektedir? Kadının özgür olmak değil, köle olmak istediğini, sevgilisi tarafından zorla tutsak edilmekten, aşağılanmaktan ve işkence görmekten derin bir zevk aldığını. Bir kadının, bütün cinsiyetini tehlikeye atan bu kadar özyıkımcı bir tezi desteklemesi ürkünç olurdu. Ama, *O'nun Hikâyesi* Paulhan'ın kendisi tarafından hayal edilmiştir (Paulhan'ı hatırlatan Pauline adı, yarım ağızla yapılan bir itiraftır) ve bir estet yürekliliğidir. Bu dönemde kendisiyle sık sık görüştüğümden, eserin doğuşu hakkında ne dendiğini biliyorum: Bu fikir Paulhan'ın kafasında 1951 yılında *Marki de Sade ve Suç Ortağı*'nı yayımladığında ve bir *Justine* yorumu yaptığında vardı. Sade'ın Justine'i işkencecilerinin en kötü muamelelerine dehşetle maruz kalırken, Paulhan tersini yapmanın, kötü muameleden büyük zevk alan bir Justine yaratmanın daha ilginç olacağını düşündü.

Romanın bir kadın tarafından yazıldığını kanıtlamak için — bundan kuşku duyulacağını iyi biliyordu— Paulhan şöyle der: "O, René tarafından yeni işkencelere terk edildiği gün, sevgilisinin terliklerinin yıprandığını, yenilerini almak gerektiğini düşünecek kadar bilinci yerindeydi. İşte bana hayal edilmesi olanaksız gelen budur. Bir erkeğin asla düşünemeyeceği şey budur." Ama bu, elli yaşlarındaki kimi erkeklerin kadınlar üzerine klasik düşüncesidir. 1942'de, *Dinlemeyin Kadınlar!*'da Sacha Guitry, bu konuda uzun bir söylev çeker: "Onunla ilk karşılaştığımız anı hatırlayalım... Onun sarışın mı, esmer mi olduğunu hemen görmüşüzdür — ve anında unuturuz. O, o asla unutmayacaktır... Her şeyimize dikkat etmiştir, kravatımıza, yeleğimize, kol saatimize, ayakkabılarımızın pençesine, sağ yanağımızdaki küçük kırışıklığa," vs. Eğer Sacha

Guitry de erotik bir romanın bir kadın tarafından yazıldığına inandırmak isteseydi, o da sevgilisinin yıpranmış terliklerini fark ettirirdi. Demek ki O'nun bu gözlemi, hikâyenin "Pauline Réage"ye ait olduğunu değil, Paulhan'la Guitry'nin kadın düşüncesine ilişkin pek kandırıcı olmayan aynı kavramı paylaştıklarını gösterir.

Yine de Paulhan, hem öznesi hem de tasarlayıcısı olduğu bu romanın tek yazarı değildir. *O'nun Hikâyesi*'nin özelliği, *Amélie de Saint-Far* gibi, bir erkekle bir kadının işbirliğiyle yazılmış olmasıdır. Çünkü Pauline Réage takma adı, bu romanın yazımına katılmış olan ve edebiyat eleştirmenliği niteliğiyle bu romana yapay karakterini verecek kadar katkıda bulunmuş bir kadını da gizliyordu. Bunun, Proust tarafından yapılmış bir Sade kopyası olduğu söylenebilir.

Bir moda fotoğrafçısı olan O'nun sevgilisi René, O'yu tam bir cinsel köle yapmak istemektedir ve onu Roissy'deki bir eve kapatarak bütün misafirlerin emrine sunar. O'nun ne birinin yüzüne bakma, ne de konuşma hakkı vardır. Boynuna deri bir kolye takılır ve bilekleri de arkadan bağlanır; deri kılıflı bambu kırbaç, altı kayışlı kamçı, düğümlü kamçı, hançerler, çelik zincirler, darağacı ve göz kamaştıran oto farı genç kadına işkence yapmaya yarar. Sabah uyadığında, "kırbaç için kalçalarında uzun, derin ve güzel çizikler yapmak amacıyla" bir uşak tarafından beş dakika boyunca kamçılanır. René, iyi dövülüp dövülmediğini bizzat gözler ve gözleri bağlandığında, diğerlerini ona tecavüz etmeye kışkırtır:

> Diz üstü çöktürülür, ama gövdesi bir pufun üzerindedir ve elleri her zaman arkadan bağlı ve kalçası gövdesinden yukarda ve erkeklerden biri kalçalarından O'yu tutarak karnına kadar içeri girer. Yerini bir sonrakine bırakır. Üçüncüsü, kendine çok dar bir yol açmak ister ve aniden zorlayarak O'yu bağırtır. İnleyen ve göz bandının altı yaşlarla ıslanan O'yu bıraktığında, yere düşer: Böylece yüzü erkeğin dizlerinin dibindedir ve ağzının da hatırı kalmaz.

Bu tür seansların ardından René, O'yu tatlılıkla kucaklar ve ondan memnun olduğunu söyler: "O dinliyor ve René kendisini sevdiği için mutluluktan titriyordu."

Daha sonra, Paris'e dönüşte René O'yu, "kendisinin bile olamayacağı sertlikte bir efendi" olan Sör Stephen'e sunar. Sör Stephen, O'yu kendi dairesinde hırpalar ve zihinsel vahşiliği de ekler. Bu yüzden O, Sör Stephen'ı René'ye tercih eder. Sör Stephen O'yu kırbaçladığında, törensel bir biçimde özür diler, ama sertçe vurur: "O'nun gövdesindeki yaraların yok olması bir aydan fazla sürer!" O'nun, kendi önünde "bir kadını okşayışını" görmek isteyen Sör Stephen onu, merhametsiz bir lezbiyen olan Anne-Marie'nin ve yardımcılarının sırayla kırbaçladıkları, Samois'daki bir villaya götürür. O'nun kalçalarına Sör Stephen'ın adının baş harfleri kızgın demirle dağlanır; cinsel organının dudaklarına, adının kazıldığı metal bir daire asmak için, iki demir halka geçirilecektir, "ve bunun altına, çapraz biçimde bir kamçıyla bir kırbaç" konulacaktır. Saatler boyunca, kalçaları açık olarak, bir tür işkence sehpasının üzerinde çırılçıplak teşhir edilecektir. Kendisinden yararlanacak olan misafirlere doğru bir tasmayla çekilecektir. O giderek daha mutlu olur ve kendisini cehenneminden kurtarmak isteyen genç bir erkeği ihbar eder. Bu ihbarından dolayı O'ya teşekkür etmek ve kendisine sahip olduğunu kanıtlamak için Sör Stephen, üç gün boyunca, ona "vahşice kötü" davrandırtır ve daha sonra, kanlı yırtıklarla dolu gövdesiyle onu, altında ezecek olan "çıplak kafalı, bir tür dev" olan Komutan'a teslim eder.

O'nun Hikâyesi, Ocak 1955'de Cazes ödülü verilerek dünya çapında bir olay haline getirilmek istenmişse de, başlangıçta hiç başarı elde edememiştir. Çok az satmıştır. Fransız kamuoyu, işkence talebinde bulunan bir kurbana işkence yapan Gestapolara benzeyen bu kahramanlarla ilgilenmeyi reddetti. Sonra, mahkeme kitabı yasaklamak istedi ve yazarı olduğu varsayılan Jean Paulhan sorguya çekildi;[1] 5 Ağustos 1955 tarihli ifadesin-

1 *L'Expresse*'deki bir makalede (Kasım 1954) François Mauriac *Histoire d'O*'nun Jean Paulhan'a ait olduğunu ortaya çıkarmıştır.

de, "kendi tarzı olmayan" bu kitabı ne yazdığını, ne de elyazmalarını düzelttiğini söyleyerek, protesto etti. Gerçekte, *Ciddi İyileşme* ve *Ünlü Nedenler*'in (tarzdan çok) havası vardı; Paulhan, *O'nun Hikâyesi*'nin redaktörü olmayıp tasarlayıcısıdır; deyim yerindeyse, vekaleten yazmıştır. Bugün, eski sekreteri bu romanın sadece birkaç satırını yazdığını doğrulamaktadır. Metne bütünlüklü ve Proustvari bir görünüm vermek için satırbaşlarını kaldırmış olan da o değildir elbette; ama bu hikâyeyi "uygun" hale getirmek için gerekli bütün parlak retorik oyunlar ona yüklenebilir. Bu yapmacık uyum, her iki yazarı da, kalçalar konusunda daima "böğür" demeye ve hatta anüs ve yarığı "böğür halkası" ve "böğür yarığı" diye garip biçimde adlandırmaya kadar götürmektedir.

O'nun Hikâyesi 1970 yılında, sosyolojik bir olgu sonucunda, aniden başarı kazandı. Amerikalılar *best-seller* yaptılar, çünkü bağırıp çağıran feminist militanlarına öyle kızıyorlardı ki, bir kadının kendisini dövdürtmekten zevk aldığı bir kitap onlara yararlı geldi. O'nun yerinde Kate Millett'i görmekten çok zevk alırlardı. Fransa'da da bu akım izlendi, öyle ki *O'nun Hikâyesi* Guido Crepax tarafından çizgi roman yapıldı ve romandan uyarlanan Just Jeakin'in filmi 1975 Eylül'ünde piyasaya çıktığında haftalık kadın dergisi *Elle* şöyle yazdı: "Bütün kadınlar, her şeyi sunan aşık imgesi olan O ile özdeşleşeceklerdir." *Elle*'in yazarları, kırbaçlanmaktan, tecavüze uğramaktan ve demirle dağlanmaktan hoşlanıp hoşlanmadıklarını belirtmemişlerdir. Kadın Hakları Birliğinin yüz kadar militanı bu filmi ve içerdiği işkence övgüsünü protesto etmek istediler, ama öyle beceriksizce davrandılar ki, çok haklı talepleriyle Parisliler alay etti.

Jean Paulhan'ın liyakat nişanı almasını (çok daha az cesur bir kitap olan *Garson Kız*, Victor Margueritte'in bu nişanı almasını engellemişti) ve 1963 yılında Fransız Akademisine seçilmesini engellemek amacıyla (Théophile Gautier, Zola ve Pierre Louÿs'in adaylıkları, "çok açık saçık" oldukları gerekçesiyle şiddetle reddedilmişti) Pauline Réage olmayı kabul eden Paulhan'ın ortağı, *Aşık Kız*'da (1969) *O'nun Hikâyesi*'nin tek yazarı olduğunu kabul eder ve Pauline adını,

"iki ünlü sefih"in, Pauline Borghèse ve Pauline Roland'ın[1] anısına aldığını söyler. Paulhan'ın ölümünden sonra, film vesilesiyle Pauline *Elle*'e bir röportaj verir; bu röportajda Jacqueline Demornex onu şöyle tanımlar: "Pauline Réage'de bir rahibe havası vardı. Lacivert elbise, topuksuz ayakkabı ve makyajsız." Bu romanın tek sorumlusu olduğunu doğrulamak amacıyla Régine Deforges'la da röportajlar yapar: "Yirmi yıl önce, geceleyin yazıldı roman. Onu, bugün ölmüş olan biri için yazdım." "Bir kadın, erkek bir suç ortağı olmadan bu oyunu oynayamazdı" diye itiraf ederek işbirliklerinin sırrını yine de açık eder.[2] Bugün, *O'nun Hikâyesi*'ni gerçek değeriyle değerlendirmek mümkündür: Bu bir kadının eseri değil, bir çiftin eseridir; kadın cinselliğinin özgün bir açıklanışı olmaktan çok, parlak bir üslup çalışmasıdır.

1960'da, başka bir skandal roman, *Emmanuelle*, yazar adı olmadan yayımlandı; kitabın yasadışı editörü Losfeld bunu, Bangkok'daki bir diplomatın eşi olan "saf kan Taylandlı" genç bir kadının eseri olarak tanıttı. Uzak-Doğulu bir kadının Rémi Belleau'dan, Paul Valéry'den, Yves Bonnefoy'dan, vs. bu kadar rahatlıkla bahsedebildiğini ve bu kitabın, aynı tarzdaki romanı *Kiraz ya da İyi Değerlendirilen An* (1955) Seine Ceza Mahkemesi tarafından mahkûm edilen Losfeld'in tarzında kaleme alınmış olduğunu görmek gerçekten ilginçtir. Kimileri böyle bir romancının varlığından kuşkuya düştüler, ama Losfeld, Kasım 1962'de çapkınlık maceralarının II. cildini yayımladığında, onun bir fotoğrafını da gösterdi: Terasta çırılçıplak oturmuş, sırtı dönük, siyah saçları beline kadar uzanan ve şöyle bir ithafı olan bir fotoğraf: "Pattaya'da *Anti–Bakire*'nin son cildini yazan *Emmanuel* yazarı." 1968'de, bu meçhul şahıs *Emmanuel*'in yeni baskısını Emmanuel Arsan diye imzaladığında kimi meraklılar "yazarın", kocası Louis olduğunu ve Louis'nin, felakete uğramış şehirlerle ilgilendiği Roma'da Unesco görevlisi olarak görev yaptığını söylemektedirler.

---

1 Pauline Roland bir "sefih" değildi, soylu ve yürekli bir feministti ve onun trajik havariliğini *Le Socialisme romantique*'de anlattım (Paris, Editions du Seuil, 1979).

2 Régine Deforges, *O m'a dit*, s. 83 (Paris, Jean-Jacques Pauvert, 1975).

Erotik-egzotik roman reçetelerine göre yazılmış eğlenceli bir kitap olan *Emmanuel*, en azından, zincire bağlı bir kıza işkence etmekten söz etmez. Ondokuz yaşındaki evli genç kadın kahraman, Paris–Bangkok uçağında yanında oturan erkek tarafından kendisine mastürbasyon yapılmasına birden izin verir ve ona teşekkürlerini, kendi sanatını göstererek sunar. Yakıt ikmalinin ardından, yine uçakta aynı yolcuyla unutulmaz bir biçimde sevişir; ardından, çırılçıplak bulunduğu tuvalette, kendisine dev organını gösteren başka bir yolcuyla yalnız kalır. "Şaşkınlık verici yılanın gövdesinin içine rahatlıkla girmesine yardım ederken yanaklarından yaşlar akıyordu." Bangkok'a varan Emmanuel, altı aydan beri görmediği kocasının arzusunun güçlü belirtilerini görür. Emmanuel, Royal Bangkok Sports Club'daki çapkın kadınlarla sıkça buluşuyordu: Fransa Büyükelçisinin danışmanı Saynes Kontunun eşi Ariane, seviciliği öğretir; Amerikalı kadın Bee, tutkulu sevişmeleri gösterir; Marie-Anne, Emmanuelle'in önünde tartışırken bir yandan da kibarca mastürbasyon yapar: "Klitoris üzerindeki parmağı, bir kızböceği gibi titrer." Bütün bunlar bir bungalovlar ve tropikal orman dekoru içinde ya da "Çin bayraklarıyla süslü sokakları dumana boğan motor-taksiler ve çekçekler arasında" geçer.

Emmanuelle'in lezbiyenliği bıraktığını görmekten sıkılan Marie-Anne, onu bir İtalyanın, Mario, kollarına atar: "Yaşı sana uygun: Seninkinin tam iki misli, otuzsekiz." *Yatak Odasında Felsefe*'deki Dolmancé gibi, Mario da kitabın ahkam kesicisidir. Emmanuelle'e, yaşamda ilgisini çekenin ne olduğunu sorar: "Çok zevk almak." Bunun üzerine, erotizm kavramını öğrenmek ister: "Ahlaktan tamamıyla kurtulmuş duyuların zevk kültü." Mario omuzlarını silker ve kesin bir biçimde cevap verir: "Tam tersine... Bu bir kült değildir, ama aklın mitos üzerindeki zaferidir. Bu bir duyu hareketi değil, bir düşünce alıştırmasıdır. Bu bir zevk aşırılığı değil, aşırılığın zevkidir. Bu bir kuraldışılık değil, bir kuraldır. Ve bir ahlaktır." Bu zevk hocası, durup dinlenmeden öğütlerde bulunacaktır ve "sevişmek, erotizm eyleminde bulunmak demek değildir. Cinsel zevkin içgüdü, alışkanlık ya da ödev biçiminde olduğu yerde erotizm yoktur." Bir estet gibi orgazmlarını seyredebil-

mek için, kendi önünde, başkalarının ona sahip olmasını tercih eder. Son sahnede Mario, bir *sam-lo*'nun (ya da üç tekerlekli) oturağının üzerinde Emmanuelle'i okşar ki, Emmanuelle kendisini sarı sürücüye versin ve Mario da sürücüye arkadan girsin; böylece Emmanuelle, sevgilisinin kendisini aracı olarak gördüğünü sanacaktır.

Alt başlığı *Anti–Bakire* olan *Emmanuelle*'in devamında, kahraman, bitmez tükenmez söylevlerle erotizm felsefesi öğreten Mario'nun etkisine daha çok girmiştir. Daha sonra Emmanuelle Arsan (Maryat ve Louis Rollet–Andrianne'nın takma adı) düş kırıklığına uğratıcı erotik bilim-kurgu hikâyeleri olan *Erosferden Hikâyeler*'i (1969), *Eros Hipotezi*'nde (1974) biraraya getirilen makaleleri ve *Emmanuelle*'in başarısına ulaşamayan *Nea* (1976) ve *Laure* (1977) adlı iki romanı yayımlar. *Nea*'nın amacı, zevkine düşkün yırtık bir kadın tablosu çizerek *O'nun Hikâyesi*'nin panzehirini yaratmaktı.

Gerçeküstücü Kadınların İsyanı

Gerçeküstücülük, kadını ve özgürlüğü çok yücelttiğinden, cinselliklerini açıkça ifade eden kadın şairlerin ortaya çıkmasına neden olması normaldir. Bu şairlerin en cesuru, 1954 yılında, tamamiyle yeni bir tarzdaki şiirler içeren ince şiir kitabı *Çığlık* ile adını duyuran Joyce Mansur'dur. Cinsellik ve ölüm, Eros ve Thanatos, gürüldeyen ve hırlayan tek bir takınak içinde kaynaşan iki temadır; Joyce Mansur'un dizeleri, kendisinin de benzediği kara bir panterin kükremeleri ve vahşi bir atılganlık gibidir. Lezbiyen itiraflarının şiddeti, Renée Vivien'in hatmiçiçeği gibi edebiyatını tatsız kılar:

Bacaklarını sıkıca saran çoraplarını seviyorum
Titreyen gövdeni tutan korseyi seviyorum
Kırışıkların sallanan göğüslerin açlığın
Benim gergin gövdeme karşı senin yaşlılığın
Her şeyi bilen gözlerimin önündeki utancın
Çürük gövdenin kokusunu taşıyan elbiselerin

Tüm bunlar intikamımı alıyor
Beni istememiş erkeklerden.[1]

En pis dalaverelerinden her zaman "saflık" diye bahseden *Belle Epoque* dönemi eşcinsellerinin ikiyüzlülüğünden oldukça uzaktayız. Tam tersine, kaba terimlerle yaşlı bir ahlaksız kadınla tatminsiz bir genç kadının ilişkileri üzerine görünümler verilmektedir;

O beni bencilce seviyor
Uyurken akan salyasını içmemden hoşlanıyor
Müstehcen bacakları üzerinde çökmüş gövdesi üzerinde
Tuzlu dudaklarımı dolaştırmamdan hoşlanıyor.
Onun kötü emellerine karşı koyan
Kaslarımı tüketirken
Gençliğimin gecelerinde ağlamamdan hoşlanıyor.[2]

Ama Joyce Mansur, kadınlar arasındaki aşkı işitilmemiş biçimde anlatmakla yetinmez, erkeğin arzusundan da aynı açıklıkla bahseder:

Göğüslerim seni tahrik etsin
Kudurmanı istiyorum
Gözlerinin kısıldığını
Yanaklarının içe göçüp beyazlaştığını görmek istiyorum.
Titremeni istiyorum.
Uyluklarım arasında parçalan
Hayasız gövdenin verimli toprağı üzerinde
Arzularım yerine gelsin.

Sonraki derlemesi olan *Yırtıklar*'da (1955), oto-erotizmi, endişe verici dönüşüm duygusunu ("Geceleyin kurbağayım... Gündüz yılan") ve hatta şaşırtıcı doğum öncesi duyumları ifade eden acayip, ölümcül bir hayal gücüyle tarzı iyice karmaşıklaşır:

1 *Cris*, Paris, Seghers, 1954.
2 *Ibid.*

Annemin döl yatağını hatırlıyorum
Yumuşacıktı
Ve içi korku kokuyordu.[1]

Joyce Mansur'un nükteleriyle erkekleri hırpalayarak, müthiş bir esinle Lesbos kadınlarına karşı isyan ettiği *Yırtıcılar*'daki (1960) şiirlerinden vahşi bir sevinç doğar:

Yanıma hiçbir şey almadan çıkmak istiyorum göğe
Tiksintim beni boğuyor çünkü dilim saftır
Çıplak göğüslerimi okşayan
Ve çorabımın içine
İdrarını tüküren
Eller yağlı kadınlardan uzaklaşmak istiyorum
Gecenin içinde sessizce çekip gitmek istiyorum
Unutuluşun karanlığı içinde kış uykusuna yatacağım
Başımda bir fare
Rüzgârın tokadı altında
Sevgilimin yalanlarına inanmaya çalışarak.[2]

Mısırlı kökeni nedeniyle modern bir Kleopatra havası olan, ama görkemli bir yatakta yaşamaktansa yürüyüş şampiyonu olmakla övünen Joyce Mansur eksiksiz bir kadın isyanını yüceltmekten geri kalmadı. Önceden kısa ve alaycı olan şiirleri *Beyaz Kare*'den (1966) itibaren gevşediler ve soluk soluğa bir tempodaki uzun büyüleyici monologlar haline geldiler. Bu şiirler, sanki her zaman volkanik cinselliğinin patlaması sonucu ortaya çıkıyor gibidir.

Bir hayvana dayanarak sevişmeyi seviyorum
Yaldızlı terlikleri içinde tavanda kıpırdayan
Uğursuz büyücülerin hareketlerine hayran kalmayı seviyorum
Bruges'in çılgın dantelleri üzerine
Gün ışığına sermek için

1 Joyce Mansour, *Déchirures* (Paris, Editions de Minuit, 1955).
2 Joyce Mansour, *Rapaces* (Paris, Seghers, 1960).

En sağlam dahinin organlarını çekip çıkarmayı seviyorum
Kafkas kudurganlarını yutmayı seviyorum
Cinsel organlarında açlığın tadı var.

"Yarın André Breton" diye adadığı (Breton ölmüştü) *Lanetlemeler*'de (1966) Joyce Mansur, "sonsuz arzunun arzusu" tarafından esir edildiğini söyler ve *Makiniste İşaret Etmek*'de (1976) "ben Gomorrhe kasırgasıyım" der; şiiri fırtına yaratır, şehvetli düşüncelerini ve acılarını yakan bora gibi yayılır:

Kavanoz içindeki zeytin gibi
Korkumun içinde erimiş
Kurşun bir kapak içinde uyuyacağım gün
Hangi fallus çalacak canı
Metalik ve çirkin bir soğuk olacak
Artık süslü bir banyoda sevişmeyeceğim
Parantezler arasında sevişmeyeceğim
Ne de bir ilkbahar çimeninin Javalı dudakları arasında
Bir aşk ıslaklığı gibi dışarı sızdıracağım ölümü
Ekim görüntülerinin saldırısına uğramış mor halkalı gözlerimle
Çamurun içine büzüleceğim.[1]

Joyce Mansur'un düzyazısında şiirinin kalitesi yoktur, çünkü otomatik yazı en iyiyle en kötüyü aynı anda gün ışığına çıkarır. Hikâyeleri, *Julius Cesar'ın* ve *Tatmin Olmuş Yatanlar*'ın (1973'de *Zararlı Hikâyeler*'de biraraya getirilmiş) oldukça sıkıcı aşırılıkları vardır. Ama *Bu*'daki yedi metinde, olağanüstü bir diyalog bulunur: *Büyük Şehirlerin Dinsel Sarhoşluğu*. Bir adam bir kadının üzerine uzanmıştır ve kadın fısıldayarak şunları söyler: "Ben, senin para kasanın koruyucusuyum. Oburum. Senin arzunu, kanatlı çiçeği, hıçkırık gibi fışkırtan canavarım. Kımıldama. Kokulu ağırlığımla seni eziyorum. Bütünleniyorum." Erkek de aynı tarzda cevap verir ve giderek çılgınlığa dönüşen konuşmalarından anlaşılır ki bunlar, cinsel eylem boyunca birbirlerine dile getirilemez şeyleri söyleyen bir

1 Joyce Mansour, *Faire signe au machiniste* (Paris, Le Soleil Noir, 1976).

çiftin bilinçaltıdır. 27 Ağustos 1986'da Paris'te ölümünden önce Joyce Mansur, tek perdelik oyunu *Derinliklerin Mavisi* gibi parlak eserler verdi; bu oyunda, Maud, babası Şamandıra ve kocası Jérôme, Maud'nun anlaşılmaz libidosunun dramını açıklıyorlardı.

Önceleri, doğduğu şehir olan Liège'deki Kraliyet Konservatuarında aktris olan Monique Watteau, Paris'te, *Bitkisel Kızgınlık*'la (1953) romancılığa başlar ve *Combat* dergisinin eleştirmeni bu romanda *"yumuşak bir erotizmin* sesi"ni fark eder. "Aşktan ve aşk için doğmuş" olan kahramanı Jennifer, Bali cangıllarında bir vahşi hayvan avcısına, Piet Huizinga, aşık olur; ama "yeşil tanrılar" —dillerini bildiği ağaçlar— birleşmelerini engellemeye çalışır. Çift, Akdeniz'deki bir adaya kaçar; orada ağaçlar, suyosunları ve hatta çevrelerindeki güller şişerler, devleşirler ve sonunda Jeniffer'i öldürürler. Monique Watteau'nun diğer romanları, *Hayvan Gözlü Gece* (1956), *Kürklü Melek* (1957), *Ben Bilinmeyenim* (1962) kadın cinselliği üzerine güzel alegorilerdir; daha sonra, Alika Lindberg olarak, kendisini Güney-Amerika'daki maymunları eğitmeye adar ve onlara ilişkin, *Nuhun Gemisinde İki Kişiyiz* (1975) gibi kitaplar yazar.

Nelly Kaplan, André Breton tarafından gerçeküstücülüğe kabul edilmesine hizmet etmiş olan *Magirama* filmini Abel Gance'la birlikte yaptıktan sonra Belen adı altında küstah ve alaycı, ince nüktelerle süslü erotizm kitapları yazmaya başladı. Birincisi, sözcüklerle oynayan başlıkları olan kısa hikâyeler toplamı, *Kasılmaların Geometrisi*'dir (1959). İçlerinden biri, *Yalnız Zevk*, yeni gömülmüş olan ve bir ölü soyguncusunun topraktan çıkartıp hâlâ güzel olduğunu görünce tecavüz ettiği bir kadının monoloğudur. Bir süre sonra, kadın, ateşli okşayışlar altında dirilir: "Kol kola, mezarlığı terk ettik... Çok mutlu yaşayacağımızı ve çocuğumuz olmayacağını *biliyorum*."

Görüldüğü gibi Nelly Kaplan, diğer adı Belen, erotizme yeni bir unsur katar: Kara mizah. Renée Dunan, sadece duygusal erotizmle yetinmişti. Belen'in ikinci derlemesi olan *Sab Melikesi* (1962), vampirlerin ve büyücülerin maceraları arasında, sevgilisini siyah ipek çorabıyla boğan katil bir kadının ağlayıp sızlamalarını içerir ve sonunda kadın cesede şöyle der:

"Sevişirken çoraplarını çıkarmama alışkanlığının beni sinirlendirdiğini sana bin kere söylemiştim!" Andre Masson'un resimlediği *Duyuların Rezervuarı*'nda (1966), kitaba ismini veren hikâye, mühendis bir kadının kendisine bir erkekten daha iyi zevk versin diye yarattığı robot Cornelius'un hikâyesidir. Robot itiraf eder: "Her sevişmemiz, ne kadar nefis olsa da, bende farklı kısa devreler yaratıyordu." Ama robot, kendisini tamir etmekle görevli teknisyene karşı homoseksüel eğilimler gösterir. Deliye dönen efendisi, bu öngörülmemiş tutkuya karşı koyar. Robot, kendisini yaratanın dağılmasına neden olacak kadar çok orgazm sağlayarak ondan kurtulur: "Benim mükemmel, harika, doyumsuz efendi doygunluktan ölmüştü."

Korsanın Nişanlısı filmi sırasında Nelly Kaplan, aşırılıkları biraraya getirdiği romanı, *Bir Yün Lizözün Anıları*'nı (1974) yazmak için Belen maskesini yeniden takındı. Ama kara mizahı tüm bir roman boyunca kullanmak oldukça güçtür: Hikâyelerine çekicilik katan şey burada yersiz kabalıklara neden oluyordu. Annesi tarafından terk edilen anlatıcı, babasının kaptanı olduğu *Sperma* adlı gemide yetiştirilir: "İlk anım: Hep birlikte beşiğimin üzerine eğilerek yoğunlaştırılmış katı süt çubuklarıyla beni beslemeye çalışan *Sperma* mürettebatının tuzlu sakalları." Suzy emzikleri denen bu çubuklar ve *Sperma*'nın Galapagos Adalarının birindeki bin dokuzyüz onyedi kişiye bin dokuzyüz onyedi muz götüren yükü, kolaylıkla fallik şakalara olanak tanır. Küçük kızın çocukluğu köpek balıkları arasında yüzerek, aslan yavrusu Gruffy'ye kendisini yalatarak ve "doğal büyüklükte, yeşil kristal gözlü ve pilli ağızlı" plastik kadın Dolly Lastex'e art arda tecavüz eden gemi mürettabatını seyretmekle geçer. Evlenme çağına geldiğinde, babası onu Amsterdam'da bir eve götürür ve kızının bakireliğini bozduktan sonra José Acero'nun haydutları tarafından öldürülür.

Genç kız Çin Denizine gitmek için bir gemiye biner ve Şanghay'a varır; orada Cinseltakıntılar Sarayı'nın altmışdokuz odasına sorumlu seçilir. Kadınların, erkeklerin aşkını, "yılanın aşk okşayışını" öğrenir. "Solgun ve parlak" bir hal alınca şu soruyu sorar: "Çıplak genç kadınlara, mistik bir prezervatif giy-

dirmiş gibi, görünürün sınırında bir tür hale veren spermdeki fosfor mudur?"[1] bunun üzerine, "normal olmayan şaşırtıcı gücü"nü keşfeder: Cinseltakıntılar Sarayı müşterileri tarafından, sevişmeden sonra çarşafların üzerinde bırakılan sperm lekelerinden geleceği okuma yeteneğine sahiptir. Her taraftan ona akıl danışılmaya gelinir. Daha sonra İsfahan'a gider ve orada Kadjar Hanedanından Prens Abli Aba'nın metresi olur; ardından Buenos Aires'e gelir ve babasının katili José Acero'yla sevişir ve tam José boşalırken gırtlağını keser. Nihayet Paris'tedir ve liderleri "şaşırtıcı güneş vampiri" Angec (Gance) ve "ateş avcısı" Norteb (Breton) olan Vampirler Mezhebine katılır. Oldukça sert bir erotizm içeren bu *Bir Yün Lizözün Anıları*, iki düş hikâyesiyle sona erer.

Başka gerçeküstücü kadınlar da kadın cinselliği üzerine güzel kitaplar yazdılar: Örneğin, Valentine Penrose'nin *Kanlı Kontes*'i (1962) ve Unica Zürn'ün şizofreni ile cinsel saplantı arasındaki ilişkinin özellikle altüst edici bir tanıklığı olan *Yasemin Kokulu Erkek*'i (1971). Henri Michaux'nun kitaplarını okuyarak aşık olan ("yasemin kokulu erkek" odur) Zürn, kendisini uyurken ona vermek için bir dizi "iki kişilik oyun" icat eder. Sansür yıllarında, Zamanın Altını yayınlarında (André Breton'un, "zamanın altınını arıyorum" cümlesinden dolayı bu ismi vermiştir) birçok erotizm klasiğini (Nicolas Chorier, Nerciat, vs.) yasadışı olarak yayımlayan Régine Deforges, mizahi tarzdaki *Sapkın Hikâyeler*'in (1980) de yazarıdır.

Bu yazarların en yaşlısı olan Lise Deharme, son yıllarında ilginç bir biçimde değer kazandı. Lise Deharme, Jacques Lacan'ın işbirliğiyle kurduğu *Le Phare de Neuilly* dergisi döneminde, 1931'den itibaren gerçeküstücülüğün Akıl Hocası oldu. 1933 yılında bir şiir derlemesi olan *Meraklı İnsanın Defteri*'ni yayımlamış olmasına rağmen Lise Deharme, asıl eserine 1945'de, kimi eleştirmenlerin bir kadının söyleyeceği bir şey olmadığına inandıkları bir dönemde *O Yıl* ile başladı; bu, onun tinsel ve cinsel yeniden canlanma dönemiydi. Başlangıçta edepli olan romanları, *Yaralı Aşık*'dan (1966) itibaren daha cesur ol-

1 Belen, *Mémoires d'une liseuse de draps* (Paris, Jean-Jacques Pauvert, 1974).

maya başladı.

1969'da, yetmişiki yaşındaki Lise Deharme, *Oh! Violette ya da Bitkilerin Nezaketi* adlı erotik bir roman yazdı ve eser yasaklandı. Ceza mahkemesinin kararını bozdurmak için boş yere birçok başvuruda bulundu, ama başaramadı. Eric Losfeld şöyle der: "Editörü ben olduğum için böyle oldu; başka yerde yayımlansaydı kitabın başına asla böyle bir şey gelmezdi."[1] Bu kitabın kibar bir biçimde olsa da çok canlı bir erotizmin izini taşıdığı doğrudur. Lazagnon Kontesi Violette, kendi isteğiyle çıplak dolaşan ve kendisini, hiç güçlük göstermeden yakınlarının arzularına bırakan genç bir kadındır: Babası Markinin, erkek kardeşi Nicolas'ın, "güzel göğüslü kadın" olan Madam de Melignon'un, heykeltraş Marco'nun, Odet'in, Lord Straightame'ın, vs. Bin-Sarsıntı Şatosunda düzenlenen bir sefahat alemi sırasında Violette bir serada yalnız kalmayı ve çiçeklerle sevişmeyi tercih eder. Bu, yetmişlik bir kadın tarafından yazılmış ilk erotik roman örneğidir ve şu türdeki sevimli düşünce ürünleriyle birlikte gelişen bir hayal gücü tazeliği vardır: "Hepimizin hayatında, gelecekten düş kırıklığına uğramamıza neden olacak mutlu bir geçmiş gün vardır." Lise Deharme, yetmişdokuz yaşında, bir o kadar cesurca olan son romanını, *Cehennem Markizi*'ni (1976) yayımladı. Kadınların aşk duyarlılığı asla yaşlanmıyor.

1 Eric Losfeld, *Endette comme une mule ou la passion d'éditer* (Paris, Belfond, 1977)

Feminizmin Yasak Kitapları

Modern feminist edebiyat da cinsel sorunla mücadele etmiştir, ama her zaman üzüntü verici bir bilgisizlik göstermiştir. Savaş sonrası feminizmin paradoksu, Simone de Beauvoir'ın *feminizmi tasfiye etmek* için 1949'da ilk cildini yayımladığı *İkinci Cinsiyet** kitabından yola çıkmasıdır. İlk satırlardan itibaren bunu açıklar: "Feminizm tartışması üzerine çok şeyler yazılıp çizilmiştir ve artık neredeyse kapanmıştır: Bundan söz etmeyelim." Bu konuda yazan kadınları "büyük aptallar" olarak nitelendirir ve kendisinin en tartışma götürür düşüncelerinden yola çıkan taklitçilerinin hatalarından sorumlu olacağını aklının ucuna bile getirmez. Simone de Beauvoir kadınlık diye bir şeyin var olmadığını, bunun kadında Başkası'nı görmekte inat eden erkeğin yarattığı bir şey olduğunu, oysa kadının erkeğin Aynı'sı olduğunu düşünür. Bu yanlış ilkeyi desteklemek için —çünkü doğumu, hamileliği, kadınlara erkeklerden farklı bir duyarlılık veren iç salgı bezlerini yaratmış olan erkekler değildir— Stendhal'dan André Breton'a kadar, kadınlığa inanmış olan bütün yazarlara çatar.

Beauvoir'in ardından, birçok kadın yazar, "erkek söylemi"nin sistematik bir eleştirisine giriştiler. Erkeğin, kusursuz bir mücevher olan kadın hakkında hiçbir şey anlamayan çekilmez bir zorba olduğunu —her zaman— kanıtlamak isterler. Ama yalnızca hödüklere karşı mücadele etmezler —ki bu arzulanır bir şeydir— en özenli erkeklere de çatarlar. Kibarlık, onlara, ciddi bir saldırı gibi gelir: Bu, kadının, özel ilgiyi hak eden bir kadınlığı olduğunu kabul etmektir. Simone de Beauvoir *İkinci Cinsiyet*'de (cilt II, 1952) kadınlara zevk vermek isteyen sevgilileri küçümser ve kadınların çoğunun orgazma ihtiyacı olmadığını anlamaları gerektiğini söyler. *Mandarinler*'de (1954) kadın kahraman rahatsız olur, çünkü devrimci Scriassine

*Türkçe'de *Kadın* başlığı altında üç cilt olarak yayımlanmıştır, Ç.N.

Ritz'in salonunda elini saygıyla öper: Kadına Başkası'ymış, Aynı'sı değilmiş gibi davranır, ne dehşetli aptallık!

Bu teorilerin ilk öğrencisi, oldukça ilginç bir roman olan *Savaşçının Dinlenişi* (1958) ile başlayan Christiane Rochefort'dur; erkek berbat bir günde ortaya çıkıyordu, ama kadın hiç de bir isyancı gibi değildi, tam tersine. İyi bir aileden gelen bir öğrenci kız, Geneviève du Theil, *Varlık ve Hiçlik* okuyan biridir ve tesadüf sonucu meçhul birini, Renaud Sarti, intihardan kurtarır ve ona bağlanır. Onunla yatan Renaud, fiziksel aşkı öğretir: "Ellerinden çok gözleri beni soyuyor, gerçeği ortaya çıkarıyordu: Ben zevki tanımıyorum. Kendimi mutlu sandığım, kimsenin yanılsamaları ortadan kaldırmadığı birkaç zavallı maceramı hatırlıyorum."[1] Ama Renaud, mesleği olmayan, sarhoş, polisiye romanları okuyarak ve nihilist söylevler vererek zamanını geçiren, Geneviève'in önünde dostu Marie-Agnès'i okşayan bir toplumdışıdır; Geneviève her şeyi kabul eder, çünkü ona zevk vermektedir. "Sevilmeye ihtiyacım yok, ben kendime yeterim," diyen bu hüzünlü bireyi barındırır, besler ve mütevazi şefkatiyle onu sarar. Bir kazazedenin çürük bir tahtaya tutunması gibi ona sarılır. Gerçekte, *Savaşçının Dinlenişi*, Simone de Beauvoir'ın tezini istemeden çürütür, çünkü erkeği Başkası olarak kabul eden bir kadın vardır (tersi değil). Sonunda, ölümden kurtulan Geneviève Renaud'dan hamiledir ve şöyle der: "Evlen benimle. Lütfen." Geneviève, "kendisine bakmak zorunda bırakmak" için evlenir ve uyuşturucudan kurtulmak için Renaud bir kliniğe girdiğinde Geneviève düşünür: "Ben bir araçtan başka bir şey değilim, bana verdiği rolü oynuyorum. Her şeyi yapan o, ben değilim." Kendisine orgazm sağlayan kaba bir adamdan kurtulmaya cesaret edemeyen bir kadının şaşkınlığını oldukça iyi gösteren bu içe dokunucu kitap (ki bu, Simone de Beauvoir'a yönelik başka bir tekziptir), *Savaşçının Dinlenişi*, aşırı ölçüde varoluşçu sonraki romanlarında, örneğin *Morrisson İçin Bir Gül*'de (1966) Christiane Rochefort'un sahip olamadığı bir yazı kalitesindedir.

Violette Leduc, himayesi altında olduğu Simone de Beauvo-

1 Christiane Rochefort, *Le Repos du guerrier* (Paris, Grasset, 1956).

ir'ı memnun etmek için, ısmarlama yazdığı ilk kitabı, *Boğulan Kadın*'ı (1946) otuzdokuz yaşında yayımladı. Sürekli işkenceden söz eden, sürekli olarak mutsuzluklarını hatırlayan —babasını tanımaması, büyük, yuvarlak bir burnu olması (kendisini "hortlak gibi çirkin" görüyordu)— Violette Leduc'de bir piskopatta görülen her şey vardı, ama ilginç edebi yanlarla birlikte. Kendisini tanıtan kitabı *Piç* (1964) şu cümleyle başlar: "Benim durumum eşi benzeri olmayan bir durum değildir: Ölmekten korkuyorum ve dünyaya geldiğime üzülüyorum." Bu kitapta, piyanist ve müdire Hermine'le olan aşklarını canlı ifadelerle anlatır: "Hermine'in ağzında sıcaklığı buldum, o benim ağzımda sıcaklığı buldu"; ve Gabrielle'le aşklarını da anlatır, çünkü sürekli olarak bir cinsten diğerine giden bir çift cinsiyetlidir.

Piç'in başarısı, sansür nedeniyle *Yıkımlar*'dan çıkarılmış bölüm olan *Thérèse ve Isabelle*'in (1966) yayımlanmasına olanak tanıdı. İlk sayfada, Thérèse kolejin tuvaletlerinde Isabelle'i bekler ve "hüzünlü su"nun yüzünü yansıttığı lavaboda eğilir. Isabelle, Thérèse'le birlikte tuvalete kapanır, ama aralarında kirli hiçbir şey olmaz. Simone de Beauvoir'ın elyazmaları üzerinde düzeltme yaptığı Violette Leduc'de hiçbir kabalık yoktur. Teneffüste, kendinden geçmiş iki kolejli kız, birbirlerine çılgınca bir arzunun söz ve davranışlarında bulunurlar. İlişkileri yatakhanede ve boş müzik odasında ateşli sevişmelerle sürer; sonra, randevuevi olarak kullanılan bir otelde buluşmaya karar verirler. Isabelle'i okşayan Thérèse, birisinin kendilerini gözlediğini sanır ve bu, zevke heyecanı da ekler. Kendinden geçmiş küçük kızlar yemin ederler: "Asla birbirimizi terk etmeyeceğiz." Ama anlatıcı şöyle noktalar: "Ertesi ay annem beni aldı. Isabelle'i bir daha asla görmedim."[1]

1972'deki ölümünden sonra, önceki otobiyografilerinin tamamlayıcısı olan *Aşk Avı* çıkar. Yaşamının sonuna doğru bir duvar işçisinin, René, sevgilisi olduğu buradan öğrenilir. Onunla olan cinsel ilişkileri olağanüstüdür. René'nin dev gibi bir cinsel organı vardır, korku ve açgözlülükle onu elinde tutar: "Bir

---

1 Violette Leduc, *Thérèse et Isabelle* (Paris, Gallimard, 1966).

kadının elinde erkek cinsel organı komiktir. Yine de dünyanın kökü odur!" Cinsel eylem hoyratça son bulur: "Uzun süre çalıştık. Bir karnın karanlıklarında harıl harıl çalışmak önemli bir iştir. Kalça darbelerine hiçbir cümle dayanamaz... Zevk almak benim tasarım değildir. Zevk almak. Çok sonra... Mutluyum, diğer kadınlara benziyorum." Muğlak bir biçimde zaferle çıktığı vahşi çiftleşme: "Ayağa kalkıyorum, yirmi yaş gencim. Doyumsuz ve yatışmışım. Uyluklarımın arasını kombinezonumun danteliyle siliyorum. İstediğim oldu, keyiften öleceğim."

O andan itibaren bu erkeğe giderek artan bir hayranlıkla sarılır. Mütevazi odasında ona kavuştuğu sahne bir taşkınlığa dönüşür: "Diz çökerek, René'nin kalçalarının hemen yanında, ölümüne uluyan bir köpek gibi şehvetten ulumamak için yumruklarımı sıkmış, onun taşaklarını avuçluyordum. Kamışını görmüyordum; onu kasten yalnız bıraktım. Reddedene daha iyi tapmak için."[1] René'nin bacaklarını okşadığını şaşırtıcı bir metaforla anlatır: "Örümcek ağından on kadar çorap giydiriyordum." Öpücükleri öyle doymak bilmezdir ki, işçi saklanmak zorunda kalır: "Yukardan aşağıya bacağını yalıyordum. Oh, oh, René topuğuyla yüzüme vuruyordu... Tüy gibi hafif topuğunla sustur beni. Buruşukluklarımı düzelt. Ayağını gözlerime sok." Açgözlü bir yamyamdan başka bir şey değildir: "Ayak parmağını emiyordum. Ayak parmağı ağzıma girip çıkıyordu. Bir cinsel organ ritmiyle. Aşkla, aşkla. Dolgun dilim tırnağın altındaki, tırnağın kenarındaki karanlıkları besliyordu." Sarhoş, ama aşk sarhoşluğundan sarhoş tavrını şöyle değerlendirir: "Çıplaktım ve hırpaniydim."

Sülük gibi yapışan bu doyumsuz gulyabaniden bitkin düşen duvarcı ustası, kurtulmanın çarelerini arar. René'den intikam almak için Violette Leduc, René'nin nefret ettiği erkek kardeşi Roger ile yatar. Violette'in dokunmalarından ürken, onu "ahlaksız" olarak niteleyen, elbiselerini çıkarmayı reddeden bu cılız oğlana, sözcüğün tam anlamıyla tecavüz eder: "Ayakkabılarını çıkarmayı lütfedip kabul etti. Ben naylon iç çamaşırımı çıkarmayacağım. Bu ödlek soytarıyı tenimde daha

---

1 *La Chasse à l'amour, op, cit.*

az hissedeceğim." Bu delice eylemin sonunda şunu söyler: "Başıma kül dolmuştu." *Aşk Avı*, kadın cinselliği üzerine eşsiz bir belgedir ve Paul Leautaud tarafından yapılan ve bütün uzmanlarca doğrulanan şu saptamayı haklı çıkarır: En şehvetli kadınlar oynak, güzel kapak kızları değil, önemsiz havası olan biraz boyalı, olgun burjuva kadınlarıdır.

1970 yılında küçük öğrenci gruplarının kaynaşmasından doğan Kadının Kurtuluşu Hareketi (ya da M. L. F.) Mayıs 1971'de "aybaşına ilişkin" (aylık değil) bir gazete çıkardı: *Le Torchon brûle* altı sayı çıktı ve "Psiko ve Po" (psikanalist ve politik) iki kadın militanın *Vulvanın Gücü* makalesinin neden olduğu dava nedeniyle kesintiye uğradı. Gerçekte, M. L. F. tarafından talep edilen ilk kadın hakkı, kabalık hakkı oldu. XVII. yüzyıl feministleri, örneğin Madam de Rambouillet, erkeklerin kaba konuşmasına karşı çıkma kararı aldılar; toplumda güzel konuşma ve güzel davranma idealini gerçekleştirmenin, erkeklerden daha kibar yaratıklar olan kadınlara ait olduğunu düşünüyorlardı. Kraliçe Christine, *Başarı Kazanmanın Yolu*'nun müstehcenliklerine gülümsüyordu, ama kendisi kibarca konuşuyordu. M. L. F.'nin militan kadınları ise tam tersine, kadınların erkeklerden farklı olduğuna inanma hatasını işleyen herkese karşı, kendilerinin Başka değil Aynı olduğunu savunarak cinsiyet-karşıtı bir kampanya yürüttüler ve asker koğuşlarının dilini kullandılar.

Simone de Beauvoir'ın ardılları kadınlık kavramını kolay kolay ortadan kaldıramadılar. *Feminin* sözcüğü yerine *feminitude* terimini uydurdular ve homoseksüeller bunu kendi terimleri yaptılar. *Feminitude* tavrın sözcüsü olan Monique Wittig, anlatıcının ilk sayfadan itibaren canlı canlı derisini yüzmek istediği bir kadının intikamcı aşkının kitabı olan *Lezbiyen Gövde*'de (1973) kendisini parçalanan bir ceset durumunda hayal ettiğini ve iğrenç araçlarla baştan çıkarıldığını düşlediğini anlatır: "her hareketimde barsaklarımın pis kokusu sarıyor etrafımızı... İçimden çıkan koku iğrenç. Burnunu tıkamıyorsun."[1]

Aynı feminist, bir arkadaşıyla birlikte, benzer bir esinden

---

1 Monique Wittig, *Le Corps lesbien* (Paris, Editions de Minuit, 1973).

yola çıkan *Bir Aşıklar Sözlüğü İçin Müsvette*'yi (1976) kaleme aldı. Burada, modern Amazonların gelenekleri ve fiziksel özellikleri üzerine her şey öğrenilir: "Kimi sevgililerin bilge bir kimyaları vardır... Kış geldiğinde, salgılarında, kokularını tamamıyla değiştirecek biçimde bir değişiklik yaparlar. 'Kış kokusu almak' diye adlandırılan budur. En belirgin değişiklik koltukaltında olur."[1] Onların idealleri dişi hayvanlara benzemektir; *dişi domuz* sözcüğünün tanımı, eğer sevgilisi bir "yatak hayvanı" isterse bir lezbiyenin dişi bir domuzla nasıl özdeşleşebileceğini göstermektir. Bu sado-mazoşist kitap kadınlara, keserek, yakarak ve delerek derilerinde izler bırakmalarını ve derilerine kürk eklemelerini çok ciddi olarak önerir. Aktif lezbiyenlere *ağızda çiğneme* önerilir: "Besini onun için çiğnemek ve parmak uçlarıyla ona vermek."

Feminitude sözcüğünü de çok güzel bulan kimi feministler onun yerine *Femellitude*'ü geçirdiler. *Femellitude*'ün yandaşları, *O'nun Hikâyesi*'nin ve onun tepkici kahramanının reddi olan Gaëtane'nin *O Erkeğin Hikâyesi*'yle (1974)[2] kendilerini tanıttılar. Genç erkek, kendisine askıntı olan deri giysili kızıl bir kadının evine gelir ve kendisini mahzene kapatılmış bulur. Kadın, "bilmeden hayal ettiğin bütün işkenceleri sana uygulayacağım," der. Sürekli olarak kamçılanır, işkence görür; kadın, iğneler ve değişik renkten ipliklerle adını göğsüne işler. Sürekli osuran ve geğiren, dev gibi, kir pas içinde ve iğrenç altı cadaloz onun ve diğer genç tutsakların üzerine çullanır. Gaëtane bu işkencelerden öyle zevk alır ki, kurbanlarını katlettikleri nihai şölen için "altı süper-dişinin çok büyük girişleri" der.

Gaëtane, Edition des Femmes'dan aybaşları üzerine *Kanayan Gül*'ü (1975) çıkaran Xavière Gauthier'nin takma adıdır ve bu kitapta, "beynin içi boştur" der ve Ocak 1976'da, kışkırtıcı bir ekiple birlikte, "erkek iktidarı için bir tehlikeyiz" diyen *Sorcières* (Büyücüler) dergisini çıkarırlar. *Sorcières*'de, bir kadın bakireliğini nasıl kaybettiğini anlatacaktır: "Kamışını elime verdi, parmaklarımla kavradım. Ne yapacağımı çok iyi bilmiyordum.

1 Monique Wittig ve Sande Szweig, *Brouillon pour un dictionnaire des amantes* (Paris, Grasset, 1976).

2 Gaëtane, *Histoire d'I* (Paris, Filipacchi, 1974).

Vulvamın her köşesini keşfetmeye devam ediyordu. Üzerime çıktı ve her şey öyle çabuk oldu ki, korkmaya bile zaman bulamadım. Ama bütün geceyi gürültüyle osurarak geçirdim."[1] Bu derginin her sayısı bir konuyu ele alıyordu: "Kokular" ve "Pislik" sayıları özellikle saldırgandır. "Büyücüler"den biri, "Kimi pis kokular beni hayran bırakır, özellikle kedi çişi" diyordu. Ama yayın yönetmeni, *İçerden* adlı makalesinde kendi apış arasının kokusunu uzun uzun överek hepsini geçer.

Bu tür aşırılıklar Annie Le Brun'u, *Her Şeyi Bırakın!* (1977) adlı yergi yazısında, "Neo-feminizmin geri zekâlı sözcüleri"nden kaynaklanan "kadın yazısının açık saçıklığı" ve "bizi tehdit eden aptallık tayfunu" ile şiddetle mücadele etmeye yöneltir. Bu yazıda, "duygusal sakatlanmanın uzun yürüyüşünün öncüsü" Simone de Beauvoir'ı ve isyandan çok modayla hareket eden rakiplerini şiddetle eleştirir.

Kadının, iç isteklerini ve duygusal bulanıklıklarını edebiyatta ifade etme hakkını kazanması ciddi bir zaferdir. Bu hakkı bilinçli olarak, ikiyüzlülüğe başvurmadan, ama aynı zamanda gösterişsiz ve uygunsuz isteklerde bulunmadan kullanması gerekir. Eğer Louise Labé'nin şehvetli lirizmini, Mannoury Markizinin sevgi dolu çapkınlığını, Rachilde'in ve Colette'in açık saçık sapkınlığını, Renée Dunan'ın alaycılığını, Anais Nin'in perili hayal gücünü ya da Joyce Mansur'un gerçeküstücü şiddetini yakalayabileceğini hissedemiyorsa bir edebiyat kadını, kadın dehasının taştığı duygusal türle kendini sınarlandırmalıdır.

---

1 *Sorcières*, "Fahişelik yapmak", no 3 (Haziran 1976).

VIII

İTİRAF EDİLMEYENİN ROMANCILARI

Önceki çağlarda görülmeyen özel bir tür XX. yüzyılda ortaya çıktı: İtiraf edilmeyenin romanı. Önceleri, hiciv amaçlı buluşlarla ya da Doğanın isteklerine uygun daha özgür aşk alışkanlıklarını anlatmayı iddia ederek cinsellik edebiyatı olumlanıyordu; bundan böyle, bilinçaltına itilmiş en uçkur düşkünü arzuları açık eden ve bütün sapmaları kaçınılmaz şeyler gibi inceleyen yeni bilim olan psikanalizle rekabet edilmek istendi. Bir bireyin, saygınlığını yitirme korkusuyla itiraf etmeye cesaret edemeden hayal ettiği ya da yaptığı her şey bu yazıların baskın romanesk maddesi haline geldi. Bu tür aşkın pornografinin ilk temsilcileri, burada inceleyeceğim dahi yazarlardı.

Pierre Louÿs'un Fantazmları

Pierre Louÿs, XX. yüzyıl erotik edebiyatının en ilginç vakasıdır. Yarı kör olarak kapandığı Auteuil'deki evinde son yıllarını, perdeleri gündüz gece kapalı olarak geçiren ve sürekli olarak bir petrol lambasının ışığında yaşayan (çünkü elektriği olmasını istemiyordu) bu büyük edebi manyak (bu onun için daha çok bir komplimandır), kendisini, aralıksız içtiği sigaralardan biri gibi tüketti. 4 Haziran 1925'de, ellibeş yaşında ölümünden sonra evinde çılgınca bir erotizme dair sayısız el yazması bulundu ve dul eşi onları Edmond Bernard'a sattı, o da çeşitli yasadışı yayınevlerine tekrar sattı.

1926 yılında, önce *Küçük Kızlar İçin Eğitimhanelerde Kullanılan*

Nezaket Elkitabı ve alev alev yanan müstehcenlikteki romanı *Annelerinin Üç Kızı* çıktı; bu kitabın tamamı, bu baskının yazara ait olduğu anlaşılsın diye Louÿs'in pembe mürekkeple yazılmış kopyasından tıpkıbasım yapıldı. Pierre Louÿs'in düşündüğü eklemeleri ve değişiklikleri de içeren otuzüç sayfalık yazısıyla birlikte Marcel Vertes'in bu roman için yaptığı bir dizi gravür de yayımlandı. 1927'de yayımlanan *Küçük Aşk Sahneleri*'nin ardından diyaloglarından birinin, *Vulva Berberi*, yazarın elyazısıyla yapılmış baskısı izledi. Elyazması eserlerinden biri daha, kendi eliyle yazılmış ve tarihlenmiş kırk soneden oluşan *Kadın*, 1938'de olduğu gibi yayımlandı. Bu baskıyı takdim eden Louis Perceau, aynı zamanda resim de yapan Louÿs'in kâğıtları arasında bulduğu onaltı çıplak resmi de ekledi.

Louÿs, aydınlar arasında büyük bir üzüntü yarattı. Bu aydınlar için Pierre Louÿs, başlangıçta "Ruhum, özgür olarak, sarsılmaz bir ideale yöneliyor: Güzel idealine," diyen incelikli bir estetti. Genç André Gide'in onu model olarak seçtiği, Oscar Wilde'ın 1893'de yazdığı dramı *Salome*'yi ona adayacak kadar hayran olduğu bilinmektedir. Pierre Louÿs'in teşvikiyle *Pelleas ve Melisande*'ı bestelemiş olan Claude Debussy, 1898'de Louÿs'in ilk kitaplarını yazdığı mürekkep hokkasına sahip olmayı bir onur kaynağı olarak görmüştü. Paul Valéry, 1916'da, Louÿs'in *Genç Parque*'a ilişkin yaptığı düzeltmeleri mütevazi biçimde kabul etti ve bu şiirin orijinal baskısında, "kendisini teşvik eden, kışkırtan ve güçlendiren dostu olmasaydı" hiçbir şey yapamayacağını belirtti. Bilginler, Pierre Louÿs'in Orta Çağ ve Rönesans şairlerini derinlemesine bilen çok büyük bir deha olduğunu saptarlar. Ve böyle bir hümanist, Fransızcanın en aşağılık metinlerini hazırladı! Bunu nasıl açıklamalı?

Bu metinlerin özgünlüğüne ilişkin kanıtlara rağmen kimilerine göre Louÿs'in yazısını taklit etmeyi bilen sekreterlerinden biri, Thierry Sandre bu erotik elyazmalarını hazırlamıştır; bu, inanılmayacak bir efsanedir. Ama bir yazı sahtekarlığı, yasa karşısında ortaya çıkan ciddi bir suçtur; bu, 1923'de Goncourt Ödülü almış olan Thierry Sandre'ı suçlamaktan çok ona kara çalmaktır. Bir yazı uzmanı bir mektup karşısında aldanabilir, ama yığınla defter karşısında değil (Hitler'in sahte-*Defterleri* du-

rumunda görüldüğü gibi); kalemini her zaman işaret parmağı ile orta parmağı arasında tutan Pierre Louÿs'nin yazısını özellikle tanımak mümkündür. Nihayet, renksiz romanların yazarı olan Thierry Sandre'ın, şehvet renklerinde bu kadar yüksek yazıları birdenbire yazabileceğini varsaymak için basit bir edebi eleştirmen olmak gerekir. Louis Cardinne–Petit gibi diğer eleştirmenler, Pierre Louÿs'in erotik yazılarını, bir büyüteç yardımıyla hâlâ okuyup yazabildiği manastırvari yalnızlığında geçen son yıllarının sapkınlıkları olarak değerlendirirler.

Hakikat çok farklıdır. Pierre Louÿs müstehcen eserlerini yazmaya ilk gençliğinde başladı ve bütün kariyeri boyunca devam etti. Tarihi belirtilmiş ilk erotik şiiri 21 Mart 1890'dadır; o zaman yirmi yaşındaydı ve hayattaki isteğini şöyle belirtiyordu: "Kadınlar ve deha." "Cinsel anatomi ve fizyoloji eseri projesi"ni ve "*Oniki Erdem Takvimi İçin Plan*"ını topladığı gri kaplı bir cep defterinde kadın vücudunu, "ambroziasını, kokularını ve zevklerini" öven gizli derlemesi *Kadın*'ın 26 Ekim 1890 tarihli özeti bulunur. Bu kitabın bölümlerinde pubis kılları üzerine bir sone, Venüs tepesi üzerine bir sone ("etinde, kapalı gözkapaklarının tatlılığı var"), klitoris üzerine bir sone ("Acı çeken bir zambağın dişilik organı gibi") ve kolların kokusu, bacakların kesişme yeri, koltukaltındaki öpücükler, vs. üzerine soneler vardır.

Beyrut'da bulunduğu 1891 Ağustosunda, "Venüsberg'in ayağında" *Efsanevi Vulvaların Zaferi*'ni yazdı; bu, çok müstehcen dokuz sonedir ve Richard Wagner'in kadın kahramanları, ("kendi kendilerini tatmin edenlerin çürümüş tavırlarını" sergileyen) Hastalıklı Kadınlar, (Tannhauser'e "anüsünün kara deliği"ni sunan "büyük götveren" diye nitelediği) Elisabeth, ("kırmızı vulvalı, kızıl kıllı Alman") Fricka, Ortrude, ("pembe, sert kıllı") Freia anısına yazılmıştır. Pierre Louÿs, Gide, Valéry ve Léon Blum'le birlikte, satılmak için değil, ama hak eden dostlara verilmek üzere yüz adet basılan *La Conque* dergisini kurduktan beş ay sonra aynı kabalıkta dizeler yazdı. Bütün yaşamı boyunca, saf ve incelikli eserlerinin dışında, cinsel takıntılarını edep dışı fantazilerde boşaltma ihtiyacı da duydu.

Lukianus'un *Kibar Faheşelerin Diyalogları*'nı Yunancadan çevirdikten sonra açık saçıklıkta onları aşan *Küçük Aşk Sahneleri*'ni yazmaktan zevk aldı ve bunlar 14 Nisan 1894'den 21 Aralık 1899'a kadar olan sürede tamamlandı. Bunun "oniki düzine diyalog" olması gerekiyordu, ama sadece *Annelerin Diyalogları* adlı dizi bir düzine diyalog içerir. Diğer diziler onbir, dokuz ya da yedi diyalogdan oluşur; *Çıplak Kızların Diyalogları*'nda sadece beş diyalog vardır. Bu küçük tablolarda, kadınları cinsel zevklerine göre sınıflandırdı: Kendilerini tatmin edenler, kendilerini tatmin ettirenler, yapay erkeklik organı kullananlar, işeyenler, sıçanlar, emenler, vs. Jean de Tinan'la birlikte Jumièges Manastırında bulunduğu ve birlikte *Yabani Aminte'nin Albümü*'nü yaptıkları sırada yazdığı 11 Haziran 1895 tarihli *Sıçanların Diyalogları*'ndan biri olan *Yastığın Üzerine*, Parnasyen şairlerin müstehcen nazirelerinin devamıdır. Bu, kaba şakaların ruhunun, fahişelerin, hizmetçilerin, soylu kadınların birbirlerine açık saçık itiraflarda bulundukları diyalogları da etkilediğine oldukça iyi bir örnektir. Tıp öğrencisi bir kız, diğer bir kız arkadaşına şöyle der: "İzin verirsen, teşekkür edeceğin bir reçete önereyim sana. 30 gram vazelin, 5 gram hardaltozu, 2 gram Cayenna biberi, 3 gram asit borik karıştır. Orta parmağının ucunu bu karışıma batır ve kendini tatmine başlamadan önce klitorisin ve küçük dudakların üzerine düzenli bir biçimde bu yağı sür... Ben bunu her gün uyguluyorum ve harika derinlikte kasılmalar elde ediyorum."[1] Başka bir yerde, iki lezbiyen, telefonda, ayrı ayrı orgazma ulaşmalarını sağlayacak sözler ederler. Çılgın çiftlerin etrafında dolanan bir röntgenci tarafından tüm bu konuşmalar şaşkınlıkla dinlenir.

Yirmialtı yaşındaki Pierre Louÿs, 1896'da yayımlanan "antik geleneklerin romanı" *Afrodit* ile ünlü olur. Kamuoyunun fazlaca erotik bölümleri çıkarılmış olduğundan kuşkusu yoktu ve bunlar ilk kez 1928'deki yasadışı baskıda yer aldı. IV. Kitabın

---

1) Pierre Louÿs, *Petites Scènes amoureuses*, (Paris, Robert Telin, 1927). Cep koleksiyonlarındaki yeni baskıları bu kitabın *Dialogues des péripatéticiennes* başlığıyla (Louÿs bu başlığı kabul etmemiştir, çünkü konusuna denk düşmemektedir) taklididir.

sonundaki yayımlanmamış bir bölüm, fahişe Chrysis'in sevgilisi Demetrios'a mektubuydu ve şunu itiraf ediyordu: "Eros'la ilgili şeyler üzerinde düşündüm ve daha fazla nasıl zevk alabileceğimi öğrenmeye çalıştım." Chrysis, sevgilisiyle birlikte yaşamayı düşündüğü bütün uç eylemleri, idrarını içirmek de dahil, anlatır: "Bir yudumuyla, üç şişe şarap içmiş gibi sarhoş olacaksın."[1] *Chrysis* adlı başka bir defterde Pierre Louÿs, *Afrodit*'e eklemek istediği "okşama teorisi"nin (kırkbir eşit okşamayı tanımlar) tam bir planını çizer.

Başarı karşısındaki tavrı, bağımsız yapısının tipik özelliği olur. Bu başarıyı kutlayan Paris'ten kaçarak İspanya'ya ve Cezayir'e yolculuk yapar ve 1897 Mayıs'ında patavatsızlığıyla skandallar yaratan Zoran adlı Arap bir metresle geri döner; Pierre Louÿs'in Malesherbe Bulvarı 147 numaradaki evinde, kapıyı davetlilere çırılçıplak açıyordu. *Afrodit* yazarını görmeye gelen şarkıcı Yvette Guilbert duvarları süsleyen alçıdan yapılmış "dev kadın kıçları" karşısında korkuya kapılır. Bu "doğulu şişko kıç" kalıplarını eleştiren Yvette'e Louÿs şöyle der: "Ama bunlar harika bir şey!"[2] O dönemde, *Ahlak Özgürlüğünün Savunulması*'nda, erotizmi yasaklayan dar kafalı ahlakçılarla mücadele ediyor ve onlara şöyle diyordu: "Modern ahlak yanılıyor. Çıplaklık ve aşk düşünceye dalma nesneleridir." Çıplak güzel kadınların kamuya açık teşhirinin örgütlenmesinden yanaydı; "Her türlü ağırbaşlılıktan uzak harikulade yaratıkların tiyatrodaki çıplaklığı, devlet tarafından sadece kabul gören değil, desteklenen bir eğlence de olmalıdır."

Madam de Maintenon'un (bu, Pierre Louÿs'un nefret ettiği bir kadındır; onda, ikiyüzlü sofunun cisimleşmesini görür) *Genç Kızların Topluluk İçinde Davranışına Dair Öğüt ve Bilgiler*'inin parodisi olan *Küçük Kızlar İçin Nezaket Elkitabı*'nı yazmaya muhtemelen bu dönemde başladı. Bu kitapta, gülünç bir biçimde, küçük kızlara odada, evde ("Çağlayan yapmak için merdivenin

---

1 Pierre Louÿs, *Aphrodite*, c. II, tam baskı (Tiflis, Bagration Davidoff yayınevi, 1928). Aslında bu baskı Paris'de Pascal Pia tarafından René Bonnel için yapılmıştır.

2 Yvette Guilbert, *Mes Lettres d'amour* (Paris, Denoel, 1933).

en üst basamağından işemeyin"), kilerde ("Kendi kendinize eğlenmeniz ya da oda hizmetçisini mutlu etmeniz için size bir muz verildiğinde, onu iyice yıkamadan çanağın içine geri koymayın"), sofrada ("Baştan çıkarmak istediğiniz erkeğe ölü gibi bakarken ağzınızın içindeki kuşkonmazı ileri geri götürmeyin"), sınıfta ("Yaptığınız toplamanın sonucu 69 çıkıyorsa deliler gibi gülmeyin"), tiyatroda, denizde, kırda, ziyarette ("Evin sahibi sizi öpmek için eğildiğinde dilinizi ağzına sokmayın. Böyle davranışlar başkalarının önünde yapılmaz"), yolculukta, müzede ("Antik heykellerin erkeklik organlarından faydalanmak için kaidelerin üzerine tırmanmayın"), mağazalarda, vs. nasıl davranacakları anlatılır.

Küçük kızların yakınlarına, akrabalarına karşı görevleri ve dinsel görevleri özellikle alaya alınır. Pierre Louÿs, Madam de Maintenon'un Saint-Cyrli genç kızlara yaptığı öğütlerin tersini savunur. Onun erdem olarak öğrencilerine öğrettiği şeyi Pierre Louÿs kötülük olarak gösterir: *Annenin Aşığı İle, Bir Dostla Yatakta, Yaşlı Bir Bayla Yatakta* başlıklı bölümler buradan kaynaklanır. Bu Elkitabı, en kalbur üstü ahlaksızı kibar biri yapacak deyimlere ilişkin ("... demeyin, deyin") bir seçkiyle sona erer.

Ocak 1898'de Pierre Louÿs, Yunanlı lezbiyen bir kadın şairden çevirdiğini söylediği düzyazı biçimindeki şiirlerden oluşan *Bilitis'in Şarkıları*'nın yeni baskısını yaptı (ilk baskı 1895 tarihlidir). Bilitis'in gerçekten var olduğuna inanan iki öğretmen, Louÿs'dan önce onu tanıdıklarını söylediler. Ama Louÿs, ondokuz "gizli şarkı"yı yayımlamadan bıraktı; onların yayımlamasını "kampanyasını yaptığım ahlak özgürlüğünü Fransız yasalarında elde eder etmez" (bu şarkılara ilişkin 14 Mayıs 1898 tarihli bir mektubunda böyle diyordu) yapmak üzere bekletiyordu. Bu "gizli şarkılar"da Bilitis, Mnasidika ile olan sevicilik oyunlarını açıkça anlatıyordu ya da Mnasidika'ya Physos gölünde çıplak yıkanan iki genç kızı eskiden görmüş olan yaşlı bir körün anlattıklarını aktarıyordu: "Vulvaları! Vulva mı diyorum? Oh! Kaygan ve ince et kıvrımı, yuvarlak deriden uzun dudaklar, canlı, tüy gibi hafif, hareketli ağız... Ve mavi sudaki yansıları! Gençliğinde bunu görenin gözü artık

dünyayı görmek istemez. Çocuğum, ben mutlu bir körüm!"[1] Ensestten doğmuş bir kralın, her biri birbirinden azgın kızlarının taşkınlıklarına tanık olduğu hikâye, *Kral Gonzalve ve Oniki Prensesin Hikâyesi*, Pierre Louÿs'in 15 Mayıs 1899'da Louise de Heredia ile nişanlanmasından önce yazılmış olmalıdır. Üçüncü prenses Tertia'nın ortaya çıkışıyla yarıda kalan bu hikâyeyi bitiremedi, ama onun yerine, 20 Mart 1900'den itibaren *Le Journal*'da tefrika halinde çıkan, rahatlıkla sahiplenebildiği bir versiyonu olan *Kral Pausole'un Maceraları*'nı sürdürdü. Bu son roman, yayımlanmamış erotik bir bölüm de içerir (bu bölümün elyazmaları 1937 yılında Blaizot Kitabevi tarafından satılmıştır); bu bölümün kadın kahramanı Mirabela, geceleyin bir geneleve baskın yapar. Pierre Louÿs'un yayımladığı ve yayımlamadığı eserleri kimi zaman aşırı coşkun, kimi zaman sakin aynı esinden yola çıkıyordu.

Pybrac, Pierre Louÿs'in senatör Bérenger'yle kavgasından sonra yazılmıştır; Sokaklardaki başıbozuklukla mücadele derneğinin başkanı olan Bérenger, Aralık 1910'da Antoine Tiyatrosunda (Louÿs'in romanının uyarlaması olan) *Kadın ve Kukla*'nın bir sahnesini yasaklamıştı, çünkü dansöz Régina Badet çıplak göğüslerini gösteriyordu. Bu Edep Babası, tiyatronun yöneticisi olan büyük aktör Gémier'yi mahkemeye vermeye kadar işi vardırdı. Pierre Louÿs, cinsel sapkınlıklar karşısında bir Püritenin ayıplamalarından oluşan *Pybrac*'ında senatör Bérenger'yle alay eder. Burada aydın adam *Pybrac Senyörünün Dörtlüğü*'ne başvurur; bunlar, Toulouselu bir yargıç olan Raoul du Faur'un ahlakçı dörtlükleridir. Louÿs'in her bir dörtlüğü "görmeyi sevmem" diye biter ve bir iğrençliği anlatır; tümü birden bir ahlaksızlıklar seçkisi oluşturur:

Yumuşak Marceline'i görmeyi sevmem
Kuzenine şöyle der: "Kamışın kalkıyor mu sevgilim?
Vazelinimi aldım yanıma, gel düz beni parkta."
Bu, şehvet uyandırıcı bir dildir ve erdemi zedeler.

1 Perre Louÿs, *Les Chansons secrètes de Bilitis* (Paris, Marcel Lubineau, 1938). Bu baskı, Pierre Louÿs'in dul eşiyle 14 Aralık 1927'de evlenen Georges Serrière tarafından hazırlanmış ve bir önsöz yazılmıştır.

Hélicon'un ahlakını gözden düşüren
Ve okuyucuya vulvanın esrarını göstermek için
Sürekli Müzün eteğini kaldıran
Şairin eğlendiğini görmeyi sevmem.

Sıkı ve sağlam bir parmakla
Kendisini parmaklayıp duran saf kadının yanında
Çırılçıplak annesini çimdikleyen çıplak çocuğu
Görmeyi sevmem.
Bu sadece ahlaksızlık değil. Utanç verici de.

Pybrac'ın ikiyüz altmışbir dörtlüğü, sansür karşısındaki bir dizi iğneleyici şakadır. Louÿs'in müstehcenlikte mümkün olduğunca ileri gittiği bu dizelerden eğer bir sansürcü şikayet ederse şair şöyle cevap verecektir: "Neden şikayet ediyorsunuz? Bütün bunları *görmeyi sevmediğimi* zaten belirtiyorum. Ben de sizin gibi ahlak dersi veriyorum." Ve sansürcü çoğu zaman densiz olan kendi erdeminin tuzağına düşer.

Pierre Louÿs'in cinselliği lezbiyenlere ve küçük kızlara yöneliktir, yani ancak rüyasında okşayabileceği dokunulmaz yaratıklara dönüktür. Lezbiyenlere dönük tutkusu onun tarafından korunmak isteyen aktrislerde ve edebiyatçı kadınlarda tatmin bulur: Liane de Pougy, Natalie Clifford-Barney, Renée Vivien, Polaire "akıl hocası" olarak ona danıştılar. Ama mektupların kanıtladığı üzere o, özellikle onların "eşcinsel idiller"inin dinleyici oldu. Küçük kızlara gelince, onlara ancak hayalinde ulaşıyordu ve onları olduklarından farklı şekillendiriyordu: On yaşındayken, otuzundaki bir orospu gibi. Elbette ahlakı bozuk küçük kızlar vardır, ama onlarınki küçük kız ahlaksızlığıdır, deneyimli kadın ahlaksızlığı değil. Kırılgan anatomileriyle bağdaşmayan eylemleri arzulamaları, hatta kabul etmeleri olanaksızdır. Oysa Pierre Louÿs, bu olanaksızı hayal etmekten büyük zevk almaktadır.

İlk karısından boşanma aşamasındayken, Claude Farrère'e itiraf ettiği bir romanı kriz durumunda kaleme aldı: "Altı yıldır edebiyat yapmayan ben, masaya oturdum, kâğıtı kalemi aldım ve yazmaya başladım... Aklıma gelen her şeyi yazmaya

başladım."[1] İki ay boyunca her gece kendini bu esrarlı yaratıya adar ve bunu, mektup arkadaşına şöyle anlatır: "Bu, altı yıl önce başladığım eseri devam ettiren bir kitap değil, evliliğimden önce, *ondört yıl önceki eserimi* bulunduğu yerden devam ettiren bir kitap." Başka hiçbir şey bilinmemektedir. Bu kitabın *Annelerinin Üç Kızı* olduğu kesindir. Gerçekten de, ondört yıl önce, 7 Ocak, 29 Ağustos ve 31 Aralık 1899 tarihli en müstehcen "küçük aşk sahneleri"ni yazıyordu.

Annelerinin Üç Kızı'nın ilk sayfalarından itibaren safkan bir yazarla karşı karşıya olunduğu hissedilir. Hikâye, son sözüne kadar, paganların Venüs'ün ve Apollon'un himayesine verdikleri erotik esinle şiirsel esini iç içe sokan bir havada devam eder. Anlatıcı, yirmi yaşındaki genç bir erkektir ve yanındaki daireye Teresa adlı güzel bir İtalyanın ve üç kızının, on sekiz yaşındaki Charlotte, on dört buçuk yaşındaki Mauricette ve on yaşındaki Lili'nin taşındıklarını görür. Aynı gün Mauricette, "Benimle yatmak ister misiniz?" der. Tabii ki yatar, ama Mauricette bakireliğini korumak istediğinden ancak arkadan ilişkiye geçerler. Yarım saat sonra anne gelir: "Eğer kızlığını bozmuş olsaydınız gözlerinizi oyardım: Ama sadece ona izin verileni yaptınız." Anneye de sahip olur (ama o da arkadan ilişkiyi tercih etmektedir) ve ardından Lili gelir ve kendisini "çocuk bir fahişe" olarak tanıtır ve şöyle der: "Üçünün en küçüğü benim, ama en fazlasını yapan da benim. Her şeyi yapıyorum, sadece memeler arasındaki sevişme hariç, çünkü henüz memem yok." Bilgisini anında kanıtlar.

Gecenin onbirinde kapısı çalınır: Charlotte'dur; "yumuşacık, sıcak, çok güzel bir esmer kız, utanmasız ve kusursuz, her şeyi kabul eden ideal bir nikâhsız." Charlotte bir mazoşisttir, ısrarla kendisine kötü davranılmasını, kirletilmesini, hakaret edilmesini ister ve uzun bir itirafta bulunur: Sekiz yaşından beri erkeklerle, kadınlarla ve hayvanlarla en korkunç pisliklerde bulunmuştur. Yazar, cinsel saplantı düşkünlüğünün gelişebileceği olanaksız bir ortamı nihayet bulur; sanki gençliğinde gerçekten bunu yaşamıştır. "Üç kızım da benim genelevimdir" diyerek

---

1 Bkz. Claude Farrère, *Mon Ami Pierre Louÿs* (Paris, Domat, 1954).

üçünü de ücretsiz olarak hizmetine sunan bir anne! Düş! Ve dördü de onu az rastlanır sapkınlıklarla, doğaya karşı eylemlerle sarhoş ederler, öyle ki dostu Margot ile "önden aşk yapmak" onun için "alkolden kurtaran, tadına doyum olmaz bir bardak saf su"dur.

Ama Pierre Louÿs, cinsellik tarafından olduğu kadar şiir tarafından da kafası kurcalanan insanın bu paradoksunu destekler. Mauricette ona "narin, esmer ve Leconte de Lisle'in ortalığa saldığı bir oğlak gibi ürkek" gelir; ayrıca, şehvet eylemiyle dolu olarak şöyle der: "Clément Marot'nun bir dizesini düşündüm." Müsvettelerinden çıkarılan ve "eğer kullanmazsam yakılsın" ibaresiyle bir dosyada sınıflandırılan sayfalar kendi aşırılıklarını titizlikle denetlediğini kanıtlar. Charlotte'un dostu, melez Massauda'nın kişiliğinden vazgeçer. "Söyleyeyim mi? Evet. Bu İtalyanın anüsü gözleri kadar güzeldir," diye biten, Teresa'nın kalçalarına ilişkin bir tanımı yarıda keser. İlk bölümdeki anlatıcının "iki dakikalık itirafı"nı da çıkarır; orada şöyle demektedir: "Üç cinsel zevk benim duyularımın tanrıçasıdır: Müzik, ağızdan ağıza öpüşme ve basitçe aşk ilişkisi." Demek ki, alabildiğine sınırsız görünümü altında tamamen düzeltilmiş bir romanın varlığıyla karşı karşıyayız.

Sürekli olarak erkek ya da kadın okuyucularına seslenir: Bu romanı sağlığında yayımlama düşüncesi olmamasına rağmen bir kamuya seslenir. Bütün bunlar, Pierre Louÿs daha uzun süre yaşasaydı bu erotik "karalama"larını bir gün ortadan kaldırırdı, diyen Claude Farrère'i yalanlar. Tam tersine, eserlerinin "gelecek toplumun genç kızlarına" (*Bilitis'in Şarkıları*'nı onlara adamıştır) ulaşmasını sağlayacak zamanın geleceğini umarak onları titizlikle kaleme alıyordu.

Bu dönemde, Pierre Louÿs'in Renaissance Tiyatrosu aktrisi Jane Morianne'la ve Folie-Bergère figüranlarından Jeanne Roques'la ilişkisi oldu ve Roques için Musidora takma adını buldu ve o da bunu sessiz sinemada Claudine Rolland'la birlikteyken kullandı; ve Claudine Rolland'ın kız kardeşi Alice 1923 Eylül'ünde Louÿs'in ikinci karısı olacaktır. Louÿs'in erotik yazıları otobiyografik değildir, ama cinsel macera eksikliğini ödünleme çabası hiç değildir. Bunlar, tene tapma duygusunu,

tatmin etmek için en yüksek noktasına kadar geliştirdiği fantazmlarıdır.

Yayınlanmamış Erotik Şiirler'i (1945 yılında Georges Hugnet tarafından derlenmiş ve yayımlanmıştır), muhtemelen son dönemine denk düşer.[1] Tarzı basitleşmiş, iğneliyici bir hava edinmiştir. *Çamaşırcı Küçük Kız, Hotel-Restaurant, Gece Olayları, Fahişeyi Ziyaret* gibi küçük piyeslerinde en aşağılık pislikler, onları komik kılan alaycı bir tonda söylenir. Bu uçkur düşkünü dizeler, onun entelektüel aldatmaca zevkine eşlik ederler; tıpkı Milo Venüs'ünün solak olduğunu ve Molière'in komedilerinin Corneille tarafından yazıldığını kanıtlayan bilimsel incelemeleri gibi.

Bu büyük modern pagan örneği, tutucu eleştirinin cinsellik edebiyatının karşısına çıkardığı bütün alışılagelmiş alanları yok eder. Cinsellik edebiyatının skandal yaratmak ve kolayca para kazanmak için yazıldığı söylenir: Oysa Pierre Louÿs, bir komodine yerleştirdiği erotik elyazmalarını yayımlamaya çalışmamıştır. Bunların yazarlarının kaba insanlar olduğu da söylenir: Pierre Louÿs bir düşünce aristokratı ve güzellik hayranıydı. Demek ki, bir yaratıcının böylesi aşırılıklara, düşünülmüş bir duyarlılıkla ve edebi antikonformizmle kendini adadığını kabul etmek gerekir.

Pierre Mac Orlan'ın Gizli Eseri

Pierre Mac Orlan, Pierre Louÿs'den sonra, pornografik bir romancının, kimilerinin iddia ettiği gibi aşağı bir yazar olmadığını, genellikle zevk imgeleriyle oynayan incelikli bir aydın olduğunu en iyi kanıtlayan insandır. *Sisler Rıhtımı, La Bandera* gibi başarılı eserlerle dolu olan ve kendisine 1950'de Goncourt Akademisi Ödülünü getiren bilinen mesleği macera

1 Pierre Louÿs'in gizlice yayımladığı diğer erotik derlemeler *Petites Miettes amoureuses*'dur (1987). Louÿs'in hâlâ yayımlanmamış bazı kitapları, romanı *L'Ile* gibi (Syracuse Üniversitesinde saklanmaktadır), Jean-Pierre Goujon tarafından *Pierre Louÿs, une vie secrète*'de (Paris, Seghers-Pauvert, 1988) incelenmiştir.

romancılığına paralel olarak Sadie Blackeyes, X Şövalyesi, Pierre de Bourdel ve Sadinat adları altında çok sayıda yasadışı erotik hikâye ve roman da yayımladı. Bu gizli eserler, henüz hiçbir eleştirel incelemenin konusu olmamıştır. Sadece dostu Pascal Pia, *Yasak Yayınlar* bibliyografisindeki birkaç notta, skandallar yaratan kimi romanların yazarı olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Başlangıçta Pierre Dumarchey (Mac Orlan'ın gerçek adı budur) ressam olmak istiyordu ve Roland Dorgelès'in "1910'un parlak bohemi" diye adlandırdığı Monmartre'a dahildi. Dostları tarafından "kaptan" diye çağrılan ve her zaman bisiklet yarışçısı kıyafetiyle dolaşan Dumarchey, Tertre Meydanındaki Bouscarat Otelinde odasının parasını ödeyemediğinden Saint-Pierre meydanında yerde yatıyordu. 1908'de, yirmialtı yaşındayken yazdığı ilk romanı *Georges* (X Şövalyesi tarafından yazılmıştı) gizlice satılan erotik bir romandı: Breton soylularından bir kadının doyumsuz şehvetine suç ortağı yapmak için baştan çıkardığı bir delikanlının hikâyesiydi. 1909'da, Dumarchey soyadını tekrar alarak *Kırbaçlı Kontes*'i yazdı: "Güzel ve dehşetli" kadın kahramanı, erkeği "köpek-adam" yapıncaya kadar köleleştirir; *Amerika'da Mazoşizm*, ıslah evlerinde kadınlar tarafından cezalandırılan oğlan çocuklarının hikâyelerinin derlemesidir; *Tarihin Ünlü Kırbaçlı Kadınları*'nı metin dışı yirmi resimle kendisi süslemiştir.

1910'la 1914 arasında, kitapçı Jean Fort için kırbaçlama üzerine bir dizi roman yazmış ve bunları, Amerikalı bir kadın romancının, "kibar bir yüzle ruh çekiciliğini birleştiren genç bir kadın" olan Sadie Blackeyes'in eserleri olarak tanıtmıştır. Bu hikâyelerin en iyilerinden birinde, *Küçük Daktilo*, "çok saf, edepli bir küçük kız", Dolly, Londra'da, zengin Amerikalı kadın Fanny Dover'in sekreteri olur; Dover "nazik, karmaşık ahlaksızlıkları, deyim yerindeyse, aşkın ikincil yanlarını" seven bir sapkındır. Dolly bir yazım hatası yapınca patronu kırbaçlayacağını söyler: "Eteğinizi kaldırın ve tombul, küçük ayınızı havaya dikin." İşini kaybetme korkusuyla itiraz etmeye cesaret edemeyen Dolly, her gün külodunu indiriyor ve en ufak gerekçeyle Fanny'nin kırbaç, kıl kırbaç, saç fırçası darbelerine maruz kalıyor ya da "kaba etlere eski usül dayak, yani

haksızlığa başkaldıran kıçlara art arda tokat" yiyordu. Dolly de Fanny kadar zevk alır ve bir gün Fanny'nin erkek kardeşi Teddy bir cezalandırma sırasında gelir ve gördüğü "ay ışığı" karşısıda serseme döner. Genç milyarder, Dolly'yle evlenecektir ve Dolly de, artık görümcesi olan Fanny'ye, kendisinin maruz kaldığı bütün kıç dayaklarını geri vermeye söz verir.

"Miss Sadie Blackeyes'nin sado-mazoşist romanları", "bir resim ustası" tarafından (Louis Malteste) resimlendirilmiştir ve her zaman iyi bir sonla noktalanırlar. Kan dökücülük yerine bolca fantazi bulunur. Bedensel cezalandırma sahneleri iç gıcıklayıcı külot indirmelerin bahanesidir; "bir genç kız kalçası olan bu pembe tenden saf mücevher"in dile getirilemez görüntüleridir. *Tatlı Kız Baby*'de, Baby denen May, Galveston'da her ikisi de sapık olan vasisi Dan ve metresi Hanah Smith'in yanında kalmaktadır ve May'i Saint-Paul'deki koleje verirler ve oradaki ilk gecesinde yatakhane arkadaşları topluca bir kıç falakası çekerler. Bu kolejde "güdüsel olarak kamçıcı" bir öğretmen, Clara Kolb, sert davranmakta ve öğrencilerinin arkasını sertçe sınamaktadır. Baby, sınıf arkadaşı Helen'le *French game* (yazara göre seviciliğin Amerika'daki adı) yaparak teselli bulmaktadır. Baby bir yolcu arabasıyla koleji terk ederken yerliler saldıracak ve kendisini çıplak olarak bir işkence direğine bağlı bulacaktır. Oradan kurtulunca Galveston'a geri döner ama vasisi tarafından kirletilen Baby, Helen'le birlikte olmak için asla dönmemek üzere evinden kaçar.

Sadie Blackeyes'in *Kıçına Vurulan Lise*'inde Mac Orlan'ın bir macera romanının karakteristik özellikleri bulunur. Louisianalı bir para babasının kızı olan Lise önce müdirelerinin coplarla, arkasının "tombul güzel çiçeğini" tehdit etmelerine maruz kalır. Bernard des Epointes'la nişanlanır ama onun aktif ve pasif bir kırbaçlama tutkusu olduğunu bilmemektedir; bir süre sonra nişanlısı Batıda kovboy olmak için onu terk eder. Babası iflas eden Lise de bir pezevengin eline düşer ve San Francisco'ya pazarlanır ve herkes tarafından kıç falakası çekilmesine alışır. Nihayet Boston'da yazar Nathanael Plum'la evlenir, çünkü kıçını öyle okşayıcı biçimde dövmektedir ki ona aşık olur.

Miss'de, Matmazel de La Hêtraie tokatladığı üvey annesi tarafından kapatıldığı ıslah evindeki anılarını anlatır; pansiyonerlerini çırılçıplak kamçılatan ve karanlık ayinlere katılan müdire Evangeline de Quironodo, Matmazel de Hêtraie'yi öyle iyi eğitir ki aile evine geri döndüğünde üvey annesiyle sevici ilişkilere girer. *Onbeş Yaş* ("aile disiplini üzerine roman") ve *Mösyö Brozen'in Güzel Müşterileri* Mac Orlan'ın "kırbaçlamanın yakıcı zevkleri"ni ifade ettiği imgelem gücünün başka örnekleridir.

Pierre du Bourdel takma adı altında *Matmazel Sommerange'ın Aşk Maceraları*'nı (1910) yayımladı; bu, Terör döneminde geçen şaşırtıcı bir tarihsel pornografi romanıdır. Soylu bir genç kız, Marie-Thérèse, "rastlayabileceği en sefih genç erkeklerden biri" olan Raoul de Saint-Marcel'e kızlığını verir; Thérèse'i çok utangaç bulan Raoul onu Auteuil'deki pezevenk Lucy Morgan'ın randevuevine götürür ve "müstehcen ve garip sahneleri izlemek zorunda bırakılmasını" ister. Böylece Marie-Thérèse, dansöz Rose Luret'in dışkısını yiyen yaşlı Mösyö d'Augusson'u görecektir. Birkaç hazırlıktan sonra Mösyö d'Augusson halıya uzanır: "Rose eteklerini toplar ve Mösyö d'Augusson'un neredeyse burnunun üzerine oturur ve tiksintiden midesi bulanan Matmazel de Sommerange'a, sindirim yasalarına göre tatmin edecek olan bir genç kadının yine de tahrik edici gösterisini seyrettirir." Bu dışkı yeme sahnesine Lucy de katılır ve daha sonra genç kıza açıklar: "En iğrenç şeylerimizi yaparken bize tapmaktan başka bir şey istemeyen beyler var; bu bir kapristen başka bir şey değil."

Devrim patlak verdiğinde Marie-Thérèse saklanmak zorunda kalır; bir çamaşırcı kadının, yurttaş Laflaupe'un yanında çalışır ve kaba bir cumhuriyetçi olan kocası odaya girer ve emreder: "Haydi, aç bacaklarını, göster sakalını." Ve kendisi de, "bir çocuk kolu kadar kalın" cinsel organını gösterir. Çamaşırcıyı terk eden genç aristokrat kötü yürekli bir grup tarafından takip edilir; sokak kadınları onu bıçaklar ve bir sokak köşesinde kış falakası atarlar, sonra bir nalbattan "atlara anüsten su vermek için kullanılan dev bir şırınga" ödünç alırlar. İki adam bir gerdel bulaşık suyu getirir ve Marie-

Thérèse'in, bu aşağılayıcı lavmanın kendisine kattığı cadaloz ifadeye göre artık "tıpası çıkarılmıştır."

Cezaevine konulan Marie-Thérèse gardiyanın yaltaklanmalarını, kendisini kaçırsın diye kabul eder ve hayvan tavırlı bu bayağı adamdan delice zevkler alır. Diğer iki mahkûm kadınla birlikte, Rahibe Suzanne ve Pontaulnay Markizi, sabahleyin kaçar, ama köylü kadın Mariette'in kullandığı bir arabada Orléans'a giderlerken oniki süvari eriyle karşılaşırlar: "Oniki süvari erine dört piliç! Bu demektir ki piliç başına dört süvari eri," diye haykırırlar. Olabilecek bütün biçimlerde tecavüze uğrarlar. Nihayet teğmen Georges de Lancenay onları serbest bırakır ve Marie-Thérèse'e aşık olur; Marie-Thérèse teğmenin peşinden İtalya'ya kadar gider ve Milano'da evlenirler; zifaf geceleri boyunca teğmene "süvari erlerinin tecavüzünün genişletemediği sevimli bir genç kız vulvasını" sunar.

Pierre de Bourdel ertesi yıl, Kontes de Ségur'ün *Küçük Model Kızlar*'ının müstehcen bir parodisi olan *Matmazel Mustelle ve Dostları*'nı (1911) yayımlar. Ondört yaşındaki Lucette de Mustelle ve onbir yaşındaki kız kardeşi Marcelle, "dünyanın efendisi olan ahlaksızlığın, sevimli, şık ve kibar ahlaksızlığın" hüküm sürdüğü bir otelde yaşayan Parisli zengin bir dulun kızları olan iki dişi şeytandır. Lucette, cinsel eğitimini annesinin art arda değişen sevgilileriyle olan gece faaliyetlerini gözetleyerek yapar ve oda hizmetçilerinin açık saçık konuşmalarını dinler: "Kimi zaman tatlı bir küçüğün güçten düşürücü okşayışlarına kendisini teslim etmek için odasına kapanmak zorunda kalır."

Lucette, ailesinin Anjou'daki şatosunda yaz boyunca zincirlerinden boşanır, dadısı Ketty'yle birlikte seviciliğe başlar, annesinin davetlilerini, özellikle "tutkuları hiçbir şey karşısında gerilemeyen bir erkek" olan Sör Archibald'ı baştan çıkarır. Sör, avludaki tuvaletlerin duvarına bir delik açar ve oraya kapanan bütün kadınları gözetlemek için deliğin arkasına geçer: "Onun fetişizmi, doğanın çok müsrifçe yarattığı ve kaba insanların kısaca kıç diye adlandırdığı kadın anatomisinin bu bölümüne yöneliktir." Tatilin sonunda, Lucette bakireliğinden kurtulmak istemektedir. Kendisini, hayran olan Sör Archibald'a, ardından annesinin yeni sevgilisi besteci Maurice Liane'e verir; Liane "bir

kız gibi makyajlıdır" ve Sör Archibald hiç çekinmeden ona arkadan tecavüz eder, çünkü onun felsefesi şöyledir: "Ahlaksızlıkları özgürce yaşamak gerekir; bir ahlaksızlık ancak onu uygulayan bireyin başka yeteneklerini tehlikeye düşürdüğü gün tehlikeli ve anlaşılmazdır."

Savaştan sonra Mac Orlan ilk başarısını, *Mürettebatın Şarkısı*'yla (1918) elde eder, ama bu onun Sadinet adı altında "aile içindeki erotizmin gizli kitabı" *Küçük Kuzenler*'i yazmasını engellemez. Kahramanı onüç yaşındadır, Artois'nın bir şehrinde oturmaktadır ve ondört yaşındaki kuzini Alice tarafından baştan çıkarılır; bir öğleden sonra, birlikte doktorculuk oynarlarken Alice, "benim cicimi em" der. Daha sonra, lavman alan kız kardeşi Marcelle'i bir anahtar deliğinden gördüğünden, "cinsel gülünün dört dudağını ve küçük karanfilinin katlarını" daha yakından incelemek için onunla yatar. Onların çapkınlık oyunlarına bir süre sonra Bébé denen kuzinleri Andrée ve hizmetçileri Marie-Louise de katılır. Daha sonra yirmi yaşındaki kız kardeşi, amcasının fabrikasındaki işçiler tarafından tecavüze uğrar ve bu onun güzel bir evlilik yapmasını sağlar: "Karısının maceralarından şaşılacak derecede tahrik olan bir erotizm manyağıyla evlendi."

1924'den itibaren Mac Orlan erotik yazılarına imza koymadı. *Sevimli Kız ve Oğlan Çocukların ABC'si* yazar adı olmayan bir dizi şiirdir ve resimleri yapan Pascin de bunlara imza koymamıştır. Her biri haftanın farklı bir gününde geçen yedi hikâyeden oluşan *Venüs'ün Gizli Haftası*'nda şöyle der: "Bütün tensel oyunları seviyorum. Romanlarımda kadın güzelliğini ve onu canlandıran küçük aşk ışığını tanımlamayı seviyorum... Gerektiğinde kitaplarımı imzalamaktan muaf tutabilirim kendimi, çünkü imzam onların satışında hiçbir işe yaramamaktadır." Başka konuların yanı sıra bir patronun sekreteriyle olan şehvet ilişkilerini, gece görev yapan polis Emilie'in erotik sanrılarını ve "donumun içinde şeytan var" diye itirafda bulunan bir "Alem Azizesi" yandaşının sefahat alemlerini konu alan bu hikâyeler sapkın psikolojiye ilişkin derin bilgiler içerir.

Pierre Mac Orlan'ın "fantastik toplumsal" bir atmosferde geçen, maceracı ve büyücülerle dolu bilinen evreni kadar cinsel

sapkınlarla dolu evreni de bir o kadar önemlidir. Pornografik romanları ona layık olmayan zırvalar değildir; onlar, André Billy'nin Macorlanizm diye adlandırdığı dramatik düşler, soytarıca hicivler ve eksiksiz renklerle dolu karışımın cesur bir kanıtıdır. Mac Orlan'ın örneği, bu tür edebiyatın bir tür çöküş belirtisi olduğuna inanan ahlakçıları düşündürmelidir.

D. H. Lawrence'a Göre Cinselliğin İncil'i

İtiraf edilemez şeyi yazıya döken, ama eserlerinin bu bölümünü saklayan öteki romancılardan farklı olan D. H. Lawrence, çağdaşlarının gözünde, aşk konusunda açıkça söylediği şeyleri söylememesi gereken bir yazardı. O, istememesine rağmen, itiraf edilemez şeylerin yazarı olarak görüldü. 12 Eylül 1919'da, *Aşık Kadınlar*'ın önsözünde Lawrence, *Gökkuşağı* adlı romanının yarattığı tepkilere gönderme yaparak şöyle yazıyordu: "İngiltere'de pislikle ve pornografiyle suçlandım. Suçlamayı geçiyorum ve kulak asmıyorum."

1885'de doğan David Herbert Lawrence, Nottinghamshire'deki Eastwood köyünde bir maden işçisinin oğludur ve Cromwell Bağımsızları soyundan gelen tarikat üyesi dindar bir Püriten olan, eğitimli, eski müdire annesi Lydia Lawrence'in fazlasıyla etkisi altındadır; annesinin yakışıklı adam ve güzel şarkı söylüyor diye evlendiği kaba, sarhoş ve kültürsüz babasından nefret ediyordu. Yakınlarının hitap ettiği biçimiyle Bert'in gençliği, sağlığı zayıf bir Püriten olarak geçti ve kadınlar arasında şaşkına döndü, onları fethetmeye cesaret edemedi, sürekli olarak iki genç kız, Jessie Chambers ve Louisa Burroughs arasında bocaladı. 1908 ilkbaharında, yirmi üç yaşında Eastwood'lu bir eczacının karısı olan pek serbest feminist ve sosyalist Alice Dax ile bakireliğini kaybetti; Alice, arkadaşı Sal-

lie Hopkin'e bunu itiraf eder: "Sallie, Bert'i baştan çıkardım. Gerekiyordu bu. Bizim evde, bir türlü tamamlayamadığı bir şiirle boğuşuyordu, onu benimle birlikte yukarı çıkardım ve cinselliği öğrettim. Aşağıya indi ve şiirini bitirdi."[1]

1911'deki ilk romanı *Beyaz Tavus Kuşu* öyle duygusaldı ki, eleştirmenler kitabın yazmaya yeni başlayan bir kadın romancıya ait olduğunu sandılar. Yine de bu romanda, kahramanın aşık olduğu şato sahibesinin hizmetindeki sert ve mutsuz bir av bekçisi kişiliği, Annable, vardır. Av bekçisi anlatıcıya bir mezarlıkta Lady Crystabel'in onu koca olarak seçtikten sonra nasıl fırlatıp attığını anlatırken taştan bir meleğin başına tünemiş olan beyaz bir tavus kuşu kabarır ve aynı zamanda dışkısını yapar. Kuşu gösteren Annabale "Kadının ruhu bu," der, "kendisini beğenmişlik, çığlık ve kir." D. H. Lawrence, başlangıçtan itibaren, beyaz tavus kuşu olarak nitelediği toplumun yapay kadınının karşısına gerçek kadını koyar; ve insan doğasının bağrında meleklikle hayvanlığı uzlaştırmaya çalışır.

Davidson Road İlkokulunda öğretmenlik yaparken Croydon'da bitirdiği ikinci romanı *Aykırı*'yı (1912) kendisi "erotik" diye nitelendirdi. İntihar eden bir müzik öğretmeninin metresi olan kolej öğrencisi Helen Corkes'in macerasından esinleniyordu. Kemancı Siegmund, öğrencisi Helena ile birlikte Wight adasında bir haftalık kaçamak için karısını ve çocuklarını terk eder. Ancak bıyıklarıyla gıdıklayarak kucakladığında zevk alan Helena'nın firijitliği nedeniyle cinsel ilişkileri hayal kırıcıdır: "O, tutkunun ağızda tükendiği hayalci kadınlar soyundandı. Arzusu bir öpücükle gerçekleşiyordu."[2] Bu yenilgiyi taşıyamayarak kendi ailesinin yanına geri dönen Siegmund kendini asar.

Lydia Lawrence'in Aralık 1910'daki ölümünden teselli bulamayan ve "sonsuza kadar annesine verdiği ruhuna kimsenin sahip olamayacağını" söyleyerek Jessie Chambers'le evlenmeyi reddeden Bert, 1912 Mart'ında, Nottinghamlı profesör Ernest

1 Emile Delavenay'ın *D. H. Lawrence, L'homme et la genèse de son oeuvre*'ünde (Paris, Klinckiseck, 1969) belirtilir.

2 D. H. Lawrence, *La Mort de Siegmund*, Herve Southwell çevirisi (Paris, Gallimard, 1935).

Weekley'in karısı ve Richthofenli bir baronun kızı olan Prusyalı aristokrat Frieda ile tanıştı. Onun için kocasını ve üç çocuğunu gözünü kırpmadan terk eden bu yeşil gözlü, sarışın, etli butlu kadına hemen vuruldu. 1912 Mayısında Frieda'nın ailesinin oturduğu Metz'e birlikte gittiler, Avrupa'yı gezdiler, Garde Gölü üzerindeki Gargagno'ya yerleştiler ve Temmuz 1914'de evlendiler. *Sevilen Bir Erkeğin Şarkısı*'nda Lawrence, sonsuza kadar başı onun göğüslerinin arasına gömülü yaşamak istediğini anlatır: *"Between her breasts is my home, between her breasts"* ("Benim evim onun göğüslerinin arasıdır, göğüslerinin arası"). Sık sık kavga ederler, ikisi de kendi bireyselliğinden taviz vermez, ama daima da uzlaşırlar.

Gökkuşağı, Lawrence'in "kızıl cinsellik" kavramını, yeri güneşin damar örgüsü olan yaşamsal güç, *Bloodconsiousness*'ın (Kanbilinci) ortaya çıkışını ifade etmeye başladığı roman oldu. Liberal *Daily News* gazetesinde 15 Ekim 1915 tarihinde çıkan ilk değerlendirme, bu kitabı "mide bulandırıcı" olarak nitelendirir. Kasım ayında *Gökkuşağı*'nın nüshaları, Scotland Yard'ın isteği üzerine toplatıldı; Bow Street Mahkemesi, tek bir müstehcen sözcük olmamasına rağmen, "bir yığın müstehcen düşünce ve eylem" içerdiği bahanesiyle satışını yasakladı. Yayımcı Methuen yazarı terk etti ve böyle bir kitap yayımladığı için oturum sırasında özür diledi.

D. H. Lawrence bu kitabı kafasında oluşturduğunu Sallie Hopkin'e 1912 Noel'inde şöyle açıklamıştı: "Hayatımın eserini yazacağım, kadınla erkeğini aşkını savunacağım. Her zaman aşkın papazı olacağım ve artık sevinçli bir papaz olacağım." *Gökkuşağı*, art arda üç kuşağa ait olan İlkeston yakınlarındaki Marais Çiftliğindeki üç çiftin kaderini anlatır. Önce Tom Brangwen, kendisini seçmiş olan Polonyalı genç bir dul Lydia ile evlenir; Lydia, Tom için her zaman korktuğu bir yabancıdır ve onun kibirine sinirlendiği bir gün bireyselliğini kabul eder. Bu kızgınlığın ardından barışmalarıyla "anlatım tamamen tersine döner" ve gerçek cinsel ilişkiye başlarlar, çünkü bu kez Lydia'yı seçen Tom'dur.

Kuzeni heykeltraş Will ile evlenen kızları Anna'nın annelikten başka tutkusu yoktur. Hamileyken, çıplak olarak, şişman

karnıyla her gün Tanrı'nın önünde dans eder ve bir gün, kendisinin odasında bu şekilde yakalayan Will'i kovar: "Defol. Bırak yalnız dans edeyim."[1] Yirmialtı yaşında, dört çocuk babası olan ve "ana egemenliğinin hizmetinde olmak"tan mutsuz Will'in genç bir kızla bir aşk macerası vardır. Onu elde edilmesi gereken bir yabancı olarak gören Anna, nihayet bir sevgili gibi davranır. Birlikte "cinsel şehvetin doğal ve doğal olmayan bütün utanç verici edimlerini" gerçekleştirirler ve artık tek amacı dölleme olmayan ve "en az itiraf edilebilecek zevkleri" utanmadan üstlenen evlilikleri keskin biçimde hayat kazanır.

Nihayet, onaltı yaşında bir öğrenci olan kızları Ursula, yakışıklı asteğmen Anton Skrebenski'ye vurulur, ama onu boş bularak, okulundaki bir eğiticiyle, Winifred Inger'le eşcinsel ilişkiye girer; bu ilişki, havuzda çıplak yüzdükleri bir gece başlar. Daha sonra "bir tür bulantı" hisseden Ursula, Winifred'i reddeder ve kendini Anton'a verir, ama ondaki en küçük bir erkeklik onu tamamen tiksindirmektir. Sanayi toplumunda mutlu olmaktan umudunu kesen genç kız, bir gökkuşağının oluşumunu görür; gökkuşağı ona bu toplumun canlandırılabileceğini bildirmektedir.

Lawrence, fiziksel ve ahlaksal sağlığa ilişkin bir dini olan ve veremi nedeniyle bu değeri sağlıklı bir insandan daha iyi öğrenmiş bir hayat mistiğidir. "İlksel, temel varlığımız cinselliğimizin içindedir,"[2] diyordu. Hiçbir şekilde erkeğin kadın üzerinde üstünlüğünü içermeyen modern bir fallus kültü kurmak istedi. Lawrence, bir erkeğin kişisel organı olan penisle yaratıcı doğurganlığın evrensel simgesi olan fallus arasında ayrım yapıyordu. Eril insanın doğuştan penisi vardır, ama ancak bir kadın aracılığıyla bir fallusa sahip olur. Ve kadın kişiliğini tam olarak ancak erkeğin fallik gücünü uyandırarak ve kullanarak gerçekleştirir. Bu güç her ikisini de aşar, o kutsaldır, erkek farkında olmadan onu taşır, kadın farkında olmadan uyarıcıdır. Lawrence'in çift teorisine göre erkek ve kadın

1 D. H. Lawrence, *L'Arc-en-ciel*, Albine Loisy tarafından İngilizceden çevrilmiştir (Paris, Gallimard, 1939).

2 D. H. Lawrence, *Fantaisie de l'inconsient*, Charles Mauron çevirisi (Paris, Stock, 1932).

köküne kadar farklıdırlar ve farklılıklarını korumalıdırlar; "cinsiyetlerin saflığı" bakirelik değildir, bu, "erkekte saf bir eril karakter, kadında saf bir dişiliktir."[1] İnsanlık ideali erille dişilin kaynaşması değil, onların mükemmel bir dengesidir.

Lawrence, "Cinsellik, erkeğin bireysel kanının kadının bireysel kanına doğru kutuplanmasıdır"[2] tezini kanıtlamak için büyük bir erotik roman yazma eğilimindeydi. Adım adım buna ulaştı; iki çiftin, Gerald ve Gudrun'la Birkin ve Ursula'nın kaderlerini karşı karşıya getirdiği *Aşık Kadınlar*'la işe başladı. Bu çiftlerin en parlağı başarısızlığa uğrar, çünkü cinsel tutkuyu ortak bir amaca dayandırmayı unutmuşlardır. 1925 yılında Meksika'da kaldığı süre içinde yazdığı *Kuyruklu Yılan*, fallik gücün Don Juan'a atfedilen iktidarla hiç ilişkisi olmayan "bir tür yeraltı gücü" olduğunu belirtiyordu. Kırk yaşındaki İrlandalı Kate Leslie, kendisini cinsel olarak bütünüyle tatmin eden ikinci bir kocadan dul kalmıştı ("spazmlar biçimindeki bu sefahat 'zevki'ni ona her zaman tattırabiliyordu ve bunun derinliği Kate'i çığlık çığlığa bağırtıyordu")[3] ve Meksika'da cinsel eylem boyunca orgazmı düzenli olarak reddeden Don Cipriano ile daha gizemli bir şeyler buldu. Fallik gücü, kendisinde "içgüdünün ilkel kaynağını" bulmasını sağlayan belli belirsiz bir dinamik olarak hisseder.

Frieda ile birlikte Floransa yakınlarındaki Scandicci-Toscana'daki Mirenda villasına yerleştikleri Ekim 1926'da Lawrence, uzun zamandan beri düşündüğü fiziksel aşkın romanı olan *Lady Chatterley*'e başladı. Art arda üç versiyonunu yazdı ve bunlar birbirlerinden öyle farklıydı ki, kimileri birinciyi ve ikinciyi, bugün ilk yayımlanana tercih ederler. Birincisini, her sabah gittiği bir çam ormanında, bir ağacın altında çalışırken bir çırpıda yazdı.

"Sakin ve ciddi," mavi gözlü, esmer Constance Reid "derinlikli bir evlilik" hayal etmektedir ve 1914-1918 savaşı sırasında izindeyken subay Clifford Chatterley'le evlenir; bir ay birlikte

1 *İbid.*

2 *İbid.*

3 D. H. Lawrence, *Le Serpent à plumes*, Denise Clairouin çevrisi (Paris, Stock, 1931).

olurlar, sonra Clifford cepheye geri döner ve bir tekerlekli sandalye üzerinde, sakat olarak geri döner; gövdesinin alt tarafı felçtir. Bir parkla çevrili olan Wragby Köşkünde yaşamaya başlarlar; ince zevkli bir entelektüel olan Sör Clifford resim yapar ya da Constance'la birlikte Platon yorumlar. Constance'ın cinsel yoksunluğunu fark eden Clifford açıkça şöyle der: "Bütün varlığınızla isteyeceğiniz bir erkekle karşılaşırsanız, benim anımın sizi durdurmasını istemiyorum." Constance, düşlerinde azgın atlar ve aygırlar görerek bütün gün sinirli dolaşsa da yine de hayatında namusluluğa katlanır.

Sıkıntısı sonucunda, karısı tarafından terk edilen av bekçileri Oliver Parkin'le ilgilenir; Parkin kısa boylu, kalın fırça bıyıklı, yakışıklı olmayan biridir ve kabalığı herkesi korkutur. Constance için ise, doğal bir insanın çekiciliğine sahiptir. Kocasının bir emrini bildirmek için bir sabah Parkin'in küçük kır evine giden Constance, onu avluda yarı çıplak yıkanırken görünce şaşırır. Güç ve sağlık dolu gövdesinin görünümünden dolayı kafası karışmış olarak geri döner. Onu görmek için, sülünleri eğittiği yere her gün gider, yavruların yumurtadan çıkışı karşısında heyecandan ağlar ve bunun üzerine, Parkin Constance'ı kollarına alır. Constance kendisini ona terk eder ve "içinde giderek daha çılgınca çınlayan bir çan sesi gibi" orgazmı hisseder ve Parkin'in kaba, kimi zaman saldırgan davrandığı, ama ona cinsel yaşamsallığının sağlıklı akışını hissettirdiği bu ilişkiyi sürdürür.

Kırıcı olmaya çalışan Parkin, onun sevgilisi değil, *fucker*'ı (*düzücüsü*) olduğunu söyler. Bu kaba sözcük Constance'ın yüzünü kızartır, sonra kabul eder ve bunda utanacak hiçbir şey olmadığını söyler. Soylu kadının tabiiliğinden şaşkına uğrayan halk adamı, geceyi bir kulübede birlikte geçirmeyi önerir. Edepli bir biçimde oraya gider ve elbiselerini çıkarır çıkarmaz mumu söndürür. Constance uyanırken fallik gücün derin anlamını takdir edecektir; sırtı dönük olarak uyuyan Parkin'e öyle sıkıca sarılmıştır ki, "bir güvercinin yuvasında" barınması gibi onun erkekliğine sığındığını hissedecektir.

Lady Chatterley'i bu ilişkiden koparmak isteyen kız kardeşi Hilda, onu bir Fransa yolculuğu yapmaya götürür. Wragby'ye geri dönüşlerinde, Constance bir gece ormanın dibindeki

kulübelerinde Parkin'e randevu verir ve ay altında ona doğru yürümek için çırılçıplak soyunur. Parkin'i neredeyse korkutur. Kendisini istemediğini görünce göğüslerini iki eliyle aya doğru kaldırarak haykırır: "Kucakla beni ay, kucakla beni!" Bunun üzerine Parkin'in arzusu canlanır ve aysı doğaüstülüğün yücelttiği bir şehvetle ona sahip olur.

Hikâyenin sonu belirsizdir. Parkin av bekçiliği görevini terk eder, Sheffield'de işçi olur ve onu görmeye giden Lady Chatterley, karşısında şık giysili bir şehirli görünce hayal kırıklığına uğrar. Daha sonra hamile olduğunu anlar ve kocasına itiraf eder. Bu çocuğun, misafirleri ressam Duncan Forbes'dan olduğunu sanan kocası anlayışını göstererek elini öper. O anda kocasından iğrenir ve bir gün Parkin'e kavuşacağını umarak ailesinin yanına gitme kararı alır.

Lady Chatterley'i bu şekilde bitiren D. H. Lawrence elyazmasını bir sandığa kitler. Constance ve Parkin'in hikâyesinin daha uzun ve daha lirik ikinci versiyonuna başlamadan önce *Ölü Adam*'ı yazar. *Lady Chatterley*'in ikinci versiyonu *Şefkat* diye adlandırmak istiyordu, çünkü bir kadınla bir erkek arasındaki "cinselliğin sevecen ve esrarlı akışı"nı anlatıyordu. Bu kez kişileri kanlı canlıdır ve bilinçaltına ilişkin bütün bilgisiyle onları inceler. Sör Clifford tekerlekli sandalyesiyle ava gider ve sakatlığından öç almak için avlanmak ister. Constance'la ormanda yaptığı konuşma ilginçtir ve ona bir sevgilisi olabileceğini söyler: "Cinsellik bir olaydır. Tıpkı yemek yemek gibi, onsuz olmaz."[1] Constance'ın kocasına sinirlendiği bu konuşmanın sonunda Parkin ortaya çıkar, onu kalın çizgili yeşil kostümü ve ayağındaki tozluklarıyla kaba bulur. Bir tepeye çıkması için Clifford'un tekerlekli sandalyesini iterken Constance fark eder: "Ne güçlü sırtı var bu adamın!"

Constance birden zeki, duyarlı, doğayı seven ve "özgür cinsellik —hayatını yaşamak— denen, zincirlerinden boşanmış bencillikten başka bir şey olmayan bu şeyden" nefret eden biri olarak ortaya çıkar. Parkin kaba, sakar, asık suratlı, vahşi fakat

---

1 D. H. Lawrence, *Lady Chatterley et l'homme des bois*, Jean Malignon tarafından İngilizce'den çevrilmiştir (Paris, Gallimard, 1972).

sevimli ruhu olan biridir. Constance'ın duygusal karmaşasının yükselişi mükemmel biçimde incelenmiştir. Sülün kafesinin yakınındaki ilk birleşmeleri sırasında duyarlılığını yitirerek kalakalır: "Yumuşakça, yavaş yavaş ve tatlılıkla ama garip bir beceriksizlikle eteklerinin karıştırıldığını hissetti; sonra eli uyluklarının arasındaki yumuşak eğime değdiğinde alev kadar canlı bir zevkle titredi... Bir tür aldırmazlıkla kımıltısız duruyordu. O, eylemin ve kendinden geçmenin ta kendisiydi." Sonraki buluşmalarında eteklerini kaldırırken Constance'ın külot giymediğini fark etti ve tenini ateşli bir coşkuyla elledi: "Hayatında ilk kez uyluklarının, karnının, kıçının canlı güzelliğini hissediyordu. Bu adamın parmaklarının altında teninde bir tür tan sökümünün, arzunun tan sökümünün doğduğunu gördü." Orgazmı başka bir gün ormandaki çalı çırpı yığınının üzerine yatmış olarak tanıyacaktır: "Harika! Harika! Ve boğuk küçük çığlıkların mutlak bilinçsizliği içinde ona sıkıca sarılıyordu... Ama çok çabuk bitti! Çok çabuk!" Ve köylü Parkin eril bir gururla patladı: "Bu kez birlikte zevk aldık!"

Kulübedeki geceleri büyük bir şiirsel duyarlılıktadır. Parkin soyunmak için utanarak sırtını döner ve Constance'ın çıplak beklediği yatağa doğru arka arkaya gider, ama Constance şöyle der: "Mumu söndürmeden önce yüzünü dön!" Ve ereksiyon halindeki cinsel organına bakışlarını dikerek mırıldanır: "Ne garip şey!" Tensel bir put karşısındaki rahibe gibi davranır: "İki eliyle sarılır ve dikilmiş penisin başını titreyen göğsüyle saygı belirtisi olarak okşar." Sevişmeden sonra Constance, arzudan şişmiş bir penis karşısında bir kadının hissettiği çekimin nedeni üzerine olağanüstü bir biçimde düşünür: "Evet, gerçek bir erkekte penisin kendine özgü bir yaşamı vardır; o, erkeğin içindeki ikinci bir erkektir." Bu fallus tapınmasının karşılığı Parkin'de de vardır, hayvansılığı nedeniyle nefret ettiği karısının pubis kıllarını tıraş ettiğini itiraf ettikten sonra Constance'a kıllarına taptığını gösterir: "Yüzünü karnına koyar ve burnunu sert kıllara sürer ya da Venüs tepesinin yumuşaklığı üzerine dudaklarını yumuşakça koyar, kimi zaman siyah kıllar ağzına dokunur ve kimi zamanda onun bıyıkları Constance'ın karnına dokunur ve onu güldürür."

Lawrence tek bir vücut olmanın zevkini yüceltir; bu zevk, ancak eril gövde dişil gövdeyle ilişkiye girdiğinde tam olarak gerçekleşir çünkü birbirlerini tamamlarlar, Doğa'nın ebedi bir buyruğuyla birbirlerini çekerler. Constance şakır şakır yağan haziran yağmurunun altında fundalıkta çıplak koşmayı arzular ve Parkin'i de ardından sürükler: "Bu çıplak dişinin ardında, vahşi bir oyun oynar gibi, nefes nefese yalın ayak koşuyordu. Constance, yabani bir biçimde, omuzunun üstünden sık sık geriye bakıyor ve mesafe kaybediyordu." Parkin, bir nympha'nın peşindeki tanrı Pan halini aldı ve onu yakaladı: "Ve orada, ormanlık alanda, sağnak yağmurun altında, içine girdi; silah gibi keskin, dümdüz birleşme bir dakikada tamamlandı." Diz çökerek pubisinin kıllarını unutmabeni çiçekleriyle süslediği kulübenin içine kozmik sevinç yayılıyordu.

Bütün bu kitap tenin dinsel anlamıyla doludur. Son bölümde Constance, Parkin'i Byron'un kalbinin bulunduğu Hucknall Kilisesine götürür; Constance hamiledir ve sunağın önünde saygıyla dururlarken Parkin, içgüdüsel olarak elini kadının karnına koyar ve o bundan tatlı bir huzur bulur: "Cinsel organının yalvaran dudaklarını kapatmak ister gibi parmaklarını biraz aşağıya kaydırdı." Kiliseden çıkarken bir ormanda sevişirler, bir av bekçisinden gülünç biçimde rahatsız olurlar ve Parkin onu başlarından savar. İki aşık ayrı yaşayacaklardır, ama Parkin, Constance'ın en küçük bir çağrısında ona ulaşmaya hazır olduğunu bildirir. *Lady Chatterley*'in bu ikinci versiyonu —bunu söylemekten çekinmiyorum— modern zamanların en soylu ve en duygulandırıcı erotik romanıdır.

Lady Chatterley'in Sevgilisi'nin son versiyonunda D. H. Lawrence Constance'ı daha da karmaşıklaştırmıştır. Dresde'deki öğrenimi sırasında müzisyen bir sevgilisi olan Constance, evlendiğinde bakire değildi. Kocası iktidarsız kalınca, yenik bir köpek havasındaki davetlilerden biriyle, Michaelis'le ilişkisi olur ama Constance'ı tatminsiz bırakır: "Michaelis, zevkin hemen gelip gittiği, titreyen ve sinirli tipteki sevgililerdendi." Sürekli sürdürdüğü zevk arayışı onu Mellors adlı ve Parkin'e hiç benzemeyen av bekçisine yöneltir. Onu fark eder etmez şöyle düşünür: "Bir centilmen olabilecek tipte." Hindistan or-

dusunun eski subaylarından biridir (oysa Parkin eski bir nalbanttır); taşra ağzıyla konuşması, sevgilisine aralarındaki sınıf farkını belirtmek içindir, çünkü özenli bir İngilizce ve hatta Fransızca konuşmasını bilmektedir.

Kendisine hayran bir erkek olarak davranan bu Mellors, her şeyi berbat eder. Kulübedeki aşk gecesi sahnesi tamamen Mellors'un üstünlüğündedir. Constance, onun kalkmış penisi önünde kendinden geçmişken, organına eğilir ve bir söylev çeker: "John Thomas! Onu istiyor musun? Lady Jane'i istiyor musun?"[1] Fransa'da penise "Jacques Usta" denmesi gibi, İngiltere'de de John Thomas deniyordu (eskiden Squire Pego denirdi). Yağmur altında çıplak koşmaktan geri döndükleri bölümde, Mellors kendi fallusunu unutmabeni çiçekleriyle süsler ve muzafferane bir övgüde bulunur: "Onun kökü benim ruhumda." Bu kendini beğenmiş kişilik, tokatlıktır. Feministlerin ondan nefret etmesi anlaşılır, ama onu Lawrence'la özdeşleştirmeleri haksızlıktır. Romancı sadece Constance'a, gözünden düşmeden evlenebileceği bir sevgili vermek isteme saflığını göstermiştir. Mellors'la birlikte küçük bir çiftçi olmak için boşanan Lady Chatterley'de, Byron'un kalbini barındıran kilisede iki eliyle Parkin'in elini cinsel organı üzerinde tutan kadının dokunaklı yüceliği yoktur.

Ne var ki *Lady Chatterley'in Sevgilisi* daha incelikli bir romandır. Constance'ın babası Sör Malcolm Reid ya da Clifford'u cinsel oyuncağı yapan sapkın hastabakıcısı Ivy Bolton gibi ikincil kişiliklerin unutulmaz bir çekicilikleri vardır. Constance'ın orgazmları, bir kadının kendi içindeki yolculuğu gibi, uzun uzadıya anlatılmıştır. Nihayet, kitabın sonundaki Mellors'un mektubu, bizi onunla barıştıracak saygınlıktadır: Constance'la olan ilişkisinin onu yeniden yarattığı, henüz olamadığı gerçek erkek yaptığı izlenimi edinilir.

Masraflarını yazarının üstlenmesi ve tamamını alması koşuluyla yayımlanan bu olağanüstü kitap ölüme bir meydan okumadır. Temmuz 1928'de kitap yayımlandığında İsviçre'de

---

1 D. H. Lawrence, *L'Amant de lady Chatterley*, F. Roger-Comaz tarafından çevrilmiştir (Paris, Gallimard, 1932)

bakım altında olan D. H. Lawrence tükendiğini hissetmektedir ve Gstaad Mezarlığında gelecekteki kabrinin krokisini çizmekteydi. Ama ölmeden önce, bir katilden daha fazla hakarete uğramanın acısını çekti. İngiliz basını, hep birlikte, onun romanını "ayakyolu çukuru"yla benzeştirdi ya da *John Bull* gibi, "Fransız pornografisinin çirkefliklerine benzer başka bir şey yaratılamamıştır," diyenler oldu. İngiltere'de ve Birleşik Devletler'de kitabın satışı yasaklandı. Öksürüklerine ve diğer kanamalarına rağmen Lawrence, başeğmez bir cesaretle mücadele etti. *Lady Chatterley'in Sevgilileri'ne İlişkin*'i yazdı: "Kadınların ve erkeklerin cinsellikle ilgili şeyleri dolu dolu ve tam olarak, namusluca ve temiz olarak düşünebilme yeteneğinde olmalarını istiyorum." Uygar insanları, sadece sinirleri içeren "cansız cinsellik"le yetindikleri için suçlar, oysa kendisi, eşlerin, cinsel edimin birleştirdiği "iki kan ırmağı" olduğu "bu iki kan akımının birleşmesini", yaşam dolu cinselliği öğretmektedir: "Fallus, bu iki ırmak arasındaki birleşme çizgisidir: Onların farklı ritmlerini tek bir akımda birleştirir."[1]

İngiliz kamuoyu silahlarını bırakmadı. 14 Haziran 1929'da, Londra'da, Lawrence'in tablolarının Warren galerisindeki sergisi polis tarafından basıldı; İçişleri Bakanlığı onüç resmine ve kataloğuna el koydu. 2 Mart 1930'da Vence'de ölmeden önce D. H. Lawrence *Pornografi ve Müstehcenlik* adlı kitapçığında, erdemli sansürcülerden de müstehcen şaka meraklılarından da aynı ölçüde nefret ettiğini söyler: "Onlarda cinsellik düşmanlığının gri hastalığı ve aşağılık bir iştahın sarı hastalığı vardır."[2] Onlar cinselliği, gizlice geliştirilmesi gereken "pis, küçük bir sır" (*dirty little secret*) olarak kabul ederler. D. H. Lawrence kendisini temiz, sağlıklı erotizmin temsilcisi olarak görüyordu ve onu bir sapkın olarak görmek apaçık bir haksızlık oldu.

---

1 D. H. Lawrence, *Défense de lady Chatterley*, J. Benoit-Mechin çevirisi (Paris, Gallimard, 1931).

2 D. H. Lawrence, *Eros et les chiens*, Thérèse Auriol tarafından çevrilen deneme (Paris, Christian Bourgeis, 1969).

İki Dünya Savaşı Arasında Erotizmin Küçük Ustaları

D. H. Lawrence'in cesaretle karşı koyduğu gizli yayımlanan erotik roman geleneği iki dünya savaşı arasında gelişmeye devam etti. Bu yazarlar Lawrence'in uğradığı kovuşturmalara maruz kalmamak için adlarını saklayarak çalıştılar ama asla önemsiz değillerdir; daha sınırlı, ama bir o kadar ilginç bir biçimde cinsel özgürlüğü yüceltmeye devam ettiler.

Fransa'da, edebi kalite kaygısı yüzünden romancılar bütün türleri ele almaya yöneldiler. Böylece Miss Clara F.'nin *Küçük Müttefikler*'i (1919) As Baronesi'nin *Hemşire Gisèle B.'nin Aşk Mesleği* (1919), Maschera Baronu'nun *Çapkın Güzel*'i (1919) ve ünlü tipograf François Bernouard'ın *B.'nin Gülü* (1938) gibi savaş romanları yazılmıştır. Louis Stevenard'ın, Antik Roma'da geçen kitabı *Eşek Kapısı* (1920); ya da Charles de Sertillanges'in *Çapkın Çoban*'ı (1926) gibi —bu kitapta yazar, Renée Dunan'dan intikam almak için onu inek çobanı, cüce lezbiyen Enée Tunan olarak gösterir— tarihsel-erotik romanlar da yazılmıştır. Özellikle cinsel tatminsizlik üzerine "psiko-fizyolojik" romanlar da vardır. André Ibels (*Yağ Tabağı* ressamının erkek kardeşi), maddi masraflarını kendisi karşılayarak sınırlı sayıda bastırdığı *Sapkın Burjuva Kadını*'nda (1930) aşırı cinsel arzuları olan bir kadının durumunu inceler.

Bu *curiosa*'lar* arasında, küçük bir başyapıt olan Jean Lurçat'nın (kitabı Jean Bruyère olarak imzalamıştır, çünkü Vosgeslerde Bruyères'de doğmuştur) romanı *Roger ya da Şemsiyenin Kenarlarında* (1926) diğerlerinden ayrılır. Bizzat Lurçat beş gravürle ve süslemelerle metni resimlendirmiştir;[1] kahraman

---

1 Ayrıca Jean Lurçat sekiz erotik gravürlük bir seri de yapmış ve Pierre-Albert Birot bunları onaltı dörtlükle, *Les Soliloques napolitains*'de (1928) yorumlamıştır.

* Az rastlanır, değerli eser anlamında, Ç.N.

Roger'i temsil eden kitap kapağındaki resim Modigliani'ye aittir. Derin bir erotizm içeren ve saldırgan bir mizahın notlarıyla dolu bu hikâye, Fransız halıcılığını canlandıran bu yazarın incelikli biri olduğunu da kanıtlar.

Kadın vücudu karşısında tamamen altüst olan genç ressam, anlatıcı Roger, kadınlara sahip olmaktan çok onları seyretmekten, koklamaktan zevk almaktadır. Clotilde'e aşık olunca, sadece onun *odor di femina*'sına (kadın kokusu) bayılır. Bu genç kadın, ona yarım kalan zevkler vererek duygularını sapkınca sömürür. Kendini sunar ve aynı zamanda kaçırır, dokunmasına izin vermeden önünde kendini okşar ya da elleyerek kışkırtır. Birlikte İtalya'ya seyahat ederler, Napoli'de fahişe Palomella'nın röntgencisi olurlar, Capri'de Kontes P.'ye bağlanırlar ve Kontes, Clotilde'i seviciliğe sürükler. Bir gece, Roger, oyunlarının aktif seyircisi olmak üzere kabul edilir. Nihayet, son bir yoksunluk olarak, Clotilde onu terk eder ve İspanyol Carvalho'dan aldığı zevkleri anlatmak üzere ona bir mektup gönderir: "Bu adam benim efendim; ne kadar süre için?" Bu ilginç roman, kendisini veren kadın kadar kendisini kaçıranın da zevk aldığını ifade eder. Lurçat, "gerçek erotizm"i tanımladığı sonsözünde, bunun tenle değil beyinle ilgili olduğunu ileri sürer.

Marcel Valotaire'e atfedilen yazarı belirsiz kitap, *Biz İkimiz*'de (1929) dikkate değerdir. Kadının aşk duyumlarıyla erkeğinkini karşılaştırma ekseni üzerinde durmaktadır. Nelly'nin güncesiyle Jean'ın güncesi yer değiştirirler, öyle ki aynı olaylar sırasıyla kadın ve erkek kahramanlar hissetmiş gibi aktarılır. Nelly, genç bir öğretmenden Latince dersleri alan bakire bir öğrencidir. Birbirlerine aşık olurlar ve öğretmen kızlığını bozmadan önce her türlü okşamayla onu hazırlar. Nelly, şişmiş organı görünce tereddüte düşer: "Küçük-Jean'ın boyu ve gösterişli havası karşısında korktum," diye günlüğüne not düşer. Ve Jean da kendi günlüğüne şöyle yazar: "Kaba sözcüklerle anlatmak istemediğim şeye uygun olan adı o hemen buluverdi... O zaman öğrendim ki, kendisindeki her şeyin bir adı vardı. Ufak göğüsleri, *Agathée* (soldaki) ve *Dorothée* (sağdaki) idi göbeğinin adı *Pétrouille* —niçin, Tanrım?— ve gövdesinin en gizli yeri de *Saint-Bernard Çıkmazı* adındaydı."

Nelly kızlığını kaybeder kaybetmez —bu sahne iki kere, iki ayrı bakış açısından anlatılır— sevişmelerinde bütün cinsel incelikleri ararlar. Nelly şöyle yazar: "Giderek daha güçlü! Cesaretimizin bizi nereye kadar sürükleyeceğini kendime soruyorum!" Ve Jean da, kendi açısından şöyle kaydeder: "Nelly'ye, eğer verirse, göğüslerinin de Küçük-Jean için birer alan olduklarını anlattım. Çok geçmeden denemek istedi; yapacak hiçbir şey yok! Onunkiler çok sıkı ve çok ayrık..." İncelikli bir tarzla ve sevimliliklerle, yazar, "birbirlerini hesapsızca, kalbin ve duyuların sarhoşluğu içinde ilahi biçimde yok olmanın zevki için, *kendi için değil başkası için* istenen zevk nedeniyle sevenlerin hikâyesini" anlatır.

Bu türün en iyi yayımları, Fransız yasadışı basımının ünlü bir ismi olan basımcı-yayımcı Maurice Duflou tarafından sağlandı. Bilgin Louis Perceau'nun, başka deyişle kitap kurdu Helpey'in yakın dostu olarak, onun işbirliğiyle harika kitaplar yayımladı: Restif'in *Anti-Justine*'inden Belçikalı gravürcü Luc Lafnet'nin (Viset takma adı altında) resimlediği Théophile Gautier'nin *Başkan Kadına Mektuplar*'ına (daha önce yayımlanmamış altmışbeş mektup içerir) kadar uzanır. Marsilya'nın radikal-sosyalist adayı olan ve karısı, namusunu zan altında bırakan bir gazeteciyi öldürdüğü için ağır cezada yargılanan şair Clovis Hughes'in *Vajina Odu*'nu da yayımladı.

Maurice Duflou'yu, 1947 yılında Paris'te, ben yirmi yaşında bir gerçeküstücüyken tanıdım ve ölümüne kadar onunla görüştüm. O dönemde, çok seçkin yaşlı bir anarşistti; kenarları kıvrık bir şapka, beyaz benekli mavi ipekten bir fular, düzgün kesimli bir pardesü ile bir büyük burjuva gibi giyinerek, bir elinde bastonu, diğerinde özel kitapçılara sunacağı erotik kitaplarla dolu çantası olduğu halde matbaasına gelirdi. Onun faaliyetine tamamen ilgisiz bir karısı ve bir kızı vardı; kendisi de uçkuruna düşkünlükten çok, liberter inançları dolayısıyla böyle davranıyordu. Kötü yazılmış eserlerden, katlanılmaz müstehcenliklerden nefret ediyordu.

Maurice Duflou'nun, geçmiş zaman zanaatçıları gibi Goutte-d'Or Sokağının geçidindeki küçük matbaasında tek başına çalıştığı bir yeri vardı; gri iş elbisesiyle, pancurları yarı kapalı

penceresinin önünde benimle sohbet ederken bir yandan da, bir saldırı bekler gibi avluyu gözlüyordu. Gerçekten de polis birçok kere ona baskın yapmış, çalışma araçlarını tahrip etmiş, kitaplarını alıp götürmüştür.

Kimi zaman, Duflou'nun, hepsi saygın olan dostlarından biri —içlerinde, Duflou'yu koruyan yüksek yargıç Jean Tixier, *Libé-Soir*'ın başredaktörü, vs. vardı— geliyor ve dedikodu yapıyordu. Bana bilinmeyen ayrıntılar öğretiyorlardı; General Eisenhower için hazırlanmış ve gümrükte ele geçen erotik kitap paketleri gibi. Paul Valéry'nin 1926'da *Annelerinin Üç Kızı*'nı yayımladığında Louis Perceau'ya şöyle dediğini Duflou anlatıyordu: "Ben de erotik bir roman yazdım, ama bu dostum Pierre Louÿs'inkinden çok farklı." Maurice Duflou'nun hayali, Paul Valéry'nin günümüze kadar kaybolduğu sanılan bu gizli metnini yayımlamaktı.

Yasadışı edebiyatın bütün içyüzünü bilen Duflou, bana şaşırtıcı açıklamalarda bulundu. Tanınmış iki kadın romancıya, Renée Dunan ve Michèle Nicolai'ye XX. yüzyılın ilk pornografik kadın romanlarını, *Cinsellik Kaprisleri* ve *Modaya Uygun Bir Genç Kız*'ı ısmarlayan odur. Renée Dunan'la olan kavgalarını itiraf ederek, *Cinsellik Kaprisleri*'nden önce hayal kırıklığına uğradığını bana anlattı: "Sayfalarca frengiyi anlatıyordu: Düşünsenize, erotik bir romanda frengi üzerine tam bir tıp dersi! Hiçbir meraklı bunu istemezdi. Derhal bu bölümü çıkarttırdım." Michel Nicolai çok sayıda çapkınlık romanı yazdı, *Güney Öpücüğü* bunlardan biridir; polisiye romanlarından biri, *Katilin Külotu Bile Yoktu* bir çıplaklar kampında geçer. Duflou'nun Bécat resimleriyle birlikte bastığı *Modaya Uygun Bir Genç Kız*'ı 1938 yılında yayımlamak için Héléna Varley takma adını kullanmıştır.

Her Şey Yolunda Madam Markiz romanı, savaş arifesinin suskun Fransa'sında genç ve şık bir burjuva kadınının cinsel kudurganlığını ustalıkla anlatır. Ünlü bir kadın romancının kızı olan Florence, Touraina'deki Valfosse Şatosunda iki erkek kardeşiyle birlikte yaşamaktadır; ikizler, Claude ve Antal, aynı kadına aşıktırlar ve ona ilk sahip olma hakkı için *poker dice* oynarlar. Babasının dostu doktor Laures tarafından kızlığı bozu-

lan Florence, bir aristokratla evlendirilmek istendiğinde antikonformizmini belli eder: "Soylu efendiler bana bir şey dayatamazlar, ben cumhuriyetçiyim. O tam bir aptal, guatrlı bir tip." Kız arkadaşı Stasia'yla, avukat Gérard'la, zenci dansçı Koukave'yle ve jigolo Vassili'yle en müstehcen maceraları yaşamayı tercih eder. Sonunda, Amerikalı Roy Wright'la evlendiğinde annesi kuralları öğretir: "Erkekler kadınlar üzerinde hayvanca davranışlarda bulunurlar... Bırak yapsın ve katlan." Düğünden önce Wright tarafından arkadan tecavüze uğrayan Florence, masum bir havayla cevap verir: "Evet anne... katlanmaya çalışacağım."

Ama Maurice Duflou tarafından keşfedilen ve en çok ilgiyle yayımladığı modern yazar, Johannes Gros oldu. "Çok kültürlü bir gazeteciydi, diye bana açıkladı, her zaman çok incelikli tasvirlerle ayrıntılandırdığı çamaşırcı kadınlara düşkünlüğü vardır." Romantik fahişelerin biyografisini, özellikle *Marie Duplessis ve Alexandre Dumas*'yı (1923) yayımladıktan sonra Johannes Gros, Spaddy ve Jacqueline de Lansay takma adlarıyla erotik romanlar yazdı: *Çapkınlık Zevkleri, Ben Bebek, Colette ya da Uygun Eğlenceler, Sapıklıklar*... Bunların öfke dolu sapkınlığı, incelikli ve dobra tarzları az bulunur türdendir.

Johannes Gros, Andrea de Nerciat'nın XX. yüzyıldaki manevi mirasçısıdır. Onun gibi sözcük araştırmaları yapmıştır; örneğin, ayaküstü zevk almak anlamına gelen *bêtiser* fiilini uydurmuştur. Kadın kahramanlarından biri "benim cicimi *bêtise* yap," der ve bir başkası "Sadece eğlence için *bêtise* yapılır... Bu bir anda yaklaşan sevimli bir günahtır; günah, o sunulduğu zaman işlenir," der. *Çapkınlık Zevkleri*'nin (1935) anlatıcısı Alice, ağustos ayını genç çapkın dul kuzini Clorinde'in yanında geçirir ve misafirleriyle, Madam de Serannes ve kadınsı oğlu Claude, Madam de Lignon ve çocukları Fred ve May, komşu kadın Elsa, küçük bir köylü ve hatta köpek Rick ile *bêtise* yapar. Bütün sapkınlıklar —sevicilik, ensest, hayvanlarla ilişki, vs.— böylesi hayvanlıkların beklenmediği kibar yaratıklar tarafından Watteau'yu hatırlatan bir çerçeve içinde uygulanır. Yazar özellikle kişilerinin sözlerindeki ve davranışlarındaki özenti ve müstehcenlik karşıtlığıyla eğlenir.

Colette ya da Uygun Eğlenceler'in (1936) anlatıcısı, "Ben çok çapkınım... fantaziyi ve çeşitliliği severim," diyen bir sosyete kadını olan metresinin davranışlarını sergiler. Seks düşkünü ve teşhirci Colette, herkesin önünde ve kimi zaman, sakin ve itaatkâr bir tanık olan kocasının karşısında, kendisini en kötü cinsel sapkınlıklara teslim eder: "Yirmi yaşındayken uzun bir genelev yaşamının bütün deneylerine sahipti. Ve yine de, onunkinden daha çekici ve daha taze bir yüz, daha zarif, daha genç ve daha bakire bir vücut yoktu." Colette sevgilisini çılgınca bir zevk arayışına sürükler, kimi zaman Chabanais ya da Sfenks gibi sefahathanelere götürür, kimi zaman ona travesti Gaby gibi partnerler bulur. Lüksle kötülüğü her zaman bir arada taşıyan, namussuzca davranan kendinden geçmiş kibarlar hayal etmekten zevk alan Johannes Gros, lekelerden kirlenmemiş olarak çıkan kirli güzelliğin ozanıdır.

Son romanı *Sapıklıklar* (1937), Maurice Duflou'nun önsözde belirttiği gibi, ölümünden sonra yayımlandı: "Çevresini derin acılarda bırakarak kısa süre önce aramızdan ayrılan çok sayıdaki çapkınlık romanının yazarı, bu eserde, kimi kişisel maceralarının hikâyesini bize anlatmaktadır." Bunlar sözümona "gerçek bir otobiyografinin parçaları"dır ve oniki yaşındayken bir oda hizmetçisinin onu "eteklerinin ve zehirli kokularının büyüsüyle" büyülemesiyle başlar. Kadınların alt tarafına yönelik şiddetli arzusu her türden küçük kızla ortaya çıkar; içlerinden birinin, Louise'in elbisesini, eteğini ve külotunu alır ve cinsel edimi taklit etmek için üstüne yatar.

İlk metresi Françoise ve suç ortağı olan, kendi arkadaşlarını elde etmesini kolaylaştıran karısı Marthe'ye kadar herkes; "dantelli, pembe keten bezinden külot giymiş güzel bir kalça," "çilek rengi saten kurdelalı açık bir pantolon", mavi ve turuncu ipek çoraplar onu sürekli olarak hayran bırakır. Ancak yarı giyinik kadınlarla, bir aynanın yakınında sevişir; altın sarısı saçlı oğlansı genç kız Renée'yi "siyah jartiyerli mor ipek çoraplarının ve cilalı küçük ayakkabılarının işvesini" seyrederek kucaklar. İnce bir ayakkabı giymiş bir ayağın kıpırtısı onu Restif kadar sarhoş eder: "Sanki zevkin bütün ruhunu taşıyan ayağın erotik mimiğinden tat almak için kadını yatağın kenarına devirmek ve

ona ayakta sahip olmak gerekir. Dik ve bitişik tuttuğu ayakları kaldırılır." Renée'nin annesi gibi ilk bakışta hiçbir şey ifade etmeyen kadınlar, önüne oturur oturmaz onu baştan çıkarırlar: "Bacaklarını cesurca üst üste atışı, maun renkli ipek bir çorabın gerisinde, beyaz işlemeli siyah muslin bir elbisenin kıvrımlarının altında mükemmel bir kalçayı bana gösteriyordu."

Pierre Louÿs ve Mac Orlan'dan sonra gelen bu cinsel saplantının büyük üslupçusu, çağdaş dönemde onlarla karşılaştırılabilecek tek kişidir. Ama, tıpkı onların eserleri gibi insanları şok eden bu sayfaları değerlendirecek olan, ancak bu tür müstehcenlikleri ciddiye almayan ve Duflou'yu beslendiği XVIII. yüzyıl hovardalık geleneğine bağlamayı bilen okurlardır.

IX

SODOM EŞLERİ

Erkek homoseksüelliği, özellikle Yahudi-Hıristiyan inancına mensup ülkelerde itiraf edilemeyen bir şeydi, çünkü İncil şöyle der: "Eğer bir erkek başka bir erkekle bir kadınla yatar gibi yatarsa çok kötü bir şey yapmış olur; ölüme mahkum edilirler." Yüzyıllar boyunca, her sınıftan sodomist kelleleri uçurulmaya, idam edilmeye ya da yakılmaya mahkûm edildiler. Waterford Piskoposu John Atherton, yankılar uyandıran bir duruşmadan sonra 5 Ekim 1640'da Dublin'de sodomi suçlamasıyla idam edildi; suç ortağı da ömür boyu hapse mahûm edildi. 6 Temmuz 1750'de, Paris'te, Grève Meydanında, bir domuz kasabıyla bir marangoz yakıldı; gece devriyeleri onları bir gece sokakta sodomi yaparken görmüştü. Kükürt sarısı gömlek giydirilmiş ve iki direğe bağlanmış iki suçlu, önce cellat tarafından boğazlandılar. Barbier *Günce*'sinde "ateş, yedi araba odun, ikiyüz araba çalı çırpı ve samandan oluşuyordu," diye yazar. XV. Louis'nin adaleti için bir örnek yaratmak önemliydi, çünkü Parisli homoseksüeller genellikle Bicêtre'de mahkûm ediliyorlardı.

Bir lanetli olarak kabul edilen ve kamunun ayıpladığı homoseksüel, maceralarını açıkça ifade etmeyi asla istemiyordu. Zaten kilise, gizli tutulduğu taktirde sodomi günahının daha az ciddi olduğunu kabul ediyordu, çünkü bu durumda ailelerin sükunetini bozmuyordu. Rönesans döneminde homoseksüellik Michelange'ın sonelerinde olduğu gibi sadece esrarlı anıştırmaların ya da bu tür eğilimleri gizlemeyenlere karşı sert hicivlerin konusuydu. 1684 yılında, Rochester Kontu John Wilmot, dizelerden oluşan beş perdelik müstehcen traji-komedisi *Sodom*'da, Sodom Kralı Bolloxinion kişiliğinde çizdiği Kral II.

Charles'la alay ediyordu. Sarayı, karışıklığın ve kokuşmuşluğun alıp yürüdüğü bir yerdi; kral, gözdesi Pocknello'yu okşarken, Kraliçe Cutigratia kendisini General Buggerantos'a teslim ediyor, Prenses Swivia erkek kardeşi Prens Picket'le ensest yapıyor ve nedimeler de, kraliyet ailesine takma erkeklik organı satan Virtuoso'yu çağırıyorlardı.

XIX. yüzyılın sonunda Almanya'da öyle bir homoseksüel kaynaşma oldu ki, Fransız gazeteleri "Berlin-Sodom" ve "Alman ahlaksızlığı" konusunda ironilerde bulunmaktan geri kalmadılar. Berlinli bilginler, homoseksüelliği "bir kişilik hastalığı" olarak tanıtarak birbirlerinin eşleri olduklarını doğruladılar. Ardından, göksel aşk Eros Uranos'a tekabül eden hastalıklı olmayan homoseksüellik eğilimini, K. H. Ulrichs tarafından uydurulan *urning* sözcüklerinden yola çıkarak *üranizm* olarak adlandırdılar. Böylece üranizm, idealist ve erdemli homoseksüelliğin eşanlamlısı olur. Bu sorunu Dr. Lacassagne'nin "Kriminoloji Kütüphanesi" için ele alan Marc-Antoine Raffalojich, önemli üranistler arasında Prusyalı subay Auguste von Platen'i sayar; Platen, Otto Von Bülow'la ilişkisi sırasında, *Günce*'sinde ideal aşkın "entellektüel, yakışıklı ve güvenilir dostun göğsünde dinlenmek" olduğunu söyler. Diğer bir önemli üranist de, bir erkekle aynı yatakta olmaktan kendiliğinden bir zevk duyan Amerikalı şair Walt Whitman'dır. Raffalovich şöyle der: "Üranistleri aşırı-erkekler, erkekler, kadınsılar, pasifler diye ayırabiliriz." Hepsi de anal birleşmeyi reddederler ve "çıplak gövdenin en gizli kıvrımlarına duyulan açlıkla giysilerin üzerinden öpülmesi; birlikte geçirilen geceler; kalçalar arasında, önden ve arkadan, apışarası birleşmesi; birbirlerine otuzbir çektirme"yle[1] yetinirler.

1 Marc-Antoine Raffalovich, *Uranisme et unisexualité* (Paris, Masson, 1896).

Sodom'un Züppesi Oscar Wilde

Homoseksüelliğin anlamına *romance and cynism*'i* katmakla övünen Oscar Wilde sapkın aşkın estetidir. Sefih bir doktorun ve benzediği ve özdeşleşmeye çalıştığı egzantrik bir şair kadının, Speranza Wilde'ın oğlu olarak 1855'de Dublin'de doğan Oscar Wilde, Londra'da, önce bir moda dergisinin, *The World's Woman*, yöneticisi ve aykırı parlak düşüncelerin sözcüsü olarak tanındı ve bu düşüncelerini bir konferans turnesinde Birleşik Devletlerde yaydı. 1884'de Constance Llyod'la evlendi ve nüfus kaydında mesleğini belirtmesi gereken yere *gentleman* yazdı. Yapmacıklığa tapınmayı öven bir estetik hareketin başı olan Wilde, zevksiz bir mobilyayı gördüğünde bayılırmış gibi yaparak, bir sokağı geçmek için araba çağırarak ya da yakasındaki günebakanla ve elinde elma şekeriyle Piccadilly'de gezerek züppelik eylemlerini çoğaltıyordu.

1889'da, Charles-Henri Hirsch Londra'da Paris Kitabevini işletmeye başladı; burası Oscar Wilde'ın "sokratik" diye nitelediği kitapları edinmek için sıkça gittiği Coventry Street'deki bir mağazaydı; o dönemde henüz bütün şehri Saint-James Theatre'a koşturan komedyalarını yazmamıştı. Hirsch ona *Uygar Şehirlerin Günahı*'nı (Peter Fryer'e göre, 1880'de çıkan ve bir erkek fahişeyi anlatan homoseksüellik üzerine ilk İngiliz romanıdır), *Bir Ağabeyin Öğrencisine Mektubu*'nu "ve nihayet Amsterdam'da basılan, daha yakın tarihli, pis başlıklı ve kabalıklarından hoşlanmayarak bana geri verdiği birkaç broşür"ü[1] sattı. 1890'ın sonuna doğru Wilde, Hirsch'e genç bir centilmenin gelip alacağı bir elyazması verdi: O centilmen, başka bir centilmene vermesi için elyazmasını kitapçıya geri getirdi: "Benzer seremoni üç kez tekrarlandı." *Teleny* adlı bu elyazması son olarak kendisine geri geldiğinde Hirsch, Wilde'a

1 *Teleny ou le revers de la médaille*'ın Önsözü (Paris, Ganymede Club, 1932).

* Maetinde İngilizce; romans ve kinizm anlamında, Ç.N.

vermeden önce okudu: "Değişik elyazılarının, değişik eller tarafından karalanmış, çıkarılmış, düzeltilmiş ya da eklenmiş bölümlerin ne garip bir karışımı! Benim için çok açıktı ki, farklı edebi değerleri olan çok sayıda yazar bu ortak ama derinlemesine ilginç esere katkıda bulunmuşlardı."[1]

O dönemde Oscar Wilde, fahişe oğlanlarla karşılaşmak için Alfred Taylor'un sahibi olduğu Little College Street'deki bir geneleve gidiyordu. Regent's Street'deki Cafe Royal'a da gidiyor ve orada, "sözlü hikâyeler"iyle büyülediği genç hayranlarıyla çevrili oluyordu. *Teleny* romanı, Wilde'ın birkaç öğrencisiyle birlikte oynadığı entelektüel ve tutkulu bir oyundu. Konuyu kendisi saptadı ve kimi bölümleri değiştirdi. Hiç kuşkusuz, Wilde'ın ilk homoseksüel ilişkisi olan o zaman ondokuz yaşındaki Robert Ross, desinatör Graham Robertson ve şair John Grey da ona yardım ettiler. *Teleny ya da Madalyonun Tersi* 1893'de Londra'da, yayımcı Leonard Smithers tarafından ikiyüz adet olarak basılan iki cilt halinde çıktı. Temmuz 1892 tarihli önsözünde Wilde şöyle diyordu: "Bu gerçek bir hikâyedir, genç ve yakışıklı, incelikli bir yapıya ve şiddetli bir nevroza sahip iki varlığın dramatik macerasıdır."

Camille des Grieux, Queen's Hall'de verdiği bir konser sırasında piyanist René Teleny'yle tanışır. Kül rengi sarı saçlı ve yakasında beyaz güneş çiçeği taşıyan ve "Kaderim benim! Ne dehşetli bir kaderim var benim!" diyen bu müzisyene vurulur. Büyük dost, *bosoms friends*, olurlar ve bir gün, Des Grieux'de şehvetli düşünceler uyandıran bir biçimde öpüşürler: "Bana öyle geldi ki Teleny bir erkek değil, bir kadındı, benim kız kardeşimdi. Oysa hiç kız kardeşim olmamıştı. Bu rüyada, David'in oğlu Amon gibi, kendi kız kardeşime aşık oluyordum ve aşkımdan öyle utanıyordum ki hasta düştüm, çünkü bu tutkunun tüm iğrençliğini biliyordum." Rüyasında, bu kız kardeşin cinsel organını seyrettikten sonra kızlığını bozduğunu hayal eder: "Tanrısal zevk! İlahi sarhoşluk! Gökyüzüyle yeryüzü arasında geziyor, zevkten kükrüyor, uluyordum." Uyandığında, kendisini, dul ve çapkın bir kontes olan, ahlaka

1 *İbid.*

aykırı yaşayan annesinin önünde, utanç içinde bulur.

Homoseksüel olmanın kaderine dayanamayan Des Grieux, Tottenham Court Road'ın dibindeki bir Londra genelevine giderek bundan kurtulmaya çalışır. Onaltıyaşındaki bir oda hizmetçisi olan Catherine'le yatar, ama onun kızlığını bozmayı başaramayınca çok acı çeker. Des Grieux, kıskançlık nedeniyle, Teleny'yi her konserden sonra fark ettirmeden izler. Sevilmekten umudunu keserek bir gece kendini Tamise'e atmak ister. Teleny bunu fark eder ve durdurur, ama o şöyle der: "Tiksindiğim bir yaşamı niçin sürdüreyim?" Bunun üzerine Teleny, ipek eşarbını çözer: "Birlikte bağlanalım ve nehire atlayalım," der. Des Grieux, Teleny'ye zarar vermemek için düşüncesinden vazgeçer ve Teleny onu evine götürür, ilk aşk geceleri yaşanır ve öyle coşkulu olur ki Des Grieux bayılır. Birkaç gün sonra, ihbarla tehdit eden imzasız bir mektup alır.

Bougre (kan) sözcüğünden gelen *bugger* olmaya boyun eğen Des Grieux, ressam Bryancourt'un "saygın bir Sodom ya da Babil Müzesi" olan atölyesindeki maskeli bir homoseksüel eğlencesine katılır; orada, birçok erkek kadın kılığına girmiştir. Bu eğlence, bir atlının neden olduğu ölümcül bir kazayla sonuçlanır. Daha sonra Grieux, Teleny'nin kendisini kontes olan annesiyle aldattığını anlar. Onları sarmaş dolaş yakalar ve annesinin sözlerini duyar: "Tanrım, ne güzel. Yıllar var ki böyle bir zevk almadım." Yaptığı ihanetten utanan Teleny, göğsüne bir hançer saplar. Bunu bir skandal izler: "Teleny'nin intihar etmeden önce bana yazdığı ve borçlarının annem tarafından ödendiğini bildiren mektup, kamuoyunca öğrenildi." Basının onuruna saldırdığı Des Grieux, İncil'den Eyüp bölümünü okuyarak üzgün bir biçimde hikâyesini noktalar.

Kötülük tarafından çirkinleştirilme saplantısını önceden simgeleştirmiş olan *Dorian Gray'in Portresi*'nden (1891) sonra yayımlanan *Teleny*, 5 Nisan 1895'deki duruşmasından üç yıl önce, alışkanlıklarının yaşamını parçalayacağını önceden hisseden Oscar Wilde üzerine temel bir belgedir. 1892 yılında, Bosie denen, genç Lord Alfred Douglas'la birlikte olmaya başladı ve onunla birlikte otele yerleşmek için karısını ve iki çocuğunu terk ederek ve herkesin önünde ona sarılarak ilişkilerini utan-

madan gözler önüne serdi. Cezalandırılmak için provakasyonlar düzenlemekten geri kalmayan Wilde'ı Britanya hoşgörüsüzlüğünün kurbanı olarak nitelemek aptallık olur.

Kendisine sodomist damgası vuran Queensberry Markisine iftira davası açan o oldu. Bu saldırının kendisine karşı döndüğünü gördü, çünkü Sydneyli komik şarkıcı Alonzo, *bookmaker* Fred Atkins, Schwabe, vs. gibi iğrenç partnerlerle değişik otellerde gece geçirdiğini, savunma tarafından çağrılan tanıklar ispatladılar. Wilde küstahça davranarak olayları reddetti ve genç uşak Charlie Parker'la Savoy Hotel'de yatmakla suçlandığında, "sınıfsal önyargılarım yoktur," diye cevap verdi ve Alfred Douglas'ın küçük uşağıyla yatıp yatmadığı sorulduğunda, "Hayır, o çocuk çok çirkindi," dedi.

Olayın gelişimi karşısında Wilde, Queensberry'ye yönelik şikayetinden vazgeçti; ama çok geç kalmıştı, suçunun kanıtları onun mahkemelik olmasına neden olmuştu. Ahlakdışı davranışta asla bulunmadığını, "adını söylemeye cesaret edemeyen aşk" üzerine sonesinin olgun bir erkekle genç bir adam arasındaki entelektüel aşkı içerdiğini boş yere savunmaya çabaladı; iki yıl zorunlu çalışmaya mahkûm edildi. 1897'de kapatıldığı Reading Cezaevindeyken, 1900 yılında Paris'te Beauxarts Sokağındaki bir otelde ölecek Bosie'ye dokunaklı bir mektup olan *De profundis*'i yazan aşağılanmış Wilde, *Teleny*'nin sonundaki Des Grieux gibi, tensel günahlarının saygınlığını yok ettiği ruhunu acının kurtaracağına inanıyordu.

Üranistler

Oskar Wilde'ın Fransa'daki benzeri, salonlarda ve kafelerde sefahat kabadayılığı taslayan teşhirci yazar Jean Lorrain'dir. Yüzü boyalı, bıyıkları kınalı ya da altın tozuna bulanmış Jean Lorrain, kibar bir restoranda, iki hamalla yattığını yüksek sesle söylemekten zevk alıyordu. Etere batırılmış şeker parçaları yiyerek uyuşturucu alıyor ve zevk arkadaşlarını serseriler arasından seçiyordu, ama Goncourt'ların "sanatçı tarzı"nı taklit ettiği özentili edebiyatında davranışlarındaki cesaret yoktur.

Başlığı bir gacoyu belirten *Mösyö de Bougrelon*'da (1902), Amsterdam'a sürülen kahraman, dostu Martimer'den aralarındaki şövalyece dostluktan ötesini ifade etmeye cesaret edemeden söz eder.

Proust, yasadışı olmayan bir romanda homoseksüel bir tipten söz eden ilk romancıdır. Balzac'daki heteroseksüel Baron Hulot'nun benzeri olan Proust'un Charlus'u sodomisttir. Proust daha sonra, Gide'le konuşurken, *Sodome ve Gomorrhe*'nin homoseksüelliğe ilişkin verdiği gülünç görüntüden pişman olur. Ama tek konuya dönük bu takıntının traji komik yanları vardır; Proust bunun örneğini Madrid Sokağındaki oğlancılar için bir genelev yöneten eski kraliyet oda hizmetçisi Albert'in kişiliğinde verir. Buraya sık sık giden Jouhandeau, Proust'un nasıl davrandığını anlatır: "Delikleri olan tahta bir paravan vardı. Bu paravandan, birlikte olmak istediği insanı seçiyordu. Bu kişiden yukarı çıkması, soyunması (kapının yanında bir iskemle vardı), elbiselerini bu iskemlenin üzerine koyması ve Proust'un çenesine kadar örtülü olarak uzandığı yatağın önünde mastürbasyon yapması isteniyordu."[1]

Wilde ve Proust'la rekabet etmek isteyen André Gide de üranizmini ilan etti (çünkü kendisini bir oğlancı olarak değil, üranist olarak nitelendiriyordu). İlk önce 1911'de oniki adet olarak sınırlı sayıda basılan *Corydon*, Raffalovich'in tanımıyla "yüksek üranist"in teorik övgüsüydü. *Tohum Ölmezse* (1924), küçük Araplarla olan deneyimlerini anlatır. Gide, Ali'ye ya da Muhammed'e nasıl mastürbasyon yaptırdığını açıkça anlatır, ama arkadaşı Daniel B. gözleri önünde Muhammed'e arkadan tecavüz ederken nasıl şaşkınlığa düştüğünü de anlatır: "Sarıldığı bu küçük gövdenin üzerine eğilirken cesetle beslenen bir vampire benziyordu. Dehşetle bağırdım..."

Jean Cocteau, yazarı belirtilmeyen bir itiraf kitabı olan *Beyaz Kitap*'da (1928) şu itirafı yapar: "Cinsi latif diye adlandırmayı haklı bulduğum erkek milletini her zaman sevdim. Mutsuzluklarım, ender bulunan şeyleri bir cinayet gibi mahkûm eden ve bizi eğilimlerimizi gizlemek zorunda bırakan bir toplumdan

---

1 Marcel Jouhandeau, *La Vie comme une fête* (Paris, J.—J. Hauvert, 1977).

kaynaklanıyor." Bu kitapta kendisini homoseksüel yapan üç olayı anlatır, ardından onaltı yaşındayken Alfred'le, fahişe Rose'un pezevengiyle, denizci Şanssız'la olan maceralarını ve kendisini bir manastıra iten ruhsal bunalımını anlatır. *Beyaz Kitap* 1930'da ve 1953'de, hep imzasız olarak, ama Cocteau'nun imzaladığı onyedi resimle yayımlandı.

Carcassonne belediye memuru ve André Gide'in dostu (birlikte İtalya yolculuğu yaptılar ve uzun süre mektuplaştılar) François-Paul Alibert, 1931 yılında bizzat Gide'in doksan adet olarak yasadışı basımını üstlendiği romanı *Bir Kuyruğun Acıları*'nı yayımladı. Anlatıcı Albert, aktif ya da pasif sodomiyi reddeden, ama geri kalan her şeyi partnerleriyle neşe içinde yaşayan ve "ironi şeytanı" tarafından elde edilmiş bir üranisttir. Bir deniz kentinde karşılaştığı ve cinsel organının aşırı büyümesinden yakınan bu partnerlerden biri, homoseksüelliğin fizyolojik bir kadere bağlı olduğunu ve sevinç içinde yaşanamayacağını ona öğretir.

Homoseksüelliğin Don Juan'ı Marcel Jouhandeau

Modern Fransız edebiyatının en ahlaksız homoseksüellerinden biri olan ortaokul birinci sınıf hocası Marcel Jouhandeau, baskıcı güçlü bir kadın olan Elise'nin kocası ve ikinci adı Chaminadour olan Guéret'nin anlatıldığı taşra kroniklerinin yazarı olarak edindiği saygınlığın gölgesinde, sakin bir burjuva gibi, kendi durumunu gizliyordu. Homoseksüelliğini "affedilir bir anormallik" diye kabul ederek kendisine her şeyi mubah görüyor ve "ölçülü davranıyorlar" diye nitelediği Gide ve Cocteau ile alay ediyordu. Oğlancı Montherlant'a acıyordu, çünkü Jouhandeau şöyle diyordu: "Oğlancılıktan nefret ediyorum ve çocuklara ancak saygı duyuyorum. Ben homoseksüelim ve on sekiz yaşından beri bir erkeği seviyorum. Michelange'ın Adem'ine aşığım, o beni altüst eden erkek vücudunun en üstün

örneğidir."[1] O, aynı zamanda, dini inancı olan bir homoseksüeldi; IV. Cumhuriyetin oğlancılarına homoseksüeller sağlayan muhabbet tellalı Madam Made'a giderken Tanrı'ya ve azizlere dua ediyordu ve şöyle diyordu: "Bana her zaman güzel oğlanlar seçiyordu. Ve kapının önüne gelmek ve ardında tanımadığım birinin olduğunu bilmekten daha fazla hiçbir şey beni heyecanlandırmıyordu."[2]

Marcel Jouhandeau, 1939'da yayımladığı yazar adı belirtilmemiş kitabı *İğrençlik Üzerine*'de homoseksüelliğinden bahsetmeye başladı. Bu kitapta, kendisini iğrenç ve "Tanrıyı titreten" bir sapkınlıktan acı çeken biri olarak itiraf eder. Guéret'de, babasının kasap dükkânında geçen çocukluğundan itibaren anlatmaya başlar; bir kasap çırağı "küçük kuş"unu göstermek için onu bir köşeye çekmişti. Jouhandeau erkeklerin musallat olduğu biri olur, öyle ki, gençliğinde Paris'te Gay-Lussac Sokağındaki bir çatı katında otururken oraya "işsizleri, muslukçuları, tamircileri ve sıklıkla da hırsızları" getiriyordu. Onlara işinin ustası olduğunu söylüyordu: "Doğal olarak soyunmalarını ve yatağıma uzanmalarını rica ediyordum; kendilerine en uygun biçimi alıyorlardı." Jouhandeau, resimlerini yapar gibi çıplaklıklarını oburca seyrediyordu.

Jouhandeau, niçin homoseksüel olduğunu anlamaya çalışır ve "vücudunun her bölümüne bir Şeytan yapıştığı"nı düşünür. Yüz, El ve Ayak Şeytanları vardır, fallik bir Şeytan, vajinal bir Şeytan ve bir anüs Şeytanı: "Başkalarının bizleri rahatsız etmesi için bizi terk edenler ya da bizi sırayla rahatsız etmek ve sonunda hep birlikte üstümüze üşüşmek için diğerlerini terk ederek bizim yolumuzu gözleyenler bu Şeytanlardır."[3] Jouhendeau'ya göre, özellikle Şeytan musallat olduğu için bir homoseksüel, Tanrı tarafından kurtarılma şansını da korur. Eğer homoseksüelliğin normal bir durum olduğunu bir an düşünürse, o zaman ruhunu kaybeder. Jouhandeau, homoseksüele ısrarla şunu söyler: "İğrençliği tanıdığını ve bunun altında hiçbir şey

---

1 *La Vie comme une fete, op. cit.*
2 *Ibid.*
3 *De l'Abjection,* ... tarafından (Paris, Gallimard, 1939).

olmadığını itiraf et... Berbat bir hayvan ve sonra Cehennemin utanç dolu dolambaçlarına uyum sağlamış çamurlu bir bitki olarak, bir an daha da aşağı bir protoplazmaya dönüşürsün."[1] Lanetli insan homoseksüel, tutkularına "yürek inceliği"ni katarsa bağışlanmayı hak eder: "Erdemli olmaya eşit bir büyüklükle erdemsiz olmak zorundadır. Erdemsizlik, erdemlilik kadar büyük bir kahramanlığı ve kendinden vazgeçmeyi kimi zaman zorunlu kılar."

Jouhandeau, *Don Juan'ın Defterleri*'nde (1946), Raoul, Jean-Pierre, Uğursuz Albert, "semiz, güzel çocuk" Raphael'le, vs., olan ilişkilerini anlatarak kendisini homoseksüelliğin Don Juan'ı olarak tanıtır. Her zaman ve her yerde erkek kıçlarına hayran olduğunu söyler ve bunları sayfalarında çılgın bir biçimde anlatır: "Gözü olmayan, tek ve boş gözçukurlu, dev Polyphème yüzü; profilsiz bir fizyonomi, dişsiz ahtapot ağızlı, çenesiz ve dudaksız, burun boş yere aranır; kolay anlaşılır bir yüz..." Anüse ilişkin buluşunun yanında bu hiçbir şeydir: "Acıklı mağara, tepeler arasına sıkışmış, şöhretten yoksun, kara, şaşırtıcı, başdöndürücü kokulu, afyonlu bir ışık demetinin sızdığı ışık deliği, organlarımızın yeraltı soluğu ya da fizyolojik cehennemlerin nefesi gibi derinlerden gelen..." Jouhandeau, tensel isteklerin başını döndürdüğü bir takınaklı gibi, sürekli anüsten söz eder: "Canlı çukur, sürekli soluk alan uçurum, anlaşılmaz şeyler söyleyen, terli, hafifçe su sızdıran, doyumsuzluktan nemli; sinsi vantuz, kendisine ait olmayan zevklerin meraklısı..."[2]

Savaştan sonra Jouhandeau, Yahudi düşmanı olmak ve Alman işgali sırasında işbirlikçilik suçlamalarından kurtulmak için *Bir Aşkın Günlüğü*'nü (1949) yayımladı. Gerçekte bu, 1939 yılında, yarı Yahudi ressam Jacques St. ile olan birkaç aylık ilişkisinin hikâyesiydi: "Baba tarafından Eski Ahid'e, anne tarafından da Yeni Ahid'e dahildi." *Yahudi Tehlikesi* adlı kitabına rağmen Jouhandeau'nun Yahudi düşmanı olduğu

1 *Ibid.*

2 *Carnets de Don Juan, D l'Abjection* yazarı tarafından (Paris, Paul Morihien, 1946).

söylenemez, çünkü Elise'in "her yanında, pantolonunda bile kötülük olan zavallı bir İsrailli" dediği Jacques St.'ye arkadan tecavüz ediyordu. Ve bu katolik sofu tarafından "hem Azizliğe hem de Lanetlenmeye uyan en üstün durum"da[1] tutulduğu bilinen Jacques St., Jouhandeau'yu şereflendirmek için portresini yaptığına göre, demek ki böyle bir durum yoktur. (*Yüksek Rütbeli Papaz* adlı bu tablo, gücenen Elise tarafından bıçak darbeleriyle delik deşik edilmiştir.)

Jouhandeau, altmış yaşına doğru başına gelen "masalsı deneyim"i anlatmak için ticari satışa sunulmayan *Tirésias*'ı (1954) "mahrem baskı" olarak bastı: Aktiflikten pasifliğe geçiyor ve her perşembe erkek fahişeler tarafından sodomiye tabii tutuluyordu. Bu ilişki önce "etli butlu, sedef gibi kalçalı dev zenci" Richard'la başladı, ardından "genç bir Antonin Artaud" olan, ama "aptal bir seyis" Philippe geldi: "Bana, diz çökerek, bacaklarım boynunda sahip oluyordu." Ardından kendisini "kıllı, bodur, götten bacak bir tür küçük hayvan" olan Nain'e verdi, bir süre sonra "vahşi bir çenesi" olan ve onu tüketen Pierre için Nain'i terk etti: "Onun kollarından organlarıma kezzap dökmüş gibi ayrılıyordum." Ayrıntılarıyla anlattığı bu çılgınca eylemler onu iç sıkıntısına düşürür: "Geceleyin uyandığımda kendi gövdemden korkuyorum. Başıma gelenlere henüz alışamadım... İşte nihayet bütün yaşamım boyunca olmayı reddettiğim şeye, öngörmeden dönüştüm: Kadın oldum!" Bu, büyük üslupçu bir ahlaksızın kitabıdır, çünkü Jouhandeau en ufak bir müstehcenlikle bir edebiyat güzelliği yaratabilmektedir: "Süt matarasının boğazına elimle sarıldığımda, boğulan güvercinler gibi gözlerini kapar." Kendisine müthiş deneyler dayatan çileci partnerlerinin isteklerine boyun eğer: "Şehvet, uçurumların ve Gökyüzünün bütün güçlerini harekete geçiren dinsel bir trajediye benzediği ölçüde beni ilgilendirir."[2] *Tirésias*'ı erotik resimlerle süslemeyi kabul eden Jean Cocteau önce telaşa kapılır ve yazara şöyle yazar: "Nasıl, sen böyle mi zevk alıyorsun, ama bu canavarca! Ah, asla böyle bir şey

---

1 Marcel Jouhandeau, *Chronique d'une passion* (Paris, Gallimard, 1949).
2 Marcel Jouhandeau, *Tirésias* (Paris, 1954).

düşünemezdim!" Jouhandeau, homoseksüellikteki benzerlerine kendini kanıtladığını düşünerek, skandal yaratmaktan zevk alır: "Ben, her zaman, mümkün olduğunca uzağa gittim. Benim için sınır yoktur."[1]

Bununla birlikte, *Saf Aşk Üzerine* (1955), Jouhandeau'nun, 1948 yılında Paris'te Avignon treninde rastladığı klarnet çalan bir subay olan Robert için hissettiği "üranist" tutkuyu anlatan kalın bir kitap olacaktır. Bu ilişkiyi, Elise'in burnu dibinde, ona fark ettirmeden geliştirmekten zevk alır. Ama Robert onun dilediği kadar sapkın değildir, ağızdan öpüşmeyi bile reddeder. Jouhandeau "saf aşk"a boyun eğer ve iç çeker: "Her şeyden çok daha güzel olan, birbirimiz karşısında çırılçıplak kaldığımız ve birbirimize ne yapacağımızı bilmeden kendimi onun kollarında bulduğum andır."[2] Bu "saf" ilişki kötüye döner, çünkü evli olan Robert ona karısı Brigitte'in övgüsünü yapar: Bu, "Don Jouhan"ın katlanamayacağı bir şeydir.

Jouhandeau, *Günceler*'inin ondördüncü cildi, *Sahiplenme*'de (bunlar yirmisekiz cilt olacaktır; ve Jouhandeau bunlarda *Cehennem Hikâyeleri*'nden daha karanlık bir romanın kahramanıdır), Ağustos 1963'de, yetmişbeş yaşındayken, "ipsiz sapsız takımından, yüzü ve vücudu tanrısal biçimde işlenmiş, sert, zalim bir delikanlı" olan serseri Serge'e vurulur. Serge ona itiraf eder: "Ben sabıkalıyım, pezevenklikten iki yıl hapis yattım. Ben kötü biri değilim." Ve açıklar: "Kasabın et satması gibi kadın sattım, çünkü onlardan nefret ediyordum." Homoseksüel Jouhandeau'nun kendisini "aziz" sanması gibi yanıltıcı nedenlerle bu pezevenk de kendisini onurlu sanır. Kimi zaman serseri, yaşlı adamı kolaylıkla boğabileceğini göstermek için güçlü eliyle boynunu sıkar. Jouhandeau, "korku içinde, dudaklarında gülümsemeyle yaşamak"tan çok etkilenir. Büyük bir yüzük, Meryem portreli altın bir madalyon, vs. armağan ettiği partneri nedeniyle hesap defteri iyice "gevşer." Yetmiş yaşındaki bu entelektüelin, ipsizin teki tarafından aşağılanması üzüntü vericidir: "Kelepçelerinin anısına bileklerini

---

1 *La Vie comme une fête, op. cit.*

2 *Du pur amour* (Paris, Gallimard, 1955).

öpmemden, bir aziz (*sic*) gibi ayaklarını öpmemden, saygı ve terbiye nedeniyle dudaklarımı yaklaştırmaya cesaret edemeden soluğumun ağzının etrafında dolaşmasından zevk alıyordu."[1]

1977 yılındaki söyleşiler sırasında, seksendokuz yaşındaki Jouhandeau ölürken bile tövbe etmemekle övünür: "Seksen yaşında, rahatsız olmadan, hâlâ aşk yapıyordum... Aniden durdum. Arzularım hâlâ yerinde." Ölümünden sonra, *tanıdığı* en son fahişeleri anlattığı *Dua Kitabı* yayımlandı: "O anda kıçı, uykusu gelen bir adamın ağzı gibi esnedi" dediği Igor, Küçük Pierre, Jean-Paul, Francis, vs.

Oğlan çocuklarına bıraktığı "iffetsiz mektuplar"ından oluşan deli saçması vasiyetnamesinde şöyle der: "Anüsünün halkalarını aç, genişlet, yumuşak bir yapağıyla nemlendir ki, benim yüzümü görmeden diz çökerek alacağın kaygı armudu rahat geçsin." Ve şöyle devam eder: "Eğer bana yeminlerle söylediğinin tersine bakire değilsen, eğer ilk benim açmam gereken yoldan başka biri geçtiyse, senin içine kokulu bir merhem yerine yılanların doğacağı pis kokulu ve iğrenç bir sıvı akıtacağıma yemin ederim." Ve bir diğeri daha: "Dişlerim ensendeki sarı saçlarını koparıp yiyor. Göbeğim kalçalarının üzerinde. Kamışım fırının ağzını, tünelin çıkışını, kanalizasyon ağzını arıyor. Paris'in kanalizasyonlarında kandille dolaşılır. Senin kadife tüylerinin derinliklerini gizlice oyuyorum."[2] "Kanalizasyon"dan çıktığında (kirletmenin ve kendini kirletilmiş hissetmenin bu berbat zevki fark edilecektir) Jouhandeau şunu saptar: "Bende bir tür azizlik olduğunu söylüyorsun. Evet, sana baktığım zaman." Gerçeküstücülüğün hayranı olan Jouhandeau burada, en kötü sefahattan kaynaklanan bir "azizlik" peşinde olan Georges Bataille'a benzemektedir.

---

1 Marcel Jouhandeau, *Journaliers.*, c. 14, *La Possession* (Paris, Gallimard, 1979).

2 Marcel Jouhandeau, *Bréviaire, Portrait de Don Juan, Amours* (Paris, Gallimard, 1981).

Jean Genet'nin Cehennem Azabı

Jean Genet'nin edebi eğilimini uyandıran Jouhandeau'nun *Saman Sapının İhtiyadı* kitabı oldu; ama *İğrençlik Üzerine* onu daha fazla etkiledi. Jean Genet homoseksüel edebiyatın aşırı ucu, tam bir kışkırtıcı, olayları en güçlü ve en skandal yaratıcı biçimde söyleyen biriydi. Roger Peyrefitte'le aynı dönemde yazmaya başlayan Genet, onu anında aştı; *Notre-Dame-des-Fleurs* ve *Querelle* gibi rezalet rapsodileriyle karşılaştırıldığında Peyrefitte'in sosyete gevezelikleriyle dolu romanları akademik üranizm olarak kalır. Jean Genet'nin itiraf ettiği amacı "iğrenç olanın itibarını iade etmek"tir: Bu girişiminde, bütün umutların ötesinde başarılı olmuştur.

1910'da Paris'te doğan ve Hayır Kurumunun himayesinde bulunan Jean Genet, Morvan köylüleri tarafından eğitilmişti, ama onbeş yaşındayken suçları nedeniyle, on gruba bölünmüş bulunan La Mettray Ceza Kolonisine yerleştirildi. Ertesi yıl, Villeroy adlı onsekiz yaşındaki kaba biriyle ilk homoseksüel ilişkisini yaşadı ve daha sonra fahişelik yaparak yaşama kararı aldı: "La Mettray'da hırsızlık ve vur kırdan çok fahişeliği hayal ettim. Ev hırsızı olan bir sevgilimin olması hiç kuşkusuz hoşuma gitti."[1] La Mettray'dan kaçtı, orduya katıldı, birkaç gün içinde subayların valizlerini de alarak firar etti, İspanya'ya gitti ve orada, erkeklerle fahişelik yaparak ve geceyi geçirdiği erkekleri soyarak *Hırsızın Günlüğü*'nde anlattığı hayatı sürdürdü. Pezevengi çolak Stilitano onu Cadez'e götürdü. Sonra, "İmkânsız Hiçliğin Peşinde" diye nitelediği bir serserilikle Çekoslavakya'yı, Belçika'yı, Polonya'yı gezdi.

---

1 Jean Genet, *Le Miracle de la rose* (Bikini'den, birkaç hayranın desteğiyle, 1946).

Genet, davranışları nedeniyle hapishaneye giren bir isyancı hiç değildir. Cezaevine girmek için kasten suç işliyordu. İtiraf ettiği gibi cezaevi dünyasına, orada rastladığı suçlulara tapıyordu: "Hapishaneler benim için Amsterdam'ın, Paris'in, Berlin'in, Barselona'nın sıcak sokaklarından daha fazla ana kucağıdır. Orada ne ölüm ne de açlık tehlikesi vardı, cezaevinin koridorları tanıdığım en erotik, en dinlendirici yerdi."[1] Savaşın başında Auteul'de kilit kırarak soygunlara başladı; 1940 yazında tutuklandı ve Santé'ye kapatıldı, sonra Fontevrault Merkez Cezaevine nakledildi. Hücrede ilk şiiri *Ölüm Mahkumu*'nu (1942) ve ilk romanı *Notre-Dame-Des-Fleurs*'ü (1943) yazdı; biçim özellikleri Cocteau'yu, Francis Carco ve Jouhandeau'yu okuduğunu göstermektedir.

Jean Genet'nin başyapıtı *Notre-Dame-Des-Fleurs*'dür. Eğer sadece bu kitabı, homoseksüel edebiyatın *Kamelyalı Kadın*'ını yazmış olsaydı ünü lekesiz olurdu. Bu kitap, Pigalle'de fahişelik yapan veremli eşcinsel Kutsal'ın (Louis Culafroy'un takma adı), pezevengi Küçük Ayak'ın, çevrelerinin, "oğlancıların, ibnelerin, oğlanların, kulamparaların" hikâyesi, o zamana kadar asla cesaret edilmemiş olan hayatlarının anlatımıdır. Bu kitapta müstehcenlik barok biçimdedir, yani aşırı üsluplaştırılmış ve metaforlarla doldurulmuştur. Kutsal'ın portresi bir eşcinselin binlerce gündelik acısını ve aşağılanışını, aşağılanmanın acı duygusunu, yaşlanma endişesini, hoppalığını, çılgın mizahını, kıskançlıklarını ve argo konuşmasını (pezevenklerin dilini) yasaklayan erkek karşısındaki korkusunu ortaya serer. Küçük Ayak, Monmartre'daki çatı katlarına, vurulduğu genç katil Notre-Dame-des-Fleurs'ü getirdiğinde Kutsal Kader'e boyun eğer ve artık çift olarak fahişelik yapmayı kabul eder. Notre-Dame-des-Fleurs'ü baştan çıkarma çabaları, (Başmelek denen) Cebrail'le sadakatsizlikleri ve Zenci Gorgui, "Korkunun, Umutsuzluğun, Üzüntülü Aşkın" egemen olduğu bölümlerdir. Annesi Ernestine'in kayıtsızlıkla izlediği Kutsal'ın ölümü çarpıcıdır. Genet, o olmasaydı asla bilemeyeceğimiz bir ortamı ve karakterleri mükemmel biçimde bize tanıtır.

---

1 Jean Genet, *Un captif amoureux* (Paris, Gallimard, 1986).

Genet, elyazmasını Jean Cocteau'ya gönderdi ve salıverildikten sonra ona rastladı; Jouhandeau'yu da gördü ve ona, "Yeteneğim olduğunu biliyorum, kalemimle yaşayacağım," dedi. Jouhandeau, 'Hırsızlık yapsan daha iyi olur,' diye cevap verdi. Genet, Paris'li homoseksüeller çevresini memnun etmek istiyorsa özellikle hırsızlık ününü koruması gerektiğini anladı. Yeniden hırsızlık yaptı, tutuklandı ve cezaevinden öğüdünü dinlediği Jouhandeau'ya mektup yazdı. 1943'de, Santé'de ve Tourelles cezaevinde kaleme aldığı *Gülün Mucizesi*, Fontevrault Merkez Cezaevinde kaldığı günleri ve bir tutukluyla, Bulkaen, aşkını anlatır. Bu kitabın belgesel önemi büyüktür, ama hırsızların en kötü eylemleri üzerine "şarkılı sözcüklerle yazma" isteği onu yanlış tanıtır.

Cinsel bir sapma her zaman zihinsel bir sapmaya eşlik eder ve bu da, anormal olanı normal olanın yerine geçirir ve doğal aşkı gülünç kılar. Genet'nin sapkınlığı onu cinayeti, hırsızlığı, ihaneti, oğlancılığı, güveni kötüye kullanmayı, korkaklığı örnek erdemlermiş gibi övmeye yöneltti. Fontevrault'da, Harcamone, ölüm mahkûmlarının hücresinden "bileklerini sıkan zincire ağır basan azizlik yüküyle" çıktığında, saçları İsa'nın "dikenli tacı"na benzediğinden Genet, onun önünde tapınarak diz çöktü. Harcamone'un azizliği neye dayanıyordu? Küçük bir kızı, tecavüz ettikten sonra vahşice öldürmüş ve ardından bir "gardiyan"ı öldürmüştür. Bunların onu İsa'yla nasıl özdeşleştirdiğini anlamıyorsanız pis bir burjuvadan başka bir şey değilsiniz. Bir sapkının zihinsel sapıklığı böyledir.

Değişik dinlerin sodomiyi bir cinayet olarak yargılamış olmaları sodomistin genellikle kötülüğe yönelmesindendir. Ölüm ve ihbarcılık ve ihanet düşünceleri peşini bırakmaz. Jean Genet, diğer homoseksüellerin bastırmaya ya da gizlemeye çalıştıkları bütün bu kötü duyguları gönül rahatlığıyla kâğıt üzerine geçirir. Onun bilinçaltı, kitaplarında gururla böbürlenmek için şeytanların fışkırdığı, pis kokulu atmosferi olan bir cehennemdir. *Ölüm Mahkumu*'nu, *"bin frangını çalmak için sevgilisi Uscudero'yu öldürdüğünden"* Saint-Brieuc'da 17 Mart 1939'da idam edilen Maurice Pilorge'a ithaf etmiştir. Genet bunu hoş bulur ve başkasının ölümü bir zevk doruğuymuş gibi, birbirlerine iha-

net eden ve birbirlerini öldüren homoseksüellerin hikâyelerini sürekli anlatır.

Cenaze Töreni (1947), bu konuda onun en tartışma götürür kitabıdır. Paris'in kurtuluşu sırasında bir barikat üzerinde ölen delikanlı Jean'ın gömülmesini izleyen anlatıcı onunla olan aşklarını hatırlar: "Yüzünün sevimliliği ve vücudunun zarifliği bana bir cüzzam gibi bulaştı." (Bir kez daha eşcinselin hangi noktada kendisini partneri tarafından kirletilmiş hissettiği anlaşılacaktır.) Ama Jean'ın annesi, Berlin celladının sevgilisi olan ve aranan bir nazi tankçısını, Erik Seiler'i evinde saklar. Anlatıcı ona aşık olur, askerle cellat arasında olması gereken sodomist sevişmeyi coşkuyla hayal eder ve Hitler'e duyduğu hayranlığı itiraf eder: "Führer, en güzel erkeklerini ölüme gönderiyordu. Onların hepsine sahip olmasının tek yolu buydu. Bu güzel çocukları öldürmeyi kaç kez arzuladım, çünkü onların hepsini birden düzecek kamışım ve içlerine dolduracak spermim yok!"

Genet, inançsız olsa da, Jouhandeau'nun parlak mistik sözlerini devralır. Bu nihilist, kendisini de bir "aziz" olarak görmektedir. Kahramanlarını meleklerle karşılaştırmaktadır. Örneğin Denizci Querelle, "ayaklarıyla denizin üstünde duran İncil'deki Melekle karşılaştırılabilecek yalnız bir kişiydi." Peki, "yalnızlık meleği" Querelle ne yapmaktadır? Arkadaşı Vic'i öldürür, sonra Madam Lysiane'ın genelevine gider ve patron Norbert tarafından kendisine ilk kez sodomi uygulattırır ve şöyle der: "Yavaşça yapacaksın, değil mi? Acıtacağa benziyor." Kaportacı, duvarları aynalarla kaplı bir odada külotunu çıkarttırır ve yatakta diz çöktürtür:

> Norbert onu ezdi. Sakince içine girdi, denizcinin göbeğinin altından geçirdiği güçlü ve korkunç elleriyle kendisine doğru çektiği Querelle göbeğine dokununcaya kadar... Querelle, bu kadar az acı çektiği için şaşırdı. "Acıtmıyor. Söyleyecek bir şey yok, eliyle ayarlamayı biliyor." Yeni bir *doğa*nın oluştuğunu ve kendisine doğru geldiğini hissediyordu, kendisini götveren yapan bir

değişimin yaşandığını çok iyi biliyordu.[1]

İşte Genet'nin melekten anladığı budur.

Ne yazık ki özü biçiminden daha az hoş kusursuz bir lirizm yeteneği olan Genet, insanın pisliğini doğrulamak için güzel cümleler yazdı. Eğer Jean-Paul Sartre, Rotrou'nun bir trajedisinin ismini alarak 1952'de *Aziz Genet, Oyuncu ve Şehit*'i, Genet'yi bir varoluşçuluk kahramanı yapmak amacıyla yayımlamamış olsaydı eserleri, modern edebiyatın bir ilginçliğinden başka bir şey olmayacaktı. Edebiyatta çok büyük bir haksızlık vardır! Soylu ve yüksek nitelikli insan D. H. Lawrence bütün yaşamı boyunca hakarete uğramıştır; korkunç duyguları abartılı biçimde yücelten hırsız ve eşcinsel fahişe Jean Genet, "Genet bize ayna tutuyor: Ona bakmak gerek," diyen Sartre'ın koruması altında otuzbeş yıl boyunca onurlandırılmıştır. Bugün, böyle bir Kötülük savunucusunun övülmesinde çok ileri gitmekten rahatsız olan eleştirmenler, Jean Genet'yi, Paris aydın kesiminin gözünü boyamak için, asla işlemediği suçlarla övünen bir yalancılık hastası yapmaktadırlar.[2] Genet vakasının, canavarlığa saygı duyan bir yazarın vakası olarak kalması için, onun uzun süre sözüne güvenilen bir canavar olmakla övünmüş olması yeterlidir.

Jean Genet'nin ölümünden kısa bir süre sonra, Mayıs 1986'da yayımlanan son eseri *Bir Aşk Tutsağı*, Ürdün'de fedailerin yanında geçirdiği iki yılı anlatmak için 1984 yılında hazırlanmıştır. Filistinli sorumlular, 1970 sonunda, devrimlerinin hikâyesini yazsın diye onu çağırmışlardı. Davalarını desteklemek için ihanetin ve korkaklığın övgücüsünü çağırmak politik yöneticiler açısından bir saflıktı. Genet, bu davaya zarar verecek ve küçük düşürecek her şeyin övgüsünü yapıyordu. Amman Sarayı yakınındaki Filistinli mültecilerin gecekondularını gezerken büyük sevinç duymaktadır: "Her yerde ihanet var. Peşimdeki bütün yumurcaklar babalarını ya da annelerini

---

1 Jean Genet, *Oeuvres complètes*, c. II (Paris, Gallimard, 1953).

2 Bkz. Bernad Moraly, *Jean Genet, la Vie écrite* (Paris, La Difference, 1988).

ya da bütün babalar beş yaşlarındaki kızını satmayı düşünüyor. İyi oluyor. Dünya bozuluyor." Bununla birlikte, erotizmin artık sapkın olmamasından yakınır: "Burada arkadan düzme, aldatmaca yok ama ayakta, uzanarak ya da paralel öpücükler var, vulvası, kamışı, kıçı yiyip yutan öpücükler yok; İsviçre dağlıları gibi ulusal evlilik aşkı var." 1971 Temmuzunda Kral Hüseyin'in birliklerinin hücumuna uğrayan fedailerin panik içindeki kaçışında "görkemli bir şeyler" bulur: "Filistinli askerler, Beklenmeyenin aniden ortaya çıkışı karşısında kendilerini kurtardılar." Tercih ettiği savaşçı, "hem kışlada ve özel bölgede bir erkek, hem de büyük bir fahişe olan" teğmen Mübarek à Ajloun'dur.

Zarkat yakınlarındaki hastanenin, tek doktoru ve tek hastabakıcısı, yaralılarla uğraşmak yerine, terasta çıplak yatıp sevişirler. Yirmi kadar insanı tedavi etmeden, acı çekerken bırakmaları, Genet'ye "gülme arzusu" verir. Ama Genet'nin büyük bir hayranlıkla anlattığı bölüm, FKÖ temsilcisi Kemal Adnan'ın ve iki muhafızının, Beyrut'daki Strand Hoteline kuşku uyandırmadan yaklaşmak için birbirlerine sarılan ve sendeleyen iki sarhoş homoseksüel gibi davranan, sarışın hippi kılıklı iki İsrailli tarafından öldürülmeleridir. Öldürmek için homoseksüel rolü oynarlar ve Genet onlara hayranlığını ifade eder: "Bu eylemden dolayı cinayet bir Güzel Sanat olarak kabul edilebilir."[1] Genet, kendisini çağıranlardan birini öldürenlere uzun uzadıya övgüler yağdırarak onların güvenine ihanet eder. O gerçekten doğuştan bir yalancıdır, ya da, kendisini adlandırdığı edebi tanımla "kendiliğinden bir öykünmeci"dir.

1 Jean Genet, *Un captif amoureux, op. cit.*

William Burroughs ve Vahşi Kuşak

Homoseksüelliğin ifadesini doruk noktasına çıkarmış bir başka yazar olan William Burroughs'la birlikte çok farklı bir alana, *underground*'un alanına gireriz. 1914'de Missouri'deki Saint-Louis'de doğan ve eğitimini Harvard'da yapan William Burroughs homoseksüel olmadan önce eroinmandı ve 1940'da kullanmaya başlamıştı. 1943'de Jack Kerouac'a ve Allen Ginsberg'e rastladı ve *beat generation*'ın diğer üyeleriyle birlikte (Kendisini bir beatnik olmaktan her zaman korumuş olsa da) bir düşünce ustası oldu: İkinci karısı Joan Volmer'le birlikte Texas, New Waverly'deki bir çiftliğe yerleşmek için New York'u terk etti; sonra New Orléans karşısındaki Algeirs'de ve ardından Mexico'da yaşamaya gittiler. Eylül 1951'de "Guillaume Tell'i taklit etmek" isteyerek karısının başının üzerine bir bardak cin yerleştirdi ve yaklaşık iki metreden tüfekle ateş etti; böylece, başına bir kurşun sıkarak karısını öldürdü. İki hafta hapis kaldıktan sonra kaza tezini kabul ettirdi ve kefaletle serbest bırakıldı.

1953'de yayımlanan ilk kitabı *Junkie* (Amerikan argosunda *uyuşturucu alan, esrar çeken* anlamına gelir), Dashiel Hammett'in polisiye bir romanı üzerine inşa edilmiş bir otobiyografidir ve otantik bir ahlak belgesidir. Burroughs, New York sokaklarında esrar peşinde koşan anlatıcı William Lee dolayımıyla kendi hikâyesini anlatır. Sürekli devam ettiği pezevenkler ve esrarkeşler ortamını acımasız bir kesinlikle anlatır. New Orléans'da, homoseksüel genelevlerine istemeyerek gider: "İbnelerle dolu bir salon beni korkutuyor. Görünmez iplerle harekete geçirilen kuklalar gibi sekerek yürüyorlar ve müstehcen davranışları bütün yaşamsal ve kendiliğinden etkinliklerin yadsınması oluyor. Onlarda yaşam çoktan başka bir şey tarafından ikame edilmiş durumda. İbneler, vantriloğun yerine geçen vantrilok kuklalarıdır."[1] Meksiko'da, *Chinu Bar*'da,

1 William Burroughs, *Junkie*, Catherine Cullaz ve Jean-Rene Mawor tarafından İngilizceden çevrildi (Paris, Belfond, 1972).

"Meksikalı bir kulampara" kendisine asılır ve bir randevuevine giderler; bayağı bir gecenin ardından bir sokağın köşesinde el sıkışarak ayrılırlar. "Esrar cinsel arzuyu köreltir," der Burroughs. Toplum tarafından yeniden kabul görmek için uyuşturucu kullanımına karşı olduğundan bahseder: "Eroine ve morfine takıldığımda insanlar beni ilgilendirmez."[1]

Bu kitabın yayımlandığı yıl William Burroughs Kolombiya'da ve Peru'da, telepatik güçler sağladığına inanılan halüsinojen bir bitki olan *yage*'yi (ya da *bannisteria caapi*) arıyordu. Allen Ginsberg'e yazdığı mektuplarda bu gezintisini anlatır; malarya krizlerine neden olan *aguardiente*'den sarhoş olan Burroughs Panama'dan Bogota'ya, Pasto'dan Macao'ya gider ve yerli büyücüler ve fahişeler tarafından aldatılır. Puerto Asais'de, ona Putamayo yerlilerinin arasında rehberlik etmeyi vaat eden bir ibneyle geceyi geçirir ve donuna kadar soyulur. Nihayet 15 Nisan 1953'de bir sandık *yage* elde eder ve onu, yağlı ve fosforlu bir sıvı biçiminde içerek dehşetli biçimde hasta olur.

Ardından, hafif kaynatılmış olarak aldığı *yage* afrodizyak etkiler yaratır. Lisma'da, 12 Mayıs günü, baloya götürdüğü Perulu bir çocukla ilişkisi olur: "Bu çok aydınlık balonun tam ortasında çocuk kamışıma dokundu. Bunun üzerine ben de aynı şeyi yaptım ve kimse dikkat etmedi."[2] Birlikte taksiye binerler ve eşcinsel omuzunda uyur. Burroughs parasını şapkasının astarına saklar ama gözlüğü, şapkası, hiçbir şeye yaramayan eşyaları çalınır: "Bütün homoseksüellik deneyimim boyunca böyle aptalca bir hırsızlığa kurban gitmemiştim," der. Genet'den öğrendiğimiz hırsız bakış açısının ardından şimdi de hırsızlığa uğrayanın bakış açısını görürüz.

Ocak 1954'de Burroughs, Tanger'e gider ve önce Tony Ducth'un Calle de los Arcos no 1'de tuttuğu erkek genelevine yerleşir; sonra Birminghamlı bir gangster olan Paul Lund'un Muniria'daki villasına geçer. Vücudunu bir deney alanı yaparcasına değişik uyuşturucuları tıka basa kullanan Burroughs, ke-

1 *Ibid.*

2 William Burroughs, *Lettres du yage*, Mary Beach çevrisi ve Claude Pelieu uyarlaması (Paris, L'Herne, 1969).

nevirin kışkırttığı halüsinasyonlardan yola çıkarak *Müthiş Yemek* için notlar alır. Diğer uyuşturucuların edebi etkinlik için etkisiz olduğunu keşfeder; morfin yaratıcı yeteneği zayıflatıyordu, meskalin bulantı veriyor ve fiziksel koordinasyonu engelliyordu. Kokain ve benzedrin hariç uyuşturucuların çoğu cinselliği öldürüyordu: "Bir eroinman cinsellikle yaşlı bir şalgamdan daha fazla ilgilenmez."[1] İradesizliği o hale gelir ki yıkanmadan, elbise değiştirmeden, günlerini bitkin, ayakkabılarının ucuna bakarak geçirir. Burroughs yavaş ya da hızlı yöntemlerle, uyku kürleriyle uyuşturucudan kurtulmaya çalışır, ama her zaman yeniden başlar. 1956'da Londra'ya gider ve John Y. Dent'in morfin tedavisini takip eder: "Dr. Dent'in tedavisi olmasaydı *Müthiş Yemek* asla yazılamazdı," der.

1959'da Paris'te, Olympia Press'den Maurice Girodias'ın yayımladığı *Müthiş Yemek*, bir dizi müstehcen kabustur. Bu kaotik kitap yirmiüç bölümden oluşuyordu ve sıralaması, tarihsel akış dikkate alınmadan tesadüfen oluşturulmuştu. Dünya çapındaki bir esrar ihbarından oluşan düşsü sahnelerde esrarkeş William Lee, Uyuşturucu Müfrezesi ajanlarından kaçmak için Interzone'a ve Freeland'a kadar gider. Yazara göre bir ihtiyacın esiri olan herkes esrarkeştir; ve en kötü esrar iktidardır, çünkü iktidarı kaybeden, çok müthiş sonuçlarıyla birlikte yokluk durumundaki bir esrarkeştir. Asistanlığını şempanze Violette'in yaptığı psikiyatr Dr. Benway, bilimsel yükselme ihtiyacıyla esrar kullanır, muhbir Willy le Disque ihbarcılık ihtiyacıyla esrar kullanır; aynasızlar güç ihtiyacıyla esrar kullanır, vs. Homoseksüel ihtiyaç da bir esrardır ve Burroughs arkadan tecavüz edenle edilen arasındaki ilişkiyi inceleyerek bunu kanıtlar; ikisinden en çok uyuşturucu alanı, boynu kırılan idam mahkûmu gibi "boşluğa boşalmak" zorunda kalandır. Burrouhgs burada sık sık baş vuracağı iki sembolü kullanmaya başlar: Homoseksüel asılan biriyle özdeşleştirilir ve homoseksüellik, mastürbasyon yapan trapezciler ve organ emicisi ip cambazlarıyla birlikte fantastik bir sirk olarak tanımlanır.

"Uzay çağı mitolojisi" oluşturan üçlemesi *Yumuşak Makine*,

---

1 Daniel Odier, *Entretiens avec William Burroughs* (Paris, Belfond, 1969).

Patlayan Bilet, ve *Nova Express*'de Burroughs homoseksüellik alegorileri yapmak için bilimkurguyu kullandı. Homoseksüel, kişiliğini kaybetme arzusu (ya da korkusu) içindeki takınaklı kişidir. Burroughs, uyuşturucu kullandığında kendi içinde Opium Jones dediği ikinci bir kişinin ortaya çıktığını ve bütün gövdesini ele geçirdiğini hisseder. Aynı şekilde, homoseksüelliği şeytansı bir tutsaklık ya da biyolojik bir parçalanma olarak düşünür. *Yumuşak Makine*'nin düşsel Meksika'sında Carl, "sefahat acılığında nefes kesici bir sisin sızdığı" Puerto Joselito şehrine gelir ve askeri şef tarafından arkadan tecavüze uğrar: "*Komutan*, Carl'ın hareketsiz ve çıplak vücudunu jelatine buladı. Bir kadın modeli yaptı. Carl, vücudunun bir kadın kalıbı içinde kaldığını hissetti. Cinsel organları eriyor, göğüsleri sivriliyordu..."[1] "Erkek, kendi üzerinde biçimlendirilen kadının içinde tamamen eridiğinde sodomist tecavüz gerçekleşti. Ayrıca, Maya düşüncesini özümsemek isteyen Joe Brundige, bir doktordan kendisi ve genç yerli arasında "yer değiştirme operasyonu" yapmasını istedi: "Projektörler altındaki operasyon masası üzerinde yanyana çırılçıplak dururlar —doktor, fosforlu bir kurşun kalemle burundan rektuma kadar olan orta çizgiyi çizer...— Kutupsal bir mesafeden doktorun vücutlarımızı ikiye böldüğünü ve bileşik bir varlık elde etmek için onları üst üste koyduğunu görüyordum." Farklı insanların iki yarısından oluşan bu melez, homoseksüelin sodomist eylemle dönüştüğünü hissettiği yaratıktır.

1969'da, *Vahşi Çocuklar*, gelecekteki bir sodom tanımıdır ve genç homoseksüellerin kadınsız ideal bir toplum kurmaya nasıl giriştiklerini gösterir. Audrey Carsons onların arasına katılmak için ailesini terk eder ve onları cinsel organlarını saklayan çok renkli bir bez parçasıyla ve bellerinde bir hançerle yarı çıplak dolaşırken bulur. Vahşi çocuklar dünyayı fethederler ve onlarla mücadele eden Albay Arachnide Ben Idriss'i öldürerek kafasıyla futbol oynarlar. Okulların karatahtasından *anne* sözcüğü silinir, çünkü geleceğin bu homoseksüelleri, Zimbus

1 William Burroughs, *La Machine Molle*, Mary Beach çevirisi, Claude Pelieu uyarlaması (Paris, C. Bourgeis, 1971).

adını verdikleri çocukları, anüsten üretme ve doğurma yeteneğine sahiptirler. Birçok Zimbus doğuran erkeklerin doğurma sahnelerine tanık olunur.

1973 yılında *Azizler Rıhtımı* "vahşi çocuklar tarafından iktidarın ele geçirilmesi"nin hikâyesini anlatır. Bu kez, yakınlarının "canlı cenaze"ye benzettikleri onaltı yaşındaki yeniyetme Audrey Carsons daha ön plandadır. John Hamlin tarafından arkadan tecavüz edildikten sonra devrimci homoseksüeller arasına katılır: "Onların arasına katılan kadınları unutmalıdır. Bu bir dilek değil, bir ruh halidir." Devrimci homoseksüellerin eğitim kampında kendisini sert kıllı erkeğe dönüştürecek olan "cinsel ışınlara" tabi tutulur. Onların "grup seks uygulamaları"na, "ortak sefahat alemleri"ne katılacak, yeminlerini edecektir: "Vahşi bir oğlan can sıkıcı, hain, hayalci, kötü ve tembeldir."

Kızıl Gece Şehirleri'yle (1981) William Burroughs dönüşümlü olarak birbirinin içine giren üç hikâyeden oluşan cehennemvari bir roman verir. Hikâyelerden biri "adını vermemeyi tercih eden bir bilgin tarafından" Gobi çölüne denk düşen bölgede yüzbin yıl önce bulunan kıpkırmızı geceli şehirlerin arkeolojik incelemesidir. Orada faal bir krater geceyi kıpkırmızı yapmakta ve oturanlar üzerinde cehennemi bir etki yaratmaktadır. Nüfus iki sınıfa bölünüyordu: Başka Bir Varlığa Geçenler, ölür ölmez reenkarnasyon yaşayan homoseksüellerdir; Birikme Yeri Olanlar, tek amaçları Başka Bir Varlığa Geçenler'in doğumunu sağlamak olan heteroseksüel çiftlerdir. Bu şehirlerden biri, Yass-Waddah, tamamen kadınlar tarafından işgal edilmiş bir Gomorrhe'dir; kadınlar, kızların üzerine oğlan çocukların kafalarını ve oğlan çocukların üzerine kızların kafalarını yerleştiriyorlardı. Yass-Waddah'ın çevre şehirlerdeki erkekler tarafından ortadan kaldırılmasından oluşan bu destanın temel bölümü, sodomistlerin yeryüzünden silmek istedikleri kadınlara yönelik kini simgeler.

Gay Fenomeni

Birleşik Devletler'de 1951'de kurulan *eşcinsellik hareketi*'nin dergisi *One*'la birlikte, homoseksüelliğin lanetlenmesine karşı ve onun kesinlikle normal bir faaliyet olarak görülmesine yönelik yeni bir akım başladı. Önce belli belirsiz olan, sonra Iowa'nın küçük şehirlerine yayılan bu eğilim 1967 yılında New York'a yayıldı ve orada, *Liberation Gay* adı altında geniş bir yayılma gösterdi. *Gay* sözcüğü, o zamana kadar Amerikan edebiyatında homoseksüeli tanımlamak için kullanılan *sick* (hasta), *sapık* ve *suçlu* sözcüklerinin yerine seçilmişti. Artık *gay life, gay power* ve *gay culture* sözcükleri kullanılıyordu; *Gay Activist Alli ance* gibi birlikler oluşturuldu; uygarlığın "gizli mirası" (*hidden heritage*) olarak kabul edilen homoseksüellik üzerine profesörler tarafından tezler ve hatta üniversite dersleri hazırlandı. Jonathan Katz, bu hareketin ilk tarihini yazdı, *Gay American History* (1976) ve New York'daki City College profesörlerinden biri, Byrne R. S. Fone, *The Gay Experience* başlığı altında altmış ciltlik bir dizi yayımladı. Otobiyografilerin ve anlatıların amacı homoseksüel deneyimin günahsız bir faaliyet olduğunu ve bu eylemde bulunanların kendilerini suçlu hissetmemelerini sağlamaktı.

Bir süre sonra, bu *gay* edebiyatının Avrupa'da yandaşları oldu ve bu özellikle yazarların sodomist aşklarını "masumca" ya da "sakince" anlatmak istedikleri Fransa'da ortaya çıktı. Tony Duvert, "yeni roman"a homoseksüelliği soktuktan sonra, genç çocuklarla olan yakın ilişkisinin hikâyesi olan *Bir Masumun Güncesi*'ni (1976) yayımladı ve şunu hemen açıkladı: "Bu, benim yazdığım pornografik bir kitaptır ve kamıştan başka bir şey yoktur." Renaud Camus, "Bu terim üzerindeki kavga daha önce kazanılmış gibi, *homosexe* durumundaki cinsellikten bahseden deneme" *Tricks*'de (1979), *Manhattan* ya da *Continental* kafelerinde, Opera Meydanı yakınındaki saunada sürten meçhul kişilerle olan homoseksüel maceralarını anlatır. Roland Barthes önsözde şöyle der: "*Tricks*, bir kez gerçekleşen buluşmadır:

Uyuşturucudan daha iyi, aşktan daha eksiktir: Pişmanlık duymadan geçen bir yoğunluk."[1] Renaud Camus, rastlantı sonucu ortaya çıkan yedi mektupta, "kendi cinslerine ilgi duyan bireyleri ve onlar arasında geçen her şeyi" *achriens* olarak adlandırmayı seçer. *Achriennes Notları*'nda (1982), kendilerine ahlaksız diyen ya da ahlaksız partnerler arayan homoseksüelleri duyunca şok geçirdiğini itiraf eder: "Karşılıklı mutabakata dayanan ve kimseye haksızlık etmeyen eylemleri *ahlaksız* olarak kabul etmeyi reddediyorum. Bu daha çok tiyatroya ve oyuna ait gibi geliyor."[2] Ama AIDS'in ortaya çıkışı ve endişe verici yayılışı, *gay* rahatlığına son verdi ve lanetlilik sorununu yeniden ortaya attı, kimileri AIDS'i ilahi bir ceza olarak gördüler, bu düşünceyi ateşli biçimde reddeden başkaları bunu çürütmeye çalıştılar.

Bugün hiçbir *gay* yazar, Marcel Jouhandeau'nun *Tirésias*'da yazdıklarını tekrarlamaya cesaret edemez: "Ben bir canavarım ve bunun içerdiği tehlikeyi biliyorum." Bu yüzden bunların hiçbiri, arzuları yüzünden işkence çeken kişilere yönelik kendiliğinden hayranlığı hak etmez. Oscar Wilde, Verlaine ve Jouhandeau'nun kendisi, en güzel sayfalarında Jean Genet, William Burroughs bu hayranlığı hak edenlerdendir. Homoseksüel edebiyat, lanete meydan okumaya ya da Stoacı bir sakinlikle bundan uzak durmaya çalışan yüksek romantizminden yoksun olduğunda kabalaşır ve adileşir. Dominique Fernandez bunu gayet iyi kavramıştır; kitaplarında iki geleneği, "lanetli erkek"le tasasız *gay*'ı kaynaştırmaya çalışarak *Paryanın Zaferi* (1987) adlı romanında, AIDS dolayısıyla, geçmişin kimi dışlanmışlarının trajik büyüklüğünü yeniden bulan bir homoseksüeli kahraman yaratmıştır. Homoseksüellik, edebiyatta, her türlü yolu kullanarak ihtiyaçlarını aşmaya çalışan bilinci mutsuz, aydın züppeler tarafından üstlenildiğinde ilginç olmaktadır.

---

1 Renaud Camus, *Tricks* (Paris, Mazarine, 1979).

2 Renaud Camus, *Notes achriennes* (Paris, Hachette P. O. L., 1982).

X

GERÇEKÜSTÜCÜ EROTİZM

Düş alanında romantiklerden çok daha ilerde olan gerçeküstücüler, erotizmin ifadesinde de onları aştılar. Bu faaliyet, *gerçeküstücülük* sözcüğünü bulmuş olan ve gerçeküstücü hareketin bütün üyelerinin en önemli öncü olarak kabul ettiği Guillaume Apollinaire ile başladı.

Büyük Büyücü Appolinaire

Apollinaire erotizme derin bir bilgiyle (klasik kültüre hizmet eden akademik bilginin tersine edebiyat tarihinin bilinmeyen zenginliklerini kullanan öncü yazarların özel bilgisiyle başladı. 1907 tarihli yasadışı bir kataloğun "son yenilikler" arasında saydığı *Genç Don Juan'ın Başarıları* ve *Onbirbin Kamçı* gibi olağandışı iki erotik roman yazarak XIX. yüzyıl sonu popüler pornografisini de iyi bildiğini gösterdi. 1908 yılından itibaren Georges ve Robert Bruffault Yayınevlerinin "Aşk Ustaları" dizisinin ve ertesi yıl da "Kitap Kurdunun Sandığı" dizisinin sorumlusu olarak geçmişin en cesur çapkınlarını, seçtiği parçalar ve gözkamaştırıcı önsözlerle kamuya tanıttı. Böylece, cinselliğe ilişkin cesur bir bütün sergilemek ve bunu modern düşüncenin temel unsuru yapmak için şair ve eleştirmen onun kişiliğinde birleşti.

1907'de Apollinaire yirmiyedi yaşındaydı ve Chaussée-d'Antin Sokağındaki bir bankada memurdu; önceden, bir finans gazetesi olan *Le Guide du rentier*'nin başredaktörü olarak hayatını kazanıyordu. Bu nokta önemlidir, çünkü eleştirmenler

para ihtiyacından dolayı edebi pornografiye yöneldiğini söylemekten geri kalmadılar. Apollinaire, derin entelektüel merakı nedeniyle yasak bir alanı keşfetmek için bunu seçmiştir. Picasso ile çok yakın dost olan ve hem yeni sanata hem de eski edebiyata tutkun olan Apollinaire bu dönemde Avukat Toussaint Luca'ya şunu yazıyordu: "Hem yeni, hem de hümanist bir lirizmin peşindeyim."

Dolayısıyla, kendisi gibi bir şairin en şiddetli müstehcenlikten lirik bir yan çıkarabileceğini kanıtlamak istedi. Aynı zamanda, tatmin olmamış cinsel arzularını boşaltmak ihtiyacındaydı. Almanya'da öğretmenken, Milhau Vikontesinin kızlarından birinin İngiliz dadısı Anie Playden tarafından 1904 yılında kesin olarak reddedildikten sonra, ölümsüz *Kötü Sevgilinin Şarkısı*'nı yarattı. Bir gün bir uçurumun kenarına götürerek, eğer kendisiyle evlenmeyi reddederse oradan aşağı atmakla tehdit etmesine rağmen Annie kendisini Apollinaire'e vermeyi asla kabul etmemişti. Karşılıksız aşkından kaynaklanan bütün öfke G. A. diye imzaladığı ve Malakoff'da bir matbaacı olan, gizli satılan pornografik yayınlar uzmanı Elias Gaucher'in bastığı bu iki kitapta hissedilir.

Apollinaire'in bu erotik romanlardan hangisini ilk önce yazdığı bilinmemektedir. Benim düşünceme göre ilk yazdığı, hayali bir çocukluk kurmak düşüncesiyle inşa ettiği *Genç Don Juan'ın Başarıları*'dır. Başka bir yerde erken gelişmiş bir cinselliği olduğunu anlatır: "Aşkın zevklerini bütünüyle tanıdığım zaman ancak onbeş yaşındaydım." (O yaşta, Monaco'daki Saint-Charles Kolejinin üçüncü sınıfındaydı.) Bu cinselliğin daha özgürce gelişebileceği bir aile ortamı hayal etmekten hoşlandı. Anlatıcı Roger, Şato diye adlandırdığı ailesinin kır evinde onüç yaşından itibaren yaşadığı cinsel tecrübelerini anlatır; orda annesi, teyzesi ve kız kardeşleri onu öyle sevgiyle yetiştirirler ki bir aşk horozu olur. Çıplakları görmek için bütün fırsatları kollarken, "otuzbir çekmek içmeye benzer, çünkü ne kadar içilirse o kadar susar insan," diyerek mastürbasyona başlar. İlk zaferi, hamileliğinin son aşamalarında olan muhasebeci karısı Diana'dır: "Göğüsleri, bir çift kalça kadar sertti." Delikanlı, doğacak çocuğun vaftiz babası olmayı vaat eder ve

kadına kolaylıkla sahip olur: "Ateş gibi kamışımı, bıçağın bir topak yağa girmesi gibi, vulvasına yerleştirdim."

Daha sonra kız kardeşi Berthe'in kızlığını bozar ve oda hizmetçisi Kate onları yakalayıp alay ettiğinde onu da hemen çırılçıplak soyar: "Orasını avuçladım. Kurtulmak istedi, ama kıllarından tutuyordum." Bu çifte başarı onu doyumsuz bir fatihe dönüştürür: "Çevremdeki bütün kadınlardan bir harem oluşturmaya karar verdim." Ondokuz yaşındaki ablası Elise de saldırılarına teslim olur; nihayet, hâlâ bakire olan teyzesi Marguerite'i de baştan çıkarmayı başarır ve Marguerite zevki keşfettikten sonra çılgın bir aşık gibi davranmaya başlar. Tüm bunlar sonuçsuz değildir: "Bir gün Elise ve teyzem odama ağlayarak girdiler. İkisi de hamileydi. Ama birbirlerinin önünde sorumlunun ben olduğumu söylemeye cesaret edemediler. Hemen kararımı verdim." Kız kardeşine, nişanlısı Frédéric'le, teyzesine de, ona kur yapan Mösyö Franck'la hemen evlenmesini emretti. Ertesi gün hizmetçisi Ursule, kendisinden hamile kaldığını söylediğinde ona da koca olarak muhasebecinin yeğenini buldu. Böylece hikâye üç evlilik ve bir erkek, iki kız çocuğun doğumuyla sonuçlanır: "Bütün çocuklar aynı babadandı ve bunu asla bilmediler."

Apollinaire'in cinsel yasaklarla, burada ensest tabusuyla, nasıl bir ironik saygısızlıkla oyun oynadığı görülmektedir. İnsanlıkdışı bir erotizmin romanı olan *Onbirbin Kamçı*'da duygusu olmayan ve sonuna kadar götürmek istedikleri şehvetlerinden başka bir şey tanımayan insanları harekete geçirerek daha da ileri gider. Art arda bir dizi vahşi aşk sahnesi yaşayan sadist kahramanı, Apollinaire'in 1907 Mayısında Marie Laurencin'e rastlamadan önceki libidinal şaşkınlığına denk düşer.

Prens Mony Vibescu (bir tür vali yardımcısı olan *hospodar* olmayı gülünç bularak kendisine prens unvanını vermiştir), Bükreş'de Sırbistan Konsolos Vekili Bandi Fornoski tarafından arkadan tecavüze uğramaktan canı çıktığından mülklerini satar ve Paris'e gider. Bir bulvarda yoldan geçen genç bir kadına, Culcine d'Ancone'a askıntı olur ve kadın onu arkadaşı Alexine Mangetout'nun evine götürür. Mony'nin bu iki kadınla olan

ilişkisi bir sado-mazoşist eylem fırtınasıdır: "Tahrikten ve şehvetten delirmiş olarak Mony'nin kulağını öyle sert ısırdı ki parçası ağzında kaldı. Bütün gücüyle çığlık atarak onu yuttu ve kıçını ustaca salladı." "Birbirlerini vahşi hayvanlar gibi ısırmaktan" zevk alan, dışkılarını yiyen, kamçılayan bu partnerler, bir gece, Culcine'in özel otelinde, Mony'yi sımsıkı bağlayan iki soyguncu, Cornaboeux ve Chaloupe, tarafından tecavüze uğradılar. Daha sonra Cornaboeux, Chaloupe'u öldürüp, Culcine'i bıçaklar ve Alexine'i bir sopayla dövdükten sonra kaçar.

Bükreş'e geri dönmek zorunda kalan Mony, garda Cornaboeux'yu görür ve onu ihbar etmek yerine onun muhafızı olur. Doğu Ekspresinde, aktris Estelle Ronange ve hizmetçisi Mariette'le birlikte bir iskambil oyunu sırasında, Cornaboeux birden bir çılgınlık nöbetine tutulur ve onları öldürür. Bu cani uşağın yanında bulunan Mony, (Natacha Kolovitch'in evindeki kara ayin ve Obranovitch'lerin hanedanını devirmek isteyen komplocuların ayinleri gibi) en çılgın sefahat alemlerine tanık olacak ve en kötü delilikleri yapacaktır. General Kuropatkin'in ordusunda teğmen olarak Rusya ile Japonya arasındaki savaşa katılacak, Port-Arthur şehrinin kuşatılması sırasında şehirdeki genelevlere gidecek, seferdeki Rus birliklerinin bulunduğu bölgeye balonla uçacak ve orada, bakmakla görevli olduğu hastaları öldüren, kan emici bir hastabakıcı kadına aşık olacaktır. Ama bu gulyabani, arkadaşı yüzbaşı Katache'ı öldürdüğünde o da kadını öldürecek ve bunun üzerine savaş konseyi tarafından ölüme mahkûm edilecek ama cezası onbirbin kamçıya indirilecektir.

Eğer Apollinaire eğlenceli bir zekâ oyunu yapmak için bu romanı şiirsel bir aşırılık noktasında tutmayı başaramasaydı, tüyler ürpertici sahnelerle dolu bu roman dehşetli bir sıkıntı kaynağı olurdu. En korkunç bölümlerin arasına sürekli olarak şaşırtan ya da eğlendiren bir saptama koyar. *Onbirbin Kamçı*'nın Apollinaire'in başyapıtı olduğunu söyleyen Picasso'ya karşı çıkan Aragon, yine de şunu kabul eder: "Bu belki de mizahın en saf biçimde ortaya çıktığı bir Apollinaire romanıdır." Gerçekten de Mony'nin Saint-Petersbourg'da Fransız müdire Héléne Verdier ile olan ilişkisinden daha mizahi bir şey yoktur;

Héléne şöyle der: "Fédor adlı bir sevgilim var. Subay. Üç taşağı var." Ve yaptığı komplimanların doğası da böyledir: "Bana kıçını göster ... ne kadar da büyük, yuvarlak ve tombul... Sanki bir melek sürekli üflüyor." Savaş alanındaki sevişme sahnelerinde bile renkli vurgular vardır; can çekişen insanlarla dolu bir çadırın altında Mony'nin vampir hastabakıcıyla seviştiği sahne gibi: "Eteklerini kaldırdı ve harikulade bir kıçı ortaya çıkardı, kalçaları öyle sıkıydı ki asla ayrılmamaya yemin etmiş gibiydiler." Ya da "büyük kalçalı" güzel kantincinin infaz mangasının önünde belirişi gibi: "Bütün askerler erkeklik organlarının silah başına geçtiğini hissettiler." Bu tür çizgiler bizi çok uzaklara, Rabelaisci açık saçık fıkralara götürür: Modern şiirin kara mizahı başlar.

Apollinaire ayrıca kaybolmuş iki erotik hikâye, *Mirely ya da Ucuz Küçük Delik* ve *Aşık Zenci Kadın* ile 1910'da Germain Amplecas'ın (takma adlarından biridir) çapkın şairler antolojisinde Thélème Papazı adı altında yayımladığı küçük erotik şiirler kaleme almıştır. Bu faaliyet, Fernand Fleuret ve Louis Perceau ile birlikte kaleme aldığı Ulusal Kütüphanenin Yasak Kitaplar Kataloğu'ndan —1913 yılında çıkmıştır— öncedir. Eylül 1914'de elyazması olarak Nice'deki bir meraklıya sattığı *Priapik Kortej*'in müstehcen dizeleri ölümünden sonra ince kitaplar halinde derlenmiştir; bunlarda, örneğin, Martyrs Sokağındaki "kamış kaldıran kıçlı" bir fırıncı kadınla olan ilişkilerini anlatır. Ve aynı türdeki *Julie ya da Gül*'ün küçük parçaları da ölümünden sonra derlenmiştir. Nihayet, Pascal Pia, Apollinaire'in "yayımlanmamış bir eseri"ni, *Aşkın Meyva Bahçesi*'ni de yayımlamıştır ve bunların *Alkol* şairinin şiirleri olduğuna yemin edilebilir ama bunlar çok yetenekli bir taklitçi olan Pia'nın kendisinindir.

Apollinaire'in evrensel erotizme katkısı bu marjinal etkinlikle sınırlı değildir. Simgeci düzyazı eseri *Çürüyen Büyücü*'den "gerçeküstücü dramı" *Matmazel Tirésias'ın Göğüsleri*'ne kadar bütün eserleri görkemli metaforların ve açık saçık şakaların, değerli sözcüklerle kaba sözcüklerin eşsiz bir karışımın içerir ve tensel aşkı yüceltir. *Lou'ya Şiirler* (yani 1915 yılında metresi olan Kontes Louise de Coligny–Chatillon'a yazdığı şiirler) yasadışı

yazılarıyla karşılaştırılabilir bir erotik güçtedir. Lou'ya, savaştayken, "aşık kediler gibi miyavlayan" obüs yağmuru altında yazdığı kimi mektuplarında *Onbirbin Kamçı*'nın tarzı vardır. Kimi zaman aldığı ilk izinde ona "papara" yapmayı vadeder, kimi zaman büyüleyici imgelerle onu yüceltir: "Menekşeleri ve zambakları koparıp yiyen koyunlara benzeyen pembe ve saygısız, sevgili küçük göğüslerini öperim."

1917'de, ölümünden bir yıl önce, kamuoyu tarafından saygınlığı iade edilen Baudelaire'in yasak eserleri konusunda Apollinaire şöyle diyordu: "Ahlak alanına giren şeyi özgürce ifade etmek, bir yazarda gördüğüm cesaretlerin en büyüğüdür." Bu cesaret Apollinaire'de de olduğundan XX. yüzyılın şiirsel ahlakını özgürleştirenlerin başında o gelmektedir.

Dadacı Aşk

Apollinaire'in iki dostu ya da daha doğrusu iki vaftiz evladı (çünkü onları başlangıçta destekledi) Marcel Duchamps ve Francis Picabia da modernitenin en güçlü atılımını erotizmde yaptılar. Karşı-sanatın centilmeni Marcel Duchamps'a "bekar" deniyordu, çünkü *evlenmeye* benzediğini söyleyerek eserlerini *sergilemeyi* reddediyordu; ve Duchamps, 1914'den itibaren, çiftleşmenin otomatik karakterini göstererek evliliği gülünç düşürme kararı aldı; bunun üzerine kadınla erkeği iyi düzenlenmiş ve yağlanmış iki makineye benzetti, yakıt olarak "aşk benzini" kullanıyorlardı ve şaşmaz bir determinizme göre birbirlerine orantılı olarak işliyorlardı. Dört yıl boyunca Duchamps, cinsel spazmlar mühendisi gibi *Bekarlar Tarafından Soyulan Evli Kadın*'ın planlarını çizdi ve evli bir makinenin bekar bir makinenin saldırılarını nasıl cezbettiğini ve buna nasıl karşı koyduğunu inceledi; ardından, sekiz yıl boyunca, ayrıntı çizimlerini, büyük bir cam üzerindeki tek bir desende bütünleştirdi. Bir bakirenin kızlığının bozulması asla bu kadar şiddetle alaya alınmamıştı: "Delikli ağırlık, oval olarak inen suyla *aynı* AB yüksekliğini aşmalıdır" ya da "A noktasındaki

sıçrama bir tıkanıklığın açılışıdır. Bir bütün olarak, örnek–tıpa–çıkarma yönüne göre tanımlanmalıdır."[1]

Kadın teninin büyük meraklısı Francis Picabia saçma bir efsaneyle çevrilidir. Isadora Duncan'la olan ilişkisinin hikâyesi anlatılır; Birleşik Devletlere olan seyahatleri sırasında Duncan, otellerde bulamayacağını düşündüğü seramik bir tuvalet taşını her yere taşıyordu; ahlak birlikleri alarma geçtiler, çifti kabul etmek istemediler ve bunun üzerine Miami'de bir villa tuttular. Kasım 1917'de, karısı Gabrielle ve üç çocuğu İsviçre'deyken Picabia, Paris'te, Germaine Everling'e rastladı ve ona hemen aşık oldu; o da, oniki yaşındaki oğluyla birlikte kocasından ayrı yaşıyordu. Everling, Picabia tarafından tasarlanmış elbiseler giymek zorunda kaldı; örneğin, soluk mavi tafta eklenmiş deniz mavisi serj elbisenin arkasına ve iki cebine şu yazılar işlenmişti: "Kalbimin üzerinde", "her gün gelip geçiyorlar", ve "platonik aşk yoktur". 1920 yılında *Littérature* grubuna katıldığında, Germaine Everling'in Emile-Augier Sokağındaki evine yerleşmişti; Picabia ve Breton, Everling'in odasında Nietzsche tartışırlarken Everling bir oğlan çocuk doğurdu; onları odadan çıkarmak gerekti.

Picabia'nın aşktaki antikonformizmi, mekanik döneminin tablolarına —ve *Aşk Gösterişi, Parlak Vajina, Cinsel Zevk* gibi adları vardır— *Annesiz Doğmuş Kızın Şiirleri ve Resimleri* (1918), *Platonik Avadanlıklar* (1918), *Eşsiz Hadım* (1920) derlemelerinin kimi bölümlerine ve *Karanlık Adam İsa* aforizmalarına da yansır: "Kilise çanları, dalgaların gürültüsü, denizin sakin düzlüğü, ay ışığı, gün batımları ve fırtına kör penis için şampuandır; fallusumuzun gözleri olmalı, onlar sayesinde aşkı yakından gördüğümüze bir an için inanabiliriz."[2] Cinsel arzularını asla özel bir kitapla değil, şiirsel parıltılarla ya da şakalarla ifade etti, ama bu, ne bir aşık için, ne de bir şair için bir zorunluluktur.

Dada, Paris'te 23 Ocak 1920'de patlak verdi ve 1921 sonuna

1 *Evli Kadın*'ın cinsel sembolizmini *Marcel Duchamp* (Paris, Flammarion, 1976) adlı eserimde inceledim.

2 Francis Picabia, *Jesus-Christ rastaquouère* (Paris, Collection Dada, 1920).

kadar saldırgan bir mistifikasyon dalgası yarattı. Bu hareket her şeyi tepeden tırnağa yakmayı öneriyordu, dolayısıyla tek bir değere bile, ne aşka ne de başka bir şeye saygı göstermesi beklenemezdi. Dada Meleği denen Georges Ribemont-Dessaignes cinsel zevkin adını anmadan "Dada zevkleri"ni sayıyordu: "Dada kapıyı çalmayı, saçları ve sakalları tutuşturmak için kibrit çakmayı sever. Kudas kitabının içine hardal, okunmuş su kabına sidik ve ressamların boya tüplerine margarin koyar."[1]

Kamuya açık toplantılarda Dadaistler burjuva ahlakına saldırıyorlardı; 26 Mayıs 1920'de, Gaveau Salonundaki Dada Festivalinin programında "sodomist müzik" vardı ve gösterinin can alıcı noktası, balonlarla yükselen beyaz kartondan dev bir fallus olan Dada Cinsel Organı oldu.

Dadacı yazarlar ve tavırlar Clément Pansaers tarafından *Littérature*'de yayımlanan bir metnin başlığını sanki formül olarak seçmişlerdi: *Duygusallık burada biter.* "Normal" aşk ilişkileriyle alay eden bu ruh halindeki Dadaistlerin "anormal" ilişkilerle de araları yoktur. Tutkulu cinayetler onlara tatsız komediler olarak gelir. Rezalet bir olay Benjamin Péret'ye, iğnelemelerle dolu makalesi *Cinayet İşlemek*'i esinletir: "Birkaç ay önce, övgüye değer bir tutku içindeki bir bay, bir de "Landru usülü" bir ün elde etmek istedi. Ama sadece on yaşındaki bir kıza tecavüz etmeyi ve onu 55 parçaya bölmeyi başardı (iyi ki önce bölüp sonra tecavüz etmedi!). Neden sonra, kuşkusuz eyleminin bayağılığından tatmin olarak, kaba ve beceriksiz bir yetişkin gibi teslim oldu. Bu bay, eylemine bazı fantaziler katsaydı daha da mutlu olurduk... Eğer küçük kızın parçaları "şekerleme" etiketi altında önemli bir şahsiyete (örneğin Mösyö de Lamarzelle'e) gönderilseydi, böyle bir jestin sahibine ne büyük bir hayranlık duyardık!!!"[2]

Dada aşırılığın kurbanı olduğunda Dada'nın dönekleri *Littérature*'ün yeni dizisinde gerçeküstücülüğü müjdeleyen kurgulara başladılar. Böylece, *Tercihler Üzerine Soruşturma*'da, başka şeylerin yanı sıra, tercih edilen "uyarıcılar"ın ve "sevişme biçimleri"nin neler olduğu soruldu. Tahrik eden şeyler konu-

1 "Dadanın zevkleri," *Littérature*, no 13, Mayıs 1920.

2 *Littérature*, no, 15, Temmuz-Ağustos 1920.

sunda, Aragon! *Aynalar*; Jacques Baron: *Dekolte giysi*; André Breton: *Pileli eteklik*; Paul Eluard: *Kalçalar*; Benjamin Péret: *Hiçbir şey*; Ribemont-Dessaignes: *Parfümler*; Jacques Rigaut: *Gudubetler*; Philippe Soupault: *Kadın Kokusu*; Roger Vitrac: *Saçlardan başlayan çıplaklık*, cevaplarını verdiler. "Sevişme biçimleri"ne gelince Aragon için: *Arkadan*; Jacques Baron için: *İtfaiyeci*; André Breton için: *Altmışdokuz*; Paul Eluard için: *Oturarak, kadın ata binmiş vaziyette*; Ribemont-Dessaignes için: *Oğlancılık*; Jacques Rigaut için: *Sodomi yapmak*; Roger Vitrac için: *Kadın seyis pozisyonunda, beyaz eldivenli elleri yatan erkeğin omuzlarında.*[1]

Paul Eluard ve Max Ernst, cinsel eylemi içermeden sevişme biçimlerinin figürlerinin yer aldığı bir erotoloji kitabının başlangıcı olan *Sizin Durumunuza Göre*'de cinselliği alaya aldılar. Birinci pozisyonda, oturan bir adamın on metre kadar ötesindeki bir kadın diz üstü zıplar gibi yaparak sıçraya sıçraya adama doğru ilerlemektedir. Dört ayak üzerinde yanına geldiğinde erkek kulağının dibinde "sesli nesne"yi sallamakla yetinir. İkinci pozisyonda, "düz bir zemin, örneğin ikiye katlanmış bir örtüyle kaplı bir masa üzerine yatmış kadın" "sesli nesne"yi tutmaya çalışır ve erkek de ulaşabileceği mesafenin dışında tutar: "Sesli nesne sadece çabalarını ödüllendirmek için ona bırakmalı."[2]

Nihayet, Robert Desnos 1923 yılında kadın terzisi Jacques Doucet için edebi erotizm üzerine bir deneme yazdı; sağlığında yayımlanmayan bu denemede şöyle diyordu: "Yüksek bir bakış açısıyla ele alınan lanetli eserler, modern düşünceye ve güncel akımlara katkıda bulunur." Desnos, erotizmi "aşkın mutlaklık içinde hem saf hem müstehcen olduğu ruhsal bir geri çekilme" olarak, herkesin kendine göre çözümlediği "ikincil sorunlar" ve sadece şiirin belirlediği "ebedi sorunlar" içeren "bireysel bir bilim" olarak tanımlayarak gelecekteki gerçeküstücü ahlakın habercisi oldu.[3]

---

1 *Littérature*, yeni dizi, no 2, Nisan 1922.

2 *Littérature*, yeni dizi, no 7, Aralık 1922.

3 Robert Desnos, *De l'Erotisme considéré dans ses manifestations écrites et du point de vue de l'esprit moderne* (Paris, 1953).

"Çırpıntılı Güzellik Örtülü Erotik Olacaktır"

Gerçeküstücülük, doğuşundan itibaren müstehcene, dışkıcılığa, açık saçıklığa egemen bir küçümsemeyle karşı koydu. Onların yerine, "çırpıntılı güzellik"i oluşturan örtülü erotiği yerleştirdi ve bunun simgesi de *La Revolution surréaliste*'in Aralık 1924 tarihli ilk sayısını resimleyen (s. 4) Man Ray'ın çubuklu çıplağı oldu. Pencere yakınında duran bu çıplak kadının gövdesinde pancurlardan sızan ışık çubuklar oluşturur ve böylece, örtülü erotik tensel yaşamın hem gündüzki hem geceki yanını ortaya çıkaran bir ışık ve gölge oyunu olarak tanımlanır.

André Breton, buna örnek olarak, "Jartiyerini bağlamak için karanlıkta soyunur gibi yapan bu kadının, Grévin Müzesindeki hayran olunacak aldatmacısı"nı verir. Böylece, sezdiren metafor, her şeyi söyleyen ifadeden daha fazla aşka/şiire hizmet eder. Örtülü erotik aynı zamanda örtüsünü çıkaran erotiktir: O, tenin bulanık yanını beklenmedik bir bağlamda ortaya çıkaran bir ışıktır. Demek ki örtülü erotik çıplak bırakılmış şeylerin, önerilen şeylerin ve suskun şeylerin etkili bir düzenlenişini içerir. Onun kışkırtıcı gücü saklanan şeye, saklama biçimine ve onu algılanabilir kılmak için saklanan şeyde açılan deliğe bağlıdır.

Gerçeküstücü şiirde örtülü erotiğin ustaları André Breton, Paul Eluard, Robert Desnos ve René Char'dır ve hepsi de *söz fişekleri* yöntemini izlerler. Fişek kısa ya da uzun olabilir, öyle ki bazen basit bir cümle, bazen tüm bir bölüm bir fişeği oluşturur. Şuna dikkat etmek gerekir ki, fişek, bir parçası olduğu bütüne örtülü erotik karakterini vermek için saf erotik olmalıdır. Breton bu tür fişekleri *Eriyebilir Balıklar*'da fırlatmıştır, ama makalelerinde de böyle şeyler vardır, örneğin Mayakovski üzerine incelemesinde aniden şöyle der: "Çok güzel göğüsler vardır."

Bu alanda Paul Eluard hepsini aşar. Onun erotizm fişekleri genellikle şenlik fişeği biçiminde biraradadır. Bütün şiiri, dolaylı biçimde ifade edilmiş şehvetli düşüncelerle doludur. Elu-

ard sadece kaba sözcükleri değil, aynı zamanda cinsel faaliyetin kesin sözcüklerini de yasaklamıştır kendine; ve bununla birlikte görkemli hayal gücünde bunlar tamamen yer alır. Eluard'ın kendisine izin verdiği tek uygunsuz şey bir atasözüdür (bununla birlikte, yayımlamadan bırakmıştır): "Esin perisini sallamak." Saint-Denis Müzesi'ndeki *Günün Zevkine Göre Düzenlenmiş 152 Atasözü* adlı elyazmasında Eluard'a ait yüz yirmi atasözü vardır; bunların "sefahatin gözlerinde gizli sevinçler var" gibi olan ellibir tanesini Péret ile birlikte yayınladığı derlemeye dahil etmemiştir. Şiirsel saygınlık duygusu nedeniyle röntgenciliğine yaptığı zararsız değiniyi bile kaldırmıştır.

Eluard büyük bir sapkın aşıktı ve eğer isteseydi müstehcen yazıları gizliden yayımlamayı herkesten iyi yapabilirdi. Erotik bir kartpostal koleksiyonuna sahipti. Pek alışık olunmayan biçimde üçlü ilişkiyi uygulayarak ilk karısı Gala'yı arkadaşı Max Ernst'le paylaştı. Yasadışı projeksiyonla izlediği pornografik filmlerin övgüsünü yaptı. Röntgenci olarak tanık olduğu alemlerden zevk alıyordu ve kendisini "alemci" olarak nitelediği için 1938'de André Breton'la arası açıldı. Eluard'ı, şiirini çok iyi bildiği pisliklerin üstünde tutmayı her zaman başardığı ve kendisini Fransız şiirinin Mozart'ı olarak görmemde tereddütsüzlüğümü sağlayacak çok ilahi bir aşk müziği yarattığı için hayranlıkla değerlendirmek gerekmektedir. Haklı olarak şöyle demiştir: "Aşka dair hayal gücüm her zaman gün gibi ortadaydı ve yeterince yüksekti, kimse beni bunun hata olduğuna inandıramaz."

Eluard'da örtülü-erotiğin binlerce örneği vardır. İşte bunlardan biri:

> Çırılçıplak, çırılçıplak göğüslerin donmuş çimenin kokusundan daha dayanıksız, ama omuzlarını taşıyor. Çırılçıplak. Büyük bir sadelikle çıkarıyorsun elbiselerini. Ve gözlerini kapıyorsun ve bu bir gövdenin üstüne bir gölgenin düşüşüdür, tüm gölgenin son alevler üzerine düşüşüdür.[1]

---

1 *Nuits Partagées, La Vie immediate*'da (Paris, Gallimard, 1932).

Bir kadın sevgilisinin önünde soyunur, ama gözlerini kapadığında sanki yeniden giyinmiş gibidir. Hem soyunuktur, hem örtülü, çıplak ve esrarlı. İşte sadece iki mısralık bir şiir:

Tek bir dokunuşumla
Seni parıl parıl parlatıyorum.

Bir haiku mükemmelliği! Daha fazla şey öğrenmeye gerek yok, sevdiğinin kollarında kendinden geçen bir aşığın en yakın olduğu an hemen anlaşılır. Ve işte, Racine'in kıskanabileceği başka bir ikili:

Kırılgan acılı ve belirgin omuza
Sahip olan beş parmak.

Şiir Aşkı, Herkesin Gülü, Kolay, vs. gibi kitaplarında da bu kadar şaşırtıcı metafor demetleri vardır. Örtülü erotik, André Breton'la Paul Eluard'ın bir "sahte delilik" durumu içinde on beş günde yazdıkları *Meryem Ana*'nın baskın niteliğidir. Francis de Miomandre, "sarhoşluğa benzeyen baş döndürücülükteki yoğun ve erotik bir tür delilik olan aşk üzerine göz kamaştırıcı sayfalar"a[1] hemen hayran kalır. Saint-Denis Müzesi'ndeki Eluard'a ait kopya sayesinde iki şairin bu metinlerdeki karşılıklı payı anlaşılır.

Otuziki sevişme pozisyonunun tanımında şunları diyen Breton'dur: "Erkek ve kadın üst üste yatıp birbirlerini incelediklerinde bu *otomobilin ön camı*'dır." Eluard da şunu ekler: "Erkek bir sandalyeye oturduğunda ve kadın, yüzü erkeğe dönük olarak, ata biner gibi üzerine çıktığında bu *halka açık bahçe*'dir. Breton, *Şeytanlı Göl, Bakire Üzüm Bağı, Tren Düdüğü, Karatavuk, Sfenks, Dikiş Makinesi, Can Kurtaran Simidi*, vs. adını verdiği pozisyonları anlatır. Eluard da *Ç'nin Çengeli, C, Vaha, Sarmal, Kayığa Kaldırma, Yelpaze, Küpe, Çanların Vaftizi*, vs. biçimlerini keşfeder. Bu pozisyonların hiçbiri gerçekleştirilemez değildir,

---

1 *L'Européen*, 14 Ocak 1931.

gariplik yapılan benzetmelerdedir.
Eluard, en güzel fişeklerinden birini bu kitapta fırlatır:

> Dil dudakları çizer, gözleri biraraya getirir, göğüsleri dikleştirir, kalçaları oyar, pencereyi açar; ağız bütün gücüyle teni çeker, kaçamak bir öpücük içinde yok olur, sahip olduğu ağzın yerine geçer, günle gecenin karışımıdır o. Erkeğin kolları ve kalçaları kadının kolları ve kalçalarına bağlanır, rüzgâr dumana karışır, eller arzuların izini alır.[1]

Robert Desnos, *Özgürlük ya da Aşk* (1927) adlı romanında örtülü-erotiği en yüksek noktasına çıkaran ilk yazar oldu; Kra Yayınevi, Seine Mahkemesinin soruşturmasını engellemek için otuz kadar sayfayı çıkardı; tam baskısı ancak 1962 yılında Gallimard Yayınevi tarafından yapıldı. Oto-hipnoz yoluyla yazılan ve "Devrime, aşka ve bunların cisimleştiği kadına" adanan bu roman, Korsan Hıçkırık'ın Paris'teki başıboş gezinmesini anlatır; yoldan geçen bir kadının, Louise Lame'ın, peşinden giden Korsan Hıçkırık, önce bir külot, ardından siyah ipek elbise, nihayet leopar derisinden bir manto toplar: "Louise Lame artık çıplaktır. Boulogne Ormanlarında çırılçıplak. Otolar gürültüyle uzaklaşırlar, farları kimi zaman bir kayın ağacını, kimi zaman Louise Lame'ın kalçasını aydınlatır, yine de cinsel organının tüylerine erişemezler." Korsan Hıçkırık, Louise Lame'ın aşığı olur: "Bir otel odası onlara sığınak oldu. Burası, bir su testisinin çılgın bir kıyıdaki resif kadar önem taşıdığı şiirsel bir yerdi..." Korsan Hıçkırık bir dizi düşsü bölümde yatı üzerinde smokinle yolculuk ederken, Jean d'Arc Gökkuşağında'ya rastlar, Sperm İçicileri Kulübü'ndeki bir seansa ve Humming-Bird Garden pansiyonunda gece geçen bir aşk sahnesine tanık olur; Louise Lame ölecek, ama Seraplar Sarayında dirilecek ve sevgilisiyle birlikte Akdeniz'de denizkızı avına katılacaktır. Bu kitabın amacı, büyülü olanı erotizmin içine sok-

---

1 André Breton ve Paul Eluard, *L'Immaculée Conception* (Paris, Editions surréalistes, 1930).

maktır. Desnos şöyle açıklar: "Aşkta büyüye hâlâ inanıyorum, düşlerin gerçeğine inanıyorum, kalplere ve yataklara giren gecenin kadın kahramanlarına, gecenin güzellerine inanıyorum."

Aragon'un Cinsel Dramı

Böylece birçok gerçeküstücü açık erotizmi de, yani cinsel faaliyetin dolaysız ve kaba ifadesini yasadışı yayınlarla işleyip geliştirdiler; bu yayınların ilki Aragon'un 1928'de yayımladığı *Irène'in Vulvası*'dır ve tahrik edici başlığına rağmen metnin parlak lirizminden kuşku duyulmaz. Açık saçıklıktan nefret eden Aragon düzeyinde bir şair, *vulva* sözcüğünü bir kitap kapağına sözcüğü yeniden saygınlığına kavuşturmak için koymamıştır. Onu, Fransız dilinin çirkin sözcüklerinden biri olarak (yine de *kıç* sözcüğüne tercih ediyordu), ikonoklast bir tavır içerisinde, o sözcük sayesinde aşkın konvansiyonel görüntülerini kırmak için kullanıyordu.

Aragon'un huzurunu bozan bir cinsel sorunu vardı ve bunu, 31 Ocak 1928 gecesinde dostlarına açık yüreklilikle itiraf etti: "Asla tam anlamıyla ereksiyon olamıyorum." Bundan üzüntü duyup duymadığını soran Breton'a şu cevabı verir: "Bütün fiziksel düş kırıklıkları kadar üzülüyorum, daha fazla değil. Tek kolumla piyano kaldıramadığım için duyduğum üzüntüden daha fazlasını duymuyorum."[1] Bu bedensel yetersizlik, onun fiziksel aşka duyduğu hissi azaltmak yerine, tersine kışkırttı: Sapkınlıkları üzerine sorulan bir soruya "hemen her zaman en sade biçimiyle sevişirim," cevabını vererek bedensel yetersizler için sapkınlığı öğütlemekten kaçındı. Arzulama ve zevk alma güçlüğü, en güzel aşk eserlerinin merkezindedir. Bu güçlük, düşünceyi ten üzerine düşlere ve çok dolu şehvet arzularıyla ilgisi olmayan cinsel istek analizlerine yoğunlaştırır.

Irène'in Vulvası, iki kadın arasında geçer: Birisi Aragon'dan yeni ayrılmış olan "Dame des Buttes-Chaumont"dur (onu *Aurélien*'de Bérénice yapacaktır) ve diğeri de bir süre sonra aşık

1 "Cinsellik üzerine araştırma," *La Révolution Surréaliste*, no 11, 15 Mart 1928.

olacağı Nancy Cunard'dır. Bu kitap, Aragon'un 1923 1927 yılları arasında dört yıl boyunca yazdığı ve Madrid'de bir otel odasında Nancy Cunard'ın gözleri önünde yaktığı onbeşbin sayfalık ve yüz kişiden oluşan büyük karşı–romanı *Sonsuzluğun Savunulması*'ndan geri kalan bölümlerdir. Artık inanmadığı bu kitaptan geriye yine de *Irène'in Vulvası*'nı oluşturan en iyi bölümler kaldı. 1926 yazının sonunda Eure'deki Vernon'da Demiryolu Otelinin patronu Kibar-Daniel'in antetli kâğıtlarına kaleme alınan bu bölümde Aragon'un Lorraine, Commercy'deki amcası kaymakam Edmond Toucas'a yaptığı ziyaretin anılarına Normandiya'daki tatili sırasında rastladığı bir kadının hikâyesi karışır.

Önce, kımıldayan ve kendisini uyandırmaya çalışan birini protesto eden uyuyan birinin mırıldanmaları duyulur; bağırır: "Bu dünyada en az bir kez aşık olduysanız beni uyandırmayın." Daha sonra anlatıcı, Lorraine'deki C...'de oturan akrabalarının yanına gittiğini, orada sıkıldığını ve kendisini sevmeyen bir kadının anısının musallat olduğunu anlatır.

"İnanılmaz bir biçimde inciye benziyordu. Bir inci parıltısına. Bu parıltıyı uzaklaştırmak için başka kadınları düşünmeye çalıştım." O bölgedeki hiçbir kadın hoşuna gitmez: "Gerçekten de, C...'de kamış sallamak daha iyidir. Kalçaların fark edilmesi için bu gerekir. Taşakçıları deneme yaptığında canları sıkılan memur karılarının kalçalarının."

Düşünde çıplak altı kadının müstehcen bir dans yaparak etrafında döndüklerini gördüğünde geneleve gitmeye karar verir: "Eğer feneri olmasaydı gerçek bir hapishane olurdu." Mama, üç kızdan birini seçmesini istedi; o da "bir fareyle zina yapan küçük bir dişi kedi kafası" olan açık saçlı sarışını seçti. Kızın yaptığı onu hayal kırıklığına uğrattı:

> Yatakta birden bir makarna yığını havasına büründü... Güçlü bir biçimde sarıldığı organa daha dili değer değmez meni gözüne sıçradı. Ne olduğunu hemen anladım. Bu, düşten daha iyi değildi.

Onu tahrik etmek için sarışın, anahtar deliğinden yandaki

odada üç askerle birlikte olan "nemfoman kadın"ı gösterir: "Erotizmin bütün ilişkilerinde ne ilahi bir hüzün var! Sokakta biraraya gelen ve birbirleriyle yarışırcasına düzüşmeye çalışan köpeklerin sıkıcılığını düşünüyorum. Yandaki köpeklerin ayaklarında çizmeler var, hepsi bu." Sarışın kadın, daha sonra, bir dikiz deliğinden öbür odada olanları gösterdi. O odada belediye başkanı bir kızla birlikteydi: "Menekşe rengi bir esmer, çok küçük olan göğüslerinin uçları sigara gibi uzundu." Midesi bulanan anlatıcı, belediye başkanının "küçük rahatsızlığı" üzerine daha fazla bilgi edinmek istemeden kaçar.

Bir sonraki bölüm, kaybettiği bir dostunu hayal ettiği, odasında geçen bir düşünmedir: "Erotik düşünce en kötü aynadır. İnsanın orada gördüğü kendisi iğrenç bir şeydir. Rastgele bir manyak, rastgele bir manyak olmayı ne kadar isterdim." Ve düşüncesi aniden birbirine bağlanır: "Kibar-Daniel'in evinde Irène'le tanıştım." Irène, toprak sahipleri soyundan gelen ve dul annesi ve kırk yıldan beri felçli olarak bir koltukta oturan büyükbabasıyla birlikte bir çiftlikte yaşıyan genç bir kızdır. Anlatıcı şu sahneyi gözünde canlandırır: "Felçli büyük baba konuşmak istediğini işaret etti... On yıldır konuşamıyordu." Gündelikçi işçiler onunla alay ederek geçerler: "Bu yaşlı delinin nesi var? Yine ne saçmalıklar düşünmüş olmalı."

Ve böylece kitabın cesur bölümü, ürperti veren yücelikteki bölümü başlar: Felçli büyükbabanın iç konuşmaları, ikide bir hatırladığı takıntıları, koltuğuna çiviliyken tanık olduğu hizmetçi kadınları okşayan lezbiyen kızı Victoire'ın ve erkek yiyicisi torunu Irène'in taşkınlıkları... Onun önünde, çiftler rahatsızlık duymadan sevişirler. Çiftlik kiracısı onu takmaz ve değişik kadınları elde edişini ona seyrettirir: "Biraz hava almak ister gibi pencereye oturuyordu. Kimi zaman piposunu bile içiyordu. Yere çömelen kadın bana bakarak onu elliyordu." Ama sessiz seyirci rolündeki felçli, kendisini zevk alanların hepsinden daha üstün hissediyordu: "Eksilmiş duyularım en üst düzeyde incelmişti ve nihayet zevki saflığı içinde tanıyordum... Pantolonumun içinde derin bir egemen zevkle lekelendiğimi hissediyordum." Aniden Aragon'la özdeşleşen

bu sakat yaşlıda cisimleşen Güçsüzlüğün anlatıldığı sayfalar başyapıt düzeyine ulaşır.

İç konuşma sona erdiğinde başdöndürücü yaşam üzerine bir bölüm gelir: "Balıklar balıklar, zevkin beklenmedik imgeleri, irade dışı kirlenmenin saf simgeleri." Anlatıcı Albert de Routisie (Aragon'un bu kitabı yayımladığı takma ad), Irène'i odasında bir erkekle sevişirken hayal eder: "Kalçalarını, çığlık atar gibi fırlatır." Bu sevişmeyi çağrıştırmak için en şiirsel vurguları kullanır:

> Kasılma kervanları uzaklardaki kumlarda şimdiden belirmişti... Mucize, saf rüzgârın içinde çırılçıplak oturuyordu. Güzel mucize bir şahmerdan gibi kollu bacaklı. Ama giren erkeğin güzel mucizesi. Bu kervanın yolcuları dudaklarını sürtmekten deliye dönmüş. Irène, denizin üstündeki bir köprü gibi...

Erkek bir an geri çekildiğinde anlatıcı uzaktan kadının fırın gibi açık cinsel organını görür ve hayranlık içinde kalır: "Ah, Irène'in tatlı vulvası!... Ah yarık, nemli ve tatlı yarık, başdöndürücü sevgili uçurum." Tahrik edici bir sanrıda, vajinanın içini seyretmek için "okşayıcı iki başparmağıyla" dudaklarını ayıran kendisini görür: "İşte şimdi, selam sana pembe saray, soluk mücevher kutusu, aşkın ağırbaşlı sevinciyle biraz bozulmuş yatak, belirdiği an derinleşen vulva." Böylece, bir mücevherin çamur içinden çıkarılıp temizlenmesi ve parıltısının ortaya çıkarılması gibi Aragon'un da *vulva* sözcüğünü en kaba ağızlardan çıktığı biçimiyle alması anlaşılır. Rezil bir ifade, kaba bir küfür haline gelmiş bu sözcüğün, kadın vulvasının güzelliğini küçültmediğini bize kanıtlar: "Bu zevk ve karanlık yeri, bu büyük istek avlusu, güzel kötümserlik imgesinin sedefli sınırları."

Irène'in en gizli yerine bizi hayran bıraktıktan sonra, onun çiftlikteki hayatını anlatır: Erkeklere kaba davranışı, annesiyle olan çatışmaları, vahşi şehveti. Doğal bir kızın şaşırtıcı portresi birkaç fırça darbesiyle anlatılır. "Etrafında esmer bir parfüm

dolaşmaktadır, başkası düşüncesinin eridiği mutlu bir esmerin parfümü." Başlığından dolayı bayağı bir kitap olduğu sanılan *Irène'in Vulvası* nostaljik bir şiir harikasıdır. Bu düşsel bir erotizmdir, çünkü anlatıcı Irène'le yatmaz. "Ben yüceliklerin hayvanıyım," sonucunu çıkarabilmekte ve arzusunun "kayaların çıplaklığının utangaç ayaktan iğrendiği, cesaretsiz bitkinin tohumunun çekiciliğini artık geliştirmediği yerde" besinini bulduğunu doğrular.

Aragon, *Irène'in Vulvası*'nın imzalı lüks bir baskısını Amerikalı güzel püriten Nancy Cunard'a sundu. Nancy'yi metres yaptığı söylenirse de Nancy Cunard'ın metresi olan Aragon'dur. Cunard Line'ın kurucusunun zengin ve buyurgan torunu, siyah kolsuz palto giyen züppe şairi Avrupa yolculukları boyunca tasmasından tutulmuş tazı gibi yanında taşıyordu:

Yeryüzünün üstünde gökyüzünden gökyüzüne yolculuk ettik
Bana her yerdeki sevgililerini göstermek istiyordun.

İkisi arasında sürekli bir cinsel meydan okuma vardı. Yatakta bir buzdağı soğukluğunda olan ve orgazmı hem arayıp, hem reddeden Nancy, cinsel eylem boyunca gözlerini açık tutuyor, suçlayıcı gözleri "zevkin erişilemez korkusu"nu yansıtıyordu. Aragon bir şiirinde onunla sevişmenin sıkıntısını anlatır:

Konuş benimle en azından Kadın
Kapa şu deli gözlerini ki ben de
Onlardaki dehşetli aynayı
Görmeden yapayım erkeklik görevimi
Dinle benim içimde patlıyor fırtına
Dinle benim içimde oluyor gece
Sarıl boynuma bir köpek gibi

Kara çığlığımı boğ kollarında
Kımıldama Hiç kımıldama Bu
Benim işim Ve sana vurmak
Göbeğimle Dinle içimdeki

Bu çılgın kalbi...[1]

Nancy Cunard'la olan ilişkisinin dışında da Aragon eşsiz şiirler yazdı: Aileyle, dünyaya getirmeyle ilgili tiksintisini dile getirdiği, başarısızlıklarıyla cesurca alay ettiği eksiksiz bir antikonformizm içeren *Büyük Sevinç* (1929) bunun örneğidir. İşte, *Sinema*

Kamışı kalkanlar vardır
Bir de kalkmayanlar
Ben genellikle
İkinci gruba dahilim.[2]

Ya da *Yolcu*; *con* sözcüğündeki bulanıklık* nedeniyle, hem yolu üzerinde kendisini anlamaktan aciz aptallardan başka bir şey bulamayan Faust'un umutsuzluğunu, hem de hiçbir kadının tatmin edemediği Don Juan'ı anlatır:

Vulvadan vulvaya gide gele
Dehşetli hüzünlendi
Bir enayiden diğerine gide gele
Dehşetli hüzünlendi.[3]

Aragon başka bir erotik roman daha yazdı: 25 Ocak 1930'da tamamladığı *Kötü Soytarı*'yı, Montparnasse'daki bir Amerikalı yayımcı hesabına üçbin Frank karşılığında yazdı. Yüz kırkiki sayfalık bu elyazması yayımlanmadan kaldı, Aragon kaybolduğunu sanıyordu ve 1986'da, kitabı yayıma hazırlamakla görevli üniversite mensuplarının dayattığı yanlış adla *Jean-Foutre la Bite'in Maceraları* yayımladı. Bu büyük şairin bir kitabının adını bir eleştirmen hangi hakla değiştirebilir? Ve yazarının isimsiz bıraktığı bölümlere hangi hakla kendisi

---

1 Aragon, *Chant de la Puerta del Sol, L'Oeuvre poètique* içinde, c. IV (Brüksel, Club Diderot, 1974).

2 Aragon, *La Grande Gaieté* (Paris-Gallimard, 1929).

3 *Ibid.*

* *Con*, Fransızca'da hem *aptal*, hem de *vulva* anlamındadır, çev.

başlıklar koyabilir? Bu, şiddetle ortaya çıkarılması gereken bir suistimaldir. *Kötü Soytarı* birbirleriyle ilişkisi olmayan üç bölümden oluşuyordu, bunlardan biri açık erotik, ikincisi müstehcen, üçüncüsü örtülü erotikti.

Paris Köylüsü'nün ağırbaşlı parçası olan birinci bölüm, Aragon'un Paris metrosundaki olağanüstü deneyimlerinin hikâyesidir. İstasyonların ve vagonların kalabalığına dalarak kadınları, bütün kadınları tutkuyla gözler:

> Öğle kadınları, kaderlerinde bir altüst oluş beklerler. Saat iki kadınları, günlerinin bir bölümünü kaybetmek isterler. Saat beş kadınları, çok genç erkeklerin yolunu gözler. Saat altıbuçuk kadınları, büyük mağazalarda kleptomandır. Gece kadınları, saat sekizde bir akşam yemeği, saat onda bir elbise, saat onbirde kamış, gece yarısı eve dönmemek isterler ve son metro kadınlarına gözleri parıldayan herkes sahip olabilir.

Kendini, kadınlara sarkıntılık edenlerin karanlık zevklerine verir. Sıkışık bir vagonda çekici bir kadına sarılarak kaçamak dokunmaları dener. Böylece, Saint-Lazare'a giden Kuzey-Güney istikametindeki bir metroda, kalabalığın içinde, kendisini bir kıza arkadan yapışmış olarak, ağzı ensesinde bulur:

> Rastgele kıvrımları beni ilgilendiren çok ince ve çok kaygan bir kumaştan kalçalarının tatlı basıncını hissediyordum. Dizlerimle sıkı bir teması kolluyordum. Pantolonumu sıkan kamışım daha da büyürken, korkudan kasılan kalçalarının arasında bir yatak, dikey bir yatak bulsun diye dizlerimi biraz büktüm; trenin sarsıntıları kamışımın kalkmasına yetiyordu.

Meçhul kadın yavaş yavaş tahrik olur ve kalça hareketleriyle cevap verir. Neler olduğunu fark eden oturan bir kadının bakışlarıyla adam irkilir: "Bana bakan gözbebeklerinin, kanapenin altında sanki bir uçurum açılmış gibi aniden büyüdüğünü fark ettim. Gözleri, ilk zevk kasılmasına neden olduğum

kadının yüzüne takılıyordu." Adamın kendisi zevk alır, ardından bir sonraki istasyonda inen yolcuların anaforu kimliği belirsiz partnerini dışarı taşır: "Yalnız kalakaldım; yazın endişe verici kaçışı gibi, her şeyin benim için dramatik olduğu entrikasız bu hikâyedeki gerçeği bilmeden."[1]

İkinci bölüm "Paris'in en müthiş istasyonunda," Cité'de geçer. İstasyonda, kendini beğenmişcesine iki yana sallanarak dolaşan biri belirir: "Ortalama bir insan boyuna ulaşan dev bir kamış, yani diğer organlarıyla birlikte demek istiyorum, nasıl yürüdüğünü bilmiyorum, penis başının altında bir tür fular ve taşaklar ekoseli soluk renkli bir kumaşa sarınmış." Kamış, birinci sınıf vagonundan inen ve masalsı yüzünü süsleyen bir tür şapka giymiş Vulvacık Kontesini bekler: "Dünyanın en güzel gözlerinin altında, en güzel yeşil gözlerinin altında, belirtelim, burun ve ağız yerine bu yüz hayran olunacak bir vulva barındırıyordu, klitorisi güzelce gelişmiş ve sürekli nemli dudakları geçenleri davet ediyor gibiydi." Magritte'in tablosu, *Tecavüz*, tam da bu tür bir portre olacaktır. Metro istasyonundaki bir diyalogdan sonra, noter adayı Kamış (soyadı Jean-Foutre) Dauphine Meydanındaki noterliğine gider ve Vulvacık Kontesi de Paris sokaklarında sürter, peşinde yüksek sosyeteden Müfettiş Etron, "dev bir yürüyen bok" olmak üzere.

Bu Pantagrüelvari bölümün kişileri cansız nesneler ya da anatomi parçalarıdır; örneğin, bir takside Kamışın üzerine oturan Bir Çift Bacak ("çoraplarında bazı düğümlerle birlikte"), ya da Kayıt Tahsildarı Mösyö Çiş'in küçük kadın arkadaşı Potin gibi. Dehşetli müstehcen sahnelerde olağanüstü şiirsellikte cümleler ortaya çıkar. Tuvaletlerin yanındaki otel odasında kamış, orada bulunan kadınlara ağda yapar ve "kalkan bir elbisenin hışırtısını, ardından sıkışmış birinin çişini yapışını, hafif bir iççekişi, sifonun çekilişini" işiterek kadınlar ve aşk üzerine en soylu düşünceleri öne sürer. Sonunda Aragon, bu hikâyeyi hakikate karşı koymak için yazdığını söyler: "İnsanlık, artık eskimiş bir varsayımdır." İnsan varlıkları insan değildir, onlar "yararsız moruklar, enayiler, yersolucanları, domuz yavruları,

1 Aragon, *La Défense de l'Infini* (Paris, Gallimard, 1986).

beş para etmezler, mikroplar ... toz ve tozdur."

Üçüncü bölüm, *Revue Européenne*'de önceden yayımlamış olduğu *Siyah Defter*'in son versiyonudur. Anlatıcı Firmin Ledoux bu deftere, Blanche'a duyduğu aşkın gelişimini anlatır; genç kızın, ondokuz yaşında bir köylü olan Gérard'ı tercih nedeni üzerinde acı çekerek düşünür. Aragon'u deli eden sahip olamama teması, onu bakire olan Blanche'ın duygularını çözümlemeye yöneltir; öpüşmeyi ve okşanmanın etkisini denemek için Gérard'a "duygularının uşağı" gibi davranan birinin bir erkeği nasıl baştan çıkardığını anlamaya çalışır. Bir keresinde, bataklık yakınındaki yosunlar üzerine uzanan Blanche gözlerini kapar ve Gérard'a sorar: "Bana şu hikâyeyi anlatarak oyala beni, bunu nasıl sallıyorsun?" Köylü, duygularını en iyi tanımlamaya çalışarak mastürbasyon yapar: "Yalnızlık içinde görüntülerin saldırısını, önce bir kenara atılanların, sonra reddedilenlerin saldırısını aniden uyanan tene dikkat edişi anlatıyordu... Aniden Blanche sözcüklerin özgür, saf olduklarına, onları ağzında tutanın bir erkek olmadığına inanmak ister. Neden kuşkulanmaktadır? Ondaki hiçbir şey formüle edilmiş değildir. Kımıldamaya cesaret edemez." Gérard kasılmalarını geciktiremez: "Güneşin yakınında bir tür bulut belirdi. Blanche ayağa sıçradı. Gérard'ın müthiş dağınıklığını, bulanıklığını ve hiçbir sözün dile getiremeyeceği şeyi bir bakışta anladı. Gérard henüz kendini toparlamamıştı ki, Blanche ovaya koşar. Üç gün boyunca ondan kaçacaktır. Bir koku onun peşindedir. Bir imge." Böylesine açık saçık bir pozisyonu daha incelikle anlatabilmek olanaksızdır.

Aragon'un *Kötü Soytarı*'sının el yazmasını Titus'a verdiği 1930 yılının Ocak ayında Brüksel'de *Variétés* dergisi tarafından yasadışı olarak basılan *1929* çıktı. ("İlk altı ay" için) Benjamin Péret'nin ve ("ikinci altı ay" için) Aragon'un oniki erotik şiiri geçen yılın aylarını açıklıyordu; Man Ray'ın dört erotik fotoğrafı da onlara eşlik ediyordu. Aragon'un şiirleri, kamış ve vulva üzerine uzun uzadıya anlattıklarına benzeyen priapik şiirlerdi: "Kamış ve vulva bir yatakta/kamış ve vulva sokakta.../çok zengin kamış ve vulva takside/kamış ve vulva bir nehir kıyısında.../kamış ve vulva herhangi bir yerde ama bira-

rada."

Bayağı biçimde düşündüğü için kaba sözcükler kullanan kaba yazarlar şunu bilmeli ki Aragon'un bu sözcüklerden yararlandığı dönem onun ağlama krizlerinden intihar denemelerine kadar gittiği bir dönemdi. Umutsuzluğu ve şiirsel dehasıyla bu sözcükleri temizledi. *Kötü Soytarı*'yı yazmak için mutsuz olmak gerekir! Bu kitap zaten Nancy Cunard'la ayrılışının kitabı olan *Yıkıntılarda Haykırılacak Şiir*'den sonra gelir; o kitapta hıçkırıklar içinde şöyle diyordu: "Tükürelim eğer istiyorsan/ birlikte sevdiğimiz her şeyin üzerine/Aşka tükürelim/dağınık yataklarımıza/suskunluklarımıza ve kekelediğimiz sözcüklere." *Kötü Soytarı*'da, bir romandaki "beklenmedik olaylar"ın konusu olan "seksühalite" diye yazdığı şeyi alaya alır. Hayır, kaba yazarlar, arzulanan bir bayağılıktan göz kamaştırıcı saflıktaki bir cümleye geçen —bu sizin yapamayacağınız bir şeydir— böyle bir şairin örneğiye övünemezsiniz.

Hovarda, Irène'in Vulvası, Büyük Sevinç, 1929 ve *Kötü Soytarı* Aragon'un cinsel dramının ve hayal gücünün sürekli körüklediği kaynayıp duran erotizminin pırıltılarıdır. *Paris Köylüsü* nasıl onun serserilik sanatını, *Üslup Kitabı* şiirsel sanatını ifade ediyorsa bu kitaplar da aşk sanatını ifade eder. Kahramanlık dönemi gerçeküstücülüğün klasikleri olarak kalan bu yazılarda aynı deha dolaşır. Daha sonra, II. Aragon diye adlandırdığım ve I. Aragon'u gölgede bırakan komünist militan, "fırtınalar şövalyesi" ortaya çıkacaktır; bu Aragon, yaşlılığında, Elsa'nın ölümünden sonra, III. Aragon olarak, inkar ettiği gençliğine kucak açacak ve kara bir kuğunun son şarkısıyla karşılaştırmalı birkaç metinle onu kutlayacaktır.

Georges Bataille ve Erotizmin Lanetli Yüzü

Aragon'un *Iréne'in Vulvası*'nı yayımladığı 1928 yılında aynı yayınevinde (René Bonnel), aynı ressamın resimleriyle (André Masson) erotik deliliğin ortaya çıkarılması olan Georges Bataille'ın *Gözün Hikâyesi* yayımlandı. Onaltı yaşında bir delikanlı olan ve "cinsel şeylerden kaygı duyan" anlatıcı, kendi yaşında bir kıza, Simone, rastlar ve onunla "sınırları aşma sevinci"ne kendini verir. Simone kötücül biridir ve sadece sapkın, kan dökücü, kirli oyunları sever; kalçaları arasında çiğ yumurta kırıp sarısıyla beyazına bulandıktan sonra ya da yağmurun altında, çamurun içinde yuvarlanarak birbirlerine mastürbasyon yapmayı teklif eder. Normal biçimde sevişmek istediği bir gün Simone onu reddeder: "Sen delisin! diye bağırdı. Ama küçüğüm, bu beni ilgilendirmiyor, bir yatakta, bir aile kadını gibi!" Simone onu "kışın batak bölgelerine götürür —su baskını ve fırtına günlerine ya da volkanların soluk kesici belirişlerine benzeyen."

Bu oyunlara eş olarak Marcelle'i, "sarışın, utangaç ve safça dindar genç kız"ı da alırlar ama o, bu kadar aşırılığa dayanamadığından bir delilik krizine kapılır ve tımarhaneye kapatmak zorunda kalırlar. Simone ve Marcel bir gece onu tımarhaneden kaçırırlar ve kendi evlerine götürürler; ama orada aniden korkan Marcelle bir dolabın içinde kendini asar: "İpi kestim ama çoktan ölmüştü. Onu halının üzerine yatırdık. Simone kamışımın kalktığını gördü ve eliyle okşamaya başladı, yere uzandık, cesedin yanında onu öpüyordum. Bakireydi ve bu bize güçlük çıkardı, ama güçlük çıkmasından da mutluyduk."

Marcelle'in ölümüyle dengesizleşen, kendilerini saçma hisseden ve "saçma olmanın her türlü hakka sahip olduğuna" inanan çift çılgınlığa daha da gömüldü. Simone zengin bir İngiliz olan Sör Edmond tarafından kaçırıldı ve fahişelik yaptırıldı; Sör ve sevgilisi, Simone'un sapkınlıklarını birlikte seyrediyordu. Birlikte İspanya'ya seyahat ettiler; Madrid'de, bir boğa güreşi sırasında Simone, öldürülen ilk boğanın taşaklarının bir tabak

içinde kendisine getirilmesini istedi. Bir boğa tarafından yere düşürülen matador Granero kör edilirken Simone üzerine oturdu. Bundan, inanılmaz bir orgazm tattı. Seville'de Simone zincirlerinden boşandı: "Simone belini ve kimi duruşlarda vulvanın kıllarını açık eden ipek, beyaz, hafif bir elbisenin altında çıplak dolaşıyordu. Bu şehirdeki olaylar onu ateşli bir çılgın yapmak için birbirleriyle yarışıyordu." Don Juan'ın gömülü olduğu Caridad kilisesini ziyaret etti ve mezarının üzerine işedi. Don Aminado adlı bir rahibe itiraflarda bulundu ve sözleri ve davranışlarıyla onu "duyuların kudurma noktası"na getirdi. Simone'un ve suç ortaklarının deliliği, kutsal şeylere hakarete ve insan kurban etmeye kadar vardı. Rahip ondan yararlanırken rahibi boğdu ve Sör Edmond'dan makasla bir gözünü çıkarmasını istedi; cesedin bu gözünü cinsel organına soktu, tıpkı eskiden sert yumurta soktuğu gibi. Sanrılar içindeki anlatıcı şöyle der: "Gözlerimin dehşetten fırladığını sandım; *Simone*'un kıllı vulvasında *Marcelle*'in soluk mavi gözünü görüyordum, idrardan gözyaşlarıyla ağlayarak bana bakıyordu." Bu iğrençlikten sonra korkunç üçlü Seville'den kaçar ve yok olur.

Bu ürkünç hikâye, değişik tarzdaki delilikleri cisimleştiren kişileriyle —anlatıcı paranoyaktır, Simone isterik, Marcelle bir erken bunama, Sör Edmond bir manyak— çılgın heyecanları ve havasıyla bir cinsel delilik mitosu değerindedir. Bu ölçüsüzlükten yana olmak için Bataille'ın tüberkülozun değişimlerine tabi olan hastalıklı bir cinselliği ("bir yırtığın bilincine açılan" diyordu) olduğunu ve felsefesinin, *azap* kavramı (azizlerdeki şehit kavramının benzeri) üzerinde temellenen tanrıtanımaz bir mistisizm olduğunu kavramak gerekir. Bataille, aşırı ıstırapda zevk bulmak amacıyla *kabul edilemez fantazmları* bilerek yaratıyordu. İtiraf eder: "Istırap arıyordum, ama daha çok ondan kurtulmak için, ıstıraptan çıkışın tek çözümünü aşırı ıstırapta buluyordum."

Kirli aşkı ("çocuksu şehvet") metafizik bir isyan, yıldızlı gökyüzünün ilgisizliğine insan vücudunun hayvansılığıyla karşı çıkmak olarak algılıyordu. Diğer erotik yazılarında da aynı trajik anlam olacaktır: *Güneşsi Anüs* (1931), mümkün olan

bütün müstehcenlikleri sonsuza kadar uygulamakla suçladığı Evren'in panseksüalist bir görünüşüdür ("Hayvanlar ve insanlar çiftleşerek yeryüzünü döndürüyorlar... Deniz sürekli olarak kamışını sallıyor... Yerküre anüs işlevi gören volkanlarla kaplı," vs.); *Madam Edwarda* (1941), bir genelev fahişesiyle karşılaşmasıdır ve fahişe kalçaları arasındaki "paçavralar"ı göstererek şöyle der: "Ben Tanrıyım!" ve varlıkbilimsel ve cinsel bir esrimeyle sonuçlanan paniğe neden olur. *Küçük*, argoda *küçük kardeş* denen üreme organının dramatik işlevine ilişkin bir incelemedir: "Bir gün, kollarımdaki çıplak bir kızın yarığını arkadan okşuyordum. Ona yavaşça 'küçük' dedim. Anladı. Genelevlerde böyle dendiğini bilmiyordum."

Bataille'ın Laure Peignot'yla (*Gökyüzü Mavisi*'ndeki Dirty) olan ilişkisinin —Laure 1935'den Kasım 1938'deki ölümüne kadar Bataille'ın metresiydi— etkilediği özel bir kadın kavramı vardı. *Memorandum*'unda şöyle diyordu: "Gerçek erkeğin iki arzusu vardır, tehlike ve oyun: Kadını da en tehlikeli oyuncak olarak ister." Bataille'ın değişik kadın kahramanları böyle "tehlikeli oyuncaklar"dır. *Annem*'de, Pierre, dul kalan annesi tarafından baştan çıkarılır ve anne, taşıdığı saygınlık maskesini çıkarır çıkarmaz şöyle der: "Annen ancak çirkef içinde rahattır. Ne denli dehşet yeteneğine sahip olduğumu asla bilmiyorsun." Yeterince baştan çıkmış bulmadığı kız arkadaşı Hansa ile olan ilişkilerini bozar, meslekten bir dansöz olan Réa'yı onun kollarına atar, vs. Ensest yoktur, ama özel bir tarzda anne tarafından eğitim söz konusudur.

Ingerville'li Charlotte ve *Azize*, anlatıcının cinsel olarak yararlandığı kadınların onu nasıl kötülüğe sürüklediklerini anlatır. İsteyen herkese kendini verdiği için bütün köyün "çürük sepet" diye adlandırdığı ciddi görünümlü genç kız Charlotte; Madam Louise adlı bir şişkoyla birlikte Poissonnière Sokağında bir "Masaj" yeri işleten Azize anlatıcıya ürpertiler ve bulantılar veren aşırılıklar yaşatırlar. André Breton'la Georges Bataille arasındaki farklardan biri Breton'un çılgın aşkın teorisyeni olmak istemesi, Bataille'ın ise çılgın erotizmin teorisyeni olmak istemesidir.

Bataille'ın "iç deneyimi", ölümünden beş yıl önce

yayımlanan temel denemesi *Erotizm*'e (1957) varacaktır. Bataille, erotizme kitap adamış olan ilk filozoftur —erotizm o zamana kadar felsefe incelemelerinden uzaklaştırılmış ya da küçümseyici anlamda ele alınmıştı—, diğer filozoflar Senancour gibi ya aşk üzerine ya da Freud gibi cinsellik üzerine teori yapıyorlardı. Oysa erotizm, aşkla cinselliğin karşı karşıya gelmek ya da birleşmek için çatıştığı bütünlüklü değerdir. Bataille'ın yaptığı gibi "erotizmi ciddi ve trajik olarak düşünmek" ve aşkın ve cinselliğin üzerine konması gerektiğini kanıtlamak kesin bir cesaret işidir.

Bataille'ın diğer özgünlüğü, erotizm övgüsü yapmanın her şeyin serbest olduğu anlamına gelmediğini yerleştirmesidir. Bataille'a göre cinsel yasaklar meşru, kaçınılmaz ve gereklidir. *Olanaksız*'ın önsözündeki tasarısında şöyle der: "Bence cinsel düzensizlik lanetlidir. Bu açıdan, görünüşe rağmen, günümüzde düzensizliğe öncelik tanıyan eğilime karşıyım. Cinsel yasakların unutulmasında bir çözüm görenlerden değilim. Hatta insanın imkânlarının bu yasaklara bağlı olduğunu düşünüyorum." İnsan, erotik arzusunu hayvanlığa düşüş olarak değil, bir aşkınlık olarak özümsemek için cinsellikteki bazı şeylerin ona ahlak olarak yasaklanmasına ihtiyaç duyar. Utanma duygusu temel cinsel yasa olarak kaldıkça utanmamanın da kışkırtıcı erdemi olur. Genel kabul gören aşk ilkelerinin basit itirazlarının sağladığı kolaylıkları reddederek Baudelaire'e yaklaşan Bataille'ın etiği budur.

Gerçeküstücü *Curiosa*'lar

Yine, gerçeküstücü erotizmin verimli yılı olan 1928 yılında Benjamin Péret, Yves Tanguy'un açılır kapanır önkapağıyla birlikte *Kudurmuş Taşaklar*'ı (*Les Couilles enragées*) yayımlamak üzereydi ve başka bir eser nedeniyle René Bonnel Yayınevini basan polis onun yeni basılmış sayfalarına da el koydu. 1954 yılında adı Satyremont tarafından *Hapsedilmiş Paslar* (*Les Rouilles encagées*) olarak değiştirilerek çıktı. Bu, bütünü otomatik yazıyla kaleme alınmış ilk erotik romandı. Başlangıçta, kahraman odasında bir papağan tüyüyle kendisini okşar: "Bir kavak ağacı gibi dikilen kamışı aynada yansıyor ve kış rüzgârı altında

sallanan uzun bir ağaç gibi gözüküyordu." Hikâye, eylemi sürükleyen şiirlerle kesilir —bunlar dualar, bir şairin kıçına dövme yapılan yazılar, kalabalık tarafından söylenen ezgiler, vs.'dir— ve yüksek sosyete kroniklerini alaya alır: "Taşak-Vulva Sallayıcısı Vikont, kamışı bir bardak porto şarabının içinde, ateşli biçimde soyağacını düşünüyordu." Sonunda evlenir ve kadın kahraman Syxtinine "bugün giriş serbest," diye bağırarak törende hazır bulunan bütün erkeklere kendini verir.[1] Péret'nin lirik taşkınlığı öyledir ki ondan bu müstehcenlikleri beklememek olmaz, ama bu müstehcenlikler *Büyük Oyun* adlı şiirinden daha az etkilidir.

Savaş öncesi gerçeküstücü erotizmin mükemmel örneği olan Jehan Sylvius'la Pierre de Ruynes'in *Şeytanın Kadın Papası* (1931), Ernest Gengenbach (Jehan Sylvius) ile Robert Desnos'un (Pierre de Ruynes) işbirliğinin ürünüdür. Sahte papaz Gengenbach (bu eski papaz okulu öğrencisi dinin buyruklarını asla kabul etmemiş ve bu konuda herkesi aldatmıştır) o dönemde Montparnasse'ın gece kulüplerinde beyaz saten kaplı siyah çarşaftan bir paltoya sarınarak "gerçeküstücü vampir" rolü oynuyordu. Şeytansı cinsel takıntılarını ortaya serdiği kitabı *Şeytan Pariste*'de (1927) şöyle diyordu: "Bir kadının göğüs ucundan gözünü ayırmamak ve bundan deliye dönmek gibi çılgınca bir düşünce aklıma geldi." "Esrar, büyü ve aşk romanı" *Şeytanın Kadın Papası*'nda "Asya'nın efendisi, başbüyücü, Dünya Kraliçesi"nin, Avrupa'yı fethetmiş olan Asyalı göçebelerin başında Paris'e girişine tanık olunur. Başbüyücünün isteği üzerine Paris altüst edilir; sokak adları değiştirilir (Saint-Michel Bulvarı Dada-Harekatı Bulvarı olur, Concorde Meydanı Psikanaliz Meydanı olur, vs.); Notre-Dame Büyük Erdişi Kültüne adanır ve ayinin yerine "kutsal sefahat alemi" konur.

Başbüyücü ile sarışın "aşk kölesi" Nadia arasındaki sevicilik sahneleri hiç kuşkusuz Desnos'a aittir; "koruyucu büyü kilisesi"ndeki seremoniler Gengenbach'a aittir. Hikâye dünyanın sonuyla ve tapınağa yığılmış insanların son bir alemiyle sona

1 Bu kitap, Yves Tanguy'un fallik resimleriyle birlikte 1970 yılında Eric Losfeld tarafından serbestçe yeniden basılmıştır.

erer: "Rastgele çiftleşiliyordu. Her yerde ağlamalar, hırıltılar, tapınma nesnelerinin ve tablolarının yıkılışı, ipek hışırtıları. Nerden geldiği bilinmeyen köpekler, soluk soluğa, kadınlarla çiftleşiyordu. Kollarını kavuşturmuş bir delikanlı, dört kadının altında havasızlıktan yarı boğulmuş olarak yavaşça inildiyordu. Bir köşedeki üç adam kediler gibi miyavlayarak birbirlerini kucaklıyorlardı. Birbirlerine dolanmış genç kızlar bir divanın üzerinde kıvranıyorlardı..." Başbüyücü, sarayındaki bir muhafızla sevişirken düşen bir meteor tarafından ezilerek ölür.

Başka bir erotik hikâye, Pierre de Massot'nun *Gövdem, Bu Tatlı Şeytan*'ı "1932 yılında Cannes Limanında, Francis Picabia'nın yatında yazıldı"; André Gide bunu 1934 yılında "titreyerek ve zevkle" okudu. Bu kitapta yazar, Touraine'de, oniki yaşında, tüberkülozlu bir kız olan, "ipek gözlü" Lucienne'i nasıl baştan çıkardığını anlatır; başlangıçta öğrettiği okşayışlara Lucienne ateşli biçimde cevap verir: "Eğer sözcüğün dar anlamında ona sahip olmasaydım, ona öğreteceğim ve bana minnet duyacağı hiçbir şey olmayacaktı."

Dali'nin "Çokbiçimli Sapkınlığı"

Salvador Dali, "cinsel hayasızlığın uzun erimli silahını küçümsenen temel görevlere yöneltme" talimatını sadece *Büyük Mastürbasyoncu* gibi tablolarında değil, kitaplarında ve makalelerinde de en ateşli biçimde uygulayan gerçeküstücü sanatçıydı. Uzun süre bakir kaldı, çünkü cinsel edimin kendisini öldüreceğini düşünüyordu ve önce beş yıl boyunca platonik sevgilisi olan sarışın genç bir kızla, Figueras, "doyumsuz aşk" yaşadı: "Ağızdan öpüşüyor, onun göğüslerini okşuyor ve gözlerine bakıyordum. Başka bir şey yapmıyorduk."[1] Daha sonra Dali, 1929 yazında, yirmialtı yaşındayken, Cadaqués'ye tablo satıcısı Camille Goemans ve aralarında Paul ve Gala Eluard'ın da bulunduğu birçok gerçeküstücünün geldiğini gördü.

1 Salvador Dali, *La Vie secrète de Salvador Dali*, Michel Deon uyarlaması (Paris, La Table Ronde, 1952).

Gala, Dali'de kadınsı, sosyetik bir dansör havası buldu, çünkü sahte inciden bir kolye, kolunda bilezik, beyaz bir pantolon ve kolları kabarık, bozuk yakalı ipek bir gömlekle dolaşıyordu; ama az rastlanır kişiliğiyle ilgilenmekte gecikmedi.

O dönemde Dali tamamen isterikti, önlenemeyen gülme krizlerinin ve halüsinasyonların tutsağıydı. *İç Karartıcı Oyun* adlı tablosunda, dışkıyla kirlenmiş donu olan birini gören Gala, gerçeküstücüler adına, onun dışkıya olan eğilimini şiddetle eleştirdi. Dali itiraz etti: "Bu tür yolunu şaşırmışlıklardan ben de sizin kadar tiksiniyorum. Ama dışkısal unsurları, kan ya da benim çekirgelerden korkmam kadar korkutucu buluyorum."[1] Dali ile Gala arasındaki aşk o yaz doğdu. Gezintileri sırasında Dali, ayakkabılarını tutkuyla öpmek için sık sık yere kapanıyordu. Ona sahip olma düşüncesinden çok korkuyor, kendisini zevkten öldürmemesi için Gala'ya yalvarıyordu: "Hayatımda henüz *yatmadım*... Bu eylemin şiddeti benim fiziksel gücümle orantısız gibi geliyor bana."[2]

Bir süre sonra Goemans'daki ilk sergisi için geldiği Paris'te Dali, Gala'yla bakirliğini kaybetti ve ölmediği için duyduğu sevinci ifade etti. Paul Eluard, José Corti'ye itiraf eder: "Bir gün Dali'yi benim ropdöşambrımın içinde buldum. Bana gitmek düşüyordu."[3] Dali'nin *Görünür Kadın* (1930) adlı kitabı, Gala'ya olan arzusunun çocukluğundan beri koruduğu "çokbiçimli sapkınlığı" kışkırttığını keşfeden cinselliğe yeni başlamış birinin Tanrıya şükürleridir: "Sapkınlığı ve kötülüğü en devrimci düşünce ve etkinlik biçimleri olarak kabul ediyorum, aynı biçimde aşkı da insan yaşamına layık tek tavır olarak görüyorum," diye yazar. Gala'ya yazdığı uzun şiiri *Aşk ve Hafıza* (1931) saldırgan bir açık saçıklık odu olduğundan Union Basımevinin müdürü bu şiiri basmayı reddetti ve tipografiyi hazırlaması için sadece Gala'yı bıraktı: "Harf kutusunun başında ayakta, zımba elinde, yeteneksiz ama ciddi bir çırak gibi."[4]

1 *İbid.*
2 *İbid.*
3 José Corti, *Souvenirs désordonnés* (Paris-José Corti, 1983).
4 *İbid.*

Dali'nin erotizmini tanımlamak için onun bütün plastik eserlerini incelemek gerekir. Erotizmi, edebi planda *Minotaure*'daki makalelerinde ve *Le Surréalisme au service de la Revolution* (no 4, Aralık 1931) için yazdığı *Düşe Dalma*'sında ifade etti ve bunun tonu Aragon'un ve Eluard'ın hoşuna gitmedi. *Düşe Dalma*, 17 Ekim 1931'de Port Lligat'da gerçekleştirdiği mastürbasyon töreninin hikâyesidir. Dulita adlı küçük bir kıza, annesi Mathilde ve yaşlı orospu Gallo'nun yardımıyla bir ahırda arkadan tecavüz etmek için baştan çıkardığını düşünerek saatlerce kendini tahrik etti: "Serviler çeşmesine koştum, nemli taş banka oturdum ve penisimi iki elimin bütün gücüyle kaldırdım, sonra Dulita'nın ve iki kadının çıplak yattıkları ahıra yöneldim; dışkı ve çürümüş saman yığınları arasında yatıyorlardı. Bornozumu çıkardım ve Dulita'nın üzerine atladım, ama Mathilde ve Gallo aniden yok oldular ve Dulita sevdiğim kadına dönüştü."

Birleşik Devletler'e göç eden Dali 1943 yılında Cuevas Markisi tarafından New Hampshire'deki malikanesinde konuk edildi ve orada *Gizli Yüzler* adlı romanını yazdı (daha doğrusu İngilizce metni hazırlayan Haakon Chevalier'ye doğaçtan yazdırdı); bu kitapta, kadın kahramanı "laik azize Thérèse", Solange de Cléda'nın adından erotik bir inanış, Clédalizm, yarattığını öne sürüyordu. Dali, önsözde şöyle der: "Clédalizm, nesnesiyle birlikte aşkın özdeşlik içinde yüceltilmiş zevk ve acıdır." Kahramanı Hervé de Grandsailles, dahil olduğu tarikatın iki sevgili için "tamamen beyinsel zevki" nasıl sağladığını Solange'a anlatır. Onları bir süre boyunca afrodizyakla besler, sonra birbirlerinin karşısına çırılçıplak çıkarılırlar, üst boyutta tahrik edilirler, ama dokunmaları yasaktır. Bu her gün tekrarlanırken çift de giderek daha fazla giyinir. Nihayet birleşme zamanları gelir: "Her ikisi de bir servinin dallarına ayrı ayrı bağlanırlar, öyle ki vücutlarının herhangi bir bölümünün temasının olanaksız olacağı şekilde tam bir hareketsizlik içinde bırakılırlar. Bir süre sonra eğer büyü tamamlanırsa yüzlerinin ifadesi dışında başka hiçbir iletişimde bulunmadan her iki sevgilide de aynı anda orgazm meydana gelir."[1] Ama bu romanda-

1 Salvador dali, *Visages cachés* (Paris, Stock, 1972).

ki teori pratikten daha etkileyicidir; "bir aşk gecesi" bölümü çirkindir ve başlarda belirtilen ölçütlere hiç uymaz.

Ardından, *Bir Dahinin Günlüğü* (1953), Evrene ilişkin erotik kavramını içerir ve "dört kıçlı süreklilik" olarak tanıttığı bu kavramın kalıbını çıkarmıştır. Bir toplantı sırasında sosyetik bir kadının kıçı, ona bu sürekliliği hatırlatır ("Evrene ilişkin düşüncem onun kıçında," diye haykırdı) ve kıçının fotoğrafını çekmek ister; davetlilerle konuşmaya devam eden sosyete kadını eteğini kaldırır ve kalçalarının negatifini almasına izin verir.

Bu dönemde Dali bir film senaryosu yazar: *İnsan Teninden El Arabası*; filmin kahramanı "bir el arabasına aşık olan paranoyak bir kadındır ve sevdiği insanın cesedini taşıma aracı olarak kullanırken, ona ait eşyaları da el arabasına giydirir. Nihayet el arabası biçim değiştirecek ve ete kemiğe bürünecektir." Anna Magnani rolü reddeder ve film çevrilmez. Dali, skandallar yaratan yaratı yolunu böyle buluşlarla dolduracaktır, o kadar ki 9 Mayıs 1979 günü Güzel Sanatlar Akademisine kabul töreninde yumuşak bir kılıcı (kolaylıkla anlaşılan fallik bir simgedir) sallayıncaya ve söylevinde efsanevi Altın Post'un pubis kılları olduğunu öne sürer.

Henry Miller Vakası

Henry Miller tartışmasız biçimde gerçeküstücü, ama bağımsız bir yazardı; 1930 yılında Paris'e geldiğinde André Breton'un yönettiği gruba, orada ifade edilen ve kendi düşüncesine yabancı olan Marksist kaygılar nedeniyle katılmaktan caydı. Miller, *Yengeç Dönencesi*'ni kırk yaşında, Louveciennes'de Anais Nin'e rastladığında başladı ve Nin önsözünü yazdı; üç kez tekrar yazılan orijinal metin Neuilly'ye yerleşmiş bir İngiliz olan Jack Kahane'ın kurduğu Obelisk Press tarafından 1934'de basıldı. Miller Paris'te 18 numaradaki Villa Seurat'da oturuyordu ve birçok gerçeküstücü —Brassai, Marcel Duchamp— orada buluşuyordu; Duchamp'la satranç oynadıktan sonra şöyle der: "Gerçekten çok kıyak biri." 4 Aralık 1934'de José Corti Yayınları

için kitabını çevirsin diye Georges Malkine'i ikna etmeyi denerken şöyle diyordu: "Bu son günlerde kendimi eylem içindeki bir gerçeküstücü olarak gördüğüm doğrudur."[1]

Henry Miller, İngilizce'nin erotik itirafları olan Frank Harris'in *Gizli Yaşamım* ve *Hayatım ve Aşklarım*'dan yola çıktı (zaten bu kitapları "hayatının kitapları" arasında sayacaktır); kendi cinselliğini de aynı biçimde anlatmak istedi, ama hikâyelerine kendi örneklerinde var olmayan kozmik bir boyut da ekledi. Henry Miller cinsel serseriliğin şairidir. Büyük şehirlerdeki yalnız insanın yatak arkadaşı peşinde kaldırımları arşınlamasının ve fırsatlardan yararlanma çabasının aşk serüvenleriyle dolu yaşamını anlatır.

Henry Miller'in aşk hayatında ilginç hiçbir şey yoktur. 1917'de piyanist Béatrice Sylvas Wickens'le evlendi ve 1924 yılında ondan boşanarak kitaplarının Mona'sı olacak June Edith Smith'le evlendi. June onunla birlikte Paris'e yerleşmek istemeyecek ve Miller'le birlikte Paris'e ancak iki kez gidecektir, 1931 sonbaharında ve 1932 kışında. 1934 yılında June'ün kesin olarak ayrılmasından önce Miller Anais'e evlenme teklif etti, ama Nin sadece entelektüel ortağı olmak istiyordu. Böylece Miller'in değişik versiyonlarla bıkıp usanmadan yazdığı aşkları, "Püriten bir kaçık" olan ilk karısının yarattığı hayal kırıklıklarının —ilk karısını, asla hiçbir şeyden kuşkulanmayan kayınpederini boynuzlayarak annesi ile aldatır—[2]; June-Mona ile olan yakınlığının (onu kaybettiğinde bir türlü teselli bulamaz); ve fahişelerle ve kolay kızlarla olan sayısız zaferinin hatırlanmasıdır.

Cinsellik hikâyeleri, Tartarin'in av hikâyeleri gibidir. Bir olayı abartarak ve tahrif ederek anlatan açık yürekli bir Güneyli gibi yaratıcı atılımının peşinden sürüklenen Miller de cinsel ilişkilerinin hikâyesini abartır. Miller'e inanacak olursak, fahişeler zevki paraya tercih ederek onunla çılgınca sevişmekten başka bir şey istemiyorlar (Anaïs'in bu palavraya çok gülerdi); Paris ve New York, şoför tek sözcük etmezken,

1 Henry Miller, *Lettres à Anais Nin*, Pierre Alien çevirisi (Paris, Christian Bourgois, 1963).

2 Henry Miller, *Le Monde du sexe* (Paris, Buchet-Chastel, 1952).

arka koltuğunda seviştiği taksilerle doludur; dokunur dokunmaz kadınlar zevkten öyle bir erirler ki "the cunt juice" ("vulva suyu") bacaklarından akar. Onun aşırılıkları doğaldır ve kullandığı kaba sözcükler kirli değildir, çünkü yazısının seli içinde yitip giderler. Şubat 1933'de, Samuel Putnam'ın *Rabelais*'sini okurken kendi ölçüsüzlüğüne cesaret bulur: "Herhangi biriydi o! Bir dönem! Cesaret! Ve bu salaklar bugün benden yazdıklarımın orasını burasını budamamı istiyorlar."[1]

Adı Villa Borghèse olarak değiştirilen Villa Seurat'daki meditasyonlarından oluşan *Yengeç Dönencesi* bir diriliş kitabıdır. Miller o zamana kadar dikiş tutturamamış biriydi ve yeniden doğdu, çünkü bir yere varmak değil, *var olmak*, sadece *var olmak* kararını aldı. *Var olmak*, birçok anekdotunda gösterdiği gibi cinselliği olmak ve bundan yararlanmayı bilmektir. Kimi zaman Romen Llona'nın doyumsuz cinsel iştahıyla övünür: "Eğer izin verirseniz, kamışınızı keser ve sonsuza kadar içinde taşır"; kimi zaman dostu Van Norden'in müstehcen yüreklilikliklerini anlatır. Miller de, bir gece kulübünün tuvaletinde, klozetin üstünde sahip olmaya çalıştığı Amerikalı bir kadın müşteriye başarısızca saldırır: "Müzik devam ediyordu ve biz tuvaletten vals yaparak çıktık, ve tuvalette dans ettiğimizden ben onun güzel elbisesinin üzerine boşaldım ve kızgınlıktan deliye döndü."[2]

Miller, Ağustos 1935'de kendisine mektup yazan Lawrence Durrel'in kişiliğinde bir hayran buldu: "*Yengeç Dönencesi*'nde kuşağımın elkitabını selamlıyorum." Yazışmalarında gerçeküstücülükten sıkça bahsederler, çünkü birbirlerinin gerçeküstücü olduğu inancındaydılar. 1936 yazında Miller şöyle der: "Başlangıçta asla gerçeküstücü olmaya çalışmadım. Bu, kimi zaman işin başında, kimi zaman sonunda başıma geldi. Bu her zaman hiçbir şeyi ihmal etmemek, söylenemeyeni ya da söylenemeyecek olanı söylemek eğilimidir."[3] Aralık

1 Henry Miller, *Lettres à Anais Nin, op. cit.*

2 Henry Miller, *Tropique du Cancer*, Paul Pivert çevirisi (Paris, Denoel, 1945).

3 Lawrence Durrel-Henry Miller, *Une correspondance privée* Bernard Willerval çevirisi (Paris, Buchet-Chastel, 1963).

1938'de *Volontés* dergisinde çıkan *Dünyanın Her Yerindeki Gerçeküstücülere Mektup* gerçeküstücüleri hareketlerini mutlaklaştırmaya teşvik eder: "Gerçeküstücülükten bahsetmek yanlıştır. Böyle bir şey yoktur: Sadece gerçeküstücüler vardır." Miller, kişisel olumlamanın kolektif olumlamadan daha değerli olduğunu söyleyerek gruba dahil olmamasını haklılaştırır: "Gerçek yaratıcı eserini kendi içinde, yardımsız yaratır. İnancıyla davranan yalnız insan, deneyimli orduların her zaman yenilgiye uğrayacakları yerde başarabilir."

1936 yılında *Kara İlkbahar* —bir "hikâyeler" derlemesidir— ve 1938'de *Oğlak Dönencesi* Miller'i toplumdışına itilmişlerin otobiyografik uzmanı yapar. Brooklyn'deki gençliğinin, "sokakdüşleri"ne dalışlarının, New York Telgraf Şirketi'ndeki toplama şefliği görevindeki tersliklerin hatıralarıyla yarı-görkemli, yarı-iğrenç bir fresk oluşturur. *Düzüşme Ülkesinde* diye adlandırmak istediği *Oğlak Dönencesinin İnterlüdü*, sevimli cinsel çirkinlikler içerir. Özellikle metroda, "insanların gözü önünde yapmak"tan hoşlanan Francie gibi kızlarla birlikte oluyordu: "Eğer kompartıman çatlayacak kadar tıka basa doluysa ve üst üste yığılmışsak, bir köşede, güvenlikli bir yerde, kamışımı çıkarıyor ve iki eliyle bir kuş gibi onu tutuyordu. Kimi zaman, el çantasını asarak eğleniyordu."[1]

1941 Eylülünde Los Angeles'da bulunan Henry Miller, (yönetmen Billy Wilder, Joseph L. Mankiewicz gibi) sinemacılara yasadışı pornografik romanlar sağlayan bir Hollywood kitapçısı olan Milton Luboviski'ye sayfası bir dolara pornografik bir roman yazmayı önerdi.[2] Bu *Opus Pistorum*'du; Latince *pistor, değirmenci* anlamına gelir (İngilizce'de *miller*); başka deyişle *Millerci Eser*. Miller elyazmasını 1942 yazında bitirdi, ama basılmadı; Lubovski, her biri ciltli, daktilo edilmiş beş kopya çıkardı, üçünü sattı, dördüncüsünü bir dostuna verdi ve

1 Henry Miller, *Tropique du Capricorne*, Jean-Paul Lefaure çevirisi (Paris, Editions du Chène, 1946).

2 Anais Nin'in uydurmacılığı muhtemelen buradadır; gerçek bir yayınevine *Opus Pistorum*'u yazan Henry Miller'le yarışmak için olmayan bir koleksiyoncuya *Venus Erotica*'yı yazmış gibi yapar. Bkz. bu kitap, s. 357.

beşinciyi sakladı. Tamamen erotik bu roman ancak 1983'de New York'da basılacaktır.

Opus Pistorum, Paris'te bir yıl kalan bir Amerikalının zinalarını anlatır: "İnsanın başına her şeyin geldiği, kendisi üzerine yığınla şey öğrendiği Paris!" Şehir, herhangi bir yerde geçebilecek olan kitabın sahnelerinde yoktur; ama İngilizce metin vulvayı belirtmek için kullanılan *bonne-bouche, conillon, abricot-fendu* gibi Fransızca sözcüklerle doludur. Penisini John Thursday (Perşembe) diye adlandıran (Rabelais'nin Jean Jeudi'sinin çevirisi) kahraman bir kadına saldırırken şöyle der: "I dig John Thursday into her whiskers" ("Jean Perşembe'yi çalılığına dikiyorum"). Romanın genel tonu Rabelais tarzında, dev bir güleryüzlülüktür. Başlangıçta, anlatıcı Alf, bir odada, dizlerinin üzerinde çıplak küçük bir kız, kızın babası ve bir fahişeyle birlikte bulunur. Küçük kız öyle edepsizdir ki, kızı iter ve kaçar; ardından gelen fahişe sokakta ona şöyle der: "Parasını o pis domuzcuğun yüzüne fırlattım." Fahişe bedava olarak kendini verir ve Alf, ayakta, bir depo duvarının arkasında ona sahip olur: "Kamışımı olgun incirine soktum, paltomdan beni çekti ve taşaklarıma kadar içine girdim. Artık bir fahişe değildi ... sadece sevişme arzusuyla tutuşan bir vulva."[1]

Alf, Rosita'da sanat eşyaları dükkânı olan Çinli Lotus'den, bir gece kulübünde İspanyollar için dans eden bir Flamenko dansçısına kadar herkesle maceradan maceraya koşacaktır. Kızı Tania ve oğlu Peter'le ensest ilişki içindeki sapık bir Amerikalı olan, Alexandra, Alf'ı piskopos Charenton'un düzenlediği bir kara ayine götürür. Dostları Sid ve Arthur'la birlikte Alf, onları kızıştırmaya çalışa İngiliz Miss Cavendish üzerinde toplu tecavüz gerçekleştirirler: "Burnumuzun önünde kıçını salladı, sonra son anda ortadan kayboldu, bizi kronik otuzbircilerin sersemliği içinde bıraktı." Alf iki Amerikalı lezbiyenle birlikte, Anna ve Tooth, üçlü bir sevişme seansı düzenledi: "Bu kaltaklar onbeş yaşlarınızın erotik düşlerine benziyor." Miller, "Fransa'da ve özellikle Paris'te kadınların canavarlığının farkına

1 Henry Miller, *Opus pistorum*, Brice Matthieusent tarafından çevrildi (Paris, Presse de la Renissance, 1984).

varılır," dese de olayların Paris'te geçtiği bu kitapta hiçbir kadın kahraman Fransız değildir. Sonunda Alf artık kudurmuş kadınları tatmin edememektedir; önünde kadınları tatmin eden Sam Backer'in parasına ihtiyaç duyar ve Amerika'ya dönmeye karar verir, oradan "mekanik bir orospu, elektrikle çalışan, sökülebilir bir sevişme makinesi" satın alacaktır.,

İkinci Dünya Savaşından sonra, *Yengeç Dönencesi* (Denoel Yayınevi tarafından 1945'de çevirttirildi) ve *Oğlak Dönencesi* (Chène Yayınlarından 1946'da çıktı) ile Henry Miller'in Fransa'ya taşıdığı skandalın başarısı, Daniel Parker tarafından kurulan "Toplumsal ve Ahlaki Eylem Birliği"nin saldırılarını kışkırttığından edebi müstehcenlik sorunu yeniden canlandı. 7 Ekim 1946'da Miller, Durrel'e şöyle yazdı: *"Oğlak Dönencesi* şimdi kırkbeş bin adete ulaştı! Birkaç ay içerisinde Girodias, Gallimard ve Denoel, üçü birden, *Dönencelerin* ve *Kara İlkbahar*'ın Fransızca versiyonlarını yayınladıkları için mahkemeye çıkacaktır. Ne hikâye! Ve bu arada kitaplar peynir ekmek gibi satıyor geçmişte Dreyfus olayından söz edildiği gibi şimdi de "Miller Vakası"ndan söz ediliyor."[1]

Henry Miller 1947'de Maeght'in düzenlediği Uluslararası Gerçeküstücüler Sergisi'ne katıldı ve *Manzaralar* başlıklı bir katalog metni, ile iki resim verdi. Paris'te kırk kadar tablo sergilemeyi hesaplıyor ve André Breton'dan bir önsöz umuyordu, ama Breton onları kendisi tarafından desteklenmeye layık görmedi. Miller'i sadece yazar olarak düşünüyordu.

California'daki Big Sur'a yerleşen Henry Miller, *Sexus, Nexus* ve *Plexus* adlı üç ciltten oluşan nehir-otobiyografisi *Gül Ağacında Çarmıha Gerilme*'yi tamamladı. *Sexus* çıktığında Lawrence Durrel, Miller'e Belgrad'dan 10 Eylül 1949 tarihli bir telgraf gönderdi: *"Sexus* dehşetli kötü Ününü tamamen yıkacaktır Acilen yeniden ele alınmalı." Durrel hayal kırıklığını bir mektupta açıklayacaktır: "Bu kitapta sergilenen müstehcenlik gerçekten size layık değil... İnsan memnuniyetsizlikle gülümsüyor ve gözlerini kaçırıyor." Miller 28 Eylül'de cevap verir: "Sadece hoşuma gideni, hoşuma gittiği biçimiyle

1 Lawrence Durrel-Nery Miller, *Une correspondance privée, op. cit.*

yazıyorum." 1938'de yayımlanan ilk kitabı *Kara Kitap* bir seks kitabı olan Durrel böyle aşırı utangaçlıklarla hareket etmiyordu. *Opus Pistorum*'la aynı düşünce tarzı içinde yazılan ve daha gösterişli olan *Sexus*'da, Miller abartmalarını daha da abartır.

Anlatıcı Val, evli ve bir kız babasıdır ve New York dans salonlarında müşterilerin hizmetindeki bir dansöz olan Mara'yla tanışır ve ona aşık olur. Gece yarısı onu restorana davet eder ve şafak sökerken evine eşlik eder:

> Bir taksiye atladık ve taksi ilerlerken Mara aniden üstüme çıktı ve dört elle sarıldı. Ardından güçlü bir öpüşme geldi; taksi birden yön değiştirdi ve yana yattı; dişlerimiz birbirine çarptı, dillerimizi ısırdık; Mara'nın ağzının suyu sıcak çorba gibi akıyordu... Hiç bitmeyecek bir orgazm oldu, öyle ki kamışımı kopartacağını düşündüm.[1]

Mara (daha ilerde Mona diyecektir) elbette June'dur; yedi yıl sürecek olan ilişkilerinin başlangıcını, bütün ayrıntılarını abartarak sergiler.

Miller, Freud'un incelediği ve "sevgi akımları" ile "cinsellik akımları"nı tek bir kadına yöneltemeyen erkekler gibi cinsellikle aşkı birbirinden ayırıyordu. Sevilen bir kadına sadık olunabileceği düşüncesi aklına bile gelmiyordu; çünkü başka kadınları istemeyecek kadar birine bağlı olunamazdı. Arkadaşının karısıyla yatmayı da çok doğal buluyordu. Böylece, Mara'yı tutkuyla izlerken Val, sağda solda kız zıpkınlamaktan geri kalmıyordu. Zencilere, çırılçıplak, kalçaları açık poz verdirten ressam Ulrich'in atölyesinde hoş anlar geçiriyordu. Arkadaşı Bill Woodruff'un metresi Ida Verlaine'i baştan çıkardı ve onun üzerinde cinsel akrobasi denemeleri yaptı:

> Onu küçük bir masanın üzerine yatırıyordum ve olgunlaştığında, patlamaya hazır olduğunda kaldırıyor ve

1 Henry Miller, *Sexus*, Georges Belmont çevirisi (Paris-Buchet-Chastel, 1952).

taşıyarak, odanın içinde dolaştırıyordum; sonra kılıcımı çıkarıyor ve onu kalçalarından tutarken elleri üzerinde dolaştırıyordum, bu arada körüklemek için arada sokup çıkarıyordum.

Val, Mara için terk ettiği eski karısı Maude'u sık sık görür ve her buluşma fantastik bir çiftleşmeyle sona erer. Kendi önünde Maude ve kuzini Elsie'nin sevişmesini izler ve bir sefahat yüceliğiyle aralarına karışır. *Sexus*'da her şey mümkündür, hatta en inanılmaz güçlükteki hareketler bile, çünkü Miller olayları gerçekte olduğu gibi değil, olmasını istediği gibi anlatır. Daha sonra, Houston Street'in güldürü yıldızı Cléo'ya sahip olmayı düşünür. Diğer yandan sevgilisi Mara'nın dans salonunun müşterileriyle öyle rezilce maceraları vardır ki bir an, Mara'dan cinsel hastalık kapmış olabileceğinden kuşkulanır. Mara, bir adamın kendisini arabayla gezmeye götürdüğünü itiraf eder ve adamın "arabanın bir köşesine nasıl sıkıştırdığını ve bacaklarını havaya kaldırarak, tek eliyle arabayı sürerken nasıl pompaladığını" anlatır. Böylece Miller tek aşkla poligamiyi uzlaştıran derin bir destan gibi önceki iki karısı Béatrice ve June'la olan kendi geçmişini hayal eder.

Birleşik Devletler'den Fransa'ya gidişine kadar süren entelektüel gelişimini anlattığı *Nexus* (1959) ve *Plexus* (1962) daha az ilginçtir. Düşünür Miller, arzularının yoğunluğuyla saçmalayan şehvetperest Miller kadar orijinal değildir. *Sexus*'u, Paul Léautaud'nun kırkdokuz yaşındaki metresi Madam Cayssac'dan bahsettiği *Özel Günce*'siyle karşılaştıralım:

> Yemekten sonra yemek odasındaki koltuğa oturdu, etekleri havada, vulvası ortada. Önce ona pisi pisi yaptım, sonra zevke ulaştığını hissederek kamışımı sallamak istediğini söyledi. O böylece boşaldı ve bu sürtünme beni de harekete geçirdiğinden ben de onun üzerine boşaldım.[1]

---

1 Paul Léautaud, *Journal particulier* (Monaco, Edition du Cap, 1956).

Bu iki yazar arasındaki karşılaştırma gereklidir, çünkü Paul Léautaud, Afet diye adlandırdığı bu kadınla olan çılgınca sevişmelerini aktardığı *Tamamlanmamış Küçük Eser*'de şöyle der: "Gerçeküstücülerin onlardan çok uzak olmama rağmen beni 'benimseyiş' biçimlerinden konuştuğumuzda, bunun nedeninin benim erotizmim olduğunu söylüyordu."[1] Léautaud ve Miller cinsel olayların aktarılmasında aynı şekilde açık saçıktılar, ama Léautaud daha hakikiydi; metresinin, aldatıp aldatmadığını öğrenmek için büyüteçle penisini incelediğini söylediğinde ona inanılır. Miller gibi bir uydurmacıya inanılmaz. Buna karşılık Miller çok daha lirik, daha modemdir; onun erotizmi bütün insan davranışlarını içerecek biçimde soytarılıklarla dramı, düşle gerçeği, akılla deliliği karıştırır.

Miller, müstehcenliğin okuyucu üzerinde, zen budizm ustalarının öğrencilerine önerdikleri *satori* —ya da esrime tetiği— ile karşılaştırılabilir bir şok durumu yaratmaya hizmet ettiğini açıklıyordu: "Müstehcenliğin özü, inanç değiştirme arzusundadır."[2] Hangi dine geçilecek? Cinsel organların, evrensel yaşamsallığın teminatı olarak kutsandığı hayat dinine.

Geleneksel seks kavramını sarsan bu zen tipi müstehcenlik, Henry Miller'i, cinselliği özünden incelemek isteyen Amerikalıların öncüsü yaptı. İlk öğrencileri, 1950'li yıllarda Olympia Press'de Maurice Girodias tarafından ortaya çıkarılan yazarlar oldu. Girodias (annesinin adını almıştı), Jack Kahane'ın oğluydu ve babası gibi Birleşik Devletler'de yayımlanamayan Anglo-Sakson kitaplarını Paris'te yayımlamak istiyordu. Nabokov'un *Lolita*'sını yayımlayan o oldu ve yazarlarının takma adların ardına saklandıkları daha uç erotik romanları da o yayımladı: Thomas Peachum, Philip Oxman adını aldı; Christopher Logue, Count Palmiro Vicorion adını, vs. Dizinin en iyi romanı Humphrey Richardson'un (yani, Fransızca versiyonu Tchou Yayınlarından 1963'de çıkmış olan Michel Gall) *Robinson Crusoe'nun Cinsel Hayatı*'dır (1955). *Robinson Crusoe'nin Cinsel Hayatı* gerçeküstücü erotizm eseridir; Robinson, kadına

1 Paul Léautaud, *Le Petit Ouvrage inachevé* (Paris, Le Belier, 1962).
2 Henry Miller, *L'Obscénité et la loi de réflexion* (Paris, Seghers, 1949).

dönüştüğünü ve cinsel organını yalayacak bir yediuyuklayan beslediğini, vs. düşler.

Miller'in etkisi Norman Mailer üzerinde (önemli bir eleştirel biyografisini ustasına adamıştır),[1] *Çiftler*'deki (1968) John Updike üzerinde ve itirafı *Mutlu Piç*'de (1968) tipik biçimde Miller'ci aksanla cinsel sapmayı ifade eden esrarengiz Kirby Doyle üzerinde önem taşımıştır.

Savaş Sonrasında "Eros Sarhoşluğu"

Matta'nın *Eros Sarhoşluğu* (1944) tablosu, kıpkırmızı fonu ve fırtınalarıyla savaş sonrası gerçeküstücülüğün temel özelliğini ifade ediyordu. Yeni kuşağın ilk yandaşlarından biri bendim ve André Breton, Maeght Yayınevince yayımlanan Uluslararası Gerçeküstücülük Sergisi kataloğu *1947'de Gerçeküstücülük* için "mistik erotik" üzerine bir yazı yazmamı istedi (bu konudaki düşüncelerim hoşuna gidiyordu). O dönemde çıkan manifestolarım Marksistlerin "diyalektik materyalizm"lerinin yerine "diyalektik erotizm"i geçirmeyi, Tristan ve Iseult'ün gerici mitosuyla mücadele etmeyi (aşk şerbeti içtiklerinden çılgın aşktan başka bir şey tanımıyorlardı) ve "kadının özgürlüğü"nü istemeyi (Ekim 1947'de *Fontaine*'de bundan söz ettiğimde henüz kimse bahsetmiyordu) öneriyordu. Kadın cinselliğinin de "Andromeda kompleksi" tarafından yönetildiğini kanıtladım.

Danimarkalı büyük gerçeküstücü Jens August Schade 1940'de yazılmış romanı *Varlıklar Birbirine Rastlar ve Kalplerden Tatlı Bir Müzik Yükselir*'in çevirisi sayesinde Fransa'da 1947 yılında keşfedildi. Yazmaya 1928 yılında *Svet Danimarka*'da ile başlayan Kopenhaglı bohem yazar Schade bütün eserini erotik olağanüstülük üzerinde merkezleştirmiştir; önceki romanı *Konsol Hırsızı ya da Ölümsüz Aşk* da bundan harikulade biçimde etkilenmişti. Hayranları Paris'te Schadizm'i başlatmak istediler;

1 Norman Mailer, *Genius and Lust: a journey through the major writings of Henry Miller* (New York, Grove Press, 1976).

Schadist bir klüp Pereire Bulvarında kuruldu ve bir Miss Schade seçildi; France-Dimanche'a çıplak poz verdi.

Varlıklar Birbirine Rastlar, bizi Kopenhag yakınlarındaki bir villa arazisine götürür; iki çift, Sorensenler ve Hansenler burada aynı evin birer katında oturmaktadırlar. Evangeline Hansen ve kocası Sjalof yataktadır:

— Baksana, arasıra başka bir erkekle yatmak istiyorum, der Evangeline, soğuk, ilgisiz, eğilip bükülmeyen bir ses tonuyla.
— Gerçekten mi?
— Evet, dostum.
— Niçin?
— Çünkü istiyorum. [1]

Sjalof bir hançer arar, onunla karısını tehdit eder ve anidenhançeri dişlerinin arasına yerleştirir, çömelir, kollarını öne uzatır ve vahşi bir Rus dansına başlar; dans etmeyi bitirdiğinde avizeye asılır ve orada sallanır. Bütün roman beklenmedik kışkırtmalar ve tepkilerle doludur.

Kopenhag Üniversitesinde öğrenci olan Hans Madsen, Evangeline'in sevgilisidir ve nişanlısı Mithra'dan bir telgraf alır; Mithra, Amandus Johansen'le seviştiğini duyurmaktadır ve imza olarak şunu yazmıştır: "Senin asla açmadığın şeker kutun." Bu haber karşısında yıkılan öğrenci bir tren kompartımanında, tanımadığı birine, Sofia'ya, sigara ikram eder ve Sofia da ona, o sırada vardıkları Slegelse İstasyonunda kendisine sigara ikram edeceğini hayal ettiğini itiraf eder. Kadınlar tuvaletinde kendisini Madsen'e verir ve birbirlerini asla unutmayacaklarına yemin ederek ayrılırlar. Sofia, Rio de Janario'ya giden bir dansözdür; yolculuğu sırasında, evlilik evini terk etmiş olan Sjalof'a rastlar. Kısa süre içinde, sevmemesine rağmen kendini ona verir, çünkü Sjalof sıkıntının güzelliğini keşfettirmiştir: "Sizinle çılgınca sıkılıyorum... Size sadece sıkıntıdan sarılmak istiyorum."

1 Jens August Schade, *Des êtres se rencontrent et une douce musique s'élève dans leur coeur*, Christian-Petersen Merillac çevirisi (Paris, Edition du Bateauivre, 1947).

Burada, kadınlar ve erkekler kendilerini vererek, kaçırarak, yeniden vererek, aşk uyurgezerleri gibi davranmaktadırlar; takınakları olan müzik fügdür. Sjalof, Latin Amerika'da genelevler kurduktan sonra, karısı Evangeline'le birlikte yaşamak için Seeland'a geri döner; Evangeline, "kendini, *tüm saflığı içinde* açık saçık hissetmek," istemektedir ve yoldan geçen birinin şöyle dediğini duyar: "Şehvetle parıldıyorsun, seni ateşböceği seni." Madsen, Mithra'yla evlenir ve Mithra evliliklerinin ertesi günü lezbiyen olur. Dansöz Tomba Tomb olan Sofia, New York Theater'in müdürü bir Fransız olan Robert Clair de Lune'le evlenir. Altı ayın sonunda boşanır, Kopenhag'a geri döner, orada üç kadınla birlikte yaşayan Madsen'i görür, sonra yine macera peşinde koşmak için yola çıkar. En garip olaylar, en çılgın sözler birbirini izler; bazı bölümlerin kişiler tarafından hayal edilip edilmediği ya da gerçek olup olmadığı bilinmemektedir; bunu kendileri de bilmezler.

Savaş sonrası döneminin başlangıcında, birkaç yazar, kışkırtma düşüncesiyle erotizmin savunmasını üstlenirler; bunlardan biri, Queneau'dan etkilenerek ilk romanı *Vercoquin ve Plankton*'u Ekim 1946'da yayımlayan Boris Vian'dır. Kitabın başında Antioche tarafından Saint-Cloud Parkı yakınlarında, Major Villasında düzenlenen danslı eğlenceyi anlatmaktadır. Onlar aynı kadın için, Zizanie, çekişirlerken diğer davetliler her yerde sevişmektedir; kömürlüğün dibinde yedi kız ve bir oğlan çırılçıplaktır. *Surboom*'un sonunda, "Antioche üst katlara çıkar. Major'un yatağından iki çifti, kendi yatağından başka iki çifti ve bir oğlancıyı, süpürgelikten üç çifti, ayakkabı dolabından da bir çifti çıkarıp atar (bu sonuncular çok küçük bir çifttir)"[1] Antioche'un Konsorsiyum'daki bürosundaki başarısızlıklarına ayrılmış olan romanın geri kalan bölümleri daha az ilginçtir. Ama ertesi ay, 21 Kasım 1946'da Vernon Sullivan'ın *Mezarlarınıza Tüküreceğim*'i, Boris Vian'ın çevirisiyle yayımlanır (o dönemde Vian, Raymond Chandler ve James Cain'in *Thrillers*'ini çeviriyordu ve aynı zamanda Meslek Sanat'ta mühendislik, caz trompetçiliği ve *Temps Modernes*'de köşe yazarlığı yapıyordu.)

1 Boris Vian, *Vercoquin et le plancton* (Paris, Gallimard, 1946).

Kitabın üstündeki bantta "Amerika'nın yayımlamaya cesaret edemediği kitap," yazıyordu. Sözüm ona Vernon Sullivan, Chicago'da beyaz bir baba ve zenci bir anneden doğmuştu ve New York kulüplerinde gitaristlik yapmış, sonra savaş sırasında İtalya seferine katılmış; kitabı Paris'te garnizonda yazdığı sanılıyordu. Kahramanı, sarışın Lee Anderson sekizinci dereceden zenci kanına sahip bir melezdir ve Beyazlar tarafından linç edilen zenci erkek kardeşinin intikamını almak ister. Küçük kızların ırzına geçer, iki iyi aile kızını baştan çıkarır, Lou ve Jean Asquith, ve onları katletmeden önce ahlaklarını iyice bozar; polis tarafından takip edilir ve sonunda öldürülür. Vian, başlangıçta bu kara roman parodisini, romantik bir Alman dizesinden yola çıkarak, *Mezarlarınızda Dans Edeceğim* olarak adlandırır; bu başlığı yapmacık bulan karısı Michelle, *dans edeceğim* yerine *tüküreceğim*'i koydurtur. Bir ayın sonunda bu kitabın yazarının Vian olduğu anlaşılır.

Eleştirmenlerin (Robert Kanters, Maurice Nadeau) dediği gibi *Mezarlarınıza Tüküreceğim*'in hiçbir edebi değeri yoktur; cinsel şiddet sahneleri nedeniyle altı bin adedi altı ay içinde altıbin adet satıldı. Ama 28 Mart 1947 günü, ticari temsilci Edmond Rouge, Montparnasse'daki Depart Sokağında bulunan bir otelde metresi Marie-Anne Masson'u boğdu. Ertesi gün *Liberation*'da şöyle bir haber: "Koltuğun üzerinde bir roman: *Mezarlarınıza Tüküreceğim*; Boris Vian'ın kahramanı tarafından işlenen cinayetin anlatıldığı sayfa açık. Bazı bölümler katil tarafından işaretlenmiş." Kaçak Edmond Rouge, 30 Mart günü Saint-Germain ormanında kendini asar. Bu olay romanın başarısını kesinleştirir ve satışı kısa süre içinde yüzbin adede ulaşır; bu durum, "tehlikeli bir sosyal eser" olduğu görüşünü de güçlendirir ve Boris Vian 23 Mart 1947'de ahlaka aykırı davrananların davalarıyla görevli yargıç Baures'in karşısına çıkar.

Boris Vian 1947'de iki roman çıkartır, *Günlerin Köpüğü* ve *Pekin'de Sonbahar*, her ikisi de basın tarafından ortak biçimde "sıkıcı" olarak değerlendirilir. Bunun üzerine Vernon Sullivan olayının skandalını kullanır ve bu ismin altına *Derilerinizi Yüzeceğim* (1947 sonu) başlığını koyar; kahramanı Dan Parker (Ahlak Birliği'nde Vian'dan şikayetçi olan Daniel Parker ima

edilmektedir) adlı rezil bir heriftir ve bir cinsel çılgınlıklar hikâyesidir. Bu kitaptaki erotik sahneler öncekilerden daha az kabadır: En fazlası Dan Parker ve bardaki bir müşteri bir telefon kabinesinde sevişirler; ayrıca bir erkek iki kadın ve bir kadın iki erkekten oluşan üçlü aşk sahneleri de vardır. 1948'de, *Ve Bütün Çirkinler Öldürülecek, France-Dimanche* için Vernon Sullivan tarafından tefrika roman olarak yazılır ve Folies-Bergère'in çıplak dansözlerinden biri olan Yvonne Menard'ın ve ceza yargıçlarından birinin kızı olan Muriel Guillemot'nun eteklerini toplamış sigara içerken çekilen fotoğraflarıyla resimlendirilir. Boris Vian, bu romanın kişileri olan ve bir doktorun çirkinlikten nefret ettiği için yarattığı yapay güzel kadınlar, Cynthia Spootlight ve Sunday Love'ı onlardan esinlendiğini söylüyordu.

Vernon Sullivan imzalı bu romanları desteklemek için Boris Vian 14 Haziran 1948'de Montaigne Meydanındaki Club Saint-James'de bir konferans verdi: *Erotik bir edebiyatın gerekliliği.* Ama mahkeme devam ediyordu. *Mezarlarınıza Tüküreceğim,* 1 Haziran 1949'da bakanlık kararıyla toplatıldı. Yürütme gücünün bir kitabı toplama gerekçesi *kamu düzenini korumak*'tır. Yasaklama, müstehcen bir yazıya olduğu kadar politik bir yazıya da uygulanıyordu: Daha önceden *Montoire ve Verdun Diplomasisi* de yasaklanmıştı.

Boris Vian'ın duruşması sırasında savcı yardımcısı şöyle dedi: "İki ya da üç kişinin her yönüyle anlatıldığı edebe aykırı erotik sahneler olsaydı sadece, şunu açıkça söyleyeyim, bana bu kadar kötü gelmeyecekti."[1] Suçlama makamı için kabul edilmez olan "ısırılmış cinsel organı kan içinde, boynu topuk darbeleriyle ezilmiş Lou Asquith'in başına vurula vurula öldürülmesi," ve boğazlanmış Jean Asquith'in tabancayla öldürülmesidir. Savcı yardımcısı suçlanan bölümlerden birini okur: "Uyluklarının arasını ısırdım. Ağzım siyah ve sert kıllarla doldu... Bunun üzerine bütün gücümle dişlerimi sıktım... Daha sonra kanını ağzıma işediğini hissettim... Aniden fark

1 Noel Arnaud, *Le Dossier de "J'irai cracher sur vos tombes"* (Paris, Christian Bourgois, 1974).

ettim ki her şey donumdan çıkıp gidiyordu... Daha hızlı vurdum..." vs.[1] Kamu Bakanlığı tarafından cezalandırılan erotizm değil, "erotik sadizm"di. Boris Vian, mahkûmiyetinden sonra (ceza, 6 Ağustos 1957 tarihli yasaya göre bağışlanmıştı) "erotik sadizmi" patafizik için terk etti. Ölümünden sonra yayımlanan *Pornografik Yazılar*'ında *Salatalık Yürüyüşü* gibi birkaç cezaevi şarkısı ve *Drencula* adlı bir hikâye vardır. Vernon Sullivan dolaşımdan çekilmiştir (son romanı *Kızlar Farkına Varmıyor* bir başarısızlıktı).

Yasaklar Karşısında Yayıncılık

Bu dönemde, tam bir ifade özgürlüğü için mücadele ederken erotizme ve gerçeküstücülüğe hizmet eden yayımcıların karşılaştıkları güçlükleri de bilmek gerekir. Yayıncılık, 29 Temmuz 1939 tarihli bir kararnameye tabiydi; bu kararname, aileyi ve doğum oranını korumak amacıyla çıkartılmış olan *Soyun Korunması* başlıklı bir bölümde "ahlaka hakareti" cezalandırıyordu. Savaş olmasaydı, diye belirtir Maurice Garçon, bu kararname altı ay sürerdi. Ahlak kurallarına aykırı geldiğinden kuşkulanılan bir kitap, yasanın keyfi kavramları adına soruşturma konusu olabiliyordu ve soruşturmaya yer olmadığı kararıyla ya da dava kararının gözden geçirilmesi için ceza mahkemesine geri gönderiliyordu. Mahkumiyet kararı nüshalara el konulmasına yol açıyordu, ama satış ve dağıtım devam ediyordu. Bir jüri üyesinin dediği gibi: "Ahlaka hakaretten mahkum edilen bir kitabın yasaklanması zorunlu değildir —gerçekten de, böyle olanlar azdır."[2] Mahkûm edilen kitaplarla yasaklanan kitaplar arasındaki bu ayrım neden olduğu sıkıntıyı pek ortadan kaldırmıyordu.

Jean d'Halluin tarafından yönetilen Editions du Scorpion'un Lobineau Sokağında bir dükkânı vardı ve vitrininde, içinde bir çift canlı akrep bulunan bir kavanoz bulunuyordu; bu kitabevi

1 Vernon Sullivan, *J'irai cracher sur vos tombes* (Paris, Editions du Scorpion, 1946).

2 Daniel Becourt, *Livres condamnés, livres interdits* (Paris, Cercle de la librairie, 1962).

mahkemenin mahkûm ettiği skandal romanlarda uzmanlaşmıştı. Raymond Queneau'nun *Kadınlarla Aram Hep İyidir* (1947) buradan çıktı ve Queneau, kitabını Michel Presle diye imzalamıştı çünkü elyazmalarını d'Halluin'e verdiği sırada aktris Micheline Presle ile randevusu vardı. Kitap, İrlanda devrimini konu alan çok güçlü bir erotik-egzotik roman olmasına rağmen yazar, meslektaşı Boris Vian'ın başına gelen hukuki sorunlarla karşılaşmadı. Çünkü Queneau, iyi bir gerçeküstücü olarak, örtülü erotik uygulamıştı; imalarla dolu dramatik bir macera olarak düzenlenmiş hikâyesi, masum bir kız öğrenci tarafından da okunabilirdi; ustaca dolaylamalarla anlatıldığı için, kendisini zorla hapseden devrimciler grubu arasındaki bu sapkın bakirenin cinsel kudurganlığından hiçbir şey anlamayacaktır. Ama bununla birlikte, konudan haberdar okuyucu açısından, çapkınlık izlenimi, kaba sözcükler ve dolaysız çağrışımlar kullanan bir romandakinden daha güçlüdür. Queneau, İrlandalı kadın kahramanı Sally Mara'ya vurgundur; onun için oldukça açık saçık olan bir *Özel Günce* (1950) biraraya getirir ve bütün bu saga, *Sally Mara'nın Toplu Eserleri*'nde (1962) bulunur.

Edition de Scorpion'un yasak kitapları arasında, kaba ama iyi düzenlenmiş kitaplar olan Ernst Ratno'nun (Ernest Levy) *Bütün Sadistler Ölmedi*'si (1949) ve Connie O'Hara'nın (Jose-Andre Lacour) *Clayton Koleji* (1950) vardır. Jean d'Halluin, savaş sonrasında gerçeküstücü kitapların editörleri olan Eric Losfeld (Edition du Scorpion'da çalışmaya başlamıştı) ve Jean-Jacques Pauvert'e yolu açan bir öncüydü.

Eric Losfeld kendisini "vahşi haldeki gerçeküstücü" (doğuştan gerçeküstücü olduğunu anlatmak için kullanır) olarak niteliyordu. André Breton'la biraraya geldikten sonra 1951'de Arcanes Yayınevini kurdu; yüz kadar kitaptan oluşan kataloğunda özellikle fantastik kitaplar vardı. 1955'de Cherche-Midi Sokağındaki bir binaya yerleşti ve adını Muğlak Alan koydu (Flamanca adı Losfeld'in tercümesiydi); 1967'de şirket merkezini Vernuil Sokağına taşıdı. Mali sorunlarını aşmak için yasak eserlerin ticaretine yaygın olarak başladı. Losfeld, Arcanes ve Muğlak Alan etiketi altında ancak yirmi kadar erotik

eseri resmi olarak yayımlayabildi. Ama 1954'den 1966'ya çok sayıda yasadışı kitap yayımladı, yani ne yazar ve yayınevi adı vardı, ne de matbaa ve depo adresi. Fiş dolabında kayıtlı sadık hayranlarının dışında çapkınlık gazetelerindeki ilanlarıyla ya da sahiplenebileceği yayınlarının iki sayfası arasına yerleştirdiği taksa kartlarla başkalarına ulaşıyordu.

Faaliyeti ancak bazı koşullarda kazanç getiriyordu. Şöyle diyordu: "Yasak kitap iyi satan bir şey değildir. Asla best-seller aşamasına ulaşamaz. Bin adet sattığında bunun bir başarı olduğu kabul edilir."[1] Kendisinden sürekli olarak erotik kitap satın alan yaklaşık yirmibin müşterisi olduğundan (Mısır Kralı Faruk bile müşterisiydi) Losfeld daha çok kitap hazırlamak zorunda kalıyordu, kimilerini bir hafta içinde gerçekleştiriyordu. Elinde metin olmadığında, doğaçtanyazıyordu. *Yatak Odasında Felsefe*'nin modernleştirilmiş hali olan *Bütün Kötülüklerin Gecesi*'ni böyle yayımladı: Dolmance göğsü dantelli elbise giymek ve saltanat arabası sürmek yerine kravat takıyor ve Jaguar kullanıyordu.

Doğal olarak, yürürlükteki yasalar nedeniyle, "ahlaka hakaret"i cezalandırmakla görevli 4. Mahkemenin kararları üzerine birçok kez aramaya ve kitaplarına el konulmasına maruz kaldı. Para cezalarına çarptırılmıştı, çünkü haksız bulduğu sansüre boyun eğmiyordu. Bir yıl boyunca üç kitabı yasaklanan yayınevi, daha sonra yayınladığı "benzeşik kitapları"nı Adalet Bakanlığına sunmak zorundaydı, bakanlık onları inceler ve makbuz alındısından doksan gün sonra satışa sunulma izni verirdi. Böylece, geç satılacak kitabın ya da uygun görülmediğinde imha edilecek kitabın masrafları üstüne biniyordu. Bu da meslek riskiydi. Losfeld, bu denetime meydan okuyarak goşist bir unvan edindiğinden en küçük yayınından bile şikayet ediliyordu. Pierre Kroupenski'nin *Duarte ve Arabella*'sının basımı, babasının tecavüzüne uğrayan genç bir kızın nasıl sarsıldığını anlatan iki sayfası nedeniyle üçlü bir yasağa uğrar (küçüklere satılması, ilanı ve reklamı yasaktır).

Bununla birlikte Losfeld, öyle sempati uyandırıyordu ki başarısı arttı. Gizli kasasındaki çapkınlık romanları sinemaya

1 Eric Losfeld, *Endetté comme une mule ou la passion d'éditer, op. cit.*

uyarlandı; örneğin, filmin fotoğraflarıyla resimlendirerek yeniden düzenlediği Claude des Olbes'in *Emilienne*'i gibi. Paris'te geçen bu hikâyenin anlatıcısı, Jullimard Yayınlarında sekreter olan karısı Emilienne'le kadın romancı Adilée'nin sevici aşklarının tanığıdır.

Eric Losfeld, Verneuil Sokağındaki kitabevini cumartesi sabahları alıcılara kapatıyor, bir koltuğa kuruluyor, sakat ayağını masanın üzerine koyuyor (kurtuluş sırasında attan düştüm, demişti bana) ve dostlarına cinaslarla süslü anekdotlar anlatıyordu. Bu nükteli yayıncıların dahice düşünceleri vardı. Böylece, pek bilinmeyen "yetişkinler için çizgi roman"ın babası Losfeld oldu. *V-Magazine*'deki Jean-Claude Forest'in çizgi romanlarını fark ettiğinde ona bir albüm yapmayı önerecektir: Bu, kitapçıların ve kamuoyunun surat asacağı *Barbarella* olacaktır. Daha sonra *Arts* dergisinde *Barbarella*'ya bir sayfa ayrıldı ve Dino de Laurentis, Vadim tarafından yönetilen bir film yapmak için haklarını satın aldı. Bundan güç alan Losfeld, Belçikalı çizimci Guy Pellaert'e (Pierre Bartier'in bir senaryosu üzerine) *Jodelle*'i, Nicolas Devil'e (Jean Rollin'in bir sinopsisinden) *Xam'ın Sagası*'nı, Philippe Caza'ya *Kriss Kool*'u, Georges Prichard'a *Lolly-Strip*'i, vs. önerdi. Bugün, *Bédé Yetişkin* ve *Bédé X* gibi aylık dergi ve sayısız albümle erotik çizgi roman servet kazandırmaktadır. Eric Losfeld'in bu işin başlatıcısı olduğunu ve *Barbarella*'nın başlangıç noktası olduğunu unutmamak gerekir.

Losfeld'in rakibi Jean-Jacques Pauvert'in de çok farklı ama bir o kadar ilginç bir kariyeri olmuştur. Losfeld gerçeküstücü bir yayımcıydı, Pauvert bir gerçeküstücülük yayımcısı: İşte onları ayıran! Birincisi, André Breton grubunun tartışmalarına katılmış ve beş gerçeküstücü dergi yayımlamıştır. *Medium, Bief, La Brèche, Le Petit écrasons illustré, L'Archibras*. İkincisi sadece bir tane, ama daha lüks bir dergi yayımlamıştır: *Le surréalisme même*.. Pauvert'in başlangıçtaki atılımı 1947 yılında *Onbirbin Kırbaç'ı* normal bir baskı olarak yayımlaması oldu; kitabın arka kapağında şöyle diyordu: "Hâlâ lanetli kitaplar vardır. Bunlar sadece 'kitap kurtları'nın evinde görülür. Bunların cep kitapları dizisinde de olması gerekir. En azından herkesin elinde bulunsunlar. Sizin deyiminizle bu, mesleği kötüye kullanmaktır. Ama

hangi meslekten söz ediyorsunuz?" Dizgi hatalarına ve kötü kâğıdına rağmen, bilinmeyen bir Apollinaire'i keşfetme heyecanıyla, öğrenciyken satın aldığım bir Apollinaire'i hâlâ saklıyorum.

Yirmibir yaşındaki bu yayıncı, daha sonra, Sade'ın bütün eserlerini yayımlama kararı aldı; bu, o zamana kadar yapılmamış bir şeydi. 1948 yılında, sadece Brüksel diye belirterek *Sodom'un Yüzyirmi Günü*'nü yayımladı. Ama daha sonra oniki ciltlik *Juliette'in Hikâyesi*'nin üzerine kendi adını ve Sceaux'daki adresini koyma aptallığını gösterdi. Yaptığı işten iktidarın telaşa kapıldığını öğrenerek, 16 Ekim 1953'de kendini yüksek sosyetenin hizmetinde ilan etti, böylece *Yeni Justine*'i çıkarttı. Kitap komisyonu, ertesi yıl bu durumu ele aldı ve 15 Aralık 1956'da Paris VII. Ceza Mahkemesinde dava açıldı.

Kutsal Marki yayıncısını bunaltmanın "kuşkulu onuru" ve "oldukça zor görevi" nedeniyle güç durumda kalan Maynier Savcı Yardımcısının iddianamesi ılımlıydı. Jean Paulnan ile Georges Bataille'ın ifadeleri, Mösyö Garçon'un savunması birbirleriyle zeka yarıştırıcı cinstendi. *Juliette* için *Le Crapouillot*"da "yarım sütunluk reklam" verdiğinden ve Sade'ın kitaplarını "cesaretli" diye nitelendirerek imza karşılığı sattığından Pauvert'i cinayet işlemiş gibi suçluyorlardı. 10 Ocak 1957 tarihli mahkeme, yüzyirmibin Frank para cezasına ve zaptedilen kitapların imhasına karar verdi. Ama Yüksek Mahkeme, 12 Mart 1958'de, hoşgörünün ilk işaretlerinin görüldüğü kanıtlar öne sürerek, para cezasını erteledi, Pauvert'i serbest bıraktı, sadece kitapları alıkoydu. Yetkililer, sanki düşünce özgürlüğünden yana bu kararı dengelemek ister gibi, 1881'den beri yürürlükten kaldırılmış olan sansürü, 23 Aralık 1958'de kararnameyle geri getirdiler.

Ünlü olan Pauvert, 60'lı yıllarda parlak bir dönem geçirdi ve dokunaklı Albertine Sarrazin'i tanıtma ve görkemli biçimde resimlendirilmiş tarihsel denemeler koleksiyonundan oluşan (dava açılmasını engellemek için klişeler üzerinden pubis kılları bile kazınmıştı) Uluslararası Erotoloji Kütüphanesi kurma onuruna sahip oldu; burada, özellikle Georges Batailles'ın *Erosun Gözyaşları*'nı, Patrick Waldberg'in *Modern Tarzda Eros*'u

yayımlandı. Meslek hayatının sıradan bir vakası olan kuşkulu *O'nun Hikâyesi*'ni yayımlamış olması iyi bir övünç kaynağıdır. CNRS ve ACTUAL gerçeküstücüleri sadece Losfeld'i seviyorlardı ve Pauvert'e karşı şiddetli bir saldırıya giriştiler.[1] Gerçeküstücülerin tarafsız hakemi olarak, hareketin bu iki yayımcısı arasında eşitliği koruyorum: Birbirlerini tamamlayıcı biçimde, aynı riskleri göze alarak aynı değerleri desteklediler.

Barok Zevkin İki Heykeltraşı

André Pieyre de Mandiargues, Paris'teki gerçeküstücüler grubuna 1948 sonbaharında katıldı; Place Blanche kahvesindeki bir toplantı sırasında kendisini André Breton'a takdim ederken onu gördüm. İlk hikâyeler derlemesi olan *İğrenç Yıllarda* (1943), Leonor Fini'yle olan ilişkisiyle aynı tarihlidir ve sanatla süslenip püslenmiş yapay bir çiçek demetine benziyordu, ama gerçek çiçeklerin kokusu, yumuşaklığı yoktu. İkinci hikâye derlemesi, *Kara Müze* (1946) bu eğilimi barok ve taşlaşmış bir fantastikle destekliyordu. Erotizm, kaçamak kabus görüntüleri olarak vardı.

Mandiargues, savaş sırasında, ateşinin 39°'den yükseğe çıktığı bir hastalık nedeniyle erotik sanrılar gördüğünü anlattı:

> Odamda hayali bir ziyareti kabul ediyordum, sürekli aynı ziyaretti bu. Bunlar, gerçekte de tanıdığım, hemen hemen aynı yaştaki iki kız kardeştiler ve ikisi de arzularımı kabul etmemişti. Ağır birer heykel biçiminde (gözleri mineli heykeller gibi) çıplak olarak görünüyorlardı, bileklerinden ve topuklarından birbirlerine bağlıydı (birisinin sağ topuğu diğerinin sol topuğuna bağlıydı, diğer topuklar ve bilekler de böyle bağlanmıştı). Böylece birbirlerine bağlı olarak, hayran olunacak bir tür canavar oluşturuyorlardı ve benim önümde, halının üzerinde kıvrılıyorlar, yatıyorlar,

1 *A Propos de Péret* (Paris, Association des amis de Benjamin Péret, Kasım 1987).

kalkıyorlar, önlerini ve arkalarını dönüyorlardı ve bana sadece ağızlarını, göğüslerini, karınlarını ve uyluklarının önünü gösteriyorlardı.[1]

Bu sanki Hans Bellmer tarafından çizilmiş bir "kafadanbacaklı" tanımıdır. Mandiargues, yarı-uykuda geçen bir sanrıda bile böyle bir yapmacıklık duygusunu koruyordu, üsluplu hikâyelerinde bile bunu üst boyutta vurgulamaktan başka bir şey yapmamıştır.

Başlangıçta örtülü erotikle yetinen Mandiargues, daha sonra, 1955'de Pierre Morion adı altında *Kapalı Şatoda Tasvir Edilen İngiliz*'i yayımladı; bu, az çok tiksinti verici sadist ayrıntılar toplamıydı. Losfeld'in gizlice yayımladığı bu kitabın yazarı olduğunu uzun süre gizleyen Mandiargues, bu tür yazıların serbest satışına izin verildiğinde kitabın yazarı olduğunu kabullendi. Hatta, kitabın yeni baskısının önsözünde şunu iddia etti: "*İngiliz*, sayabileceğim gerçeküstücü romanlar arasındaki ender örneklerden biridir."[2] Bu abartılı tatminin doğru olmadığını söylemem gerekir.

Anlatıcı, Mösyö de Montcul'ün (bu isim, melez hizmetçi Viols'nin "Montcul'ün dostu Mösyö"* diye hitap etmesine neden olur, ki çok bayağı bir şakadır) oturduğu Bretagne'daki Gamahuche Şatosuna gelir. Montcul'ün kendi zevki için kızlardan ve dev zencilerden oluşan bir haremi vardır. Anlatıcı bundan hemen yararlanır: "Taşaklarımı uzun süredir boşaltmadığımdan, boşalmam uzun sürmedi." Ona, *kamış altında dondurulmuş balık sütü* ve *Paris usülü bok çorbası* ikram edilir. Midesi bayram eder: "Bok çok lezzetliydi." Ardından, "camdan yontulmuş büyük bir kamış getirilir; dev taşakların üzerine dimdik yerleştirilmiştir." Bu camdan dev ekmeği Edmonde'un anüsüne yerleştirerek eğlenir ve oradan kaçar, çünkü

---

1 *La Brèche*, no 7, Aralık 1964.

2 André Pieyre de Mandiargues, *L'Anglais décrit dans un château fermé*, yazarı tarafından gözden geçirilmiş, düzeltilmiş ve önsöz yazılmış baskı (Paris, Gallimard, 1979).

* Fransızca'da okunuşu, vulvamın dostu mösyö ile aynı anlama gelir, Ç.N.

Edmonde acıdan inlemekte ve kanamaktadır.

Montcul misafirine, bu şatoda, işgal yıllarında, "papaz giysili" iki yahudiyi, esir ettiği Alman subaylarına ve bir Alman prensesine işkence etmeleri için nasıl kışkırttığını anlatır. Yahudiler öyle korku ve dehşet içindeydiler ki, Montcul itiraf eder: "Aşağılayamayacaklarını anlayınca, Almanlara kendim saldırmadan önce onları temizlemem gerektiğine inandım." Temizlemek, eski anlamıyla "birini öldürerek kurtulmak"tır. Bu roman, Yahudileri (alçaklıkları üzerinde durarak) ve "zencileri" (vahşice insanlıkdışı bularak) anlatış biçimiyle, bir gerçeküstücüde şaşkınlık veren izler taşımaktadır. En büyük zevki, üzerine bir ineğin işediği fahişeyle zina yapmak olan anlatıcı, kan ve dışkı dolu bu hikâyeden çok etkilenir.

Mermer —üslubu çok saf olan harika bir roman— yazarının şunları yazdığı için sevindiğini görmekten üzüntü duydum: "Generali, yeğeninin kıçından dolayı bok içinde kalmış kamışımı emmeye zorladım ve bunu büyük bir özenle, uysallık ve ölçülülükle yaptı ve sanırım beni ısırmayı düşünmedi. İyi. Ardından, generali düzdüm."[1] Bu bir Sade değildir. Onun aşırılıkları, bir volkan patlamasındaki alevler gibi fışkırmıştı ve ifade özgürlüğünün bedelini yirmisekiz yıl hapisle ödedi. Sade'ı sevimsiz biçimde taklit eden sosyete edebiyatı onunla karşılaştırılamaz. *İngiliz*, Florence Guold'da sürekli olarak yemek yiyen üç kişi arasındaki bir yarışmanın sonucudur; 1954 yılında, en ilginç erotik eseri hangisinin yaratacağı konusunda birbirlerine meydan okudular. Marcel Jouhandeau, *Tirésias*'ı yazdı (başka birinin kendisini taklit ettiği bir eser gibi gösterdi bunu), Jean Paulhan'ın kafasında *O'nun Hikâyesi* ve Mandiargues'de de *İngiliz*'in fikri vardı ve her ikisi de Sade'a gönderme yapıyorlardı. Bu kadar gösteriş ancak kötü bir edebiyata yol açabilirdi. Erotik bir yazı, aşk deliliğinin gürleyişi ya da hayvani bir arzu şarkısı gibi, ancak varlığın en derininden geldiği zaman hayranlık vericidir.

Neyse ki Mandiargues, daha sonra, örtülü erotiğe geri dönmüş ve bunu mükemmel biçimde ifade etmiştir. Ekim 1959'da, gerçeküstücü serginin "Erotizm"e ayrılmış kataloğu

1 *L'Anglais décrit dans un château fermé, op. cit.*

için yazdığı *Gelgit*, çağdaş ahlakın evriminin bir işaretidir. Bu hikâye 1962 yılında Tchou tarafından yasadışı ince bir kitap olarak basıldı ve Ulusal Kütüphane kamuya ulaşmasını yasaklayarak kota altında Yasak Yayınların 1652 numaralı bölümüne yerleştirdi. Mandiargues, *Gelgit*'i, 1966 yılında, *Sefih Kapı* hikâyeleri arasına sokmak istediğinde yayımcısı karşı çıktı. Daha sonra 1968 Mayısı geldi ve Fransa'da bir düşünce değişikliği yaşandı; aynı yayımcı, 1971 yılında, Mandiargues'in *Gelgit*'i, *Kabarmalar* adlı derlemesinin başına koymasını istedi. 1973 yılında *Bataklık*, Walerian Borowczyk tarafından *Ahlaksız Hikâyeler* adlı filmle sinemaya uyarlandı ve kalabalıkların beğenisine sunuldu.

Oysa *Gelgit*, erkek cinsel organının emilmesi hikâyesinden başka bir şey değildir. Anlatıcı, onaltı yaşındaki kuzini Julie'yi, Normandiya sahillerinde denizin kabardığı bir sırada, dalgaların erişemeyeceği bir kayanın tepesine çıkartır. Ve şöyle der: "Sana anlattığım gibi ... Madam Regina'nın evindeki fahişelerin yaptığı gibi ağzına alacaksın. Deniz yükselene kadar öyle kalacağım." "Küçük maymun" dediği, ama "çok genç kızlara özgü o harikulade ve saf patavatsızlığa"da sahip olan kuzini uysalca diz çöktü ve emmeye başladı: "Bir elimle başını tutuyordum ve dalgaların ritmiyle uyumlu hafif ve ağır bir hareket veriyordum." Denizin dineceği saat olan 11.14'e kadar boşalmasını geciktirmeye karar verdiğinden, saatini gözlemek için bir kayaya astı. Beklerken, konuşmasına da ara vermiyordu, böylece ağzını vermiş olan kıza denizcilik kavramları öğretiyordu. Nihayet deniz sel gibi akın etti ve konferansçı, kuzininin boğazına boşaldı: "Kendisine öğretildiği gibi, hepsini yuttu." Ayağa kalkar, üstünü başını düzeltir ve emredici bir tonla sonuçlandırır: "Artık gelgitin ne olduğunu biliyorsun."

Mandiargues bu hikâyeyi "hayali çocukluğumun küçük bir günlüğü, bir hayal parçası" olarak tanımlar. Çocukken tatillerini Berneval falezlerinin yakınındaki Caux'da geçiriyordu ve "denizyosunlarının ve fukusların şiddetli biçimde iyotlu ve son derece cinsel kokusuyla" tahrik oluyordu.[1] Hatıralardan oluşan

1 André Pieyre de Mandiargues, *Le Désordre de la mémoire* (Paris-Gallimard, 1975).

bu zihinsel yapı, incelikle inşa edilen ve olağandışı etkiler hedefleyen edebi erotizminin tipik örneğidir. Kahramanları, kadına zevk vermeyi ihmal etmemekle birlikte ondan bir araç olarak yararlanan ve uyarılmak için her türlü karışıklığa ihtiyaç duyan mastürbasyoncudardır. Bencillikleri ve doğallıktan uzaklıkları, gerçekleştirdikleri işin ateşini söndürür. Bu yüzden, Mandiargues'ın en iyi hikâyeleri erotizmin hafifçe gözden kaybolduğu, yerini mastürbasyona bıraktığı hikâyelerdir.[1]

Yayımcısı Eric Losfeld'in "çevik ve bronz tenli bir maceracı, güneylilere özgü gevezelikteki baştan çıkarıcı" olarak tanıttığı[2] Maurice Raphael (gerçek adı Victor-Marie Lepage'dır), eşi benzeri olmayan ve çok üreten bir gerçeküstücüdür. Provence'de yaşadığı için bir Güneyli olarak kabul edilir, ama aslında 1918'de Brest'de doğmuş bir Breton'dur, babası bir deniz subayıdır. Hukuk eğitimi yaptı, sonra değişik meslekler arasında dağıldı: Panayır çığırtkanı, ticari temsilci, gazeteci vs. Edition de Scorpion'da yazarlığa başladı ve 1950'de "memnuniyetsizliğini haykırmak" için *Öyle Olsun*'u yayınladı ve bu roman 3 Mart 1951'de yasaklandı. Bu, hayta bir lirizm ve dışkıcılığa acıklı bir başvuru ile, Louis-Ferdinand Céline'in taklidiydi. Kahramanın, fahişe Gina ile yattığı şu sahneye benzer sahneler vardır:

> Paketimi çıkardım ve iki çorba kaşığı sallayarak, kuru kuruya, başındaki yüzükle onu düzdüm... Silme, köpüksüz, iliklerine kadar. Bağışlamadım. Hıçkırığa tutuldu, iş bitmişti, tehlikesizce. Israr etmeye gerek yok. Dört ayak üstünde yere sıçradık. Bir an askılarım takıldı... Havada kaldık, neyse ki onu kendime doğru tutuyordum. İndirmenin yolu yok... Ben, Gina'ya yapışırken, ipinin ucundaki örümcek gibi debeleniyordum. Gina, hâlâ ayakları üzerinde durmanın yolunu bularak, marulu viyaklatıyordu. Bu ona ender duyulan his-

---

1 Bkz. "André Pieyre de Mandiargues ve maskelerin bayramı," *Le Surréalisme et le rêve* 'de.

2 Eric Losfeld, *Endetté comme une mule, op. cit.*

ler, ilk kez uçağa binme, süzülen, kanatlı, düğünsel bir uçuş duygusu veriyordu. Aniden, asılı durma hali sona erdi... Gina, dosdoğru kıç üstü düştü, lambanın parçaları üzerimize yuvarlandı..."[1]

Bir gece lambasına asılı olarak sevişen bir çiftin görüntüsü kuşkusuz gerçeküstücüdür, ama üslup gerçeküstücü değildir.

Maurice Raphael'in Edition du Scorpion'dan çıkan diğer romanları da aynı türdendi, ta ki *Ölü Bir Mevsim*'a kadar (1954); bu, ölüm cezasına mahkum olmuş ve dine dönerek ölen, "kız öğrencilerin katili" Charles Coquenlorge'un hikâyesidir; bunun üslubu, Léo Malet'nin en kara "polis romanları"nın üslubudur. Daha sonra, Hans Bellmer'in gravür kalemiyle resimlendirilen ve André Breton tarafından "ayaktakımının gizli yazısı" olarak nitelenen *Kapatma* (1955) adlı hikâyesi, hücresinde tecrit edilmiş ve erotik bir kabus gören mahkumun iç monoloğudur; bu durumu bizzat bilmektedir. Kahramanın bastırılan cinsel istekleri öyle yoğunlaşır ki, her tarafından falluslar fışkırdığını hisseder: "Gövdemden, arzulanan yanıklara yönelmiş yüz mızrak fışkırıyordu. Bir yığın silahtan daha deliciydim." Çılgınlığı hayvanlarla cinsel ilişkiye döner:

> Bir danaya burun deliğinden sahip oldum, bir eşeğin kıçını ve zevkten çılgınca havlayan sayısız köpek vulvasını zorladım!... Zamanı geldiğinde üflemek ve sonra vitray kanatları üzerinde başımı dinlendirmek için dev sinekler yarattım. Panterlerin, leyleklerin, karatavukların göbeklerini tanıdım... Hayvanlar, aşklarım, hayvanlar, arzum, delikli, tatlı, tapılası hayvanlar, tüyleriyle kucaklayan bitkiler.

1954'de, Marcel Duhamel'in *Kara Dizi*'sinde üç haftada yazdığı ve kendisine büyük bir popüler başarı getiren *Arabanı Durdur, Ben Hur!* gibi romanlar yazmak için Ange Bastiani adını kullandı. Ama *Biskövi Aşk*'ını Maurice Raphael olarak im-

1 Maurice Raphael, *Ainsi soit-il*, ardından *Claquemur* (Paris, Eric Losfeld, 1969).

zaladı (1956); bu, dinamitle balık avlayan, metresi Louisa'nın kocasını öldürmek isteyen, kudurgan şehvetli marjinal kahramanın cinsellik ve ölüm dramıdır ve kahramanın, genç Violette'le ilişkisini anlayan Louisa da onu tehdit eder.

Cinsel büyü taraftarlarıyla bir röportaj olan *Büyücü Aşk Elkitabı*'ndan (1969) sonra Ange Gabrielli takma adıyla (*Tüneyen Kediye, Güzel Bitki* ve *Bisküvi Aşk*'ın daha keskin bir versiyonu) ve Victor Saint-Victor takma adıyla (bütün yazdıklarının en iyisi olan ve 1977'deki ölümünden iki yıl önce bir cep kitapları koleksiyonu tarafından yeniden basılan *Çoğul Aşk*) erotik romanlar yayımladı. Önsözde şöyle der: "Hikâye görüş-ötesi tarafından —bir define bulur gibi— 'bulunmuş' imgelerin kader ekranına kimi zaman yavaşlatılarak, kimi zaman hızlandırılarak kabaca yansıtılmasından başka bir şey değildir." Toulon'da, sapkın bir kadın olan Clio ile olan maceralarını anlatır; Clio, toplu aşk denemeleri önerir:

> Çiftleşmede, gerçek bir ortaklık oluşturmayı biliyorduk; başkalarının zevkimize katılmasını, kendi zevklerini katmalarını sırayla birbirimizi seyretmeyi öneriyorduk... Arzulayacağımız bir erkeğe —kadın niye olmasın?— rastlayıncaya kadar barlarda, sokaklarda rastgele dolaşıyorduk. Gezintimiz bir av, bir tuzaktı ve gerektiğinde biz tuzak kuruyorduk.[1]

Tersane yakınındaki "küçük Chicago" denen Toulon Mahallesini keşfederek fahişe Nelly'le, erkek kardeşi pezevenk Donat'la yakın ilişkileri oldu; Selamet Ordusu'ndan sarışın bir Protestanı, Lucile, kötü yola düşürdüler, Baron Xeugène'in villasında bir kadın-erkek güreşine tanık oldular. Argonun sadece barok sivriliklere yaradığı, sinirli, imgeli yazısıyla *Çoğul Aşk* gerçeküstücü erotizmin otantik bir örneği olarak kalır.

---

1 Ange Batiani, *L'Amour au Pluriel* (Paris-Eurdif, 1975).

Anlamsız Sözcük Oyunlarıyla Eğlence

Kimi öncü yazarlar, üzerlerine dikkat çekmek için, skandal yaratan bir kitap nedeniyle adaletin peşlerine düşmesini dilediler. Isıdore Isou'nun, 1949 yılında, *Isou ya da Kadınların Mekaniği*'ni yayımladığı sırada Saint-Germain-Des-Prés civarında hayal kırıklığına uğramış bir tonla haykırdığını hatırlıyorum: "Beni suçlamak için ne bekliyorlar?" Herkes ona gülüyordu. Letrizmi* ortaya atmak amacıyla Isou, hem trompet, hem simbal, hem de davul çalarak orkestrada çalıştı.

Satışa sunulmadan, numaralanmış beşyüz adet olarak basılan *Isou ya da Kadınların Mekaniği*'nin satışının engellenmesi gibi bir tehlike yoktu. Bununla birlikte Isou öyle patırtı kopardı ki, kitabı özel bir komisyon tarafından incelendi ve Seine Ceza Mahkemesine gönderildi ve 9 Mayıs 1950'de mahkum edildi. Mahkemede, kendisini, Boris Vian gibi, Georges Izard'a savunduruttu ve Jean-Paul Sartre ve Jean Cocteau'nun desteklerini istedi; reklam çabaları başarıya ulaştı ve sevincini saklamadı. Bu kışkırtıcı eser, ciddiye alınmayı hiç hak etmiyordu. Isou, bu kitapta, "pezevenk olmak" isteyen gençlere sesleniyordu, çünkü kendisinin mükemmel bir pezevenk olduğunu, "dil dökmenin yasasını" ve "kadın avının kurallarını" bildiğini söylüyordu.

Bu roman, Isou ve Anna arasındaki bir dizi konuşmadan oluşur; Anna sorar: "Söyle bana Isou, iyi sevişir misin?" Isou cevap verir: "Mükemmel biçimde; bozulmadan çalışan bir makine gibiyim." "Kesintisiz sahip olma" yeteneğinde olduğunu, çünkü boşalmasına rağmen sürekli ereksiyon durumunda kaldığını söyler. "Dersler" başlıklı bölümlerde, bir kadını nasıl kucakladığını, elini "küçük deliğine" sokarak ("çirkin bir yaşlı kız"ın bakireliğini böyle bozmuştur) nasıl yanına oturduğunu, vs. anlatır. Bir yığın gereksiz teoriden sonra, kitabın sonunda, "sahip olma üzerine ders" bölümünde Isou ile Anna'nın cinsel ilişkileri anlatılır: "Bir balinanın su fışkırtması gibi soluk alıp

* Anlamsız sözdizimi ve uyduruk ses ve sözcüklerden kurulu şiir akımı, çev.

veriyordu ve atonik ve letrist fallusum düzenli sürtünüyordu." Bir sonraki ders olan "Kişisel bir aracın tanımı"nda kamışına hayranlığını ifade eder. Sonra, Anna'yı terk eder, çünkü yeterince zengin değildir ve şöyle der: "Benimle sevişmeden bana para veren kadınları, tek kuruş vermeden sevişen kadınlara tercih ederim."[1]

Maurice Lemaitre tarafından yönetilen *Ur* dergisi, letrist grubunun *Kadınların Mekaniği*'ndeki ilkelere katıldığını bildiriyordu: "Fatihin elinden düşmeyen bu kitap, her entelektüelin bir *pezevenge* dönüşmesini ve güçler ve erotik *yararlar* dünyasına katılmasını sağlar."[2] Bunun üzerini Isou, "bir baştan çıkarıcının itirafları" (kendisidir bu) olan *Sevgililik Mesleğimiz* (1954), *Avrupa Güzelleri* (1955) ve *Paris'te Yabancılar* (1956) ile pornografik romancı kariyerine girişir. İnanılmaz seksoloji derslerini, genellikle Quartier Latin'de geçen hikâyelerle birleştiren bu kitaplar, öğrencilerin balon haberlerine benzemektedir. Bu kitapları, Letrizminden kaçan okuyucuyu elde etmek için yaptığını edepsizce itiraf ediyordu: "Aşk sorunları beni özel olarak ilgilendirmiyor. Aşk üzerine bir kitap yazdığımda bu kitabın ilk baskısı bir ay içinde tükendi ve bana, eserlerimin toplamından daha fazla para getirdi. Bunun üzerine, genellikle daha iyi satan "fiziksel tutku" üzerine metinler yazmaya yeniden başladım."[3]

Isou, *Size Aşkı Öğreteceğim* adlı gerçeküstücü bir roman yazmayı da denedi; bu romanın kişilerinden biri, Sade öğretmesini istediği şair Gilbert Lely'dir. Roman şöyle başlar: "O dönemde, hiç kadın avlamıyordum, çünkü onları benim için tavlayan bir arkadaşlar çetesi kurmuştum... Küçük profesyonel jigolo gruplarının başı olarak beni seçmişlerdi." Aşktan öldürmeye karar verdiği evli bir kadın olan Diana Bermont'u kollarına atan onlardır. "Onu intiharın kıyısına sürüklemek" için, tırnaklarından, iğne ve bıçaklardan yararlanarak kadını yara bere içinde bırakır, ama Diana ona daha fazla aşık olur. Niha-

1 *Isou ou la mécaniques des femmes* (Lausanne, Aux Escaliers de Lausanne, 1949).

2 "Yeni bir erotizm için sütünlar," *Ur*, no 2, 1952.

3 Isidore Isou, *Je vous apprendrai l'Amour* (Paris, le Terrain vague, 1956).

yet, hamileyken çift taraflı zatürreeden ölür ve Gilbert, "cezalandırılmam gerek!" diye hıçkırarak ağlar.

Bu roman, bir *Sonsuz Küçük Sayıların Matematik Erotolojisi* ile biter; bu bölümün sadece iki sayfası çiftlerin cinsel pozisyonlarına ayrılmıştır ve uzun uzadıya "mastürbasyon pozisyonları" anlatılır, mastürbasyonun "sadece erojen bölgelere elle sürtülmesinden değil, ayrıca vücudun herhangi bir bölümünün başka bir bölümle ovuşturulmasından da oluştuğu"[1] kanıtlanır. *Hm* (Erkek) ve *a* (vücudun herhangi bir bölümü) ise, otuzbir çekme denklemi, *Hma=Hma'+Hma"* (Hma^n)'dir. Yine bir dizi denklemle erkeğin hayvanlarla, bitkilerle, gazlar ve sıvılarla, vs. cinsel pozisyonlarını da anlatır.

Isou, pornografik yazarlık kariyerine (çünkü burada söz konusu olan pornografidir, yani lirizmden, güzellik kavramından yoksun olan erotizm), *Paris'te Şehvetin Açıklamalı Felsefi Tarihi* (1960) adlı denemesi ve "yazarının resimlediği" roman, *Yüksek Şehvete Giriş* (1960) gibi her zaman ders verme iddiasındaki kitaplarında bitip tükenmez bir gevezelikle devam etti. Ama, Isou'nun bu dönemdeki en iyi romanı, "boş roman" olan *Saf Yasa*'dır (1963): Sadece bölüm başlıklarının basılı olduğu boş sayfalardan oluşur. Okuyucu, en azından metin tarafından hayal kırıklığına uğrama riskiyle karşı karşıya değildir.

1 Isidore Isou, *Je vous apprendrai l'amour, op. cit.*

Çılgın Arzuların Etiğine Doğru

Aralık 1959-Ocak 1960 arasında Paris'te, Daniel Cordier Galerisinde açılan "Erotizm" konulu Uluslararası Gerçeküstücülük Sergisi, André Breton'un, sergi kataloğunda bakış açısını belirtmesine olanak tanıdı. Breton, bu serginin, erotizmin zamanımızın, yüzyılın sonuna kadar sürecek olan devrimci değeri olduğunu belirtmek için açıldığını söyler (bu konuda bir peygamberlik yapmıştır). Duchamp'ın ve Chirico'nun eserleri gibi "tensel çekicilik etrafında" odaklanan eserleri biraraya getiriyordu sergi: "En büyük ortak bölenleri *erotizm*dir. Her iki durumda da 'örtülü' erotizmin olduğu (biri tamamen bilinçli olarak, diğeri tamamen istem dışı olarak) ve iki farklı simgeye başvurdukları görülecektir." Breton, edebi ifadeden "kötü kokan", değerini düşüren ve memnuniyetsizlik yaratan sözcüklerin atılmasını öneriyordu: "Utançtan kurtulmuş erotizm, ancak bu bedelle, hakkı olduğu önemli yeri isteyebilir. En büyük hedefimiz bu sözcükleri —neden oldukları temsili durumları— bu sergiden uzaklaştırmaktır."

Demek ki, erotik bir yazı, ancak harikulade olana doğru atılımını engelleyen kaba sözcüklerden ve bayağı düşüncelerden uzak olduğu oranda gerçeküstücüdür. Bu sözcüklere, ancak Sade gibi, paranoyak çılgınlıklarla dolu yazarlarda, istisnai olmak kaydıyla izin verilir; ama yine de, karşı konulmaz bir biçimde, görkemli metaforlar akını içinde ya da son derece felsefi bir söylemle gelmelidirler.

André Breton tarafından yönetilen son dergi olan *La Brèche*'de Aralık 1964 yılında, aşkta fiziksel pozisyonlara benzer "zihinsel pozisyonlar" olup olmadığını araştırmak üzere, *Erotik Tasvirler Üzerine Anket* yayımlandı. Ana soru şuydu: "Aşkta hayali tasvirlerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? Bir değer yargısını mı doğruluyorlar? Kendiliğinden mi ortaya çıkıyorlar, yoksa bir istem ürünü müdürler?" Cinsel eylem boyunca süren bu tasvirlerin gündelik hayatta iz bırakıp bırakmadığı da soruluyordu. Cevaplar genellikle Philippe Sollers'inki gibi kaçamak, ya da "penisimle birkaç şiir yazdığımı hatırlıyorum," diyen Jean Malrieu'nunki gibi saldırgan biçimde lirikti.

Christiane Rochefort şu cevabı veriyordu: "Hakikati söylememi ister misiniz? Sizinle kurduğum samimi ilişkilerden dolayı size karşı samimi olmak istiyorum... Hakikat şu ki bunlar beni hiç ilgilendirmiyor. Hemde hiç. Tasvirlerim. Tüm bunlar. Düzenleri. Herhangi bir şeyle olan ilişkileri. İzler." Ama Thérèse Plantier'nin cevabı —Kurtuluş döneminin en cesur kadın romanını yayımlamıştı, *Şeytansı Melekler* (1945) ve daha sonra *Karanlık Dersi* (1959) ile Editions du Scorpion'un kadın romancısı oldu— kadınca zevk almanın uzun ve incelikli bir analizidir: "Hayal gücünden yoksun olduğu sanılan ya da öyle olduğuna inanan kadın bile, yani 'saf', vajinal şehvet duyan kadın bile bir tasvirle, eşinin fallusunun tasviriyle çiftleşir. Organın tasviri ne kadar güçlü olursa, titreşimler de o kadar artar." Thérèse Plantier burada, sevişmede kendisinin yaşadığı "bir tasvirden diğerine erotik transfer"i tanıtarak önemli bir psikolojik açıklamada bulunmaktadır.

André Breton'un 1966'daki ölümünden sonra gerçeküstücülük, bireysel girişimlerle kendini göstererek devam etti. Burada ele aldığımız konuda az çok ilginç birkaç eserle daha karşılaşılır. Belçikalı gerçeküstücü Paul Nougé, 1966 tarihli yazısı *Georgette*'de, "1930'lu yıllarda yazılmış ticari bir erotik eserin parçaları" ile garip bir edebiyat-karşıtı kolaj yaptı; "genelevde kalan bir yatılı okul öğrencisi"ni anlatan bu romanı kullanan Nougé, kişileri, "erotik bir kartpostalın boş fonunda temsil edilen ayrı ayrı gövdeler"[1] olarak birleştirdi.

André Hardellet, ilk romanı *Bahçenin Eşiği* (1958) vesilesiyle André Breton'la biraraya geldi ve *Bief* adlı gerçeküstücü dergiye katıldı. 1969 yılında, Stève Masson takma adıyla, *Ağırlar Yavaşlar* adlı bir erotik roman yayımladı ve bunun ilanları yasaklandı, ama 1973'den itibaren kendi adıyla serbestçe satıldı. Bu kitapta, dolgun ve meyve gibi sulu kadınlara duyduğu arzuyu itiraf ediyordu: "Ağır ve yavaş. Işıldatmaları ve ışıldamaları zaman alanlar. Sütanneler, anneler, kız kardeşler. Süt, salgı ve

---

1 *Georgette*, otuziki sayfalık erotik hikâye, Paul Nougé'nin kitabı, *L'expérience continue* 'nin (Brüksel, Les Levres nues, 1966) elli kopya olarak basılmış orijinal baskısında bulunur.

yumuşak organlarla dolu olanlar."[1]

Kısa bölümlere ayrılmış düşü, üç kadın etrafında döner: Ailesinin hizmetçisi ve etli butlu güneyli kız Germaine (*"Göğüsleri.* Sütyenini çözdüğünde yüzünüze fırlayan iki obüs. Uçları erik boyunda, pütürlü, nerdeyse bir parmak çıkıntılı"); bir Amsterdam yolculuğu sırasında baştan çıkardığı ve birlikte çok mutlu oldukları İngiliz hostes Vanessa; ve bir çapkınlık evinin müdiresi olan ve her yolu kullanarak onu tahrik eden, kasılmasını sağlayan ve spermini çeken bir aletle zevke ulaştıran Joyce. Ateşli bir tarzda yazılmış bu kitap, zamanımızın katlanılmaz şiddet gösterilerinde bulunmadan erotizmi ifade eden ender hoşluktaki kitaplardandır.

Bernard Noël de 1969 yılında, Urbain d'Orlhiac takma adıyla, *İngiliz* yazarına (yani Mandiargues'a) adadığı *Cène Şatosu*'nu yayımladı. Hem Georges Batailles'dan hem Mandiargues'dan etkilenen bu roman, nitelikli, iyi bir üsluba sahip bir yazarın romanıdır ama birer leke gibi duran üzüntü verici birkaç sahne araya girer. Anlatıcı, Güney Atlantik'deki adalardan birinde, Matopecado Köyündeki balıkçılar arasında ekinoks kutlamaları sırasında yeni ayı temsil eden Emma adlı bir kadını kazanır ve onunla cinsel ilişkileri olur. Emma, komşu adanın ortasındaki bir şatoda, Kontes Mona'nın, "çırılçıplak dolaşan kadının," oturduğunu söyler. Bir kayıkla bu adaya gider ve orada "dev gibi bir zenci"nin ve iki kurt köpeğinin saldırısına uğrar. Köpeklerden biri tecavüz eder ve genç adam öyle zevk alır ki, bekçi köpeğinin altına ters yatarak kamışını emer; daha sonra o da diğer köpeğe tecavüz eder. Bu iğrenç hayvan ilişkisi sahnesinden sonra şatoya varır ve orada, Mona'nın sevgililerinden birinin, köpek sürüsü tarafından parçalanarak infaz edilmesine tanık olur. Daha sonra "zenci", ereksiyon durumuna getirmek için adamın organını emer, gerekçe de "kontes tutkusuz insanları sevmez"dir. Anlatıcı kendinden geçmiştir: "Kamışım dehşetle kalktı ve mutluydum."

Şatoda, canlı bir kilidi olan, kapalı kapıya çarpar. "Bu kilit kımıldıyordu, bu yarı aralık bir vulvaydı ve öyle ironik bir

1 André Hardellet, *Lourdes, lentes* (Paris, Jean-Wacxques Pauvert, 1973).

deliği vardı ki sanki bir göz oturuyordu orada. Büyülenmiş olarak yüzümü yaklaştırdım. Dudaklar, soluğumla titredi, küçük düğme dikildi, delik köpük ve yaşlarla açıldı." Bu kilit-vulva gözünü emer ve nihayet kapı açılır, kontes ayaklarına kadar uzanan beyaz bir elbise giymiş olarak görünür. Gaddarlık ve hayal kırıklığı üzerine inşa edilmiş bir cinsel zevk teorisi sunar ve dev maymunu Kao adama tecavüz eder. Daha sonra kontes soyunur ve cinsel organının yerinde iki iri göz ve pipo içen sarkık dudaklı bir ağızla "üstübeçten bir maske" görür. Sonunda, vahşi Mona, pek hoş biri olan Ora'ya dönüşür ve mırıldanır: "Dikkat et, teni kirleten hiç kuşkusuz ruhtur."[1]

André Thirion, yarım kalmış romanesk güncesi *Büyük Sıradan*'da (1970) önce merdivensiz bir şatonun sapkın ev sahiplerini, sonra karışık bir bölümde henüz kimseyle yatmamış Jean'la güzel terzi kadın Claire'in macerasını anlatır. Sonraki bölümler dostlarıyla olan diyaloglarını art arda sıralar: Cinsel takınaklı Mochélès, Albay Cod; Fransa'ya yolculuk hikâyeleri, özellikle 12 numaradaki kadının avcılar tarafından tecavüze uğradığı kule biçimindeki Mataguerre Otelinin bulunduğu Périgueux'ye yolculuk. Daha sonra, birbirlerine itiraflarda bulunan Don Juan'la Casanova'nın diyaloğuna tanık olunur; ve kitabın en eğlenceli bölümü, kadın doktorun evindeki çay saatidir; anlatıcı, kadın doktorun çıplak vücuduna sürülmüş reçeli yiyen dostu Wilfrid'i seyretmektedir. Alışılmamış ayrıntıların ve gerçekçi olayların karışımı, hikâyenin aylak, gevşek tonu *Büyük Sıradan*'ı oldukça ilginç bir kitap yapar.

Charles Duits, onsekiz yaşındayken, New York'da sürgünde bulunan gerçeküstücülerin arasına katılmış ve daha sonra Paris'te *Yeni Bir Koca*'yı (1954) yayımlayarak romancı olmuş ve Eric Losfeld'le birlikte en müstehcenlerinden iki roman, *Filin Tükürüğü* (1969) ve *Sefiller*'i (Miferables) (1970) yayımladı, bunlarda "Pornografiyi sanatın saygınlığına yükseltmeyi" istemişti. Canlı üslubu, saygısızlığı ve felsefi-mizahi tarzıyla ikincisi daha iyidir; kahramanı Lucifer Ilje, bir spiritizma seansında rastladığı

---

1 Bernard Noël, *Le château de Cène* son baskı (Paris, Jean-Jacques Pauvert, 1971).

medyum Corinne'le birlikte "düzüşme imparatorluğu"nu keşfe çıkar. Corinne, peltek peltek konuşarak, "sen bir sefifsin," der, romanın adı da buradan gelir. Lucifer Ilje'in düşünceleri, "Eros-bilimine katkıları", cinsel ilginçlikleri güzel fantastik erotizm bölümleri içeren Duits'in büyük mitolojik romanı *Ptah Hotep*'in (1971) habercisidir.

José Pierre'in romanı *Thérèse Nedir? Çiçekli Kestanelerdir* (1974), "soru oyunu"ndan esinlenen adının hissettirdiğinden daha az gerçeküstücüdür. Anlatıcı, erkek kardeşinin nişanlısı ve nemfoman olan Thérèse'e aşıktır; ve Thérèse onu birçok aleme sürükler. Bu aile içi ve öğrencilerle ilgili çapkınlık, incelikle programlanmış bir sefahat aleminin düzenlendiği V... -le-Château'daki hafta sonu ve onaltı yaşındayken bütün sapkınlıkları babasından nasıl öğrendiğini anlatan Thérèse'in itirafları gibi sahneler içerir.

Özellikle Sade'ın lirik biyografı olarak tanınan, ama *Uygarlığım*'ın saf şairi de olan —arzusunun en mükemmel ifadesini oluşturmak için bu şiirin parçalarını yaşamı boyunca defalarca düzeltmiştir[1]— Gilbert Lely, gerçek modern çapkınlık örneği olan *Kidama Vivila*, "Sotadik Şiirler"i (1977) yayımladı. Şiirsel soyluluk duygusu öyle büyüktü ki, bana bu ince kitabı sunmaya cesaret edemedi ve ancak şu ithafta bulunarak bunu yaptı: "İkinci kuşaktan ve sizin aşkın eleştirinize layık olmayan bu şiirler için özür dilerim Alexandrian (ya da son *Not*'a bakın) — ama size olan saygılarımı sunmak istedim." Son not şöyle diyordu: "Yazar, okunan metinlerle *Şiirsel Eserler*'inin içeriğinin asla biraraya getirilmemesini savunur." *Kidama Vivila* şiirleri (bir Malezya şarkısının başı: "Varsayalım kadın") yine de mükemmeldir; metreslerinden biri olan Betty'ye yaptığı gönderme buna örnektir: "Aptal, ruhumun tadı! Beni delip geçen Göğüslerinin gizli ıslaklığının hatırası, aynı anda zevk çığlığı atan Paris'li bin kızın elektromanyetik dalgalarla uzanan

1 Gilbert Lely, 1947 yılında Maeght Yayınevinden yaptığı baskıdan 1969'daki Jean-Jacques Pauvert baskısına kadar *Ma Civilisation*'un beş baskısını yapmıştır. Ayrıca, 1976 yılında *Oeuvres poètiques*'de gözden geçirilmiş ve düzeltilmiş bir versiyonunu da hazırlamıştır.

zevk çığlıklarından daha keskin!"[1]

Öncü edebiyat meraklılarının bilmeleri gereken bu marjinal eserler, gerçeküstücülüğün gerçek özelliği olan *örtülü erotiği* ifade eden eserlerle elbette karşılaştırılamaz. Savaş sonrası harekette bunun mükemmel izleri vardır. Julien Gracq, erotizmini çok saf bir biçimde ifade etmiştir; *Yabancı İçin Düz Yazı*'sı 1952 yılında ticari amaç taşımadan yüz adet basılan ince bir kitaptır ve *Ormanda Bir Balkon* (1956) adlı romanında teğmen Grange ile çocuk-kadın Mona'nın ilişkilerinin zihinsel geceyi aydınlatan arzu ve zevk *füzeleri* vardır.

Şairler arasında, Yves Bonnefoy *Douve'un Sessizliği ve Hareketsizliği Üzerine*'de (1963) gizli bir şiddet tonunda söylenen örtülü-erotiğe bulaşmış bir şiir yazdı. Tzara gibi, yüksek düzeyde bir Fransızca kullanmış olan büyük Romen gerçeküstücülük şairi Ghérasim Luca bir şiir-çığlık olan *Tutkuyla* ve *Sınırlı Kahraman*'dan (1953) *Sazan Balığı Şarkısı*'na (1975) uzanan birçok görkemli derlemenin yazarıdır ve çırpıntılı güzelliğin tam tanımına uygun olarak kendisini erotizmin "patlayan-sabit" ve "büyülü-durumsal" poetikasına adamıştır.[2]

---

1 Gilbert Lely, *Kidama vivila* (Paris, Editions de la Difference, 1977).

2 Eric Losfeld, benim *L'Oeuf du monde* (Paris, Flipacchi, 1975) adlı romanıma yazdığı sonsözde, kimi bölümlerin örtülü erotiği nedeniyle "erotizmden de öteye" gittiğimi söyler; bu bölümlerde, Larseneur, Occasie'nin gözlerinde yolculuk etmektedir ve bu yolculuk sırasında, en müstehcen arzularının merkezi uçurumuna kadar, bilinçaltının iç ülkelerinde gezinir.

Gerçeküstücülüğün Sınırlarında

XX. yüzyılın değişik yazarları gerçeküstücülüğe paralel bir yolda ilerlediler, gerçeküstücülüğe öyle yakın yürüyorlardı ki bu grubun da düşü ve çılgın aşkı yücelttiğine inanıldı. Gerçeküstücülüğün çekimine boyun eğiyorlardı, ama ondan biraz uzaklaşıyorlardı, ya dini veya politik inançları nedeniyle gerçeküstücülüğün mağrur itirazlarından ürküyorlardı, ya da bireysellikleri, bu hareketi bölen iç çatışmalara boyun eğmelerini engelliyordu.

Bu yazarlar arasında Pierre Klossowski, kardeşi ressam Balthus gibi, gerçeküstücülüğün izinde, herkesten çok Georges Bataille'a yakın bir yerde duruyordu. *Yakınım Sade*'la (1947) başlayarak, *Yatak Odasında Felsefe*'nin ruhunu yakaladı ve Cinsellikle Kötülük ilişkisini tanımlamak için Hıristiyan sapkınlarıyla birleştirdi. Yanlış olarak 'roman' diye adlandırılan *Ertelenen Eğilim* (1950), Lozan'da bulduğunu ileri sürdüğü bir roman üzerine yapılmış anlaşılması en güç denemelerden biridir; "Beyaz Evlilik Notre-Dame'ı" tarikatına üye sapkın bir papaz okulu öğrencisi olan Jérôme'un ruhsal deneyimini anlatır ve Angelik Anne, şüpheli inancını sınar.

Roberte, Bu Gece'yle (1953) birlikte Klossowski "kavranılamayanı gören" olmaya, "fantazmın *dile getirilemeyeni, gösterilemeyeni* nasıl üretilebilir"i incelemeye[1] başladı. Ulusal Meclis üyesi ve Sansür Müdiresi, inançsız Roberte'in kocası yaşlı "Skolastik hocası" Octave, karısını cinsel sapkınlığa alıştırmak ister, çünkü utanç duygusunun altında canlı bir ruhu olduğunu hissetmiştir. Octave, yeğeni Antoine'a teyzesi Roberte'in fotoğrafını göstererek onu ensest ilişkiye kışkırtır; fotoğrafta, Roberte'in, bir bacaya dayanarak yaktığı etekliğini bir adam yırtmaya çalışmaktadır. Başkasını mutlu etmekten hoşlanan koca, evindeki misafir odasına bir kararname asar ve "komşuluk yasaları" gereği, ev sahibinin ne kuşkucu, ne de kıskanç olduğu, ama misafirin karısına ne yapacağını görmeyi

1 Bkz. Anne-Marie Dugan-Dardigna, *Klossowski, l'Homme aux simulacres* (Paris, Navarin, 1986).

merak ettiğini bildirir. "Ev sahibesi görevlerini sadık biçimde yerine getirirken, ona sadık kalmadan sahip olmalarını" diler.

Bununla birlikte "küçük titizliklerin kadını," Roberte, kocasını aldatmak istemez. Bunun üzerine Octave ona kötü düşünceler aşılar, yazdığı müstehcen bir kitabı sansür etmesi için verir. Bu kitabın iki kahramanı, Dev ve Kambur, Roberte tuvalette işerken ona hayali olarak saldırırlar. Cinsel terimlerin yerine Latince sözcükler konulmuştur: Penis *Sedcontra*'dır, vajina *utrumsit*, klitoris *quidest*, anüs *vacuum*. Dev, Roberte'in klitorisini eldivenli eliyle gıdıkladığında her şey başlar: "Dev, saldırganın derili parmakları arasında muhteşem biçimde büyüyen *quidest*'i tutar.". Ve kambur cüce, eteğinin altından, külotunu çıkardığında, "Fileli külotunun çukuruna kadar uzanan Roberte'in kılları, bol tüyleriyle ortaya çıktı, o sırada *utrumsit*'inden keskin bir koku yayıldı". Ardından Dev arkadan tecavüz etti: "Karar, dev gibi ve ateşler içinde, kalçalarının arasında gerçekleşmişti... *Sedcontra, vacuum*'dan çıkarken Roberte de üç kez osurdu."[1]

Nantesli Edit'in Görevden Alınması (1959) Roberte'in güncesiyle Octave'ın güncesini değiştirir. Burada röntgencilik, teni seyretmek yerine cinayet zevki üzerinde yoğunlaşır. Roberte'in takınak düşüncesi, tuvalette taharetlenirken, elinde kırbaç olan bir kilise bekçisinin içeri girmesidir. "Paralel barlar sahnesi"nde, başka bir dev ve suç ortağı, Roberte'i bir kültür fizik aletine bağlarlar; ama dev, avuç içini yalatmakla yetinir. Bu tür kurbanların kırbaçlandığı kaba romanlardan daha incelikli bir sadizmdir bu. Roberte genç yeğeni Antoine ve onun hocası Vittorio tarafından gözetlendiğini hisseder. İki ahlaksız liseli, boyacı kılığına girerek ayakkabılarını boyarlar ve biri, bundan yararlanarak uyluklarının arasına bir cep feneri tutar, böylece "bacaklarının yumuşak kabarıklığı diz oyuğuna kadar görülür ve jartiyerleri arasından külotunun kalıbını çıkardığı kalçalarına kadar çıplak teni aydınlanır."[2] Klossowski, Roberte efsanesinden, aynı şeyleri tekrarladığı bir dizi yapmış, birçok

1 *Roberte ce soir* (Paris, Editions de Minuit, 1953).
2 *La Révocation de L'Edit de Nantes* (Paris, Edition de Minuit, 1959).

resim sergisinde resimlemiş, *Suflör ya da Topluluk Tiyatrosu*'nda (1960) onu tartışmıştır; bu oyundaki kişiler *Roberte Bu Gece*'den alınma bir bölümü sahnelemek isterler. Octave, kafasının içinde bitmeden oynanan aynı erotik dramın zihinsel temsilcilerinin seyircisidir.

Le Baphomet (1965) daha az ilginçtir; Temple Tarikatı şövalyelerine gönderme yapan bir ortaçağ romanıdır ve kadın kahramanı kendisine çok ağır gelen bir isim taşır: Valentine de Saint-Vit. Sadece Nerciat, böyle adlandırılmış kadınları ustalıkla kullanma sanatına sahipti. Ama Klossowski, *Canlı Para*'da (1970) metafizik röntgenciliği doruk noktasına ulaştırır; bu "kap kacak" üreten sanayi faaliyeti ile fantazmlar yaratan sapkın düşçünün davranışları arasındaki sıkı ilişkiyi inceleyen felsefi bir söylevdir. Bu kitap Pierre Zucca'nın altmışüç fotoğrafı ile resimlenmiştir; birinde Klossowski'nin kendisi, maskeli olarak, röntgenci pozisyonunda ve karısı Denise de, aktörlerle birlikte, kocasının fantazmlarını temsil etmek için az çok soyunuk vaziyette görülür. Denise'in onüç resmi de, sapkınlığın, "nezaket kurallarına aykırı bir nesneye yönelik şehvetli duygu" olduğunu kanıtlamak için bu resim ticaretini tamamlar. Klossowski, endüstriyel bir evre tasarlar, burada üreticiler, tüketicilerden, ödeme olarak para değil, canlı varlık ister: "Girişimciler, sanayiciler mühendislerine, işçilerine nasıl ödeme yapacak o zaman? 'Kadın olarak.' Bu canlı paranın bakımını kim sağlayacak? Diğer kadınlar. Tersini varsayarsak: Bir mesleği olan kadınlar 'oğlanlar'la ödeme yapacak. Bu erkek parayı kim koruyacak? Kadın paraya sahip olanlar."[1] Böylece toplum, kendi içinde "anlaşılmaz ve değişmez" olan cinsel fantazmlarla pozitif değişimlerden oluşan sanayi üretimini, rasyonel bir arzu ekonomisi içinde çakıştırabilecektir.

---

1 Pierre Klossowski, *La Monnaie vivante* (Paris, Eric Losfeld, 1970).

SONSÖZ

Erotik edebiyat, uygarlığın yüksek dönemlerinde, örneğin Auguste çağında, Quattrocento ya da XIV. Louis dönemlerinde yeşerdiğinden bir çöküş işareti değildir; hatta "Aydınlanma Çağı" denen XVIII. yüzyılda özellikle en parlak dönemindeydi. Bir ahlaksızlık ya da iğrençlik işareti de değildir; Hıristiyan yazarlar bile (sadece Ausone değil) pişmanlık duymadan bu edebiyatı geliştirmişlerdir. Geriye baştan çıkartıcı olup olmadığı kalmaktadır, çünkü yasaklanmasına neden olan temel motif her zaman bu olmuştur.

Gerçekte, eğer erotik edebiyat ahlak kuralları için tehlikeliyse, eleştiri duygusu reddedilerek okunan diğer edebiyat türlerinden daha tehlikeli değildir. Sefahati cesaretlendirdiği suçlaması yapılmaktadır, ama büyü üzerine yazılmış elkitapları da zararlı başka boş inançlara itmektedir insanları. Eğer basılı kâğıtlar, bunların ne yapılması gerektiğini kesin olarak belirttiği ne inanan zayıf ruhların besini olurlarsa, polisiye edebiyat da hırsızlığa ve cinayete, dini edebiyat da inançsızların fanatikler tarafından katledilmesine neden olabilir. Kitaplar bize başka insanların düşündüklerini ya da hayal ettiklerini öğretir, hepsi bu: Onların ilkelerini benimsemek ya da reddetmek özgürlüğü her zaman vardır.

Bu edebiyat, erotizmi gerçeklikteki gibi değil, eğer arzular görgü kurallarından ya da yasaklardan kurtulursa olabileceği biçimiyle sunar. Erkek kahramanları utanma ve engel tanımamaktadır, kadın kahramanları, Gamiani gibi, "bir gecede otuzbeş yatağa koşmaya" yeteneklidir. Yazarların çoğu, gerçek deneyimlerinden çok fantazmalarını ifade ederler ve bu fantazmalar cinselliğin gerçek olanaklarını abartır ya da çarpıtır. İnsan cinselliğinin bir bölümü hayal gücüyle doyma eğiliminde olduğundan bu daha az ilginç ya da özgün değildir.

Cinsel cinayet nedeniyle tutuklanan sadist bir İngiliz çiftin evinde Sade'ın bütün eserleri bulunmuştur; ama bu eserler, entelektüel merak nedeniyle bunları okuyan normal insanlara bu cinayetlerin dehşetini hissettirmektedir. Bunu, aşk davranışının kılavuzu yapmak için deli olmak gerekir. Sade, *Juliette*'i bitirirken, "felsefe her şeyi söylemelidir," diyordu; bununla birlikte, ancak felsefeyi iyi bilenlerin herhangi bir riske girmeden okuyabileceklerini kabul ediyordu. Kültürün ideali, insanı, her şeyi okuyabilecek ve her şeyi görebilecek yetenekte yapmaktır. Bu yetenekle her şeyi kabul etmek arasında aşılmaz bir adım vardır, çünkü iyiyle kötü arasındaki ayrım kaybolursa toplumda hiçbir şey ayakta kalamayacaktır. Her şeyi okumalı ve her şeyi görmeli, ama her şeyin serbest olduğuna inanmak için değil, gerçeği aramak için: Özgür bir düşüncenin temel güçleri olan bilinçlilik, sağduyu ve insana saygı korunduğu sürece bunun asla sakıncası yoktur.

İNCELENEN ESERLER DİZİNİ

Achriennes Notlar, 444.
Açık Saçık Müzler, 142
Adı Belirsiz Bir Eşek Tarafından Açık Saçık Şarkılar, 207.
Afrodit, 388.
Afrodit'e Çağrı, 325.
Afroditler, 222, 225, 230, 231.
Ağırlar Yavaşlar, 506.
Ahlaksız Bir Çocuğun Günlüğü, 330.
Akherneis, 12.
Aktrislerin Aşkları, Çapkınlıkları ve Hoşça Vakit Geçirmeleri, 270.
Albay Kamçı'nn Deneysel Konferansı, 298.
Albayın Yeğenleri, 337.
Alçıdan Kızlar, 279.
Alem Yapan Avusturyalı, 241.
Alençon Parkında Maceralar, 173.
Alman Soylusu Bay H.'nin Özellikleri, 266.
Altı Küçük Kızın Romanı, 351.
Altın Eşek, 34, 36.
Altlarını Doldurtan Kadınlar Güldürüsü, 46.
Amarathe'ın Yatak Odası, 259.
Amelié de Saint-Far ya da Ölümcül Hata, 331, 333, 365.
Amerika'da Mazoşizm, 396.
Amphiaraos, 17.
Anandria, 248.
Ananga Ranga, 296.
Anılar (Casanova), 211, 254, 255.
Annelerinin Üç Kızı, 393, 415.
Annem, 470.
Anti-Bakire, 368.
Anti-Justine, 252, 414.
Arabacı Mösyö Guillaume'un Hikâyesi, 196.
Arka-Venüs'e Karşı, 106.
Armance, 264.
Aşık Kadınlar, 401.
Aşk Avı, 380, 382.
Aşk Hikâyeleri, 328.
Aşk İstasyonları, 376.
Aşk Kuşkuları, 88.
Aşk Meyve Bahçesi, 449.
Aşk Oyunları ve Pazar Yeri, 480.
Aşk Sanatı, 27, 28, 29, 50, 67.
Aşk Sözleşmesi, 314.
Aşk Sürprizleri, 220
Aşk Tiyatrosu, 210.
Aşk Üzerine, 49,50, 53.
Aşk ve Hafıza, 474.
Aşk Zevkleri ya da Çapkın Lady, 310.
Aşkın Düzensizlikleri, 329.
Aşkın Mutsuzlukları, 330.
Aşklar (Lukianos), 23.
Aşklar (Ovidius), 27.
Aşklar (Ronsard), 103.
Ateş Rengi Kanepe, 187.
Atlılar, 13.
Autokylos, 12.
Aykırı, 402.
Ayrı Kadın, 306.
Azgın Kadın, 352.
Azize, 470.
Azize Nitouche, 195.

B'nin Gülü, 412.
Baca Temizleyicisi Güldürüsü, 46.
Bade Banyoları, 72.

Bahçedeki Aynalar, 363.
Baphomet, 513.
Barbarella, 493.
Baron Jacques'ın Anıları, 322.
Başarı Kazanmanın Yolu, 133, 134, 136, 137, 312, 382.
Başkentin Lüks Otellerindeki Oğlanların Hayatı, 265.
Becceremeyen Jan, 107.
Bekârlar Tarafından Soyulan Evli Kadın, 450.
Berlin Komplosu, 267.
Beyaz Kare, 372.
Beyaz Kitap, 425, 426.
Beyaz Tavus Kuşu, 402.
Bilitis'in Şarkıları, 390.
Bilitis'in Gizli Şarkıları, 391.
Bir Ağabeyin Öğrencisine Mektubu, 421.
Bir Alman Şarkıcının Anıları, 336.
Bir Arzu Saati, 355
Bir Aşıklar Sözlüğü İçin Müsvette, 383.
Bir Aşk Tutsağı, 436.
Bir Aşkın Günlüğü, 428.
Bir Bakirenin Anıları, 220.
Bir Cerrahın Aşk Deneyleri, 300.
Bir Çanın Etrafında, 319.
Bir Dahinin Güncesi, 476.
Bir Fransız Şövalyesinin Boşa Geçen Zamanı, 144.
Bir Genelev Kadınının Gizli Anıları, 241.
Bir İngiliz Muhabbet Tellalının Anıları, 240, 241, 299.
Bir Kadın Terzisinin Gizli Anıları, 337.
Bir Kadına Aşık Bir Diğer Kadın İçin İçli Şiir, 106.
Bir Kamış Bulan Üç Kadın Üzerine, 43.
Bir Kuyruğun Acıları, 426.
Bir Masumun Güncesi, 443.
Bir Oxford Öğrencisinin Anıları, 220.
Bir Öğrencinin Maceraları, 300.
Bir Pantolonun Serüvenleri, 313.
Bir Pirenin Anıları, 302.
Bir Pirenin Otobiyografisi, 302.
Bir Rus Dansözün Anıları, 317.
Bir Taşralının Karısına Mektupları, 259.
Bir Yarı-Bakirenin Eğitimi, 315.
Bir Yosmanın Anıları, 322.
Bir Yün Lizözün Anıları, 375, 376.
Bir Zevk Kadınının Anıları, 218.
Bire Beş Koymak Zorunda Kalan Filon, 177.
Birkaç Aşk Mektubu, 91.
Bisküvi Aşk, 500.
Bitkisel Kızgınlık, 374.
Biz İkimiz, 413.
Boccaccio'nun Yeğeni, 137.
Boğulan Kadın, 380.
Bu, 373.
Bu Dönemin Güzel Ruhlarının Meraklı Doktrini, 146, 147, 148, 149.
Bu Zevkler, 350.
Bulmacalar (Pierre Larivey), 109.
Bütün Kötülüklerin Gecesi, 492.
Bütün Sadistler Ölmedi, 491.
Büyücü Aşk El Kitabı, 501.
Büyücüler, 383, 384.
Büyük Peru Zombisi, 179.
Büyük Sevinç, 467.

Canlı Para, 513.
Canlı Tablolar, 285.
Canterbury Hikâyeleri, 67, 68.
Caroline ve Saint-Hilaire, 263.
Casina, 24.
Catherine des Bas-Souhaits'nin Hayatı ve Zafer Dolu Eylemleri, 122.
Cazzaria, 89,90, 91.
Cehennem Markizi, 377.
Celestina, 7.
Cenaze Töreni, 439.
Cène Şatosu, 507.
Cennet Meyvesinin Doğa Tarihi, 217.
Ceza Romanı, 298.
Charlot Eğleniyor, 320.
Charlot ile Toinette'in Aşkları, 241.
Cicim, 350.
Cinsel Kaprisler, 354.
Cinsel Psikoloji İncelemeleri, 304.
Cinsel Psikopati, 305, 358.
Cinsel Saat, 341.
Cinsiyetler Efsanesi, 290.
Claudine Evli, 347.
Clayton Koleji, 491.
Coblentz'in Zevkleri, 246, 248.
Colette ya da Uygun Eğlenceler, 416, 417.
Conde Prensi Tarafından Ünlü Fransız Göçmenlere Verilen Parlak Ziyafet, 247.
Corydon, 425.
Cymbalum Mundi, 123.
Cythera Marşı, 300.

Çapkın Çoban, 412.
Çapkın Güzel , 412.
Çapkın Kadınlar, 111, 114.
Çapkın Manyetizmacı, 301.
Çapkınlığın Şatafatı, Hileleri ve Entrikaları, 265.
Çapkınlık Oyunları, 356.
Çapkınlık Şiirleri (Cantenac), 160.
Çapkınlık Zevkleri, 416.
Çığlık, 370.
Çiftler, 485.
Çirkef Zevkler
Çobanın Saati, 164.
Çocuk-Anne Marthe, 352.
Çocukluk Aşkı, 304, 305.
Çoğul Aşk, 501.

Dadı Isabelle, 207.
Dağınıklıklar, 343.
Damızlık Leandre, 207.
Daphnis ve Chloe, 21.
De Figuris Veneris, 292.
De Profundis, 424.
Dekameron, 62, 63, 64, 65, 66, 68.
Delilik ve Aşk Münakaşaları, 328, 329.
Derilerinizi Yüzeceğim, 488.
Derinliklerin Mavisi, 374.
Dijon Escraigneleri, 126.
Dipsodes Kralı Çok Ünlü Pantagruel'in Deh-şetli ve İnanılmaz Maceraları ve Kahramanlıkları, 96.
Doğadışı, 341.
Dokuz Sabah, 127.
Dolly Morton'un Anıları, 321, 330.
Don Bougre Etats-Generaux'da, 242.
Don Juan'ın Defterleri, 428.
Don Leon, 297.
Dorian Gray'in Portresi, 423.

Dostlar, 291.
Douve'un Sessizliği ve Hareketsizliği Üzerine , 510.
Döngü, 37.
Dua Kitabı, 431.
Duarte ve Arabella, 492.
Duygu Köstebeği, 196.
Duygusallık Burada Biter, 452.
Duyuların Rezervuarı, 375.
Düğün Ormanı, 130.
Dünyaya Elveda, 335.
Düşe Dalma, 475.
Düşünce Maceraları, 344.
Düşünceler, 78, 84, 85, 89.
Düzülen Fransa, 249.
Düzüşme Manyaklığı, 216.
Düzüşme Sanatı ya da Düzüşen Paris, 206.
Düzüşmekten Söz Edildiğini İşitemeyen Genç Kız, 43.

Edepsiz İtiraf, 355.
Efsanevi Vulvaların Zaferi, 387.
Ellerin Birleştiği An, 345.
Emilienne, 493.
Emmanuelle, 368, 369, 370.
Endülüslü Kibar Kadın, 87.
Ensest Evi, 357.
Epigramlar (Martial), 32.
Erkek Döven Kadınlar, 308.
Erkekler, 291.
Erkeklerin Kadınlara Karşı Savaşı, 130.
Erken Aşklar. *Bkz.*, Çocukluk Aşkı.
Eros Hipotezi, 370.
Erosferden Hikâyeler, 370.
Eros'un Gözyaşları, 494.
Erotica Romana, 266.
Erotik Soneler (Malherbe), 143.
Erotik Şarkılar (Beranger) , 285.
Erotik Yazılar (Stendhal), 264.
Erotika Biblion, 238, 239.
Erotopolis, 216.
Ertelenen Eğilim, 511.
Eşek Kapısı, 412.
Etüdler ve Prelüdler
Eutrapel'in Hikâyeleri ve Söylevleri, 130.
Evlilik Aynası, 57.
Evlilik Koşuğu, 37.

Fahişelere, Pezevenklere ve İbnelere Dilekçe ve Karar-name , 244.
Fahişelerin Retoriği, 155, 156, 158.
Fanny, 363.
Fanny Greeley, 313.
Fanny Hill'in Anıları *Bkz.* Bir Zevk Kadınının Anıları, 218, 309, 310.
Faublas Şövalyesinin Aşkları, 199.
Felicia ya da Çılgınlıklarım, 222.
Filozof Thérèse, 194, 201, 202.
Flamenca, 53, 54.
Flora'nın Sınavı, 287.
Floria, 91.
Flossie, 305.
Fransız Messalin'i, 242.
Fransisken Rahibe, 195.

Galyalıların Aşk Hikâyesi, 169, 170, 171.
Gamiani, 270, 271, 334.
Garson Kız, 367.
Gay American History, 443.
Geceler, 131, 132.
Gelgit, 498.
Genç Bir Kızın İtirafı, 248.

Genç Don Juan'ın Başarıları, 445, 446.
Genelev Çocuğu, 257.
Genelev Kraliçesi Vasta, 215.
Genelev ya da Cezalandırılan Düzücü Jean, 196.
General Mottier ve Güzel Antoinette'in Aşk Geceleri, 242.
Georges, 396.
Georgette, 506.
Gerando Destanı
Gezgin Fahişe, 85.
Giorgio Baffo'nun Eserlerinin Evrensel Derlemesi, 213.
Gizli Dinlenmeler ya da Ulusal Meclis'in Birçok Üyesinin Değerli Bölümleri, 245.
Gizli Mutluluk, 308.
Gizli Müze, 273.
Gizli Yüzler, 475.
Gökkuşağı, 401, 403.
Gökyüzü Mavisi, 470.
Gölgede ya da Saflar Arasındaki Eğlenceler, 302.
Görünür Kadın, 474.
Gövdem, Bu Tatlı Şeytan, 473.
Gözün Hikâyesi, 468.
Grécourt'un Şakacı Eserleri, 137, 186.
Güçsüz Olduğu Söylenen Alphonse, 206.
Gül Ağacında Çarmıha Gerilme, 481.
Gül Yaprağından Türk Evi, 318.
Gülün Mucizesi, 434.
Gümüş İşaret, 280.
Güneşsi Anüs, 469.
Güzel Öpücük, 351.
Güzel Yaşlı Kadın, 39.

Hançere Sörü'nün Güzel Hikâyeleri, 289.
Hapsedilmiş Paslar, 471.
Hatırlıyorum, 343.
Hayatım ve Aşklarım, 477.
Hayatın Değişik Yaşlarında Dönemin Ahlakından Tablolar, 197.
Hayvan, 341.
Hecatelegium, 27.
Hemşire Gisèle B.'nin Aşk Mesleği, 412.
Heptameron, 123, 327.
Her Şeyi Bırakın, 384.
Herkül'ün Torunu, 185.
Hermaphroditus, 27.
Herodot 'a Övgü, 141.
Hırsızın Günlüğü, 432.
Hızlı Aşk, 265.
Horn Book, 302.
Hovarda, 205.
Hovarda, 467.
Huy, 208.

Illyrine ya da Deneyimsizliğin Sakıncaları, 330.
Index Librorum Prohibitorum, 302.
Invergille'li Charlotte, 470.
Irene'in Vulvası, 458, 459, 462, 467, 468.
Isou ya da Kadınların Mekaniği, 502, 503.

İçimizdeki Şeytan, 221, 222, 225, 325.
İdol, 292.
İğrençlik Üzerine, 427.
İki Bisküvi, 208.
İki Sevici, 281.
İkinci Cinsiyet, 378.
İkinci Hitabet Öğretisine Dair, 55.

İmparatoriçe Venüs, 308.
İnanç Değiştirişim veya Soylu Çapkın, 238, 239.
İnanç Değiştiren Sefih, 213.
İnci, 267.
İnsan Teninden El Arabası, 476.
İpek Jarse Külot, 354.

J... F... Maury Başrahibinin Tensel Çılgınlıkları, 245.
Jacques Vergier'nin Erotik Hikâye ve Şiirleri, 185.
Jean-Jacques Bouchard'ın İtirafı, 150.
Jean-Jacques Rousseau'nun İtirafı, 252.
Jean Molinet'nin Söyledikleri ve Yaptıkları, 61.
Jeanne d'arc'ın Ermişliği, 315.
Jinekokrasi, 304.
Jodelle, 493.
Joseph Proudhomme'un Yasak Kitapları, 281, 282.
Josephine Mutzenbacher, 321.
Josiane ve Kölesi, 309.
Julie ya da Gülümü Kurtardım, 331.
Juliette ya da Kötülüğün Mutlulukları, 235, 325.
Junkie, 438
Justine ve Erdemin Acıları, 233.

Kâbus, 277.
Kadın, 386.
Kadın Başkan'a Mektup, 273.
Kadın Gövdesinin Anatomik Blasonları, 109.
Kadın Gövdesinin Güzelliği İçin Karşı-Blasonlar, 110.
Kadın Kırbacı Altında, 308.
Kadın Kokusu, 313.
Kadın Tutkuları, 323.
Kadın Üzerine Deneme, 220.
Kadın ve Kukla, 309.
Kadını Düzen Büyücü, 43.
Kadınlar, 291.
Kızlar Farkına Varmıyor, 490.
Kadınlar Savaşı, Bkz. Lysistrata, 13.
Kadınlar Toplantısı, 13, 16.
Kadınlarla Aram Hep İyidir, 491.
Kalıntılar, 277.
Kalkık Perde ya da Laure'un Eğitimi, 238.
Kama Sutra, 294, 295, 296, 300, 358.
Kamışları Büyüten ve Sertleştiren Eşek, 42.
Kanayan Gül, 383.
Kanlı Kontes, 376.
Kapalı Şatoda Tasvir Edilen İngiliz, 496.
Kapatma, 500.
Kaprisler, 354.
Kara Kitap, 482.
Karanlık Adam İsa, 451.
Karım Matmazel Giraud, 314.
Karşıma Bir Kadın Çıktı, 345, 346.
Kasılmaların Geometrisi, 374.
Katilin Külotu Bile Yok, 415.
Kevgir, 200.
Kıça Şurup ya da Mutlu Rahatlama, 208.
Kıçına Vurulan Lise, 397.
Kırbaçlama Kampı, 298.
Kırbaçlı Kontes, 396.
Kızıl Gece Şehirleri, 442.
Kızışmış ya da Kaybolmuş Edep, 174, 177.
Kızlar Okulu ya da Kadınlar

Felsefesi, 160, 161, 163.
Kibar Fahişelerin Diyalogları, 21, 388.
Kidima Vivila, 509.
Kilise Düzücülerinin Olağanüstü Mektupları, 245.
Kilisenin Namuslu Kızları, 340.
Kiraz ya da İyi Değerlendirilen An, 368.
Kitharedler, 326.
Kofiranların Kralı Zeokinisul'un Aşkları, 188.
Kokulu Bahçe, 292, 293, 294.
Kolay, 456.
Kolomea Don Juanı, 307.
Komşusu Tenkiye Borusu Veren Bir Kadın Güldürüsü, 45.
Kozmopolitin Titiz Çalışmalarıyla Biraraya Getirilmiş Çeşitli Eserler Derlemesi, 186.
Köpekli Kadın, 314.
Köstek, 349.
Kötü Kadın, 42.
Kötü Soytarı, 463, 466, 467.
Kötü Şehvet, 265.
Kötülük Çiçekleri, 275.
Köy Sohbetleri, 130.
Kral Gonzalve ve Oniki Prensesin Hikâyesi, 391.
Kral Pausole'un Maceraları, 391.
Kraliyetin Takma Organı, 242.
Kudurmuş Taşaklar. *Bkz.* Hapsedilmiş Paslar, 471.
Kullanılmış Yol, 42, 44.
Kuyruklu Yılan, 405.
Küçük Aşk Sahneleri, 386, 388.
Küçük Daktilo, 396.
Küçük Gacolar Evleniyor, 244.
Küçük Jehan de Saintre, 93.
Küçük Kızlar İçin Eğitimhanelerde Kullanılan Nezaket El Kitabı, 385, 389.
Küçük Kuşlar, 358.
Küçük Kuzenler, 400.
Küçük Merlin'in Mağarası, 217.
Kürklü Venüs, 306, 307.

Lady Chatterley'in Sevgilisi, 409, 410.
Lanetlemeler, 373.
Laure, 370.
Leandre-Nanette, 208.
Leman Kabileleri Din Kurullarındaki İlk Edim, 141.
Lesbia Brandon, 298.
Leuchen in Zuchthause, 305.
Lexicon, 242.
Lezbiyen Gövde, 382.
Lohusa Dedikoduları, 150.
Lolita, 304.
Lou'ya Şiirler, 449.
Louis XVI'nın Karısı Marie-Antoinette'in Rahim Sıkıntıları, 242.
Loukios ya da Eşek, 23.
Luisa Sigea'nın Diyalogları, 180, 325.
Luther'in Balayı ya da Monakopornomaşi , 140.
Lysistrata, 13.

Madam Bovary, 279.
Madam des Roches'un Biti, 110.
Madam Ducroisy, 340.
Madam Edwarda, 470.
Madam Kontes des Barres'in Hikâyesi, 251.
Madam X'in Ağzı, 315.
Manastır Kapıcısı, 191-192, 194, 196, 201, 204, 245.
Manastır Zevkleri, 209.

Mandarinler, 378.
Manyetizmanın Gücü, 301.
Margot'nun Kendinden Geçişi, 355.
Marie-Antoinette'in Skandallarla Dolu ve Çapkınca Geçen Özel Hayatı, 242.
Marthe le Hayer ya da Sçay Matmazeli, 177.
Matmazel la Bringue'nin Hisleri, 343.
Matmazel Mustelle ve Dostları, 399.
Matmazel Sommerange'ın Aşk Maceraları, 398.
Matmazel Théroigne Tarafından Hazırlanan Yosmalar İçin Çapkınlık Din Kitabı, 246.
Matrak Atasözleri, 73.
Matrak Geceler, 75, 76.
Mauprat, 335.
Mayeux'nün Oniki Erotik Günü, 269.
Melek ve Sapkınlar, 353.
Merryland'ın Yeni Tanımı, 217.
Mezarlarınıza Tüküreceğim, 487, 488, 489.
Milesiarques, 18.
Minne'in Yanılgıları, 348.
Miss, 398.
Modaya Uygun Bir Genç Kız, 415.
Morrison İçin Bir Gül, 379.
Mösyö Brozen'in Güzel Müşterileri, 398.
Mösyö Henri Roch'un İbadetleri, 189.
Mösyö Mayeux'nün Gizli Aşkları, 269.
Mösyö Mazarin'in Taşaklarının Amfibiyolojik Vasiyeti, 154.
Mösyö Nicolas ya da İfşa Edilen İnsan Yüreği, 252.
Mösyö Venüs, 340.
Mösyö de Bougrelon, 425.
Mösyö La Fontaine'in Dizeler Biçimindeki Masalları ve Hikâyeleri, 166.
Muhabbet Tellalı Scapin, 288.
Mutlu Piç, 485.
Müstehcenlikler Üzerine, 184.
Mütevazi Bir Adamın Aşkları, 311.
Müthiş Yemek, 440.
Müzler Genelevi, 164, 165, 166.

Nadia, Rus Aşkları, 317.
Nalbant, 84.
Nana, 278.
Nantes'lı Edit'nin Görevden Alınması, 512.
Napolyon III'ün Aşkları, 279.
Nea, 370.
Nemesis Hunt'un Anıları, 322.
Nessus Gömleği, 314.
New ladies' Tickler
New York Yosması, 311.
Nichina, 321.
Niçin Feminist Değilim, 341.
Nocrion, 196.
Notre-Dame-des Fleurs, 432, 433.
Novellae (Morloni), 74, 75.

O Erkeğin Hikâyesi, 383.
O'nun Hikâyesi, 364, 365, 366, 367, 368.
Ocakbaşı Sohbetleri, 312.
Oğlak Dönencesi, 479, 481.
Oğlancı Yurttaş, Son Villette Markisinin Özel ve Tüzel Yaşamı, 243.
Oğlancılığın İlham Perisi, 20, 21.

Oh! Violette ya da Bitkilerin Nezaketi, 377.
Okul Çocuğu Alcibiade, 156, 157, 158.
Okul Müdiresi Venüs, 298.
Olağanüstü Bir Yaşlı Kadın İçin Soti Şarkı, 57.
Olgun Bir Kadın ve Aşk, 353.
Onbeş Yaş, 398.
Onbirbin Kamçı, 445, 447, 448, 450, 493.
XIX. yüzyıl Satyrik Şiiri, 287.
Opus Pistorum, 479, 482.
Orman Balosu Maceraları, 197.
Ormanda Bir Balkon, 510.

Öksüz ve Erkek Düşmanı Clementine, 265.
Ölü Bir Mevsim, 500.
Ölüm Mahkûmu, 434.
Öpücükler, 108.
Öyle Olsun, 499.
Özel Günce, 483.
Özel Paulografi, 110.
Özgürlük ya da Aşk, 457.
Özgürlük ya da Matmazel Raucourt, 248.

Paidika, 18.
Palais-Royal Sàbahları, 263.
Pantagruel'in Babası Büyük Gargantua'nın Hayal Edilemeyen Yaşamı, 96, 97.
Pantagruel'in Dördüncü Kitabı, 100.
Pantagruel'in Üçüncü Kitabı, 100.
Pantagruelikler, 137.
Parapilla, 238.
Paris'te Şehvetin Açıklamalı Felsefi Tarihi, 504.
Parmak İçerde Onüç Sone 290.
Paryanın Zaferi, 444.
Patavatsız Mücevherler, 190.
Patlayan Bilet, 441.
Phoebe Kissagen, 299.
Piç , 380.
Piron'un Matrak Eserleri, 215.
Piskopos Bonaventure de la Braguette'ın Çapkınlık Maceraları, 288.
Pornografik Yazılar (Boris Vian), 490.
Priape Odu, 214.
Priape Üzerine Şakalar, 26.
Priapeia, 26.
Priapik Kortej, 449.
Pybrac, 391.

Querelle, 432.

Raffaella, 91.
Rahibe Monica, 266, 267.
Resimli Venüs Deltası, 358, 359, 360, 361, 363.
Riyakâr Çapkın ya da Kötülüğün Zaferi, 272.
Roberte Bu Gece, 511.
Robinson Crusoe'nin Cinsel Hayatı, 484.
Rodiad, 300.
Roger ya da Şemsiyenin Kenarlarında, 412.
Romanlar-Hikâyeler, 323.
Ruhbanların Başarıları, 194.

Sabah Ayiniyle Akşam Duası Arasında, 340.
Saba Melikesi, 374.
Saçmalıklar (De la Sale), 92, 130.
Saf Aşk Üzerine, 430.

Saf Çapkın, 349.
Safik Bir İdil, 342.
Sahaf Kadın, 104.
Sahiplenme, 430.
Saint-Etienne Kulesi, 268.
Saint-Germain Varoşlarında Paskalya Yortusu, 340.
Saint-Pierre-Martinique'de Bir Orji Gecesi, 316.
Sally Mara'nın Toplu Eserleri, 491.
Saman Sapının İhtiyatı, 432.
Sante Sokağı Erotik Tiyatrosu, 281.
Sapıklıklar, 416, 417.
Sapkın Burjuva Kadını, 412.
Sapkın Hikâyeler, 376.
Saray Antolojisi, 20.
Satirik Hücre, 144.
Satirik Şiirler, 147, 149.
Satirik Zevkler, 147.
Satirler (Juvenalis), 31, 32.
Satyricon, 29.
Savaş Dışı Kalan Zevk Düşkünü, 196.
Savaşçının Dinlenişi, 379.
Sefahatın Romanı, 300, 301.
Sefifler, 508.
Sergilenen Merryland, 217.
Sevgililik Mesleğimiz, 503.
Sevimli Kız ve Oğlan Çocuklarının ABC'si, 400
Sinyora Foutakina'nın Mösyö Julio Mazarino'ya Mektubu, 154.
Sirenlerin Hatibi Cleon, 217.
Siyah Defter, 466.
Size Aşkı Öğreteceğim, 503.
Sizin Durumunuza Göre, 453.
Sodom, 419.
Sodom ve Gomorrhe, 425.
Sodom'un Çocukları Ulusal Meclis'te, 243.
Sodom'un Yüzyirmi Günü, 232, 494.
Sonsuz Aşk Diyaloğu, 327.
Sonsuz Küçük Sayıların Matematik Erotoloji, 504.
Soylu Kadınların 1790 Yıllığı, 242.
Soyulan Haberci, 155.
St. Bridget'in Zevk Tarikatı, 298.
Stupralar, 292.
Suflör ya da Topluluk Tiyatrosu, 513.
Sultan Mizapuf, 189.
Sultan Rozrea, 289.
Süt Annelerin Koca Kıçlarının Kaynağı, 143.

Şair ya da Bir Edebiyatçının Anıları, 254.
Şaklabanlıklar (Pogge), 69, 70, 72.
Şehvet Cehennemi, 322.
Şehvet Kadranı, 241.
Şehvet Soneleri, 83.
Şehvetperestler Hücresi, 297.
Şen Şakrak Tiyatro, 200.
Şeytanın Kadın Papası, 472.
Şeytansı Melekler, 506.

Taç, 20.
Takma Organın Hikâyesi, 302.
Talanta, 84.
Taliclea, 158.
Tamamlanmamış Küçük Eser, 484.
Tanzai ve Neadarne, 188.
Taratin-Tarabas Güldürüsü, 45.
Tarihin Ünlü Kırbaçlı Kadınları, 396.
Tatlı Kız Baby, 397.

Teleny, 421, 422, 424.
Temsilci, 297.
Tensel Cennetler, 322.
Tercihler Üzerine Soruşturma, 452.
Teselliler, 109.
Themidore, 197, 218.
Thérèse Nedir? Çiçekli Kestanelerdir, 509.
Thérèse Raquin, 318.
Thérèse ve Isabelle, 380.
Thesmophorialar, 16.
Tirésias, 429, 444.
Tohum Ölmezse, 425.
Toinette ve Vezir Vergennes'in Boş Zamanlarını Değerlendirişleri, 241.
Toplum Tiyatrosu
Toplumun Ayaktakımı, 281.
Tragiflasque, 207.
Tricks, 443.
Tuhaf Hikâyeler, 222.
Tutku Festivali, 297.
Tutkuyla, 510.

Ulysses, 8.
Umutsuz Sapho, 352.
Uygarlığım, 509.
Uygar Şehirlerin Günahı, 421.

Üçlü Okşayış, 354.
Üçyüz Hikâye, 66.
Ünlü Kadınlann Hayatı, 111, 113.
Üranizm ve Üniseksüalite, 420.

Vahşi Çocuklar, 441.
Vahşi Vulvaların Kaynağı ve Kökeni, 143.
Vajina Odu, 414.
Varlıklar Birbirine Rastlar ve Kalplerden Tatlı Bir Müzik Yükselir, 485, 486.
Ve Bütün Çirkinler Öldürülecek, 489.
Venedik Epigramları, 266.
Venedik Fahişelerinin Tarifeleri, 87.
Venüs Boston'da, 310.
Venüs Hindistan'da, 317.
Venüs Manastırda ya da Gömlekli Rahibe, 183.
Venüs'ün Gizli Haftası, 400.
Verbana House'un Esrarı, 300.
Vercoquin ve Plankton, 487.
Violette'in Romanı, 338, 339.
Vulcanus'un Ağı, 155, 158.
Vulvaları Konuşturan Şövalye Üzerine, 44.
Vulvayı Kutsayan Piskopos Üzerine, 43.

Whippingham Papers, 299.

Y ya da Dirgen, 186.
Yabancı İçin Düzyazı, 510.
Yamacı Margot, 221.
Yangın Merdivenleri, *Bkz.* Bahçedeki Aynalar, 363.
Yarın Yok, 199.
Yasemin Kokulu Erkek, 376.
Yastığımın İtirafları, 215.
Yaşam Ağacının Doğa Tarihi, 217.
Yaşamın İnişleri ve Çıkışları, 299.
Yayımlanmamış Erotik Şiirler, 395.
Yemek Sonraları, 127, 129.
Yengeç Dönencesi, 476, 478, 481.
Yeni Dinlenceler ve Sevimli Sohbetler, 123.
Yeni Epikürcüler ya da Cinsel-

liğin Zevki, 299.
Yeni Hikâyeler, 227.
Yeni Justine, 233, 234.
Yeni Messaline, 207.
Yeni Sapho ya da Anandrin Tarikatının Hikâyesi, 248.
Yeniden Bulunan Kayıp Fırsat, 158, 159.
Yeniden Oluşturulmuş Boynuzlular Tarikatı, 150.
Yeşeren Buğdaylar, 350.
Yıkımlar, 380.
Yırtıcılar, 372.
Yırtıklar, 371.
Yirmi Beş Yaşındaki Yaşlı Bir Adamın Anıları, 261.
Yosma, 221.
Yosmalar Okulu, 282, 283.
Yosmaların Paris Şehrine Vedası, 163.
Yüksek Şehvete Giriş, 504.
Yüz Yeni Hikâye, 93, 95.
Yüzbaşı Freluquin'in Sırları, 150.
Yüzbaşı Morpion'un Ölümü, Ortaya Çıkışı ve Cenaze Töreni, 273.

Zaffetta, 86.
Zararlı Hikâyeler, 373.
Zevk Bahçesi, 54.
Zevk Evi, 315.
Zevk Taciri, 355.
Zoppino, 87.
Zulmis ve Zelmaide, 189.

YAZARLAR DİZİNİ

AGATHIAS, 37, 39.
ALCMAN, 18.
ALEXIS (Paul), 287.
ALIBERT (François-Paul), 426.
ANDRÉ LE CHAPELAIN, 49, 50, 51, 53, 64.
ANNIANUS, 37.
APOLLİNAIRE (Guillaume), 445, 446, 447, 448, 449, 450.
APULEIUS, 34, 35.
ARAGON (Louis), 458, 462, 463.
ARAGONA (Tullia d'), 327.
ARCHILOQUE, 36.
ARETIN, 76, 77, 78, 79, 81, 83, 84, 85, 86, 88, 89, 99.
ARGENS (Marki De), 194.
ARISTENETES, 23.
ARISTIDES (Miletli), 18.
ARISTOPHANES, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 24.
ARISTO, 11.
ARSAN (Emmanuelle), 368, 370.
ASHBEE (Herbert Spencer), 294, 300, 302.
ASTYANASSA, 327.
ATHENE, 18.
AUSONIUS, 36, 37.
AUTREAU (Jacques), 137.

BACULARD D'ARNAUD, 206.
BAFFO (Giorgio), 211, 213.
BARBEY D'AUREVILLY, 287.
BARTHES (Roland), 443.
BASTIANI (Ange). *Bkz* RAPHAEL (Maurice), 500.
BATAILLE (Georges), 431, 468, 469, 470, 471, 494.
BAUDE (Henri), 59.
BAUDELAIRE (Charles), 275, 276, 277, 278.
BAYLE (Pierre), 184.
BEAUVOIR (Simone de), 378, 379, 380, 382.
BECCADELLI (Antonio), 27.
BÉGIS (Alfred), 282.
BELLAY (Joachim du), 99, 106.
BELLEAU (Rémi), 107
BELOT (Adolphe), 314, 315.
BERNOUARD (François), 412.
BÉROALDE DE VERVILLE, 133, 134, 135, 136, 137.
BÈZE (Théodore DE), 141.
BLESSEBOIS (Corneille), 173, 174, 177, 178, 179.
BOCCACCIO, 7, 35, 62, 64, 65, 66, 67, 68.
BOHSE (August), 266.
BONNEAU (Alcide), 211.
BONNEFOY (Yves), 510.
BONNETAIN (Paul), 320.
BORDE (Charles), 238.
BOUCHARD (Jean-Jacques), 150, 152, 153, 154.
BOUCHET (Guillaume), 132.
BOUILHET (Louis), 287.
BOVIE (Félix), 287.
BRANTÔME, 93, 95, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121.
BRETON (André), 454, 455, 458, 505, 506.
BROHMEK (Richard), 308.
BROUGHTON (Lord), 300.
BURROUGHS (William), 438, 439, 440, 442.
BUSSY-RABUTIN (Roger DE), 161, 170, 171.

CALENTIO (Eliseo), 74.
CAMUS (Renaud), 443, 444.
CANTENAC (Benech DE), 160.
CASANOVA, 211, 254, 255.
CATULLUS, 25, 26.
CAYLUS (Kont DE), 196.
CÉARD (Henri), 287.
CHAPPUYS (Claude), 109.
CHAR (René), 454.
CHAUCER (Geoffrey), 67, 68.
CHAVIGNY DE LA BRETONNIÈRE (Don)
CHOISEUL-MEUSE (Félicité DE)
CHOISY (Rahip), 252.
CHORIER (Nicolas), 179, 180, 183, 184, 325.
CHOUDARD-DESFORGES (Jean-Baptiste), 254.
CHOLIÈRES (Nicolas DE), 127, 128, 129, 130.
CLELAND (John), 217, 218, 219, 220, 309.
CLIFFORD-BARNEY (Natalie), 343, 344.
COCTEAU (Jean), 425.
CODRUS, 73.
COLETTE, 347, 348, 349, 350, 351, 353.
COLLÉ, 206, 207.
COLLETET (Guillaume), 134.
CORNAZANO (Antonio), 73
CORNEILLE, 158, 159, 160.
COTTON (Charles), 216.
CRÈBILLON (Oğul), 190-197, 200.
CUISIN (P.), 265.

DALI (Salvador), 473, 474, 475, 476.
DANDINI (Carlo), 267.
DAWES (C.R.), 7.
DEBRAUX (Emile), 287.
DEFORGE (Régine), 368, 376.
DEHARME (Lise), 376, 377.
DELARUE-MARDRUS (Lucie), 351, 352, 353.
DELICADO (Francesco), 87.
DELISLE DE SALES, 210.
DESCHAMPS (Eustache), 55, 56, 57, 58.
DESJARDINS (Emile), 312.
DESNOS (Robert), 453, 454, 457.
DESPREZ (Louis), 319.
DEVEREUX (Charles), 317.
DIDEROT (Denis), 190, 202.
DOYLE (Kirby), 485.
DROZ (Gustave), 283.
DUCHAMP (Marcel), 450.
DUITS (Charles), 508.
DUNAN (Renée), 353, 354, 355, 356, 374.
DUVERT (Tony), 443.
DURRELL (Lawrence), 478.

ELEPHANTIS, 327.
ELLIS (Havelock), 304.
ELUARD (Paul), 453, 454.
ERNST (Max), 453.
ESTIENNE (Henri), 141.

FARRÈRE (Claude), 392, 394.
FARMER (John S.), 321.
FERNANDEZ (Dominique), 444.
F.G.H., 316.
FÈVRE (Henri), 319.
FRÉNICLE (Nicolas), 147, 149.
FLORE (Jeanne), 328.
FONE (Byrne R.S.), 443.
FORBERG (F.K.), 292.
FOUGERET DE MONTBRON, 187, 221.
FRANCO (Nicolo), 87, 88.

GALL (Michel), 485.
GALLAIS (Alphonse), 322.
GARASSE (François), 146, 147, 148, 149.
GAUTIER (Théophile), 273, 274.
GAUTIER (Xavière), 383.
GENET (Jean), 432, 433, 434, 435, 436, 437.
GENGENBACH (Ernest), 472, 473.
GERVAISE DE LATOUCHE 191.
GIRODIAS (Maurice), 484.
GLATIGNY (Albert), 288, 290.
GODARD D'AUCOUR, 197.
GOETHE, 266.
GRACQ (Julien), 510.
GRANDVAL (Oğul), 207.
GRÉCOURT, 186.
GRIMAUDIN D'ECHARA, 323, 324.
GROS (Johannès), 416.
GUILLAUME IX (POITIERSLİ), 50.
GUILLET (Pernette DU), 328.
GUYOT (Madam), 331.

HANNON (Théodore), 290.
HARAUCOURT (Edmond), 290.
HARDELLET (André), 506.
HARRIS (Frank), 477.
HENNIQUE (Léon), 287.
HIRSCH (Charles-Henri), 421.
HOFFMANN (E.T.A.), 266, 267.
HUGUES (Clovis), 414.
HUYSMANS (J.K.), 287.

IBELS (André), 412.
ISOU (Isidore), 502, 503, 504.

JAMYN (Amadis), 106.
JODELLE (Étienne), 106.
JONG (Erica), 363.
JOUHANDEAU (Marcel), 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 444.
JUVENALIS, 31, 32, 34.

KALYANA MALLA, 296.
KAPLAN (Nelly), 374, 375.
KATZ (Jonathan), 443.
KLOSSOWSKI (Pierre), 511, 512, 513.
KROUPENSKI (Pierre), 492.

LABÉ (Louise), 328, 329.
LACLOS (Choderlos DE), 197.
LAFFITTE DE PELLEPORT
LA FONTAINE, 166, 167, 168, 169.
LAGAIL (A.S.) *Bkz.* GALLAIS (Alphonse).
LALLEMANT, 263.
LA SALE (Antoine DE), 92, 93, 95.
LAWRENCE (D.H.), 362, 401, 402, 403, 404, 405, 407, 409, 411, 412.
LÉAUTAUD (Paul), 483, 484.
LE BRUN (Annie), 384.
LEDUC (Violette), 379, 381.
LEGRAND (Marc-Antoine), 205.
LELY (Gilbert), 509.
LEMERCIER DE NEUVILLE, 280.
LEMNIUS (Simon), 139, 140.
LE NISMOIS *Bkz.* MOMAS (Alphonse)., 313.
LE PETIT (Claude), 163, 164, 165, 166.
LIBER (Jules), 137.
LORRAIN (Jean), 424.
LOSFELD (Eric), 491, 492, 493.
LOUVET DE COUVRAY, 199.

LOUŸS (Pierre), 309, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 394, 395, 418.
LUKIANOS, 21, 23, 34, 35.
LURÇAT (Jean), 412.

MAC ORLAN (Pierre), 395, 396, 397, 400, 401, 418.
MAILER (Norman), 485.
MALHERBE (Prançois DE), 142, 143, 144.
MALESHERBES, 203, 204.
MALLARMÉ (Stéphane), 287.
MANNOURY (Markiz DE), 337.
MARÉCHAL (Sylvain), 242.
MARIVAUX, 280.
MAROT (Clément), 104, 123.
MARTIAL, 31, 32, 33, 34, 36.
MANSOUR (Joyce), 370, 371, 372, 373.
MASSOT (Pierre DE), 473.
MAUPASSANT (Guy DE), 287.
MAYEUR DE SAINT-PAUL, 242.
MAYNARD (François), 39, 290.
MELEAGROS, 18, 19, 20.
MENOU (René DE), 144.
MÉRAT (Albert), 292.
MEUSNIER DE QUERLON, 195.
MILLER (Henry), 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485.
MILLOT (Michel), 161, 163.
MINUT (Gabriel DE), 110.
MIRABEAU:, 232, 238.
MOGADOR (Céleste), 335, 336.
MOLINET (Jean), 59, 60, 61, 62.
MOMAS (Alphonse), 313.
MONNIER (Henri), 281, 282.
MONTÉPIN (Xavier DE), 279.
MONTIFAUD (Marc DE), 340.
MORENCY (Suzanne DE), 330.
MORLIÈRE (Charles DE LA), 194.
MORLONI (Girolamo), 74, 75.
MORRIS (Charles), 297.
MUSSET (Alfred DE), 270, 271, 272.

NADAUD (Gustave),
NAVARRE (Marguerite DE), 327.
NEFZAVI (Şeyh), 292, 293.
NERCIAT (Andrea DE), 221, 223, 224, 226, 227, 229, 231, 325.
NERVAL (Gérard DE)
NICOLAI (Michèle), 415.
NIN (Anais), 357, 358, 359, 360, 362, 363.
NOEL (Bernard), 507.

O' HARA (Connie) 491.
OLBES (Claude DES), 493.
OVIDIUS, 27, 28, 29, 50, 67.

PALLAVICINO (Ferrante), 154, 155, 156, 157.
PANSAERS (Clément), 452.
PASQUIER (Étienne), 110.
PAUL (Sessizlikçi), 38, 39.
PAUVERT (Jean-Jacques), 494, 495.
PENROSE (Valentine), 376.
PERCEAU (Louis), 386, 414, 415.
PÉRET (Benjamin), 459, 471.
PÉRIERS (Bonaventure DES), 104, 123, 124, 125, 127.
PERRET (Paul), 285.
PETRONIUS, 29, 31.
PIA (Pascal), 292.
PICABIA (Francis), 450, 451, 473.

PICCOLOMINI (Alessandro), 91.
PIDANSAT DE MAIROBERT
PIERRE (José), 509.
PIEYRE DE MANDIARGUES (André), 495, 496, 498.
PIGAULT-LEBRUN (Charles), 257.
PIRON (Alexis), 214.
PLANCHER DE VALCOUR, 137.
PLANTIER (Thérèse), 506.
POGGE (ya da POGGIO), 69, 70, 71, 72, 73, 94.
PONTUS DE TYARD, 106.
POLYCRATES, 327.
POTTER (William S.), 300.
POUGY (Liane DE), 342, 343.
POULET-MALASSIS (Auguste), 286.
PROTAT (Louis), 287.
PROUST (Marcel), 425.

QUENEAU (Raymond), 491.
QUEVEDO (Francesco DE), 7.

RABELAIS, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 122, 133, 134, 135.
RACAN, 142, 143.
RACHILDE, 340, 341.
RAFFALOVICH (Marc Antoine), 420, 425.
RAPHAEL (Maurice), 500.
RAPIN (Nicolas), 110.
RATNO Ernst), 491.
RÉAGE (Pauline), 364.
REBELL (Hugues), 320, 321.
REBOUL (Guillaume), 140, 141.
REDDIE (James Campbell), 300.
RÉGNIER (Mathurin), 108.
RÉGNIER-BECKER (Félix), 269.
RESTIF (de La Bretome), 242, 252.
RICHELIEU (Mareşal Dük DE), 219, 255.
RIMBAUD (Arthur), 9.
ROBBÉ DE BEAUVESET, 213, 214.
ROCHE (Jean DE LA), 122.
ROCHEFORT (Christiane), 379.
ROCHEMOND (Louis-Julien), 261.
ROCHESTER (John Wilmot, kont DE), 419.
ROLLAND (Amédée), 280.
RONSARD, 103, 104, 106, 108, 111.
ROUSSEAU (Jean-Jacques), 252.

SACHER-MASOCH (Léopold DE), 305, 306, 307, 308, 309.
SADE (Marki DE), 191-194, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 325.
SALA (GeorgeAugustus), 300.
SALTEN (Felix), 321.
SAND (George), 334, 335.
SANDRE (Thierry), 386, 387.
SANDRIZ DU COURTIL, 171.
SAPPHO, 325, 326.
SCHADE (Jens August), 485.
SCHILLING (Gustav), 266.
SCHNABEL (Johann Gottfried), 266.
SCHROEDER-DEVRIENT (Wilhelmine), 336..
SECOND (Jean), 108
SELLON (Edward), 299.
SENAC DE MEILHAN, 216.
SENTILLY (Marki DE), 238.
SIGOGNE (Soylu, DE), 108.
STENDHAL, 264.
STRATON, 20, 21.

STRETSER (Thomas), 216, 217.
SUIDAS, 327.
SULLIVAN (Vernon).*Bkz.* VIAN (Boris).
SWINBURNE, 298, 299.

TABOUROT (Étienne), 125, 126, 127.
TAHUREAU (Jacques), 108.
TENCIN (Claudine DE), 330.
THEOKRITES, 21.
THÉVENEAU DE MORANDE, 240.
THIRION (André), 508.
THOMPSON (George), 310, 311.
TINAN (Jean DE), 388.
TISSOT (Pierre-François), 195.
TRAVIÈS, 269.
TWAIN (Mark), 311, 312.

ULRICHS (K.H.), 420.
UPDIKE (John), 485.

VALÉRY (Paul), 386, 387, 415.
VALOTAIRE (Marcel), 413.
VANINI (Lucilio), 146.
VATSYAYANA, 294, 295.
VENERIO (Lorenzo), 85, 86.
VERGIER (Jacques), 185.
VERLAINE (Paul), 291, 292.
VÉSINIER (Pierre), 279.
VIAN (Boris), 487, 488, 489, 490.
VIAU (Théophile DE), 147, 148, 149, 169.
VILLETERQUE, 233.
VILLETTE (Marki DE), 243.
VIVANT-DENON, 199.
VIVIEN (Renée), 345, 370.
VOISENON (Başpapazı), 188-189.
VOLTAIRE, 191, 203, 214.

WATTEAU (Monique), 374.
WILDE (Oscar), 156, 421, 422, 423, 424.
WILKES (John), 220.
WILLY, 347, 348.
WITTIG (Monique), 382.

ZOLA (Émile), 318.
ZÜRN (Unica), 376.

İÇİNDEKİLER

KISA ÖNSÖZ, 5

I **ANTİK ÇAĞDA AŞK SANATI**, 11
Attika Komedyasından Milet Hikâyelerine, 12
Klasik Latin Erotizmi, 24
Hıristiyan Erotizmi, 36

II **ORTAÇAĞDA SEFAHAT**, 41
Fabliyoların ve Farsların Evreni, 42
André le Chapelain'in Kibar Erotolojisi, 47
Aşk Sotileri, 55
Boccacio ve Etkisi, 62

III **RÖNESANS EROSU**, 69
Aretino ve Aretinci Edebiyat, 76
Sersemler Akademisi, 89
Antoine de La Sale ve Yüz Yeni Hikâye, 92
Rabelais'nin Pantagruelciliği, 96
Pléiade'ın "Eğlencelikleri", 103
Brantôme'un Çapkın Kadınları, 111
"Soylu Yağ" Hikâyeciliği, 121
Béroalde de Verville ve Başarı Kazanmanın Yolu, 133

IV **XVII. YÜZYILDA YASAK VE DOĞANIN AÇIKLANIŞI**, 139
İlk Hovardalar, 144
Ferrante Pallavicino'nun "Yasaklanan Eserleri", 153
XIV. Louis döneminde İkincil Klasikler, 158

V **HOVARDALIĞIN ALTIN ÇAĞI**, 185
Erotik Peri Masalları, 187
Kilise Karşıtı Hicivler, 191
Halkın ve Yüksek Tabakanın Ahlakından Tablolar, 196
Ancien Régime Döneminde Sansür, 199
Yasadışı Tiyatroların Komedyaları, 205
Tenin Şiiri: Giorgio Baffo'dan Alexis Piron'a, 211
John Cleland, İngiliz Erotizminin Öncüsü, 216
Andrea De Nerciat, Afroditler'in Büyük Ustası, 221
Sade ya da Cinsel Şiddet, 232
Soylu Hovarda Mirabeau, 238
Devrimci Yergiler, 240
Cinselliğin Anı Yazıcıları, 251

VI **XIX. YÜZYILIN YASADIŞI KİTAPLARI**, 257
Romantizmin Gizli Taşkınlıkları, 266
Baudelaire ve Siyah Venüs Kültü, 275
III. Napeolon Döneminde Yasak Kitaplar, 279
XIX. Yüzyılın Satyrik Parnas Akımı, 285

Doğu Erotolojisinin Keşfi, 292
İngiliz Erotizminin Gelişimi, 297
Sacher-Masoch ve Mazoşist Edebiyat, 305
Amerikan Pornografisinin Doğuşu, 309
Erotik Romanda Gerçekçilik ve Egzotizm, 312
Natüralizm, Anarşi ve Cinsellik, 318
VII EROTİK KADIN EDEBİYATI, 325
Yarı İtiraflar ve Yutturmacalar Dönemi, 327
Kadın Cinselliğinin Öncüleri, 337
Paris-Lesbos 1900, 341,
Üç Kraliçe, 347
Parlak Sanatçı Anais Nin, 357
O ve Emmanuel Maskelerinin Altında, 364
Gerçeküstücü Kadınların İsyanı, 370
Feminizmin Yasak Kitapları, 378
VIII İTİRAF EDİLMEYENİN ROMANCILARI, 385
Pierre Louÿs'un Fantazmları, 385
Pierre Mac Orlan'ın Gizli Eseri, 395
D. H. Lawrence'a Göre Cinselliğin İncil'i, 401
İki Dünya Savaşı Arasında Erotizmin Küçük Ustaları, 412
IX SODOM EŞLERİ, 419
Sodom'un Züppesi Oscar Wilde, 421
Üranistler, 424
Homoseksüelliğin Don Juan'ı Marcel Jouhandeau, 426
Jean Genet'nin Cehennem Azabı, 432
William Burroughs ve Vahşi Kuşak, 438
Gay Fenomeni, 443
X GERÇEKÜSTÜCÜ EROTİZM, 445
Büyük Büyücü Appolinaire, 445
Dadacı Aşk, 450
"Çırpıntılı Güzellik Örtülü-Erotik Olacaktır", 454
Aragon'un Cinsel Dramı, 458
Georges Bataille ve Erotizmin Lanetli Yüzü, 468
Gerçeküstücü Curiosa'lar, 471
Dali'nin "Çokbiçimli Sapkınlığı", 473
Henry Miller Vakası, 476
Savaş Sonrasında "Eros Sarhoşluğu", 485
Yasaklar Karşısında Yayıncılık, 490
Barok Zevkin İki Heykeltraşı, 495
Anlamsız Sözcük Oyunlarıyla Eğlence, 502
Çılgın Arzuların Etiğine Doğru, 505
Gerçeküstücülüğün Sınırlarında, 511

SONSÖZ, 515

Bu kitap, erotik edebiyatın, antikçağdan günümüze uzanan açıklamalı, karşılaştırmalı ve eleştirel bir incelemesidir; edebiyat tarihinde önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

Açık saçık diye nitelenen bu yapıtların yaratıcıları, sanıldığı gibi kaba saba insanlar değil, dönemlerinin hümanistleri, aydın soyluları, din adamları, ünlü yazarlarıdır: Aragon, Barthes, Bataille, Baudelaire, Boccacio, Breton, Colette, Durrell, Genet, Goethe, Lawrence, Nin, Nefzavi, Rimbaud, Vian, Zola...

*

Deneme yazarı, romancı ve sanat eleştirmeni olan kitabın yazarı **Alexandrian**, kitabın son sözünde şöyle diyor: "Kültürün amacı, insanı, her şeyi okuyabilecek, görebilecek yetenekte kılmaktır.Her şeyi okumalı, görmeli; ama her şeyin *serbest* olduğuna inanmak için değil, *gerçeği* aramak için... Özgür düşüncenin temel güçleri *bilinç-sağduyu-insana saygı* korunduğu sürece, bunun asla sakıncası yoktur."

9 789757 468547